Chaṭṭhasaṅgītipiṭakaṁ

Abhidhammapiṭake

KATHĀVATTHUPĀḶI

Buddhavasse 2552 Marammavasse 1370 AD. 2008

Romanized from Myanmar version published in 1997

Pāḷi Series 32

First published in 2008 by Ministry of Religious Affairs

Yangon, Myanmar

THE PĀḶI ALPHABET
IN BURMESE AND ROMAN CHARACTERS

VOWELS

အ a	အာ ā	ဣ i	ဤ ī	ဥ u	ဦ ū	ဧ e	ဩ o

CONSONANTS WITH VOWEL "A"

က ka	ခ kha	ဂ ga	ဃ gha	င ṅa
စ ca	ဆ cha	ဇ ja	ဈ jha	ဉ ña
ဋ ṭa	ဌ ṭha	ဍ ḍa	ဎ ḍha	ဏ ṇa
တ ta	ထ tha	ဒ da	ဓ dha	န na
ပ pa	ဖ pha	ဗ ba	ဘ bha	မ ma

ယ ya	ရ ra	လ la	ဝ va	သ sa	ဟ ha	ဠ ḷa	ံ ṁ

VOWELS IN COMBINATION

ာ ါ = ā	ိ = i	ီ = ī	ု ု = u	ူ ူ = ū	ေ = e	ော ေါ = o

က ka	ကာ kā	ကိ ki	ကီ kī	ကု ku	ကူ kū	ကေ ke	ကော ko
ခ kha	ခါ khā	ခိ khi	ခီ khī	ခု khu	ခူ khū	ခေ khe	ခေါ kho ...

CONJUNCT-CONSONANTS

က္က kka	င်္ဃ ṅgha	ဏ္ဌ ṇṭha	ဓျ dhya	ပ္လ pla	လ္လ lla
က္ခ kkha	စ္စ cca	ဏ္ဍ ṇḍa	ဓွ dhva	ပ္ဗ pba	လျ lya
ကျ kya	စ္ဆ ccha	ဏ္ဏ ṇṇa	န္တ nta	ဗ္ဘ bbha	လှ lha
ကြိ kri	ဇ္ဇ jja	ဏှ ṇha	န္တွ ntva	ဗျ bya	ဝှ vha
က္လ kla	ဇ္ဈ jjha	တ္တ tta	န္ထ ntha	ဗြ bra	သ္တ sta
ကွ kva	ည ñña	တ္ထ ttha	န္ဒ nda	မ္ပ mpa	သ္တြ stra
ချ khya	ဉှ ñha	တွ tva	န္ဒြ ndra	မ္ဖ mpha	သ္န sna
ခွ khva	ဉ္စ ñca	တျ tya	န္ဓ ndha	မ္ဗ mba	သျ sya
ဂ္ဂ gga	ဉ္ဆ ñcha	တြ tra	န္န nna	မ္ဘ mbha	ဿ ssa
ဂ္ဃ ggha	ဉ္ဇ ñja	ဒ္ဒ dda	နျ nya	မ္မ mma	သ္မ sma
ဂျ gya	ဉ္ဈ ñjha	ဒ္ဓ ddha	နှ nha	မျ mya	သွ sva
ဂြ gra	ဋ္ဋ ṭṭa	ဒျ dya	ပ္ပ ppa	မှ mha	ဟ္မ hma
င်္က ṅka	ဋ္ဌ ṭṭha	ဒြ dra	ပ္ဖ ppha	ယျ yya	ဟွ hva
င်္ခ ṅkha	ဍ္ဍ ḍḍa	ဒွ dva	ပျ pya	ယှ yha	ဠှ ḷha
င်္ဂ ṅga					

၁	၂	၃	၄	၅	၆	၇	၈	၉	၀
1	2	3	4	5	6	7	8	9	0

Kathāvatthupāḷi

2. Dutiyavagga

3. Tatiyavagga

Mātikā Piṭṭhaṅka

4. Catutthavagga

5. Pañcamavagga

Mātikā Piṭṭhaṅka

Mātikā Piṭṭhaṅka

16. Soḷasamavagga

17. Sattarasamavagga

18. Aṭṭhārasamavagga

19. Ekūnavīsatimavagga

Mātikā Piṭṭhaṅka

20. Vīsatimavagga

21. Ekavīsatimavagga

22. Bāvīsatimavagga

Mātikā			Piṭṭhaṅka

23. Tevīsatimavagga

Kathāvatthupāḷimātikā niṭṭhitā.

Abhidhammapiṭaka

Kathāvatthupāḷi

Namo tassa Bhagavato Arahato Sammāsambuddhassa.

1. Puggalakathā

1. Suddhasaccikaṭṭha

1. Anulomapaccanīka

1. * Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti[1], āmantā. Yo saccikaṭṭho paramattho, tato so puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, na hevaṁ vattabbe.

Ājānāhi niggahaṁ—hañci puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, tena vata re vattabbe "yo saccikaṭṭho paramattho, tato so puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā"ti. Yaṁ tattha vadesi "vattabbe kho 'puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena', no ca vattabbe 'yo saccikaṭṭho paramattho, tato so puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā'ti", micchā.

No ce pana vattabbe "yo saccikaṭṭho paramattho, tato so puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā"ti, no ca vata re[2] vattabbe

---

* Iminā lakkhaṇena sakavādīpucchā dassitā.

1. Saccikaṭṭhaparamaṭṭhenāti (Syā, I, Ka-Sī)

2. No vata re (Syā, I)

"puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā"ti. Yaṁ tattha vadesi "vattabbe kho 'puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena', no ca vattabbe 'yo saccikaṭṭho paramattho, tato so puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā'ti", micchā.

Anulomapañcakaṁ.

2. + Puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Yo saccikaṭṭho paramattho, tato so puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, na hevaṁ vattabbe.

Ājānāhi paṭikammaṁ—hañci puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, tena vata re vattabbe "yo saccikaṭṭho paramattho, tato so puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā"ti. Yaṁ tattha vadesi "vattabbe kho 'puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena', no ca vattabbe 'yo saccikaṭṭho paramattho, tato so puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā'ti", micchā.

No ce pana vattabbe "yo saccikaṭṭho paramattho, tato so puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā"ti, no ca vata re vattabbe "puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā"ti. Yaṁ tattha vadesi "vattabbe kho 'puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena', no ca vattabbe 'yo saccikaṭṭho paramattho, tato so puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā'ti", micchā.

Paṭikammacatukkaṁ.

3. Tvaṁ ce pana maññasi "vattabbe kho 'puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena', no ca vattabbe 'yo saccikaṭṭho paramattho, tato so puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā'ti". Tena tava[1] tattha hetāya paṭiññāya hevaṁ paṭijānantaṁ[2] hevaṁ niggahetabbe, atha taṁ niggaṇhāma, suniggahito ca[3] hosi—

+ Iminā lakkhaṇena paravādīpucchā dassitā.

1. Tvaṁ (Syā) Ṭīkā oloketabbā.

2. Ṭīkā oloketabbā.

3. Suniggahitova (Syā)

Hañci puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, tena vata re vattabbe "yo saccikaṭṭho paramattho, tato so puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā"ti. Yaṁ tattha vadesi "vattabbe kho 'puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena', no ca vattabbe 'yo saccikaṭṭho paramattho, tato so puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā'ti", micchā.

No ce pana vattabbe "yo saccikaṭṭho paramattho, tato so puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā"ti, no ca vata re vattabbe "puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā"ti. Yaṁ tattha vadesi "vattabbe kho 'puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena', no ca vattabbe 'yo saccikaṭṭho paramattho, tato so puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā'ti", idaṁ te micchā.

Niggahacatukkaṁ.

4. Ese ce dunniggahite hevamevaṁ[1] tattha dakkha. Vattabbe kho "puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena", no ca vattabbe "yo saccikaṭṭho paramattho, tato so puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā"ti'. No ca mayaṁ tayā tattha hetāya paṭiññāya hevaṁ paṭijānantā hevaṁ niggahetabbā, atha maṁ niggaṇhāsi, dunniggahitā ca[2] homa—

Hañci puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, tena vata re vattabbe "yo saccikaṭṭho paramattho, tato so puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā"ti. Yaṁ tattha vadesi "vattabbe kho 'puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena', no ca vattabbe 'yo saccikaṭṭho paramattho, tato so puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā'ti", micchā.

No ce pana vattabbe "yo saccikaṭṭho paramattho, tato so puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā"ti, no ca vata re vattabbe "puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā"ti. Yaṁ tattha vadesi "vattabbe kho 'puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena', no ca vattabbe 'yo

---

1. Hevameva (Syā)
2. Dunniggahitāva (Syā)

saccikaṭṭho paramattho, tato so puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā’ti”, idaṁ te micchā.

Upanayanacatukkaṁ.

5. Na hevaṁ niggahetabbe, tena hi yaṁ niggaṇhāsi—hañci puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, tena vata re vattabbe “yo saccikaṭṭho paramattho, tato so puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti. Yaṁ tattha vadesi “vattabbe kho ‘puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena’, no ca vattabbe ‘yo saccikaṭṭho paramattho, tato so puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā’ti”, micchā.

No ce pana vattabbe “yo saccikaṭṭho paramattho, tato so puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti, no ca vata re vattabbe “puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti. Yaṁ tattha vadesi “vattabbe kho ‘puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, no ca vattabbe ‘yo saccikaṭṭho paramattho, tato so puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā’ti”, idaṁ te micchā. Tena hi ye kate niggahe, se niggahe dukkaṭe. Sukate paṭikamme. Sukatā paṭipādanāti.

Niggamanacatukkaṁ.

Paṭhamo niggaho.

---

1. Suddhasaccikaṭṭha

2. Paccanīkānuloma

6. + Puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Yo saccikaṭṭho paramattho, tato so puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, na hevaṁ vattabbe.

Ājānāhi niggahaṁ—hañci puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, tena vata re vattabbe “yo saccikaṭṭho paramattho, tato so puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti. Yaṁ tattha vadesi “vattabbe kho

‘puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena’, no ca vattabbe ‘yo saccikaṭṭho paramattho, tato so puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā’ti”, micchā.

No ce pana vattabbe “yo saccikaṭṭho paramattho, tato so puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti, no ca vata re vattabbe “puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti. Yaṁ tattha vadesi “vattabbe kho ‘puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena’, no ca vattabbe ‘yo saccikaṭṭho paramattho, tato so puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā’ti”, micchā.

Paccanīkapañcakaṁ.

7. * Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Yo saccikaṭṭho paramattho, tato so puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, na hevaṁ vattabbe.

Ājānāhi paṭikammaṁ—hañci puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, tena vata re vattabbe “yo saccikaṭṭho paramattho, tato so puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti. Yaṁ tattha vadesi “vattabbe kho ‘puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena’, no ca vattabbe ‘yo saccikaṭṭho paramattho, tato so puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā’ti”, micchā.

No ce pana vattabbe “yo saccikaṭṭho paramattho, tato so puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti, no ca vata re vattabbe “puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti. Yaṁ tattha vadesi “vattabbe kho ‘puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena’, no ca vattabbe ‘yo saccikaṭṭho paramattho, tato so puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā’ti”, micchā.

Paṭikammacatukkaṁ.

8. Tvaṁ ce pana maññasi “vattabbe kho ‘puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena’, no ca vattabbe ‘yo saccikaṭṭho paramattho, tato so

puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā'ti". Tena tava tattha hetāya paṭiññāya hevaṁ paṭijānantaṁ hevaṁ niggahetabbe, atha taṁ niggaṇhāma, suniggahito ca hosi—

Hañci puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, tena vata re vattabbe "yo saccikaṭṭho paramattho, tato so puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā"ti. Yaṁ tattha vadesi "vattabbe kho 'puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena', no ca vattabbe 'yo saccikaṭṭho paramattho, tato so puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā'ti", micchā.

No ce pana vattabbe "yo saccikaṭṭho paramattho, tato so puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā"ti, no ca vata re vattabbe "puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā"ti. Yaṁ tattha vadesi "vattabbe kho 'puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena', no ca vattabbe 'yo saccikaṭṭho paramattho, tato so puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā'ti", idaṁ te micchā.

Niggahacatukkaṁ.

9. Ese ce dunniggahite hevamevaṁ tattha dakkha. Vattabbe kho "puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena", no ca vattabbe "yo saccikaṭṭho paramattho, tato so puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā"ti. No ca mayaṁ tayā tattha hetāya paṭiññāya hevaṁ paṭijānantā hevaṁ niggahetabbā, atha maṁ niggaṇhāsi, dunniggahitā ca homa—

Hañci puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, tena vata re vattabbe "yo saccikaṭṭho paramattho, tato so puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā"ti. Yaṁ tattha vadesi "vattabbe kho 'puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena', no ca vattabbe 'yo saccikaṭṭho paramattho, tato so puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā'ti", micchā.

No ce pana vattabbe "yo saccikaṭṭho paramattho, tato so puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā"ti, no ca vata re vattabbe "puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā"ti. Yaṁ tattha vadesi "vattabbe kho 'puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena', no ca vattabbe 'yo

saccikaṭṭho paramattho, tato so puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā’ti”, idaṁ te micchā.

Upanayanacatukkaṁ.

10. Na hevaṁ niggahetabbe, tena hi yaṁ niggaṇhāsi—hañci puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, tena vata re vattabbe “yo saccikaṭṭho paramattho, tato so puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti. Yaṁ tattha vadesi “vattabbe kho ‘puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena’, no ca vattabbe ‘yo saccikaṭṭho paramattho, tato so puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā’ti”, micchā.

No ce pana vattabbe “yo saccikaṭṭho paramattho, tato so puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti, no ca vata re vattabbe “puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti. Yaṁ tattha vadesi “vattabbe kho ‘puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena’, no ca vattabbe ‘yo saccikaṭṭho paramattho, tato so puggalo nupalabbhati, saccikaṭṭhaparamatthenā’ti”, idaṁ te micchā. Tena hi ye kate niggahe se niggahe dukkaṭe. Sukate paṭikamme, sukatā paṭipādanāti.

Niggamanacatukkaṁ.

Dutiyo niggaho.

---

2. Okāsasaccikaṭṭha

1. Anulomapaccanīka

11. * Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Sabbattha puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, na hevaṁ vattabbe.

Ājānāhi niggahaṁ—hañci puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, tena vata re vattabbe “sabbattha puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti. Yaṁ tattha vadesi “vattabbe kho ‘puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena’, no ca vattabbe ‘sabbattha puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā’ti”, micchā.

No ce pana vattabbe "sabbattha puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā"ti, no ca vata re vattabbe "puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā"ti. Yaṁ tattha vadesi "vattabbe kho 'puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena', no ca vattabbe 'sabbattha puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā'ti", micchā. . (Peyyāla.)

Tatiyo niggaho.

---

3. Kālasaccikaṭṭha

1. Anulomapaccanīka

12. * Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Sabbadā puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, na hevaṁ vattabbe.

Ājānāhi niggahaṁ—hañci puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, tena vata re vattabbe "sabbadā puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā"ti. Yaṁ tattha vadesi "vattabbe kho 'puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena', no ca vattabbe 'sabbadā puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā'ti", micchā.

No ce pana vattabbe "sabbadā puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā"ti, no ca vata re vattabbe "puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā"ti. Yaṁ tattha vadesi "vattabbe kho 'puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena', no ca vattabbe 'sabbadā puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā'ti", micchā -pa-.

Catuttho niggaho.

---

4. Avayavasaccikaṭṭha

1. Anulomapaccanīka

13. * Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Sabbesu puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, na hevaṁ vattabbe.

Ājānāhi niggahaṁ—hañci puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, tena vata re vattabbe “sabbesu puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti. Yaṁ tattha vadesi “vattabbe kho ‘puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena’, no ca vattabbe ‘sabbesu puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā’ti”, micchā

No ce pana vattabbe “sabbesu puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti, no ca vata re vattabbe “puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti. Yaṁ tattha vadesi “vattabbe kho ‘puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena’, no ca vattabbe ‘sabbesu puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā’ti”, micchā -pa-.

Pañcamo niggaho.

---

2. Okāsasaccikaṭṭha

2. Paccanīkānuloma

14. + Puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Sabbattha puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, na hevaṁ vattabbe.

Ājānāhi niggahaṁ—hañci puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, tena vata re vattabbe “sabbattha puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti. Yaṁ tattha vadesi “vattabbe kho ‘puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena’, no ca vattabbe ‘sabbattha puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā’ti”, micchā.

No ce pana vattabbe “sabbattha puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti, no ca vata re vattabbe “puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti. Yaṁ tattha vadesi “vattabbe kho ‘puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena’, no ca vattabbe ‘sabbattha puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā’ti”, micchā -pa-.

Chaṭṭho niggaho.

3. Kālasaccikaṭṭha

2. Paccanīkānuloma

15. + Puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Sabbadā puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, na hevaṁ vattabbe.

Ājānāhi niggahaṁ—hañci puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, tena vata re vattabbe "sabbadā puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā"ti. Yaṁ tattha vadesi "vattabbe kho 'puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena', no ca vattabbe 'sabbadā puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā'ti", micchā.

No ce pana vattabbe "sabbadā puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā"ti, no ca vata re vattabbe "puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā"ti. Yaṁ tattha vadesi "vattabbe kho 'puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena', no ca vattabbe 'sabbadā puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā'ti", micchā -pa-.

Sattamo niggaho.

---

4. Avayavasaccikaṭṭha

2. Paccanīkānuloma

16. + Puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Sabbesu puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, na hevaṁ vattabbe.

Ājānāhi niggahaṁ—hañci puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, tena vata re vattabbe "sabbesu puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā"ti. Yaṁ tattha vadesi "vattabbe kho 'puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena', no ca vattabbe 'sabbesu puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā'ti", micchā.

No ce pana vattabbe "sabbesu puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā"ti, no ca vata re vattabbe "puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā"ti. Yaṁ tattha vadesi "vattabbe kho 'puggalo nupalabbhati

saccikaṭṭhaparamatthena’, no ca vattabbe ‘sabbesu puggalo nupalabbhati sacccikaṭṭhaparamatthenā’ti”, micchā -pa-.

Aṭṭhakaniggaho.

---

5. Suddhikasaṁsandana

17. * Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, rūpañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Aññaṁ rūpaṁ añño puggaloti, na hevaṁ vattabbe.

Ājānāhi niggahaṁ—hañci puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, rūpañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, tena vata re vattabbe “aññaṁ rūpaṁ añño puggalo”ti. Yaṁ tattha vadesi “vattabbe kho ‘puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, rūpañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena’. No ca vattabbe ‘aññaṁ rūpaṁ añño puggalo’ti”, micchā.

No ce pana vattabbe “aññaṁ rūpaṁ añño puggalo”ti, no ca vata re vattabbe “puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, rūpañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti. Yaṁ tattha vadesi “vattabbe kho ‘puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, rūpañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena’, no ca vattabbe ‘aññaṁ rūpaṁ añño puggalo”ti”, micchā -pa-.

18. * Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, vedanā ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena -pa- saññā ca upalabbhati -pa- saṅkhārā ca upalabbhanti -pa- viññāṇañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Aññaṁ viññāṇaṁ añño puggaloti, na hevaṁ vattabbe.

Ājānāhi niggahaṁ—hañci puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, viññāṇañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, tena vata re vattabbe “aññaṁ viññāṇaṁ añño puggalo”ti. Yaṁ tattha vadesi “vattabbe kho ‘puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, viññāṇañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena’, no ca vattabbe ‘aññaṁ viññāṇaṁ añño puggalo’ti”, micchā.

No ce pana vattabbe "aññaṁ viññāṇaṁ añño puggalo"ti, no ca vata re vattabbe "puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, viññāṇañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā"ti. Yaṁ tattha vadesi "vattabbe kho 'puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, viññāṇañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena', no ca vattabbe 'aññaṁ viññāṇaṁ añño puggalo'ti", micchā -pa-.

19. * Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, cakkhāyatanañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena -pa- sotāyatanañca upalabbhati. Ghānāyatanañca upalabbhati. Jivhāyatanañca upalabbhati. Kāyāyatanañca upalabbhati. Rūpāyatanañca upalabbhati. Saddāyatanañca upalabbhati. Gandhāyatanañca upalabbhati. Rasāyatanañca upalabbhati. Phoṭṭhabbāyatanañca upalabbhati. Manāyatanañca upalabbhati. Dhammāyatanañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena -pa-.

20. * Cakkhudhātu ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena -pa-. Sotadhātu ca upalabbhati. Ghānadhātu ca upalabbhati. Jivhādhātu ca upalabbhati. Kāyadhātu ca upalabbhati. Rūpadhātu ca upalabbhati. Saddadhātu ca upalabbhati. Gandhadhātu ca upalabbhati. Rasadhātu ca upalabbhati. Phoṭṭhabbadhātu ca upalabbhati. Cakkhuviññāṇadhātu ca upalabbhati. Sotaviññāṇadhātu ca upalabbhati. Ghānaviññāṇadhātu ca upalabbhati. Jivhāviññāṇadhātu ca upalabbhati. Kāyaviññāṇadhātu ca upalabbhati. Manodhātu ca upalabbhati. Manoviññāṇadhātu ca upalabbhati. Dhammadhātu ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena -pa-.

21. * Cakkhundriyañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena -pa-. Sotindriyañca upalabbhati. Ghānindriyañca upalabbhati. Jivhindriyañca upalabbhati. Kāyindriyañca upalabbhati. Manindriyañca upalabbhati. Jīvitindriyañca upalabbhati. Itthindriyañca upalabbhati. Purisindriyañca upalabbhati. Sukhindriyañca upalabbhati. Dukkhindriyañca upalabbhati. Somanassindriyañca upalabbhati. Domanassindriyañca upalabbhati. Upekkhindriyañca upalabbhati. Saddhindriyañca upalabbhati. Vīriyindriyañca upalabbhati. Satindriyañca upalabbhati. Samādhindriyañca upalabbhati. Paññindriyañca upalabbhati. Anaññātaññassāmītindriyañca upalabbhati. Aññindriyañca upalabbhati. Aññātāvindriyañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Aññaṁ aññātāvindriyaṁ añño puggaloti, na hevaṁ vattabbe.

Ājānāhi niggahaṁ—hañci puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, aññātāvindriyañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, tena vata re vattabbe "aññaṁ aññātāvindriyaṁ añño puggalo"ti. Yaṁ tattha vadesi "vattabbe kho 'puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, aññātāvindriyañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena', no ca vattabbe 'aññaṁ aññātāvindriyaṁ añño puggalo'ti", micchā.

No ce pana vattabbe "aññaṁ aññātāvindriyaṁ añño puggalo"ti, no ca vata re vattabbe "puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, aññātāvindriyañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā"ti. Yaṁ tattha vadesi "vattabbe kho 'puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, aññātāvindriyañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena', no ca vattabbe 'aññaṁ aññātāvindriyaṁ añño puggalo'ti", micchā -pa-.

22. + Puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Vuttaṁ Bhagavatā "atthi puggalo attahitāya paṭipanno"[1], rūpañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Aññaṁ rūpaṁ añño puggaloti, na hevaṁ vattabbe.

Ājānāhi paṭikammaṁ—hañci vuttaṁ Bhagavatā "atthi puggalo attahitāya paṭipanno", rūpañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, tena vata re vattabbe "aññaṁ rūpaṁ añño puggalo"ti. Yaṁ tattha vadesi "vattabbe kho 'vuttaṁ Bhagavatā atthi puggalo attahitāya paṭipanno, rūpañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena', no ca vattabbe 'aññaṁ rūpaṁ añño puggalo'ti", micchā.

No ce pana vattabbe "aññaṁ rūpaṁ añño puggalo"ti, no ca vata re vattabbe "vuttaṁ Bhagavatā atthi puggalo attahitāya paṭipanno, rūpañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā"ti. Yaṁ tattha vadesi "vattabbe kho 'vuttaṁ Bhagavatā atthi puggalo attahihāya paṭipanno, rūpañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena', no ca vattabbe 'aññaṁ rūpaṁ 'añño puggalo'ti", micchā -pa-.

---

1. Puggalapaññatti 109; Aṁ 1. 408 piṭṭhesu.

23. + Puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Vuttaṁ Bhagavatā "atthi puggalo attahitāya paṭipanno", vedanā ca upalabbhati -pa- saññā ca upalabbhati -pa- saṅkhārā ca upalabbhanti -pa- viññāṇañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Aññaṁ viññāṇaṁ añño puggaloti, na hevaṁ vattabbe.

Ājānāhi paṭikammaṁ—hañci vuttaṁ Bhagavatā 'atthi puggalo attahitāya paṭipanno", viññāṇañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, tena vata re vattabbe "aññaṁ viññāṇaṁ añño puggalo"ti. Yaṁ tattha vadesi "vattabbe kho 'vuttaṁ Bhagavatā atthi puggalo attahitāya paṭipanno, viññāṇañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena', no ca vattabbe aññaṁ viññāṇaṁ añño puggalo'ti", micchā.

No ce pana vattabbe "aññaṁ viññāṇaṁ añño puggalo"ti, no ca vata re vattabbe "vuttaṁ Bhagavatā 'atthi puggalo attahitāya paṭipanno' viññāṇañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā"ti. Yaṁ tattha vadesi "vattabbe kho 'vuttaṁ Bhagavatā atthi puggalo attahitāya paṭipanno, viññāṇañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena', no ca vattabbe 'aññaṁ viññāṇaṁ añño puggalo'ti", micchā -pa-.

24. + Puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Vuttaṁ Bhagavatā "atthi puggalo attahitāya paṭipanno", cakkhāyatanañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena -pa- sotāyatanañca upalabbhati -pa- dhammāyatanañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena -pa-.

25. + Cakkhudhātu ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena -pa-. Kāyadhātu ca upalabbhati -pa-. Rūpadhātu ca upalabbhati -pa-. Phoṭṭhabbadhātu ca upalabbhati -pa-. Cakkhuviññāṇadhātu ca upalabbhati -pa-. Manoviññāṇadhātu ca upalabbhati -pa-. Dhammadhātu ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena -pa-.

26. + Cakkhundriyañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena -pa-. Sotindriyañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena -pa-. Aññindriyañca[1] upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena -pa-.

---

1. Aññātāvindriyañca (bahūsu)

27. + Puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Vuttaṁ Bhagavatā “atthi puggalo attahitāya paṭipanno”, aññātāvindriyañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Aññaṁ aññātāvindriyaṁ añño puggaloti, na hevaṁ vattabbe.

Ājānāhi paṭikammaṁ—hañci vuttaṁ Bhagavatā “atthi puggalo attahitāya paṭipanno”, aññātāvindriyañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, tena vata re vattabbe “aññaṁ aññātāvindriyaṁ añño puggalo”ti. Yaṁ tattha vadesi “vattabbe kho ‘vuttaṁ Bhagavatā atthi puggalo attahitāya paṭipanno, aññātāvindriyañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena’, no ca vattabbe ‘aññaṁ aññātāvindriyaṁ añño puggalo’ti”, micchā.

No ce pana vattabbe “aññaṁ aññātāvindriyaṁ añño puggalo”ti, no ca vata re vattabbe “vuttaṁ Bhagavatā ‘atthi puggalo attahitāya paṭipanno’, aññātāvindriyañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti. Yaṁ tattha vadesi “vattabbe kho ‘vuttaṁ Bhagavatā atthi puggalo attahitāya paṭipanno, aññātāvindriyañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena’, no ca vattabbe ‘aññaṁ aññātāvindriyaṁ añño puggalo’ti”, micchā -pa-.

Suddhikasaṁsandanā.

6. Opammasaṁsandana

28. * Rūpaṁ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, vedanā ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, aññaṁ rūpaṁ aññā vedanāti, āmantā. Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, rūpañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Aññaṁ rūpaṁ añño puggaloti, na hevaṁ vattabbe.

Ājānāhi niggahaṁ—hañci rūpaṁ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, vedanā ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, aññaṁ rūpaṁ aññā vedanā. Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, rūpañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena. Tena vata re vattabbe “aññaṁ rūpaṁ añño puggalo”ti. Yaṁ tattha vadesi “vattabbe kho ‘rūpaṁ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, vedanā ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, aññaṁ rūpaṁ aññā vedanā. Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena,

rūpañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena’, no ca vattabbe ‘aññaṁ rūpaṁ añño puggalo’ti”, micchā.

No ce pana vattabbe “aññaṁ rūpaṁ añño puggalo”ti, no ca vata re vattabbe “rūpaṁ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, vedanā ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, aññaṁ rūpaṁ aññā vedanā. Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, rūpañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti. Yaṁ tattha vadesi “vattabbe kho ‘rūpaṁ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, vedanā ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, aññaṁ rūpaṁ aññā vedanā. Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, rūpañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena’, no ca vattabbe ‘aññaṁ rūpaṁ añño puggalo’ti”, micchā -pa-.

29. * Rūpaṁ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, saññā ca upalabbhati -pa- saṅkhārā ca upalabbhanti -pa- viññāṇañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, aññaṁ rūpaṁ aññaṁ viññāṇanti, āmantā. Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, rūpañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Aññaṁ rūpaṁ añño puggaloti, na hevaṁ vattabbe.

Ājānāhi niggahaṁ—hañci rūpaṁ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, viññāṇañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, aññaṁ rūpaṁ aññaṁ viññāṇaṁ. Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, rūpañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena. Tena vata re vattabbe “aññaṁ rūpaṁ añño puggalo”ti. Yaṁ tattha vadesi “vattabbe kho ‘rūpaṁ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, viññāṇañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, aññaṁ rūpaṁ aññaṁ viññāṇaṁ. Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, rūpañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena’, no ca vattabbe ‘aññaṁ rūpaṁ añño puggalo’ti”, micchā.

No ce pana vattabbe “aññaṁ rūpaṁ añño puggalo”ti, no ca vata re vattabbe “rūpaṁ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, viññāṇañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, aññaṁ rūpaṁ aññaṁ viññāṇaṁ. Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, rūpañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti. Yaṁ tattha vadesi “vattabbe kho ‘rūpaṁ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, viññāṇañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, aññaṁ rūpaṁ aññaṁ viññāṇaṁ. Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, rūpañca

upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena', no ca vattabbe 'aññaṁ rūpaṁ añño puggalo'ti", micchā -pa-.

30. * Vedanā upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, saññā ca upalabbhati -pa- saṅkhārā ca upalabbhanti -pa- viññāṇañca upalabbhati -pa- rūpañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena -pa-.

31. * Saññā upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, saṅkhārā ca upalabbhanti -pa- viññāṇañca upalabbhati -pa- rūpañca upalabbhati -pa- vedanā ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena -pa-.

32. * Saṅkhārā upalabbhanti saccikaṭṭhaparamatthena, viññāṇañca upalabbhati -pa- rūpañca upalabbhati -pa- vedanā ca upalabbhati -pa- saññā ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena -pa-.

33. * Viññāṇaṁ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, rūpañca upalabbhati -pa- vedanā ca upalabbhati -pa- saññā ca upalabbhati -pa- saṅkhārāca upalabbhanti saccikaṭṭhaparamatthena, aññaṁ viññāṇaṁ aññe saṅkhārāti, āmantā. Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, viññāṇañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Aññaṁ viññāṇaṁ añño puggaloti, na hevaṁ vattabbe.

Ājānāhi niggahaṁ—hañci viññāṇaṁ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, saṅkhārā ca upalabbhanti saccikaṭṭhaparamatthena, aññaṁ viññāṇaṁ aññe saṅkhārā. Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, viññāṇañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena. Tena vata re vattabbe "aññaṁ viññāṇaṁ añño puggalo"ti. Yaṁ tattha vadesi "vattabbe kho 'viññāṇaṁ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, saṅkhārā ca upalabbhanti saccikaṭṭhaparamatthena, aññaṁ viññāṇaṁ aññe saṅkhārā. Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, viññāṇañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena', no ca vattabbe 'aññaṁ viññānaṁ añño puggalo'ti", micchā.

No ce pana vattabbe "aññaṁ viññāṇaṁ añño puggalo"ti, no ca vata re vattabbe "viññāṇaṁ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, saṅkhārā ca upalabbhanti saccikaṭṭhaparamatthena, aññaṁ viññāṇaṁ aññe saṅkhārā. Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, viññāṇañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā"ti. Yaṁ tattha

vadesi "vattabbe kho 'viññāṇaṁ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, saṅkhārā ca upalabbhanti saccikaṭṭhaparamatthena, aññaṁ viññāṇaṁ aññe saṅkhārā. Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, viññāṇañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena', no ca vattabbe 'aññaṁ viññāṇaṁ añño puggalo'ti", micchā -pa-.

34. * Cakkhāyatanaṁ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, sotāyatanañca upalabbhati -pa- dhammāyatanañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena -pa-. Sotāyatanaṁ upalabbhati -pa-. Dhammāyatanaṁ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, cakkhāyatanañca upalabbhati -pa- manāyatanañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena -pa-.

35. * Cakkhudhātu upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, sotadhātu ca upalabbhati -pa- dhammadhātu ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena -pa-. Sotadhātu upalabbhati -pa-. Dhammadhātu upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, cakkhudhātu ca upalabbhati -pa- manoviññāṇadhātu ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena -pa-.

36. * Cakkhundriyaṁ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, sotindriyañca upalabbhati -pa- aññātāvindriyañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena -pa-. Sotindriyaṁ upalabbhati -pa-. Aññātāvindriyaṁ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena -pa- cakkhundriyañca upalabbhati -pa- aññindriyañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, aññaṁ aññātāvindriyaṁ aññaṁ aññindriyanti, āmantā. Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, aññātāvindriyañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Aññaṁ aññātāvindriyaṁ añño puggaloti, na hevaṁ vattabbe.

Ājānāhi niggahaṁ—hañci aññātāvindriyaṁ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, aññindriyañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, aññaṁ aññātāvindriyaṁ aññaṁ aññindriyaṁ. Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, aññātāvindriyañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena. Tena vata re vattabbe "aññaṁ aññātāvindriyaṁ añño puggalo"ti. Yaṁ tattha vadesi "vattabbe kho 'aññātāvindriyaṁ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, aññindriyañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, aññaṁ aññātāvindriyaṁ aññaṁ aññindriyaṁ. Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, aññātāvindriyañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena', no ca vattabbe 'aññaṁ aññātāvindriyaṁ añño puggalo'ti", micchā.

No ce pana vattabbe “aññaṁ aññātāvindriyaṁ añño puggalo”ti, no ca vata re vattabbe “aññātāvindriyaṁ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, aññindriyañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, aññaṁ aññātāvindriyaṁ aññaṁ aññindriyaṁ. Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, aññātāvindriyañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti. Yaṁ tattha vadesi “vattabbe kho ‘aññātāvindriyaṁ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, aññindriyañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, aññaṁ aññātāvindriyaṁ aññaṁ aññindriyaṁ. Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, aññātāvindriyañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena’, no ca vattabbe ‘aññaṁ aññātāvindriyaṁ añño puggalo’ti”, micchā -pa-.

37. + Rūpaṁ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, vedanā ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, aññaṁ rūpaṁ aññā vedanāti, āmantā. Vuttaṁ Bhagavatā “atthi puggalo attahitāya paṭipanno”, rūpañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Aññaṁ rūpaṁ añño puggaloti, na hevaṁ vattabbe.

Ājānāhi paṭikammaṁ—hañci rūpaṁ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, vedanā ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, aññaṁ rūpaṁ aññā vedanā. Vuttaṁ Bhagavatā—atthi puggalo attahitāya paṭipanno, rūpañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, tena vata re vattabbe “aññaṁ rūpaṁ añño puggalo”ti. Yaṁ tattha vadesi “vattabbe kho ‘rūpaṁ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, vedanā ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, aññaṁ rūpaṁ aññā vedanā. Vuttaṁ Bhagavatā—atthi puggalo attahitāya paṭipanno, rūpañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena’, no ca vattabbe ‘aññaṁ rūpaṁ añño puggalo’ti”, micchā.

No ce pana vattabbe “aññaṁ rūpaṁ añño puggalo”ti, no ca vata re vattabbe “rūpaṁ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, vedanā ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, aññaṁ rūpaṁ aññā vedanā. Vuttaṁ Bhagavatā—atthi puggalo attahitāya paṭipanno, rūpañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti. Yaṁ tattha vadesi “vattabbe kho ‘rūpaṁ upalabbhati sacchikaṭṭhaparamatthena, vedanā ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, aññaṁ rūpaṁ aññā vedanā. Vuttaṁ Bhagavatā—atthi puggalo attahitāya paṭipanno, rūpañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena’, no ca vattabbe ‘aññaṁ rūpaṁ añño puggalo’ti”, micchā -pa-.

38. + Rūpaṁ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, saññā ca upalabbhati. Saṅkhārā ca upalabbhanti. Viññāṇañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena -pa-.

39. + Vedanā upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, saññā ca upalabbhati. Saṅkhārā ca upalabbhanti. Viññāṇañca upalabbhati. Rūpañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena -pa-.

40. + Saññā upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, saṅkhārā ca upalabbhanti. Viññāṇañca upalabbhati. Rūpañca upalabbhati. Vedanā ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena -pa-.

41. + Saṅkhārā upalabbhanti saccikaṭṭhaparamatthena, viññāṇañca upalabbhati. Rūpañca upalabbhati. Vedanā ca upalabbhati. Saññā ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena -pa-.

42. + Viññāṇaṁ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, rūpañca upalabbhati. Vedanā ca upalabbhati. Saññā ca upalabbhati. Saṅkhārā ca upalabbhanti saccikaṭṭhaparamatthena -pa-.

43. + Cakkhāyatanaṁ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, sotāyatanañca upalabbhati -pa- dhammāyatanañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena -pa-. Sotāyatanaṁ upalabbhati -pa-. Dhammāyatanaṁ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, cakkhāyatanañca upalabbhati -pa- manāyatanañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena -pa-.

44. + Cakkhudhātu upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, sotadhātu ca upalabbhati -pa- dhammadhātu ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena -pa-. Sotadhātu upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena -pa-. Dhammadhātu upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, cakkhudhātu ca upalabbhati -pa- manoviññāṇadhātu ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena -pa-.

45. + Cakkhundriyaṁ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, sotindriyañca upalabbhati -pa- aññātāvindriyañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena -pa-. Sotindriyaṁ upalabbhati -pa-. Aññātāvindriyaṁ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, cakkhundriyañca upalabbhati -pa- aññindriyañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, aññaṁ

aññātāvindriyaṁ aññaṁ aññindriyanti, āmantā. Vuttaṁ Bhagavatā “atthi puggalo attahitāya paṭipanno”, aññātāvindriyañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Aññaṁ aññātāvindriyaṁ añño puggaloti, na hevaṁ vattabbe.

Ājānāhi paṭikammaṁ—hañci aññātāvindriyaṁ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, aññindriyañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, aññaṁ aññātāvindriyaṁ aññaṁ aññindriyaṁ. Vuttaṁ Bhagavatā—atthi puggalo attahitāya paṭipanno, aññātāvindriyañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, tena vata re vattabbe “aññaṁ aññātāvindriyaṁ añño puggalo”ti. Yaṁ tattha vadesi “vattabbe kho ‘aññātāvindriyaṁ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, aññindriyañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, aññaṁ aññātāvindriyaṁ aññaṁ aññindriyaṁ. Vuttaṁ Bhagavatā—atthi puggalo attahitāya paṭipanno, aññātāvindriyañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena’, no ca vattabbe ‘aññaṁ aññātāvindriyaṁ añño puggalo’ti”, micchā.

No ce pana vattabbe “aññaṁ aññātāvindriyaṁ añño puggalo”ti, no ca vata re vattabbe “aññātāvindriyaṁ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, aññindriyañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, aññaṁ aññātāvindriyaṁ aññaṁ aññindriyaṁ. Vuttaṁ Bhagavatā—atthi puggalo attahitāya paṭipanno, aññātāvindriyañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti. Yaṁ tattha vadesi “vattabbe kho ‘aññātāvindriyaṁ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, aññindriyañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, aññaṁ aññātāvindriyaṁ aññaṁ aññindriyaṁ. Vuttaṁ Bhagavatā—atthi puggalo attahitāya paṭipanno, aññātāvindriyañca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena’, no ca vattabbe ‘aññaṁ aññātāvindriyaṁ añño puggalo’ti”, micchā -pa-.

Opammasaṁsandanaṁ.

---

7. Catukkanayasaṁsandana

46. * Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Rūpaṁ puggaloti, na hevaṁ vattabbe.

Ājānāhi niggahaṁ—hañci puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, tena vata re vattabbe “rūpaṁ puggalo”ti. Yaṁ tattha vadesi “vattabbe kho ‘puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena’, no ca vattabbe ‘rūpaṁ puggalo’ti”, micchā.

No ce pana vattabbe “rūpaṁ puggalo”ti, no ca vata re vattabbe “puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti. Yaṁ tattha vadesi “vattabbe kho ‘puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena’, no ca vattabbe ‘rūpaṁ puggalo’ti”, micchā -pa-.

47. * Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Rūpasmiṁ puggalo -pa-. Aññatra rūpā puggalo -pa-. Puggalasmiṁ rūpanti, na hevaṁ vattabbe.

Ājānāhi niggahaṁ—hañci puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, tena vata re vattabbe “puggalasmiṁ rūpan”ti. Yaṁ tattha vadesi “vattabbe kho ‘puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena’, no ca vattabbe ‘puggalasmiṁ rūpan’ti”, micchā.

No ce pana vattabbe “puggalasmiṁ rūpan”ti, no ca vata re vattabbe “puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti. Yaṁ tattha vadesi “vattabbe kho ‘puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena’, no ca vattabbe ‘puggalasmiṁ rūpan’ti”, micchā -pa-.

48. * Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Vedanā puggalo -pa-. Vedanāya puggalo -pa-. Aññatra vedanāya puggalo -pa-. Puggalasmiṁ vedanā -pa-.

Saññā puggalo -pa-. Saññāya puggalo -pa-. Aññatra saññāya puggalo -pa- puggalasmiṁ saññā -pa-.

Saṅkhārā puggalo -pa-. Saṅkhāresu puggalo -pa-. Aññatra saṅkhārehi puggalo -pa- puggalasmiṁ saṅkhārā -pa-.

Viññāṇaṁ puggalo -pa-. Viññāṇasmiṁ puggalo -pa-. Aññatra viññāṇā puggalo -pa- puggalasmiṁ viññāṇanti, na hevaṁ vattabbe.

Ājānāhi niggahaṁ—hañci puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, tena vata re vattabbe “puggalasmiṁ viññāṇan”ti. Yaṁ tattha vadesi “vattabbe

kho ‘puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena’, no ca vattabbe ‘puggalasmiṁ viññāṇan’ti”, micchā.

No ce pana vattabbe “puggalasmiṁ viññāṇan”ti, no ca vata re vattabbe “puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti. Yaṁ tattha vadesi “vattabbe kho ‘puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena’, no ca vattabbe ‘puggalasmiṁ viññāṇan’ti”, micchā -pa-.

49. * Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Cakkhāyatanaṁ puggalo -pa-. Cakkhāyatanasmiṁ puggalo -pa-. Aññatra cakkhāyatanā puggalo -pa- puggalasmiṁ cakkhāyatanaṁ -pa-. Dhammāyatanaṁ puggalo -pa-.Dhammāyatanasmiṁ puggalo -pa-. Aññatra dhammāyatanā puggalo -pa-. Puggalasmiṁ dhammāyatanaṁ -pa-.

Cakkhudhātu puggalo -pa-. Cakkhudhātuyā puggalo -pa-. Aññatra cakkhudhātuyā puggalo -pa-. Puggalasmiṁ cakkhudhātu -pa-. Dhammadhātu puggalo -pa-. Dhammadhātuyā puggalo -pa-. Aññatra dhammadhātuyā puggalo -pa-. Puggalasmiṁ dhammadhātu -pa-.

Cakkhundriyaṁ puggalo -pa-. Cakkhundriyasmiṁ puggalo -pa-. Aññatra cakkhundriyā puggalo -pa-. Puggalasmiṁ cakkhundriyaṁ -pa-. Aññātāvindriyaṁ puggalo -pa-. Aññātāvindriyasmiṁ puggalo -pa-. Aññatra aññātāvindriyā puggalo -pa-. Puggalasmiṁ aññātāvindriyanti, na hevaṁ vattabbe.

Ājānāhi niggahaṁ—hañci puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena, tena vata re vattabbe “puggalasmiṁ aññātāvindriyan”ti. Yaṁ tattha vadesi “vattabbe kho ‘puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena’, no ca vattabbe ‘puggalasmiṁ aññātāvindriyan’ti”, micchā.

No ce pana vattabbe “puggalasmiṁ aññātāvindriyan”ti, no ca vata re vattabbe “puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti. Yaṁ tattha vadesi “vattabbe kho ‘puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthena’, no ca vattabbe ‘puggalasmiṁ aññātāvindriyan’ti “, micchā -pa-.

50. + Puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Vuttaṁ Bhagavatā “atthi puggalo attahitāya paṭipanno”ti, āmantā. Rūpaṁ puggaloti, na hevaṁ vattabbe.

Ājānāhi paṭikammaṁ—hañci vuttaṁ Bhagavatā—atthi puggalo attahitāya paṭipanno, tena vata re vattabbe “rūpaṁ puggalo”ti. Yaṁ tattha vadesi “vattabbe kho ‘vuttaṁ Bhagavatā—atthi puggalo attahitāya paṭipanno’, no ca vattabbe ‘rūpaṁ puggalo’ti”, micchā.

No ce pana vattabbe “rūpaṁ puggalo”ti, no ca vata re vattabbe “vuttaṁ Bhagavatā—atthi puggalo attahitāya paṭipanno”ti. Yaṁ tattha vadesi ‘vattabbe kho ‘vuttaṁ Bhagavatā—atthi puggalo attahitāya paṭipanno’, no ca vattabbe ‘rūpaṁ puggalo’ti”, micchā -pa-.

51. + Puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Vuttaṁ Bhagavatā “atthi puggalo attahitāya paṭipanno”ti, āmantā. Rūpasmiṁ puggalo -pa-. Aññatra rūpā puggalo -pa-. Puggalasmiṁ rūpaṁ -pa-.

Vedanā puggalo -pa-. Vedanāya puggalo -pa-. Aññatra vedanāya puggalo -pa-.Puggalasmiṁ vedanā -pa-.

Saññā puggalo -pa-. Saññāya puggalo -pa-. Aññatra saññāya puggalo -pa-. Puggalasmiṁ saññā -pa-.

Saṅkhārā puggalo -pa-. Saṅkhāresu puggalo -pa-. Aññatra saṅkhārehi puggalo -pa-. Puggalasmiṁ saṅkhārā -pa-.

Viññāṇaṁ puggalo -pa-. Viññāṇasmiṁ puggalo -pa-. Aññatra viññāṇā puggalo -pa-. Puggalasmiṁ viññāṇanti, na hevaṁ vattabbe.

Ājānāhi paṭikammaṁ—hañci vuttaṁ Bhagavatā—atthi puggalo attahitāya paṭipanno, tena vata re vattabbe “puggalasmiṁ viññāṇan”ti. Yaṁ tattha vadesi “vattabbe kho ‘vuttaṁ Bhagavatā—atthi puggalo attahitāya paṭipanno’, no ca vattabbe ‘puggalasmiṁ viññāṇan’ti”, micchā.

No ce pana vattabbe “puggalasmiṁ viññāṇan”ti, no ca vata re vattabbe “vuttaṁ Bhagavatā—atthi puggalo attahitāya paṭipanno”ti. Yaṁ tattha vadesi “vattabbe kho ‘vuttaṁ Bhagavatā—atthi puggalo attahitāya paṭipanno’, no ca vattabbe ‘puggalasmiṁ viññāṇan’ti”, micchā -pa-.

52. + Puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Vuttaṁ Bhagavatā “atthi puggalo attahitāya paṭipanno”ti, āmantā. Cakkhāyatanaṁ puggalo -pa-. Cakkhāyatanasmiṁ puggalo -pa-. Aññatra cakkhāyatanā puggalo -pa-. Puggalasmiṁ cakkhāyatanaṁ -pa-. Dhammāyatanaṁ puggalo -pa-. Dhammāyatanasmiṁ puggalo -pa-. Aññatra dhammāyatanā puggalo -pa-. Puggalasmiṁ dhammāyatanaṁ -pa-.

Cakkhudhātu puggalo -pa-. Cakkhudhātuyā puggalo -pa-. Aññatra cakkhudhātuyā puggalo -pa-. Puggalasmiṁ cakkhudhātu -pa-. Dhammadhātu puggalo -pa-. Dhammadhātuyā puggalo -pa-. Aññatra dhammadhātuyā puggalo -pa-. Puggalasmiṁ dhammadhātu -pa-.

Cakkhundriyaṁ puggalo -pa-. Cakkhundriyasmiṁ puggalo -pa-. Aññatra cakkhundriyā puggalo -pa-. Puggalasmiṁ cakkhundriyaṁ -pa-. Aññātāvindriyaṁ puggalo -pa-. Aññātāvindriyasmiṁ puggalo -pa-. Aññatra aññātāvindriyā puggalo -pa-. Puggalasmiṁ aññātāvindriyanti, na hevaṁ vattabbe.

Ājānāhi paṭikammaṁ—hañci vuttaṁ Bhagavatā—atthi puggalo attahitāya paṭipanno, tena vata re vattabbe “puggalasmiṁ aññātāvindriyan”ti. Yaṁ tattha vadesi “vattabbe kho ‘vuttaṁ Bhagavatā—atthi puggalo attahitāya paṭipanno’, no ca vattabbe ‘puggalasmiṁ aññātāvindriyan’ti, micchā.

No ce pana vattabbe “puggalasmiṁ aññātāvindriyan”ti, no ca vata re vattabbe “vuttaṁ Bhagavatā—atthi puggalo attahitāya paṭipanno”ti. Yaṁ tattha vadesi “vattabbe kho ‘vuttaṁ Bhagavatā—atthi puggalo attahitāya paṭipanno’, no ca vattabbe ‘puggalasmiṁ aññātāvindriyan’ti”, micchā -pa-.

Catukkanayasaṁsandanaṁ.

---

8. Lakkhaṇayutti

53. * Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Puggalo sappaccayo -pa-. Puggalo appaccayo. Puggalo saṅkhato. Puggalo asaṅkhato. Puggalo sassato. Puggalo asassato. Puggalo sanimitto. Puggalo animittoti, na hevaṁ vattabbe. . (Saṁkhittaṁ.)

54. + Puggalo nupalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Vuttaṁ Bhagavatā “atthi puggalo attahitāya paṭipanno”ti, āmantā. Puggalo sappaccayo -pa-. Puggalo appaccayo. Puggalo saṅkhato. Puggalo asaṅkhato. Puggalo sassato. Puggalo asassato. Puggalo sanimitto. Puggalo animittoti, na hevaṁ vattabbe. . (Saṁkhittaṁ.)

Lakkhaṇayuttikathā.

---

9. Vacanasodhana

55. * Puggalo upalabbhati, upalabbhati puggaloti? Puggalo upalabbhati, upalabbhati ke hi ci puggalo ke hi ci na puggaloti. Puggalo ke hi ci upalabbhati ke hi ci na upalabbhatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

56. * Puggalo saccikaṭṭho, saccikaṭṭho puggaloti? Puggalo saccikaṭṭho, saccikaṭṭho ke hi ci puggalo ke hi ci na puggaloti. Puggalo ke hi ci saccikaṭṭho ke hi ci na saccikaṭṭhoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

57. * Puggalo vijjamāno, vijjamāno puggaloti? Puggalo vijjamāno, vijjamāno ke hi ci puggalo ke hi ci na puggaloti. Puggalo ke hi ci vijjamāno ke hi ci na vijjamānoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

58. * Puggalo saṁvijjamāno, saṁvijjamāno puggaloti? Puggalo saṁvijjamāno, saṁvijjamāno ke hi ci puggalo ke hi ci na puggaloti. Puggalo ke hi ci saṁvijjamāno ke hi ci na saṁvijjamānoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

59. * Puggalo atthi, atthi puggaloti? Puggalo atthi, atthi ke hi ci puggalo ke hi ci na puggaloti. Puggalo ke hi ci atthi ke hi ci natthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

60. * Puggalo atthi, atthi na sabbo puggaloti, āmantā -pa-. Puggalo natthi, natthi na sabbo puggaloti, na hevaṁ vattabbe. . (Saṁkhittaṁ.)

Vacanasodhanaṁ.

10. Paññattānuyoga

61. * Rūpadhātuyā rūpī puggaloti, āmantā. Kāmadhātuyā kāmī puggaloti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

62. * Rūpadhātuyā rūpino sattāti, āmantā. Kāmadhātuyā kāmino sattāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

63. * Arūpadhātuyā arūpī puggaloti, āmantā. Kāmadhātuyā kāmī puggaloti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

64. * Arūpadhātuyā arūpino sattāti, āmantā. Kāmadhātuyā kāmino sattāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

65. * Rūpadhātuyā rūpī puggalo arūpadhātuyā arūpī puggalo, atthi ca koci rūpadhātuyā cuto arūpadhātuṁ upapajjatīti, āmantā. Rūpī puggalo upacchinno, arūpī puggalo jātoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

66. * Rūpadhātuyā rūpino sattā arūpadhātuyā arūpino sattā, atthi ca koci rūpadhātuyā cuto arūpadhātuṁ upapajjatīti, āmantā. Rūpī satto upacchinno, arūpī satto jātoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

67. * "Kāyo"ti vā "sarīran"ti vā, "sarīran"ti vā "kāyo"ti vā kāyaṁ appiyaṁ karitvā esese ekaṭṭhe same samabhāge tajjāteti, āmantā. "Puggalo"ti vā "jīvo"ti vā, "jīvo"ti vā "puggalo"ti vā puggalaṁ appiyaṁ karitvā esese ekaṭṭhe same samabhāge tajjāteti, āmantā. Añño kāyo añño puggaloti, āmantā. Aññaṁ jīvaṁ aññaṁ sarīranti, na hevaṁ vattabbe.

Ājānāhi niggahaṁ—hañci "kāyo'ti vā "sarīran"ti vā, "sarīran"ti vā "kāyo"ti vā kāyaṁ appiyaṁ karitvā esese ekaṭṭhe same samabhāge tajjāte, "puggalo"ti vā "jīvo"ti vā, "jīvo"ti vā "puggalo"ti vā puggalaṁ appiyaṁ karitvā esese ekaṭṭhe same samabhāge tajjāte, añño kāyo añño puggalo. Tena vata re vattabbe "aññaṁ jīvaṁ aññaṁ sarīran"ti. Yaṁ tattha vadesi "vattabbe kho

‘kāyoti vā sarīranti vā, sarīranti vā kāyoti vā kāyaṁ appiyaṁ karitvā esese ekaṭṭhe same samabhāge tajjāte, puggaloti vā jīvoti vā, jīvoti vā puggaloti vā puggalaṁ appiyaṁ karitvā esese ekaṭṭhe same samabhāge tajjāte, añño kāyo añño puggalo’, no ca vattabbe ‘aññaṁ jīvaṁ aññaṁ sarīran’ti”, micchā.

No ce pana vattabbe “aññaṁ jīvaṁ aññaṁ sarīran”ti, no ca vata re vattabbe “kāyoti vā sarīranti vā, sarīranti vā kāyoti vā kāyaṁ appiyaṁ karitvā esese ekaṭṭhe same samabhāge tajjāte, puggaloti vā jīvoti vā, jīvoti vā puggaloti vā puggalaṁ appiyaṁ karitvā esese ekaṭṭhe same samabhāge tajjāte, añño kāyo añño puggalo”ti. Yaṁ tattha vadesi “vattabbe kho ‘kāyoti vā sarīranti vā, sarīranti vā kāyoti vā kāyaṁ appiyaṁ karitvā esese ekaṭṭhe same samabhāge tajjāte, puggaloti vā jīvoti vā, jīvoti vā puggaloti vā puggalaṁ appiyaṁ karitvā esese ekaṭṭhe same samabhāge tajjāte, añño kāyo añño puggalo’, no ca vattabbe ‘aññaṁ jīvaṁ aññaṁ sarīran’ti”, micchā -pa-.

68. + “Kāyo”ti vā “sarīran”ti vā, “sarīran”ti vā “kāyo”ti vā kāyaṁ appiyaṁ karitvā esese ekaṭṭhe same samabhāge tajjāteti, āmantā. Vuttaṁ Bhagavatā “atthi puggalo attahitāya patipanno”ti, āmantā. Añño kāyo añño puggaloti, na hevaṁ vattabbe.

Ājānāhi paṭikammaṁ—hañci “kāyo”ti vā “sarīran”ti vā, “sarīran”ti vā “kāyo”ti vā kāyaṁ appiyaṁ karitvā esese ekaṭṭhe same samabhāge tajjāte, vuttaṁ Bhagavatā—atthi puggalo attahitāya paṭipanno, tena vata re vattabbe “añño kāyo añño puggalo”ti. Yaṁ tattha vadesi “vattabbe kho ‘kāyoti vā sarīranti vā, sarīranti vā kāyoti vā kāyaṁ appiyaṁ karitvā esese ekaṭṭhe same samabhāge tajjāte, vuttaṁ Bhagavatā—atthi puggalo attahitāya paṭipanno’, no ca vattabbe ‘añño kāyo añño puggalo’ti”, micchā.

No ce pana vattabbe “añño kāyo añño puggalo”ti, no ca vata re vattabbe “kāyoti vā sarīranti vā, sarīranti vā kāyoti vā kāyaṁ appiyaṁ karitvā esese ekaṭṭhe same samabhāge tajjāte, vuttaṁ Bhagavatā—atthi puggalo attahitāya paṭipanno”ti. Yaṁ tattha vadesi “vattabbe kho ‘kāyoti vā sarīranti vā, sarīranti vā kāyoti vā kāyaṁ appiyaṁ karitvā esese ekaṭṭhe same samabhāge tajjāte, vuttaṁ Bhagavatā—atthi puggalo attahitāya paṭipanno’, no ca vattabbe ‘añño kāyo añño puggalo’ti”, micchā. . (Saṁkhittaṁ.)

Paññattānuyogo.

---

11. Gati-anuyoga

69. * Puggalo sandhāvati asmā lokā paraṁ lokaṁ, parasmā lokā imaṁ lokanti, āmantā. So puggalo sandhāvati asmā lokā paraṁ lokaṁ, parasmā lokā imaṁ lokanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

70. * Puggalo sandhāvati asmā lokā paraṁ lokaṁ, parasmā lokā imaṁ lokanti, āmantā. Añño puggalo sandhāvati asmā lokā paraṁ lokaṁ, parasmā lokā imaṁ lokanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

71. * Puggalo sandhāvati asmā lokā paraṁ lokaṁ, parasmā lokā imaṁ lokanti, āmantā. So ca añño ca sandhāvati asmā lokā paraṁ lokaṁ, parasmā lokā imaṁ lokanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

72. * Puggalo sandhāvati asmā lokā paraṁ lokaṁ, parasmā lokā imaṁ lokanti, āmantā. Neva so sandhāvati, na añño sandhāvati asmā lokā paraṁ lokaṁ, parasmā lokā imaṁ lokanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

73. * Puggalo sandhāvati asmā lokā paraṁ lokaṁ, parasmā lokā imaṁ lokanti, āmantā. So puggalo sandhāvati, añño puggalo sandhāvati, so ca añño ca sandhāvati, neva so sandhāvati, na añño sandhāvati asmā lokā paraṁ lokaṁ, parasmā lokā imaṁ lokanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

74. + Na vattabbaṁ "puggalo sandhāvati asmā lokā paraṁ lokaṁ, parasmā lokā imaṁ lokan"ti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā

"Sa sattakkhattuparamaṁ, sandhāvitvāna puggalo.
Dukkhassantakaro hoti, sabbasaṁyojanakkhayā"ti[1].

Attheva suttantoti, āmantā. Tena hi puggalo sandhāvati asmā lokā paraṁ lokaṁ, parasmā lokā imaṁ lokanti.

75. + Na vattabbaṁ "puggalo sandhāvati asmā lokā paraṁ lokaṁ, parasmā lokā imaṁ lokan"ti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā "anamataggoyaṁ[2] bhikkhave saṁsāro pubbakoṭi na paññāyati, avijjānīvaraṇānaṁ sattānaṁ taṇhāsaṁyojanānaṁ sandhāvataṁ saṁsaratan"ti[3] attheva suttantoti, āmantā. Tena hi puggalo sandhāvati asmā lokā paraṁ lokaṁ, parasmā lokā imaṁ lokanti.

76. * Puggalo sandhāvati asmā lokā paraṁ lokaṁ, parasmā lokā imaṁ lokanti, āmantā. Sveva puggalo sandhāvati asmā lokā paraṁ lokaṁ, parasmā lokā imaṁ lokanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

77. * Sveva puggalo sandhāvati asmā lokā paraṁ lokaṁ, parasmā lokā imaṁ lokanti, āmantā. Atthi koci manusso hutvā devo hotīti, āmantā. Sveva manusso so devoti, na hevaṁvattabbe -pa-.

78. * Sveva manusso so devoti, āmantā. Manusso hutvā devo hoti, devo hutvā manusso hoti, manussabhūto añño, devo añño, manussabhūto svevāyaṁ sandhāvatīti, micchā -pa-.

---

1. Saṁ 1. 393 piṭṭhe; Khu 1. 207 Itivuttakepi.
2. Anamataggāyaṁ (Ka)
3. Saṁ 1. 387 piṭṭhe.

Sace hi sandhāvati sveva puggalo ito cuto paraṁ lokaṁ, anañño, hevaṁ maraṇaṁ na hehiti, pāṇātipātopi nupalabbhati. Kammaṁ atthi, kammavipāko atthi, katānaṁ kammānaṁ vipāko atthi, kusalākusale vipaccamāne svevāyaṁ sandhāvatīti, micchā.

79. * Sveva puggalo sandhāvati asmā lokā paraṁ lokaṁ, parasmā lokā imaṁ lokanti, āmantā. Atthi koci manusso hutvā yakkho hoti. Peto hoti. Nerayiko hoti. Tiracchānagato hoti. Oṭṭho hoti. Goṇo hoti. Gadrabho hoti. Sūkaro hoti. Mahiṁso[1] hotīti, āmantā. Sveva manusso so mahiṁsoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

80. * Sveva manusso so mahiṁsoti, āmantā. Manusso hutvā mahiṁso hoti, mahiṁso hutvā manusso hoti, manussabhūto añño, mahiṁso añño, manussabhūto svevāyaṁ sandhāvatīti, micchā -pa-.

Sace hi sandhāvati sveva puggalo ito cuto paraṁ lokaṁ, anañño, hevaṁ maraṇaṁ na hehiti, pāṇātipātopi nupalabbhati. Kammaṁ atthi, kammavipāko atthi, katānaṁ kammānaṁ vipāko atthi, kusalākusale vipaccamāne svevāyaṁ sandhāvatīti, micchā.

81. * Sveva puggalo sandhāvati asmā lokā paraṁ lokaṁ, parasmā lokā imaṁ lokanti, āmantā. Atthi koci khattiyo hutvā brāhmaṇo hotīti, āmantā. Sveva khattiyo so brāhmaṇoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

82. * Atthi koci khattiyo hutvā vesso hoti. Suddo hotīti, āmantā. Sveva khattiyo so suddoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

83. * Atthi koci brāhmaṇo hutvā vesso hoti. Suddo hoti. Khattiyo hotīti, āmantā. Sveva brāhmaṇo so khattiyoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

---

1. Mahiso (Sī, Syā, Kaṁ, I)

84. * Atthi koci vesso hutvā suddo hoti. Khattiyo hoti. Brāhmaṇo hotīti, āmantā. Sveva vesso so brāhmaṇoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

85. * Atthi koci suddo hutvā khattiyo hoti. Brāhmaṇo hoti. Vesso hotīti, āmantā. Sveva suddo so vessoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

86. * Sveva puggalo sandhāvati asmā lokā paraṁ lokaṁ, parasmā lokā imaṁ lokanti, āmantā. Hatthacchinno hatthacchinnova hoti. Pādacchinno pādacchinnova hoti. Hatthapādacchinno hatthapādacchinnova hoti. Kaṇṇacchinno. Nāsacchinno. Kaṇṇanāsacchinno. Aṅgulicchinno. Aḷacchinno. Kaṇḍaracchinno. Kuṇihatthako. Phaṇahatthako. Kuṭṭhiyo. Gaṇḍiyo. Kilāsiyo. Sosiyo. Apamāriyo. Oṭṭho. Goṇo. Gadrabho. Sūkaro. Mahiṁso mahiṁsova hotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

87. + Na vattabbaṁ "sveva puggalo sandhāvati asmā lokā paraṁ lokaṁ, parasmā lokā imaṁ lokan"ti, āmantā. Nanu sotāpanno puggalo manussalokā cuto devalokaṁ upapanno, tatthapi sotāpannova hotīti, āmantā.

Hañci sotāpanno puggalo manussalokā cuto devalokaṁ upapanno, tatthapi sotāpannova hoti, tena vata re vattabbe "sveva puggalo sandhāvati asmā lokā paraṁ lokaṁ, parasmā lokā imaṁ lokan"ti.

88. * Sotāpanno puggalo manussalokā cuto devalokaṁ upapanno, tatthapi sotāpannova hotīti katvā tena ca kāraṇena sveva puggalo sandhāvati asmā lokā paraṁ lokaṁ, parasmā lokā imaṁ lokanti, āmantā. Sotāpanno puggalo manussalokā cuto devalokaṁ upapanno, tatthapi manusso hotīti katvā, na hevaṁ vattabbe -pa-.

89. * Sveva puggalo sandhāvati asmā lokā paraṁ lokaṁ, parasmā lokā imaṁ lokanti, āmantā. Anañño avigato sandhāvatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

90. * Anañño avigato sandhāvatīti, āmantā. Hatthacchinno hatthacchinnova hoti. Pādacchinno pādacchinnova hoti. Hatthapādacchinno hatthapādacchinnova hoti. Kaṇṇacchinno. Nāsacchinno. Kaṇṇanāsacchinno. Aṅgulicchinno. Aḷacchinno. Kaṇḍaracchinno. Kuṇihatthako. Phaṇahatthako. Kuṭṭhiyo. Gaṇḍiyo. Kilāsiyo. Sosiyo. Apamāriyo. Oṭṭho. Goṇo. Gadrabho. Sūkaro. Mahiṁso mahiṁsova hotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

91. * Sveva puggalo sandhāvati asmā lokā paraṁ lokaṁ, parasmā lokā imaṁ lokanti, āmantā. Sarūpo sandhāvatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sarūpo sandhāvatīti, āmantā. Taṁ jīvaṁ taṁ sarīranti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

Savedano -pa-. Sasañño -pa-. Sasaṅkhāro -pa-. Saviññāṇo sandhāvatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Saviññāṇo sandhāvatīti, āmantā. Taṁ jīvaṁ taṁ sarīranti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

92. * Sveva puggalo sandhāvati asmā lokā paraṁ lokaṁ, parasmā lokā imaṁ lokanti, āmantā. Arūpo sandhāvatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Arūpo sandhāvatīti, āmantā. Aññaṁ jīvaṁ aññaṁ sarīranti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

Avedano -pa-. Asañño -pa-. Asaṅkhāro -pa-. Aviññoṇo sandhāvatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Aviññāṇo sandhāvatīti, āmantā. Aññaṁ jīvaṁ aññaṁ sarīranti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

93. * Sveva puggalo sandhāvati asmā lokā paraṁ lokaṁ, parasmā lokā imaṁ lokanti, āmantā. Rūpaṁ sandhāvatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Rūpaṁ sandhāvatīti, āmantā. Taṁ jīvaṁ taṁ sarīranti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

Vedanā -pa-. Saññā -pa-. Saṅkhārā -pa-. Viññāṇaṁ sandhāvatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Viññāṇaṁ sandhāvatīti, āmantā. Taṁ jīvaṁ taṁ sarīranti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

94. * Sveva puggalo sandhāvati asmā lokā paraṁ lokaṁ, parasmā lokā imaṁ lokanti, āmantā. Rūpaṁ na sandhāvatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Rūpaṁ na sandhāvatīti, āmantā. Aññaṁ jīvaṁ aññaṁ sarīranti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

Vedanā -pa-. Saññā -pa-. Saṅkhārā -pa-. Viññāṇaṁ na sandhāvatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Viññāṇaṁ na sandhāvatīti, āmantā. Aññaṁ jīvaṁ aññaṁ sarīranti, na hevaṁ vattabbe. . (Saṁkhittaṁ.)

Khandhesu bhijjamānesu, so ce bhijjati puggalo.
Ucchedā bhavati diṭṭhi, yā Buddhena vivajjitā.

Khandhesu bhijjamānesu, no ce bhijjati puggalo.
Puggalo sassato hoti, nibbānena samasamoti.

Gati-anuyogo.

---

12. Upādāpaññattānuyoga

95. * Rūpaṁ upādāya puggalassa paññattīti, āmantā. Rūpaṁ aniccaṁ saṅkhataṁ paṭiccasamuppannaṁ khayadhammaṁ vayadhammaṁ virāgadhammaṁ nirodhadhammaṁ vipariṇāmadhammanti, āmantā. Puggalopi anicco saṅkhato paṭiccasamuppanno khayadhammo vayadhammo virāgadhammo nirodhadhammo vipariṇāmadhammoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

96. * Vedanaṁ upādāya. Saññaṁ upādāya. Saṅkhāre upādāya. Viññāṇaṁ upādāya puggalassa paññattīti, āmantā. Viññāṇaṁ aniccaṁ saṅkhataṁ paṭiccasamuppannaṁ khayadhammaṁ vayadhammaṁ virāgadhammaṁ nirodhadhammaṁ vipariṇāmadhammanti, āmantā. Puggalopi anicco saṅkhato paṭiccasamuppanno khayadhammo vayadhammo virāgadhammo nirodhadhammo vipariṇāmadhammoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

97. * Rūpaṁ upādāya puggalassa paññattīti, āmantā. Nīlaṁ rūpaṁ upādāya nīlakassa puggalassa paññattīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Pītaṁ rūpaṁ upādāya.

Lohitaṁ rūpaṁ upādāya. Odātaṁ rūpaṁ upādāya. Sanidassanaṁ rūpaṁ upādāya. Anidassanaṁ rūpaṁ upādāya. Sappaṭighaṁ rūpaṁ upādāya. Appaṭighaṁ rūpaṁ upādāya appaṭighassa puggalassa paññattīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

98. * Vedanaṁ upādāya puggalassa paññattīti, āmantā. Kusalaṁ vedanaṁ upādāya kusalassa puggalassa paññattīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Kusalaṁ vedanaṁ upādāya kusalassa puggalassa paññattīti, āmantā. Kusalā vedanā saphalā savipākā iṭṭhaphalā kantaphalā manuññaphalā asecanakaphalā sukhudrayā sukhavipākāti, āmantā. Kusalopi puggalo saphalo savipāko iṭṭhaphalo kantaphalo manuññaphalo asecanakaphalo sukhudrayo sukhavipākoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

99. * Vedanaṁ upādāya puggalassa paññattīti, āmantā. Akusalaṁ vedanaṁ upādāya akusalassa puggalassa paññattīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Akusalaṁ vedanaṁ upādāya akusalassa puggalassa paññattīti, āmantā. Akusalā vedanā saphalā savipākā aniṭṭhaphalā akantaphalā amanuññaphalā secanakaphalā dukkhudrayā dukkhavipākāti, āmantā. Akusalopi puggalo saphalo savipāko aniṭṭhaphalo akantaphalo amanuññaphalo secanakaphalo dukkhudrayo dukkhavipākoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

100. * Vedanaṁ upādāya puggalassa paññattīti, āmantā. Abyākataṁ vedanaṁ upādāya abyākatassa puggalassa paññattīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Abyākataṁ vedanaṁ upādāya abyākatassa puggalassa paññattīti, āmantā. Abyākatā vedanā aniccā saṅkhatā paṭiccasamuppannā khayadhammā vayadhammā virāgadhammā nirodhadhammā vipariṇāmadhammāti, āmantā. Abyākatopi puggalo anicco saṅkhato paṭiccasamuppanno khayadhammo vayadhammo virāgadhammo nirodhadhammo vipariṇāmadhammoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

101. * Saññaṁ upādāya. Saṅkhāre upādāya. Viññāṇaṁ upādāya puggalassa paññattīti, āmantā. Kusalaṁ viññāṇaṁ upādāya kusalassa puggalassa paññattīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Kusalaṁ viññāṇaṁ upādāya kusalassa puggalassa paññattīti, āmantā. Kusalaṁ viññāṇaṁ saphalaṁ savipākaṁ iṭṭhaphalaṁ kantaphalaṁ manuññaphalaṁ asecanakaphalaṁ sukhudrayaṁ

sukhavipākanti, āmantā. Kusalopi puggalo saphalo savipāko iṭṭhaphalo kantaphalo manuññaphalo asecanakaphalo sukhudrayo sukhavipākoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

102. * Viññāṇaṁ upādāya puggalassa paññattīti, āmantā. Akusalaṁ viññāṇaṁ upādāya akusalassa puggalassa paññattīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Akusalaṁ viññāṇaṁ upādāya akusalassa puggalassa paññattīti, āmantā. Akusalaṁ viññāṇaṁ saphalaṁ savipākaṁ aniṭṭhaphalaṁ akantaphalaṁ amanuññaphalaṁ secanakaphalaṁ dukkhudrayaṁ dukkhavipākanti, āmantā. Akusalopi puggalo saphalo savipāko aniṭṭhaphalo akantaphalo amanuññaphalo secanakaphalo dukkhudrayo dukkhavipākoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

103. * Viññāṇaṁ upādāya puggalassa paññattīti, āmantā. Abyākataṁ viññāṇaṁ upādāya abyākatassa puggalassa paññattīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Abyākataṁ viññāṇaṁ upādāya abyākatassa puggalassa paññattīti, āmantā. Abyākataṁ viññāṇaṁ aniccaṁ saṅkhataṁ paṭiccasamuppannaṁ khayadhammaṁ vayadhammaṁ virāgadhammaṁ nirodhadhammaṁ vipariṇāmadhammanti, āmantā. Abyākatopi puggalo anicco saṅkhato paṭiccasamuppanno khayadhammo vayadhammo virāgadhammo nirodhadhammo vipariṇāmadhammoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

104. * Cakkhuṁ upādāya "cakkhumā puggalo"ti vattabboti, āmantā. Cakkhumhi niruddhe "cakkhumā puggalo niruddho"ti vattabboti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sotaṁ upādāya. Ghānaṁ upādāya. Jivhaṁ upādāya. Kāyaṁ upādāya. Manaṁ upādāya "manavā puggalo"ti vattabboti, āmantā. Manamhi niruddhe "manavā puggalo niruddho"ti vattabboti, na hevaṁ vattabbe.

105. * Micchādiṭṭhiṁ upādāya "micchādiṭṭhiyo puggalo"ti vattabboti, āmantā. Micchādiṭṭhiyā niruddhāya "micchādiṭṭhiyo puggalo niruddho"ti vattabboti, na hevaṁ vattabbe. Micchāsaṅkappaṁ upādāya. Micchāvācaṁ upādāya. Micchākammantaṁ upādāya. Micchā-ājīvaṁ upādāya. Micchāvāyāmaṁ upādāya. Micchāsatiṁ upādāya. Micchāsamādhiṁ upādāya "micchāsamādhiyo puggalo"ti vattabboti, āmantā. Micchāsamādhimhi niruddhe "micchāsamādhiyo puggalo niruddho"ti vattabboti, na hevaṁ vattabbe.

106. * Sammādiṭṭhiṁ upādāya "sammādiṭṭhiyo puggalo"ti vattabboti, āmantā. Sammādiṭṭhiyā niruddhāya "sammādiṭṭhiyo puggalo niruddho"ti vattabboti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sammāsaṅkappaṁ upādāya. Sammāvācaṁ upādāya. Sammākammantaṁ upādāya. Sammā-ājīvaṁ upādāya. Sammāvāyāmaṁ upādāya. Sammāsatiṁ upādāya. Sammāsamādhiṁ upādāya "sammāsamādhiyo puggalo"ti vattabboti, āmantā. Sammāsamādhimhi niruddhe "sammāsamādhiyo puggalo niruddho"ti vattabboti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

107. * Rūpaṁ upādāya, vedanaṁ upādāya puggalassa paññattīti, āmantā. Dvinnaṁ khandhānaṁ upādāya dvinnaṁ puggalānaṁ paññattīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Rūpaṁ upādāya, vedanaṁ upādāya, saññaṁ upādāya, saṅkhāre upādāya, viññāṇaṁ upādāya puggalassa paññattīti, āmantā. Pañcannaṁ khandhānaṁ upādāya pañcannaṁ puggalānaṁ paññattīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

108. * Cakkhāyatanaṁ upādāya sotāyatanaṁ upādāya, puggalassa paññattīti, āmantā. Dvinnaṁ āyatanānaṁ upādāya dvinnaṁ puggalānaṁ paññattīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Cakkhāyatanaṁ upādāya, sotāyatanaṁ upādāya -pa-. Dhammāyatanaṁ upādāya puggalassa paññattīti, āmantā. Dvādasannaṁ āyatanānaṁ upādāya dvādasannaṁ puggalānaṁ paññattīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

109. * Cakkhudhātuṁ upādāya sotadhātuṁ upādāya, puggalassa paññattīti, āmantā. Dvinnaṁ dhātūnaṁ upādāya dvinnaṁ puggalānaṁ paññattīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Cakkhudhātuṁ upādāya, sotadhātuṁ upādāya -pa-. Dhammadhātuṁ upādāya puggalassa paññattīti, āmantā. Aṭṭhārasannaṁ dhātūnaṁ upādāya aṭṭhārasannaṁ puggalānaṁ paññattīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

110. * Cakkhundriyaṁ upādāya, sotindriyaṁ upādāya puggalassa paññattīti, āmantā. Dvinnaṁ indriyānaṁ upādāya dvinnaṁ puggalānaṁ paññattīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Cakkhundriyaṁ upādāya, sotindriyaṁ upādāya -pa-. Aññātāvindriyaṁ upādāya puggalassa paññattīti, āmantā. Bāvīsatīnaṁ[1] indriyānaṁ upādāya bāvīsatīnaṁ[1] puggalānaṁ paññattīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

---

1. Bāvīsatiyā (?)

111. * Ekavokārabhavaṁ upādāya ekassa puggalassa paññattīti, āmantā. Catuvokārabhavaṁ upādāya catunnaṁ puggalānaṁ paññattīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Ekavokārabhavaṁ upādāya ekassa puggalassa paññattīti, āmantā. Pañcavokārabhavaṁ upādāya pañcannaṁ puggalānaṁ paññattīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Ekavokārabhave ekova puggaloti, āmantā. Catuvokārabhave cattārova[1] puggalāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Ekavokārabhave ekova puggaloti, āmantā. Pañcavokārabhave pañceva puggalāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

112. * Yathā rukkhaṁ upādāya chāyāya paññatti, evamevaṁ rūpaṁ upādāya puggalassa paññattīti. ( )[2] yathā rukkhaṁ upādāya chāyāya paññatti rukkhopi anicco chāyāpi aniccā, evamevaṁ rūpaṁ upādāya puggalassa paññatti rūpampi aniccaṁ puggalopi aniccoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Yathā rukkhaṁ upādāya chāyāya paññatti añño rukkho, aññā chāyā, evamevaṁ rūpaṁ upādāya puggalassa paññatti aññaṁ rūpaṁ, añño puggaloti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

113. * Yathā gāmaṁ upādāya gāmikassa paññatti, evamevaṁ rūpaṁ upādāya puggalassa paññattīti. Yathā gāmaṁ upādāya gāmikassa paññatti añño gāmo, añño gāmiko, evamevaṁ rūpaṁ upādāya puggalassa paññatti aññaṁ rūpaṁ, añño puggaloti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

114. * Yathā raṭṭhaṁ upādāya rañño paññatti, evamevaṁ rūpaṁ upādāya puggalassa paññattīti. Yathā raṭṭhaṁ upādāya rañño paññatti aññaṁ raṭṭhaṁ, añño rājā, evamevaṁ rūpaṁ upādāya puggalassa paññatti aññaṁ rūpaṁ, añño puggaloti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

115. * Yathā na nigaḷo negaḷiko, yassa nigaḷo so negaḷiko, evamevaṁ na rūpaṁ rūpavā, yassa rūpaṁ so rūpavāti. Yathā na nigaḷo negaḷiko, yassa nigaḷo so negaḷiko, añño nigaḷo, añño negaḷido, evamevaṁ na rūpaṁ rūpavā, yassa rūpaṁ so rūpavā, aññaṁ rūpaṁ, añño rūpavāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

---

1. Cattāro (?)

2. (Āmantā) (?) evaṁ anantaravārattayepi.

116. * Citte citte puggalassa paññattīti, āmantā. Citte citte puggalo jāyati jīyati mīyati cavati upapajjatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Dutiye citte uppanne na vattabbaṁ "so"ti vā "añño"ti vāti, āmantā. Dutiye citte uppanne na vattabbaṁ "kumārako"ti vā "kumārikā"ti vāti, vattabbaṁ.

Ājānāhi niggahaṁ—hañci dutiye citte uppanne na vattabbaṁ "so"ti vā "añño"ti vā, tena vata re vattabbe "dutiye citte uppanne na vattabbaṁ 'kumārako'ti vā 'kumārikā'ti vā"ti. Yaṁ tattha vadesi "vattabbe kho 'dutiye citte uppanne na vattabbaṁ 'so'ti vā 'añño'ti vā, dutiye citte uppanne vattabbaṁ 'kumārako'ti vā 'kumārikā'ti vā'ti", micchā.

Hañci vā pana dutiye citte uppanne vattabbaṁ "kumārako"ti vā "kumārikā"ti vā, tena vata re vattabbe "dutiye citte uppanne vattabbaṁ 'so'ti vā 'añño'ti vā"ti. Yaṁ tattha vadesi "vattabbe kho 'dutiye citte uppanne na vattabbaṁ 'so'ti vā 'añño'ti vā dutiye citte uppanne vattabbaṁ 'kumārako'ti vā 'kumārikā'ti vā'ti", micchā.

117. * Dutiye citte uppanne na vattabbaṁ "so"ti vā "añño"ti vāti, āmantā. Dutiye citte uppanne na vattabbaṁ "itthī"ti vā "puriso"ti vā "gahaṭṭho"ti vā "pabbajito"ti vā "devo"ti vā "manusso"ti vāti, vattabbaṁ.

Ājānāhi niggahaṁ—hañci dutiye citte uppanne na vattabbaṁ "so"ti vā "añño"ti vā, tena vata re vattabbe "dutiye citte uppanne na vattabbaṁ 'devo'ti vā 'manusso'ti vā"ti. Yaṁ tattha vadesi "vattabbe kho 'dutiye citte uppanne na vattabbaṁ 'so'ti vā 'añño'ti vā, dutiye citte uppanne vattabbaṁ 'devo'ti vā 'manusso'ti vā'ti", micchā.

Hañci vā pana dutiye citte uppanne vattabbaṁ "devo"ti vā "manusso"ti vā, tena vata re vattabbe "dutiye citte uppanne vattabbaṁ 'so'ti vā 'añño'ti vā"ti. Yaṁ tattha vadesi "vattabbe kho 'dutiye citte uppanne na vattabbaṁ 'so'ti vā 'añño'ti vā, dutiye citte uppanne vattabbaṁ 'devo'ti vā 'manusso'ti vā'ti", micchā -pa-.

118. + Na vattabbaṁ "puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā"ti, āmantā. Nanu yo passati, yaṁ passati, yena passati. So passati, taṁ passati, tena passatīti, āmantā. Hañci yo passati, yaṁ passati, yena passati. So passati, taṁ passati, tena passati. Tena vata re vattabbe "puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā"ti.

119. + Na vattabbaṁ "puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā"ti, āmantā. Nanu yo suṇāti -pa-. Yo ghāyati. Yo sāyati. Yo phusati. Yo vijānāti, yaṁ vijānāti, yena vijānāti. So vijānāti, taṁ vijānāti, tena vijānātīti, āmantā. Hañci yo vijānāti, yaṁ vijānāti, yena vijānāti. So vijānāti, taṁ vijānāti, tena vijānāti. Tena vata re vattabbe "puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā"ti.

120. * Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Nanu yo na passati, yaṁ na passati, yena na passati. So na passati, taṁ na passati, tena na passatīti, āmantā. Hañci yo na passati, yaṁ na passati, yena na passati. So na passati, taṁ na passati, tena na passati. No ca vata re vattabbe "puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā"ti.

Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Nanu yo na suṇāti -pa-. Yo na ghāyati. Yo na sāyati. Yo na phusati. Yo na vijānāti, yaṁ na vijānāti, yena na vijānāti. So na vijānāti, taṁ na vijānāti, tena na vijānātīti, āmantā. Hañci yo na vijānāti, yaṁ na vijānāti, yena na vijānāti. So na vijānāti, taṁ na vijānāti, tena na vijānāti. No ca vata re vattabbe "puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā"ti.

121. + Na vattabbaṁ "puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā"ti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā "passāmahaṁ bhikkhave dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena satte cavamāne upapajjamāne hīne paṇīte suvaṇṇe dubbaṇṇe sugate duggate yathākammūpage satte pajānāmī"ti[1] attheva suttantoti, āmantā. Tena hi puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti.

---

1. Ma 1. 165 piṭṭhe thokaṁ visadisaṁ.

122. * Vuttaṁ Bhagavatā "passāmahaṁ bhikkhave dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena satte cavamāne upapajjamāne hīne paṇīte suvaṇṇe dubbaṇṇe sugate duggate yathākammūpage satte pajānāmī"ti katvā teneva kāraṇena puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Bhagavā dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena rūpaṁ passati puggalaṁ passatīti, rūpaṁ passati. Rūpaṁ puggalo, rūpaṁ cavati, rūpaṁ upapajjati, rūpaṁ yathākammūpaganti, na hevaṁ vattabbe.

Bhagavā dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena rūpaṁ passati puggalaṁ passatīti, puggalaṁ passati. Puggalo rūpaṁ rūpāyatanaṁ rūpadhātu nīlaṁ pītakaṁ lohitakaṁ odātaṁ cakkhuviññeyyaṁ cakkhusmiṁ paṭihaññati, cakkhussa āpāthaṁ āgacchatīti, na hevaṁ vattabbe.

Bhagavā dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena rūpaṁ passati puggalaṁ passatīti, ubho passati. Ubho rūpaṁ rūpāyatanaṁ rūpadhātu, ubho nīlā, ubho pītakā, ubho lohitakā, ubho odātā, ubho cakkhuviññeyyā, ubho cakkhusmiṁ paṭihaññanti, ubho cakkhussa āpāthaṁ āgacchanti, ubho cavanti, ubho upapajjanti, ubho yathākammūpagāti, na hevaṁ vattabbe.

Upādāpaññattānuyogo.

---

13. Purisakārānuyoga

123. + Kalyāṇapāpakāni kammāni upalabbhantīti, āmantā. Kalyāṇapāpakānaṁ kammānaṁ kattā kāretā upalabbhatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

124. * Kalyāṇapāpakāni kammāni upalabbhantīti kalyāṇapāpakānaṁ kammānaṁ kattā kāretā upalabbhatīti, āmantā. Tassa kattā kāretā upalabbhatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

125. * Tassa kattā kāretā upalabbhatīti, āmantā. Tassa tasseva natthi dukkhassa antakiriyā, natthi vaṭṭupacchedo, natthi anupādāparinibbānanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

126. * Kalyāṇapāpakāni kammāni upalabbhantīti kalyāṇapāpakānaṁ kammānaṁ kattā kāretā upalabbhatīti, āmantā. Puggalo upalabbhatīti puggalassa kattā kāretā upalabbhatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

127. * Kalyāṇapāpakāni kammāni upalabbhantīti kalyāṇapāpakānaṁ kammānaṁ kattā kāretā upalabbhatīti, āmantā. Nibbānaṁ upalabbhatīti nibbānassa kattā kāretā upalabbhatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

128. * Kalyāṇapāpakāni kammāni upalabbhantīti kalyāṇapāpakanaṁ kammānaṁ kattā kāretā upalabbhatīti, āmantā. Mahāpathavī upalabbhatīti mahāpathaviyā kattā kāretā upalabbhatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

129. * Kalyāṇapāpakāni kammāni upalabbhantīti kalyāṇapāpakānaṁ kammānaṁ kattā kāretā upalabbhatīti, āmantā. Mahāsamuddo upalabbhatīti mahāsamuddassa kattā kāretā upalabbhatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

130. * Kalyāṇapāpakāni kammāni upalabbhantīti kalyāṇapāpakānaṁ kammānaṁ kattā kāretā upalabbhatīti, āmantā. Sinerupabbatarājā upalabbhatīti Sinerussa pabbatarājassa kattā kāretā upalabbhatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

131. * Kalyāṇapāpakāni kammāni upalabbhantīti kalyāṇapāpakānaṁ kammānaṁ kattā kāretā upalabbhatīti, āmantā. Āpo upalabbhatīti āpassa kattā kāretā upalabbhatīti na hevaṁ vattabbe -pa-.

132. * Kalyāṇapāpakāni kammāni upalabbhantīti kalyāṇapāpakānaṁ kammānaṁ kattā kāretā upalabbhatīti, āmantā. Tejo upalabbhatīti tejassa kattā kāretā upalabbhatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

133. * Kalyāṇapāpakāni kammāni upalabbhantīti kalyāṇapāpakānaṁ kammānaṁ kattā kāretā upalabbhatīti, āmantā. Vāyo upalabbhatīti vāyassa kattā kāretā upalabbhatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

134. * Kalyāṇapāpakāni kammāni upalabbhantīti kalyāṇapāpakānaṁ kammānaṁ kattā kāretā upalabbhatīti, āmantā. Tiṇakaṭṭhavanappatayo

upalabbhantīti tiṇakaṭṭhavanappatīnaṁ kattā kāretā upalabbhatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

135. * Kalyāṇapāpakāni kammāni upalabbhantīti kalyāṇapāpakānaṁ kammānaṁ kattā kārekā upalabbhatīti, āmantā. Aññāni kalyāṇapāpakāni kammāni, añño kalyāṇapāpakānaṁ kammānaṁ kattā kāretāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

136. + Kalyāṇapāpakānaṁ kammānaṁ vipāko upalabbhatīti, āmantā. Kalyāṇapāpakānaṁ kammānaṁ vipākapaṭisaṁvedī upalabbhatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

137. * Kalyāṇapāpakānaṁ kammānaṁ vipāko upalabbhatīti kalyāṇapāpakānaṁ kammānaṁ vipākapaṭisaṁvedī upalabbhatīti, āmantā. Tassa paṭisaṁvedī upalabbhatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

138. * Tassa paṭisaṁvedī upalabbhatīti, āmantā. Tassa tasseva natthi dukkhassa antakiriyā, natthi vaṭṭupacchedo, natthi anupādāparinibbānanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

139. * Kalyāṇapāpakānaṁ kammānaṁ vipāko upalabbhatīti kalyāṇapāpakānaṁ kammānaṁ vipākapaṭisaṁvedī upalabbhatīti, āmantā. Puggalo upalabbhatīti puggalassa paṭisaṁvedī upalabbhatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

140. * Kalyāṇapāpakānaṁ kammānaṁ vipāko upalabbhatīti kalyāṇapāpakānaṁ kammānaṁ vipākapaṭisaṁvedī upalabbhatīti, āmantā. Nibbānaṁ upalabbhatīti nibbānassa paṭisaṁvedī upalabbhatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

141. * Kalyāṇapāpakānaṁ kammānaṁ vipāko upalabbhatīti kalyāṇapāpakānaṁ kammānaṁ vipākapaṭisaṁvedī upalabbhatīti, āmantā. Mahāpathavī upalabbhatīti -pa-. Mahāsamuddo upalabbhatīti. Sinerupabbatarājā upalabbhatīti. Āpo upalabbhatīti. Tejo upalabbhatīti. Vāyo upalabbhatīti -pa-. Tiṇakaṭṭhavanappatayo upalabbhantīti tiṇakaṭṭhavanappatīnaṁ paṭisaṁvedī upalabbhatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

142. * Kalyāṇapāpakānaṁ kammānaṁ vipāko upalabbhatīti kalyāṇapāpakānaṁ kammānaṁ vipākapaṭisaṁvedī upalabbhatīti, āmantā. Añño kalyāṇapāpakānaṁ kammānaṁ vipāko, añño kalyāṇapāpakānaṁ kammānaṁ vipākapaṭisaṁvedīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

143. + Dibbaṁ sukhaṁ upalabbhatīti, āmantā. Dibbassa sukhassa paṭisaṁvedī upalabbhatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

144. * Dibbaṁ sukhaṁ upalabbhatīti dibbassa sukhassa paṭisaṁvedī upalabbhatīti, āmantā. Tassa paṭisaṁvedī upalabbhatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

145. * Tassa paṭisaṁvedī upalabbhatīti, āmantā. Tassa tasseva natthi dukkhassa antakiriyā, natthi vaṭṭupacchedo, natthi anupādāparinibbānanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

146. * Dibbaṁ sukhaṁ upalabbhatīti dibbassa sukhassa paṭisaṁvedī upalabbhatīti, āmantā. Puggalo upalabbhatīti, puggalassa paṭisaṁvedī upalabbhatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

147. * Dibbaṁ sukhaṁ upalabbhatīti dibbassa sukhassa paṭisaṁvedī upalabbhatīti, āmantā. Nibbānaṁ upalabbhatīti nibbānassa paṭisaṁvedī upalabbhatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

148. * Dibbaṁ sukhaṁ upalabbhatīti dibbassa sukhassa paṭisaṁvedī upalabbhatīti, āmantā. Mahāpathavī upalabbhatīti. Mahāsamuddo upalabbhatīti. Sinerupabbatarājā upalabbhatīti. Āpo upalabbhatīti. Tejo upalabbhatīti. Vāyo upalabbhatīti -pa-. Tiṇakaṭṭhavanappatayo upalabbhantīti tiṇakaṭṭhavanappatīnaṁ paṭisaṁvedī upalabbhatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

149. * Dibbaṁ sukhaṁ upalabbhatīti dibbassa sukhassa paṭisaṁvedī upalabbhatīti, āmantā. Aññaṁ dibbaṁ sukhaṁ, añño dibbassa sukhassa paṭisaṁvedīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

150. + Mānusakaṁ sukhaṁ upalabbhatīti, āmantā. Mānusakassa sukhassa paṭisaṁvedī upalabbhatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

151. * Mānusakaṁ sukhaṁ upalabbhatīti mānusakassa sukhassa paṭisaṁvedī upalabbhatīti, āmantā. Tassa paṭisaṁvedī upalabbhatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

152. * Tassa paṭisaṁvedī upalabbhatīti, āmantā. Tassa tasseva natthi dukkhassa antakiriyā, natthi vaṭṭupacchedo, natthi anupādāparinibbānanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

153. * Mānusakaṁ sukhaṁ upalabbhatīti mānusakassa sukhassa paṭisaṁvedī upalabbhatīti, āmantā. Puggalo upalabbhatīti puggalassa paṭisaṁvedī upalabbhatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

154. * Mānusakaṁ sukhaṁ upalabbhatīti mānusakassa sukhassa paṭisaṁvedī upalabbhatīti, āmantā. Nibbānaṁ upalabbhatīti nibbānassa paṭisaṁvedī upalabbhatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

155. * Mānusakaṁ sukhaṁ upalabbhatīti mānusakassa sukhassa paṭisaṁvedī upalabbhatīti, āmantā. Mahāpathavī upalabbhatīti -pa-. Mahāsamuddo upalabbhatīti. Sinerupabbatarājā upalabbhatīti. Āpo upalabbhatīti. Tejo upalabbhatīti. Vāyo upalabbhatīti. Tiṇakaṭṭhavanappatayo upalabbhantīti tiṇakaṭṭhavanappatīnaṁ paṭisaṁvedī upalabbhatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

156. * Mānusakaṁ sukhaṁ upalabbhatīti mānusakassa sukhassa paṭisaṁvedī upalabbhatīti, āmantā. Aññaṁ mānusakaṁ sukhaṁ, añño mānusakassa sukhassa paṭisaṁvedīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

157. + Āpāyikaṁ dukkhaṁ upalabbhatīti, āmantā. Āpāyikassa dukkhassa paṭisaṁvedī upalabbhatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

158. * Āpāyikaṁ dukkhaṁ upalabbhatīti āpāyikassa dukkhassa paṭisaṁvedī upalabbhatīti, āmantā. Tassa paṭisaṁvedī upalabbhatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

159. * Tassa paṭisaṁvedī upalabbhatīti, āmantā. Tassa tasseva natthi dukkhassa antakiriyā, natthi vaṭṭupacchedo, natthi anupādāparinibbānanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

160. * Āpāyikaṁ dukkhaṁ upalabbhatīti āpāyikassa dukkhassa paṭisaṁvedī upalabbhatīti, āmantā. Puggalo upalabbhatīti puggalassa paṭisaṁvedī upalabbhatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

161. * Āpāyikaṁ dukkhaṁ upalabbhatīti āpāyikassa dukkhassa paṭisaṁvedī upalabbhatīti, āmantā. Nibbānaṁ upalabbhatīti nibbānassa paṭisaṁvedī upalabbhatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

162. * Āpāyikaṁ dukkhaṁ upalabbhatīti āpāyikassa dukkhassa paṭisaṁvedī upalabbhatīti, āmantā. Mahāpathavī upalabbhatīti -pa-. Mahāsamuddo upalabbhatīti. Sinerupabbatarājā upalabbhatīti. Āpo upalabbhatīti. Tejo upalabbhatīti. Vāyo upalabbhatīti. Tiṇakaṭṭhavanappatayo upalabbhantīti tiṇakaṭṭhavanappatīnaṁ paṭisaṁvedī upalabbhatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

163. * Āpāyikaṁ dukkhaṁ upalabbhatīti āpāyikassa dukkhassa paṭisaṁvedī upalabbhatīti, āmantā. Aññaṁ āpāyikaṁ dukkhaṁ, añño āpāyikassa dukkhassa paṭisaṁvedīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

164. + Nerayikaṁ dukkhaṁ upalabbhatīti, āmantā. Nerayikassa dukkhassa paṭisaṁvedī upalabbhatīti, na hevaṁ vattabbe.

Nerayikaṁ dukkhaṁ upalabbhatīti nerayikassa dukkhassa paṭisaṁvedī upalabbhatīti, āmantā. Tassa paṭisaṁvedī upalabbhatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

165. * Tassa paṭisaṁvedī upalabbhatīti, āmantā. Tassa tasseva natthi dukkhassa antakiriyā, natthi vaṭṭupacchedo, natthi anupādāparinibbānanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

166. * Nerayikaṁ dukkhaṁ upalabbhatīti nerayikassa dukkhassa paṭisaṁvedī upalabbhatīti, āmantā. Puggalo upalabbhatīti puggalassa paṭisaṁvedī upalabbhatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

167. * Nerayikaṁ dukkhaṁ upalabbhatīti nerayikassa dukkhassa paṭisaṁvedī upalabbhatīti, āmantā. Nibbānaṁ upalabbhatīti nibbānassa paṭisaṁvedī upalabbhatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

168. * Nerayikaṁ dukkhaṁ upalabbhatīti nerayikassa dukkhassa paṭisaṁvedī upalabbhatīti, āmantā. Mahāpathavī upalabbhatīti -pa-. Mahāsamuddo upalabbhatīti. Sinerupabbatarājā upalabbhatīti. Āpo upalabbhatīti. Tejo upalabbhatīti. Vāyo upalabbhatīti. Tiṇakaṭṭhavanappatayo upalabbhantīti tiṇakaṭṭhavanappatīnaṁ paṭisaṁvedī upalabbhatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

169. * Nerayikaṁ dukkhaṁ upalabbhatīti nerayikassa dukkhassa paṭisaṁvedī upalabbhatīti, āmantā. Aññaṁ nerayikaṁ dukkhaṁ, añño nerayikassa dukkhassa paṭisaṁvedīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

170. * Kalyāṇapāpakāni kammāni upalabbhantīti kalyāṇapāpakānaṁ kammānaṁ kattā kāretā vipākapaṭisaṁvedī upalabbhatīti, āmantā. So karoti, so paṭisaṁvedetīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

171. * So karoti, so paṭisaṁvedetīti, āmantā. Sayaṁkataṁ sukhadukkhanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

172. * Kalyāṇapāpakāni kammāni upalabbhantīti kalyāṇapāpakānaṁ kammānaṁ kattā kāretā vipākapaṭisaṁvedī upalabbhatīti, āmantā. Añño karoti, añño paṭisaṁvedetīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

173. * Añño karoti, añño paṭisaṁvedetīti, āmantā. Paraṁkataṁ sukhadukkhanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

174. * Kalyāṇapāpakāni kammāni upalabbhantīti kalyāṇapāpakānaṁ kammānaṁ kattā kāretā vipākapaṭisaṁvedī upalabbhatīti, āmantā. So ca añño ca karonti, so ca añño ca paṭisaṁvedentīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

175. * So ca añño ca karonti, so ca añño ca paṭisaṁvedentīti, āmantā. Sayaṁkatañca paraṁkatañca sukhadukkhanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

176. * Kalyāṇapāpakāni kammāni upalabbhantīti kalyāṇapāpakānaṁ kammānaṁ kattā kāretā vipākapaṭisaṁvedī upalabbhatīti, āmantā. Neva

so karoti na so paṭisaṁvedeti, na añño karoti na añño paṭisaṁvedetīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

177. * Nevaso karoti na so paṭisaṁvedeti, na añño karoti na añño paṭisaṁvedetīti, āmantā. Asayaṁkāraṁ aparaṁkāraṁ adhiccasamuppannaṁ sukhadukkhanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

178. * Kalyāṇapāpakāni kammāni upalabbhantīti kalyāṇapāpakānaṁ kammānaṁ kattā kāretā vipākapaṭisaṁvedī upalabbhatīti, āmantā. So karoti, so paṭisaṁvedeti, añño karoti añño paṭisaṁvedeti, so ca añño ca karonti so ca añño ca paṭisaṁvedenti, neva so karoti na so paṭisaṁvedeti, na añño karoti na añño paṭisaṁvedetīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

179. * So karoti, so paṭisaṁvedeti. Añño karoti, añño paṭisaṁvedeti. So ca añño ca karonti, so ca añño ca paṭisaṁvedenti. Neva so karoti, na so paṭisaṁvedeti. Na añño karoti, na añño paṭisaṁvedetīti, āmantā. Sayaṁkataṁ sukhadukkhaṁ, paraṁkataṁ sukhadukkhaṁ, sayaṁkatañca paraṁkatañca sukhadukkhaṁ, asayaṁkāraṁ aparaṁkāraṁ adhiccasamuppannaṁ sukhadukkhanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

180. + Kammaṁ atthīti, āmantā. Kammakārako atthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

181. * Kammaṁ atthīti kammakārako atthīti, āmantā. Tassa kārako atthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

182. * Tassa kārako atthīti, āmantā. Tassa tasseva natthi dukkhassa antakiriyā, natthi vaṭṭupacchedo, natthi anupādāparinibbānanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

183. * Kammaṁ atthīti kammakārako atthīti, āmantā. Puggalo atthīti puggalassa kārako atthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

184. * Kammaṁ atthīti kammakārako atthīti, āmantā. Nibbānaṁ atthīti nibbānassa kārako atthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

185. * Kammaṁ atthīti kammakārako atthīti, āmantā. Mahāpathavī atthīti -pa-. Mahāsamuddo atthīti. Sinerupabbatarājā atthīti. Āpo atthīti. Tejo atthīti. Vāyo atthīti. Tiṇakaṭṭhavanappatayo atthīti tiṇakaṭṭhavanappatīnaṁ kārako atthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

186. * Kammaṁ atthīti kammakārako atthīti, āmantā. Aññaṁ kammaṁ, añño kammakārakoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

187. + Vipāko atthīti, āmantā. Vipākapaṭisaṁvedī atthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

188. * Vipāko atthīti vipākapaṭisaṁvedī atthīti, āmantā. Tassa paṭisaṁvedī atthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

189. * Tassa paṭisaṁvedī atthīti, āmantā. Tassa tasseva natthi dukkhassa antakiriyā, natthi vaṭṭupacchedo, natthi anupādāparinibbānanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Vipāko atthīti vipākapaṭisaṁvedī atthīti, āmantā. Puggalo atthīti puggalassa paṭisaṁvedī atthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

190. * Vipāko atthīti vipākapaṭisaṁvedī atthīti, āmantā. Nibbānaṁ atthīti nibbānassa paṭisaṁvedī atthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

191. * Vipāko atthīti vipākapaṭisaṁvedī atthīti, āmantā. Mahāpathavī atthīti -pa-. Mahāsamuddo atthīti. Sinerupabbatarājā atthīti. Āpo atthīti. Tejo atthīti. Vāyo atthīti. Tiṇakaṭṭhavanappatayo atthīti tiṇakaṭṭhavanappatīnaṁ paṭisaṁvedī atthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

192. * Vipāko atthīti vipākapaṭisaṁvedī atthīti, āmantā. Añño vipāko, añño vipākapaṭisaṁvedīti, na hevaṁ vattabbe. . (Saṁkhittaṁ.)

Kalyāṇavaggo paṭhamo.

14. Abhiññānuyoga

193. + Na vattabbaṁ "puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā"ti, āmantā. Nanu atthi koci iddhiṁ vikubbatīti, āmantā. Hañci atthi koci iddhiṁ vikubbati, tena vata re vattabbe "puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā"ti.

194. + Na vattabbaṁ "puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā"ti, āmantā. Nanu atthi koci dibbāya sotadhātuyā saddaṁ suṇāti -pa- paracittaṁ vijānāti. Pubbenivāsaṁ anussarati. Dibbena cakkhunā rūpaṁ passati. Āsavānaṁ khayaṁ sacchikarotīti, āmantā. Hañci atthi koci āsavānaṁ khayaṁ sacchikaroti, tena vata re vattabbe "puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā"ti.

195. * Atthi koci iddhiṁ vikubbatīti katvā tena ca kāraṇena puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Yo iddhiṁ vikubbati, sveva puggalo. Yo iddhiṁ na vikubbati, na so puggaloti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

196. * Yo dibbāya sotadhātuyā saddaṁ suṇāti -pa-. Yo paracittaṁ vijānāti. Yo pubbenivāsaṁ anussarati. Yo dibbena cakkhunā rūpaṁ passati. Yo āsavānaṁ khayaṁ sacchikaroti, sveva puggalo. Yo āsavānaṁ khayaṁ na sacchikaroti, na so puggaloti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

Abhiññānuyogo.

15-18. Ñātakānuyogādi

197. + Na vattabbaṁ "puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā"ti, āmantā. Nanu mātā atthīti, āmantā. Hañci mātā atthi, tena vata re vattabbe "puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā"ti.

198. + Na vattabbaṁ "puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā"ti, āmantā. Nanu pitā atthi -pa- bhātā atthi. Bhaginī atthi. Khattiyo

atthi. Brāhmaṇo atthi. Vesso atthi. Suddo atthi. Gahaṭṭho atthi. Pabbajito atthi. Devo atthi. Manusso atthīti, āmantā. Hañci manusso atthi, tena vata re vattabbe "puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā"ti.

199. * Mātā-atthīti katvā tena ca kāraṇena puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Atthi koci na mātā hutvā mātā hotīti, āmantā. Atthi koci na puggalo hutvā puggalo hotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atthi koci na pitā hutvā -pa- na bhātā hutvā. Na bhaginī hutvā. Na khattiyo hutvā. Na brāhmaṇo hutvā. Na vesso hutvā. Na suddo hutvā. Na gahaṭṭho hutvā. Na pabbajito hutvā. Na devo hutvā. na manusso hutvā manusso hotīti, āmantā. Atthi koci na puggalo hutvā puggalo hotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

200. * Mātā atthīti katvā tena ca kāraṇena puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Atthi koci mātā hutvā na mātā hotīti, āmantā. Atthi koci puggalo hutvā na puggalo hotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

Atthi koci pitā hutvā. Bhātā hutvā. Bhaginī hutvā. Khattiyo hutvā. Brāhmaṇo hutvā. Vesso hutvā. Suddo hutvā. Gahaṭṭho hutvā. Pabbajito hutvā. Devo hutvā. Manusso hutvā na manusso hotīti, āmantā. Atthi koci puggalo hutvā na puggalo hotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

19. Paṭivedhānuyoga

201. + Na vattabbaṁ "puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā"ti, āmantā. Nanu sotāpanno atthīti, āmantā. Hañci sotāpanno atthi, tena vata re vattabbe "puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā"ti.

202. + Na vattabbaṁ "puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā"ti, āmantā. Nanu sakadāgāmī atthi -pa-. Anāgāmī atthi. Arahā atthi. Ubhatobhāgavimutto atthi. Paññāvimutto atthi. Kǿyasakkhi[1] atthi.

1. Kāyasakkhī (Syā)

Diṭṭhippatto atthi. Saddhāvimutto atthi. Dhammānusārī atthi. Saddhānusārī atthīti, āmantā. Hañci saddhānusārī atthi, tena vata re vattabbe “puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti.

203. * Sotāpanno atthīti katvā tena ca kāraṇena puggale upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Atthi koci na sotāpanno hutvā sotāpanno hotīti, āmantā. Atthi koci na puggalo hutvā puggalo hotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

204. * Atthi koci na sakadāgāmī hutvā. Na anāgāmī hutvā. Na arahā hutvā. Na ubhatobhāgavimutto hutvā. Na paññāvimutto hutvā. Na kāyasakkhi hutvā. Na diṭṭhippatto hutvā. Na saddhāvimutto hutvā. Na dhammānusārī hutvā. Na saddhānusārī hutvā saddhānusārī hotīti, āmantā. Atthi koci na puggalo hutvā puggalo hotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

205. * Sotāpanno atthīti katvā tena ca kāraṇena puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Atthi koci sotāpanno hutvā na sotāpanno hotīti, āmantā. Atthi koci puggalo hutvā na puggalo hotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

Atthi koci sakadāgāmī hutvā. Anāgāmī hutvā na anāgāmī hotīti, āmantā. Atthi koci puggalo hutvā na puggalo hotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

20. Saṁghānuyoga

206. + Na vattabbaṁ “puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti, āmantā. Nanu cattāro purisayugā aṭṭha purisapuggalā atthīti, āmantā. Hañci cattāro purisayugā aṭṭha purisapuggalā atthi, tena vata re vattabbe “puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti.

207. * Cattāro purisayugā aṭṭha purisapuggalā atthīti katvā tena ca kāraṇena puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā.

Cattāro purisayugā aṭṭha purisapuggalā Buddhapātubhāvā pātubhavantīti, āmantā. Puggalo Buddhapātubhāvā pātubhavatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

Puggalo Buddhapātubhāvā pātubhavatīti, āmantā. Buddhassa Bhagavato parinibbute ucchinno puggalo, natthi puggaloti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

21. Saccikaṭṭhasabhāgānuyoga

208. * Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Puggalo saṅkhatoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Puggalo asaṅkhatoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Puggalo neva saṅkhato nāsaṅkhatoti, na hevaṁ vattabbe.

209. * Puggalo neva saṅkhato nāsaṅkhatoti, āmantā. Saṅkhatañca asaṅkhatañca ṭhapetvā atthaññā tatiyā koṭīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

210. * Saṅkhatañca asaṅkhatañca ṭhapetvā atthaññā tatiyā koṭīti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā "dvemā bhikkhave dhātuyo. Katamā dve, saṅkhatā ca dhātu asaṅkhatā ca dhātu. Imā kho bhikkhave dve dhātuyo"ti[1] attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṁ "saṅkhatañca asaṅkhatañca ṭhapetvā atthaññā tatiyā koṭī"ti.

211. * Puggalo neva saṅkhato nāsaṅkhatoti, āmantā. Aññaṁ saṅkhataṁ, aññaṁ asaṅkhataṁ, añño puggaloti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

212. * Khandhā saṅkhatā, nibbānaṁ asaṅkhataṁ, puggalo neva saṅkhato nāsaṅkhatoti, āmantā. Aññe khandhā, aññaṁ nibbānaṁ, añño puggaloti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

213. * Rūpaṁ saṅkhataṁ, nibbānaṁ asaṅkhataṁ, puggalo neva saṅkhato nāsaṅkhatoti, āmantā. Aññaṁ rūpaṁ, aññaṁ nibbānaṁ, añño puggaloti, na hevaṁ vattabbe. Vedanā. Saññā. Saṅkhārā. Viññāṇaṁ saṅkhataṁ, nibbānaṁ asaṅkhataṁ puggalo neva saṅkhato nāsaṅkhatoti, āmantā. Aññaṁ viññāṇaṁ, aññaṁ nibbānaṁ, añño puggaloti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

---

1. Ma 3. 108 piṭṭhe. Ālapanamattameva nānaṁ.

214. * Puggalassa uppādo paññāyati, vayo paññāyati, ṭhitassa aññathattaṁ paññāyatīti, āmantā. Puggalo saṅkhatoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Vuttaṁ Bhagavatā "tīṇimāni bhikkhave saṅkhatassa saṅkhatalakkhaṇāni, saṅkhatānaṁ bhikkhave dhammānaṁ[1] uppādo paññāyati, vayo paññāyati, ṭhitānaṁ aññathattaṁ paññāyatī"ti[2], puggalassa uppādo paññāyati, vayo paññāyati, ṭhitassa aññathattaṁ paññāyati, tena hi puggalo saṅkhatoti.

215. * Puggalassa na uppādo paññāyati, na vayo paññāyati, na ṭhitassa aññathattaṁ paññāyatīti, āmantā. Puggalo asaṅkhatoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Vuttaṁ Bhagavatā "tīṇimāni bhikkhave asaṅkhatassa asaṅkhatalakkhaṇāni, asaṅkhatānaṁ bhikkhave dhammānaṁ na uppādo paññāyati, na vayo paññāyati, na ṭhitānaṁ aññathattaṁ paññāyatī"ti[3], puggalassa na uppādo paññāyati, na vayo paññāyati, na ṭhitassa aññathattaṁ paññāyati, tena hi puggalo asaṅkhatoti.

216. * Parinibbuto puggalo attha'tthamhi, nattha'tthamhīti, attha'tthamhīti. Parinibbuto puggalo sassatoti, na hevaṁ vattabbe -pa- nattha'tthamhīti. Parinibbuto puggalo ucchinnoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

217. * Puggalo kiṁ nissāya tiṭṭhatīti, bhavaṁ nissāya tiṭṭhatīti. Bhavo anicco saṅkhato paṭiccasamuppanno khayadhammo vayadhammo virāgadhammo nirodhadhammo vipariṇāmadhammoti, āmantā. Puggalopi anicco saṅkhato paṭiccasamuppanno khayadhammo vayadhammo virāgadhammo nirodhadhammo vipariṇāmadhammoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

218. + Na vattabbaṁ "puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā"ti, āmantā. Nanu atthi koci sukhaṁ vedanaṁ vediyamāno "sukhaṁ vedanaṁ vediyāmī"ti pajānātīti, āmantā. Hañci atthi koci sukhaṁ vedanaṁ vediyamāno "sukhaṁ vedanaṁ vediyāmī"ti pajānāti, tena vata re vattabbe "puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā"ti.

---

1. Katamāni tīṇi (Aṁ 1. 150) 2. Aṁ 1. 150 piṭṭhe. 3. Aṁ 1. 150 piṭṭhe.

219. + Na vattabbaṁ "puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā"ti, āmantā. Nanu atthi koci dukkhaṁ vedanaṁ vediyamāno -pa- adukkhamasukhaṁ vedanaṁ vediyamāno "adukkhamasukhaṁ vedanaṁ vediyāmī"ti pajānātīti, āmantā. Hañci atthi koci adukkhamasukhaṁ vedanaṁ vediyamāno "adukkhamasukhaṁ vedanaṁ vediyāmī"ti pajānāti, tena vata re vattabbe "puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā"ti.

220. * Atthi koci sukhaṁ vedanaṁ vediyamāno "sukhaṁ vedanaṁ vediyāmī"ti pajānātīti katvā tena ca kāraṇena puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Yo sukhaṁ vedanaṁ vediyamāno "sukhaṁ vedanaṁ vediyāmī"ti pajānāti, sveva puggalo. Yo sukhaṁ vedanaṁ vediyamāno "sukhaṁ vedanaṁ vediyāmī"ti na pajānāti, na so puggaloti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

Yo dukkhaṁ vedanaṁ vediyamāno -pa-. Yo adukkhamasukhaṁ vedanaṁ vediyamāno "adukkhamasukhaṁ vedanaṁ vediyāmī"ti pajānāti, sveva puggalo. Yo adukkhamasukhaṁ vedanaṁ vediyamāno "adukkhamasukhaṁ vedanaṁ vediyāmī"ti na pajānāti, na so puggaloti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

221. * Atthi koci sukhaṁ vedanaṁ vediyamāno "sukhaṁ vedanaṁ vediyāmī"ti pajānātīti katvā tena ca kāraṇena puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Aññā sukhā vedanā, añño sukhaṁ vedanaṁ vediyamāno "sukhaṁ vedanaṁ vediyāmī"ti pajānātīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Aññā dukkhā vedanā -pa-. Aññā adukkhamasukhā vedanā, añño adukkhamasukhaṁ vedanaṁ vediyamāno "adukkhamasukhaṁ vedanaṁ vediyāmī"ti pajānātīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

222. + Na vattabbaṁ "puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā"ti, āmantā. Nanu atthi koci kāye kāyānupassī viharatīti, āmantā. Hañci atthi koci kāye kāyānupassī viharati, tena vata re vattabbe "puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā"ti.

223. + Na vattabbaṁ "puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā"ti, āmantā. Nanu atthi koci vedanāsu -pa-. Citte. Dhammesu dhammānupassī

viharatīti, āmantā. Hañci atthi koci dhammesu dhammānupassī viharati, tena vata re vattabbe “puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti.

224. * Atthi koci kāye kāyānupassī viharatīti katvā tena ca kāraṇena puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Yo kāye kāyānupassī viharati, sveva puggalo. Yo na kāye kāyānupassī viharati, na so puggaloti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

Yo vedanāsu -pa-. Citte. Dhammesu dhammānupassī viharati, sveva puggalo. Yo na dhammesu dhammānupassī viharati, na so puggaloti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

225. * Atthi koci kāye kāyānupassī viharatīti katvā tena ca kāraṇena puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Añño kāyo, añño kāye kāyānupassī viharatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Aññā vedanā. Aññaṁ cittaṁ. Aññe dhammā, añño dhammesu dhammānupassī viharatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

226. * Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā—

> “Suññato lokaṁ avekkhassu, mogharāja sadā sato.
> Attānudiṭṭhiṁ ūhacca[1], evaṁ maccutaro siyā.
> Evaṁ lokaṁ avekkhantaṁ, maccurājā na passatī”ti[2].

Attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṁ “puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti.

227. * Puggalo avekkhatīti, āmantā. Saha rūpena avekkhati, vinā rūpena avekkhatīti, saha rūpena avekkhatīti. Taṁ jīvaṁ taṁ sarīranti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Vinā rūpena avekkhatīti. Aññaṁ jīvaṁ aññaṁ sarīranti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

---

1. Ohacca (Syā), uhacca (Ka)
2. Khu 1. 448; Khu 8. 180 piṭṭhesu.

228. * Puggalo avekkhatīti, āmantā. Abbhantaragato avekkhati, bahiddhā nikkhamitvā avekkhatīti, abbhantaragato avekkhatīti. Taṁ jīvaṁ taṁ sarīranti, na hevaṁ vattabbe -pa- bahiddhā nikkhamitvā avekkhatīti. Aññaṁ jīvaṁ aññaṁ sarīranti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

229. + Na vattabbaṁ "puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā"ti, āmantā. Nanu Bhagavā saccavādī kālavādī bhūtavādī tathavādī avitathavādī anaññathavādīti, āmantā. Vuttaṁ Bhagavatā "atthi puggalo attahitāya paṭipanno"ti attheva suttantoti, āmantā. Tena hi puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti.

230. + Na vattabbaṁ "puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā"ti, āmantā. Nanu Bhagavā saccavādī kālavādī bhūtavādī tathavādī avitathavādī anaññathavādīti, āmantā. Vuttaṁ Bhagavatā "ekapuggalo bhikkhave loke uppajjamāno uppajjati bahujanahitāya bahujanasukhāya lokānukampāya atthāya hitāya sukhāya devamanussānan"ti[1] attheva suttantoti, āmantā. Tena hi puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti.

231. * Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Nanu Bhagavā saccavādī kālavādī bhūtavādī tathavādī avitathavādī anaññathavādīti, āmantā. Vuttaṁ Bhagavatā "sabbe dhammā anattā"ti[2] attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṁ "puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā"ti.

232. * Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Nanu Bhagavā saccavādī kālavādī bhūtavādī tathavādī avitathavādī anaññathavādīti, āmantā. Vuttaṁ Bhagavatā "dukkhameva uppajjamānaṁ uppajjati, dukkhameva[3] nirujjhamānaṁ nurujjhatīti na kaṅkhati na vicikicchati, aparappaccayaññāṇamevassa ettha hoti. Ettāvatā kho Kaccāna sammādiṭṭhi hotī"ti[4] attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṁ "puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā"ti.

---

1. Aṁ 1. 21 piṭṭhe.
2. Ma 1. 292 piṭṭhe; Khu 1. 53 Dhammapadepi.
3. Dukkhaṁ (Saṁ 1. 258 piṭṭhe.)
4. Saṁ 1. 257-8 piṭṭhe.

233. * Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Nanu Vajirā bhikkhunī māraṁ pāpimantaṁ etadavoca—

“Kinnu sattoti paccesi, māra diṭṭhigataṁ nu te.
Suddhasaṅkhārapuñjoyaṁ, nayidha sattupalabbhati.

Yathā hi[1] aṅgasambhārā, hoti saddo ‘ratho’iti.
Evaṁ khandhesu santesu, hoti ‘satto’ti sammuti[2].

Dukkhameva hi sambhoti, dukkhaṁ tiṭṭhati veti ca.
Nāññatra dukkhā sambhoti, nāññaṁ dukkhā nirujjhatī”ti[3].

Attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṁ “puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti.

234. * Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Nanu āyasmā Ānando Bhagavantaṁ etadavoca—suñño loko suñño lokoti bhante vuccati, kittāvatā nu kho bhante “suñño loko”ti vuccatīti. Yasmā kho Ānanda suññaṁ attena vā attaniyena vā, tasmā “suñño loko”ti vuccati. Kiñcānanda suññaṁ attena vā attaniyena vā, cakkhuṁ kho Ānanda suññaṁ attena vā attaniyena vā, rūpā suññā -pa- cakkhuviññāṇaṁ suññaṁ. Cakkhusamphasso suñño. Yampidaṁ cakkhusamphassapaccayā uppajjati vedayitaṁ sukhaṁ vā dukkhaṁ vā adukkhamasukhaṁ vā, tampi suññaṁ attena vā attaniyena vā. Sotaṁ suññaṁ -pa-. Saddā suññā. Ghānaṁ suññaṁ. Gandhā suññā. Jivhā suññā. Rasā suññā. Kāyo suñño. Phoṭṭhabbā suññā. Mano suñño. Dhammā suññā. Manoviññāṇaṁ suññaṁ. Manosamphasso suñño. Yampidaṁ manosamphassapaccayā uppajjati vedayitaṁ sukhaṁ vā dukkhaṁ vā adukkhamasukhaṁ vā, tampi suññaṁ attena vā attaniyena vā. Yasmā kho Ānanda suññaṁ attena vā attaniyena vā, tasmā “suñño loko”ti vuccatīti[4] attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṁ “puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā”ti.

---

1. Yathāpi (bahūsu)
2. Sammati (Syā, Kaṁ)
3. Saṁ 1. 137 piṭṭhe.
4. Saṁ 2. 280 piṭṭhe.

235. * Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Nanu Bhagavā saccavādī kālavādī bhūtavādī tathavādī avitathavādī anaññathavādīti, āmantā. Vuttaṁ Bhagavatā "attani vā bhikkhave sati 'attaniyaṁ me'ti assāti, evaṁ bhante. Attaniye vā bhikkhave sati 'attā me'ti assāti, evaṁ bhante. Attani ca bhikkhave attaniye ca saccato thetato anupalabbhiyamāne[1] yampidaṁ[2] diṭṭhiṭṭhānaṁ so loko so attā so pecca bhavissāmi nicco dhuvo sassato avipariṇāmadhammo sassatisamaṁ tatheva ṭhassāmīti, nanvāyaṁ bhikkhave kevalo paripūro bāladhammoti. Kiñhi no siyā bhante, kevalo hi bhante paripūro bāladhammo"ti[3] attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṁ "puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā"ti.

236. * Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Nanu Bhagavā saccavādī kālavādī bhūtavādī tathavādī avitathavādī anaññathavādīti, āmantā. Vuttaṁ Bhagavatā "tayome Seniya satthāro santo saṁvijjamānā lokasmiṁ. Katame tayo, idha Seniya ekacco satthā diṭṭheva dhamme attānaṁ saccato thetato paññāpeti, abhisamparāyañca attānaṁ saccato thetato paññāpeti.

Idha pana Seniya ekacco satthā diṭṭheva hi kho dhamme attānaṁ saccato thetato paññāpeti, no ca kho abhisamparāyaṁ attānaṁ saccato thetato paññāpeti.

Idha pana Seniya ekacco satthā diṭṭhe ceva dhamme attānaṁ saccato thetato na paññāpeti, abhisamparāyañca attānaṁ saccato thetato na paññāpeti.

Tatra Seniya yvāyaṁ satthā diṭṭhe ceva dhamme attānaṁ saccato thetato paññāpeti, abhisamparāyañca attānaṁ saccato thetato paññāpeti, ayaṁ vuccati Seniya satthā sassatavādo.

---

1. Anupalabbhamāne (Ma 1. 191 piṭṭhe.)
2. Yamidaṁ (Syā) yampitaṁ (Ma 1. 191 piṭṭhe.)
3. Ma 1. 191 piṭṭhe.

Tatra Seniya yvāyaṁ satthā diṭṭheva hi kho dhamme attānaṁ saccato thetato paññāpeti, no ca kho abhisamparāyaṁ attānaṁ saccato thetato paññāpeti, ayaṁ vuccati Seniya satthā ucchedavādo.

Tatra Seniya yvāyaṁ satthā diṭṭhe ceva dhamme attānaṁ saccato thetato na paññāpeti, abhisamparāyañca attānaṁ saccato thetato na paññāpeti, ayaṁ vuccati Seniya satthā Sammāsambuddho. Ime kho Seniya tayo satthāro santo saṁvijjamānā lokasminti[1] attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṁ "puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā"ti.

237. * Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Nanu Bhagavā saccavādī kālavādī bhūtavādī tathavādī avitathavādī anaññathavādīti, āmantā. Vuttaṁ Bhagavatā "sappikumbho"ti, āmantā. Atthi koci sappissa kumbhaṁ karotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Tena hi na vattabbaṁ "puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā"ti.

238. * Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti, āmantā. Nanu Bhagavā saccavādī kālavādī bhūtavādī tathavādī avitathavādī anaññathavādīti, āmantā. Vuttaṁ Bhagavatā "telakumbho. Madhukumbho. Phāṇitakumbho. Khīrakumbho. Udakakumbho. Pānīyathālakaṁ. Pānīyakosakaṁ. Pānīyasarāvakaṁ. Niccabhattaṁ. Dhuvayāgū"ti, āmantā. Atthi kāci yāgu niccā dhuvā sassatā avipariṇāmadhammāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Tena hi na vattabbaṁ "puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenā"ti. . (Saṁkhittaṁ.)

Aṭṭhakaniggahapeyyālā, sandhāvaniyā upādāya.
Cittena pañcamaṁ kalyāṇaṁ, iddhisuttāharaṇena aṭṭhamaṁ.

Puggalakathā niṭṭhitā.

---

1. Abhi 3. 143 Puggalapaññattiyaṁ, atthato ekaṁ.

2. Parihānikathā

1. Vādayuttiparihāni

239. * Parihāyati arahā arahattāti, āmantā. Sabbattha arahā arahattā parihāyatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sabbattha arahā arahattā parihāyatīti, āmantā. Sabbattha arahato parihānīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Parihāyati arahā arahattāti, āmantā. Sabbadā arahā arahattā parihāyatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sabbadā arahā arahattā parihāyatīti, āmantā. Sabbadā arahato parihānīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Parihāyati arahā arahattāti, āmantā. Sabbeva arahanto arahattā parihāyantīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sabbeva arahanto arahattā parihāyantīti, āmantā. Sabbesaṁyeva arahantānaṁ parihānīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Parihāyati arahā arahattāti, āmantā. Arahā arahattā parihāyamāno catūhi phalehi parihāyatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

+ Catūhi satasahassehi seṭṭhī seṭṭhittaṁ kārento satasahasse parihīne seṭṭhittā parihīno hotīti, āmantā. Sabbasāpateyyā parihīno hotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Catūhi satasahassehi seṭṭhī seṭṭhittaṁ kārento satasahasse parihīne bhabbo sabbasāpateyyā parihāyituntī, āmantā. Arahā arahattā parihāyamāno bhabbo catūhi phalehi parihāyituntī, na hevaṁ vattabbe -pa-.

2. Ariyapuggalasaṁsandanaparihāni

240. * Parihāyati arahā arahattāti, āmantā. Parihāyati sotāpanno sotāpattiphalāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Parihāyati arahā arahattāti, āmantā. Parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Parihāyati arahā arahattāti, āmantā. Parihāyati anāgāmī anāgāmiphalāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Parihāyati anāgāmī anāgāmiphalāti, āmantā. Parihāyati sotāpanno sotāpattiphalāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Parihāyati anāgāmī anāgāmiphalāti, āmantā. Parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalāti, āmantā. Parihāyati sotāpanno sotāpattiphalāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Na parihāyati sotāpanno sotāpattiphalāti, āmantā. Na parihāyati arahā arahattāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Na parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalāti, āmantā. Na parihāyati arahā arahattāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Na parihāyati anāgāmī anāgāmiphalāti, āmantā. Na parihāyati arahā arahattāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Na parihāyati sotāpanno sotāpattiphalāti, āmantā. Na parihāyati anāgāmī anāgāmiphalāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Na parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalāti, āmantā. Na parihāyati anāgāmī anāgāmiphalāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Na parihāyati sotāpanno sotāpattiphalāti, āmantā. Na parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

241. * Parihāyati arahā arahattāti, āmantā. Arahā arahattā parihāyamāno kattha saṇṭhātīti, anāgāmiphaleti. Anāgāmī anāgāmiphalā parihāyamāno kattha saṇṭhātīti, sakadāgāmiphaleti. Sakadāgāmī sakadāgāmiphalā parihāyamāno kattha saṇṭhātīti, sotāpattiphaleti. Sotāpanno sotāpattiphalā parihāyamāno puthujjanabhūmiyaṁ saṇṭhātīti, na hevaṁ vattabbe.

Ājānāhi niggahaṁ—hañci arahā arahattā parihāyamāno anāgāmiphale saṇṭhāti, anāgāmī anāgāmiphalā parihāyamāno sakadāgāmiphale saṇṭhāti, sakadāgāmī sakadāgāmiphalā parihāyamāno sotāpattiphale saṇṭhāti, tena vata re vattabbe "sotāpanno sotāpattiphalā parihāyamāno puthujjanabhūmiyaṁ saṇṭhātī"ti.

* Arahā arahattā parihāyamāno sotāpattiphale saṇṭhātīti, āmantā. Sotāpattiphalassa anantarā arahattaṁyeva sacchikarotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

242. * Parihāyati arahā arahattāti, āmantā. Parihāyati sotāpanno sotāpattiphalāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Kassa bahutarā kilesā pahīnā arahato vā sotāpannassa vāti, arahato. Hañci arahato bahutarā kilesā pahīnā, parihāyati arahā arahattā, tena vata re vattabbe "parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā"ti.

* Parihāyati arahā arahattāti, āmantā. Parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Kassa bahutarā kilesā pahīnā arahato vā sakadāgāmissa vāti, arahato. Hañci arahato bahutarā kilesā pahīnā, parihāyati arahā arahattā, tena vata re vattabbe "parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalā"ti.

* Parihāyati arahā arahattāti, āmantā. Parihāyati anāgāmī anāgāmiphalāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Kassa bahutarā kilesā pahīnā arahato vā anāgāmissa vāti, arahato. Hañci arahato bahutarā kilesā pahīnā, parihāyati arahā arahattā, tena vata re vattabbe "parihāyati anāgāmī anāgāmiphalā"ti.

* Parihāyati anāgāmī anāgāmiphalāti, āmantā. Parihāyati sotāpanno sotāpattiphalāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Kassa bahutarā kilesā pahīnā anāgāmissa vā sotāpannassa vāti, anāgāmissa. Hañci anāgāmissa bahutarā kilesā pahīnā, parihāyati anāgāmī anāgāmiphalā, tena vata re vattabbe "parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā"ti.

243. * Parihāyati anāgāmī anāgāmiphalāti, āmantā. Parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Kassa bahutarā kilesā pahīnā anāgāmissa vā sakadāgāmissa vāti, anāgāmissa. Hañci anāgāmissa bahutarā kilesā pahīnā, parihāyati anāgāmī anāgāmiphalā, tena vata re vattabbe "parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalā"ti.

* Parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalāti, āmantā. Parihāyati sotāpanno sotāpattiphalāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Kassa bahutarā kilesā pahīnā sakadāgāmissa vā sotāpannassa vāti, sakadāgāmissa. Hañci sakadāgāmissa bahutarā kilesā pahīnā, parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalā, tena vata re vattabbe "parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā"ti.

244. * Parihāyati arahā arahattāti, āmantā. Parihāyati sotāpanno sotāpattiphalāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Kassa adhimattā maggabhāvanā arahato vā sotāpannassa vāti, arahato. Hañci arahato adhimattā maggabhāvanā, parihāyati arahā arahattā, tena vata re vattabbe "parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā"ti.

* Parihāyati arahā arahattāti, āmantā. Parihāyati sotāpanno sotāpattiphalāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Kassa adhimattā satipaṭṭhānabhāvanā -pa- sammappadhānabhāvanā. Iddhipādabhāvanā. Indriyabhāvanā. Balabhāvanā. Bojjhaṅgabhāvanā arahato vā sotāpannassa vāti, arahato. Hañci arahato adhimattā bojjhaṅgabhāvanā, parihāyati arahā arahattā, tena vata re vattabbe "parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā"ti.

* Parihāyati arahā arahattāti, āmantā. Parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Kassa adhimattā maggabhāvanā -pa- bojjhaṅgabhāvanā arahato vā sakadāgāmissa vāti, arahato. Hañci arahato adhimattā bojjhaṅgabhāvanā, parihāyati arahā arahattā, tena vata re vattabbe "parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalā"ti.

* Parihāyati arahā arahattāti, āmantā. Parihāyati anāgāmī anāgāmiphalāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Kassa adhimattā maggabhāvanā -pa- bojjhaṅgabhāvanā arahato vā anāgāmissa vāti, arahato. Hañci arahato adhimattā bojjhaṅgabhāvanā, parihāyati arahā arahattā, tena vata re vattabbe "parihāyati anāgāmī anāgāmiphalā"ti.

245. * Parihāyati anāgāmī anāgāmiphalāti, āmantā. Parihāyati sotāpanno sotāpattiphalāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Kassa adhimattā maggabhāvanā -pa- bojjhaṅgabhāvanā anāgāmissa vā sotāpannassa vāti, anāgāmissa. Hañci anāgāmissa adhimattā bojjhaṅgabhāvanā, parihāyati anāgāmī anāgāmiphalā, tena vata re vattabbe "parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā"ti.

* Parihāyati anāgāmī anāgāmiphalāti, āmantā. Parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Kassa adhimattā maggabhāvanā -pa- bojjhaṅgabhāvanā anāgāmissa vā sakadāgāmissa vāti, anāgāmissa. Hañci anāgāmissa adhimattā bojjhaṅgabhāvanā, parihāyati anāgāmī anāgāmiphalā, tena vata re vattabbe "parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalā"ti.

246. * Parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalāti, āmantā. Parihāyati sotāpanno sotāpattiphalāti. Na hevaṁ vattabbe -pa-. Kassa adhimattā maggabhāvanā -pa- bojjhaṅgabhāvanā sakadāgāmissa vā sotāpannassa vāti, sakadāgāmissa. Hañci sakadāgāmissa adhimattā hojjhaṅgabhāvanā, parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalā, tena veta re vattabbe "parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā"ti -pa-.

247. * Arahatā dukkhaṁ diṭṭhaṁ, parihāyati arahā arahattāti, āmantā. Sotāpannena dukkhaṁ diṭṭhaṁ, parihāyati sotāpanno sotāpattiphalāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Arahatā samudayo diṭṭho, parihāyati arahā arahattāti, āmantā. Sotāpannena samudayo diṭṭho, parihāyati sotāpanno sotāpattiphalāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Arahatā nirodho diṭṭho, parihāyati arahā arahattāti, āmantā. Sotāpannena nirodho diṭṭho, parihāyati sotāpanno sotāpattiphalāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Arahatā maggo diṭṭho, parihāyati arahā arahattāti, āmantā. Sotāpannena maggo diṭṭho, parihāyati sotāpanno sotāpattiphalāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Arahatā cattāri saccāni diṭṭhāni, parihāyati arahā arahattāti, āmantā. Sotāpannena cattāri saccāni diṭṭhāni, parihāyati sotāpanno sotāpattiphalāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Arahatā dukkhaṁ diṭṭhaṁ, parihāyati arahā arahattāti, āmantā. Sakadāgāminā dukkhaṁ diṭṭhaṁ, parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Arahatā samudayo diṭṭho -pa- nirodho diṭṭho -pa- maggo diṭṭho -pa- cattāri saccāni diṭṭhāni, parihāyati arahā arahattāti, āmantā. Sakadāgāminā cattāri saccāni diṭṭhāni, parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Arahatā dukkhaṁ diṭṭhaṁ, parihāyati arahā arahattāti, āmantā. Anāgāminā dukkhaṁ diṭṭhaṁ, parihāyati anāgāmī anāgāmiphalāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Arahatā samudayo diṭṭho -pa- nirodho diṭṭho -pa- maggo diṭṭho -pa- cattāri saccāni diṭṭhāni, parihāyati arahā arahattāti, āmantā. Anāgāminā cattāri saccāni diṭṭhāni, parihāyati anāgāmī anāgāmiphalāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

248. * Anāgāminā dukkhaṁ diṭṭhaṁ, parihāyati anāgāmī anāgāmiphalāti, āmantā. Sotāpannena dukkhaṁ diṭṭhaṁ, parihāyati sotāpanno sotāpattiphalāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Anāgāminā samudayo diṭṭho -pa- nirodho diṭṭho -pa- maggo diṭṭho -pa- cattāri saccāni diṭṭhāni, parihāyati anāgāmī anāgāmiphalāti,

āmantā. Sotāpannena cattāri saccāni diṭṭhāni, parihāyati sotāpanno sotāpattiphalāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Anāgāminā dukkhaṁ diṭṭhaṁ, parihāyati anāgāmī anāgāmiphalāti, āmantā. Sakadāgāminā dukkhaṁ diṭṭhaṁ, parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Anāgāminā samudayo diṭṭho -pa- nirodho diṭṭho -pa- maggo diṭṭho -pa- cattāri saccāni diṭṭhāni, parihāyati anāgāmī anāgāmiphalāti, āmantā. Sakadāgāminā cattāri saccāni diṭṭhāni, parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

249. * Sakadāgāminā dukkhaṁ diṭṭhaṁ, parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalāti, āmantā. Sotāpannena dukkhaṁ diṭṭhaṁ, parihāyati sotāpanno sotāpattiphalāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Sakadāgāminā samudayo diṭṭho -pa- nirodho diṭṭho -pa- maggo diṭṭho -pa-cattāri saccāni diṭṭhāni, parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalāti, āmantā. Sotāpannena cattari saccāni diṭṭhāni, parihāyati sotāpanno sotāpattiphalāti. Na hevaṁ vattabbe -pa-.

250. * Sotāpannena dukkhaṁ diṭṭhaṁ, na parihāyati sotāpanno sotāpattiphalāti, āmantā. Arahatā dukkhaṁ diṭṭhaṁ, na parihāyati arahā arahattāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Sotāpannena samudayo diṭṭho -pa- nirodho diṭṭho -pa- maggo diṭṭho -pa- cattāri saccāni diṭṭhāni, na parihāyati sotāpanno sotāpattiphalāti, āmantā. Arahatā cattāri saccāni diṭṭhāni, na parihāyati arahā arahattāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Sakadāgāminā dukkhaṁ diṭṭhaṁ -pa- cattāri saccāni diṭṭhāni, na parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalāti, āmantā. Arahatā cattāri saccāni diṭṭhāni, na parihāyati arahā arahattāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Anāgāminā dukkhaṁ diṭṭhaṁ -pa- cattāri saccāni diṭṭhāni, na parihāyati anāgāmī anāgāmiphalāti, āmantā. Arahatā cattāri saccāni diṭṭhāni, na parihāyati arahā arahattāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Sotāpannena dukkhaṁ diṭṭhaṁ -pa- cattāri saccāni diṭṭhāni, na parihāyati sotāpanno sotāpattiphalāti, āmantā. Anāgāminā dukkhaṁ diṭṭhaṁ -pa- cattāri saccāni diṭṭhāni, na parihāyati anāgāmī anāgāmiphalāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Sakadāgāminā dukkhaṁ diṭṭhaṁ -pa- cattāri saccāni diṭṭhāni, na parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalāti, āmantā. Anāgāminā dukkhaṁ diṭṭhaṁ -pa- cattāri saccāni diṭṭhāni, na parihāyati anāgāmī anāgāmiphalāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Sotāpannena dukkhaṁ diṭṭhaṁ -pa- cattāri saccāni diṭṭhāni, na parihāyati, sotāpanno sotāpattiphalāti, āmantā. Sakadāgāminā dukkhaṁ diṭṭhaṁ -pa- cattāri saccāni diṭṭhāni, na parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

251. * Arahato rāgo pahīno, parihāyati arahā arahattāti, āmantā. Sotāpannassa sakkāyadiṭṭhi pahīnā, parihāyati sotāpanno sotāpattiphalāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Arahato rāgo pahīno parihāyati arahā arahattāti, āmantā. Sotāpannassa vicikicchā pahīnā -pa- sīlabbataparāmāso pahīno -pa- apāyagamanīyo rāgo pahīno -pa- apāyagamanīyo doso pahīno -pa- apāyagamanīyo moho pahīno, parihāyati sotāpanno sotāpattiphalāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Arahato doso pahīno -pa- moho pahīno. Māno pahīno. Diṭṭhi pahīnā. Vicikicchā pahīnā. Thinaṁ[1] pahīnaṁ. Uddhaccaṁ pahīnaṁ. Ahirikaṁ pahīnaṁ -pa-. Anottappaṁ pahīnaṁ, parihāyati arahā arahattāti, āmantā. Sotāpannassa sakkāyadiṭṭhi pahīnā, parihāyati sotāpanno sotāpattiphalāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Arahato anottappaṁ pahīnaṁ, parihāyati arahā arahattāti, āmantā. Sotāpannassa vicikicchā pahīnā -pa- sīlabbataparāmāso pahīno -pa- apāyagamanīyo rāgo pahīno -pa- apāyagamanīyo

---

1. Thīnaṁ (Sī, Syā, Kaṁ, I)

doso pahīno -pa- apāyagamanīyo moho pahīno parihāyati sotāpanno sotāpattiphalāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Arahato rāgo pahīno parihāyati, arahā arahattāti, āmantā. Sakadāgāmissa sakkāyadiṭṭhi pahīnā, parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalāti, na hevaṁ vattabbe.

* Arahato rāgo pahīno, parihāyati arahā arahattāti, āmantā. Sakadāgāmissa vicikicchā pahīnā -pa- sīlabbataparāmāso pahīno -pa- oḷāriko kāmarāgo pahīno. Oḷāriko byāpādo pahīno, parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Arahato doso pahīno -pa- anottappaṁ pahīnaṁ, parihāyati arahā arahattāti, āmantā. Sakadāgāmissa sakkāyadiṭṭhi pahīnā -pa- oḷāriko byāpādo pahīno, parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalāti, na hevaṁ vattabbe.

* Arahato rāgo pahīno, parihāyati arahā arahattāti, āmantā. Anāgāmissa sakkāyadiṭṭhi pahīnā, parihāyati anāgāmī anāgāmiphalāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Arahato rāgo pahīno, parihāyati arahā arahattāti, āmantā. Anāgāmissa vicikicchā pahīnā -pa- sīlabbataparāmāso pahīno. Aṇusahagato kāmarāgo pahīno. Aṇusahagato byāpādo pahīno, parihāyati anāgāmī anāgāmiphalāti, na hevaṁ vattabbe.

* Arahato doso pahīno -pa- anottappaṁ pahīnaṁ, parihāyati arahā arahattāti, āmantā. Anāgāmissa sakkāyadiṭṭhi pahīnā -pa- aṇusahagato byāpādo pahīno, parihāyati anāgāmī anāgāmiphalāti, na hevaṁ vattabbe.

252. * Anāgāmissa sakkāyadiṭṭhi pahīnā, parihāyati anāgāmī anāgāmiphalāti, āmantā. Sotāpannassa sakkāyadiṭṭhi pahīnā, parihāyati sotāpanno sotāpattiphalāti, na hevaṁ vattabbe.

* Anāgāmissa sakkayadiṭṭhi pahīnā, parihāyati anāgāmī anāgāmiphalāti, āmantā. Sotāpannassa vicikicchā pahīnā -pa- apāyagamanīyo moho pahīno, parihāyati sotāpanno sotāpattiphalāti, na hevaṁ vattabbe.

* Anāgāmissa vicikicchā pahīnā -pa- aṇusahagato byāpādo pahīno, parihāyati anāgāmī anāgāmiphalāti, āmantā. Sotāpannassa sakkāyadiṭṭhi pahīnā -pa-. Apāyagamanīyo moho pahīno, parihāyati sotāpanno sotāpattiphalāti, na hevaṁ vattabbe.

* Anāgāmissa sakkāyadiṭṭhi pahīnā, parihāyati anāgāmī anāgāmiphalāti, āmantā. Sakadāgāmissa sakkāyadiṭṭhi pahīnā, parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalāti, na hevaṁ vattabbe.

* Anāgāmissa sakkāyadiṭṭhi pahīnā, parihāyati anāgāmī anāgāmiphalāti, āmantā. Sakadāgāmissa vicikicchā pahīnā -pa-. Sīlabbataparāmāso pahīno. Oḷāriko kāmarāgo pahīno. Oḷāriko byāpādo pahīno, parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalāti, na hevaṁ vattabbe.

* Anāgāmissa vicikicchā pahīnā -pa-. Aṇusahagato byāpādo pahīno, parihāyati anāgāmī anāgāmiphalāti, āmantā. Sakadāgāmissa sakkāyadiṭṭhi pahīnā -pa-. Oḷāriko byāpādo pahīno, parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalāti, na hevaṁ vattabbe.

253. * Sakadāgāmissa sakkāyadiṭṭhi pahīnā, parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalāti, āmantā. Sotāpannassa sakkāyadiṭṭhi pahīnā, parihāyati sotāpanno sotāpattiphalāti, na hevaṁ vattabbe.

* Sakadāgāmissa sakkāyadiṭṭhi pahīnā, parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalāti, āmantā. Sotāpannassa vicikicchā pahīnā -pa-. Apāyagamanīyo moho pahīno, parihāyati sotāpanno sotāpattiphalāti, na hevaṁ vattabbe.

* Sakadāgāmissa vicikicchā pahīnā -pa-. Oḷāriko kāmarāgo pahīno. Oḷāriko byāpādo pahīno, parihāyati sakadāgāmī

sakadāgāmiphalāti, āmantā. Sotāpannassa sakkāyadiṭṭhi pahīnā -pa-. Apāyagamanīyo moho pahīno, parihāyati sotāpanno sotāpattiphalāti, na hevaṁ vattabbe.

254. * Sotāpannassa sakkāyadiṭṭhi pahīnā, na parihāyati sotāpanno sotāpattiphalāti, āmantā. Arahato rāgo pahīno, na parihāyati arahā arahattāti, na hevaṁ vattabbe.

* Sotāpannassa sakkāyadiṭṭhi pahīnā, na parihāyati sotāpanno sotāpattiphalāti, āmantā. Arahato doso pahīno -pa-. Anottappaṁ pahīnaṁ, na parihāyati arahā arahattāti, na hevaṁ vattabbe.

* Sotāpannassa vicikicchā pahīnā -pa-. Apāyagamanīyo moho pahīno, na parihāyati sotāpanno sotāpattiphalāti, āmantā. Arahato rāgo pahīno -pa-. Anottappaṁ pahīnaṁ, na parihāyati arahā arahattāti, na hevaṁ vattabbe.

255. * Sakadāgāmissa sakkāyadiṭṭhi pahīnā, na parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalāti, āmantā. Arahato rāgo pahīno -pa-. Anottappaṁ pahīnaṁ, na parihāyati arahā arahattāti, na hevaṁ vattabbe.

* Sakadāgāmissa vicikicchā pahīnā -pa-. Oḷāriko byāpādo pahīno, na parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalāti, āmantā. Arahato rāgo pahīno -pa-. Anottappaṁ pahīnaṁ, na parihāyati arahā arahattāti, na hevaṁ vattabbe.

256. * Anāgāmissa sakkāyadiṭṭhi pahīnā, na parihāyati anāgāmī anāgāmiphalāti, āmantā. Arahato rāgo pahīno -pa- anottappaṁ pahīnaṁ, na parihāyati arahā arahattāti, na hevaṁ vattabbe.

* Anāgāmissa vicikicchā pahīnā -pa- aṇusahagato byāpādo pahīno, na parihāyati anāgāmī anāgāmiphalāti, āmantā. Arahato rāgo pahīno -pa- anottappaṁ pahīnaṁ, na parihāyati arahā arahattāti, na hevaṁ vattabbe.

257. * Sotāpannassa sakkāyadiṭṭhi pahīnā, na parihāyati sotāpanno sotāpattiphalāti, āmantā. Anāgāmissa sakkāyadiṭṭhi pahīnā. Aṇusahagato byāpādo pahīno, na parihāyati anāgāmī anāgāmiphalāti, na hevaṁ vattabbe.

* Sotāpannassa vicikicchā pahīnā -pa- apāyagamanīyo moho pahīno, na parihāyati sotāpanno sotāpattiphalāti, āmantā. Anāgāmissa sakkāyadiṭṭhi pahīnā -pa- aṇusahagato byāpādo pahīno, na parihāyati anāgāmī anāgāmiphalāti, na hevaṁ vattabbe.

258. * Sakadāgāmissa sakkāyadiṭṭhi pahīnā, na parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalāti, āmantā. Anāgāmissa sakkāyadiṭṭhi pahīnā -pa- aṇusahagato byāpādo pahīno, na parihāyati anāgāmī anāgāmiphalāti, na hevaṁ vattabbe.

* Sakadāgāmissa vicikicchā pahīnā -pa- oḷāriko byāpādo pahīno, na parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalāti, āmantā. Anāgāmissa sakkāyadiṭṭhi pahīnā -pa- aṇusahagato byāpādo pahīno, na parihāyati anāgāmī anāgāmiphalāti, na hevaṁ vattabbe.

259. * Sotāpannassa sakkāyadiṭṭhi pahīnā, na parihāyati sotāpanno sotāpattiphalāti, āmantā. Sakadāgāmissa sakkāyadiṭṭhi pahīnā -pa- oḷāriko byāpādo pahīno, na parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalāti, na hevaṁ vattabbe.

* Sotāpannassa vicikicchā pahīnā -pa- apāyagamanīyo moho pahīno, na parihāyati sotāpanno sotāpattiphalāti, āmantā. Sakadāgāmissa sakkāyadiṭṭhi pahīnā -pa- oḷāriko byāpādo pahīno, na parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalāti, na hevaṁ vattabbe.

260. * Parihāyati arahā arahattāti, āmantā. Nanu arahato rāgo pahīno ucchinnamūlo tālāvatthukato anabhāvaṁkato[1] āyatiṁ anuppādadhammoti, āmantā. Hañci arahato rāgo pahīno

---

1. Anabhāvakato (Sī)

ucchinnamūlo tālāvatthukato anabhāvaṁkato āyatiṁ anuppādadhammo, no ca vata re[1] vattabbe "parihāyati arahā arahattā"ti.

* Parihāyati arahā arahattāti, āmantā. Nanu arahato doso pahīno -pa- moho pahīno. Māno pahīno. Diṭṭhi pahīnā. Vicikicchā pahīnā. Thinaṁ pahīnaṁ. Uddhaccaṁ pahīnaṁ. Ahirikaṁ pahīnaṁ. Anottappaṁ pahīnaṁ ucchinnamūlaṁ tālāvatthukataṁ anabhāvaṁkataṁ āyatiṁ anuppādadhammanti, āmantā. Hañci arahato anottappaṁ pahīnaṁ ucchinnamūlaṁ tālāvatthukataṁ anabhāvaṁkataṁ āyatiṁ anuppādadhammaṁ, no ca vata re vattabbe "parihāyati arahā arahattā"ti.

* Parihāyati arahā arahattāti, āmantā. Nanu arahato rāgappahānāya maggo bhāvitoti, āmantā. Hañci arahato rāgappahānāya maggo bhāvito, no ca vata re vattabbe "parihāyati arahā arahattā"ti.

* Parihāyati arahā arahattāti, āmantā. Nanu arahato rāgappahānāya satipaṭṭhānā bhāvitā -pa- sammappadhānā bhāvitā. Iddhipādā bhāvitā. Indriyā bhāvitā. Balā bhāvitā. Bojjhaṅgā bhāvitāti, āmantā. Hañci arahato rāgappahānāya bojjhaṅgā bhāvitā, no ca vata re vattabbe "parihāyati arahā arahattā"ti.

* Parihāyati arahā arahattāti, āmantā. Nanu arahato dosappahānāya -pa- anottappapahānāya maggo bhāvito -pa- bojjhaṅgā bhāvitāti, āmantā. Hañci arahato anottappapahānāya bojjhaṅgā bhāvitā, no ca vata re vattabbe "parihāyati arahā arahattā"ti.

261. * Parihāyati arahā arahattāti, āmantā. Nanu arahā vītarāgo vītadoso vītamoho katakaraṇīyo ohitabhāro anuppattasadattho parikkhīṇabhavasaṁyojano sammadaññāvimutto ukkhittapaligho saṁkiṇṇaparikho abbūḷhesiko niraggaḷo ariyo pannaddhajo pannabhāro visaññutto suvijitavijayo, dukkhaṁ tassa pariññātaṁ, samudayo pahīno, nirodho sacchikato, maggo bhāvito, abhiññeyyaṁ

---

1. No vata re (Syā, I) evamuparipi.

abhiññātaṁ, pariññeyyaṁ pariññātaṁ, pahātabbaṁ pahīnaṁ, bhāvetabbaṁ bhāvitaṁ, sacchikātabbaṁ sacchikatanti, āmantā. Hañci arahā vītarāgo vītadoso vītamoho -pa- sacchikātabbaṁ sacchikataṁ, no ca vata re vattabbe "parihāyati arahā arahattā"ti.

262. * Parihāyati arahā arahattāti, ( )[1] samayavimutto arahā arahattā parihāyati, asamayavimutto arahā arahattā na parihāyatīti. Samayavimutto arahā arahattā parihāyatīti, āmantā. Asamayavimutto arahā arahattā parihāyatīti[2], na hevaṁ vattabbe.

* Asamayavimutto arahā arahattā na parihāyatīti, āmantā. Samayavimutto arahā arahattā na parihāyatīti, na hevaṁ vattabbe.

* Samayavimuttassa arahato rāgo pahīno, parihāyati samayavimutto arahā arahattāti, āmantā. Asamayavimuttassa arahato rāgo pahīno, parihāyati asamayavimutto arahā arahattāti, na hevaṁ vattabbe.

* Samayavimuttassa arahato doso pahīno -pa- anottappaṁ pahīnaṁ, parihāyati samayavimutto arahā arahattāti, āmantā. Asamayavimuttassa arahato anottappaṁ pahīnaṁ, parihāyati asamayavimutto arahā arahattāti, na hevaṁ vattabbe.

* Samayavimuttassa arahato rāgappahānāya maggo bhāvito, parihāyati samayavimutto arahā arahattāti, āmantā. Asamayavimuttassa arahato rāgappahānāya maggo bhāvito, parihāyati asamayavimutto arahā arahattāti, na hevaṁ vattabbe.

* Samayavimuttassa arahato rāgappahānāya satipaṭṭhānā bhāvitā -pa- sammappadhānā bhāvitā. Iddhipādā bhāvitā. Indriyā bhāvitā. Balā bhāvitā. Bojjhaṅgā bhāvitā, parihāyati samayavimutto arahā arahattāti, āmantā. Asamayavimuttassa arahato rāgappahānāya

1. (Āmantā.) (Ka)   2. Na parihāyatīti (Ka)

satipaṭṭhānā bhāvitā -pa- bojjhaṅgā bhāvitā, parihāyati asamayavimutto arahā arahattāti, na hevaṁ vattabbe.

* Samayavimuttassa arahato dosappahānāya -pa-anottappapahānāya maggo bhāvito -pa- bojjhaṅgā bhāvitā, parihāyati samayavimutto arahā arahattāti, āmantā. Asamayavimuttassa arahato anottappapahānāya maggo bhāvito -pa- bojjhaṅgā bhāvitā, parihāyati asamayavimutto arahā arahattāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Samayavimutto arahā vītarāgo vītadoso vītamoho katakaraṇīyo ohitabhāro anuppattasadattho parikkhīṇabhavasaṁyojano sammadaññāvimutto ukkhittapaligho saṁkiṇṇaparikho abbūḷhesiko niraggaḷo ariyo pannaddhajo pannabhāro visaññutto suvijitavijayo, dukkhaṁ tassa pariññātaṁ, samudayo pahīno, nirodho sacchikato, maggo bhāvito, abhiññeyyaṁ abhiññātaṁ, pariññeyyaṁ pariññātaṁ, pahātabbaṁ pahīnaṁ, bhāvetabbaṁ bhāvitaṁ, sacchikātabbaṁ sacchikataṁ, parihāyati samayavimutto arahā arahattāti, āmantā. Asamayavimutto arahā vītarāgo vītadoso vītamoho -pa- sacchikātabbaṁ sacchikataṁ, parihāyati asamayavimutto arahā arahattāti, na hevaṁ vattabbe.

263. * Asamayavimuttassa arahato rāgo pahīno, na parihāyati asamayavimutto arahā arahattāti, āmantā. Samayavimuttassa arahato rāgo pahīno, na parihāyati samayavimutto arahā arahattāti, na hevaṁ vattabbe.

* Asamayavimuttassa arahato doso pahīno -pa- anottappaṁ pahīnaṁ, na parihāyati asamayavimutto arahā arahattāti, āmantā. Samayavimuttassa arahato anottappaṁ pahīnaṁ, na parihāyati samayavimutto arahā arahattāti, na hevaṁ vattabbe.

* Asamayavimuttassa arahato rāgappahānāya maggo bhāvito -pa- bojjhaṅgā bhāvitā, na parihāyati asamayavimutto arahā arahattāti, āmantā. Samayavimuttassa arahato rāgappahānāya

maggo bhāvito -pa- bojjhaṅgā bhāvitā, na parihāyati samayavimutto arahā arahattāti, na hevaṁ vattabbe.

* Asamayavimuttassa arahato dosappahānāya -pa- anottappapahānāya maggo bhāvito -pa- bojjhaṅgā bhāvitā, na parihāyati asamayavimutto arahā arahattāti, āmantā. Samayavimuttassa arahato anottappapahānāya maggo bhāvito -pa- bojjhaṅgā bhāvitā, na parihāyati samayavimutto arahā arahattāti, na hevaṁ vattabbe.

* Asamayavimutto arahā vītarāgo vītadoso vītamoho -pa- sacchikātabbaṁ sacchikataṁ, na parihāyati asamayavimutto arahā arahattāti, āmantā. Samayavimutto arahā vītarāgo vītadoso vītamoho -pa- sacchikātabbaṁ sacchikataṁ, na parihāyati samayavimutto arahā arahattāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

264. * Parihāyati arahā arahattāti, āmantā. Sāriputto thero parihāyittha arahattāti, na hevaṁ vattabbe. Mahāmoggallāno[1] thero. Mahākassapo thero. Mahākaccāyano[2] thero. Mahākoṭṭhiko[3] thero. Mahāpanthako thero parihāyittha arahattāti, na hevaṁ vattabbe.

* Sāriputto thero na parihāyittha arahattāti, āmantā. Hañci Sāriputto thero na parihāyittha arahattā, no ca vata re vattabbe "parihāyati arahā arahattā"ti.

* Mahāmoggallāno thero. Mahākassapo thero. Mahākaccāyano thero. Mahākoṭṭhiko thero. Mahāpanthako thero na parihāyittha arahattāti, āmantā. Hañci Mahāpanthako thero na parihāyittha arahattā, no ca vata re vattabbe "parihāyati arahā arahattā"ti.

Ariyapuggalasaṁsandanaṁ.

---

1. Mahāmoggalāno (Ka)
2. Mahākaccāno (Ma 1. 156 piṭṭhādīsu)
3. Mahākoṭṭhito (Sī, Syā, Kaṁ, I)

3. Suttasādhanaparihāni

265. * Parihāyati arahā arahattāti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā—

"Uccāvacā hi paṭipadā[1], samaṇena pakāsitā.
Na pāraṁ diguṇaṁ yanti, nayidaṁ ekaguṇaṁ mutan"ti[2].

Attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṁ "parihāyati arahā arahattā"ti.

* Parihāyati arahā arahattāti, āmantā. Atthi chinnassa chediyanti, na hevaṁ vattabbe.

* Atthi chinnassa chediyanti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā—

"Vītataṇho anādāno, kiccaṁ yassa na vijjati.
Chinnassa chediyaṁ natthi, oghapāso samūhato"ti.

Attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṁ "atthi chinnassa chediyan"ti.

266. * Parihāyati arahā arahattāti, āmantā. Atthi katassa paticayoti, na hevaṁ vattabbe.

* Atthi katassa paticayoti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā—

"Tassa sammā vimuttassa, santacittassa bhikkhuno.
Katassa paticayo natthi, karaṇīyaṁ na vijjati.

Selo yathā ekagghano, vātena na samīrati.
Evaṁ rūpā rasā saddā, gandhā phassā ca kevalā.

Iṭṭhā dhammā aniṭṭhā ca, nappavedhenti tādino.
Ṭhitaṁ cittaṁ vippamuttaṁ, vayaṁ cassānupassatī"ti[3].

Attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṁ "atthi katassa paticayo"ti.

---

1. Paṭipādā (Ṭṭha)
2. Khu 1. 390 Suttanipāte.
3. Vi 3. 272 piṭṭhe; Aṁ 2. 333 piṭṭhepi.

267. + Na vattabbaṁ "parihāyati arahā arahattā"ti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā—pañcime bhikkhave dhammā samayavimuttassa bhikkhuno parihānāya saṁvattanti. Katame pañca, kammārāmatā bhassārāmatā niddārāmatā saṅgaṇikārāmatā yathāvimuttaṁ cittaṁ na paccavekkhati. Ime kho bhikkhave pañca dhammā samayavimuttassa bhikkhuno parihānāya saṁvattantīti[1] attheva suttantoti, āmantā. Tena hi parihāyati "arahā arahattā"ti.

* Atthi arahato kammārāmatāti, na hevaṁ vattabbe.

* Atthi arahato kammārāmatāti, āmantā. Atthi arahato rāgo kāmarāgo kāmarāgapariyuṭṭhānaṁ kāmarāgasaṁyojanaṁ kāmogho kāmayogo kāmacchandanīvaraṇanti, na hevaṁ vattabbe.

* Atthi arahato bhassārāmatā. Atthi arahato niddārāmatā. Atthi arahato saṅgaṇikārāmatāti, na hevaṁ vattabbe.

* Atthi arahato saṅgaṇikārāmatāti, āmantā. Atthi arahato rāgo kāmarāgo kāmarāgapariyuṭṭhānaṁ kāmarāgasaṁyojanaṁ kāmogho kāmayogo kāmacchandanīvaraṇanti, na hevaṁ vattabbe.

268. * Parihāyati arahā arahattāti, āmantā. Arahā arahattā parihāyamāno kiṁ pariyuṭṭhito parihāyatīti, rāgapariyuṭṭhito parihāyatīti. Pariyuṭṭhānaṁ kiṁ paṭicca uppajjatīti, anusayaṁ paṭicca uppajjatīti. Atthi arahato anusayāti, na hevaṁ vattabbe.

* Atthi arahato anusayāti, āmantā. Atthi arahato kāmarāgānusayo paṭighānusayo mānānusayo diṭṭhānusayo vicikicchānusayo bhavarāgānusayo avijjānusayoti, na hevaṁ vattabbe.

Dosapariyuṭṭhito parihāyatīti -pa-. Mohapariyuṭṭhito parihāyatīti. Pariyuṭṭhānaṁ kiṁ paṭicca uppajjatīti, anusayaṁ paṭicca uppajjatīti. Atthi arahato anusayāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Atthi arahato anusayāti, āmantā. Atthi arahato kāmarāgānusayo -pa- avijjānusayoti, na hevaṁ vattabbe.

---

1. Aṁ 2. 153 piṭṭhe.

* Parihāyati arahā arahattāti, āmantā. Arahato arahattā parihāyamānassa kiṁ upacayaṁ gacchatīti, rāgo upacayaṁ gacchatīti. Sakkāyadiṭṭhi upacayaṁ gacchatīti. Vicikicchā upacayaṁ gacchatīti. Sīlabbataparāmāso upacayaṁ gacchatīti, na hevaṁ vattabbe. Doso upacayaṁ gacchatīti -pa-. Moho upacayaṁ gacchatīti. Sakkāyadiṭṭhi upacayaṁ gacchatīti. Vicikicchā upacayaṁ gacchatīti. Sīlabbataparāmāso upacayaṁ gacchatīti, na hevaṁ vattabbe.

* Parihāyati arahā arahattāti, āmantā. Arahā ācinatīti, na hevaṁ vattabbe. Arahā apacinatīti, na hevaṁ vattabbe. Arahā pajahatīti, na hevaṁ vattabbe. Arahā upādiyatīti, na hevaṁ vattabbe. Arahā visinetīti, na hevaṁ vattabbe. Arahā ussinetīti, na hevaṁ vattabbe. Arahā vidhūpetīti, na hevaṁ vattabbe. Arahā sandhūpetīti, na hevaṁ vattabbe.

Nanu arahā nevācinati na apacinati apacinitvā ṭhitoti, āmantā. Hañci arahā nevācinati na apacinati apacinitvā ṭhito, no ca vata re vattabbe "parihāyati arahā arahattā"ti.

Nanu arahā neva pajahati na upādiyati pajahitvā ṭhitoti, āmantā. Hañci arahā neva pajahati na upādiyati pajahitvā ṭhito, no ca vata re vattabbe "parihāyati arahā arahattā"ti.

Nanu arahā neva visineti na ussineti visinitvā ṭhitoti, āmantā. Hañci arahā neva visineti na ussineti visinitvā ṭhito, no ca vata re vattabbe "parihāyati arahā arahattā"ti.

Nanu arahā neva vidhūpeti na sandhūpeti vidhūpetvā ṭhitoti, āmantā. Hañci arahā neva vidhūpeti na sandhūpeti vidhūpetvā ṭhito, no ca vata re vattabbe "parihāyati arahā arahattā"ti.

Parihānikathā niṭṭhitā.

3. Brahmacariyakathā

1. Suddhabrahmacariyakathā

269. * Natthi devesu brahmacariyavāsoti, āmantā. Sabbe devā jaḷā elamūgā[1] aviññū hatthasaṁvācikā nappaṭibalā subhāsitadubbhāsitānaṁ atthamaññātuṁ, sabbe devā na Buddhe pasannā na dhamme pasannā na saṁghe pasannā, na Buddhaṁ Bhagavantaṁ payirupāsanti, na Buddhaṁ Bhagavantaṁ pañhaṁ pucchanti, na Buddhena Bhagavatā pañhe vissajjite attamanā, sabbe devā kammāvaraṇena samannāgatā kilesāvaraṇena samannāgatā vipākāvaraṇena samannāgatā assaddhā acchandikā duppaññā abhabbā niyāmaṁ okkamituṁ kusalesu dhammesu sammattaṁ, sabbe devā mātughātakā pitughātakā arahantaghātakā ruhiruppādakā saṁghabhedakā, sabbe devā pāṇātipātino adinnādāyino kāmesumicchācārino musāvādino pisuṇāvācā pharusāvācā samphappalāpino abhijjhāluno byāpannacittā micchādiṭṭhikāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

Nanu atthi devā ajaḷā anelamūgā viññū na hatthasaṁvācikā paṭibalā subhāsitadubbhāsitānaṁ atthamaññātuṁ, atthi devā Buddhe pasannā dhamme pasannā saṁghe pasannā, Buddhaṁ Bhagavantaṁ payirupāsanti, Buddhaṁ Bhagavantaṁ pañhaṁ pucchanti, Buddhena Bhagavatā pañhe vissajjite attamanā honti, atthi devā na kammāvaraṇena samannāgatā na kilesāvaraṇena samannāgatā na vipākāvaraṇena samannāgatā saddhā chandikā paññavanto bhabbā niyāmaṁ okkamituṁ kusalesu dhammesu sammattaṁ, atthi devā na mātughātakā na pitughātakā na arahantaghātakā na ruhiruppādakā na saṁghabhedakā, atthi devā na pāṇātipātino na adinnādāyino na kāmesumicchācārino na musāvādino na pisuṇāvācā na pharusāvācā na samphappalāpino na abhijjhāluno abyāpannacittā sammādiṭṭhikāti, āmantā.

Hañci atthi devā ajaḷā anelamūgā viññū na hatthasaṁvācikā paṭibalā subhāsitadubbhāsitānaṁ atthamaññātuṁ -pa- atthi devā Buddhe pasannā -pa- sammādiṭṭhikā, no ca vata re vattabbe "natthi devesu brahmacariyavāso"ti.

---

1. Eḷamūgā (Syā)

270. + Atthi devesu brahmacariyavāsoti, āmantā. Atthi tattha pabbajjā muṇḍiyaṁ kāsāvadhāraṇā pattadhāraṇā, devesu Sammāsambuddhā uppajjanti, Paccekasambuddhā uppajjanti, sāvakayugaṁ uppajjatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Devesu pabbajjā natthīti natthi devesu brahmacariyavāsoti, āmantā. Yattha atthi pabbajjā, tattheva brahmacariyavāso. Yattha natthi pabbajjā, natthi tattha brahmacariyavāsoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Yattha atthi pabbajjā, tattheva brahmacariyavāso. Yattha natthi pabbajjā, natthi tattha brahmacariyavāsoti, āmantā. Yo pabbajati, tasseva brahmacariyavāso. Yo na pabbajati, natthi tassa brahmacariyavāsoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Devesu muṇḍiyaṁ natthīti natthi devesu brahmacariyavāsoti, āmantā. Yattha atthi muṇḍiyaṁ, tattheva brahmacariyavāso. Yattha natthi muṇḍiyaṁ, natthi tattha brahmacariyavāsoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Yattha atthi muṇḍiyaṁ, tattheva brahmacariyavāso. Yattha natthi muṇḍiyaṁ, natthi tattha brahmacariyavāsoti, āmantā. Yo muṇḍo hoti, tasseva brahmacariyavāso. Yo muṇḍo na hoti, natthi tassa brahmacariyavāsoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Devesu kāsāvadhāraṇā natthīti natthi devesu brahmacariyavāsoti, āmantā. Yattha atthi kāsāvadhāraṇā, tattheva brahmacariyavāso. Yattha natthi kāsāvadhāraṇā, natthi tattha brahmacariyavāsoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Yattha atthi kāsāvadhāraṇā, tattheva brahmacariyavāso. Yattha natthi kāsāvadhāraṇā, natthi tattha brahmacariyavāsoti, āmantā. Yo kāsāvaṁ dhāreti, tasseva brahmacariyavāso. Yo kāsāvaṁ na dhāreti, natthi tassa brahmacariyavāsoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Devesu pattadhāraṇā natthīti natthi devesu brahmacariyavāsoti, āmantā. Yattha atthi pattadhāraṇā, tattheva brahmacariyavāso. Yattha natthi pattadhāraṇā, natthi tattha brahmacariyavāsoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Yattha atthi pattadhāraṇā, tattheva brahmacariyavāso. Yattha natthi pattadhāraṇā, natthi tattha brahmacariyavāsoti, āmantā. Yo pattaṁ dhāreti, tasseva brahmacariyavāso. Yo pattaṁ na dhāreti, natthi tassa brahmacariyavāsoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Devesu Sammāsambuddhā nuppajjantīti natthi devesu brahmacariyavāsoti, āmantā. Yattha Sammāsambuddhā uppajjanti, tattheva brahmacariyavāso. Yattha Sammāsambuddhā nuppajjanti, natthi tattha brahmacariyavāsoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Yattha Sammāsambuddhā uppajjanti, tattheva brahmacariyavāso. Yattha Sammāsambuddhā nuppajjanti, natthi tattha brahmacariyavāsoti, āmantā. Lumbiniyā Bhagavā jāto, bodhiyā mūle abhisambuddho, Bārāṇasiyaṁ Bhagavatā dhammacakkaṁ pavattitaṁ, tattheva brahmacariyavāso. Natthaññatra brahmacariyavāsoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Devesu Paccekasambuddhā nuppajjantīti natthi devesu brahmacariyavāsoti, āmantā. Yattha Paccekasambuddhā uppajjanti, tattheva brahmacariyavāso. Yattha Paccekasambuddhā nuppajjanti, natthi tattha brahmacariyavāsoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Yattha Paccekasambuddhā uppajjanti, tattheva brahmacariyavāso. Yattha Paccekasambuddhā nuppajjanti, natthi tattha brahmacariyavāsoti, āmantā. Majjhimesu janapadesu Paccekasambuddhā uppajjanti, tattheva brahmacariyavāso. Natthaññatra brahmacariyavāsoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Devesu sāvakayugaṁ nuppajjatīti natthi devesu brahmacariyavāsoti, āmantā. Yattha sāvakayugaṁ uppajjati, tattheva brahmacariyavāso. Yattha sāvakayugaṁ nuppajjati, natthi tattha brahmacariyavāsoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Yattha sāvakayugaṁ uppajjati, tattheva brahmacariyavāso. Yattha sāvakayugaṁ nuppajjati, natthi tattha brahmacariyavāsoti, āmantā. Magadhesu sāvakayugaṁ uppannaṁ, tattheva brahmacariyavāso. Natthaññatra brahmacariyavāsoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

271. + Atthi devesu brahmacariyavāsoti, āmantā. Sabbadevesu atthi brahmacariyavāsoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Atthi manussesu brahmacariyavāsoti, āmantā. Sabbamanussesu atthi brahmacariyavāsoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

+ Atthi devesu brahmacariyavāsoti, āmantā. Asaññasattesu devesu atthi brahmacariyavāsoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Atthi manussesu brahmacariyavāsoti, āmantā. Paccantimesu janapadesu atthi brahmacariyavāso milakkhesu[1] aviññātāresu, yattha natthi gati bhikkhūnaṁ bhikkhunīnaṁ upāsakānaṁ upāsikānanti, na hevaṁ vattabbe.

+ Atthi devesu brahmacariyavāsoti? Atthi yattha atthi, atthi yattha natthīti. Asaññasattesu devesu atthi yattha atthi, atthi yattha natthi brahmacariyavāso, saññasattesu[2] devesu atthi yattha atthi, atthi yattha natthi brahmacariyavāsoti, na hevaṁ vattabbe.

+ Devesu atthi yattha atthi, atthi yattha natthi brahmacariyavāsoti, āmantā. Kattha atthi, kattha natthīti, asaññasattesu devesu natthi brahmacariyavāso, saññasattesu[2] devesu atthi brahmacariyavāsoti. Asaññasattesu devesu natthi brahmacariyavāsoti, āmantā. Saññasattesu[2] devesu natthi brahmacariyavāsoti, na hevaṁ vattabbe.

+ Saññasattesu[2] devesu atthi brahmacariyavāsoti, āmantā. Asaññasattesu devesu atthi brahmacariyavāsoti, na hevaṁ vattabbe.

* Atthi manussesu brahmacariyavāsoti? Atthi yattha atthi, atthi yattha natthīti. Paccantimesu janapadesu atthi yattha atthi, atthi yattha natthi brahmacariyavāso milakkhesu aviññātāresu yattha natthi gati bhikkhūnaṁ bhikkhunīnaṁ upāsakānaṁ upāsikānaṁ, Majjhimesu janapadesu atthi yattha atthi, atthi yattha natthi brahmacariyavāsoti, na hevaṁ vattabbe.

* Manussesu atthi yattha atthi, atthi yattha natthi brahmacariyavāsoti, āmantā. Kattha atthi, kattha natthīti, paccantimesu janapadesu natthi brahmacariyavāso milakkhesu aviññātāresu yattha natthi gati bhikkhūnaṁ bhikkhunīnaṁ upāsakānaṁ upāsikānaṁ, Majjhimesu janapadesu atthi brahmacariyavāsoti. Paccantimesu janapadesu natthi brahmacariyavāso milakkhesu aviññātāresu yattha natthi gati bhikkhūnaṁ bhikkhunīnaṁ upāsakānaṁ upāsikānanti, āmantā. Majjhimesu janapadesu natthi brahmacariyavāsoti, na hevaṁ vattabbe.

---

1. Milakkhūsu (Syā, Ka)
2. Asaññasattesu (Ka)

* Majjhimesu janapadesu atthi brahmacariyavāsoti, āmantā. Paccantimesu janapadesu atthi brahmacariyavāso milakkhesu aviññātāresu yattha natthi gati bhikkhūnaṁ bhikkhunīnaṁ upāsakānaṁ upāsikānanti, na hevaṁ vattabbe.

+ Atthi devesu brahmacariyavāsoti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā "tīhi bhikkhave ṭhānehi Jambudīpakā manussā Uttarakuruke ca manusse adhigganhanti deve ca Tāvatiṁse. Katamehi tīhi, sūrā satimanto idha brahmacariyavāso"ti[1] attheva suttantoti, āmantā. Tena hi natthi devesu brahmacariyavāsoti.

* Sāvatthiyaṁ vuttaṁ Bhagavatā "idha brahmacariyavāso"ti, āmantā. Sāvatthiyaṁyeva brahmacariyavāso, natthi aññatra brahmacariyavāsoti, na hevaṁ vattabbe.

272. * Anāgāmissa puggalassa pañcorambhāgiyāni saṁyojanāni pahīnāni, pañcuddhambhāgiyāni saṁyojanāni appahīnāni, ito cutassa tattha upapannassa kuhiṁ phaluppattīti, tattheva. Hañci anāgāmissa puggalassa pañcorambhāgiyāni saṁyojanāni pahīnāni pañcuddhambhāgiyāni saṁyojanāni appahīnāni ito cutassa tattha upapannassa tahiṁ phaluppatti, no ca vata re vattabbe "natthi devesu brahmacariyavāso"ti.

* Anāgāmissa puggalassa pañcorambhāgiyāni saṁyojanāni pahīnāni, pañcuddhambhāgiyāni saṁyojanāni appahīnāni, ito cutassa tattha upapannassa kuhiṁ bhāroharaṇaṁ, kuhiṁ dukkhapariññātaṁ, kuhiṁ kilesappahānaṁ, kuhiṁ nirodhasacchikiriyā, kuhiṁ akuppapaṭivedhoti, tattheva. Hañci anāgāmissa puggalassa pañcorambhāgiyāni saṁyojanāni pahīnāni, pañcuddhambhāgiyāni saṁyojanāni appahīnāni. Ito cutassa tattha upapannassa tahiṁ akuppapaṭivedho, no ca vata re vattabbe "natthi devesu brahmacariyavāso"ti.

* Anāgāmissa puggalassa pañcorambhāgiyāni saṁyojanāni pahīnāni, pañcuddhambhāgiyāni saṁyojanāni appahīnāni, ito cutassa tattha upapannassa

---

1. Aṁ 3. 198 piṭṭhe.

tahiṁ phaluppatti tahiṁ bhāroharaṇaṁ tahiṁ dukkhapariññātaṁ tahiṁ kilesappahānaṁ tahiṁ nirodhasacchikiriyā tahiṁ akuppapaṭivedho, kenaṭṭhena vadesi "natthi devesu brahmacariyavāso"ti? Handa hi anāgāmī puggalo idha bhāvitena maggena tattha phalaṁ sacchikarotīti[1].

2. Saṁsandanabrahmacariyakathā

273. Anāgāmī puggalo idha bhāvitena maggena tattha phalaṁ sacchikarotīti, āmantā. Sotāpanno puggalo tattha bhāvitena maggena idha phalaṁ sacchikarotīti, na hevaṁ vattabbe.

* Anāgāmī puggalo idha bhāvitena maggena tattha phalaṁ sacchikarotīti, āmantā. Sakadāgāmī puggalo idha parinibbāyipuggalo[2] tattha bhāvitena maggena idha phalaṁ sacchikarotīti, na hevaṁ vattabbe.

* Sotāpanno puggalo idha bhāvitena maggena idha phalaṁ sacchikarotīti, āmantā. Anāgāmī puggalo tattha bhāvitena maggena tattha phalaṁ sacchikarotīti, na hevaṁ vattabbe.

* Sakadāgāmī puggalo idha parinibbāyipuggalo idha bhāvitena maggena idha phalaṁ sacchikarotīti, āmantā. Anāgāmī puggalo tattha bhāvitena maggena tattha phalaṁ sacchikarotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Idha vihāya niṭṭhassa puggalassa maggo ca bhāvīyati, na ca kilesā pahīyantīti, āmantā. Sotāpattiphalasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa maggo ca bhāvīyati na ca kilesā pahīyantīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Idha vihāya niṭṭhassa puggalassa maggo ca bhāvīyati, na ca kilesā pahīyantīti, āmantā. Sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa -pa-. Arahattasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa maggo ca bhāvīyati, na ca kilesā pahīyantīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Sotāpattiphalasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa apubbaṁ acarimaṁ maggo ca bhāvīyati, kilesā ca pahīyantīti, āmantā. Idha vihāya

---

1. Sacchikaroti (bahūsu) 2. Idhaparinibbāyī (?)

niṭṭhassa puggalassa apubbaṁ acarimaṁ maggo ca bhāvīyati, kilesā ca pahīyantīti, na hevaṁ vattabbe.

* Sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa -pa-. Arahattasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa apubbaṁ acarimaṁ maggo ca bhāvīyati, kilesā ca pahīyantīti, āmantā. Idha vihāya niṭṭhassa puggalassa apubbaṁ acarimaṁ maggo ca bhāvīyati, kilesā ca pahīyantīti, na hevaṁ vattabbe.

* Anāgāmī puggalo katakaraṇīyo bhāvitabhāvano tattha upapajjatīti, āmantā. Arahā upapajjatīti, na hevaṁ vattabbe.

* Arahā upapajjatīti, āmantā. Atthi arahato punabbhavoti, na hevaṁ vattabbe.

* Atthi arahato punabbhavoti, āmantā. Arahā bhavena bhavaṁ gacchati, gatiyā gatiṁ gacchati, saṁsārena saṁsāraṁ gacchati, upapattiyā upapattiṁ gacchatīti, na hevaṁ vattabbe.

* Anāgāmī puggalo katakaraṇīyo bhāvitabhāvano anohaṭabhāro tattha upapajjatīti, āmantā. Bhāroharaṇāya puna maggaṁ bhāvetīti, na hevaṁ vattabbe.

* Anāgāmī puggalo katakaraṇīyo bhāvitabhāvano apariññātadukkho appahīnakileso asacchikatanirodho appaṭividdhākuppo tattha upapajjatīti, āmantā. Akuppapaṭivedhāya puna maggaṁ bhāvetīti, na hevaṁ vattabbe.

* Anāgāmī puggalo katakaraṇīyo bhāvitabhāvano anohaṭabhāro tattha upapajjati, na ca bhāroharaṇāya puna maggaṁ bhāvetīti, āmantā. Anohaṭabhāro ca tattha parinibbāyatīti, na hevaṁ vattabbe.

* Anāgāmī puggalo katakaraṇīyo bhāvitabhāvano apariññātadukkho appahīnakileso asacchikatanirodho appaṭividdhākuppo tattha upapajjati, na ca akuppapaṭivedhāya puna maggaṁ bhāvetīti, āmantā. Appaṭividdhākuppo ca tattha parinibbāyatīti, na hevaṁ vattabbe, yathā migo sallena viddho dūrampi gantvā kālaṁ karoti, evamevaṁ anāgāmī puggalo idha bhāvitena maggena tattha phalaṁ sacchikarotīti.

* Yathā migo sallena viddho dūrampi gantvā sasallova kālaṁ karoti, evamevaṁ anāgāmī puggalo idha bhāvitena maggena tattha sasallova parinibbāyatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

Brahmacariyakathā niṭṭhitā.

---

3. Odhisokathā

274. * Odhisodhiso kilese jahatīti, āmantā. Sotāpattiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo dukkhadassanena kiṁ jahatīti, sakkāyadiṭṭhiṁ vicikicchaṁ sīlabbataparāmāsaṁ tadekaṭṭhe ca kilese ekadese jahatīti. Ekadesaṁ sotāpanno, ekadesaṁ na sotāpanno, ekadesaṁ sotāpattiphalappatto[1] paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharati, ekadesaṁ na kāyena phusitvā viharati, ekadesaṁ sattakkhattuparamo, kolaṁkolo, ekabījī Buddhe aveccappasādena samannāgato, dhamme -pa- saṁghe -pa- ariyakantehi sīlehi samannāgato, ekadesaṁ ariyakantehi sīlehi na samannāgatoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Samudayadassanena kiṁ jahatīti, sakkāyadiṭṭhiṁ jahati vicikicchaṁ sīlabbataparāmāsaṁ tadekaṭṭhe ca kilese ekadese jahatīti. Ekadesaṁ sotāpanno, ekadesaṁ na sotāpanno -pa-. Ekadesaṁ ariyakantehi sīlehi samannāgato, ekadesaṁ ariyakantehi sīlehi na samannāgatoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Nirodhadassanena kiṁ jahatīti, vicikicchaṁ sīlabbataparāmāsaṁ tadekaṭṭhe ca kilese ekadese jahatīti. Ekadesaṁ sotāpanno, ekadesaṁ na sotāpanno -pa-. Ekadesaṁ ariyakantehi sīlehi samannāgato, ekadesaṁ ariyakantehi sīlehi na samannāgatoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Maggadassanena kiṁ jahatīti, sīlabbataparāmāsaṁ tadekaṭṭhe ca kilese jahatīti. Ekadesaṁ sotāpanno, ekadesaṁ na sotāpanno,

---

1. Sotāpattiphalaṁ patto (?)

ekadesaṁ sotāpattiphalappatto paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharati, ekadesaṁ na kāyena phusitvā viharati, ekadesaṁ sattakkhattuparamo, kolaṁkolo, ekabījī Buddhe aveccappasādena samannāgato, dhamme -pa- saṁghe -pa- ariyakantehi sīlehi samannāgato, ekadesaṁ ariyakantehi sīlehi na samannāgatoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

275. * Sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo dukkhadassanena kiṁ jahatīti, oḷārikaṁ kāmarāgaṁ jahati, oḷārikaṁ byāpādaṁ tadekaṭṭhe ca kilese ekadese jahatīti. Ekadesaṁ sakadāgāmī, ekadesaṁ na sakadāgāmī, ekadesaṁ sakadāgāmiphalappatto[1] paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharati, ekadesaṁ na kāyena phusitvā viharatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Samudayadassanena kiṁ jahatīti, oḷārikaṁ kāmarāgaṁ jahati, oḷārikaṁ byāpādaṁ tadekaṭṭhe ca kilese ekadese jahatīti. Ekadesaṁ sakadāgāmī, ekadesaṁ na sakadāgāmī, ekadesaṁ sakadāgāmiphalappatto paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharati, ekadesaṁ na kāyena phusitvā viharatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Nirodhadassanena kiṁ jahatīti, oḷārikaṁ byāpādaṁ jahati, tadekaṭṭhe ca kilese ekadese jahatīti. Ekadesaṁ sakadāgāmī, ekadesaṁ na sakadāgāmī, ekadesaṁ sakadāgāmiphalappatto paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharati, ekadesaṁ na kāyena phusitvā viharatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Maggadassanena kiṁ jahatīti, oḷārikaṁ byāpādaṁ jahati, tadekaṭṭhe ca kilese jahatīti. Ekadesaṁ sakadāgāmī, ekadesaṁ na sakadāgāmī, ekadesaṁ sakadāgāmiphalappatto paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharati, ekadesaṁ na kāyena phusitvā viharatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

---

1. Sakadāgāmiphalaṁ patto (?)

276. * Anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo dukkhadassanena kiṁ jahatīti, aṇusahagataṁ kāmarāgaṁ jahati, aṇusahagataṁ byāpādaṁ tadekaṭṭhe ca kilese ekadese jahatīti. Ekadesaṁ anāgāmī, ekadesaṁ na anāgāmī, ekadesaṁ anāgāmiphalappatto[1] paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharati, ekadesaṁ na kāyena phusitvā viharati, ekadesaṁ antarāparinibbāyī, upahaccaparinibbāyī, asaṅkhāraparinibbāyī, sasaṅkhāraparinibbāyī, uddhaṁsoto akaniṭṭhagāmī, ekadesaṁ na uddhaṁsoto akaniṭṭhagāmīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Samudayadassanena kiṁ jahatīti, aṇusahagataṁ kāmarāgaṁ jahati, aṇusahagataṁ byāpādaṁ tadekaṭṭhe ca kilese ekadese jahatīti. Ekadesaṁ anāgāmī, ekadesaṁ na anāgāmī -pa-. Ekadesaṁ uddhaṁsoto akaniṭṭhagāmī, ekadesaṁ na uddhaṁsoto akaniṭṭhagāmīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Nirodhadassanena kiṁ jahatīti, aṇusahagataṁ byāpādaṁ jahati, tadekaṭṭhe ca kilese ekadese jahatīti. Ekadesaṁ anāgāmī, ekadesaṁ na anāgāmī -pa-. Ekadesaṁ uddhaṁsoto akaniṭṭhagāmī ekadesaṁ na uddhaṁsoto akaniṭṭhagāmīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Maggadassanena kiṁ jahatīti, tadekaṭṭhe ca kilese jahatīti. Ekadesaṁ anāgāmī, ekadesaṁ na anāgāmī, ekadesaṁ anāgāmiphalappatto paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharati, ekadesaṁ na kāyena phusitvā viharati, ekadesaṁ antarāparinibbāyī, upahaccaparinibbāyī, asaṅkhāraparinibbāyī, sasaṅkhāraparinibbāyī, uddhaṁsoto akaniṭṭhagāmī, ekadesaṁ na uddhaṁsoto akaniṭṭhagāmīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

277. * Arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo dukkhadassanena kiṁ jahatīti, rūparāgaṁ arūparāgaṁ mānaṁ uddhaccaṁ avijjaṁ tadekaṭṭhe ca kilese ekadese jahatīti. Ekadesaṁ arahā, ekadesaṁ na arahā, ekadesaṁ

---

1. Anāgāmiphalaṁ patto (?)

arahattappatto[1] paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharati, ekadesaṁ na kāyena phusitvā viharati, ekadesaṁ vītarāgo vītadoso vītamoho katakaraṇīyo ohitabhāro anuppattasadattho parikkhīṇabhavasaṁyojano sammadaññāvimutto ukkhittapaligho saṁkiṇṇaparikho abbūḷhesiko niraggaḷo ariyo pannaddhajo pannabhāro visaññutto suvijitavijayo, dukkhaṁ tassa pariññātaṁ, samudayo pahīno, nirodho sacchikato, maggo bhāvito, abhiññeyyaṁ abhiññātaṁ, pariññeyyaṁ pariññātaṁ, pahātabbaṁ pahīnaṁ, bhāvetabbaṁ bhāvitaṁ, sacchikātabbaṁ sacchikataṁ, (ekadesaṁ sacchikātabbaṁ sacchikataṁ)[2] ekadesaṁ sacchikātabbaṁ na sacchikatanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Samudayadassanena kiṁ jahatīti, rūparāgaṁ arūparāgaṁ jahati, mānaṁ uddhaccaṁ avijjaṁ tadekaṭṭhe ca kilese ekadese jahatīti. Ekadesaṁ arahā, ekadesaṁ na arahā -pa-. Ekadesaṁ sacchikātabbaṁ sacchikataṁ, ekadesaṁ sacchikātabbaṁ na sacchikatanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Nirodhadassanena kiṁ jahatīti, mānaṁ jahati, uddhaccaṁ avijjaṁ tadekaṭṭhe ca kilese ekadese jahatīti. Ekadesaṁ arahā, ekadesaṁ na arahā -pa-. Ekadesaṁ sacchikātabbaṁ sacchikataṁ, ekadesaṁ sacchikātabbaṁ na sacchikatanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Maggadassanena kiṁ jahatīti, uddhaccaṁ avijjaṁ tadekaṭṭhe ca kilese jahatīti. Ekadesaṁ arahā, ekadesaṁ na arahā, ekadesaṁ arahattappatto paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharati, ekadesaṁ na kāyena phusitvā viharati, ekadesaṁ vītarāgo vītadoso vītamoho katakaraṇīyo ohitabhāro anuppattasadattho parikkhīṇabhavasaṁyojano sammadaññāvimutto ukkhittapaligho saṁkiṇṇaparikho abbūḷhesiko niraggaḷo ariyo pannaddhajo pannabhāro visaññutto suvijitavijayo, dukkhaṁ tassa pariññātaṁ, samudayo pahīno, nirodho sacchikato, maggo bhāvito, abhiññeyyaṁ abhiññātaṁ, pariññeyyaṁ pariññātaṁ, pahātabbaṁ pahīnaṁ, bhāvetabbaṁ

---

1. Arahattaṁ patto (?) 2. ( ) (?)

bhāvitaṁ, sacchikātabbaṁ sacchikataṁ, ekadesaṁ sacchikātabbaṁ sacchikataṁ, ekadesaṁ sacchikātabbaṁ na sacchikatanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

278. + Na vattabbaṁ "odhisodhiso kilese jahatī"ti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā—

"Anupubbena medhāvī, thokaṁ thokaṁ khaṇe khaṇe.
Kammāro rajatasseva, niddhame malamattano"ti[1].

Attheva suttantoti, āmantā. Tena hi vattabbaṁ "odhisodhiso kilese jahatī"ti.

* Odhisodhiso kilese jahatīti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā—

"Sahāvassa dassanasampadāya,
Tayassu dhammā jahitā bhavanti.
Sakkāyadiṭṭhī vicikicchitañca,
Sīlabbataṁ vāpi yadatthi kiñci.
Catūhapāyehi ca vippamutto,
Chaccābhiṭhānāni abhabba[2] kātun"ti[3].

Attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṁ "odhisodhiso kilese jahatī"ti.

* Odhisodhiso kilese jahatīti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā "yasmiṁ bhikkhave samaye ariyasāvakassa virajaṁ vītamalaṁ dhammacakkhuṁ udapādi 'yaṁ kiñci samudayadhammaṁ, sabbaṁ taṁ nirodhadhamman'ti, saha dassanuppādā bhikkhave ariyasāvakassa tīṇi saṁyojanāni pahīyanti, sakkāyadiṭṭhi vicikicchā sīlabbataparāmāso"ti[4] attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṁ"odhisodhiso kilese jahatī"ti.

Odhisokathā niṭṭhitā.

---

1. Khu 1. 48 Dhammapade.
2. Abhabbo (Sī, Syā)
3. Khu 1. 6, 313 piṭṭhesu.
4. Aṁ 1. 244 piṭṭhe.

4. Jahatikathā

1. Nasuttāharaṇakathā

279. * Jahati puthujjano kāmarāgabyāpādanti, āmantā. Accantaṁ jahati. Anavasesaṁ jahati. Appaṭisandhiyaṁ jahati. Samūlaṁ jahati. Sataṇhaṁ jahati. Sānusayaṁ jahati. Ariyena ñāṇena jahati. Ariyena maggena jahati. Akuppaṁ paṭivijjhanto jahati. Anāgāmiphalaṁ sacchikaronto jahatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Vikkhambheti puthujjano kāmarāgabyāpādanti, āmantā. Accantaṁ vikkhambheti. Anavasesaṁ vikkhambheti. Appaṭisandhiyaṁ vikkhambheti. Samūlaṁ vikkhambheti. Sataṇhaṁ vikkhambheti. Sānusayaṁ vikkhambheti. Ariyena ñāṇena vikkhambheti. Ariyena maggena vikkhambheti. Akuppaṁ paṭivijjhanto vikkhambheti. Anāgāmiphalaṁ sacchikaronto vikkhambhetīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Jahati anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo kāmarāgabyāpādaṁ, so ca accantaṁ jahati. Anavasesaṁ jahati -pa-. Anāgāmiphalaṁ sacchikaronto jahatīti, āmantā. Jahati puthujjano kāmarāgabyāpādaṁ, so ca accantaṁ jahati, anavasesaṁ jahati -pa-. Anāgāmiphalaṁ sacchikaronto jahatīti. Na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Vikkhambheti anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo kāmarāgabyāpādaṁ, so ca accantaṁ vikkhambheti. Anavasesaṁ vikkhambheti -pa-. Anāgāmiphalaṁ sacchikaronto vikkhambhetīti, āmantā. Vikkhambheti puthujjano kāmarāgabyāpādaṁ, so ca accantaṁ vikkhambheti. Anavasesaṁ vikkhambheti -pa-. Anāgāmiphalaṁ sacchikaronto vikkhambhetīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Jahati puthujjano kāmarāgabyāpādaṁ, so ca na accantaṁ jahati. Na anavasesaṁ jahati -pa-. Na anāgāmiphalaṁ sacchikaronto jahatīti, āmantā. Jahati anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo kāmarāgabyāpādaṁ, so ca na accantaṁ jahati -pa-. Na anāgāmiphalaṁ sacchikaronto jahatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Vikkhambheti puthujjano kāmarāgabyāpādaṁ, so ca na accantaṁ vikkhambheti. Na anavasesaṁ vikkhambheti -pa-. Na anāgāmiphalaṁ sacchikaronto vikkhambhetīti, āmantā. Vikkhambheti anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo kāmarāgabyāpādaṁ, so ca na accantaṁ vikkhambheti. Na anavasesaṁ vikkhambheti -pa-. Na anāgāmiphalaṁ sacchikaronto vikkhambhetīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Jahati puthujjano kāmarāgabyāpādanti, āmantā. Katamena maggenāti, rūpāvacarena maggenāti. Rūpāvacaro maggo niyyāniko khayagāmī bodhagāmī apacayagāmī anāsavo asaṁyojaniyo aganthaniyo anoghaniyo ayoganiyo anīvaraṇiyo aparāmaṭṭho anupādāniyo asaṁkilesiyoti, na hevaṁ vattabbe. Nanu rūpāvacaro maggo aniyyāniko na khayagāmī na bodhagāmī na apacayagāmī sāsavo saṁyojaniyo -pa- saṁkilesiyoti, āmantā. Hañci rūpāvacaro maggo aniyyāniko na khayagāmī -pa- saṁkilesiyo, no ca vata re vattabbe "jahati puthujjano rūpāvacarena maggena kāmarāgabyāpādan"ti.

* Jahati anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo anāgāmimaggena kāmarāgabyāpādaṁ, so ca maggo niyyāniko khayagāmī bodhagāmī apacayagāmī anāsavo -pa- asaṁkilesiyoti, āmantā. Jahati puthujjano rūpāvacarena maggena kāmarāgabyāpādaṁ, so ca maggo niyyāniko khayagāmī bodhagāmī apacayagāmī anāsavo -pa- asaṁkilesiyoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Jahati puthujjano rūpāvacarena maggena kāmarāgabyāpādaṁ, so ca maggo aniyyāniko na khayagāmī na bodhagāmī na apacayagāmī sāsavo -pa- saṁkilesiyoti, āmantā. Jahati anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo anāgāmimaggena kāmarāgabyāpādaṁ, so ca maggo aniyyāniko na khayagāmī na bodhagāmī na apacayagāmī sāsavo -pa- saṁkilesiyoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

280. * Puthujjano kāmesu vītarāgo saha dhammābhisamayā anāgāmiphale saṇṭhātīti, āmantā. Arahatte saṇṭhātīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Puthujjano kāmesu vītarāgo saha dhammābhisamayā anāgāmiphale saṇṭhātīti, āmantā. Apubbaṁ acarimaṁ tayo magge bhāvetīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Apubbaṁ acarimaṁ tayo magge bhāvetīti, āmantā. Apubbaṁ acarimaṁ tīṇi sāmaññaphalāni sacchikarotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Apubbaṁ acarimaṁ tīṇi sāmaññaphalāni sacchikarotīti, āmantā. Tiṇṇaṁ phassānaṁ tissannaṁ vedanānaṁ tissannaṁ saññānaṁ tissannaṁ cetanānaṁ tiṇṇaṁ cittānaṁ tissannaṁ saddhānaṁ tiṇṇaṁ vīriyānaṁ tissannaṁ satīnaṁ tiṇṇaṁ samādhīnaṁ tissannaṁ paññānaṁ samodhānaṁ hotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Puthujjano kāmesu vītarāgo saha dhammābhisamayā anāgāmiphale saṇṭhātīti, āmantā. Sotāpattimaggenāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

Sakadāgāmimaggenāti, na hevaṁ vattabbe. Katamena maggenāti, anāgāmimaggenāti. Anāgāmimaggena sakkāyadiṭṭhiṁ vicikicchaṁ sīlabbataparāmāsaṁ jahatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

2. Suttāharaṇakathā

281. * Anāgāmimaggena sakkāyadiṭṭhiṁ vicikicchaṁ sīlabbataparāmāsaṁ jahatīti, āmantā. Nanu tiṇṇaṁ saṁyojanānaṁ pahānā sotāpattiphalaṁ vuttaṁ Bhagavatāti, āmantā. Hañci tiṇṇaṁ saṁyojanānaṁ pahānā sotāpattiphalaṁ vuttaṁ Bhagavatā, no ca vata re vattabbe "anāgāmimaggena sakkāyadiṭṭhiṁ vicikicchaṁ sīlabbataparāmāsaṁ jahatī"ti. Anāgāmimaggena oḷārikaṁ kāmarāgaṁ oḷārikaṁ byāpādaṁ jahatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Anāgāmimaggena oḷārikaṁ kāmarāgaṁ oḷārikaṁ byāpādaṁ jahatīti, āmantā. Nanu kāmarāgabyāpādānaṁ tanubhāvā sakadāgāmiphalaṁ vuttaṁ Bhagavatāti, āmantā. Hañci kāmarāgabyāpādānaṁ tanubhāvā sakadāgāmiphalaṁ vuttaṁ Bhagavatā, no ca vata re vattabbe "anāgāmimaggena oḷārikaṁ kāmarāgaṁ oḷārikaṁ byāpādaṁ jahatī"ti.

* Puthujjano kāmesu vītarāgo saha dhammābhisamayā anāgāmiphale saṇṭhātīti, āmantā. Ye keci dhammaṁ abhisamenti, sabbe te saha dhammābhisamayā anāgāmiphale saṇṭhahantīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

+ Na vattabbaṁ “jahati puthujjano kāmarāgabyāpādan”ti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā—

“Ahesuṁ te[1] atītaṁse, cha satthāro yasassino.
Nirāmagandhā karuṇedhimuttā[2], kāmasaṁyojanātigā.

Kāmarāgaṁ virājetvā, brahmalokūpagā ahu.
Ahesuṁ sāvakā tesaṁ, anekāni satānipi.

Nirāmagandhā karuṇedhimuttā, kāmasaṁyojanātigā.
Kāmarāgaṁ virājetvā, brahmalokūpagā ahū”ti[3].

Attheva suttantoti, amantā. Tena hi jahati puthujjano kāmarāgabyāpādanti.

* Jahati puthujjano kāmarāgabyāpādanti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā “so hi nāma bhikkhave Sunetto satthā evaṁ dīghāyuko samāno evaṁ ciraṭṭhitiko aparimutto ahosi jātiyā jarāya maraṇena sokehi paridevehi dukkhehi domanassehi upāyāsehi aparimutto dukkhasmāti vadāmi. Taṁ kissa hetu, catunnaṁ dhammānaṁ ananubodhā appaṭivedhā. Katamesaṁ catunnaṁ, ariyassa sīlassa ananubodhā appaṭivedhā. Ariyassa samādhissa. Ariyāya paññāya. Ariyāya vimuttiyā ananubodhā appaṭivedhā. Tayidaṁ bhikkhave ariyaṁ sīlaṁ anubuddhaṁ paṭividdhaṁ, ariyo samādhi anubuddho paṭividdho, ariyā paññā anubuddhā paṭividdhā, ariyā vimutti anubuddhā paṭividdhā, ucchinnā bhavataṇhā, khīṇā bhavanetti, natthi dāni punabbhavoti.

Sīlaṁ samādhi paññā ca, vimutti ca anuttarā.
Anubuddhā ime dhammā, Gotamena yasassinā.

Iti Buddho abhiññāya, dhammamakkhāsi bhikkhunaṁ.
Dukkhassantakaro satthā, cakkhumā parinibbuto”ti[4].

Attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṁ “jahati puthujjano kāmarāgabyāpādan”ti.

Jahatikathā niṭṭhitā.

---

1. Ahiṁsakā (Aṁ 2. 327 piṭṭhe)
2. Karuṇādhimuttā (Sī, Ka)
3. Aṁ 2. 327 piṭṭhe.
4. Aṁ 2. 477 piṭṭhe.

5. Sabbamatthītikathā

1. Vādayutti

282. * Sabbamatthīti, āmantā. Sabbattha sabbamatthīti, na hevaṁ vattabbe. Sabbamatthīti, āmantā. Sabbadā sabbamatthīti, na hevaṁ vattabbe. Sabbamatthīti, āmantā. Sabbena sabbaṁ sabbamatthīti, na hevaṁ vattabbe. Sabbamatthīti, āmantā. Sabbesu sabbamatthīti, na hevaṁ vattabbe. Sabbamatthīti, āmantā. Ayoganti katvā sabbamatthīti, na hevaṁ vattabbe. Sabbamatthīti, āmantā. Yampi natthi, tampatthīti, na hevaṁ vattabbe. Sabbamatthīti, āmantā. Sabbamatthīti yā diṭṭhi sā diṭṭhi micchādiṭṭhīti, yā diṭṭhi sā diṭṭhi sammādiṭṭhīti hevamatthīti, na hevaṁ vattabbe. . (Saṁkhittaṁ). . Vādayutti.

2. Kālasaṁsandana

283. * Atītaṁ atthīti, āmantā. Nanu atītaṁ niruddhaṁ vigataṁ vipariṇataṁ atthaṅgataṁ abbhatthaṅgatanti, āmantā. Hañci atītaṁ niruddhaṁ vigataṁ vipariṇataṁ atthaṅgataṁ abbhatthaṅgataṁ, no ca vata re vattabbe "atītaṁ atthī"ti.

* Anāgataṁ atthīti, āmantā. Nanu anāgataṁ ajātaṁ abhūtaṁ asañjātaṁ anibbattaṁ anabhinibbattaṁ apātubhūtanti, āmantā. Hañci anāgataṁ ajātaṁ abhūtaṁ asañjātaṁ anibbattaṁ anabhinibbattaṁ apātubhūtaṁ, no ca vata re vattabbe "anāgataṁ atthī"ti.

* Paccuppannaṁ atthi paccuppannaṁ aniruddhaṁ avigataṁ avipariṇataṁ na atthaṅgataṁ abbhatthaṅgatanti, āmantā. Atītaṁ atthi atītaṁ aniruddhaṁ avigataṁ avipariṇataṁ na atthaṅgataṁ na abbhatthaṅgatanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Paccuppannaṁ atthi paccuppannaṁ jātaṁ bhūtaṁ sañjātaṁ nibbattaṁ abhinibbattaṁ pātubhūtanti, āmantā. Anāgataṁ atthi anāgataṁ jātaṁ bhūtaṁ sañjātaṁ nibbattaṁ abhinibbattaṁ pātubhūtanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Atītaṁ atthi atītaṁ niruddhaṁ vigataṁ vipariṇataṁ atthaṅgataṁ abbhatthaṅgatanti, āmantā. Paccuppannaṁ atthi paccuppannaṁ niruddhaṁ vigataṁ vipariṇataṁ atthaṅgataṁ abbhatthaṅgatanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Anāgataṁ atthi anāgataṁ ajātaṁ

abhūtaṁ asañjātaṁ anibbattaṁ anabhinibbattaṁ apātubhūtanti, āmantā. Paccuppannaṁ atthi paccuppannaṁ ajātaṁ abhūtaṁ asañjātaṁ anibbattaṁ anabhinibbattaṁ apātubhūtanti, na hevaṁ vattabbe.

284. * Atītaṁ rūpaṁ atthīti, āmantā. Nanu atītaṁ rūpaṁ niruddhaṁ vigataṁ vipariṇataṁ atthaṅgataṁ abbhatthaṅgatanti, āmantā. Hañci atītaṁ rūpaṁ niruddhaṁ -pa- abbhatthaṅgataṁ, no ca vata re vattabbe "atītaṁ rūpaṁ atthī"ti.

* Anāgataṁ rūpaṁ atthīti, āmantā. Nanu anāgataṁ rūpaṁ ajātaṁ abhūtaṁ asañjātaṁ anibbattaṁ anabhinibbattaṁ apātubhūtanti, āmantā. Hañci anāgataṁ rūpaṁ ajātaṁ -pa- apātubhūtaṁ, no ca vata re vattabbe "anāgataṁ rūpaṁ atthī"ti.

* Paccuppannaṁ rūpaṁ atthi paccuppannaṁ rūpaṁ aniruddhaṁ avigataṁ avipariṇataṁ na atthaṅgataṁ na abbhatthaṅgatanti, āmantā. Atītaṁ rūpaṁ atthi atītaṁ rūpaṁ aniruddhaṁ avigataṁ avipariṇataṁ na atthaṅgataṁ na abbhatthaṅgatanti, na hevaṁ vattabbe.

* Paccuppannaṁ rūpaṁ atthi paccuppannaṁ rūpaṁ jātaṁ bhūtaṁ sañjātaṁ nibbattaṁ abhinibbattaṁ pātubhūtanti, āmantā. Anāgataṁ rūpaṁ atthi anāgataṁ rūpaṁ jātaṁ bhūtaṁ sañjātaṁ nibbattaṁ abhinibbattaṁ pātubhūtanti, na hevaṁ vattabbe.

* Atītaṁ rūpaṁ atthi atītaṁ rūpaṁ niruddhaṁ vigataṁ vipariṇataṁ atthaṅgataṁ abbhatthaṅgatanti, āmantā. Paccuppannaṁ rūpaṁ atthi paccuppannaṁ rūpaṁ niruddhaṁ vigataṁ vipariṇataṁ atthaṅgataṁ abbhatthaṅgatanti, na hevaṁ vattabbe.

* Anāgataṁ rūpaṁ atthi anāgataṁ rūpaṁ ajātaṁ abhūtaṁ asañjātaṁ anibbattaṁ anabhinibbattaṁ apātubhūtanti, āmantā. Paccuppannaṁ rūpaṁ atthi paccuppannaṁ rūpaṁ ajātaṁ abhūtaṁ asañjātaṁ anibbattaṁ anabhinibbattaṁ apātubhūtanti, na hevaṁ vattabbe.

* Atītā vedanā atthi -pa- saññā atthi. Saṅkhārā atthi. Viññāṇaṁ atthīti, āmantā. Nanu atītaṁ viññāṇaṁ niruddhaṁ vigataṁ vipariṇataṁ atthaṅgataṁ abbhatthaṅgatanti, āmantā. Hañci atītaṁ viññāṇaṁ niruddhaṁ -pa- abbhatthaṅgataṁ, no ca vata re vattabbe "atītaṁ viññāṇaṁ atthī"ti.

* Anāgataṁ viññāṇaṁ atthīti, āmantā. Nanu anāgataṁ viññāṇaṁ ajātaṁ abhūtaṁ asañjātaṁ anibbattaṁ anabhinibbattaṁ apātubhūtanti, āmantā. Hañci anāgataṁ viññāṇaṁ ajātaṁ -pa- apātubhūtaṁ, no ca vata re vattabbe "anāgataṁ viññāṇaṁ atthī"ti.

* Paccuppannaṁ viññāṇaṁ atthi paccuppannaṁ viññāṇaṁ aniruddhaṁ -pa- na abbhatthaṅgatanti, āmantā. Atītaṁ viññāṇaṁ atthi atītaṁ viññāṇaṁ aniruddhaṁ -pa- na abbhatthaṅgatanti, na hevaṁ vattabbe.

* Paccuppannaṁ viññāṇaṁ atthi paccuppannaṁ viññāṇaṁ jātaṁ -pa- pātubhūtanti, āmantā. Anāgataṁ viññāṇaṁ atthi anāgataṁ viññāṇaṁ jātaṁ -pa- pātubhūtanti, na hevaṁ vattabbe.

* Atītaṁ viññāṇaṁ atthi atītaṁ viññāṇaṁ niruddhaṁ -pa- abbhatthaṅgatanti, āmantā. Paccuppannaṁ viññāṇaṁ atthi paccuppannaṁ viññāṇaṁ niruddhaṁ -pa- abbhatthaṅgatanti, na hevaṁ vattabbe. Anāgataṁ viññāṇaṁ atthi anāgataṁ viññāṇaṁ ajātaṁ -pa- apātubhūtanti, āmantā.

* Paccuppannaṁ viññāṇaṁ atthi paccuppannaṁ viññāṇaṁ ajātaṁ -pa- apātubhūtanti, na hevaṁ vattabbe.

285. * "Paccuppannan"ti vā "rūpan"ti vā, "rūpan"ti vā "paccuppannan"ti vā paccuppannaṁ rūpaṁ appiyaṁ karitvā esese ekaṭṭhe same samabhāge tajjāteti, āmantā. Paccuppannaṁ rūpaṁ nirujjhamānaṁ paccuppannabhāvaṁ jahatīti, āmantā. Rūpabhāvaṁ jahatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* "Paccuppannan"ti vā "rūpan"ti vā, "rūpan"ti vā "paccuppannan"ti vā paccuppannaṁ rūpaṁ appiyaṁ karitvā esese ekaṭṭhe same samabhāge tajjāteti, āmantā. Paccuppannaṁ rūpaṁ nirujjhamānaṁ rūpabhāvaṁ na jahatīti, āmantā. Paccuppannabhāvaṁ na jahatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

+ "Odātan"ti vā "vatthan"ti vā, "vatthan"ti vā "odātan"ti vā odātaṁ vatthaṁ appiyaṁ karitvā esese ekaṭṭhe same samabhāge tajjāteti, āmantā. Odātaṁ vatthaṁ rajjamānaṁ odātabhāvaṁ jahatīti, āmantā. Vatthabhāvaṁ jahatīti, na hevaṁ vattabbe.

+ "Odātan"ti vā "vatthan"ti vā, "vatthan"ti vā "odātan"ti vā odātaṁ vatthaṁ appiyaṁ karitvā esese ekaṭṭhe same samabhāge tajjāteti, āmantā. Odātaṁ vatthaṁ rajjamānaṁ vatthabhāvaṁ na jahatīti, āmantā. Odātabhāvaṁ na jahatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

286. * Rūpaṁ rūpabhāvaṁ na jahatīti, āmantā. Rūpaṁ niccaṁ dhuvaṁ sassataṁ aviparināmadhammanti, na hevaṁ vattabbe. Nanu rūpaṁ rūpabhāvaṁ na jahatīti rūpaṁ aniccaṁ adhuvaṁ asassataṁ vipariṇāmadhammanti, āmantā. Hañci rūpaṁ aniccaṁ adhuvaṁ asassataṁ vipariṇāmadhammaṁ, no ca vata re vattabbe "rūpaṁ rūpabhāvaṁ na jahatī"ti.

* Nibbānaṁ nibbānabhāvaṁ na jahatīti nibbānaṁ niccaṁ dhuvaṁ sassataṁ avipariṇāmadhammanti, āmantā. Rūpaṁ rūpabhāvaṁ na jahatīti[1] rūpaṁ niccaṁ dhuvaṁ sassataṁ avipariṇāmadhammanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Rūpaṁ rūpabhāvaṁ na jahati rūpaṁ aniccaṁ adhuvaṁ asassataṁ vipariṇāmadhammanti, āmantā. Nibbānaṁ nibbānabhāvaṁ na jahati nibbānaṁ aniccaṁ adhuvaṁ asassataṁ vipariṇāmadhammanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Atītaṁ atthi atītaṁ atītabhāvaṁ na jahatīti, āmantā. Anāgataṁ atthi anāgataṁ anāgatabhāvaṁ na jahatīti, na hevaṁ vattabbe. Atītaṁ atthi atītaṁ atītabhāvaṁ na jahatīti, āmantā. Paccuppannaṁ atthi paccuppannaṁ paccuppannabhāvaṁ na jahatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Anāgataṁ atthi anāgataṁ anāgatabhāvaṁ jahatīti[2], āmantā. Atītaṁ atthi atītaṁ atītabhāvaṁ jahatīti[2], na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Paccuppannaṁ atthi paccuppannaṁ paccuppannabhāvaṁ jahatīti[2], āmantā. Atītaṁ atthi atītaṁ atītabhāvaṁ jahatīti[2], na hevaṁ vattabbe.

* Atītaṁ atthi atītaṁ atītabhāvaṁ na jahatīti, āmantā. Atītaṁ niccaṁ dhuvaṁ sassataṁ avipariṇāmadhammanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Nanu atītaṁ aniccaṁ adhuvaṁ asassataṁ vipariṇāmadhammanti, āmantā. Hañci atītaṁ aniccaṁ adhuvaṁ asassataṁ vipariṇāmadhammaṁ, no ca vata re vattabbe "atītaṁ atthi atītaṁ atītabhāvaṁ na jahatī"ti.

---

1. Na jahati (Sī, Ka)
2. Na jahatīti (bahūsu) Aṭṭhakathā oloketabbā.

* Nibbānaṁ atthi nibbānaṁ nibbānabhāvaṁ na jahatīti nibbānaṁ niccaṁ dhuvaṁ sassataṁ avipariṇāmadhammanti, āmantā. Atītaṁ atthi atītaṁ atītabhāvaṁ na jahatīti atītaṁ niccaṁ dhuvaṁ sassataṁ avipariṇāmadhammanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Atītaṁ atthi atītaṁ atītabhāvaṁ na jahati atītaṁ aniccaṁ adhuvaṁ asassataṁ vipariṇāmadhammanti, āmantā. Nibbānaṁ atthi nibbānaṁ nibbānabhāvaṁ na jahati nibbānaṁ aniccaṁ adhuvaṁ asassataṁ vipariṇāmadhammanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

287. * Atītaṁ rūpaṁ atthi atītaṁ rūpaṁ atītabhāvaṁ na jahatīti, āmantā. Anāgataṁ rūpaṁ atthi anāgataṁ rūpaṁ anāgatabhāvaṁ na jahatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atītaṁ rūpaṁ atthi atītaṁ rūpaṁ atītabhāvaṁ na jahatīti, āmantā. Paccuppannaṁ rūpaṁ atthi paccuppannaṁ rūpaṁ paccuppannabhāvaṁ na jahatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Anāgataṁ rūpaṁ atthi anāgataṁ rūpaṁ anāgatabhāvaṁ jahatīti[1], āmantā. Atītaṁ rūpaṁ atthi atītaṁ rūpaṁ atītabhāvaṁ jahatīti[1], na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Paccuppannaṁ rūpaṁ atthi paccuppannaṁ rūpaṁ paccuppannabhāvaṁ jahatīti[1], āmantā. Atītaṁ rūpaṁ atthi atītaṁ rūpaṁ atītabhāvaṁ jahatīti[1], na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Atītaṁ rūpaṁ atthi atītaṁ rūpaṁ atītabhāvaṁ na jahatīti āmantā. Atītaṁ rūpaṁ niccaṁ dhuvaṁ sassataṁ avipariṇāmadhammanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Nanu atītaṁ rūpaṁ aniccaṁ adhuvaṁ asassataṁ vipariṇāmadhammanti, āmantā. Hañci atītaṁ rūpaṁ aniccaṁ -pa- vipariṇāmadhammaṁ, no ca vata re vattabbe "atītaṁ rūpaṁ atthi atītaṁ rūpaṁ atītabhāvaṁ na jahati"ti.

* Nibbānaṁ atthi nibbānaṁ nibbānabhāvaṁ na jahati[2] nibbānaṁ niccaṁ dhuvaṁ sassataṁ avipariṇāmadhammanti, āmantā. Atītaṁ rūpaṁ atthi atītaṁ rūpaṁ atītabhāvaṁ na jahati[2] atītaṁ rūpaṁ niccaṁ dhuvaṁ sassataṁ avipariṇāmadhammanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

---

1. Na jahatīti (bahūsu) anulomapañhoyeva.
2. Na jahatīti (?) purimapañhehi saṁsandetabbaṁ.

* Atītaṁ rūpaṁ atthi atītaṁ rūpaṁ atītabhāvaṁ na jahati atītaṁ rūpaṁ aniccaṁ adhuvaṁ asassataṁ vipariṇāmadhammanti, āmantā. Nibbānaṁ atthi nibbānaṁ nibbānabhāvaṁ na jahati nibbānaṁ aniccaṁ adhuvaṁ asassataṁ vipariṇāmadhammanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Atītā vedanā atthi. Atītā saññā atthi. Atītā saṅkhārā atthi. Atītaṁ viññāṇaṁ atthi atītaṁ viññāṇaṁ atītabhāvaṁ na jahatīti, āmantā. Anāgataṁ viññāṇaṁ atthi anāgataṁ viññāṇaṁ anāgatabhāvaṁ na jahatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atītaṁ viññāṇaṁ atthi atītaṁ viññāṇaṁ atītabhāvaṁ na jahatīti, āmantā. Paccuppannaṁ viññāṇaṁ atthi paccuppannaṁ viññāṇaṁ paccuppannabhāvaṁ na jahatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Anāgataṁ viññāṇaṁ atthi anāgataṁ viññāṇaṁ anāgatabhāvaṁ jahatīti,[1] āmantā. Atītaṁ viññāṇaṁ atthi atītaṁ viññāṇaṁ atītabhāvaṁ jahatīti[1], na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Paccuppannaṁ viññāṇaṁ atthi paccuppannaṁ viññāṇaṁ paccuppannabhāvaṁ jahatīti[1], āmantā. Atītaṁ viññāṇaṁ atthi atītaṁ viññāṇaṁ atītabhāvaṁ jahatīti[1], na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Atītaṁ viññāṇaṁ atthi atītaṁ viññāṇaṁ atītabhāvaṁ na jahatīti, āmantā. Atītaṁ viññāṇaṁ niccaṁ dhuvaṁ sassataṁ avipariṇāmadhammanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Nanu atītaṁ viññāṇaṁ aniccaṁ adhuvaṁ asassataṁ vipariṇāmadhammanti, āmantā. Hañci atītaṁ viññāṇaṁ aniccaṁ adhuvaṁ asassataṁ vipariṇāmadhammaṁ, no ca vata re vattabbe "atītaṁ viññāṇaṁ atthi atītaṁ viññāṇaṁ atītabhāvaṁ na jahatī"ti.

* Nibbānaṁ atthi nibbānaṁ nibbānabhāvaṁ na jahati[2] nibbānaṁ niccaṁ dhuvaṁ sassataṁ avipariṇāmadhammanti, āmantā. Atītaṁ viññāṇaṁ atthi atītaṁ viññāṇaṁ atītabhāvaṁ na jahati[2] atītaṁ viññāṇaṁ niccaṁ dhuvaṁ sassataṁ avipariṇāmadhammanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Atītaṁ viññāṇaṁ atthi atītaṁ viññāṇaṁ atītabhāvaṁ na jahati atītaṁ viññāṇaṁ aniccaṁ adhuvaṁ asassataṁ vipariṇāmadhammanti, āmantā. Nibbānaṁ atthi

---

1. Na jahatīti (bahūsu) anulomapañhoyeva.
2. Na jahatīti (?) purimapañhehi saṁsandetabbaṁ.

nibbānaṁ nibbānabhāvaṁ na jahati nibbānaṁ aniccaṁ adhuvaṁ asassataṁ vipariṇāmadhammanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

Vacanasodhanā

288. * Atītaṁ nvatthīti, āmantā. Hañci atītaṁ nvatthi, atītaṁ atthīti micchā. Hañci vā pana atthi nvātītaṁ, atthi atītanti micchā. Anāgataṁ nvatthīti, āmantā. Hañci anāgataṁ nvatthi, anāgataṁ atthīti micchā. Hañci vā pana atthi nvānāgataṁ, atthi anāgatanti micchā.

* Anāgataṁ hutvā paccuppannaṁ hotīti, āmantā. Taññeva anāgataṁ taṁ paccuppannanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Taññeva anāgataṁ taṁ paccuppannanti, āmantā. Hutvā hoti hutvā hotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Hutvā hoti hutvā hotīti, āmantā. Na hutvā na hoti na hutvā na hotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Paccuppannaṁ hutvā atītaṁ hotīti, āmantā. Taññeva paccuppannaṁ taṁ atītanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Taññeva paccuppannaṁ taṁ atītanti, āmantā. Hutvā hoti hutvā hotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Hutvā hoti, hutvā hotīti, āmantā. Na hutvā na hoti na hutvā na hotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Anāgataṁ hutvā paccuppannaṁ hoti, paccuppannaṁ hutvā atītaṁ hotīti, āmantā. Taññeva anāgataṁ taṁ paccuppannaṁ taṁ atītanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Taññeva anāgataṁ taṁ paccuppannaṁ taṁ atītanti, āmantā. Hutvā hoti, hutvā hotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Hutvā hoti, hutvā hotīti, āmantā. Na hutvā na hoti, na hutvā na hotīti, na hevaṁ vattabbe.

Atītacakkhurūpādikathā

289. * Atītaṁ cakkhuṁ atthi rūpā atthi cakkhuviññāṇaṁ atthi āloko atthi manasikāro atthīti, āmantā. Atītena cakkhunā atītaṁ rūpaṁ passatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atītaṁ sotaṁ atthi saddā atthi sotaviññāṇaṁ atthi ākāso atthi manasikāro atthīti, āmantā.

Atītena sotena atītaṁ saddaṁ suṇātīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atītaṁ ghānaṁ atthi gandhā atthi ghānaviññāṇaṁ atthi vāyo atthi manasikāro atthīti, āmantā. Atītena ghānena atītaṁ gandhaṁ ghāyatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atītā jivhā atthi rasā atthi jivhāviññāṇaṁ atthi āpo atthi manasikāro atthīti, āmantā. Atītāya jivhāya atītaṁ rasaṁ sāyatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atīto kāyo atthi phoṭṭhabbā atthi kāyaviññāṇaṁ atthi pathavī atthi manasikāro atthīti, āmantā. Atītena kāyena atītaṁ phoṭṭhabbaṁ phusatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atīto mano atthi dhammā atthi manoviññāṇaṁ atthi vatthuṁ atthi manasikāro atthīti, āmantā. Atītena manena atītaṁ dhammaṁ vijānātīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Anāgataṁ cakkhuṁ atthi rūpā atthi cakkhuviññānaṁ atthi āloko atthi manasikāro atthīti, āmantā. Anāgatena cakkhunā anāgataṁ rūpaṁ passatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Anāgataṁ sotaṁ atthi. Ghānaṁ atthi. Jivhā atthi. Kāyo atthi. Mano atthi. Dhammā atthi. Manoviññāṇaṁ atthi. Vatthuṁ atthi. Manasikāro atthīti, āmantā. Anāgatena manena anāgataṁ dhammaṁ vijānātīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Paccuppannaṁ cakkhuṁ atthi rūpā atthi cakkhuviññāṇaṁ atthi āloko atthi manasikāro atthi, paccuppannena cakkhunā paccuppannaṁ rūpaṁ passatīti, āmantā. Atītaṁ cakkhuṁ atthi rūpā atthi cakkhuviññāṇaṁ atthi āloko atthi manasikāro atthi, atītena cakkhunā atītaṁ rūpaṁ passatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Paccuppannaṁ sotaṁ atthi. Ghānaṁ atthi. Jivhā atthi. Kāyo atthi. Mano atthi. Dhammā atthi. Manoviññāṇaṁ atthi. Vatthuṁ atthi. Manasikāro atthi, paccuppannena manena paccuppannaṁ dhammaṁ vijānātīti, āmantā. Atīto mano atthi dhammā atthi manoviññāṇaṁ atthi vatthuṁ atthi manasikāro atthi, atītena manena atītaṁ dhammaṁ vijānātīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Paccuppannaṁ cakkhuṁ atthi rūpā atthi cakkhuviññāṇaṁ atthi āloko atthi manasikāro atthi, paccuppannena cakkhunā paccuppannaṁ rūpaṁ passatīti, āmantā. Anāgataṁ cakkhuṁ atthi rūpā atthi cakkhuviññāṇaṁ atthi āloko atthi

manasokāro atthi, anāgatena cakkhunā anāgataṁ rūpaṁ passatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Paccuppannaṁ sotaṁ atthi. Ghānaṁ atthi. Jivhā atthi. Kāyo atthi. Mano atthi dhammā atthi manoviññāṇaṁ atthi vatthuṁ atthi manasikāro atthi, paccuppannena manena paccuppannaṁ dhammaṁ vijānātīti, āmantā. Anāgato mano atthi dhammā atthi manoviññāṇaṁ atthi vatthuṁ atthi manasikāro atthi, anāgatena manena anāgataṁ dhammaṁ vijānātīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Atītaṁ cakkhuṁ atthi rūpā atthi cakkhuviññāṇaṁ atthi āloko atthi manasikāro atthi, na ca atītena cakkhunā atītaṁ rūpaṁ passatīti, āmantā. Paccuppannaṁ cakkhuṁ atthi rūpā atthi cakkhuviññāṇaṁ atthi āloko atthi manasikāro atthi, na ca paccuppannena cakkhunā paccuppannaṁ rūpaṁ passatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atītaṁ sotaṁ atthi. Ghānaṁ atthi. Jivhā atthi. Kāyo atthi. Mano atthi dhammā atthi manoviññāṇaṁ atthi vatthuṁ atthi manasikāro atthi, na ca atītena manena atītaṁ dhammaṁ vijānātīti, āmantā. Paccuppanno mano atthi dhammā atthi manoviññāṇaṁ atthi vatthuṁ atthi manasikāro atthi, na ca paccuppannena manena paccuppannaṁ dhammaṁ vijānātīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Anāgataṁ cakkhuṁ atthi rūpā atthi cakkhuviññāṇaṁ atthi āloko atthi manasikāro atthi, na ca anāgatena cakkhunā anāgataṁ rūpaṁ passatīti, āmantā. Paccuppannaṁ cakkhuṁ atthi rūpā atthi cakkhuviññāṇaṁ atthi āloko atthi manasikāro atthi, na ca paccuppannena cakkhunā paccuppannaṁ rūpaṁ passatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Anāgataṁ sotaṁ atthi. Ghānaṁ atthi. Jivhā atthi. Kāyo atthi. Mano atthi dhammā atthi manoviññāṇaṁ atthi vatthuṁ atthi manasikāro atthi, na ca anāgatena manena anāgataṁ dhammaṁ vijānātīti, āmantā. Paccuppanno mano atthi dhammā atthi manoviññāṇaṁ atthi vatthuṁ atthi manasikāro atthi, na ca paccuppannena manena paccuppannaṁ dhammaṁ vijānātīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

Atītañāṇādikathā

290. * Atītaṁ ñāṇaṁ atthīti, āmantā. Tena ñāṇena ñāṇakaraṇīyaṁ karotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Tena ñāṇena ñāṇakaraṇīyaṁ

karotīti, āmantā. Tena ñāṇena dukkhaṁ parijānāti, samudayaṁ pajahati, nirodhaṁ sacchikaroti, maggaṁ bhāvetīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Anāgataṁ ñāṇaṁ atthīti, āmantā. Tena ñāṇena ñāṇakaraṇīyaṁ karotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Tena ñāṇena ñāṇakaraṇīyaṁ karotīti, āmantā. Tena ñāṇena dukkhaṁ parijānāti, samudayaṁ pajahati, nirodhaṁ sacchikaroti, maggaṁ bhāvetīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Paccuppannaṁ ñāṇaṁ atthi tena ñāṇena ñāṇakaraṇīyaṁ karotīti, āmantā. Atītaṁ ñāṇaṁ atthi tena ñāṇena ñāṇakaraṇīyaṁ karotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Paccuppannaṁ ñāṇaṁ atthi tena ñāṇena dukkhaṁ parijānāti, samudayaṁ pajahati, nirodhaṁ sacchikaroti, maggaṁ bhāvetīti, āmantā. Atītaṁ ñāṇaṁ atthi tena ñāṇena dukkhaṁ parijānāti, samudayaṁ pajahati, nirodhaṁ sacchikaroti, maggaṁ bhāvetīti na hevaṁ vattabbe -pa-. Paccuppannaṁ ñāṇaṁ atthi tena ñāṇena ñāṇakaraṇīyaṁ karotīti, āmantā. Anāgataṁ ñāṇaṁ atthi tena ñāṇena ñāṇakaraṇīyaṁ karotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Paccuppannaṁ ñāṇaṁ atthi tena ñāṇena dukkhaṁ parijānāti, samudayaṁ pajahati, nirodhaṁ sacchikaroti, maggaṁ bhāvetīti, āmantā. Anāgataṁ ñāṇaṁ atthi tena ñāṇena dukkhaṁ parijānāti, samudayaṁ pajahati, nirodhaṁ sacchikaroti, maggaṁ bhāvetīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Atītaṁ ñāṇaṁ atthi, na ca tena ñāṇena ñāṇakaraṇīyaṁ karotīti, āmantā. Paccuppannaṁ ñāṇaṁ atthi, na ca tena ñāṇena ñāṇakaraṇīyaṁ karotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atītaṁ ñāṇaṁ atthi, na ca tena ñāṇena dukkhaṁ parijānāti, samudayaṁ pajahati, nirodhaṁ sacchikaroti, maggaṁ bhāvetīti, āmantā. Paccuppannaṁ ñāṇaṁ atthi, na ca tena ñāṇena dukkhaṁ parijānāti, samudayaṁ pajahati, nirodhaṁ sacchikaroti, maggaṁ bhāvetīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Anāgataṁ ñāṇaṁ atthi, na ca tena ñāṇena ñāṇakaraṇīyaṁ karotīti, āmantā. Paccuppannaṁ ñāṇaṁ atthi, na ca tena ñāṇena ñāṇakaraṇīyaṁ karotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Anāgataṁ ñāṇaṁ atthi, na ca tena ñāṇena dukkhaṁ parijānāti, samudayaṁ pajahati, nirodhaṁ sacchikaroti, maggaṁ bhāvetīti,

āmantā. Paccuppannaṁ ñāṇaṁ atthi, na ca tena ñāṇena dukkhaṁ parijānāti, samudayaṁ pajahati, nirodhaṁ sacchikaroti, maggaṁ bhāvetīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

Arahantādikathā

291. * Arahato atīto rāgo atthīti, āmantā. Arahā tena rāgena sarāgoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Arahato atīto doso atthīti, āmantā. Arahā tena dosena sadosoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Arahato atīto moho atthīti, āmantā. Arahā tena mohena samohoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Arahato atīto māno atthīti, āmantā. Arahā tena mānena samānoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Arahato atītā diṭṭhi atthīti, āmantā. Arahā tāya diṭṭhiyā sadiṭṭhikoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Arahato atītā vicikicchā atthīti, āmantā. Arahā tāya vicikicchāya savicikicchoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Arahato atītaṁ thinaṁ atthīti, āmantā. Arahā tena thinena sathinoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Arahato atītaṁ uddhaccaṁ atthīti, āmantā. Arahā tena uddhaccena sa-uddhaccoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Arahato atītaṁ ahirikaṁ atthīti, āmantā. Arahā tena ahirikena sa-ahirikoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Arahato atītaṁ anottappaṁ atthīti, āmantā. Arahā tena anottappena sa-anottappīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Anāgāmissa atītā sakkāyadiṭṭhi atthīti, āmantā. Anāgāmī tāya diṭṭhiyā sadiṭṭhikoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Anāgāmissa atītā vicikicchā atthi. Atīto sīlabbataparāmāso atthi. Atīto aṇusahagato kāmarāgo atthi. Atīto aṇusahagato byāpādo atthīti, āmantā. Anāgāmī tena byāpādena byāpannacittoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Sakadāgāmissa atītā sakkāyadiṭṭhi atthīti, āmantā. Sakadāgāmī tāya diṭṭhiyā sadiṭṭhikoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sakadāgāmissa atītā vicikicchā atthi. Atīto sīlabbataparāmāso atthi.

Atīto oḷāriko kāmarāgo atthi. Atīto oḷāriko byāpādo atthīti, āmantā. Sakadāgāmī tena byāpādena byāpannacittoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Sotāpannassa atītā sakkāyadiṭṭhi atthīti, āmantā. Sotāpanno tāya diṭṭhiyā sadiṭṭhikoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sotāpannassa atītā vicikicchā atthi. Atīto sīlabbataparāmāso atthi. Atīto apāyagamanīyo rāgo atthi. Atīto apāyagamanīyo doso atthi. Atīto apāyagamanīyo moho atthīti, āmantā. Sotāpanno tena mohena samohoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

292. * Puthujjanassa atīto rāgo atthi, puthujjano tena rāgena sarāgoti, āmantā. Arahato atīto rāgo atthi, arahā tena rāgena sarāgoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Puthujjanassa atīto doso atthi -pa-. Atītaṁ anottappaṁ atthi, puthujjano tena anottappena anottappīti, āmantā. Arahato atītaṁ anottappaṁ atthi, arahā tena anottappena anottappīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Puthujjanassa atītā sakkāyadiṭṭhi atthi, puthujjano tāya diṭṭhiyā sadiṭṭhikoti, āmantā. Anāgāmissa atītā sakkāyadiṭṭhi atthi, anāgāmī tāya diṭṭhiyā sadiṭṭhikoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Puthujjanassa atītā vicikicchā atthi -pa-. Atīto aṇusahagato byāpādo atthi, puthujjano tena byāpādena byāpannacittoti, āmantā. Anāgāmissa atīto aṇusahagato byāpādo atthi, anāgāmī tena byāpādena byāpannacittoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Puthujjanassa atītā sakkāyadiṭṭhi atthi, puthujjano tāya diṭṭhiyā sadiṭṭhikoti, āmantā. Sakadāgāmissa atītā sakkāyadiṭṭhi atthi, sakadāgāmī tāya diṭṭhiyā sadiṭṭhikoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Puthujjanassa atītā vicikicchā atthi. Atīto oḷāriko byāpādo atthi, puthujjano tena byāpādena byāpannacittoti, āmantā. Sakadāgāmissa atīto oḷāriko byāpādo atthi, sakadāgāmī tena byāpādena byāpannacittoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Puthujjanassa atītā sakkāyadiṭṭhi atthi, puthujjano tāya diṭṭhiyā sadiṭṭhikoti, āmantā. Sotāpannassa atītā sakkāyadiṭṭhi atthi, sotāpanno tāya diṭṭhiyā sadiṭṭhikoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Puthujjanassa atītā vicikicchā atthi -pa-. Atīto apāyagamanīyo moho atthi, puthujjano tena mohena samohoti, āmantā. Sotāpannassa atīto apāyagamanīyo moho atthi, sotāpanno tena mohena samohoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Arahato atīto rāgo atthi, na ca arahā tena rāgena sarāgoti, āmantā. Puthujjanassa atīto rāgo atthi, na ca puthujjano tena rāgena sarāgoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Arahato atīto doso atthi -pa-. Atītaṁ anottappaṁ atthi, na ca arahā tena anottappena anottappīti, āmantā. Puthujjanassa atītaṁ anottappaṁ atthi, na ca puthujjano tena anottappena anottappīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Anāgāmissa atītā sakkāyadiṭṭhi atthi, na ca anāgāmī tāya diṭṭhiyā sadiṭṭhikoti, āmantā. Puthujjanassa atītā sakkāyadiṭṭhi atthi, na ca puthujjano tāya diṭṭhiyā sadiṭṭhikoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Anāgāmissa atītā vicikicchā atthi -pa-. Atīto aṇusahagato byāpādo atthi, na ca anāgāmī tena byāpādena byāpannacittoti, āmantā. Puthujjanassa atīto aṇusahagato byāpādo atthi, na ca puthujjano tena byāpādena byāpannacittoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Sakadāgāmissa atītā sakkāyadiṭṭhi atthi, na ca sakadāgāmī tāya diṭṭhiyā sadiṭṭhikoti, āmantā. Puthujjanassa atītā sakkāyadiṭṭhi atthi, na ca puthujjano tāya diṭṭhiyā sadiṭṭhikoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sakadāgāmissa atītā vicikicchā atthi -pa-. Atīto oḷāriko byāpādo atthi, na ca sakadāgāmī tena byāpādena byāpannacittoti, āmantā. Puthujjanassa atīto oḷāriko byāpādo atthi, na ca puthujjano tena byāpādena byāpannacittoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Sotāpannassa atītā sakkāyadiṭṭhi atthi, na ca sotāpanno tāya diṭṭhiyā sadiṭṭhikoti, āmantā. Puthujjanassa atītā

sakkāyadiṭṭhi atthi, na ca puthujjano tāya diṭṭhiyā sadiṭṭhikoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sotāpannassa atītā vicikicchā atthi -pa-. Atīto apāyagamanīyo moho atthi, na ca sotāpanno tena mohena samohoti, āmantā. Puthujjanassa atīto apāyagamanīyo moho atthi, na ca puthujjano tena mohena samohoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

Atītahatthādikathā

293. * Atītā hatthā atthīti, āmantā. Atītesu hatthesu sati ādānanikkhepanaṁ paññāyatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atītā pādā atthīti, āmantā. Atītesu pādesu sati abhikkamapaṭikkamo paññāyatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atītā pabbā atthīti, āmantā. Atītesu pabbesu sati samiñjanapasāraṇaṁ paññāyatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atīto kucchi atthīti, āmantā. Atītasmiṁ kucchismiṁ sati jighacchā pipāsā paññāyatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Atīto kāyo atthīti, āmantā. Atīto kāyo paggahaniggahupago chedanabhedanupago kākehi gijjhehi kulalehi sādhāraṇoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atīte kāye visaṁ kameyya. Satthaṁ kameyya. Aggi kameyyāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Labbhā atīto kāyo addubandhanena bandhituṁ, rajjubandhanena bandhituṁ, saṅkhalikabandhanena bandhituṁ, gāmabandhanena bandhituṁ, nigamabandhanena bandhituṁ, nagarabandhanena bandhituṁ, janapadabandhanena bandhituṁ, kaṇṭhapañcamehi bandhanehi bandhituṁti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Atīto āpo atthīti, āmantā. Tena āpena āpakaraṇīyaṁ karotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atīto tejo atthīti, āmantā. Tena tejena tejakaraṇīyaṁ karotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atīto vāyo atthīti, āmantā. Tena vāyena vāyakaraṇīyaṁ karotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

Atītakkhandhādisamodhānakathā

294. * Atīto rūpakkhandho atthi. Anāgato rūpakkhandho atthi. Paccuppanno rūpakkhandho atthīti, āmantā. Tayo rūpakkhandhāti, na hevaṁ

vattabbe -pa-. Atītā pañcakkhandhā atthi. Anāgatā pañcakkhandhā atthi. Paccuppannā pañcakkhandhā atthīti, āmantā. Pannarasakkhandhāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Atītaṁ cakkhāyatanaṁ atthi. Anāgataṁ cakkhāyatanaṁ atthi. Paccuppannaṁ cakkhāyatanaṁ atthīti, āmantā. Tīṇi cakkhāyatanānīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atītāni dvādasāyatanāni atthi. Anāgatāni dvādasāyatanāni atthi. Paccuppannāni dvādasāyatanāni atthīti, āmantā. Chattiṁsāyatanānīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Atītā cakkhudhātu atthi. Anāgatā cakkhudhātu atthi. Paccuppannā cakkhudhātu atthīti, āmantā. Tisso cakkhudhātuyoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atītā aṭṭhārasa dhātuyo atthi. Anāgatā aṭṭhārasa dhātuyo atthi. Paccuppannā aṭṭhārasa dhātuyo atthīti, āmantā. Catupaññāsa dhātuyoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Atītaṁ cakkhundriyaṁ atthi. Anāgataṁ cakkhundriyaṁ atthi. Paccuppannaṁ cakkhundriyaṁ atthīti, āmantā. Tīṇi cakkhundriyānīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atītāni bāvīsatindriyāni atthi. Anāgatāni bāvīsatindriyāni atthi. Paccuppannāni bāvīsatindriyāni atthīti, āmantā. Chasaṭṭhindriyānīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Atīto rājā cakkavattī atthi. Anāgato rājā cakkavattī atthi. Paccuppanno rājā cakkavattī atthīti, āmantā. Tiṇṇannaṁ rājūnaṁ cakkavattīnaṁ sammukhībhāvo hotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Atīto Sammāsambuddho atthi. Anāgato Sammāsambuddho atthi. Paccuppanno Sammāsambuddho atthīti, āmantā. Tiṇṇannaṁ Sammāsambuddhānaṁ sammukhībhāvo hotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

Padasodhanakathā

295. * Atītaṁ atthīti, āmantā. Atthi atītanti, atthi siyā atītaṁ, siyā nvātītanti.

Ājānāhi niggahaṁ—hañci atītaṁ atthi atthi siyā atītaṁ, siyā nvātītaṁ, tenātītaṁ nvātītaṁ, nvātītaṁ atītanti. Yaṁ tattha

vadesi “vattabbe kho ‘atītaṁ atthi atthi siyā atītaṁ, siyā nvātītaṁ, tenātītaṁ nvātītaṁ, nvātītaṁ atītan’ti”, micchā.

No ce pana atītaṁ nvātītaṁ nvātītaṁ, atītanti, no ca vata re vattabbe “atītaṁ atthi atthi siyā atītaṁ, siyā nvātītan”ti. Yaṁ tattha vadesi “vattabbe kho ‘atītaṁ atthi atthi siyā atītaṁ, siyā nvātītaṁ, tenātītaṁ nvātītaṁ, nvātītaṁ atītan’ti”, micchā.

* Anāgataṁ atthīti, āmantā. Atthi anāgatanti, atthi siyā anāgataṁ, siyā nvānāgatanti.

Ājānāhi niggahaṁ—hañci anāgataṁ atthi atthi siyā anāgataṁ siyā nvānāgataṁ, tenānāgataṁ nvānāgataṁ nvānāgataṁ, anāgatanti. Yaṁ tattha vadesi “vattabbe kho ‘anāgataṁ atthi atthi siyā anāgataṁ, siyā nvānāgataṁ, tenānāgataṁ nvānāgataṁ, nvānāgataṁ anāgatan’ti”, micchā.

No ce panānāgataṁ nvānāgataṁ, nvānāgataṁ anāgatanti, no ca vata re vattabbe “anāgataṁ atthi atthi siyā anāgataṁ, siyā nvānāgatan”ti. Yaṁ tattha vadesi “vattabbe kho ‘anāgataṁ atthi atthi siyā anāgataṁ, siyā nvānāgataṁ, tenānāgataṁ nvānāgataṁ, nvānāgataṁ anāgatan’ti”, micchā.

+ Paccuppannaṁ atthīti, āmantā. Atthi paccuppannanti, atthi siyā paccuppannaṁ, siyā no paccuppannanti.

Ājānāhi niggahaṁ—hañci paccuppannaṁ atthi atthi siyā paccuppannaṁ, siyā no paccuppannaṁ, tena paccuppannaṁ no paccuppannaṁ, no paccuppannaṁ paccuppannanti. Yaṁ tattha vadesi “vattabbe kho ‘paccuppannaṁ atthi atthi siyā paccuppannaṁ, siyā no paccuppannaṁ, tena paccuppannaṁ no paccuppannaṁ, no paccuppannaṁ paccuppannan’ti”, micchā.

No ce pana paccuppannaṁ no paccuppannaṁ, no paccuppannaṁ paccuppannanti, no ca vata re vattabbe “paccuppannaṁ atthi atthi siyā paccuppannaṁ, siyā no paccuppannan”ti. Yaṁ tattha vadesi “vattabbe kho ‘paccuppannaṁ atthi atthi

siyā paccuppannaṁ, siyā no paccuppannaṁ, tena paccuppannaṁ no paccuppannaṁ, no paccuppannaṁ paccuppannan'ti", micchā.

+ Nibbānaṁ atthīti, āmantā. Atthi nibbānanti, atthi siyā nibbānaṁ, siyā no nibbānanti.

Ājānāhi niggahaṁ—hañci nibbānaṁ atthi atthi siyā nibbānaṁ, siyā no nibbānaṁ, tena nibbānaṁ no nibbānaṁ, no nibbānaṁ nibbānanti. Yaṁ tattha vadesi "vattabbe kho 'nibbānaṁ atthi atthi siyā nibbānaṁ, siyā no nibbānaṁ, tena nibbānaṁ no nibbānaṁ, no nibbānaṁ nibbānan'ti", micchā.

No ce pana nibbānaṁ no nibbānaṁ, no nibbānaṁ nibbānanti, no ca vata re vattabbe "nibbānaṁ atthi atthi siyā nibbānaṁ, siyā no nibbānan"ti. Yaṁ tattha vadesi "vattabbe kho 'nibbānaṁ atthi atthi siyā nibbānaṁ, siyā no nibbānaṁ, tena nibbānaṁ no nibbānaṁ, no nibbānaṁ nibbānan'ti", micchā.

Suttasādhana

296. + Na vattabbaṁ "atītaṁ atthi, anāgataṁ atthī"ti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā "yaṁ kiñci bhikkhave rūpaṁ atītānāgatapaccuppannaṁ ajjhattaṁ vā bahiddhā vā oḷārikaṁ vā sukhumaṁ vā hīnaṁ vā paṇītaṁ vā yaṁ dūre santike vā, ayaṁ vuccati rūpakkhandho. Yā kāci vedanā. Yā kāci saññā. Ye keci saṅkhārā. Yaṁ kiñci viññāṇaṁ atītānāgatapaccuppannaṁ ajjhattaṁ vā bahiddhā vā oḷārikaṁ vā sukhumaṁ vā hīnaṁ vā paṇītaṁ vā yaṁ dūre santike vā, ayaṁ vuccati viññāṇakkhandho"ti[1] attheva suttantoti, āmantā. Tena hi atītaṁ atthi, anāgataṁ atthīti.

* Atītaṁ atthi, anāgataṁ atthīti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā—tayome bhikkhave niruttipathā adhivacanapathā paññattipathā asaṁkiṇṇā asaṁkiṇṇapubbā na saṁkiyanti na saṁkiyissanti appaṭikuṭṭhā samaṇehi brāhmaṇehi viññūhi. Katame tayo, yaṁ bhikkhave rūpaṁ atītaṁ niruddhaṁ vigataṁ vipariṇataṁ "ahosī"ti tassa saṅkhā "ahosī"ti tassa samaññā "ahosī"ti tassa paññatti, na tassa saṅkhā "atthī"ti na tassa saṅkhā "bhavissatī"ti. Yā vedanā -pa-. Yā saññā. Ye saṅkhārā. Yaṁ

1. Saṁ 2. 39 piṭṭhe.

viññāṇaṁ atītaṁ niruddhaṁ vigataṁ vipariṇataṁ "ahosī"ti tassa saṅkhā "ahosī"ti tassa samaññā "ahosī"ti tassa paññatti, na tassa saṅkhā "atthī"ti na tassa saṅkhā "bhavissatī"ti.

Yaṁ bhikkhave rūpaṁ ajātaṁ apātubhūtaṁ "bhavissatī"ti tassa saṅkhā "bhavissatī"ti tassa samaññā "bhavissatī"ti tassa paññatti, na tassa saṅkhā "atthī"ti na tassa saṅkhā "ahosī"ti. Yā vedanā -pa-. Yā saññā. Ye saṅkhārā. Yaṁ viññāṇaṁ ajātaṁ apātubhūtaṁ "bhavissatī"ti tassa saṅkhā "bhavissatī"ti tassa samaññā "bhavissatī"ti tassa paññatti, na tassa saṅkhā "atthī"ti na tassa saṅkhā "ahosī"ti.

Yaṁ bhikkhave rūpaṁ jātaṁ pātubhūtaṁ "atthī"ti tassa saṅkhā "atthī"ti tassa samaññā "atthī"ti tassa paññatti, na tassa saṅkhā "ahosī"ti na tassa saṅkhā "bhavissatī"ti. Yā vedanā -pa-. Yā saññā. Ye saṅkhārā. Yaṁ viññāṇaṁ jātaṁ pātubhūtaṁ "atthī"ti tassa saṅkhā "atthī"ti tassa samaññā "atthī"ti tassa paññatti, na tassa saṅkhā "ahosī"ti na tassa saṅkhā "bhavissatī"ti. Ime kho bhikkhave tayo niruttipathā adhivacanapathā paññattipathā asaṁkiṇṇā asaṁkiṇṇapubbā na saṁkiyanti na saṁkiyissanti appaṭikuṭṭhā samaṇehi brahmaṇehi viññūhi.

Yepi te bhikkhave ahesuṁ ukkalā vassabhaññā ahetukavādā akiriyavādā natthikavādā, tepime tayo niruttipathe adhivacanapathe paññattipathe na garahitabbaṁ na paṭikkositabbaṁ amaññiṁsu. Taṁ kissa hetu, nindābyārosa-upārambhabhayāti[1] attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṁ "atītaṁ atthi anāgataṁ atthī"ti.

* Atītaṁ atthīti, āmantā. Nanu āyasmā Phagguno Bhagavantaṁ etadavoca—atthi nu kho taṁ bhante cakkhuṁ yena cakkhunā atīte Buddhe parinibbute chinnapapañce chinnavaṭume pariyādinnavaṭṭe sabbadukkhavītivatte paññāpayamāno paññāpeyyāti. Atthi nu kho sā bhante jivhā -pa-. Atthi nu kho so bhante mano yena manena atīte Buddhe parinibbute chinnapapañce chinnavaṭume pariyādinnavaṭṭe sabbadukkhapītivatte paññāpayamāno paññāpeyyāti.

---

1. Saṁ 2. 59 piṭṭhe.

Natthi kho taṁ Phagguna cakkhuṁ yena cakkhunā atīte Buddhe parinibbute chinnapapañce chinnavaṭume pariyādinnavaṭṭe sabbadukkhavītivatte paññāpayamāno paññāpeyya. Natthi kho sā Phagguna jivhā -pa-. Natthi nu kho so Phagguna mano yena manena atīte Buddhe parinibbute chinnapapañce chinnavaṭume pariyādinnavaṭṭe sabbadukkhavītivatte paññāpayamāno paññāpeyyāti[1] attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṁ "atītaṁ atthī"ti.

* Atītaṁ atthīti, āmantā. Nanu āyasmā Nandako etadavoca—ahu pubbe lobho, tadahu akusalaṁ, so etarahi natthi, iccetaṁ kusalaṁ. Ahu pubbe doso. Ahu pubbe moho, tadahu akusalaṁ, so etarahi natthi, iccetaṁ kusalanti[2] attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṁ "atītaṁ atthī"ti.

+ Na "vattabbaṁ anāgataṁ atthī"ti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā—kabaḷīkāre ce bhikkhave āhāre atthi rāgo, atthi nandī, atthi taṇhā, patiṭṭhitaṁ tattha viññāṇaṁ virūḷhaṁ. Yattha patiṭṭhitaṁ viññāṇaṁ virūḷhaṁ, atthi tattha nāmarūpassa avakkanti. Yattha atthi nāmarūpassa avakkanti, atthi tattha saṅkhārānaṁ vuddhi. Yattha atthi saṅkhārānaṁ vuddhi, atthi tattha āyatiṁ punabbhavābhinibbatti. Yattha atthi āyatiṁ punabbhavābhinibbatti, atthi tattha āyatiṁ jātijarāmaraṇaṁ. Yattha atthi āyatiṁ jātijarāmaraṇaṁ sasokaṁ taṁ bhikkhave sarajaṁ[3] sa-upāyāsanti vadāmi.

Phasse ce bhikkhave āhāre. Manosañcetanāya ce bhikkhave āhāre. Viññāṇe ce bhikkhave āhāre atthi rāgo, atthi nandī -pa- sarajaṁ sa-upāyāsanti vadāmīti[4] attheva suttantoti, āmantā. Tena hi anāgataṁ atthīti.

* Anāgataṁ atthīti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā—kabaḷīkāre ce bhikkhave āhāre natthi rāgo, natthi nandī, natthi taṇhā, appatiṭṭhitaṁ tattha viññāṇaṁ avirūḷhaṁ. Yattha viññāṇaṁ appatiṭṭhitaṁ avirūḷhaṁ, natthi tattha nāmarūpassa avakkanti. Yattha natthi nāmarūpassa avakkanti, natthi tattha saṅkhārānaṁ vuddhi. Yattha natthi saṅkhārānaṁ vuddhi, natthi tattha āyatiṁ punabbhavābhinibbatti.

---

1. Saṁ 2. 278 piṭṭhe.
2. Aṁ 1. 197 piṭṭhe Sāḷhasutte.
3. Sadaraṁ (Saṁ 1. 325 piṭṭhe) tadeva yuttataraṁ.
4. Saṁ 1. 325 piṭṭhe.

Yattha natthi āyatiṁ punabbhavābhinibbatti, natthi tattha āyatiṁ jātijarāmaraṇaṁ. Yattha natthi āyatiṁ jātijarāmaraṇaṁ, asokaṁ taṁ bhikkhave arajaṁ anupāyāsanti vadāmi.

Phasse ce bhikkhave āhāre. Manosañcetanāya ce bhikkhave āhāre. Viññāṇe ce bhikkhave āhāre natthi rāgo, natthi nandī -pa- arajaṁ anupāyāsanti vadāmīti[1] attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṁ "anāgataṁ atthī"ti.

Sabbamatthītikathā niṭṭhitā.

---

6. Atītakkhandhādikathā

1. Nasuttasādhana

297. + Atītaṁ khandhāti, āmantā. Atītaṁ atthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atītaṁ āyatananti, āmantā. Atītaṁ atthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atītaṁ dhātūti, āmantā. Atītaṁ atthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atītaṁ khandhā dhātu āyatananti[2], āmantā. Atītaṁ atthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

+ Anāgataṁ khandhāti, āmantā. Anāgataṁ atthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Anāgataṁ āyatananti, āmantā. Anāgataṁ atthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Anāgataṁ dhātūti, āmantā. Anāgataṁ atthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Anāgataṁ khandhā dhātu āyatananti, āmantā. Anāgataṁ atthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

+ Paccuppannaṁ khandhā paccuppannaṁ atthīti, āmantā. Atītaṁ khandhā atītaṁ atthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Paccuppannaṁ āyatanaṁ paccuppannaṁ atthīti, āmantā. Atītaṁ āyatanaṁ atītaṁ atthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Paccuppannaṁ dhātu paccuppannaṁ atthīti, āmantā. Atītaṁ dhātu atītaṁ atthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Paccuppannaṁ khandhā dhātu āyatanaṁ paccuppannaṁ atthīti, āmantā. Atītaṁ khandhā dhātu āyatanaṁ atītaṁ atthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

---

1. Saṁ 1. 326 piṭṭhe.
2. Khandhadhātu-āyatananti (Syā)

+ Paccuppannaṁ khandhā paccuppannaṁ atthīti, āmantā. Anāgataṁ khandhā anāgataṁ atthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Paccuppannaṁ āyatanaṁ paccuppannaṁ atthīti, āmantā. Anāgataṁ āyatanaṁ anāgataṁ atthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Paccuppannaṁ dhātu paccuppannaṁ atthīti, āmantā. Anāgataṁ dhātu anāgataṁ atthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Paccuppannaṁ khandhā dhātu āyatanaṁ paccuppannaṁ atthīti, āmantā, anāgataṁ khandhā dhātu āyatanaṁ anāgataṁ atthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

+ Atītaṁ khandhā atītaṁ natthīti, āmantā. Paccuppannaṁ khandhā paccuppannaṁ natthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atītaṁ āyatanaṁ atītaṁ natthīti, āmantā. Paccuppannaṁ āyatanaṁ paccuppannaṁ natthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atītaṁ dhātu atītaṁ natthīti, āmantā. Paccuppannaṁ dhātu paccuppannaṁ natthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atītaṁ khandhā dhātu āyatanaṁ atītaṁ natthīti, āmantā. Paccuppannaṁ khandhā dhātu āyatanaṁ paccuppannaṁ natthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

+ Anāgataṁ khandhā anāgataṁ natthīti, āmantā. Paccuppannaṁ khandhā paccuppannaṁ natthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Anāgataṁ āyatanaṁ -pa-. Anāgataṁ dhātu -pa-. Anāgataṁ khandhā dhātu āyatanaṁ anāgataṁ natthīti, āmantā. Paccuppannaṁ khandhā dhātu āyatanaṁ paccuppannaṁ natthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

+ Atītaṁ rūpaṁ khandhoti, āmantā. Atītaṁ rūpaṁ atthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atītaṁ rūpaṁ āyatananti, āmantā. Atītaṁ rūpaṁ atthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atītaṁ rūpaṁ dhātūti, āmantā. Atītaṁ rūpaṁ atthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atītaṁ rūpaṁ khandhā dhātu āyatananti, āmantā. Atītaṁ rūpaṁ atthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

+ Anāgataṁ rūpaṁ khandhoti, āmantā. Anāgataṁ rūpaṁ atthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Anāgataṁ rūpaṁ āyatanaṁ -pa-. Anāgataṁ rūpaṁ dhātu -pa-. Anāgataṁ rūpaṁ khandhā dhātu āyatananti, āmantā. Anāgataṁ rūpaṁ atthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

+ Paccuppannaṁ rūpaṁ khandho paccuppannaṁ rūpaṁ atthīti, āmantā. Atītaṁ rūpaṁ khandho atītaṁ rūpaṁ atthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Paccuppannaṁ rūpaṁ āyatanaṁ -pa-. Paccuppannaṁ rūpaṁ dhātu -pa-. Paccuppannaṁ rūpaṁ khandhā dhātu āyatanaṁ paccuppannaṁ rūpaṁ atthīti, āmantā. Atītaṁ rūpaṁ khandhā dhātu āyatanaṁ atītaṁ rūpaṁ atthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

+ Paccuppannaṁ rūpaṁ khandho paccuppannaṁ rūpaṁ atthīti, āmantā. Anāgataṁ rūpaṁ khandho anāgataṁ rūpaṁ atthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Paccuppannaṁ āyatanaṁ -pa-. Paccuppannaṁ rūpaṁ dhātu -pa-. Paccuppannaṁ rūpaṁ khandhā dhātu āyatanaṁ paccuppannaṁ rūpaṁ atthīti, āmantā. Anāgataṁ rūpaṁ khandhā dhātu āyatanaṁ anāgataṁ rūpaṁ atthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

+ Atītaṁ rūpaṁ khandho atītaṁ rūpaṁ natthīti, āmantā. Paccuppannaṁ rūpaṁ khandho paccuppannaṁ rūpaṁ natthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atītaṁ rūpaṁ āyatanaṁ -pa-. Atītaṁ rūpaṁ dhātu -pa-. Atītaṁ rūpaṁ khandhā dhātu āyatanaṁ atītaṁ rūpaṁ natthīti, āmantā. Paccuppannaṁ rūpaṁ khandhā dhātu āyatanaṁ paccuppannaṁ rūpaṁ natthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

+ Anāgataṁ rūpaṁ khandho anāgataṁ rūpaṁ natthīti, āmantā. Paccuppannaṁ rūpaṁ khandho paccuppannaṁ rūpaṁ natthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Anāgataṁ rūpaṁ āyatanaṁ -pa-. Anāgataṁ rūpaṁ dhātu -pa-. Anāgataṁ rūpaṁ khandhā dhātu āyatanaṁ anāgataṁ rūpaṁ natthīti, āmantā. Paccuppannaṁ rūpaṁ khandhā dhātu āyatanaṁ paccuppannaṁ rūpaṁ natthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

+ Atītā vedanā. Atītā saññā. Atītā saṅkhārā. Atītaṁ viññāṇaṁ khandhoti, āmantā. Atītaṁ viññāṇaṁ atthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atītaṁ viññāṇaṁ āyatanaṁ -pa-. Atītaṁ viññāṇaṁ dhātu -pa-. Atītaṁ viññāṇaṁ khandhā dhātu āyatananti, āmantā. Atītaṁ viññāṇaṁ atthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

+ Anāgataṁ viññāṇaṁ khandhoti, āmantā. Anāgataṁ viññāṇaṁ atthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Anāgataṁ viññāṇaṁ āyatanaṁ -pa-. Anāgataṁ viññāṇaṁ dhātu -pa-. Anāgataṁ viññāṇaṁ khandhā dhātu āyatananti, āmantā. Anāgataṁ viññāṇaṁ atthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

+ Paccuppannaṁ viññāṇaṁ khandho paccuppannaṁ viññāṇaṁ atthīti, āmantā. Atītaṁ viññāṇaṁ khandho atītaṁ viññāṇaṁ atthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Paccuppannaṁ viññāṇaṁ āyatanaṁ -pa-. Paccuppannaṁ viññāṇaṁ dhātu -pa-. Paccuppannaṁ viññāṇaṁ khandhā dhātu āyatanaṁ paccuppannaṁ viññāṇaṁ atthīti, āmantā. Atītaṁ viññāṇaṁ khandhā dhātu āyatanaṁ atītaṁ viññāṇaṁ atthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

+ Paccuppannaṁ viññāṇaṁ khandho paccuppannaṁ viññāṇaṁ atthīti, āmantā. Anāgataṁ viññāṇaṁ khandho anāgataṁ viññāṇaṁ atthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Paccuppannaṁ viññāṇaṁ āyatanaṁ -pa-. Paccuppannaṁ viññāṇaṁ dhātu -pa-. Paccuppannaṁ viññāṇaṁ khandhā dhātu āyatanaṁ paccuppannaṁ viññāṇaṁ atthīti, āmantā. Anāgataṁ viññāṇaṁ khandhā dhātu āyatanaṁ anāgataṁ viññāṇaṁ atthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

+ Atītaṁ viññāṇaṁ khandho atītaṁ viññāṇaṁ natthīti, āmantā. Paccuppannaṁ viññāṇaṁ khandho paccuppannaṁ viññāṇaṁ natthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atītaṁ viññāṇaṁ āyatanaṁ -pa-. Atītaṁ viññāṇaṁ dhātu -pa-. Atītaṁ viññāṇaṁ khandhā dhātu āyatanaṁ atītaṁ viññāṇaṁ natthīti, āmantā. Paccuppannaṁ viññāṇaṁ khandhā dhātu āyatanaṁ paccuppannaṁ viññāṇaṁ natthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Anāgataṁ viññāṇaṁ khandho anāgataṁ viññāṇaṁ natthīti, āmantā. Paccuppannaṁ viññāṇaṁ khandho paccuppannaṁ viññāṇaṁ natthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Anāgataṁ viññāṇaṁ āyatanaṁ -pa-. Anāgataṁ viññāṇaṁ dhātu -pa-. Anāgataṁ viññāṇaṁ khandhā dhātu āyatanaṁ anāgataṁ viññāṇaṁ natthīti, āmantā. Paccuppannaṁ viññāṇaṁ khandhā dhātu āyatanaṁ paccuppannaṁ viññāṇaṁ natthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

2. Suttasādhana

298. * Na vattabbaṁ "atītānāgatā khandhā dhātu āyatanaṁ natthi ce'te"ti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā "tayome bhikkhave niruttipathā adhivacanapathā paññatti -pa- viññūhīti -pa-" attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṁ "atītānāgatā khandhā dhātu āyatanaṁ natthi ce'te"ti.

+ Atītānāgatā khandhā dhātu āyatanaṁ natthi ceteti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā "yaṁ kiñci bhikkhave rūpaṁ atītānāgatapaccuppannaṁ ajjhattaṁ vā bahiddhā vā oḷārikaṁ vā sukhumaṁ vā hīnaṁ vā paṇītaṁ vā yaṁ dūre santike vā, ayaṁ vuccati rūpakkhandho. Yā kāci vedanā. Yā kāci saññā. Ye keci saṅkhārā. Yaṁ kiñci viññāṇaṁ atītānāgatapaccuppannaṁ -pa- ayaṁ vuccati viññāṇakkhandho"ti attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṁ "atītānāgatā khandhā dhātu āyatanaṁ natthi ce'te"ti.

Atītakkhandhādikathā niṭṭhitā.

7. Ekaccaṁatthītikathā

1. Atītādi-ekaccakathā

299. * Atītaṁ atthīti? Ekaccaṁ atthi, ekaccaṁ natthīti. Ekaccaṁ niruddhaṁ, ekaccaṁ na niruddhaṁ. Ekaccaṁ vigataṁ, ekaccaṁ avigataṁ. Ekaccaṁ atthaṅgataṁ, ekaccaṁ na atthaṅgataṁ. Ekaccaṁ abbhatthaṅgataṁ, ekaccaṁ na abbhatthaṅgatanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Atītaṁ ekaccaṁ atthi, ekaccaṁ natthīti, āmantā. Atītā avipakkavipākā dhammā ekacce atthi, ekacce natthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atītaṁ ekaccaṁ atthi, ekaccaṁ natthīti, āmantā. Atītā vipakkavipākā dhammā ekacce atthi, ekacce natthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atītaṁ ekaccaṁ atthi, ekaccaṁ natthīti, āmantā. Atītā avipākā dhammā ekacce atthi, ekacce natthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Atītaṁ ekaccaṁ atthi ekaccaṁ natthīti, āmantā. Kiṁ atthi, kiṁ natthīti, atītā avipakkavipākā dhammā te atthi, atītā vipakkavipākā dhammā te natthīti. Atītā avipakkavipākā dhammā te atthīti, āmantā. Atītā vipakkavipākā dhammā te atthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atītā avipakkavipākā dhammā te atthīti, āmantā. Atītā avipākā dhammā te atthīti[1], na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Atītā vipakkavipākā dhammā te natthīti, āmantā. Atītā avipakkavipākā dhammā te natthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Atītā avipākā[2] dhammā te natthīti, āmantā. Atītā avipakkavipākā[3] dhammā te natthīti. Na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Atītā avipakkavipākā dhammā te atthīti, āmantā. Nanu atītā avipakkavipākā dhammā niruddhāti, āmantā. Hañci atītā avipakkavipākā dhammā niruddhā, no ca vata re vattabbe "atītā avipakkavipākā dhammā te[4] atthī"ti.

---

1. Atītā avipakkavipākā dhammā te natthīti (Ka)
2. Vipakkavipākā (Syā), avipakkavipākā (Ka)
3. Avipākā (Syā)
4. Dhammā niruddhā te (Syā, Ka)

* Atītā avipakkavipākā dhammā niruddhā te atthīti, āmantā. Atītā vipakkavipākā dhammā niruddhā te atthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atītā avipakkavipākā dhammā niruddhā te atthīti, āmantā. Atītā avipākā[1] dhammā niruddhā te atthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Atītā vipakkavipākā dhammā niruddhā te natthīti, āmantā. Atītā avipakkavipākā dhammā niruddhā te natthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Atītā avipākā[2] dhammā niruddhā te natthīti, āmantā. Atītā avipakkavipākā[3] dhammā niruddhā te natthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Atītā avipakkavipākā dhammā niruddhā te atthīti, āmantā. Atītā vipakkavipākā dhammā niruddhā te natthīti, āmantā. Atītā ekadesaṁ vipakkavipākā dhammā ekadesaṁ avipakkavipākā dhammā niruddhā te ekacce atthi, ekacce natthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

+ Na vattabbaṁ "atītā avipakkavipākā dhammā te atthī"ti, āmantā. Nanu atītā avipakkavipākā dhammā vipaccissantīti, āmantā. Hañci atītā avipakkavipākā dhammā vipaccissanti, tena vata re vattabbe "atītā avipakkavipākā dhammā te atthī"ti

* Atītā avipakkavipākā dhammā vipaccissantīti katvā te atthīti, āmantā. Vipaccissantīti katvā paccuppannāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Vipaccissantīti katvā paccuppannāti, āmantā. Paccuppannā dhammā nirujjhissantīti katvā te natthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

2. Anāgatādi-ekaccakathā

300. Anāgataṁ atthīti? Ekaccaṁ atthi ekaccaṁ natthīti. Ekaccaṁ jātaṁ, Ekaccaṁ ajātaṁ. Ekaccaṁ sañjātaṁ, ekaccaṁ asañjātaṁ. Ekaccaṁ nibbattaṁ, ekaccaṁ anibbattaṁ. Ekaccaṁ pātubhūtaṁ, ekaccaṁ apātubhūtanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

Anāgataṁ ekaccaṁ atthi, ekaccaṁ natthīti, āmantā. Anāgatā uppādino dhammā ekacce atthi, ekacce natthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

---

1. Avipakkavipākā (Sī, Ka)
2. Vipakkavipākā (Syā), avipakkavipākā (Ka)
3. Avipākā (Syā)

Anāgataṁ ekaccaṁ atthi, ekaccaṁ natthīti, āmantā. Anāgatā anuppādino dhammā ekacce atthi, ekacce natthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Anāgataṁ ekaccaṁ atthi, ekaccaṁ natthīti, āmantā. Kiṁ atthi. kiṁ natthīti, anāgatā uppādino dhammā te atthi, anāgatā anuppādino dhammā te natthīti. Anāgatā uppādino dhammā te atthīti, āmantā. Anāgatā anuppādino dhammā te atthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Anāgatā anuppādino dhammā te natthīti, āmantā. Anāgatā uppādino dhammā te natthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Anāgatā uppādino dhammā te atthīti, āmantā. Nanu anāgatā uppādino dhammā ajātāti, āmantā. Hañci anāgatā uppādino dhammā ajātā, no ca vata re vattabbe "anāgatā uppādino dhammā te atthī"ti.

* Anāgatā uppādino dhammā ajātā te atthīti, āmantā. Anāgatā anuppādino dhammā ajātā te atthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Anāgatā anuppādino dhammā ajātā te natthīti, āmantā. Anāgatā uppādino dhammā ajātā te natthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

+ Na vattabbaṁ "anāgatā uppādino dhammā te atthī"ti, āmantā. Nanu anāgatā uppādino dhammā uppajjissantīti, āmantā. Hañci anāgatā uppādino dhammā uppajjissanti, tena vata re vattabbe "anāgatā uppādino dhammā te atthī"ti.

* Anāgatā uppādino dhammā uppajjissantīti katvā te atthīti, āmantā. Uppajjissantīti katvā paccuppannāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Uppajjissantīti katvā paccuppannāti, āmantā. Paccuppannā dhammā nirujjhissantīti katvā te natthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

Ekaccaṁ atthītikathā niṭṭhitā.

---

8. Satipaṭṭhānakathā

301. * Sabbe dhammā satipaṭṭhānāti, āmantā. Sabbe dhammā sati, satindriyaṁ, satibalaṁ, sammāsati, satisambojjhaṅgo, ekāyanamaggo, khayagāmī

bodhagāmī. apacayagāmī, anāsavā, asaṁyojaniyā, aganthaniyā, anoghaniyā, ayoganiyā, anīvaraṇiyā, aparāmaṭṭhā, anupādāniyā, asaṁkilesikā, sabbe dhammā Buddhānussati, dhammānussati, saṁghānussati, sīlānussati, cāgānussati, devatānussati, ānāpānassati, maraṇānussati, kāyagatāsati, upasamānussatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Sabbe dhammā satipaṭṭhānāti, āmantā. Cakkhāyatanaṁ satipaṭṭhānanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Cakkhāyatanaṁ satipaṭṭhānanti, āmantā. Cakkhāyatanaṁ sati, satindriyaṁ, satibalaṁ, sammāsati, satisambojjhaṅgo, ekāyanamaggo, khayagāmī, bodhagāmī, apacayagāmī, anāsavaṁ, asaṁyojaniyaṁ -pa- asaṁkilesikaṁ, cakkhāyatanaṁ Buddhānussati, dhammānussati, saṁghānussati, sīlānussati, cāgānussati, devatānussati, ānāpānassati, maraṇānussati, kāyagatāsati, upasamānussatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sotāyatanaṁ. Ghānāyatanaṁ. Jivhāyatanaṁ. Kāyāyatanaṁ. Rūpāyatanaṁ. Saddāyatanaṁ. Gandhāyatanaṁ. Rasāyatanaṁ. Phoṭṭhabbāyatanaṁ. Rāgo. Doso. Moho. Māno. Diṭṭhi. Vicikicchā. Thinaṁ. Uddhaccaṁ. Ahirikaṁ. Anottappaṁ. Satipaṭṭhānanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Anottappaṁ satipaṭṭhānanti, āmantā. Anottappaṁ, sati, satindriyaṁ, satibalaṁ, sammāsati -pa- kāyagatāsati, upasamānussatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Sati satipaṭṭhānā, sā ca satīti, āmantā. Cakkhāyatanaṁ satipaṭṭhānaṁ, tañca satīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sati satipaṭṭhānā, sā ca satīti, āmantā. Sotāyatanaṁ -pa-. Kāyāyatanaṁ. Rūpāyatanaṁ -pa-. Phoṭṭhabbāyatanaṁ. Rāgo. Doso. Moho -pa-. Anottappaṁ satipaṭṭhānaṁ, tañca satīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Cakkhāyatanaṁ satipaṭṭhānaṁ, tañca na satīti, āmantā. Sati satipaṭṭhānā, sā ca na satīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sotāyatanaṁ -pa-. Kāyāyatanaṁ. Rūpāyatanaṁ -pa-. Phoṭṭhabbāyatanaṁ. Rāgo. Doso. Moho -pa-. Anottappaṁ satipaṭṭhānaṁ, tañca na satīti, āmantā. Sati satipaṭṭhānā, sā ca na satīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

302. + Na vattabbaṁ "sabbe dhammā satipaṭṭhānā"ti, āmantā. Nanu sabbe dhamme ārabbha sati santiṭṭhatīti, āmantā. Hañci sabbe dhamme ārabbha sati santiṭṭhatīti, tena vata re vattabbe "sabbe dhammā satipaṭṭhānā"ti.

* Sabbaṁ dhammaṁ ārabbha sati santiṭṭhatīti sabbe dhammā satipaṭṭhānāti, āmantā. Sabbaṁ dhammaṁ ārabbha phasso santiṭṭhatīti sabbe dhammā phassapaṭṭhānāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Sabbaṁ dhammaṁ ārabbha sati santiṭṭhatīti sabbe dhammā satipaṭṭhānāti, āmantā. Sabbaṁ dhammaṁ ārabbha vedanā santiṭṭhati. Saññā santiṭṭhati. Cetanā santiṭṭhati. Cittaṁ santiṭṭhatīti sabbe dhammā cittapaṭṭhānāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Sabbe dhammā satipaṭṭhānāti, āmantā. Sabbe sattā upaṭṭhitasatino satiyā samannāgatā satiyā samohitā sabbesaṁ sattānaṁ sati paccupaṭṭhitāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

303. * Sabbe dhammā satipaṭṭhānāti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā "amataṁ te bhikkhave na paribhuñjanti ye kāyagatāsatiṁ na paribhuñjanti, amataṁ te bhikkhave paribhuñjanti ye kāyagatāsatiṁ paribhuñjantī"ti[1] attheva suttantoti, āmantā. Sabbe sattā kāyagatāsatiṁ paribhuñjanti paṭilabhanti āsevanti bhāventi bahulīkarontīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Sabbe dhammā satipaṭṭhānāti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā "ekāyano ayaṁ bhikkhave maggo sattānaṁ visuddhiyā sokaparidevānaṁ samatikkamāya dukkhadomanassānaṁ atthaṅgamāya ñāyassa adhigamāya nibbānassa sacchikiriyāya yadidaṁ cattāro satipaṭṭhānā"ti[2] attheva suttantoti, āmantā. Sabbe dhammā ekāyanamaggoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Sabbe dhammā satipaṭṭhānāti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā—"rañño bhikkhave cakkavattissa pātubhāvā sattannaṁ ratanānaṁ pātubhāvo hoti. Katamesaṁ sattannaṁ, cakkaratanassa pātubhāvo hoti, hatthiratanassa pātubhāvo hoti, assaratanassa. Maṇiratanassa. Itthiratanassa. Gahapatiratanassa. Pariṇāyakaratanassa pātubhāvo

1. Aṁ 1. 47 piṭṭhe. 2. Dī 2. 231; Ma 1. 70; Saṁ 3. 123 piṭṭhesu.

hoti. Rañño bhikkhave cakkavattissa pātubhāvā imesaṁ sattannaṁ ratanānaṁ pātubhāvo hoti.

Tathāgatassa bhikkhave pātubhāvā Arahato Sammāsambuddhassa sattannaṁ bojjhaṅgaratanānaṁ pātubhāvo hoti. Katamesaṁ sattannaṁ, satisambojjhaṅgaratanassa pātubhāvo hoti, dhammavicayasambojjhaṅgaratanassa pātubhāvo hoti, vīriyasambojjhaṅgaratanassa pātubhāvo hoti, pītisambojjhaṅgaratanassa pātubhāvo hoti, passaddhisambojjhaṅgaratanassa pātubhāvo hoti, samādhisambojjhaṅgaratanassa pātubhāvo hoti, upekkhāsambojjhaṅgaratanassa pātubhāvo hoti. Tathāgatassa bhikkhave pātubhāvā arahato Sammāsambuddhassa imesaṁ sattannaṁ bojjhaṅgaratanānaṁ pātubhāvo hotī"ti[1] attheva suttantoti, āmantā. Tathāgatassa pātubhāvā Arahato Sammāsambuddhassa sabbe dhammā satisambojjhaṅgaratanāva hontīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sabbe dhammā satipaṭṭhānāti, āmantā. Sabbe dhammā sammappadhānā. Iddhipādā. Indriyā. Balā. Bojjhaṅgāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

Satipaṭṭhānakathā niṭṭhitā.

---

9. Hevatthikathā

304. * Atītaṁ atthīti? Hevatthi, heva natthīti. Sevatthi, seva natthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sevatthi, seva natthīti, āmantā. Atthaṭṭho natthaṭṭho, natthaṭṭho atthaṭṭho, atthibhāvo natthibhāvo, natthibhāvo atthibhāvo, atthīti vā natthīti vā, natthīti vā atthīti vā esese ekaṭṭhe same samabhāge tajjāteti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Anāgataṁ atthīti, hevatthi, heva natthīti. Sevatthi, seva natthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sevatthi, sevanatthīti, āmantā. Atthaṭṭho natthaṭṭho, natthaṭṭho atthaṭṭho, atthibhāvo natthibhāvo, natthibhāvo atthibhāvo, atthīti vā natthīti vā, natthīti vā atthīti vā esese ekaṭṭhe same samabhāge tajjāteti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

---

1. Saṁ 3. 87 piṭṭhe.

* Paccuppannaṁ atthīti? Hevatthi, heva natthīti. Sevatthi, seva natthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sevatthi, seva natthīti, āmantā. Atthaṭṭho natthaṭṭho -pa-. Same samabhāge tajjāteti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

305. * Atītaṁ hevatthi, heva natthīti, āmantā. Kintatthi, kinti natthīti, atītaṁ "atītan"ti hevatthi, atītaṁ "anāgatan"ti heva natthi, atītaṁ "paccuppannan"ti heva natthīti. Sevatthi, seva natthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sevatthi, seva natthīti, āmantā. Atthaṭṭho natthaṭṭho, natthaṭṭho atthaṭṭho, atthibhāvo natthibhāvo, natthibhāvo atthibhāvo, atthīti vā natthīti vā, natthīti vā atthīti vā esese ekaṭṭhe same samabhāge tajjāteti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Anāgataṁ hevatthi, heva natthīti, āmantā. Kintatthi, kinti natthīti, anāgataṁ "anāgatan"ti hevatthi, anāgataṁ "atītan"ti heva natthi, anāgataṁ "paccuppannan"ti heva natthīti. Sevatthi, seva natthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sevatthi, seva natthīti, āmantā. Atthaṭṭho natthaṭṭho, natthaṭṭho atthaṭṭho -pa- same samabhāge tajjāteti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Paccuppannaṁ hevatthi, heva natthīti, āmantā. Kintatthi, kinti natthīti, paccuppannaṁ "paccuppannan"ti hevatthi, paccuppannaṁ "atītan"ti heva natthi, paccuppannaṁ "anāgatan"ti heva natthīti. Sevatthi, seva natthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sevatthi, seva natthīti, āmantā. Atthaṭṭho natthaṭṭho -pa- same samabhāge tajjāteti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

\+ Na vattabbaṁ "atītaṁ hevatthi, heva natthi. Anāgataṁ hevatthi, heva natthi. Paccuppannaṁ hevatthi, heva natthī"ti, āmantā. Atītaṁ "anāgatan"ti hevatthi. Atītaṁ "paccuppannan"ti hevatthi. Anāgataṁ "atītan"ti hevatthi. Anāgataṁ "paccuppannan"ti hevatthi. Paccuppannaṁ "atītan"ti hevatthi. Paccuppannaṁ "anāgatan"ti hevatthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Tena hi atītaṁ hevatthi, heva natthi. Anāgataṁ hevatthi, heva natthi. Paccuppannaṁ hevatthi, heva natthīti.

306. * Rūpaṁ atthīti? Hevatthi, heva natthīti. Sevatthi, seva natthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sevatthi, seva natthīti, āmantā. Atthaṭṭho natthaṭṭho,

natthaṭṭho atthaṭṭho, atthibhāvo natthibhāvo, natthibhāvo atthibhāvo, atthīti vā natthīti vā, natthīti vā atthīti vā esese ekaṭṭhe same samabhāge tajjāteti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Vedanā. Saññā. Saṅkhārā. Viññāṇaṁ atthīti? Hevatthi, heva natthīti. Sevatthi, seva natthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sevatthi, seva natthīti, āmantā. Atthaṭṭho natthaṭṭho -pa- same samabhāge tajjāteti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Rūpaṁ hevatthi, heva natthīti, āmantā. Kintatthi, kinti natthīti. Rūpaṁ "rūpan"ti hevatthi. Rūpaṁ "vedanā"ti heva natthi -pa-. Rūpaṁ "saññā"ti heva natthi -pa-. Rūpaṁ "saṅkhārā"ti heva natthi -pa-. Rūpaṁ "viññāṇan"ti heva natthīti. Sevatthi, seva natthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sevatthi, seva natthīti, āmantā. Atthaṭṭho natthaṭṭho -pa- same samabhāge tajjāteti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Vedanā. Saññā. Saṅkhārā. Viññāṇaṁ hevatthi, heva natthīti, āmantā. Kintatthi, kinti natthīti. Viññāṇaṁ "viññāṇan"ti hevatthi. Viññāṇaṁ "rūpan"ti heva natthi -pa-. Viññāṇaṁ "vedanā"ti heva natthi -pa-. Viññāṇaṁ "saññā"ti heva natthi -pa-. Viññāṇaṁ "saṅkhārā"ti heva natthīti. Sevatthi, seva natthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sevatthi, seva natthīti, āmantā. Atthaṭṭho natthaṭṭho -pa- same samabhāge tajjāteti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

+ Na vattabbaṁ "rūpaṁ hevatthi, heva natthī"ti. "Vedanā. Saññā. Saṅkhārā. Viññāṇaṁ hevatthi, heva natthī"ti, āmantā. Rūpaṁ "vedanā"ti hevatthi -pa-. Rūpaṁ "saññā"ti hevatthi -pa-. Rūpaṁ "saṅkhārā"ti hevatthi -pa-. Rūpaṁ "viññāṇan"ti hevatthi. Vedanā. Saññā. Saṅkhārā. Viññāṇaṁ "rūpan"ti hevatthi. Viññāṇaṁ "vedanā"ti hevatthi. Viññāṇaṁ "saññā"ti hevatthi. Viññāṇaṁ "saṅkhārā"ti hevatthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Tena hi rūpaṁ hevatthi, heva natthi. Vedanā. Saññā. Saṅkhārā. Viññāṇaṁ hevatthi, heva natthīti.

Hevatthikathā niṭṭhitā.

Tassuddānaṁ

Upalabbho parihāni, brahmacariyavāso odhiso.
Pariññā kāmarāgappahānaṁ, sabbatthivādo āyatanaṁ.
Atītānāgato subhaṅgo[1], sabbe dhammā satipaṭṭhānā.

Hevatthi heva natthīti.

Mahāvaggo.

---

2. Dutiyavagga

(10) 1. Parūpahārakathā

307. * Atthi arahato asuci sukkavissaṭṭhīti, āmantā. Atthi arahato rāgo kāmarāgo kāmarāgapariyuṭṭhānaṁ kāmarāgasaṁyojanaṁ kāmogho kāmayogo kāmacchandanīvaraṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Natthi arahato rāgo kāmarāgo kāmarāgapariyuṭṭhānaṁ kāmarāgasaṁyojanaṁ kāmogho kāmayogo kāmacchandanīvaraṇanti, āmantā. Hañci natthi arahato rāgo kāmarāgo kāmarāgapariyuṭṭhānaṁ kāmarāgasaṁyojanaṁ kāmogho kāmayogo kāmacchandanīvaraṇaṁ, no ca vata re vattabbe "atthi arahato asuci sukkavissaṭṭhī"ti.

* Atthi puthujjanassa asuci sukkavissaṭṭhi, atthi tassa rāgo kāmarāgo kāmarāgapariyuṭṭhānaṁ kāmarāgasaṁyojanaṁ kāmogho kāmayogo kāmacchandanīvaraṇanti, āmantā. Atthi arahato asuci sukkavissaṭṭhi, atthi tassa rāgo kāmarāgo kāmarāgapariyuṭṭhānaṁ -pa- kāmacchandanīvaraṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Atthi arahato asuci sukkavissaṭṭhi, natthi tassa rāgo kāmarāgo kāmarāgapariyuṭṭhānaṁ -pa- kāmacchandanīvaraṇanti, āmantā. Atthi puthujjanassa asuci sukkavissaṭṭhi, natthi tassa rāgo kāmarāgo kāmarāgapariyuṭṭhānaṁ -pa- kāmacchandanīvaraṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

---

1. Atītānāgatesu bhāgo (Syā)

* Atthi arahato asuci sukkavissaṭṭhīti, āmantā. Kenaṭṭhenāti? Handa hi mārakāyikā devatā arahato asuciṁ sukkavissaṭṭhiṁ upasaṁharantīti.

* Mārakāyikā devatā arahato asuciṁ sukkavissaṭṭhiṁ upasaṁharantīti, āmantā. Atthi mārakāyikānaṁ devatānaṁ asuci sukkavissaṭṭhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Natthi mārakāyikānaṁ devatānaṁ asuci sukkavissaṭṭhīti, āmantā. Hañci natthi mārakāyikānaṁ devatānaṁ asuci sukkavissaṭṭhi, no ca vata re vattabbe "mārakāyikā devatā arahato asuciṁ sukkavissaṭṭhiṁ upasaṁharantī"ti.

* Mārakāyikā devatā arahato asuciṁ sukkavissaṭṭhiṁ upasaṁharantīti, āmantā. Mārakāyikā devatā attano asuciṁ sukkavissaṭṭhiṁ upasaṁharanti, aññesaṁ asuciṁ sukkavissaṭṭhiṁ upasaṁharanti, tassa asuciṁ sukkavissaṭṭhiṁ upasaṁharantīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Mārakāyikā devatā neva attano na aññesaṁ na tassa asuciṁ sukkavissaṭṭhiṁ upasaṁharantīti, āmantā. Hañci mārakāyikā devatā neva attano na aññesaṁ na tassa asuciṁ sukkavissaṭṭhiṁ upasaṁharanti, no ca vata re vattabbe "mārakāyikā devatā arahato asuciṁ sukkavissaṭṭhiṁ upasaṁharantī"ti.

* Mārakāyikā devatā arahato asuciṁ sukkavissaṭṭhiṁ upasaṁharantīti, āmantā. Lomakūpehi upasaṁharantīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

308. * Mārakāyikā devatā arahato asuciṁ sukkavissaṭṭhiṁ upasaṁharantīti, āmantā. Kiṁ kāraṇāti, handa hi vimatiṁ gāhayissāmāti. Atthi arahato vimatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Atthi arahato vimatīti, āmantā. Atthi arahato Satthari vimati, dhamme vimati, saṁghe vimati, sikkhāya vimati, pubbante vimati, aparante vimati, pubbantāparante vimati, idappaccayatāpaṭiccasamuppannesu dhammesu vimatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Natthi arahato Satthari vimati, dhamme vimati, saṁghe vimati, sikkhāya vimati, pubbante vimati, aparante vimati, pubbantāparante vimati, idappaccayatāpaṭiccasamuppannesu dhammesu vimatīti, āmantā. Hañci natthi arahato Satthari vimati -pa- idappaccayatāpaṭiccasamuppannesu dhammesu vimati, no ca vata re vattabbe "atthi arahato vimatī"ti.

* Atthi puthujjanassa vimati, atthi tassa Satthari vimati -pa- idappaccayatāpaṭiccasamuppannesu dhammesu vimatīti, āmantā. Atthi arahato vimati atthi tassa Satthari vimati -pa- idappaccayatāpaṭiccasamuppannesu dhammesu vimatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Atthi arahato vimati, natthi tassa Satthari vimati -pa- idappaccayatāpaṭiccasamuppannesu dhammesu vimatīti, āmantā. Atthi puthujjanassa vimati, natthi tassa Satthari vimati -pa- idappaccayatāpaṭiccasamuppannesu dhammesu vimatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Atthi arahato asuci sukkavissaṭṭhīti, āmantā. Arahato asuci sukkavissaṭṭhi kissa nissandoti, asitapītakhāyitasāyitassa nissandoti. Arahato asuci sukkavissaṭṭhi asitapītakhāyitasāyitassa nissandoti, āmantā. Ye keci asanti pivanti khādanti sāyanti, sabbesaṁyeva atthi asuci sukkavissaṭṭhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Ye keci asanti pivanti khādanti sāyanti, sabbesaṁyeva atthi asuci sukkavissaṭṭhīti, āmantā. Dārakā asanti pivanti khādanti sāyanti, atthi dārakānaṁ asuci sukkavissaṭṭhīti, na hevaṁ vattabbe.

* Paṇḍakā asanti pivanti khādanti sāyanti, atthi paṇḍakānaṁ asuci sukkavissaṭṭhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Devā asanti pivanti khādanti sāyanti, atthi devatānaṁ asuci sukkavissaṭṭhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

309. * Arahato asuci sukkavissaṭṭhi asitapītakhāyitasāyitassa nissandoti, āmantā. Atthi tassa āsayoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Arahato uccārapassāvo asitapītakhāyitasāyitassa nissando, atthi tassa āsayoti, āmantā. Arahato asuci sukkavissaṭṭhi asitapītakhāyitasāyitassa nissando, atthi tassa āsayoti, na hevaṁ vattabbe.

* Arahato asuci sukkavissaṭṭhi asitapītakhāyitasāyitassa nissando, natthi tassa āsayoti, āmantā. Arahato uccārapassāvo asitapītakhāyitasāyitassa nissando, natthi tassa āsayoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

310. * Atthi arahato asuci sukkavissaṭṭhīti, āmantā. Arahā methunaṁ dhammaṁ paṭiseveyya, methunaṁ uppādeyya[1], puttasambādhasayanaṁ ajjhāvaseyya, kāsikacandanaṁ paccanubhaveyya, mālāgandhavilepanaṁ dhāreyya, jātarūparajataṁ sādiyeyyāti, na hevaṁ vattabbe.

* Atthi puthujjanassa asuci sukkavissaṭṭhi, puthujjano methunaṁ dhammaṁ paṭiseveyya, methunaṁ uppādeyya, puttasambādhasayanaṁ ajjhāvaseyya, kāsikacandanaṁ paccanubhaveyya, mālāgandhavilepanaṁ dhāreyya, jātarūparajataṁ sādiyeyyāti, āmantā. Atthi arahato asuci sukkavissaṭṭhi arahā methunaṁ dhammaṁ paṭiseveyya, methunaṁ uppādeyya, puttasambādhasayanaṁ ajjhāvaseyya, kāsikacandanaṁ paccanubhaveyya, mālāgandhavilepanaṁ dhāreyya, jātarūparajataṁ sādiyeyyāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Atthi arahato asuci sukkavissaṭṭhi, na ca arahā methunaṁ dhammaṁ paṭiseveyya, methunaṁ uppādeyya, puttasambādhasayanaṁ ajjhāvaseyya, kāsikacandanaṁ paccanubhaveyya, mālāgandhavilepanaṁ dhāreyya, jātarūparajataṁ sādiyeyyāti, āmantā. Atthi puthujjanassa asuci sukkavissaṭṭhi, na ca puthujjano methunaṁ dhammaṁ paṭiseveyya, methunaṁ uppādeyya, puttasambādhasayanaṁ ajjhāvaseyya, kāsikacandanaṁ paccanubhaveyya, mālāgandhavilepanaṁ dhāreyya, jātarūparajataṁ sādiyeyyāti, na hevaṁ vattabbe.

* Atthi arahato asuci sukkavissaṭṭhīti, āmantā. Nanu arahato rāgo pahīno ucchinnamūlo tālāvatthukato anabhāvaṁkato

---

1. Methunaṁ dhammaṁ uppādeyya (Sī, Syā)

āyatiṁ anuppādadhammoti, āmantā. Hañci arahato rāgo pahīno ucchinnamūlo tālāvatthukato anabhāvaṁkato āyatiṁ anuppādadhammo, no ca vata re vattabbe “atthi arahato asuci sukkavissaṭṭhī”ti.

* Atthi arahato asuci sukkavissaṭṭhīti, āmantā. Nanu arahato doso pahīno -pa- moho pahīno. Māno pahīno. Diṭṭhi pahīnā. Vicikicchā pahīnā. Thinaṁ pahīnaṁ. Uddhaccaṁ pahīnaṁ. Ahirikaṁ pahīnaṁ -pa-. Anottappaṁ pahīnaṁ ucchinnamūlaṁ tālāvatthukataṁ anabhāvaṁkataṁ āyatiṁ anuppādadhammanti, āmantā. Hañci arahato anottappaṁ pahīnaṁ ucchinnamūlaṁ tālāvatthukataṁ anabhāvaṁkataṁ āyatiṁ anuppādadhammaṁ, no ca vata re vattabbe “atthi arahato asuci sukkavissaṭṭhī”ti.

311. * Atthi arahato asuci sukkavissaṭṭhīti, āmantā. Nanu arahato rāgappahānāya maggo bhāvitoti, āmantā. Hañci arahato rāgappahānāya maggo bhāvito, no ca vata re vattabbe “atthi arahato asuci sukkavissaṭṭhī”ti.

* Atthi arahato asuci sukkavissaṭṭhīti, āmantā. Nanu arahato rāgappahānāya satipaṭṭhānā bhāvitā -pa- sammappadhānā bhāvitā. Iddhipādā bhāvitā. Indriyā bhāvitā. Balā bhāvitā -pa- bojjhaṅgā bhāvitāti, āmantā. Hañci arahato rāgappahānāya bojjhaṅgā bhāvitā, no ca vata re vattabbe “atthi arahato asuci sukkavissaṭṭhī”ti.

* Atthi arahato asuci sukkavissaṭṭhīti, āmantā. Nanu arahato dosappahānāya -pa- mohappahānāya -pa- anottappapahānāya maggo bhāvito -pa- bojjhaṅgā bhāvitāti, āmantā. Hañci arahato anottappapahānāya bojjhaṅgā bhāvitā, no ca vata re vattabbe “atthi arahato asuci sukkavissaṭṭhī”ti.

* Atthi arahato asuci sukkavissaṭṭhīti, āmantā. Nanu arahā vītarāgo vītadoso vītamoho katakaraṇīyo ohitabhāro anuppattasadattho parikkhīṇabhavasaṁyojano sammadaññāvimutto ukkhittapaligho saṁkiṇṇaparikho abbūḷhesiko niraggaḷo ariyo

pannaddhajo pannabhāro visaññutto suvijitavijayo, dukkhaṁ tassa pariññātaṁ, samudayo pahīno, nirodho sacchikato, maggo bhāvito, abhiññeyyaṁ abhiññātaṁ, pariññeyyaṁ pariññātaṁ, pahātabbaṁ pahīnaṁ, bhāvetabbaṁ bhāvitaṁ, sacchikātabbaṁ sacchikatanti, āmantā. Hañci arahā vītarāgo vītadoso vītamoho katakaraṇīyo -pa- sacchikātabbaṁ sacchikataṁ, no ca vata re vattabbe "atthi arahato asuci sukkavissaṭṭhī"ti.

312. * Atthi arahato asuci sukkavissaṭṭhīti? Sadhammakusalassa arahato atthi asuci sukkavissaṭṭhi, paradhammakusalassa arahato natthi asuci sukkavissaṭṭhīti. Sadhammakusalassa arahato atthi asuci sukkavissaṭṭhīti, āmantā. Paradhammakusalassa arahato atthi asuci sukkavissaṭṭhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Paradhammakusalassa arahato natthi asuci sukkavissaṭṭhīti, āmantā. Sadhammakusalassa arahato natthi asuci sukkavissaṭṭhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Sadhammakusalassa arahato rāgo pahīno, atthi tassa asuci sukkavissaṭṭhīti, āmantā. Paradhammakusalassa arahato rāgo pahīno, atthi tassa asuci sukkavissaṭṭhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Sadhammakusalassa arahato doso pahīno -pa- moho pahīno -pa- anottappaṁ pahīnaṁ, atthi tassa asuci sukkavissaṭṭhīti, āmantā. Paradhammakusalassa arahato anottappaṁ pahīnaṁ, atthi tassa asuci sukkavissaṭṭhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Sadhammakusalassa arahato rāgappahānāya maggo bhāvito -pa- bojjhaṅgā bhāvitā -pa- dosappahānāya -pa- mohappahānāya -pa- anottappapahānāya maggo bhāvito -pa- bojjhaṅgā bhāvitā, atthi tassa asuci sukkavissaṭṭhīti, āmantā. Paradhammakusalassa arahato anottappapahānāya bojjhaṅgā bhāvitā, atthi tassa asuci sukkavissaṭṭhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Sadhammakusalo arahā vītarāgo vītadoso vītamoho -pa- sacchikātabbaṁ sacchikataṁ, atthi tassa asuci sukkavissaṭṭhīti, āmantā.

Paradhammakusalo arahā vītarāgo vītadoso vītamoho -pa- sacchikātabbaṁ sacchikataṁ, atthi tassa asuci sukkavissaṭṭhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Paradhammakusalassa arahato rāgo pahīno, natthi tassa asuci sukkavissaṭṭhīti, āmantā. Sadhammakusalassa arahato rāgo pahīno, natthi tassa asuci sukkavissaṭṭhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Paradhammakusalassa arahato doso pahīno -pa- moho pahīno -pa- anottappaṁ pahīnaṁ, natthi tassa asuci sukkavissaṭṭhīti, āmantā. Sadhammakusalassa arahato anottappaṁ pahīnaṁ, natthi tassa asuci sukkavissaṭṭhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Paradhammakusalassa arahato rāgappahānāya maggo bhāvito -pa- bojjhaṅgā bhāvitā -pa- dosappahānāya -pa- mohappahānāya -pa- anottappapahānāya maggo bhāvito -pa- bojjhaṅgā bhāvitā, natthi tassa asuci sukkavissaṭṭhīti, āmantā. Sadhammakusalassa arahato anottappapahānāya bojjhaṅgā bhāvitā, natthi tassa asuci sukkavissaṭṭhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Paradhammakusalo arahā vītarāgo vītadoso vītamoho -pa- sacchikātabbaṁ sacchikataṁ, natthi tassa asuci sukkavissaṭṭhīti, āmantā. Sadhammakusalo arahā vītarāgo vītadoso vītamoho -pa- sacchikātabbaṁ sacchikataṁ, natthi tassa asuci sukkavissaṭṭhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

313. * Atthi arahato asuci sukkavissaṭṭhīti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā "ye te[1] bhikkhave bhikkhū puthujjanā sīlasampannā satā sampajānā niddaṁ okkamanti, tesaṁ asuci na muccati. Yepi te bhikkhave bāhirakā isayo kāmesu vītarāgā, tesampi asuci na muccati. Aṭṭhānametaṁ bhikkhave anavakāso yaṁ arahato asuci mucceyyā"ti[2] attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṁ "atthi arahato asuci sukkavissaṭṭhī"ti.

1. Ye keci (Sī)
2. Vi 3. 409 piṭṭhe atthato samānaṁ; Aṁ 2. 219 piṭṭhepi passitabbaṁ.

+ Na vattabbaṁ “atthi arahato parūpahāro”ti, āmantā. Nanu arahato cīvarapiṇḍapātasenāsanagilānapaccayabhesajjaparikkhāraṁ pare upasaṁhareyyunti, āmantā. Hañci arahato cīvarapiṇḍapātasenāsanagilānapaccayabhesajjaparikkhāraṁ pare upasaṁhareyyuṁ, tena vata re vattabbe “atthi arahato parūpahāro”ti.

* Arahato cīvarapiṇḍapātasenāsanagilānapaccayabhesajjaparikkhāraṁ pare upasaṁhareyyunti atthi arahato parūpahāroti, āmantā. Arahato sotāpattiphalaṁ vā sakadāgāmiphalaṁ vā anāgāmiphalaṁ vā arahattaṁ vā pare upasaṁhareyyunti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

Parūpahārakathā niṭṭhitā.

---

2. Dutiyavagga

(11) 2. Aññāṇakathā

314. * Atthi arahato aññāṇanti, āmantā. Atthi arahato avijjā avijjogho avijjāyogo avijjānusayo avijjāpariyuṭṭhānaṁ avijjāsaṁyojanaṁ avijjānīvaraṇanti, na hevaṁ vattabbe. Natthi arahato avijjā avijjogho avijjāyogo avijjānusayo avijjāpariyuṭṭhānaṁ avijjāsaṁyojanaṁ avijjānīvaraṇanti, āmantā. Hañci natthi arahato avijjā avijjogho avijjāyogo avijjānusayo avijjāpariyuṭṭhānaṁ avijjāsaṁyojanaṁ avijjānīvaraṇaṁ, no ca vata re vattabbe “atthi arahato aññāṇan”ti.

* Atthi puthujjanassa aññāṇaṁ, atthi tassa avijjā avijjogho avijjāyogo avijjānusayo avijjāpariyuṭṭhānaṁ avijjāsaṁyojanaṁ avijjānīvaraṇanti, āmantā. Atthi arahato aññāṇaṁ, atthi tassa avijjā avijjogho avijjāyogo avijjānusayo avijjāpariyuṭṭhānaṁ avijjāsaṁyojanaṁ avijjānīvaraṇanti, na hevaṁ vattabbe.

* Atthi arahato aññāṇaṁ, natthi tassa avijjā avijjogho avijjāyogo avijjānusayo avijjāpariyuṭṭhānaṁ avijjāsaṁyojanaṁ

avijjānīvaraṇanti, āmantā. Atthi puthujjanassa aññāṇaṁ, natthi tassa avijjā avijjogho avijjāyogo avijjānusayo avijjāpariyuṭṭhānaṁ avijjāsaṁyojanaṁ avijjānīvaraṇanti, na hevaṁ vattabbe.

* Atthi arahato aññāṇanti, āmantā. Arahā aññāṇapakato pāṇaṁ haneyya. Adinnaṁ ādiyeyya. Musā bhaṇeyya. Pisuṇaṁ bhaṇeyya. Pharusaṁ bhaṇeyya. Samphaṁ palapeyya. Sandhiṁ chindeyya. Nillopaṁ hareyya. Ekāgāriyaṁ kareyya. Paripanthe tiṭṭheyya. Paradāraṁ gaccheyya. Gāmaghātaṁ kareyya. Nigamaghātaṁ kareyyāti, na hevaṁ vattabbe.

* Atthi puthujjanassa aññāṇaṁ puthujjano aññāṇapakato pāṇaṁ haneyya. Adinnaṁ ādiyeyya. Musā bhaṇeyya -pa- gāmaghātaṁ kareyya. Nigamaghātaṁ kareyyāti, āmantā. Atthi arahato aññāṇaṁ arahā aññāṇapakato pāṇaṁ haneyya. Adinnaṁ ādiyeyya -pa- gāmaghātaṁ kareyya. Nigamaghātaṁ kareyyāti, na hevaṁ vattabbe.

* Atthi arahato aññāṇaṁ na ca arahā aññāṇapakato pāṇaṁ haneyya. Adinnaṁ ādiyeyya -pa- gāmaghātaṁ kareyya. Nigamaghātaṁ kareyyāti, āmantā. Atthi puthujjanassa aññāṇaṁ, na ca puthujjano aññāṇapakato pāṇaṁ haneyya. Adinnaṁ ādiyeyya -pa- gāmaghātaṁ kareyya. Nigamaghātaṁ kareyyāti, na hevaṁ vattabbe.

* Atthi arahato aññāṇanti, āmantā. Atthi arahato Satthari aññānaṁ, dhamme aññāṇaṁ, saṁghe aññāṇaṁ sikkhāya aññāṇaṁ, pubbante aññāṇaṁ, aparante aññāṇaṁ, pubbantāparante aññāṇaṁ, idappaccayatāpaṭiccasamuppannesu dhammesu aññāṇanti, na hevaṁ vattabbe.

* Natthi arahato Satthari aññāṇaṁ, dhamme aññāṇaṁ, saṁghe aññāṇaṁ, sikkhāya aññāṇaṁ, pubbante aññāṇaṁ, aparante aññāṇaṁ, pubbantāparante aññāṇaṁ, idappaccayatāpaṭiccasamuppannesu dhammesu aññāṇanti, āmantā. Hañci natthi arahato Satthari aññāṇaṁ, dhamme aññāṇaṁ, saṁghe aññāṇaṁ -pa- idappaccayatāpaṭicca samuppannesu dhammesu aññāṇaṁ, no ca vata re vattabbe "atthi arahato aññāṇan"ti.

* Atthi puthujjanassa aññāṇaṁ, atthi tassa Satthari aññāṇaṁ, dhamme aññāṇaṁ, saṁghe aññāṇaṁ -pa- idappaccayatāpaṭiccasamuppannesu dhammesu

aññāṇanti, āmantā. Atthi arahato aññāṇaṁ, atthi tassa Satthari aññāṇaṁ,, dhamme aññāṇaṁ, saṁghe aññāṇaṁ -pa- idappaccayatāpaṭiccasamuppannesu dhammesu aññāṇanti, na hevaṁ vattabbe.

* Atthi arahato aññāṇaṁ, natthi tassa Satthari aññāṇaṁ, dhamme aññāṇaṁm saṁghe aññāṇaṁ -pa- idappaccayatāpaṭiccasamuppannesu dhammesu aññāṇanti, āmantā. Atthi puthujjanassa aññāṇaṁ, natthi tassa Satthari aññāṇaṁ, dhamme aññāṇaṁ, saṁghe aññāṇaṁ -pa- idappaccayatāpaṭiccasamuppannesu dhammesu aññāṇanti, na hevaṁ vattabbe.

315. * Atthi arahato aññāṇanti, āmantā. Nanu arahato rāgo pahīno ucchinnamūlo tālāvatthukato anabhāvaṁkato āyatiṁ anuppādadhammoti, āmantā. Hañci arahato rāgo pahīno ucchinnamūlo tālāvatthukato anabhāvaṁkato āyatiṁ anuppādadhammo, no ca vata re vattabbe "atthi arahato aññāṇan"ti.

* Atthi arahato aññāṇanti, āmantā. Nanu arahato doso pahīno -pa- moho pahīno -pa- anottappaṁ pahīnaṁ ucchinnamūlaṁ tālāvatthukataṁ anabhāvaṁkataṁ āyatiṁ anuppādadhammanti, āmantā. Hañci arahato anottappaṁ pahīnaṁ ucchinnamūlaṁ tālāvatthukataṁ anabhāvaṁkataṁ āyatiṁ anuppādadhammaṁ, no ca vata re vattabbe "atthi arahato aññāṇan"ti.

* Atthi arahato aññāṇanti, āmantā. Nanu arahato rāgappahānāya maggo bhāvito -pa- bojjhaṅgā bhāvitāti, āmantā. Hañci arahato rāgappahānāya bojjhaṅgā bhāvitā, no ca vata re vattabbe "atthi arahato aññāṇan"ti.

* Atthi arahato aññāṇanti, āmantā. Nanu arahato dosappahānāya -pa- mohappahānāya -pa-. Anottappapahānāya maggo bhāvito -pa- bojjhaṅgā bhāvitāti, āmantā. Hañci arahato anottappapahānāya bojjhaṅgā bhāvitā, no ca vata re vattabbe "atthi arahato aññāṇan"ti.

* Atthi arahato aññāṇanti, āmantā. Nanu arahā vītarāgo vītadoso vītamoho -pa- sacchikātabbaṁ sacchikatanti, āmantā. Hañci arahā vītarāgo -pa- sacchikātabbaṁ sacchikataṁ, no ca vata re vattabbe "atthi arahato aññāṇan"ti.

316. * Atthi arahato aññāṇanti? Sadhammakusalassa arahato atthi aññāṇaṁ, paradhammakusalassa arahato natthi aññāṇanti. Sadhammakusalassa arahato atthi aññāṇanti, āmantā. Paradhammakusalassa arahato atthi aññāṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Paradhammakusalassa arahato natthi aññāṇanti, āmantā. Sadhammakusalassa arahato natthi aññāṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Sadhammakusalassa arahato rāgo pahīno, atthi tassa aññāṇanti, āmantā. Paradhammakusalassa arahato rāgo pahīno, atthi tassa aññāṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Sadhammakusalassa arahato doso pahīno -pa- moho pahīno -pa- anottappaṁ pahīnaṁ, atthi tassa aññāṇanti, āmantā. Paradhammakusalassa arahato anottappaṁ pahīnaṁ, atthi tassa aññāṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Sadhammakusalassa arahato rāgappahānāya maggo bhāvito -pa- bojjhaṅgā bhāvitā, atthi tassa aññāṇanti, āmantā. Paradhammakusalassa arahato rāgappahānāya bojjhaṅgā bhāvitā, atthi tassa aññāṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Sadhammakusalassa arahato dosappahānāya -pa- mohappahānāya -pa- anottappapahānāya maggo bhāvito -pa- bojjhaṅgā bhāvitā, atthi tassa aññāṇanti, āmantā. Paradhammakusalassa arahato anottappapahānāya bojjhaṅgā bhāvitā, atthi tassa aññāṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Sadhammakusalo arahā vītarāgo vītadoso vītamoho -pa- sacchikātabbaṁ sacchikataṁ, atthi tassa aññāṇanti, āmantā. Paradhammakusalo arahā vītarāgo vītadoso vītamoho -pa- sacchikātabbaṁ sacchikataṁ, atthi tassa aññāṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Paradhammakusalassa arahato rāgo pahīno, natthi tassa aññāṇanti, āmantā. Sadhammakusalassa arahato rāgo pahīno, natthi tassa aññāṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Paradhammakusalassa arahato doso pahīno -pa- moho pahīno -pa- anottappaṁ pahīnaṁ, natthi tassa aññāṇanti, āmantā. Sadhammakusalassa arahato anottappaṁ pahīnaṁm natthi tassa aññāṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Paradhammakusalassa arahato rāgappahānāya maggo bhāvito -pa- bojjhaṅgā bhāvitā -pa- dosappahānāya. Mohappahānāya -pa- anottappapahānāya maggo bhāvito -pa- bojjhaṅgā bhāvitā, natthi tassa aññāṇanti, āmantā. Sadhammakusalassa arahato anottappapahānāya bojjhaṅgā bhāvitā, natthi tassa aññāṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Paradhammakusalo arahā vītarāgo vītadoso vītamoho -pa- sacchikātabbaṁ sacchikataṁ, natthi tassa aññāṇanti, āmantā. Sadhammakusalo arahā vītarāgo vītadoso vītamoho -pa- sacchikātabbaṁ sacchikataṁ, natthi tassa aññāṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

317. * Atthi arahato aññāṇanti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā "jānatohaṁ[1] bhikkhave passato āsavānaṁ khayaṁ vadāmi, no ajānato no apassato. Kiñci bhikkhave jānato kiṁ passato āsavānaṁ khayo hoti, 'iti rūpaṁ, iti rūpassa samudayo, iti rūpassa atthaṅgamo. Iti vedanā -pa-. Iti saññā. Iti saṅkhārā. Iti viññāṇaṁ, iti viññāṇassa samudayo, iti viññāṇassa atthaṅgamoti. Evaṁ kho bhikkhave jānato evaṁ passato āsavānaṁ khayo hotī"ti[2] attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṁ "atthi arahato aññāṇan"ti.

* Atthi arahato aññāṇanti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā "jānatohaṁ bhikkhave passato āsavānaṁ khayaṁ vadāmi, no ajānato no apassato. Kiñca bhikkhave jānato kiṁ passato āsavānaṁ

---

1. Jānatāhaṁ (Sī), jānatvāhaṁ (Syā, I, Ka)
2. Saṁ 2. 124; Khu 1. 265; Saṁ 3. 380; Ma 1. 9 piṭṭhesu.

khayo hoti, ‘idaṁ dukkhan’ti bhikkhave jānato passato āsavānaṁ khayo hoti, ‘ayaṁ dukkhasamudayo’ti jānato passato āsavānaṁ khayo hoti, ‘ayaṁ dukkhanirodho’ti jānato passato āsavānaṁ khayo hoti, ‘ayaṁ dukkhanirodhagāminī paṭipadā’ti jānato passato āsavānaṁ khayo hoti. Evaṁ kho bhikkhave jānato evaṁ passato āsavānaṁ khayo hotī”ti[1] attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṁ “atthi arahato aññāṇan”ti.

* Atthi arahato aññāṇanti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā “sabbaṁ bhikkhave anabhijānaṁ aparijānaṁ avirājayaṁ appajahaṁ abhabbo dukkhakkhayāya, sabbañca kho bhikkhave abhijānaṁ parijānaṁ virājayaṁ pajahaṁ bhabbo dukkhakkhayāyā”ti[2] attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṁ “atthi arahato aññāṇan”ti.

* Atthi arahato aññāṇanti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā—

“Sahāvassa dassanasampadāya,
Tayassu dhammā jahitā bhavanti.
Sakkāyadiṭṭhī vicikicchitañca,
Sīlabbataṁ vāpi yadatthi kiñci.
Catūhapāyehi ca vippamutto,
Chaccābhiṭhānāni abhabba kātun”ti.

Attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbṁ “atthi arahato aññāṇan”ti.

* Atthi arahato aññāṇanti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā “yasmiṁ bhikkhave samaye ariyasāvakassa virajaṁ vītamalaṁ dhammacakkhuṁ udapādi ‘yaṁ kiñci samudayadhammaṁ, sabbaṁ taṁ nirodhadhamman’ti. Saha dassanuppādā bhikkhave ariyasāvakassa tīṇi saṁyojanāni pahīyanti, sakkāyadiṭṭhi vicikicchā sīlabbataparāmāso”ti attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṁ “atthi arahato aññāṇan”ti.

---

1. Saṁ 3. 380 piṭṭhe. 2. Saṁ 2. 249 piṭṭhe; Khu 1. 197 Itivuttakepi.

+ Na vattabbaṁ "atthi arahato aññāṇan"ti, āmantā. Nanu arahā itthipurisānaṁ nāmagottaṁ na jāneyya, maggāmaggaṁ na jāneyya, tiṇakaṭṭhavanappatīnaṁ nāmaṁ na jāneyyāti, āmantā. Hañci arahā itthipurisānaṁ nāmaggottaṁ na jāneyya, maggāmaggaṁ na jāneyya, tiṇakaṭṭhavanappatīnaṁ nāmaṁ na jāneyya, tena vata re vattabbe "atthi arahato aññāṇan"ti.

* Arahā itthipurisānaṁ nāmagottaṁ na jāneyya, maggāmaggaṁ na jāneyya, tiṇakaṭṭhavanappatīnaṁ nāmaṁ na jāneyyāti, atthi arahato aññāṇanti, āmantā. Arahā sotāpattiphalaṁ vā sakadagāmiphalaṁ vā anāgāmiphalaṁ vā arahattaṁ vā na jāneyyāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

Aññāṇakathā niṭṭhitā.

---

2. Dutiyavagga

(12) 3. Kaṅkhākathā

318. * Atthi arahato kaṅkhāti, āmantā. Atthi arahato vicikicchā vicikicchāpariyuṭṭhānaṁ vicikicchāsaṁyojanaṁ vicikicchānīvaraṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Natthi arahato vicikicchā vicikicchāpariyuṭṭhānaṁ vicikicchāsaṁyojanaṁ vicikicchānīvaraṇanti, āmantā. Hañci natthi arahato vicikicchā vicikicchāpariyuṭṭhānaṁ vicikicchāsaṁyojanaṁ vicikicchānīvaraṇaṁ, no ca vata re vattabbe "atthi arahato kaṅkhā"ti.

* Atthi puthujjanassa kaṅkhā, atthi tassa vicikicchā vicikicchāpariyuṭṭhānaṁ vicikicchāsaṁyojanaṁ vicikicchānīvaraṇanti, āmantā. Atthi arahato kaṅkhā, atthi tassa vicikicchā vicikicchāpariyuṭṭhānaṁ vicikicchāsaṁyojanaṁ vicikicchānīvaraṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Atthi arahato kaṅkhā, natthi tassa vicikicchā vicikicchāpariyuṭṭhānaṁ vicikicchāsaṁyojanaṁ vicikicchānīvaraṇanti, āmantā. Atthi puthujjanassa kaṅkhā,

natthi tassa vicikicchā vicikicchāpariyuṭṭhānaṁ vicikicchāsaṁyojanaṁ vicikicchānīvaraṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Atthi arahato kaṅkhāti, āmantā. Atthi arahato Satthari kaṅkhā, dhamme kaṅkhā, saṁghe kaṅkhā, sikkhāya kaṅkhā, pubbante kaṅkhā, aparante kaṅkhā, pubbantāparante kaṅkhā, idappaccayatāpaṭiccasamuppannesu dhammesu kaṅkhāti, na hevaṁ vattabbe.

* Natthi arahato Satthari kaṅkhā dhamme kaṅkhā -pa- idappaccayatāpaṭicca samuppannesu dhammesu kaṅkhāti, āmantā. Hañci natthi arahato Satthari kaṅkhā, dhamme kaṅkhā -pa- idappaccayatāpaṭiccasamuppannesu dhammesu kaṅkhā, no ca vata re vattabbe "atthi arahato kaṅkhā"ti.

* Atthi puthujjanassa kaṅkhā, atthi tassa Satthari kaṅkhā, dhamme kaṅkhā -pa- idappaccayatāpaṭiccasamuppannesu dhammesu kaṅkhāti, āmantā. Atthi arahato kaṅkhā, atthi tassa Satthari kaṅkhā, dhamme kaṅkhā -pa- idappaccayatāpaṭiccasamuppannesu dhammesu kaṅkhāti, na hevaṁ vattabbe.

* Atthi arahato kaṅkhā, natthi tassa Satthari kaṅkhā, dhamme kaṅkhā -pa- idappaccayatāpaṭiccasamuppannesu dhammesu kaṅkhāti, āmantā. Atthi puthujjanassa kaṅkhā, natthi tassa Satthari kaṅkhā, dhamme kaṅkhā -pa- idappaccayatāpaṭiccasamuppannesu dhammesu kaṅkhāti, na hevaṁ vattabbe.

319. * Atthi arahato kaṅkhāti, āmantā. Nanu arahato rāgo pahīno ucchinnamūlo tālāvatthukato anabhāvaṁkato āyatiṁ anuppādadhammoti, āmantā. Hañci arahato rāgo pahīno ucchinnamūlo tālāvatthukato anabhāvaṁkato āyatiṁ anuppādadhammo, no ca vata re vattabbe "atthi arahato kaṅkhā"ti.

* Atthi arahato kaṅkhāti, āmantā. Nanu arahato doso pahīno -pa- moho pahīno -pa- anottappaṁ pahīnaṁ -pa- rāgappahānāya maggo bhāvito -pa- bojjhaṅgā bhāvitā -pa- dosappahānāya -pa- anottappapahānāya maggo bhāvito -pa- bojjhaṅgā bhāvitā. Nanu arahā vītarāgo vītadoso vītamoho -pa- sacchikātabbaṁ sacchikatanti, āmantā. Hañci arahā vītarāgo vītadoso vītamoho -pa- sacchikātabbaṁ sacchikataṁ, no ca vata re vattabbe "atthi arahato kaṅkhā"ti.

320. * Atthi arahato kaṅkhāti? Sadhammakusalassa arahato atthi kaṅkhā, paradhammakusalassa arahato natthi kaṅkhāti. Sadhammakusalassa arahato atthi kaṅkhāti, āmantā. Paradhammakusalassa arahato atthi kaṅkhāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Paradhammakusalassa arahato natthi kaṅkhāti, āmantā. Sadhammakusalassa arahato natthi kaṅkhāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Sadhammakusalassa arahato rāgo pahīno, atthi tassa kaṅkhāti, āmantā. Paradhammakusalassa arahato rāgo pahīno, atthi tassa kaṅkhāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Sadhammakusalassa arahato doso pahīno -pa- moho pahīno -pa- anottappaṁ pahīnaṁ -pa- rāgappahānāya maggo bhāvito -pa- bojjhaṅgā bhāvitā -pa- dosappahānāya -pa- mohappahānāya -pa- anottappapahānāya maggo bhāvito -pa- bojjhaṅgā bhāvitā -pa-. Sadhammakusalo arahā vītarāgo vītadoso vītamoho -pa- sacchikātabbaṁ sacchikataṁ, atthi tassa kaṅkhāti, āmantā. Paradhammakusalo arahā vītarāgo vītadoso vītamoho -pa- sacchikātabbaṁ sacchikataṁ, atthi tassa kaṅkhāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Paradhammakusalassa arahato rāgo pahīno, natthi tassa kaṅkhāti, āmantā. Sadhammakusalassa arahato rāgo pahīno, natthi tassa kaṅkhāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Paradhammakusalassa arahato doso pahīno -pa- moho pahīno -pa- anottappaṁ pahīnaṁ -pa- rāgappahānāya maggo bhāvito -pa- bojjhaṅgā bhāvitā -pa- dosappahānāya -pa- mohappahānāya -pa- anottappapahānāya maggo bhāvito -pa- bojjhaṅgā bhāvitā -pa-. Paradhammakusalo arahā vītarāgo vītadoso vītamoho -pa- sacchikātabbaṁ sacchikataṁ, natthi tassa kaṅkhāti, āmantā. Sadhammakusalo arahā vītarāgo vītadoso vītamoho -pa- sacchikātabbaṁ sacchikataṁ, natthi tassa kaṅkhāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

321. * Atthi arahato kaṅkhāti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā "jānatohaṁ bhikkhave passato āsavānaṁ khayaṁ vadāmi, no ajānato

no apassato. Kiñca bhikkhave jānato kiṁ passato āsavānaṁ khayo hoti, 'iti rūpaṁ -pa- iti viññāṇassa atthaṅgamo'ti. Evaṁ kho bhikkhave jānato evaṁ passato āsavānaṁ khayo hotī"ti, attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṁ "atthi arahato kaṅkhā"ti.

* Atthi arahato kaṅkhāti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā "jānatohaṁ bhikkhave passato āsavānaṁ khayaṁ vadāmi, no ajānato no apassato. Kiñca bhikkhave jānato kiṁ passato āsavānaṁ khayo hoti, 'idaṁ dukkhan'ti bhikkhave -pa- 'ayaṁ dukkhanirodhagāminī paṭipadā'ti jānato passato āsavānaṁ khayo hoti. Evaṁ kho bhikkhave jānato evaṁ passato āsavānaṁ khayo hotī"ti attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṁ "atthi arahato kaṅkhā"ti.

* Atthi arahato kaṅkhāti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā "sabbaṁ bhikkhave anabhijānaṁ aparijānaṁ avirājayaṁ appajahaṁ abhabbo dukkhakkhayāya, sabbañca kho bhikkhave abhijānaṁ parijānaṁ virājayaṁ pajahaṁ bhabbo dukkhakkhayāyā"ti attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṁ "atthi arahato kaṅkhā"ti.

* Atthi arahato kaṅkhāti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā "sahāvassa dassanasampadāya -pa- chaccābhiṭhānāni abhabba kātun"ti attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṁ "atthi arahato kaṅkhā"ti.

* Atthi arahato kaṅkhāti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā "yasmiṁ bhikkhave samaye ariyasāvakassa virajaṁ vītamalaṁ dhammacakkhuṁ udapādi 'yaṁ kiñci samudayadhammaṁ, sabbaṁ taṁ nirodhadhamman'ti. Saha dassanuppādā bhikkhave ariyasāvakassa tīṇi saṁyojanāni pahīyanti sakkāyadiṭṭhi vicikicchā sīlabbataparāmāso"ti attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṁ "atthi arahato kaṅkhā"ti.

* Atthi arahato kaṅkhāti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā—

"Yadā have pātubhavanti dhammā,
Ātāpino jhāyato brāhmaṇassa.
Athassa kaṅkhā vapayanti sabbā,
Yato pajānāti sahetudhamman"ti.

"Yadā have pātubhavanti dhammā,
Ātāpino jhāyato brāhmaṇassa.
Athassa kaṅkhā vapayanti sabbā,
Yato khayaṁ paccayānaṁ avedī"ti.

"Yadā have pātubhavanti dhammā,
Ātāpino jhāyato brāhmaṇassa.
Vidhūpayaṁ tiṭṭhati mārasenaṁ,
Sūriyova[1] obhāsayamantalikkhan"ti[2].

"Yā kāci kaṅkhā idha vā huraṁ vā,
Sakavediyā vā paravediyā vā.
Jhāyino[3] tā pajahanti sabbā,
Ātāpino brahmacariyaṁ carantā"ti[4].

"Ye kaṅkhāsamatikkantā, kaṅkhābhūtesu pāṇisu.
Asaṁsayā visaṁyuttā, tesu dinnaṁ mahapphalan"ti.

"Etādisī dhammapakāsanettha,
Na tattha kiṁ kaṅkhati koci sāvako.
Nitthiṇṇa-oghaṁ[5] vicikicchachinnaṁ,
Buddhaṁ namassāma jinaṁ janindā"ti[6].

Attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṁ "atthi arahato kaṅkhā"ti.

+ Na vattabbaṁ "atthi arahato kaṅkhā"ti, āmantā. Nanu arahā itthipurisānaṁ nāmagotte kaṅkheyya, maggāmagge kaṅkheyya, tiṇakaṭṭhavanappatīnaṁ nāme kaṅkheyyāti, āmantā. Hañci arahā itthipurisānaṁ nāmagotte kaṅkheyya, maggāmagge kaṅkheyya, tiṇakaṭṭhavanappatīnaṁ nāme kaṅkheyya, tena vata re vattabbe "atthi arahato kaṅkhā"ti.

---

1. Suriyova (Sī, Syā, Kaṁ, I)
2. Vi 3. 2 piṭṭhe; Khu 1. 78-79 piṭṭhesupi.
3. Ye jhāyino (Udāne)
4. Khu 1. 149 Udāne.
5. Nitiṇṇa-oghaṁ (Sī, Ka), nittiṇṇa-oghaṁ (Syā, Kaṁ)
6. Dī 2. 219 piṭṭhe.

* Arahā itthipurisānaṁ nāmagotte kaṅkheyya, maggāmagge kaṅkheyya, tiṇakaṭṭhavanappatīnaṁ nāme kaṅkheyyāti atthi arahato kaṅkhāti, āmantā. Arahā sotāpattiphale vā sakadāgāmiphale vā anāgāmiphale vā arahatte vā kaṅkheyyāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

Kaṅkhākathā niṭṭhitā.

---

2. Dutiyavagga

(13) 4. Paravitāraṇakathā

322. * Atthi arahato paravitāraṇāti, āmantā. Arahā paraneyyo parapattiyo parapaccayo parapaṭibaddhabhū, na jānāti na passati sammūḷho asampajānoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Nanu arahā na paraneyyo na parapattiyo na parapaccayo na parapaṭibaddhabhū, jānāti passati asammūḷho sampajānoti, āmantā. Hañci arahā na paraneyyo na parapattiyo na parapaccayo na parapaṭibaddhabhū, jānāti passati asammūḷho sampajāno, no ca vata re vattabbe "atthi arahato paravitāraṇā"ti.

* Atthi puthujjanassa paravitāraṇā, so ca paraneyyo parapattiyo parapaccayo parapaṭibaddhabhū, na jānāti na passati sammūḷho asampajānoti, āmantā. Atthi arahato paravitāraṇā, so ca paraneyyo parapattiyo parapaccayo parapaṭibaddhabhū, na jānāti na passati sammūḷho asampajānoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Atthi arahato paravitāraṇā, so ca na paraneyyo na parapattiyo na parapaccayo na parapaṭibaddhabhū, jānāti passati asammūḷho sampajānoti, āmantā. Atthi puthujjanassa paravitāraṇā, so ca na paraneyyo na parapattiyo na parapaccayo na parapaṭibaddhabhū, jānāti passati asammūḷho sampajānoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Atthi arahato paravitāraṇāti, āmantā. Atthi arahato Satthari paravitāraṇā, dhamme paravitāraṇā, saṁghe paravitāraṇā,

sikkhāya paravitāraṇā, pubbante paravitāraṇā, aparante paravitāraṇām pubbantāparante paravitāraṇā, idappaccayatāpaṭiccasamuppannesu dhammesu paravitāraṇāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Natthi arahato Satthari paravitāraṇā, dhamme paravitāraṇā -pa- idappaccayatāpaṭiccasamuppannesu dhammesu paravitāraṇāti, āmantā. Hañci natthi arahato Satthari paravitāraṇā, dhamme paravitāraṇā -pa- idappaccayatāpaṭicca samuppannesu dhammesu paravitāraṇā, no ca vata re vattabbe "atthi arahato paravitāraṇā"ti.

* Atthi puthujjanassa paravitāraṇā, atthi tassa Satthari paravitāraṇā, dhamme paravitāraṇā -pa- idappaccayatāpaṭiccasamuppannesu dhammesu paravitāraṇāti, āmantā. Atthi arahato paravitāraṇā, atthi tassa Satthari paravitāraṇā, dhamme paravitāraṇā -pa- idappaccayatāpaṭiccasamuppannesu dhammesu paravitāraṇāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Atthi arahato paravitāraṇā, natthi tassa Satthari paravitāraṇā dhamme paravitāraṇā -pa- idappaccayatāpaṭiccasamuppannesu dhammesu paravitāraṇāti, āmantā. Atthi puthujjanassa paravitāraṇā, natthi tassa Satthari paravitāraṇā, dhamme paravitāraṇā -pa- idappaccayatāpaṭiccasamuppannesu dhammesu paravitāraṇāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

323. * Atthi arahato paravitāraṇāti, āmantā. Nanu arahato rāgo pahīno ucchinnamūlo tālāvatthukato anabhāvaṁkato āyatiṁ anuppādadhammoti, āmantā. Hañci arahato rāgo pahīno ucchinnamūlo tālāvatthukato anabhāvaṁkato āyatiṁ anuppādadhammo, no ca vata re vattabbe "atthi arahato paravitāraṇā"ti.

* Atthi arahato paravitāraṇāti, āmantā. Nanu arahato doso pahīno -pa- moho pahīno -pa- anottappaṁ pahīnaṁ ucchinnamūlaṁ tālāvatthukataṁ anabhāvaṁkataṁ āyatiṁ anuppādadhammaṁ -pa- rāgappahānāya maggo bhāvito -pa- bojjhaṅgā bhāvitā -pa- dosappahānāya -pa- anottappapahānāya maggo bhāvito -pa- bojjhaṅgā bhāvitā -pa-.

Nanu arahā vītarāgo vītadoso vītamoho -pa- sacchikātabbaṁ sacchikatanti, āmantā. Hañci arahā vītarāgo vītadoso vītamoho sacchikātabbaṁ sacchikataṁ, no ca vata re vattabbe "atthi arahato paravitāraṇā"ti.

324. * Atthi arahato paravitāraṇāti? Sadhammakusalassa arahato atthi paravitāraṇā, paradhammakusalassa arahato natthi paravitāraṇāti. Sadhammakusalassa arahato atthi paravitāraṇāti, āmantā. Paradhammakusalassa arahato atthi paravitāraṇāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Paradhammakusalassa arahato natthi paravitāraṇāti, āmantā. Sadhammakusalassa arahato natthi paravitāraṇāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Sadhammakusalassa arahato rāgo pahīno, atthi tassa paravitāraṇāti, āmantā. Paradhammakusalassa arahato rāgo pahīno, atthi tassa paravitāraṇāti, na hevaṁ vattabbe.

* Sadhammakusalassa arahato doso pahīno -pa- moho pahīno -pa- anottappaṁ pahīnaṁ -pa- rāgappahānāya maggo bhāvito -pa- bojjhaṅgā bhāvitā -pa- dosappahānāya -pa- anottappapahānāya maggo bhāvito -pa- bojjhaṅgā bhāvitā -pa-. Sadhammakusalo arahā vītarāgo vītadoso vītamoho -pa- sacchikātabbaṁ sacchikataṁ, atthi tassa paravitāraṇāti, āmantā. Paradhammakusalo arahā vītarāgo vītadoso vītamoho -pa- sacchikātabbaṁ sacchikataṁ, atthi tassa paravitāraṇāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Paradhammakusalassa arahato rāgo pahīno, natthi tassa paravitāraṇāti, āmantā. Sadhammakusalassa arahato rāgo pahīno, natthi tassa paravitāraṇāti, na hevaṁ vattabbe.

* Paradhammakusalassa arahato doso pahīno. Moho pahīno -pa- anottappaṁ pahīnaṁ -pa- rāgappahānāya maggo bhāvito -pa- bojjhaṅgā bhāvitā -pa- dosappahānāya -pa- anottappapahānāya maggo bhāvito -pa- bojjhaṅgā bhāvitā -pa-. Paradhammakusalo arahā

vitarāgo vītadoso vītamoho -pa- sacchikātabbaṁ sacchikataṁ, natthi tassa paravitāraṇāti, āmantā. Sadhammakusalo arahā vītarāgo vītadoso vītamoho -pa- sacchikātabbaṁ sacchikataṁ. natthi tassa paravitāraṇāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

325. * Atthi arahato paravitāraṇāti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā "jānatohaṁ bhikkhave passato āsavānaṁ khayaṁ vadāmi, no ajānato no apassato. Kiñci bhikkhave jānato kiṁ passato āsavānaṁ khayo hoti, 'iti rūpaṁ -pa- iti viññāṇassa atthaṅgamo'ti. Evaṁ kho bhikkhave jānato evaṁ passato āsavānaṁ khayo hotī"ti attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṁ "atthi arahato paravitāraṇā"ti.

* Atthi arahato paravitāraṇāti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā "jānatohaṁ bhikkhave passato āsavānaṁ khayaṁ vadāmi, no ajānato no apassato, kiñca bhikkhave jānato kiṁ passato āsavanaṁ khayo hoti, 'idaṁ dukkhan'ti bhikkhave jānato passato āsavānaṁ khayo hoti, 'ayaṁ dukkhasamudayo'ti -pa- 'ayaṁ dukkhanirodho'ti -pa- 'ayaṁ dukkhanirodhagāminī paṭipadā'ti jānato passato āsavānaṁ khayo hoti. Evaṁ kho bhikkhave jānato evaṁ passato āsavānaṁ khayo hotī"ti attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṁ "atthi arahato paravitāraṇā"ti.

* Atthi arahato paravitāraṇāti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā "sabbaṁ bhikkhave anabhijānaṁ aparijānaṁ avirājayaṁ appajahaṁ abhabbo dukkhakkhayāya. Sabbañca kho bhikkhave abhijānaṁ parijānaṁ virājayaṁ pajahaṁ bhabbo dukkhakkhayāyā"ti attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṁ "atthi arahato paravitāraṇā"ti.

* Atthi arahato paravitāraṇāti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā "sahāvassa dassanasampadāya -pa- chaccābhiṭhānāni abhabba kātun"ti attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṁ "atthi arahato paravitāraṇā"ti.

* Atthi arahato paravitāraṇāti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā "yasmiṁ bhikkhave samaye ariyasāvakassa virajaṁ vītamalaṁ dhammacakkhuṁ udapādi 'yaṁ kiñci samudayadhammaṁ, sabbaṁ taṁ nirodhadhamman'ti. Saha dassanuppādā bhikkhave ariyasāvakassa tīṇi saṁyojanāni pahīyanti sakkāyadiṭṭhi vicikicchā sīlabbataparāmāso"ti attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṁ "atthi arahato paravitāraṇā"ti.

* Atthi arahato paravitāraṇāti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā—

"Nāhaṁ sahissāmi[1] pamocanāya,
Kathaṁkathiṁ dhotaka kañci[2] loke.
Dhammañca seṭṭhaṁ abhijānamāno,
Evaṁ tuvaṁ oghamimaṁ taresī"ti[3].

Attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṁ "atthi arahato paravitāraṇā"ti.

\+ Na vattabbaṁ "atthi arahato paravitāraṇā"ti, āmantā. Nanu arahato itthipurisānaṁ nāmagottaṁ pare vitāreyyuṁ, maggāmaggaṁ pare vitāreyyuṁ, tiṇakaṭṭhavanappatīnaṁ nāmaṁ pare vitāreyyunti, āmantā. Hañci arahato itthipurisānaṁ nāmagottaṁ pare vitāreyyuṁ, maggāmaggaṁ pare vitāreyyuṁ, tiṇakaṭṭhavanappatīnaṁ nāmaṁ pare vitāreyyuṁ, tena vata re vattabbe "atthi arahato paravitāraṇā"ti.

* Arahato itthipurisānaṁ nāmagottaṁ pare vitāreyyuṁ, maggāmaggaṁ pare vitāreyyuṁ, tiṇakaṭṭhavanappatīnaṁ nāmaṁ pare vitāreyyunti atthi arahato paravitāraṇāti, āmantā. Arahato sotāpattiphalaṁ vā sakadāgāmiphalaṁ vā anāgāmiphalaṁ vā arahattaṁ vā pare vitāreyyunti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

Paravitāraṇakathā niṭṭhitā.

---

1. Gamissāmi (Sī, Syā, Ka), samīhāmi (I) 2. Kiñci (Ka)
3. Khu 1. 439 Suttanipāte; Khu 8. 94 Cūḷaniddese ca.

2. Dutiyavagga

(14) 5. Vacībhedakathā

326. * Samāpannassa atthi vacībhedoti, āmantā. Sabbattha samāpannānaṁ atthi vacībhedoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Samāpannassa atthi vacībhedoti, āmantā. Sabbadā samāpannānaṁ atthi vacībhedoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Samāpannassa atthi vacībhedoti, āmantā. Sabbesaṁ samāpannānaṁ atthi vacībhedoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Samāpannassa atthi vacībhedoti, āmantā. Sabbasamāpattīsu atthi vacībhedoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Samāpannassa atthi vacībhedoti, āmantā. Samāpannassa atthi kāyabhedoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Samāpannassa natthi kāyabhedoti, āmantā. Samāpannassa natthi vacībhedoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Samāpannassa atthi vācā, atthi vacībhedoti, āmantā. Samāpannassa atthi kāyo, atthi kāyabhedoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Samāpannassa atthi kāyo, natthi kāyabhedoti, āmantā. Samāpannassa atthi vācā, natthi vacībhedoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

327. * "Dukkhan"ti jānanto "dukkhan"ti vācaṁ bhāsatīti, āmantā. "Samudayo"ti jānanto "samudayo"ti vācaṁ bhāsatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* "Dukkhan"ti jānanto "dukkhan"ti vācaṁ bhāsatīti, āmantā. "Nirodho"ti jānanto "nirodho"ti vācaṁ bhāsatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* "Dukkhan"ti jānanto "dukkhan"ti vācaṁ bhāsatīti, āmantā. "Maggo"ti jānanto "maggo"ti vācaṁ bhāsatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* “Samudayo”ti jānanto na ca “samudayo”ti vācaṁ bhāsatīti, āmantā. “Dukkhan”ti jānanto na ca “dukkhan”ti vācaṁ bhāsatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* “Nirodho”ti jānanto na ca “nirodho”ti vācaṁ bhāsatīti, āmantā. “Dukkhan”ti jānanto na ca “dukkhan”ti vācaṁ bhāsatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* “Maggo”ti jānanto na ca “maggo”ti vācaṁ bhāsatīti, āmantā. “Dukkhan”ti jānanto na ca “dukkhan”ti vācaṁ bhāsatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

328. * Samāpannassa atthi vacībhedoti, āmantā. Ñāṇaṁ kiṁgocaranti, ñāṇaṁ saccagocaranti. Sotaṁ saccagocaranti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Samāpannassa atthi vacībhedoti, āmantā, sotaṁ kiṁgocaranti. Sotaṁ saddagocaranti. Ñāṇaṁ saddagocaranti, na hevaṁ vattabbe.

* Samāpannassa atthi vacībhedo ñāṇaṁ saccagocaraṁ, sotaṁ saddagocaranti, āmantā. Hañci ñāṇaṁ saccagocaraṁ, sotaṁ saddagocaraṁ, no ca vata re vattabbe “samāpannassa atthi vacībhedo”ti.

* Samāpannassa atthi vacībhedo ñāṇaṁ saccagocaraṁ, sotaṁ saddagocaranti, āmantā. Dvinnaṁ phassānaṁ, dvinnaṁ vedanānaṁ, dvinnaṁ saññānaṁ, dvinnaṁ cetanānaṁ, dvinnaṁ cittānaṁ samodhānaṁ hotīti, na hevaṁ vattabbe.

329. * Samāpannassa atthi vacībhedoti, āmantā. Pathavīkasiṇaṁ samāpattiṁ samāpannassa atthi vacībhedoti, na hevaṁ vattabbe.

* Samāpannassa atthi vacībhedoti, āmantā. Āpokasiṇaṁ -pa-. Tejokasiṇaṁ. Vāyokasiṇaṁ. Nīlakasiṇaṁ. Pītakasiṇaṁ. Lohitakasiṇaṁ. Odātakasiṇaṁ. Ākāsānañcāyatanaṁ. Viññāṇañcāyatanaṁ. Ākiñcaññāyatanaṁ -pa-. Nevasaññānāsaññāyatanaṁ samāpannassa atthi vacībhedoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Pathavīkasiṇaṁ samāpattiṁ samāpannassa natthi vacībhedoti, āmantā. Hañci pathavīkasiṇaṁ samāpattiṁ samāpannassa natthi vacībhedo, no ca vata re vattabbe “samāpannassa atthi vacībhedo”ti.

Āpokasiṇaṁ. Tejokasiṇaṁ. Vāyokasiṇaṁ. Nīlakasiṇaṁ. Pītakasiṇaṁ. Lohitakasiṇaṁ. Odātakasiṇaṁ. Ākāsānañcāyatanaṁ. Viññāṇañcāyatanaṁ. Ākiñcaññāyatanaṁ. Nevasaññānāsaññāyatanaṁ samāpannassa natthi vacībhedoti, āmantā. Hañci nevasaññānāsaññāyatanaṁ samāpannassa natthi vacībhedo, no ca vata re vattabbe "samāpannassa atthi vacībhedo"ti.

* Samāpannassa atthi vacībhedoti, āmantā. Lokiyasamāpattiṁ samāpannassa atthi vacībhedoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Samāpannassa atthi vacībhedoti, āmantā. Lokiyaṁ paṭhamaṁ jhānaṁ samāpannassa atthi vacībhedoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Samāpannassa atthi vacībhedoti, āmantā. Lokiyaṁ dutiyaṁ jhānaṁ. Tatiyaṁ jhānaṁ. Catutthaṁ jhānaṁ samāpannassa atthi vacībhedoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Lokiyaṁ samāpattiṁ samāpannassa natthi vacībhedoti, āmantā. Hañci lokiyaṁ samāpattiṁ samāpannassa natthi vacībhedo, no ca vata re vattabbe "samāpannassa atthi vacībhedo"ti.

* Lokiyaṁ paṭhamaṁ jhānaṁ samāpannassa natthi vacībhedoti, āmantā. Hañci lokiyaṁ paṭhamaṁ jhānaṁ samāpannassa natthi vacībhedo, no ca vata re vattabbe "samāpannassa atthi vacībhedo"ti.

* Lokiyaṁ dutiyaṁ jhānaṁ. Tatiyaṁ jhānaṁ. Catutthaṁ jhānaṁ samāpannassa natthi vacībhedoti, āmantā. Hañci lokiyaṁ catutthaṁ jhānaṁ samāpannassa natthi vacībhedo, no ca vata re vattabbe "samāpannassa atthi vacībhedo"ti.

330. * Lokuttaraṁ paṭhamaṁ jhānaṁ samāpannassa atthi vacībhedoti, āmantā. Lokiyaṁ paṭhamaṁ jhānaṁ samāpannassa atthi vacībhedoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Lokuttaraṁ paṭhamaṁ jhānaṁ samāpannassa atthi vacībhedoti, āmantā. Lokiyaṁ dutiyaṁ jhānaṁ. Tatiyaṁ jhānaṁ. Catutthaṁ jhānaṁ samāpannassa atthi vacībhedoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Lokiyaṁ paṭhamaṁ jhānaṁ samāpannassa natthi vacībhedoti, āmantā. Lokuttaraṁ paṭhamaṁ jhānaṁ samāpannassa natthi vacībhedoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Lokiyaṁ dutiyaṁ jhānaṁ. Tatiyaṁ jhānaṁ. Catutthaṁ jhānaṁ samāpannassa natthi vacībhedoti, āmantā. Lokuttaraṁ paṭhamaṁ jhānaṁ samāpannassa natthi vacībhedoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

331. * Lokuttaraṁ paṭhamaṁ jhānaṁ samāpannassa atthi vacībhedoti, āmantā. Lokuttaraṁ dutiyaṁ jhānaṁ samāpannassa atthi vacībhedoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Lokuttaraṁ paṭhamaṁ jhānaṁ samāpannassa atthi vacībhedoti, āmantā. Lokuttaraṁ tatiyaṁ jhānaṁ. Catutthaṁ jhānaṁ samāpannassa atthi vacībhedoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Lokuttaraṁ dutiyaṁ jhānaṁ samāpannassa natthi vacībhedoti, āmantā. Lokuttaraṁ paṭhamaṁ jhānaṁ samāpannassa natthi vacībhedoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Lokuttaraṁ dutiyaṁ jhānaṁ. Tatiyaṁ jhānaṁ. Catutthaṁ jhānaṁ samāpannassa natthi vacībhedoti, āmantā. Lokuttaraṁ paṭhamaṁ jhānaṁ samāpannassa natthi vacībhedoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

332. + Na vattabbaṁ "samāpannassa atthi vacībhedo"ti, āmantā. Nanu vitakkavicārā vacīsaṅkhārā vuttā Bhagavatā, paṭhamaṁ jhānaṁ samāpannassa atthi vitakkavicārāti, āmantā. Hañci vitakkavicārā vacīsaṅkhārā vuttā Bhagavatā, paṭhamaṁ jhānaṁ samāpannassa atthi vitakkavicārā, tena vata re vattabbe "samāpannassa atthi vacībhedo"ti.

* Vitakkavicārā vacīsaṅkhārā vuttā Bhagavatā, paṭhamaṁ jhānaṁ samāpannassa atthi vitakkavicārāti[1] atthi tassa vacībhedoti, āmantā. Pathavīkasiṇaṁ paṭhamaṁ jhānaṁ samāpannassa atthi vitakkavicārā, atthi tassa vacībhedoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

---

1. Atthi vitakkavicārā (Syā) evamuparipi.

* Vitakkavicārā vacīsaṅkhārā vuttā Bhagavatā, paṭhamaṁ jhānaṁ samāpannassa atthi vitakkavicārāti atthi tassa vacībhedoti, āmantā. Āpokasiṇaṁ tejokasiṇaṁ. Vāyokasiṇaṁ. Nīlakasiṇaṁ. Pītakasiṇaṁ. Lohitakasiṇaṁ. Odātakasiṇaṁ paṭhamaṁ jhānaṁ samāpannassa atthi vitakkavicārā, atthi tassa vacībhedoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

+ Na vattabbaṁ "samāpannassa atthi vacībhedo"ti, āmantā. Nanu vitakkasamuṭṭhānā vācā vuttā Bhagavatā, paṭhamaṁ jhānaṁ samāpannassa atthi vitakkavicārāti, āmantā. Hañci vitakkasamuṭṭhānā vācā vuttā Bhagavatā, paṭhamaṁ jhānaṁ samāpannassa atthi vitakkavicārā, tena vate re vattabbe "samāpannassa atthi vacībhedo"ti.

* Vitakkasamuṭṭhānā vācā vuttā Bhagavatā, paṭhamaṁ jhānaṁ samāpannassa atthi vitakkavicārāti atthi tassa vacībhedoti, āmantā. Saññāsamuṭṭhānā vācā vuttā Bhagavatā, dutiyaṁ jhānaṁ samāpannassa atthi saññā, atthi tassa vitakkavicārāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Vitakkasamuṭṭhānā vācā vuttā Bhagavatā, paṭhamaṁ jhānaṁ samāpannassa atthi vitakkavicārāti atthi tassa vacībhedoti, āmantā. Saññāsamuṭṭhānā vācā vuttā Bhagavatā, tatiyaṁ jhānaṁ -pa-. Catutthaṁ jhānaṁ. Ākāsānañcāyatanaṁ. Viññāṇañcāyatanaṁ. Ākiñcaññāyatanaṁ samāpannassa atthi saññā, atthi tassa vitakkavicārāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

333. * Samāpannassa atthi vacībhedoti, āmantā. Nanu "paṭhamaṁ jhānaṁ samāpannassa vācā niruddhā hotī"ti[1] attheva suttantoti, āmantā. Hañci "paṭhamaṁ jhānaṁ samāpannassavācā niruddhā hotī"ti attheva suttantoti, no ca vata re vattabbe "samāpannassa atthi vacībhedo"ti.

* "Paṭhamaṁ jhānaṁ samāpannassa vācā niruddhā hotī"ti[1] attheva suttanto"ti atthi tassa vacībhedoti, āmantā. "Dutiyaṁ jhānaṁ samāpannassa vitakkavicārā niruddhā hontīti[1] attheva suttanto"ti atthi tassa vitakkavicārāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* "Paṭhamaṁ jhānaṁ samāpannassa vācā niruddhā hotīti[1] attheva suttanto"ti atthi tassa vacībhedoti, āmantā. "Tatiyaṁ jhānaṁ

1. Saṁ 2. 418, 420 piṭṭhesu.

samāpannassa pīti niruddhā hoti. Catutthaṁ jhānaṁ samāpannassa assāsapassāsā niruddhā honti. Ākāsānañcāyatanaṁ samāpannassa rūpasaññā niruddhā hoti. Viññāṇañcāyatanaṁ samāpannassa ākāsānañcāyatanasaññā niruddhā hoti. Ākiñcaññāyatanaṁ samāpannassa viññāṇañcāyatanasaññā niruddhā hoti. Nevasaññānāsaññāyatanaṁ samāpannassa ākiñcaññāyatanasaññā niruddhā hoti. Saññāvedayitanirodhaṁ samāpannassa saññā ca vedanā ca niruddhā hontīti[1] attheva suttanto"ti atthi tassa saññā ca vedanā cāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

+ Na vattabbaṁ "samāpannassa atthi vacībhedo"ti, āmantā. Nanu paṭhamassa jhānassa saddo kaṇḍako[2] vutto Bhagavatāti[3], āmantā. Hañci paṭhamassa jhānassa saddo kaṇḍako vutto Bhagavatā, tena vata re vattabbe "samāpannassa atthi vacībhedo"ti.

* Paṭhamassa jhānassa saddo kaṇḍako vutto Bhagavatāti samāpannassa atthi vacībhedoti, āmantā. Dutiyassa jhānassa vitakkavicārā kaṇḍako vutto Bhagavatā. Tatiyassa jhānassa pīti kaṇḍako vutto Bhagavatā. Catutthassa jhānassa assāsapassāsā kaṇḍako vutto Bhagavatā[4]. Ākāsānañcāyatanaṁ samāpannassa rūpasaññā kaṇḍako vutto Bhagavatā. Viññāṇañcāyatanaṁ samāpannassa ākāsānañcāyatanasaññā kaṇḍako vutto Bhagavatā. Ākiñcaññāyatanaṁ samāpannassa viññāṇañcāyatanasaññā kaṇḍako vutto Bhagavatā. Nevasaññānāsaññāyatanaṁ samāpannassa ākiñcaññāyatanasaññā kaṇḍako vutto Bhagavatā. Saññāvedayitanirodhaṁ samāpannassa saññā ca vedanā ca kaṇḍako vutto Bhagavatā[4], atthi tassa saññā ca vedanā cāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

+ Na vattabbaṁ "samāpannassa atthi vacībhedo"ti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā "Sikhissa Ānanda Bhagavato Arahato Sammāsambuddhassa Abhibhū nāma sāvako brahmaloke ṭhito dasasahassilokadhātuṁ sarena viññāpesi—

---

1. Saṁ 2. 418, 420; Aṁ 3. 208; Dī 3. 221, 255 piṭṭhesu.
2. Kaṇṭako (Syā) Aṁ 3. 363 piṭṭhepi.
3. Aṁ 3. 363 piṭṭhe Kaṇṭakasuttaṁ nissāya pucchati.
4. Aṁ 3. 363 piṭṭhe.

Ārabbhatha nikkamatha, yuñjatha Buddhasāsane.
Dhunātha maccuno senaṁ, naḷāgāraṁva kuñjaro.

Yo imasmiṁ dhammavinaye, appamatto vihassati[1].
Pahāya jātisaṁsāraṁ, dukkhassantaṁ karissatī”ti[2].

Attheva suttantoti, āmantā. Tena hi samāpannassa atthi vacībhedoti.

Vacībhedakathā niṭṭhitā.

---

2. Dutiyavagga

(15) 6. Dukkhāhārakathā

334. * Dukkhāhāro maggaṅgaṁ maggapariyāpannanti, āmantā. Ye keci “dukkhan”ti vācaṁ bhāsanti, sabbe te maggaṁ bhāventīti, na hevaṁ vattabbe.

* Ye keci “dukkhan”ti vācaṁ bhāsanti, sabbe te maggaṁ bhāventīti, āmantā. Bālaputhujjanā “dukkhan”ti vācaṁ bhāsanti, bālaputhujjanā maggaṁ bhāventīti, na hevaṁ vattabbe. Mātughātako. Pitughātako. Arahantaghātako. Ruhiruppādako[3]. Saṁghabhedako “dukkhan”ti vācaṁ bhāsati, saṁghabhedako maggaṁ bhāvetīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

Dukkhāhārakathā niṭṭhitā.

---

2. Dutiyavagga

(16) 7. Cittaṭṭhitikathā

335. * Ekaṁ cittaṁ divasaṁ tiṭṭhatīti, āmantā. Upaḍḍhadivaso uppādakkhaṇo, upaḍḍhadivaso vayakkhaṇoti, na hevaṁ vattabbe.

---

1. Vihessati (Sī, Syā, Kaṁ), viharissati (Ka)
2. Aṁ 1. Tikanipāte 228 piṭṭhe; Saṁ 1. 158 piṭṭhe ca.
3. Lohituppādako (Sī, Ka) aññaṭṭhānesu pana ruhiruppādakotveva dissati.

* Ekaṁ cittaṁ dve divase tiṭṭhatīti, āmantā. Divaso uppādakkhaṇo, divaso vayakkhaṇoti, na hevaṁ vattabbe.

* Ekaṁ cittaṁ cattāro divase tiṭṭhati. Aṭṭha divase tiṭṭhati. Dasa divase tiṭṭhati. Vīsati divase tiṭṭhati. Māsaṁ tiṭṭhati. Dve māse tiṭṭhati. Cattāro māse tiṭṭhati. Aṭṭha māse tiṭṭhati. Dasa māse tiṭṭhati. Saṁvaccharaṁ tiṭṭhati. Dve vassāni tiṭṭhati. Cattāri vassāni tiṭṭhati. Aṭṭha vassāni tiṭṭhati. Dasa vassāni tiṭṭhati. Vīsati vassāni tiṭṭhati. Tiṁsa vassāni tiṭṭhati. Cattārīsa vassāni tiṭṭhati. Paññāsa vassāni tiṭṭhiti. Vassasataṁ tiṭṭhati. Dve vassasatāni tiṭṭhati. Cattāri vassasatāni tiṭṭhati. Pañca vassasatāni tiṭṭhati. Vassasahassaṁ tiṭṭhati. Dve vassasahassāni tīṭṭhati. Cattāri vassasahassāni tiṭṭhati. Aṭṭha vassasahassāni tiṭṭhati. Soḷasa vassasahassāni tiṭṭhati. Kappaṁ tiṭṭhati. Dve kappe tiṭṭhati. Cattāro kappe tīṭṭhati. Aṭṭha kappe tiṭṭhati. Soḷasa kappe tiṭṭhati. Bāttiṁsa kappe tiṭṭhati. Catusaṭṭhi kappe tiṭṭhati. Pañca kappasatāni tiṭṭhati. Kappasahassāni tiṭṭhati. Dve kappasahassāni tiṭṭhati. Cattāri kappasahassāni tiṭṭhati. Aṭṭha kappasahassāni tiṭṭhati. Soḷasa kappasahassāni tiṭṭhati. Vīsati kappasahassāni tiṭṭhati. Cattārīsa kappasahassāni tīṭṭhati. Saṭṭhi kappasahassāni tiṭṭhati. Caturāsīti kappasahassāni tiṭṭhatīti, āmantā. Dvecattārīsa kappasahassāni uppādakkhaṇo, dvecattārīsa kappasahassāni vayakkhaṇoti, na hevaṁ vattabbe.

* Ekaṁ cittaṁ divasaṁ tiṭṭhatīti, āmantā. Atthaññe dhammā ekāhaṁ bahumpi uppajjitvā nirujjhantīti, āmantā. Te dhammā cittena lahuparivattāti, na hevaṁ vattabbe.

* Te dhammā cittena lahuparivattāti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā "nāhaṁ bhikkhave aññaṁ ekadhammampi samanupassāmi evaṁ lahuparivattaṁ yathayidaṁ cittaṁ, yāvañcidaṁ bhikkhave upamāpi na sukarā yāva lahuparivattaṁ cittan"ti[1] attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṁ "te dhammā cittena lahuparivattā"ti.

1. Aṁ 1. 9 piṭṭhe.

* Te dhammā cittena lahuparivattāti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā "seyyathāpi bhikkhave makkaṭo araññe pavane caramāno sākhaṁ gaṇhati, taṁ muñcitvā aññaṁ gaṇhati, taṁ muñcitvā aññaṁ gaṇhati. Evameva kho bhikkhave yamidaṁ[1] vuccati cittaṁ itipi mano itipi viññāṇaṁ itipi, taṁ rattiyā ca divasassa ca aññadeva uppajjati aññaṁ nirujjhatī"ti[2] attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṁ "te dhammā cittena lahuparivattā"ti.

336. * Ekaṁ cittaṁ divasaṁ tiṭṭhatīti, āmantā. Cakkhuviññāṇaṁ divasaṁ tiṭṭhatīti, na hevaṁ vattabbe. Sotaviññāṇaṁ -pa-. Ghānaviññāṇaṁ. Jivhāviññāṇaṁ. Kāyaviññāṇaṁ. Akusalaṁ cittaṁ. Rāgasahagataṁ. Dosasahagataṁ. Mohasahagataṁ. Mānasahagataṁ. Diṭṭhisahagataṁ. Vicikicchāsahagataṁ. Thinasahagataṁ. Uddhaccasahagataṁ. Ahirikasahagataṁ. Anottappasahagataṁ cittaṁ divasaṁ tiṭṭhatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Ekaṁ cittaṁ divasaṁ tiṭṭhatīti, āmantā. Yeneva cittena cakkhunā rūpaṁ passati, teneva cittena sotena saddaṁ suṇāti -pa- ghānena gandhaṁ ghāyati. Jivhāya rasaṁ sāyati. Kāyena phoṭṭhabbaṁ phusati. Manasā dhammaṁ vijānāti -pa-. Yeneva cittena manasā dhammaṁ vijānāti, teneva cittena cakkhunā rūpaṁ passati -pa- sotena saddaṁ suṇāti. Ghānena gandhaṁ ghāyati. Jivhāya rasaṁ sāyati -pa- kāyena phoṭṭhabbaṁ phusatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Ekaṁ cittaṁ divasaṁ tiṭṭhatīti, āmantā. Yeneva cittena abhikkamati, teneva cittena paṭikkamati. Yeneva cittena paṭikkamati, teneva cittena abhikkamati. Yeneva cittena āloketi, teneva cittena viloketi. Yeneva cittena viloketi, teneva cittena āloketi. Yeneva cittena samiñjeti, teneva cittena pasāreti. Yeneva cittena pasāreti, teneva cittena samiñjetīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

---

1. Yadidaṁ (bahūsu) 2. Saṁ 1. 320 piṭṭhe.

337. * Ākāsānañcāyatanūpagānaṁ devānaṁ ekaṁ cittaṁ yāvatāyukaṁ tiṭṭhatīti, āmantā. Manussānaṁ ekaṁ cittaṁ yāvatāyukaṁ tiṭṭhatīti, na hevaṁ vattabbe.

* Ākāsānañcāyatanūpagānaṁ devānaṁ ekaṁ cittaṁ yāvatāyukaṁ tiṭṭhatīti, āmantā. Cātumahārājikānaṁ devānaṁ -pa-. Tāvatiṁsānaṁ devānaṁ. Yāmānaṁ devānaṁ. Tusitānaṁ devānaṁ. Nimmānaratīnaṁ devānaṁ. Paranimmitavasavattīnaṁ devānaṁ. Brahmapārisajjānaṁ devānaṁ. Brahmapurohitānaṁ devānaṁ. Mahābrahmānaṁ devānaṁ. Parittābhānaṁ devānaṁ. Appamāṇābhānaṁ devānaṁ. Ābhassarānaṁ devānaṁ. Parittasubhānaṁ devānaṁ. Appamāṇasubhānaṁ devānaṁ. Subhakiṇhānaṁ devānaṁ. Vehapphalānaṁ devānaṁ. Avihānaṁ devānaṁ. Atappānaṁ devānaṁ. Sudassānaṁ devānaṁ. Sudassīnaṁ devānaṁ. Akaniṭṭhānaṁ devānaṁ ekaṁ cittaṁ yāvatāyukaṁ tiṭṭhatīti, na hevaṁ vattabbe.

* Ākāsānañcāyatanūpagānaṁ devānaṁ vīsati kappasahassāni āyuppamāṇaṁ, Ākāsānañcāyatanūpagānaṁ devānaṁ ekaṁ cittaṁ vīsati kappasahassāni tiṭṭhatīti, āmantā. Manussānaṁ vassasataṁ āyuppamāṇaṁ manussānaṁ ekaṁ cittaṁ vassasataṁ tiṭṭhatīti, na hevaṁ vattabbe.

* Ākāsānañcāyatanūpagānaṁ devānaṁ vīsati kappasahassāni āyuppamāṇaṁ, Ākāsānañcāyatanūpagānaṁ devānaṁ ekaṁ cittaṁ vīsati kappasahassāni tiṭṭhatīti, āmantā. Cātumahārājikānaṁ devānaṁ pañca vassasatāni āyuppamāṇaṁ, Cātumahārājikānaṁ devānaṁ ekaṁ cittaṁ pañca vassasatāni tiṭṭhati. Vassasahassaṁ tiṭṭhati. Dve vassasahassāni tiṭṭhati. Cattāri vassasahassāni tiṭṭhati. Aṭṭha vassasahassāni tiṭṭhati. Soḷasa vassasahassāni tiṭṭhati. Kappassa tatiyabhāgaṁ tiṭṭhati. Upaḍḍhakappaṁ tiṭṭhati. Ekaṁ kappaṁ tiṭṭhati. Dve kappe tiṭṭhati. Cattāro kappe tiṭṭhati. Aṭṭha kappe tiṭṭhati. Soḷasa kappe tiṭṭhati. Bāttiṁsa kappe tiṭṭhati. Catusaṭṭhi kappe tiṭṭhati. Pañca kappasatāni tiṭṭhati. Kappasahassaṁ tiṭṭhati. Dve kappasahassāni tiṭṭhati. Cattāri kappasahassāni tiṭṭhati. Aṭṭha kappasahassāni tiṭṭhati. Akaniṭṭhānaṁ devānaṁ soḷasa kappasahassāni āyuppamāṇaṁ, akaniṭṭhānaṁ devānaṁ ekaṁ cittaṁ soḷasa kappasahassāni tiṭṭhatīti, na hevaṁ vattabbe.

+ Ākāsānañcāyatanūpagānaṁ devānaṁ cittaṁ muhuttaṁ muhuttaṁ uppajjati, muhuttaṁ muhuttaṁ nirujjhatīti, āmantā. Ākāsānañcāyatanūpagā devā muhuttaṁ muhuttaṁ cavanti, muhuttaṁ muhuttaṁ uppajjantīti, na hevaṁ vattabbe.

* Ākāsānañcāyatanūpagānaṁ devānaṁ ekaṁ cittaṁ yāvatāyukaṁ tiṭṭhatīti, āmantā. Ākāsānañcāyatanūpagā devā yeneva cittena uppajjanti, teneva cittena cavantīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

Cittaṭṭhitikathā niṭṭhitā.

---

2. Dutiyavagga

(17) 8. Kukkuḷakathā

338. * Sabbe saṅkhārā anodhiṁ katvā kukkuḷāti, āmantā. Nanu atthi sukhā vedanā kāyikaṁ sukhaṁ cetasikaṁ sukhaṁ dibbaṁ sukhaṁ mānusakaṁ sukhaṁ lābhasukhaṁ sakkārasukhaṁ yānasukhaṁ sayanasukhaṁ issariyasukhaṁ ādhipaccasukhaṁ gihisukhaṁ sāmaññasukhaṁ sāsavaṁ sukhaṁ anāsavaṁ sukhaṁ upadhisukhaṁ nirūpadhisukhaṁ sāmisaṁ sukhaṁ nirāmisaṁ sukhaṁ sappītikaṁ sukhaṁ nippītikaṁ sukhaṁ jhānasukhaṁ vimuttisukhaṁ kāmasukhaṁ nekkhammasukhaṁ vivekasukhaṁ upasamasukhaṁ sambodhasukhanti, āmantā. Hañci atthi sukhā vedanā -pa- sambodhasukhaṁ, no ca vata re vattabbe "sabbe saṅkhārā anodhiṁ katvā kukkuḷā"ti.

* Sabbe saṅkhārā anodhiṁ katvā kukkuḷāti, āmantā. Sabbe saṅkhārā dukkhā vedanā kāyikaṁ dukkhaṁ cetasikaṁ dukkhaṁ sokaparidevadukkhadomanassa-upāyāsāti, na hevaṁ vattabbe.

+ Na vattabbaṁ "sabbe saṅkhārā anodhiṁ katvā kukkuḷā"ti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā "sabbaṁ bhikkhave ādittaṁ, kiñca bhikkhave sabbaṁ ādittaṁ, cakkhuṁ bhikkhave ādittaṁ rūpā ādittā cakkhuviññāṇaṁ ādittaṁ cakkhusamphasso āditto. Yamidaṁ[1] cakkhusamphassapaccayā uppajjati vedayitaṁ sukhaṁ vā dukkhaṁ vā adukkhamasukhaṁ vā, tampi ādittaṁ. Kena ādittaṁ, rāgagginā dosagginā mohagginā ādittaṁ, jātiyā jarāya maraṇena sokehi paridevehi

---

1. Yampidaṁ (Sī, Syā, Saṁ 2. 251 piṭṭhepi.)

dukkhehi domanassehi upāyāsehi ādittanti vadāmi. Sotaṁ ādittaṁ, saddā ādittā -pa-. Ghānaṁ ādittaṁ, gandhā ādittā -pa-. Jivhā ādittā, rasā ādittā -pa-. Kāyo āditto, phoṭṭhabbā ādittā -pa-. Mano āditto, dhammā ādittā. Manoviññāṇaṁ ādittaṁ, manosamphasso āditto. Yamidaṁ manosamphassapaccayā uppajjati vedayitaṁ sukhaṁ vā dukkhaṁ vā adukkhamasukhaṁ vā, tampi ādittaṁ. Kena ādittaṁ, rāgagginā dosagginā mohagginā ādittaṁ, jātiyā jarāya maraṇena sokehi paridevehi dukkhehi domanassehi upāyāsehi ādittanti vadāmī"ti[1] attheva suttantoti, āmantā. Tena hi vattabbaṁ[2] "sabbe saṅkhārā anodhiṁ katvā kukkuḷā"ti.

* Sabbe saṅkhārā anodhiṁ katvā kukkuḷāti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā "pañcime bhikkhave kāmaguṇā. Katame pañca, cakkhuviññeyyā rūpā iṭṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasaṁhitā rajanīyā, sotaviññeyyā saddā -pa- ghānaviññeyyā gandhā. Jivhāviññeyyā rasā. Kāyaviññeyyā phoṭṭhabbā iṭṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasaṁhitā rajanīyā. Ime kho bhikkhave pañca kāmaguṇā"ti[3] attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṁ "sabbe saṅkhārā anodhiṁ katvā kukkuḷā"ti.

+ Na vattabbaṁ "sabbe saṅkhārā anodhiṁ katvā kukkuḷā"ti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā "lābhā vo bhikkhave suladdhaṁ vo bhikkhave khaṇo vo paṭiladdho[4] brahmacariyavāsāya. Diṭṭhā mayā bhikkhave cha phassāyatanikā nāma nirayā. Tattha yaṁ kiñci cakkhunā rūpaṁ passati, aniṭṭharūpaññeva passati no iṭṭharūpaṁ, akantarūpaññeva passati no kantarūpaṁ, amanāparūpaññeva passati no manāparūpaṁ. Yaṁ kiñci sotena saddaṁ suṇāti -pa- ghānena gandhaṁ ghāyati. Jivhāya rasaṁ sāyati. Kāyena phoṭṭhabbaṁ phusati. Manasā dhammaṁ vijānāti. Aniṭṭharūpaññeva vijānāti no iṭṭharūpaṁ, akantarūpaññeva vijānāti no kantarūpaṁ, amanāparūpaññeva vijānāti no manāparūpan"ti[5] attheva suttantoti, āmantā. Tena hi vattabbaṁ[6] "sabbe saṅkhārā anodhiṁ katvā kukkuḷā"ti.

---

1. Vi 3. 44; Saṁ 2. 251 piṭṭhesu.
2. Tena hi (Sī, Syā), tena hi na vattabbaṁ (Ka)
3. Ma 1. 119; Saṁ 2. 427 piṭṭhesu.
4. Paṭividdho (bahūsu)
5. Saṁ 2. 341 piṭṭhe.
6. Tena hi na vattabbaṁ (Syā, Ka)

* Sabbe saṅkhārā anodhiṁ katvā kukkuḷāti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā "lābhā vo bhikkhave suladdhaṁ vo bhikkhave khaṇo vo paṭiladdho brahmacariyavāsāya. Diṭṭhā mayā bhikkhave cha phassāyatanikā nāma saggā. Tattha yaṁ kiñci cakkhunā rūpaṁ passati, iṭṭharūpaññeva passati no aniṭṭharūpaṁ, kantarūpaññeva passati no akantarūpaṁ, manāparūpaññeva passati no amanāparūpaṁ. Yaṁ kiñci sotena saddaṁ suṇāti -pa- ghānena gandhaṁ ghāyati. Jivhāya rasaṁ sāyati. Kāyena phoṭṭhabbaṁ phusati. Manasā dhammaṁ vijānāti. Iṭṭharūpaññeva vijānāti no aniṭṭharūpaṁ, kantarūpaññeva vijānāti no akantarūpaṁ, manāparūpaññeva vijānāti no amanāparūpan"ti[1] attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṁ "sabbesaṅkhārā anodhiṁ katvā kukkuḷā"ti.

+ Na vattabbaṁ "sabbe saṅkhārā anodhiṁ katvā kukkuḷā"ti, āmantā. Nanu 'yadaniccaṁ taṁ dukkhaṁ'[2] vuttaṁ Bhagavatā, 'sabbe saṅkhārā aniccā'ti[3], āmantā. Hañci 'yadaniccaṁ taṁ dukkhaṁ' vuttaṁ Bhagavatā, 'sabbe saṅkhārā aniccā', tena vata re vattabbe "sabbe saṅkhārā anodhiṁ katvā kukkuḷā"ti.

* Sabbe saṅkhārā anodhiṁ katvā kukkuḷāti, āmantā. Dānaṁ aniṭṭhaphalaṁ akantaphalaṁ amanuññaphalaṁ secanakaphalaṁ dukkhudrayaṁ dukkhavipākanti, na hevaṁ vattabbe.

Sīlaṁ -pa-. Uposatho -pa-. Bhāvanā -pa-. Brahmacariyaṁ aniṭṭhaphalaṁ akantaphalaṁ amanuññaphalaṁ secanakaphalaṁ dukkhudrayaṁ dukkhavipākanti, na hevaṁ vattabbe.

Nanu dānaṁ iṭṭhaphalaṁ kantaphalaṁ manuññaphalaṁ asecanakaphalaṁ sukhudrayaṁ sukhavipākanti, āmantā. Hañci dānaṁ iṭṭhaphalaṁ kantaphalaṁ manuññaphalaṁ asecanakaphalaṁ sukhudrayaṁ sukhavipākaṁ, no ca vata re vattabbe "sabbe saṅkhārā anodhiṁ katvā kukkuḷā"ti.

Nanu sīlaṁ. Uposatho. Bhāvanā. Brahmacariyaṁ iṭṭhaphalaṁ kantaphalaṁ manuññaphalaṁ asecanakaphalaṁ sukhudrayaṁ sukhavipākanti, āmantā. Hañci brahmacariyaṁ iṭṭhaphalaṁ kantaphalaṁ manuññaphalaṁ asecanakaphalaṁ sukhudrayaṁ sukhavipākanti, no ca vata re vattabbe "sabbe saṅkhārā anodhiṁ katvā kukkuḷā"ti.

---

1. Saṁ 2. 341 piṭṭhe. 2. Saṁ 2. 19 piṭṭhe. 3. Khu 1. 53; Ma 1. 292 piṭṭhesu.

* Sabbe saṅkhārā anodhiṁ katvā kukkuḷāti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā—

"Sukho viveko tuṭṭhassa, sutadhammassa passato.
Abyāpajjaṁ sukhaṁ loke, pāṇabhūtesu saṁyamo.

Sukhā virāgatā loke, kāmānaṁ samatikkamo.
Asmimānassa yo vinayo, etaṁ ve paramaṁ sukhaṁ[1].

Taṁ sukhena sukhaṁ pattaṁ, accantasukhameva taṁ.
Tisso vijjā anuppattā, etaṁ ve paramaṁ sukhan"ti.

Attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṁ "sabbe saṅkhārā anodhiṁ katvā kukkuḷā"ti.

Kukkuḷakathā niṭṭhitā.

---

2. Dutiyavagga

(18) 9. Anupubbābhisamayakathā

339. * Anupubbābhisamayoti, āmantā. Anupubbena sotāpattimaggaṁ bhāvetīti, na hevaṁ vattabbe. Anupubbena sotāpattimaggaṁ bhāvetīti, āmantā. Anupubbena sotāpattiphalaṁ sacchikarotīti, na hevaṁ vattabbe.

* Anupubbābhisamayoti, āmantā. Anupubbena sakadāgāmimaggaṁ bhāvetīti, na hevaṁ vattabbe. Anupubbena sakadāgāmimaggaṁ bhāvetīti, āmantā. Anupubbena sakadāgāmiphalaṁ sacchikarotīti, na hevaṁ vattabbe.

* Anupubbābhisamayoti, āmantā. Anupubbena anāgāmimaggaṁ bhāvetīti, na hevaṁ vattabbe. Anupubbena anāgāmimaggaṁ bhāvetīti, āmantā. Anupubbena anāgāmiphalaṁ sacchikarotīti, na hevaṁ vattabbe.

* Anupubbābhisamayoti, āmantā. Anupubbena arahattamaggaṁ bhāvetīti, na hevaṁ vattabbe. Anupubbena arahattamaggaṁ bhāvetīti, āmantā. Anupubbena arahattaphalaṁ sacchikarotīti, na hevaṁ vattabbe.

---

1. Vi 3. 4 piṭṭhe; Khu 1. 88 Udāne ca.

340. * Sotāpattiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo dukkhadassanena kiṁ jahatīti? Sakkāyadiṭṭhiṁ vicikicchaṁ sīlabbataparāmāsaṁ tadekaṭṭhe ca kilese catubhāgaṁ jahatīti. Catubhāgaṁ sotāpanno catubhāgaṁ na sotāpanno catubhāgaṁ sotāpattiphalappatto paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharati, catubhāgaṁ na kāyena phusitvā viharati, catubhāgaṁ sattakkhattuparamo kolaṁkolo ekabījī Buddhe aveccappasādena samannāgato. Dhamme -pa- saṁghe -pa- ariyakantehi sīlehi samannāgato catubhāgaṁ na ariyakantehi sīlehi samannāgatoti, na hevaṁ vattabbe.

* Samudayadassanena -pa-. Nirodhadassanena -pa-. Maggadassanena kiṁ jahatīti, sakkāyadiṭṭhiṁ vicikicchaṁ sīlabbataparāmāsaṁ tadekaṭṭhe ca kilese catubhāgaṁ jahatīti. Catubhāgaṁ sotāpanno catubhāgaṁ na sotāpanno catubhāgaṁ sotāpattiphalappato paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati kāyena phusitvā viharati. Catubhāgaṁ na kāyena phusitvā viharati catubhāgaṁ sattakkhattuparamo kolaṁkolo ekabījī Buddhe aveccappasādena samannāgato. Dhamme -pa- saṁghe -pa- ariyakantehi sīlehi samannāgato catubhāgaṁ na ariyakantehi sīlehi samannāgatoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

341. * Sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo dukkhadassanena kiṁ jahatīti, oḷārikaṁ kāmarāgaṁ oḷārikaṁ byāpādaṁ tadekaṭṭhe ca kilese catubhāgaṁ jahatīti. Catubhāgaṁ sakadāgāmī catubhāgaṁ na sakadāgāmī. Catubhāgaṁ sakadāgāmiphalappatto paṭiladdo adhigato sacchikato upasampajja viharati. Kāyena phusitvā viharati. Catubhāgaṁ na kāyena phusitvā viharatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Samudayadassanena -pa-. Nirodhadassanena -pa-. Maggadassanena kiṁ jahatīti, oḷārikaṁ kāmarāgaṁ oḷārikaṁ byāpādaṁ tadekaṭṭhe ca kilese catubhāgaṁ jahatīti. Catubhāgaṁ sakadāgāmī catubhāgaṁ na sakadāgāmī catubhāgaṁ sakadāgāmiphalappatto paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati. Kāyena phusitvā viharati. Catubhāgaṁ na kāyena phusitvā viharatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

342. * Anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo dukkhadassanena kiṁ jahatīti, aṇusahagataṁ kāmarāgaṁ aṇusahagataṁ byāpādaṁ tadekaṭṭhe ca kilese catubhāgaṁ jahatīti. Catubhāgaṁ anāgāmī catubhāgaṁ na anāgāmī catubhāgaṁ anāgāmiphalappatto paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati. Kāyena phusitvā viharati. Catubhāgaṁ na kāyena phusitvā viharati. Catubhāgaṁ antarāparinibbāyī -pa-. Upahaccaparinibbāyī. Asaṅkhāraparinibbāyī. Sasaṅkhāraparinibbāyī. Uddhaṁsoto akaniṭṭhagāmī catubhāgaṁ na uddhaṁsoto na akaniṭṭhagāmīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Samudayadassanena -pa-. Nirodhadassanena -pa-. Maggadassanena kiṁ jahatīti, aṇusahagataṁ kāmarāgaṁ aṇusahagataṁ byāpādaṁ tadekaṭṭhe ca kilese catubhāgaṁ jahatīti. Catubhāgaṁ anāgāmī catubhāgaṁ na anāgāmī catubhāgaṁ anāgāmiphalappatto paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati. Kāyena phusitvā viharati. Catubhāgaṁ na kāyena phusitvā viharati. Catubhāgaṁ antarāparinibbāyī -pa-. Upahaccaparinibbāyī. Asaṅkhāraparinibbāyī. Sasaṅkhāraparinibbāyī. Uddhaṁsoto akaniṭṭhagāmī catubhāgaṁ na uddhaṁsoto akaniṭṭhagāmīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

343. * Arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo dukkhadassanena kiṁ jahatīti, rūparāgaṁ arūparāgaṁ mānaṁ uddhaccaṁ avijjaṁ tadekaṭṭhe ca kilese catubhāgaṁ jahatīti. Catubhāgaṁ arahā catubhāgaṁ na arahā catubhāgaṁ arahattappatto paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharati. Catubhāgaṁ na kāyena phusitvā viharati. Catubhāgaṁ vītarāgo -pa-. Vītadoso. Vītamoho -pa-. Katakaraṇīyo ohitabhāro anuppattasadattho parikkhīṇabhavasaṁyojano sammadaññāvimutto ukkhittapaligho saṁkiṇṇaparikho abbūḷhesiko niraggaḷo ariyo pannaddhajo pannabhāro visaññutto suvijitavijayo, dukkhaṁ tassa pariññātaṁ, samudayo pahīno, nirodho sacchikato, maggo bhāvito, abhiññeyyaṁ abhiññātaṁ, pariññeyyaṁ pariññātaṁ, pahātabbaṁ pahīnaṁ, bhāvetabbaṁ bhāvitaṁ -pa- sacchikātabbaṁ sacchikataṁ. Catubhāgaṁ sacchikātabbaṁ na sacchikatanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Samudayadassanena. Nirodhadassanena. Maggadassanena kiṁ jahatīti, rūparāgaṁ arūparāgaṁ mānaṁ uddhaccaṁ avijjaṁ tadekaṭṭhe ca kilese catubhāgaṁ jahatīti. Catubhāgaṁ arahā catubhāgaṁ na arahā catubhāgaṁ arahattappatto paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati. Kāyena phusitvā viharati. Catubhāgaṁ na kāyena phusitvā viharati. Catubhāgaṁ vītarāgo -pa- vītadoso vītamoho katakaraṇīyo ohitabhāro anuppattasadattho parikkhīṇabhavasaṁyojano sammadaññāvimutto ukkhittapaligho saṁkiṇṇaparikho abbūḷhesiko niraggaḷo ariyo pannaddhajo pannabhāro visaññutto suvijitavijayo, dukkhaṁ tassa pariññātaṁ, samudayo pahīno, nirodho sacchikato, maggo bhāvito, abhiññeyyaṁ abhiññātaṁ, pariññeyyaṁ pariññātaṁ, pahātabbaṁ pahīnaṁ, bhāvitabbaṁ bhāvitaṁ -pa- sacchikātabbaṁ sacchikataṁ catubhāgaṁ sacchikātabbaṁ na sacchikatanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

344. * Sotāpattiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo dukkhaṁ dakkhanto "paṭipannako"ti vattabboti, āmantā. Dukkhe diṭṭhe "phale ṭhito"ti vattabboti, na hevaṁ vattabbe. Samudayaṁ dakkhanto -pa-. Nirodhaṁ dakkhanto "paṭipannako"ti vattabboti, āmantā. Nirodhe diṭṭhe "phale ṭhiko"ti vattabboti, na hevaṁ vattabbe.

* Sotāpattiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo maggaṁ dakkhanto "paṭipannako"ti vattabbo, magge diṭṭhe "phale ṭhito"ti vattabboti, āmantā. Dukkhaṁ dakkhanto "paṭipannako"ti vattabbo, dukkhe diṭṭhe "phale ṭhito"ti vattabboti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Maggaṁ dakkhanto "paṭipannako"ti vattabbo, magge diṭṭhe "phale ṭhito"ti vattabboti, āmantā. Samudayaṁ dakkhanto -pa-. Nirodhaṁ dakkhanto "paṭipannako"ti vattabbo, nirodhe diṭṭhe "phale ṭhito"ti vattabboti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Sotāpattiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo dukkhaṁ dakkhanto "paṭipannako"ti vattabbo, dukkhe diṭṭhe na vattabbaṁ "phale ṭhitoti vattabbo"ti, āmantā. Maggaṁ dakkhanto "paṭipannako"ti vattabbo, magge diṭṭhe na vattabbaṁ "phale ṭhitoti vattabbo"ti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Samudayaṁ dakkhanto. Nirodhaṁ dakkhanto "paṭipannako"ti vattabbo, nirodhe diṭṭhe na vattabbaṁ "phale ṭhitoti vattabbo"ti, āmantā. Maggaṁ dakkhanto

“paṭipannako”ti vattabbo, magge diṭṭhe na vattabbaṁ “phale ṭhitoti vattabbo”ti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Sotāpattiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo dukkhaṁ dakkhanto “paṭipannako”ti vattabbo, dukkhe diṭṭhe na vattabbaṁ “phale ṭhitoti vattabbo”ti,āmantā. Niratthiyaṁ dukkhadassananti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Samudayaṁ dakkhanto -pa-. Nirodhaṁ dakkhanto “paṭipannako”ti vattabbo. Nirodhe diṭṭhe na vattabbaṁ “phale ṭhitoti vattabbo”ti, āmantā. Niratthiyaṁ nirodhadassananti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

345. + Dukkhe diṭṭhe cattāri saccāni diṭṭhāni hontīti, āmantā. Dukkhasaccaṁ cattāri saccānīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Rūpakkhandhe aniccato diṭṭhe pañcakkhandhā aniccato diṭṭhā hontīti, āmantā. Rūpakkhandho pañcakkhandhāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Cakkhāyatane aniccato diṭṭhe dvādasāyatanāni aniccato diṭṭhāni hontīti, āmantā. Cakkhāyatanaṁ dvādasāyatanānīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Cakkhudhātuyā aniccato diṭṭhāya aṭṭhārasa dhātuyo aniccato diṭṭhā hontīti, āmantā. Cakkhudhātu aṭṭhārasa dhātuyoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Cakkhundriye aniccato diṭṭhe bāvīsatindriyāni aniccato diṭṭhāni hontīti, āmantā. Cakkhundriyaṁ bāvīsatindriyānīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Catūhi ñāṇehi sotāpattiphalaṁ sacchikarotīti, āmantā. Cattāri sotāpattiphalānīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Aṭṭhahi ñāṇehi sotāpattiphalaṁ sacchikarotīti, āmantā. Aṭṭha sotāpattiphalānīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Dvādasahi ñāṇehi sotāpattiphalaṁ sacchikarotīti, āmantā. Dvādasa sotāpattiphalānīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Catucattārīsāya ñāṇehi sotāpattiphalaṁ sacchikarotīti, āmantā. Catucattārīsaṁ sotāpattiphalānīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sattasattatiyā ñāṇehi sotāpattiphalaṁ sacchikarotīti, āmantā. Sattasattati sotāpattiphalānīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

+ Paravādīpucchālakkhaṇaṁ. * Sakavādīpucchālakkhaṇaṁ.

346. + Na vattabbaṁ anupubbābhisamayoti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā—"seyyathāpi bhikkhave mahāsamuddo anupubbaninno anupubbapoṇo anupubbapabbhāro na āyatakeneva papāto. Evameva kho bhikkhave imasmiṁ dhammavinaye anupubbasikkhā anupubbakiriyā anupubbapaṭipadā na āyatakeneva aññāpaṭivedho"ti[1] attheva suttantoti, āmantā. Tena hi anupubbābhisamayoti.

+ Na vattabbaṁ anupubbābhisamayoti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā—

"Anupubbena medhāvī, thokaṁ thokaṁ khaṇe khaṇe.
Kammāro rajatasseva, niddhame malamattano"ti[2].

Attheva suttantoti, āmantā. Tena hi anupubbābhisamayoti.

* Anupubbābhisamayoti, āmantā. Nanvāyasmā Gavampati thero bhikkhū etadavoca—sammukhā metaṁ āvuso Bhagavato sutaṁ sammukhā paṭiggahitaṁ "yo bhikkhave dukkhaṁ passati, dukkhasamudayampi so passati, dukkhanirodhampi passati, dukkhanirodhagāminiṁ paṭipadampi passati. Yo dukkhasamudayaṁ passati, dukkhampi so passati, dukkhanirodhampi passati, dukkhanirodhagāminiṁ paṭipadampi passati. Yo dukkhanirodhaṁ passati, dukkhampi so passati, dukkhasamudayampi passati, dukkhanirodhagāminiṁ paṭipadampi passati. Yo dukkhanirodhagāminiṁ paṭipadaṁ passati, dukkhampi so passati, dukkhasamudayampi passati, dukkhanirodhampi passatī"ti[3] attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṁ anupubbābhisamayoti.

* Anupubbābhisamayoti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā—

"Sahāvassa dassanasampadāya,
Tayassu dhammā jahitā bhavanti.
Sakkāyadiṭṭhī vicikicchitañca,
Sīlabbataṁ vāpi yadatthi kiñci.
Catūhapāyehi ca vippamutto,
Chaccābhiṭhānāni abhabba kātun"ti.

1. Vi 4. 421; Aṁ 3. 46 piṭṭhe; Khu 1. 141 Udāne ca. 2. Khu 1. 48 Dhammapade.
3. Saṁ 3. 382 piṭṭhe.

Attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṁ “anupubbābhisamayo”ti.

* Anupubbābhisamayoti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā “yasmiṁ bhikkhave samaye ariyasāvakassa virajaṁ vītamalaṁ dhammacakkhuṁ udapādi ‘yaṁ kiñci samudayadhammaṁ, sabbaṁ taṁ nirodhadhamman’ti. Saha dassanuppādā bhikkhave ariyasāvakassa tīṇi saṁyojanāni pahīyanti sakkāyadiṭṭhi vicikicchā sīlabbataparāmāso”ti attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṁ anupubbābhisamayoti.

Anupubbābhisamayakathā niṭṭhita.

---

2. Dutiyavagga

(19) 10. Vohārakathā

347. * Buddhassa Bhagavato vohāro lokuttaroti, āmantā. Lokuttare sote paṭihaññati no lokiye. Lokuttarena viññāṇena paṭivijānanti no lokiyena. Sāvakā paṭivijānanti no puthujjanāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Nanu Buddhassa Bhagavato vohāro lokiye sote paṭihaññatīti, āmantā. Hañci Buddhassa Bhagavato vohāro lokiye sote paṭihaññati, no ca vata re vattabbe “Buddhassa Bhagavato vohāro lokuttaro”ti.

* Nanu Buddhassa Bhagavato vohāraṁ lokiyena viññāṇena paṭivijānantīti, āmantā. Hañci Buddhassa Bhagavato vohāraṁ lokiyena viññāṇena paṭivijānanti no ca vata re vattabbe “Buddhassa Bhagavato vohāro lokuttaro”ti.

* Nanu Buddhassa Bhagavato vohāraṁ puthujjanā paṭivijānantīti, āmantā. Hañci Buddhassa Bhagavato vohāraṁ puthujjanā paṭivijānanti, no ca vata re vattabbe “Buddhassa Bhagavato vohāro lokuttaro”ti.

348. * Buddhassa Bhagavato vohāro lokuttaroti, āmantā. Maggo phalaṁ nibbānaṁ sotāpattimaggo sotāpattiphalaṁ sakadāgāmimaggo sakadāgāmiphalaṁ anāgāmimaggo anāgāmiphalaṁ arahattamaggo arahattaphalaṁ. Satipaṭṭhānaṁ sammappadhānaṁ iddhipādo indriyaṁ balaṁ bojjhaṅgoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Buddhassa Bhagavato vohāro lokuttaroti, āmantā. Atthi keci Buddhassa Bhagavato vohāraṁ suṇantīti, āmantā. Lokuttaro dhammo sotaviññeyyo, sotasmiṁ paṭihaññati, sotassa āpāthaṁ āgacchatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Nanu lokuttaro dhammo na sotaviññeyyo, na sotasmiṁ paṭihaññati, na sotassa āpāthaṁ āgacchatīti, āmantā. Hañci lokuttaro dhammo na sotaviññeyyo, na sotasmiṁ paṭihaññati, na sotassa āpāthaṁ āgacchati, no ca vata re vattabbe "Buddhassa Bhagavato vohāro lokuttaro"ti.

349. * Buddhassa Bhagavato vohāro lokuttaroti, āmantā. Atthi keci Buddhassa Bhagavato vohāre rajjeyyunti, āmantā. Lokuttaro dhammo rāgaṭṭhāniyo rajanīyo kamanīyo madanīyo bandhanīyo mucchanīyoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Nanu lokuttaro dhammo na rāgaṭṭhāniyo na rajanīyo na kamanīyo na madanīyo na bandhanīyo na mucchanīyoti, āmantā. Hañci lokuttaro dhammo na rāgaṭṭhāniyo na rajanīyo na kamanīyo na madanīyo na bandhanīyo na mucchanīyo, no ca vata re vattabbe "Buddhassa Bhagavato vohāro lokuttaro"ti.

* Buddhassa Bhagavato vohāro lokuttaroti, āmantā. Atthi keci Buddhassa Bhagavato vohāre dusseyyunti, āmantā. Lokuttaro dhammo dosaṭṭhāniyo kopaṭṭhāniyo paṭighaṭṭhāniyoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Nanu lokuttaro dhammo na dosaṭṭhāniyo na kopaṭṭhāniyo na paṭighaṭṭhāniyoti, āmantā. Hañci lokuttaro dhammo na dosaṭṭhāniyo

na kopaṭṭhāniyo na paṭighaṭṭhāniyo, no ca vata re vattabbe "Buddhassa Bhagavato vohāro lokuttaro"ti.

* Buddhassa Bhagavato vohāro lokuttaroti, āmantā. Atthi keci Buddhassa Bhagavato vohāre muyheyyunti, āmantā. Lokuttaro dhammo mohaṭṭhāniyo aññāṇakaraṇo acakkhukaraṇo paññānirodhiko vighātapakkhiko anibbānasaṁvattanikoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Nanu lokuttaro dhammo na mohaṭṭhāniyo na aññāṇakaraṇo na acakkhukaraṇo paññāvuddhiko avighātapakkhiko nibbānasaṁvattanikoti, āmantā. Hañci lokuttaro dhammo na mohaṭṭhāniyo na aññāṇakaraṇo na acakkhukaraṇo paññāvuddhiko avighātapakkhiko nibbānasaṁvattaniko, no ca vata re vattabbe "Buddhassa Bhagavato vohāro lokuttaro"ti.

350. * Buddhassa Bhagavato vohāro lokuttaroti, āmantā. Ye keci Buddhassa Bhagavato vohāraṁ suṇanti, sabbe te maggaṁ bhāventīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Ye keci Buddhassa Bhagavato vohāraṁ suṇanti, sabbe te maggaṁ bhāventīti, āmantā. Bālaputhujjanā Buddhassa Bhagavato vohāraṁ suṇanti, bālaputhujjanā maggaṁ bhāventīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Mātughātako maggaṁ bhāveti -pa-. Pitughātako. Arahantaghātako. Ruhiruppādako. Saṁghabhedako Buddhassa Bhagavato vohāraṁ suṇāti, saṁghabhedako maggaṁ bhāvetīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

351. + Labbhā sovaṇṇamayāya laṭṭhiyā dhaññapuñjopi suvaṇṇapuñjopi ācikkhitunti, āmantā. Evamevaṁ Bhagavā lokuttarena vohārena lokiyampi lokuttarampi dhammaṁ voharatīti.

* Labbhā elaṇḍiyāya laṭṭhiyā dhaññapuñjopi suvaṇṇapuñjopi ācikkhitunti, āmantā. Evamevaṁ Bhagavā lokiyena vohārena lokiyampi lokuttarampi dhammaṁ voharatīti.

352. * Buddhassa Bhagavato vohāro lokiyaṁ voharantassa lokiyo hoti, lokuttaraṁ voharantassa lokuttaro hotīti, āmantā. Lokiyaṁ voharantassa lokiye sote paṭihaññati, lokuttaraṁ voharantassa lokuttare sote paṭihaññati, lokiyaṁ voharantassa lokiyena viññāṇena paṭivijānanti, lokuttaraṁ voharantassa lokuttarena viññāṇena paṭivijānanti, lokiyaṁ voharantassa puthujjanā paṭivijānanti, lokuttaraṁ voharantassa sāvakā paṭivijānantīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

+ Na vattabbaṁ Buddhassa Bhagavato vohāro lokiyaṁ voharantassa lokiyo hoti, lokuttaraṁ voharantassa lokuttaro hotīti, āmantā. Nanu Bhagavā lokiyampi lokuttarampi dhammaṁ voharatīti, āmantā. Hañci Bhagavā lokiyampi lokuttarampi dhammaṁ voharati, tena vata re vattabbe "Buddhassa Bhagavato vohāro lokiyaṁ voharantassa lokiyo hoti, lokuttaraṁ voharantassa lokuttaro hotī"ti.

* Buddhassa Bhagavato vohāro lokiyaṁ voharantassa lokiyo hoti, lokuttaraṁ voharantassa lokuttaro hotīti, āmantā. Maggaṁ voharantassa maggo hoti, amaggaṁ voharantassa amaggo hoti, phalaṁ voharantassa phalaṁ hoti, aphalaṁ voharantassa aphalaṁ hoti, nibbānaṁ voharantassa nibbānaṁ hoti, anibbānaṁ voharantassa anibbānaṁ hoti, saṅkhataṁ voharantassa saṅkhataṁ hoti, asaṅkhataṁ voharantassa asaṅkhataṁ hoti, rūpaṁ voharantassa rūpaṁ hoti, arūpaṁ voharantassa arūpaṁ hoti, vedanaṁ voharantassa vedanā hoti, avedanaṁ voharantassa avedanā hoti, saññaṁ voharantassa saññā hoti, asaññaṁ voharantassa asaññā hoti, saṅkhāre voharantassa saṅkhārā honti, asaṅkhāre voharantassa asaṅkhārā honti, viññāṇaṁ voharantassa viññāṇaṁ hoti, aviññāṇaṁ voharantassa aviññāṇaṁ hotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

Vohārakathā niṭṭhitā.

2. Dutiyavagga

(20) 11. Nirodhakathā

353. * Dve nirodhāti, āmantā. Dve dukkhanirodhāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Dve dukkhanirodhāti, āmantā. Dve nirodhasaccānīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Dve nirodhasaccānīti, āmantā. Dve dukkhasaccānīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Dve nirodhasaccānīti, āmantā. Dve samudayasaccānīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Dve nirodhasaccānīti, āmantā. Dve maggasaccānīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Dve nirodhasaccānīti, āmantā. Dve tāṇāni -pa-. Dve leṇāni. Dve saraṇāni. Dve parāyaṇāni. Dve accutāni. Dve amatāni. Dve nibbānānīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Dve nibbānānīti, āmantā. Atthi dvinnaṁ nibbānānaṁ uccanīcatā hīnapaṇītatā ukkaṁsāvakaṁso sīmā vā bhedo vā rāji vā antarikā vāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Dve nirodhāti, āmantā. Nanu appaṭisaṅkhāniruddhe saṅkhāre paṭisaṅkhā nirodhentīti, āmantā. Hañci appaṭisaṅkhāniruddhe saṅkhāre paṭisaṅkhā nirodhenti, no ca vata re vattabbe "dve nirodhā"ti.

+ Na vattabbaṁ "dve nirodhā"ti, āmantā. Nanu appaṭisaṅkhāniruddhāpi saṅkhārā accantabhaggā, paṭisaṅkhāniruddhāpi saṅkhārā accantabhaggāti, āmantā. Hañci appaṭisaṅkhāniruddhāpi saṅkhārā accantabhaggā, paṭisaṅkhāniruddhāpi saṅkhārā accantabhaggā, tena vata re vattabbe "dve nirodhā"ti.

* Dve nirodhāti, āmantā. Paṭisaṅkhāniruddhāpi[1] saṅkhārā ariyamaggaṁ āgamma niruddhāti, āmantā. Appaṭisaṅkhāniruddhā saṅkhārā ariyamaggaṁ āgamma niruddhāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

---

1. Paṭisaṅkhāniruddhā (?)

* Dve nirodhāti, āmantā. Paṭisaṅkhāniruddhā saṅkhārā na puna uppajjantīti, āmantā. Appaṭisaṅkhāniruddhā saṅkhārā na puna uppajjantīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Tena hi na vattabbaṁ "dve nirodhā"ti.

Nirodhakathā niṭṭhitā.

Dutiyo vaggo.

Tassuddānaṁ

Parūpahāro aññāṇaṁ, kaṅkhā paravitāraṇā.
Vacībhedo dukkhāhāro, cittaṭṭhiti ca kukkuḷā.
Anupubbābhisamayo, vohāro ca nirodhakoti.

---

3. Tatiyavagga

(21) 1. Balakathā

354. * Tathāgatabalaṁ sāvakasādhāraṇanti, āmantā. Tathāgatabalaṁ sāvakabalaṁ, sāvakabalaṁ Tathāgatabalanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Tathāgatabalaṁ sāvakasādhāraṇanti, āmantā. Taññeva Tathāgatabalaṁ, taṁ sāvakabalaṁ, taññeva sāvakabalaṁ, taṁ Tathāgatabalanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Tathāgatabalaṁ sāvakasādhāraṇanti, āmantā. Yādisaṁ Tathāgatabalaṁ, tādisaṁ sāvakabalaṁ, yādisaṁ sāvakabalaṁ, tādisaṁ Tathāgatabalanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Tathāgatabalaṁ sāvakasādhāraṇanti, āmantā. Yādiso Tathāgatassa pubbayogo pubbacariyā dhammakkhānaṁ dhammadesanā, tādiso sāvakassa pubbayogo pubbacariyā dhammakkhānaṁ dhammadesanāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Tathāgatabalaṁ sāvakasādhāraṇanti, āmantā. Tathāgato jino satthā Sammāsambuddho sabbaññū sabbadassāvī dhammassāmī dhammappaṭisaraṇoti,

āmantā. Sāvako Jino Satthā Sammāsambuddho sabbaññū sabbadassāvī Dhammassāmī dhammappaṭisaraṇoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Tathagatabalaṁ sāvakasādhāraṇanti, āmantā. Tathagato anuppannassa maggassa uppādetā asañjātassa maggassa sañjanetā anakkhātassa maggassa akkhātā maggaññū maggavidū maggakovidoti, āmantā. Sāvako anuppannassa maggassa uppādetā asañjātassa maggassa sañjanetā anakkhātassa maggassa akkhātā maggaññū maggavidū maggakovidoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Indriyaparopariyattaṁ yathābhūtaṁ ñāṇaṁ Tathāgatabalaṁ sāvakasādhāraṇanti, āmantā. Sāvako sabbaññū sabbadassāvīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

355. + Sāvako ṭhānāṭhānaṁ jānātīti, āmantā. Hañci sāvako ṭhānāṭhānaṁ jānāti, tena vata re vattabbe "ṭhānāṭhānaṁ yathābhūtaṁ ñāṇaṁ Tathāgatabalaṁ sāvakasādhāraṇan"ti.

+ Sāvako atītānāgatapaccuppannānaṁ kammasamādānānaṁ ṭhānaso hetuso vipākaṁ jānātīti, āmantā. Hañci sāvako atītānāgatapaccuppannānaṁ kammasamādānānaṁ ṭhānaso hetuso vipākaṁ jānāti, tena vata re vattabbe "atītānāgatapaccuppannānaṁ kammasamādānānaṁ ṭhānaso hetuso vipākaṁ yathābhūtaṁ ñāṇaṁ Tathāgatabalaṁ sāvakasādhāraṇan"ti.

+ Sāvako sabbatthagāminiṁ paṭipadaṁ jānātīti, āmantā. Hañci sāvako sabbatthagāminiṁ paṭipadaṁ jānāti, tena vata re vattabbe "sabbatthagāminiṁ paṭipadaṁ yathābhūtaṁ ñāṇaṁ Tathāgatabalaṁ sāvakasādhāraṇan"ti.

+ Sāvako anekadhātuṁ nānādhātuṁ lokaṁ jānātīti, āmantā. Hañci sāvako anekadhātuṁ nānādhātuṁ lokaṁ jānāti, tena vata re vattabbe "anekadhātuṁ nānādhātuṁ lokaṁ yathābhūtaṁ ñāṇaṁ Tathāgatabalaṁ sāvakasādhāraṇan"ti.

+ Sāvako sattānaṁ nānādhimuttikataṁ jānātīti, āmantā. Hañci sāvakā sattānaṁ nānādhimuttikataṁ jānāti, tena vata re vattabbe

“sattānaṁ nānādhimuttikataṁ yathābhūtaṁ ñāṇaṁ Tathāgatabalaṁ sāvakasādhāraṇan”ti.

+ Sāvako jhānavimokkhasamādhisamāpattīnaṁ saṁkilesaṁ vodānaṁ vuṭṭhānaṁ jānātīti, āmantā. Hañci sāvako jhānavimokkhasamādhisamāpattīnaṁ saṁkilesaṁ vodānaṁ vuṭṭhānaṁ jānāti, tena vata re vattabbe “jhānavimokkhasamādhisamāpattīnaṁ saṁkilesaṁ vodānaṁ vuṭṭhānaṁ yathābhūtaṁ ñāṇaṁ Tathāgatabalaṁ sāvakasādhāraṇanti.

+ Sāvako pubbenivāsānussatiṁ jānātīti, āmantā. Hañci sāvako pubbenivāsānussatiṁ jānāti, tene vata re vattabbe “pubbenivāsānussati yathābhūtaṁ ñāṇaṁ Tathāgatabalaṁ sāvakasādhāraṇan”ti.

+ Sāvako sattānaṁ cutūpapātaṁ jānātīti, āmantā. Hañci sāvako sattānaṁ cutūpapātaṁ jānāti, tena vata re vattabbe “sattānaṁ cutūpapātaṁ yathābhūtaṁ ñāṇaṁ Tathāgatabalaṁ sāvakasādhāraṇan”ti.

+ Nanu Tathāgatassāpi āsavā khīṇā sāvakassāpi āsavā khīṇāti, āmantā. Atthi kiñci nānākaraṇaṁ Tathāgatassa vā sāvakassa vā āsavakkhayena vā āsavakkhayaṁ, vimuttiyā vā vimuttīti, natthi. Hañci natthi kiñci nānākaraṇaṁ Tathāgatassa vā sāvakassa vā āsavakkhayena vā āsavakkhayaṁ, vimuttiyā vā vimutti, tena vata re vattabbe “āsavānaṁ khaye yathābhūtaṁ ñāṇaṁ Tathāgatabalaṁ sāvakasādhāraṇan”ti.

356. + Āsavānaṁ khaye yathābhūtaṁ ñāṇaṁ Tathāgatabalaṁ sāvakasādhāraṇanti, āmantā. Ṭhānāṭhāne yathābhūtaṁ ñāṇaṁ Tathāgatabalaṁ sāvakasādhāraṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

+ Āsavānaṁ khaye yathābhūtaṁ ñāṇaṁ Tathāgatabalaṁ sāvakasādhāraṇanti, āmantā. Sattānaṁ cutūpapāte yathābhūtaṁ ñāṇaṁ Tathāgatabalaṁ sāvakasādhāraṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

+ Ṭhānāṭhāne yathābhūtaṁ ñāṇaṁ Tathāgatabalaṁ sāvaka-asādhāraṇanti, āmantā. Āsavānaṁ khaye yathābhūtaṁ ñāṇaṁ Tathāgatabalaṁ sāvaka-asādhāraṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

+ Sattānaṁ cutūpapāte yathābhūtaṁ ñāṇaṁ Tathāgatabalaṁ sāvaka-asādhāraṇanti, āmantā. Āsavānaṁ khaye yathābhūtaṁ ñāṇaṁ Tathāgatabalaṁ sāvaka-asādhāraṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

+ Indriyaparopariyattaṁ yathābhūtaṁ ñāṇaṁ Tathāgatabalaṁ sāvaka-asādhāraṇanti, āmantā. Ṭhānāṭhāne yathābhūtaṁ ñāṇaṁ Tathāgatabalaṁ sāvaka-asādhāraṇanti, na hevaṁ vattabbe[1]·pa-.

+ Indriyaparopariyattaṁ yathābhūtaṁ ñāṇaṁ Tathāgatabalaṁ sāvaka-asādhāraṇanti, āmantā -pa-. Āsavānaṁ khaye yathābhūtaṁ ñāṇaṁ Tathāgatabalaṁ sāvaka-asādhāraṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

+ Ṭhānāṭhāne yathābhūtaṁ ñāṇaṁ Tathāgatabalaṁ sāvakasādhāraṇanti, āmantā. Indriyaparopariyattaṁ yathābhūtaṁ ñāṇaṁ Tathāgatabalaṁ sāvakasādhāraṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

+ Āsavānaṁ khaye yathābhūtaṁ ñāṇaṁ Tathāgatabalaṁ sāvakasādhāraṇanti, āmantā. Indriyaparopariyattaṁ yathābhūtaṁ ñāṇaṁ Tathāgatabalaṁ sāvakasādhāraṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

Balakathā niṭṭhitā.

---

3. Tatiyavagga

(22) 2. Ariyantikathā

357. * Ṭhānāṭhāne yathābhūtaṁ ñāṇaṁ Tathāgatabalaṁ ariyanti, āmantā. Maggo phalaṁ nibbānaṁ sotāpattimaggo sotāpattiphalaṁ, sakadāgāmimaggo sakadāgāmiphalaṁ, anāgāmimaggo anāgāmiphalaṁ, arahattamaggo arahattaphalaṁ, satipaṭṭhānaṁ sammappadhānaṁ iddhipādo indriyaṁ balaṁ bojjhaṅgoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Ṭhānāṭhāne yathābhūtaṁ ñāṇaṁ Tathāgatabalaṁ ariyanti, āmantā. Suññatārammaṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Suññatārammaṇanti, āmantā.

---

1. Ayamettha sādhāraṇapakkhaṁ sandhāya paṭikkhepo (Ṭīkā oloketabbā)

Ṭhānāṭhānañca manasi karoti, suññatañca manasi karotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Ṭhānāṭhānañca manasi karoti, suññatañca manasi karotīti, āmantā. Dvinnaṁ phassānaṁ dvinnaṁ cittānaṁ samodhānaṁ hotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Ṭhānāṭhāne yathābhūtaṁ ñāṇaṁ Tathāgatabalaṁ ariyanti, āmantā. Animittārammaṇaṁ -pa-. Appaṇihitārammaṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Appaṇihitārammaṇanti, āmantā. Ṭhānāṭhānañca manasi karoti, appaṇihitañca manasi karotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Ṭhānāṭhānañca manasi karoti, appaṇihitañca manasi karotīti, āmantā. Dvinnaṁ phassānaṁ dvinnaṁ cittānaṁ samodhānaṁ hotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

358. * Satipaṭṭhānā ariyā suññatārammaṇāti, āmantā. Ṭhānāṭhāne yathābhūtaṁ ñāṇaṁ Tathāgatabalaṁ ariyaṁ suññātārammaṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Satipaṭṭhānā ariyā animittārammaṇā. Appaṇihitārammaṇāti, āmantā. Ṭhānāṭhāne yathābhūtaṁ ñāṇaṁ Tathāgatabalaṁ ariyaṁ appaṇihitārammaṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Sammappadhānā. Iddhipādā. Indriyā. Balā. Bojjhaṅgā ariyā suññatārammaṇāti, āmantā. Ṭhānāṭhāne yathābhūtaṁ ñāṇaṁ Tathāgatabalaṁ ariyaṁ suññatārammaṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Bojjhaṅgā ariyā animittārammaṇā appaṇihitārammaṇāti, āmantā. Ṭhānāṭhāne yathābhūtaṁ ñāṇaṁ Tathāgatabalaṁ ariyaṁ appaṇihitārammaṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

359. * Ṭhānāṭhāne yathābhūtaṁ ñāṇaṁ Tathāgatabalaṁ ariyaṁ na vattabbaṁ "suññatārammaṇan"ti, āmantā. Satipaṭṭhānā ariyā na vattabbā "suññatārammaṇā"ti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Ṭhānāṭhāne yathābhūtaṁ ñāṇaṁ Tathāgatabalaṁ ariyaṁ na vattabbaṁ "animittārammaṇaṁ" -pa- "appaṇihitārammaṇan"ti, āmantā. Satipaṭṭhānā ariyā na vattabbā "appaṇihitārammaṇā"ti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Ṭhānāṭhāne yathābhūtaṁ ñāṇaṁ Tathāgatabalaṁ ariyaṁ na vattabbaṁ "suññatārammaṇaṁ" -pa- "animittārammaṇaṁ" -pa- "appaṇihitārammaṇan"ti, āmantā. Sammappadhānaṁ -pa-. Bojjhaṅgā ariyā na vattabbā appaṇihitārammaṇāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

360. * Sattānaṁ cutūpapāte yathābhūtaṁ ñāṇaṁ Tathāgatabalaṁ ariyanti, āmantā. Maggo phalaṁ nibbānaṁ sotāpattimaggo sotāpattiphalaṁ -pa- bojjhaṅgoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Sattānaṁ cutūpapāte yathābhūtaṁ ñāṇaṁ Tathāgatabalaṁ ariyanti, āmantā. Suññatārammaṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Suññatārammaṇanti, āmantā. Sattānaṁ cutūpapātañca manasi karoti, suññatañca manasi karotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Sattānaṁ cutūpapātañca manasi karoti suññatañca manasi karotīti, āmantā. Dvinnaṁ phassānaṁ dvinnaṁ cittānaṁ samodhānaṁ hotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Sattānaṁ cutūpapāte yathābhūtaṁ ñāṇaṁ Tathāgatabalaṁ ariyanti, āmantā. Animittārammaṇaṁ. Appaṇihitārammaṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Appaṇihitārammaṇanti, āmantā. Sattānaṁ cutūpapātañca manasi karoti, appaṇihitañca manasi karotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Sattānaṁ cutūpapātañca manasi karoti, appaṇihitañca manasi karotīti, āmantā. Dvinnaṁ phassānaṁ dvinnaṁ cittānaṁ samodhānaṁ hotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

361. * Satipaṭṭhānā ariyā suññatārammaṇā -pa- animittārammaṇā -pa- appaṇihitārammaṇāti, āmantā. Sattānaṁ cutūpapāte yathābhūtaṁ ñāṇaṁ Tathāgatabalaṁ ariyaṁ appaṇihitārammaṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Sammappadhānaṁ -pa- Bojjhaṅgā ariyā suññatārammaṇā -pa- animittārammaṇā -pa- appaṇihitārammaṇāti, āmantā. Sattānaṁ cutūpapāte yathābhūtaṁ ñāṇaṁ Tathāgatabalaṁ ariyaṁ appaṇihitārammaṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Sattānaṁ cutūpapāte yathābhūtaṁ ñāṇaṁ Tathāgatabalaṁ ariyaṁ na vattabbaṁ "suññatārammaṇaṁ" -pa- "animittārammaṇaṁ" -pa- "appaṇihitārammaṇan"ti, āmantā. Satipaṭṭhānā ariyā na vattabbā "appaṇihitārammaṇā"ti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

362. * Sattānaṁ cutūpapāte yathābhūtaṁ ñāṇaṁ Tathāgatabalaṁ ariyaṁ na vattabbaṁ "suññatārammaṇaṁ" -pa- "animittārammaṇaṁ -pa- "appaṇihitārammaṇan"ti, āmantā. Sammappadhānā -pa-. Bojjhaṅgā ariyā na vattabbā "appaṇihitārammaṇā"ti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

\+ Āsavānaṁ khaye yathābhūtaṁ ñāṇaṁ Tathāgatabalaṁ ariyanti, āmantā. Ṭhānāṭhāne yathābhūtaṁ ñāṇaṁ Tathāgatabalaṁ ariyanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

\+ Āsavānaṁ khaye yathābhūtaṁ ñāṇaṁ Tathāgatabalaṁ ariyanti, āmantā. Sattānaṁ cutūpapāte yathābhūtaṁ ñāṇaṁ Tathāgatabalaṁ ariyanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

\+ Ṭhānāṭhāne yathābhūtaṁ ñāṇaṁ Tathāgatabalaṁ na vattabbaṁ "ariyan"ti, āmantā. Āsavānaṁ khaye yathābhūtaṁ ñāṇaṁ Tathāgatabalaṁ na vattabbaṁ "ariyan"ti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

\+ Sattānaṁ cutūpapāte yathābhūtaṁ ñāṇaṁ Tathāgatabalaṁ na vattabbaṁ "ariyan"ti, āmantā. Āsavānaṁ khaye yathābhūtaṁ ñāṇaṁ Tathāgatabalaṁ na vattabbaṁ "ariyan"ti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

\+ Āsavānaṁ khaye yathābhūtaṁ ñāṇaṁ Tathāgatabalaṁ ariyaṁ suññatārammaṇanti, āmantā. Ṭhānāṭhāne yathābhūtaṁ ñāṇaṁ Tathāgatabalaṁ ariyaṁ suññatārammaṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

\+ Āsavānaṁ khaye yathābhūtaṁ ñāṇaṁ Tathāgatabalaṁ ariyaṁ animittārammaṇaṁ. Appaṇihitārammaṇanti, āmantā. Ṭhānāṭhāne yathābhūtaṁ ñāṇaṁ Tathāgatabalaṁ ariyaṁ appaṇihitārammaṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

\+ Āsavānaṁ khaye yathābhūtaṁ ñāṇaṁ Tathāgatabalaṁ ariyaṁ suññatārammaṇaṁ -pa- animittārammaṇaṁ -pa- appaṇihitārammaṇanti, āmantā -pa-. Sattānaṁ

cutūpapāte yathābhūtaṁ ñāṇaṁ Tathāgatabalaṁ ariyaṁ appaṇihitārammaṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

+ Ṭhānāṭhāne yathābhūtaṁ ñāṇaṁ Tathāgatabalaṁ ariyaṁ na vattabbaṁ "suññatārammaṇan"ti, āmantā. Āsavānaṁ khaye yathābhūtaṁ ñāṇaṁ Tathāgatabalaṁ ariyaṁ na vattabbaṁ "suññatārammaṇan"ti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

+ Ṭhānāṭhāne yathābhūtaṁ ñāṇaṁ Tathāgatabalaṁ ariyaṁ na vattabbaṁ "animittārammaṇaṁ. Appaṇihitārammaṇan"ti, āmantā. Āsavānaṁ khaye yathābhūtaṁ ñāṇaṁ Tathāgatabalaṁ ariyaṁ na vattabbaṁ "appaṇihitārammaṇan"ti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

+ Sattānaṁ cutūpapāte yathābhūtaṁ ñāṇaṁ Tathāgatabalaṁ ariyaṁ na vattabbaṁ "suññatārammaṇaṁ" -pa- "animittārammaṇaṁ" -pa- "appaṇihitārammaṇan"ti, āmantā. Āsavānaṁ khaye yathābhūtaṁ ñāṇaṁ Tathāgatabalaṁ ariyaṁ na vattabbaṁ "appaṇihitārammaṇan"ti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

Ariyantikathā niṭṭhitā.

3. Tatiyavagga

(23) 3. Vimuttikathā

363. * Sarāgaṁ cittaṁ vimuccatīti, āmantā. Rāgasahagataṁ rāgasahajātaṁ rāgasaṁsaṭṭhaṁ rāgasampayuttaṁ rāgasahabhu rāgānuparivatti akusalaṁ lokiyaṁ sāsavaṁ saṁyojaniyaṁ ganthaniyaṁ oghaniyaṁ yoganiyaṁ nīvaraṇiyaṁ parāmaṭṭhaṁ upādāniyaṁ saṁkilesiyaṁ cittaṁ vimuccatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Saphassaṁ cittaṁ vimuccati, phasso ca cittañca ubho vimuccantīti, āmantā. Sarāgaṁ cittaṁ vimuccati, rāgo ca cittañca ubho vimuccantīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Savedanaṁ -pa-. Sasaññaṁ -pa-. Sacetanaṁ -pa-. Sapaññaṁ[1] cittaṁ vimuccati, paññā ca cittañca ubho vimuccantīti, āmantā. Sarāgaṁ cittaṁ vimuccati, rāgo ca cittañca ubho vimuccantīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

1. Sasaññaṁ (Sī, Ka)

* Saphassaṁ sarāgaṁ cittaṁ vimuccati, phasso ca cittañca ubho vimuccantīti, āmantā. Rāgo ca cittañca ubho vimuccantīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Savedanaṁ sarāgaṁ -pa-. Sasaññaṁ sarāgaṁ -pa-. Sacetanaṁ sarāgaṁ -pa-. Sapaññaṁ sarāgaṁ cittaṁ vimuccati, paññā ca cittañca ubho vimuccantīti, āmantā. Rāgo ca cittañca ubho vimuccantīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

364. * Sadosaṁ cittaṁ vimuccatīti, āmantā. Dosasahagataṁ dosasahajātaṁ dosasaṁsaṭṭhaṁ dosasampayuttaṁ dosasahabhu dosānuparivatti akusalaṁ lokiyaṁ sāsavaṁ -pa- saṁkilesiyaṁ cittaṁ vimuccatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Saphassaṁ cittaṁ vimuccati, phasso ca cittañca ubho vimuccantīti, āmantā. Sadosaṁ cittaṁ vimuccati, doso ca cittañca ubho vimuccantīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Savedanaṁ -pa-. Sasaññaṁ -pa-. Sacetanaṁ -pa-. Sapaññaṁ cittaṁ vimuccati, paññā ca cittañca ubho vimuccantīti, āmantā. Sadosaṁ cittaṁ vimuccati, doso ca cittañca ubho vimuccantīti na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Saphassaṁ sadosaṁ cittaṁ vimuccati, phasso ca cittañca ubho vimuccantīti, āmantā. Sadosaṁ cittaṁ vimuccati, doso ca cittañca ubho vimuccantīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Savedanaṁ sadosaṁ. Sasaññaṁ sadosaṁ. Sacetanaṁ sadosaṁ. Sapaññaṁ sadosaṁ cittaṁ vimuccati, paññā ca cittañca ubho vimuccantīti, āmantā. Doso ca cittañca ubho vimuccantīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

365. * Samohaṁ cittaṁ vimuccatīti, āmantā. Mohasahagataṁ mohasahajātaṁ mohasaṁsaṭṭhaṁ mohasampayuttaṁ mohasahabhu mohānuparivatti akusalaṁ lokiyaṁ sāsavaṁ -pa- saṁkilesiyaṁ cittaṁ vimuccatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Saphassaṁ cittaṁ vimuccati, phasso ca cittañca ubho vimuccantīti, āmantā. Samohaṁ cittaṁ vimuccati, moho ca cittañca ubho vimuccantīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Savedanaṁ. Sasaññaṁ. Sacetanaṁ. Sapaññaṁ cittaṁ vimuccati, paññā ca cittañca ubho vimuccantīti, āmantā. Samohaṁ cittaṁ vimuccati moho ca cittañca ubho vimuccantīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Saphassaṁ samohaṁ cittaṁ vimuccati, phasso ca cittañca ubho vimuccantīti, āmantā. Moho ca cittañca ubho vimuccantīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Savedanaṁ samohaṁ. Sasaññaṁ samohaṁ. Sacetanaṁ samohaṁ -pa-. Sapaññaṁ samohaṁ cittaṁ vimuccati, paññā ca cittañca ubho vimuccantīti, āmantā. Moho ca cittañca ubho vimuccantīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Sarāgaṁ sadosaṁ samohaṁ cittaṁ vimuccatīti, āmantā. Vītarāgaṁ vitadosaṁ vītamohaṁ nikkilesaṁ cittaṁ vimuccatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Tena hi na vattabbaṁ "sarāgaṁ sadosaṁ samohaṁ cittaṁ vimuccatī"ti.

Vimuttikathā niṭṭhitā.

---

3. Tatiyavagga

(24) 4. Vimuccamānakathā

366. * Vimuttaṁ vimuccamānanti, āmantā. Ekadesaṁ vimuttaṁ, ekadesaṁ avimuttanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Ekadesaṁ vimuttaṁ, ekadesaṁ avimuttanti, āmantā. Ekadesaṁ sotāpanno, ekadesaṁ na sotāpanno, ekadesaṁ sotāpattiphalappatto paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharati, ekadesaṁ na kāyena phusitvā viharati, ekadesaṁ sattakkhattuparamo kolaṁkolo ekabījī Buddhe aveccappasādena samannāgato dhamme -pa- saṁghe -pa- ariyakantehi sīlehi samannāgato, ekadesaṁ ariyakantehi sīlehi na samannāgatoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Ekadesaṁ vimuttaṁ, ekadesaṁ avimuttanti, āmantā. Ekadesaṁ sakadāgāmī, ekadesaṁ na sakadāgāmī, ekadesaṁ sakadāgāmiphalappatto paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharati, ekadesaṁ na kāyena phusitvā viharatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Ekadesaṁ vimuttaṁ, ekadesaṁ avimuttanti, āmantā. Ekadesaṁ anāgāmī, ekadesaṁ na anāgāmī, ekadesaṁ anāgāmiphalappatto paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharati, ekadesaṁ na kāyena phusitvā viharati, ekadesaṁ antarāparinibbāyī, upahaccaparinibbāyī, asaṅkhāraparinibbāyī, sasaṅkhāraparinibbāyī, uddhaṁsoto-akaniṭṭhagāmī, ekadesaṁ na uddhaṁsoto-akaniṭṭhagāmīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Ekadesaṁ vimuttaṁ, ekadesaṁ avimuttanti, āmantā. Ekadesaṁ arahā, ekadesaṁ na arahā, ekadesaṁ arahattappatto paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharati, ekadesaṁ na kāyena phusitvā viharati, ekadesaṁ vītarāgo vītadoso vītamoho -pa- ekadesaṁ sacchikātabbaṁ sacchikataṁ, ekadesaṁ sacchikātabbaṁ na sacchikatanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Vimuttaṁ vimuccamānanti, āmantā. Uppādakkhaṇe vimuttaṁ, bhaṅgakkhaṇe vimuccamānanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

367. + Na vattabbaṁ "vimuttaṁ vimuccamānan"ti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā "tassa evaṁ jānato evaṁ passato kāmāsavāpi cittaṁ vimuccati, bhavāsavāpi cittaṁ vimuccati, avijjāsavāpi cittaṁ vimuccatī"ti[1] attheva suttantoti, āmantā. Tena hi vattabbaṁ[2] "vimuttaṁ vimuccamānan"ti.

* Vimuttaṁ vimuccamānanti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā "so evaṁ samāhite citte parisuddhe pariyodāte anaṅgaṇe vigatūpakkilese mudubhūte kammaniye ṭhite āneñjappatte āsavānaṁ khayañāṇāya cittaṁ abhininnāmetī"ti[3] attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṁ "vimuttaṁ vimuccamānan"ti.

* Atthi cittaṁ vimuccamānanti, āmantā. Atthi cittaṁ rajjamānaṁ dussamānaṁ muyhamānaṁ kilissamānanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Nanu rattañceva arattañca, duṭṭhañceva aduṭṭhañca, mūḷhañceva amūḷhañca, chinnañceva achinnañca, bhinnañceva abhinnañca, katañceva

1-3. Dī 1. 79 piṭṭhādīsu. 2. Tena hi (Sī, Syā, Kaṁ), tena hi na vattabbaṁ (Ka)

akatañcāti, āmantā. Hañci rattañceva arattañca, duṭṭhañceva aduṭṭhañca, mūḷhañceva amūḷhañca, chinnañceva achinnañca, bhinnañceva abhinnañca, katañceva akatañca, no ca vata re vattabbe "atthi cittaṁ vimuccamānan"ti.

Vimuccamānakathā niṭṭhitā.

---

3. Tatiyavagga

(25) 5. Aṭṭhamakakathā

368. * Aṭṭhamakassa puggalassa diṭṭhipariyuṭṭhānaṁ pahīnanti, āmantā. Aṭṭhamako puggalo sotāpanno sotāpattiphalappatto paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Aṭṭhamakassa puggalassa vicikicchāpariyuṭṭhānaṁ pahīnanti, āmantā. Aṭṭhamako puggalo sotāpanno sotāpattiphalappatto -pa- kāyena phusitvā viharatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Aṭṭhamakassa puggalassa diṭṭhipariyuṭṭhānaṁ pahīnanti, āmantā. Aṭṭhamakassa puggalassa diṭṭhānusayo pahīnoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Aṭṭhamakassa puggalassa diṭṭhipariyuṭṭhānaṁ pahīnanti, āmantā. Aṭṭhamakassa puggalassa vicikicchānusayo. Sīlabbataparāmāso pahīnoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Aṭṭhamakassa puggalassa vicikicchāpariyuṭṭhānaṁ pahīnanti, āmantā. Aṭṭhamakassa puggalassa vicikicchānusayo pahīnoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Aṭṭhamakassa puggalassa vicikicchāpariyuṭṭhānaṁ pahīnanti, āmantā. Aṭṭhamakassa puggalassa diṭṭhānusayo. Sīlabbataparāmāso pahīnoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Aṭṭhamakassa puggalassa diṭṭhānusayo appahīnoti, āmantā. Aṭṭhamakassa puggalassa diṭṭhipariyuṭṭhānaṁ appahīnanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Aṭṭhamakassa puggalassa diṭṭhānusayo appahīnoti, āmantā. Aṭṭhamakassa puggalassa vicikicchāpariyuṭṭhānaṁ appahīnanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Aṭṭhamakassa puggalassa vicikicchānusayo. Sīlabbataparāmāso appahīnoti, āmantā. Aṭṭhamakassa puggalassa diṭṭhipariyuṭṭhānaṁ appahīnanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Aṭṭhamakassa puggalassa sīlabbataparāmāso appahīnoti, āmantā. Aṭṭhamakassa puggalassa vicikicchāpariyuṭṭhānaṁ appahīnanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

369. * Aṭṭhamakassa puggalassa diṭṭhipariyuṭṭhānaṁ pahīnanti, āmantā. Aṭṭhamakassa puggalassa diṭṭhipariyuṭṭhānapahānāya maggo bhāvitoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Aṭṭhamakassa puggalassa diṭṭhipariyuṭṭhānaṁ pahīnanti, āmantā. Aṭṭhamakassa puggalassa diṭṭhipariyuṭṭhānapahānāya satipaṭṭhānā bhāvitā -pa- sammappadhānā -pa- bojjhaṅgā bhāvitāti, na hevaṁ vattabbe.

* Aṭṭhamakassa puggalassa vicikicchāpariyuṭṭhānaṁ pahīnanti, āmantā. Aṭṭhamakassa puggalassa vicikicchāpariyuṭṭhānapahānāya maggo bhāvito -pa- bojjhaṅgā bhāvitāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Aṭṭhamakassa puggalassa diṭṭhipariyuṭṭhānapahānāya maggo abhāvitoti, āmantā. Amaggena pahīnaṁ lokiyena sāsavena -pa- saṁkilesiyenāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Aṭṭhamakassa puggalassa diṭṭhipariyuṭṭhānapahānāya satipaṭṭhānā -pa- bojjhaṅgā abhāvitāti, āmantā. Amaggena pahīnaṁ lokiyena sāsavena -pa- saṁkilesiyenāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Aṭṭhamakassa puggalassa vicikicchāpariyuṭṭhānapahānāya maggo abhāvito -pa- satipaṭṭhānā -pa- bojjhaṅgā abhāvitāti, āmantā. Amaggena pahīnaṁ lokiyena sāsavena -pa- saṁkilesiyenāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

370. + Na vattabbaṁ “aṭṭhamakassa puggalassa diṭṭhipariyuṭṭhānaṁ pahīnan”ti, āmantā. Uppajjissatīti? Nuppajjissati. Hañci nuppajjissati, tena vata re vattabbe “aṭṭhamakassa puggalassa diṭṭhipariyuṭṭhānaṁ pahīnan”ti.

+ Na vattabbaṁ “aṭṭhamakassa puggalassa vicikicchāpariyuṭṭhānaṁ pahīnan”ti, āmantā. Uppajjissatīti? Nuppajjissati. Hañci nuppajjissati, tena vata re vattabbe “aṭṭhamakassa puggalassa vicikicchāpariyuṭṭhānaṁ pahīnan”ti.

* Aṭṭhamakassa puggalassa diṭṭhipariyuṭṭhānaṁ nuppajjissatīti katvā pahīnanti, āmantā. Aṭṭhamakassa puggalassa diṭṭhānusayo nuppajjissatīti katvā pahīnoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Aṭṭhamakassa puggalassa diṭṭhipariyuṭṭhānaṁ nuppajjissatīti katvā pahīnanti, āmantā. Aṭṭhamakassa puggalassa vicikicchānusayo. Sīlabbataparāmāso nuppajjissatīti katvā pahīnoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Aṭṭhamakassa puggalassa vicikicchāpariyuṭṭhānaṁ nuppajjissatīti katvā pahīnanti, āmantā. Aṭṭhamakassa puggalassa vicikicchānusayo. Sīlabbataparāmāso nuppajjissatīti katvā pahīnoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Aṭṭhamakassa puggalassa diṭṭhipariyuṭṭhānaṁ nuppajjissatīti katvā pahīnanti, āmantā. Gotrabhuno puggalassa diṭṭhipariyuṭṭhānaṁ nuppajjissatīti katvā pahīnanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Aṭṭhamakassa puggalassa vicikicchāpariyuṭṭhānaṁ nuppajjissatīti katvā pahīnanti, āmantā. Gotrabhuno puggalassa vicikicchāpariyuṭṭhānaṁ nuppajjissatīti katvā pahīnanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

Aṭṭhamakakathā niṭṭhitā.

---

3. Tatiyavagga

(26) 6. Aṭṭhamakassa indriyakathā

371. * Aṭṭhamakassa puggalassa natthi saddhindriyanti, āmantā. Aṭṭhamakassa puggalassa natthi saddhāti, na hevaṁ vattabbe. Aṭṭhamakassa puggalassa natthi vīriyindriyaṁ -pa-. Natthi satindriyaṁ -pa-. Natthi samādhindriyaṁ -pa-. Natthi paññindriyanti, āmantā. Aṭṭhamakassa puggalassa natthi paññāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Aṭṭhamakassa puggalassa atthi saddhāti, āmantā. Aṭṭhamakassa puggalassa atthi saddhindriyanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Aṭṭhamakassa puggalassa atthi vīriyaṁ -pa-. Atthi sati. Atthi samādhi, atthi paññāti, āmantā. Aṭṭhamakassa puggalassa atthi paññindriyanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Aṭṭhamakassa puggalassa atthi mano, atthi manindriyanti, āmantā. Aṭṭhamakassa puggalassa atthi saddhā, atthi saddhindriyanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

Aṭṭhamakassa puggalassa atthi mano, atthi manindriyanti, āmantā. Aṭṭhamakassa puggalassa atthi paññā, atthi paññindriyanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Aṭṭhamakassa puggalassa atthi somanassaṁ, atthi somanassindriyaṁ. Atthi jīvitaṁ, atthi jīvitindriyanti, āmantā. Aṭṭhamakassa puggalassa atthi saddhā, atthi saddhindriyanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Aṭṭhamakassa puggalassa atthi jīvitaṁ, atthi jīvitindriyanti, āmantā. Aṭṭhamakassa puggalassa -pa-. Atthi paññā, atthi paññindriyanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Aṭṭhamakassa puggalassa atthi saddhā, natthi saddhindriyanti, āmantā. Aṭṭhamakassa puggalassa atthi mano, natthi manindriyanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Aṭṭhamakassa puggalassa atthi saddhā, natthi saddhindriyanti, āmantā. Aṭṭhamakassa puggalassa atthi somanassaṁ, natthi somanassindriyanti -pa-. Atthi jīvitaṁ, natthi jīvitindriyanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Aṭṭhamakassa puggalassa atthi paññā, natthi paññindriyanti, āmantā. Aṭṭhamakassa puggalassa atthi mano, natthi manindriyanti. Atthi somanassaṁ, natthi somanassindriyanti. Atthi jīvitaṁ, natthi jīvitindriyanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Aṭṭhamakassa puggalassa natthi saddhindriyanti, āmantā. Aṭṭhamako puggalo assaddhoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Aṭṭhamakassa puggalassa natthi vīriyindriyanti, āmantā. Aṭṭhamako puggalo kusīto hīnavīriyoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Aṭṭhamakassa puggalassa natthi satindriyanti, āmantā. Aṭṭhamako puggalo muṭṭhassati asampajānoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Aṭṭhamakassa puggalassa natthi samādhindriyanti, āmantā. Aṭṭhamako puggalo asamāhito vibbhantacittoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Aṭṭhamakassa puggalassa natthi paññindriyanti, āmantā. Aṭṭhamako puggalo duppañño elamūgoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Aṭṭhamakassa puggalassa atthi saddhā sā ca saddhā, niyyānikāti, āmantā. Hañci aṭṭhamakassa puggalassa atthi saddhā, sā ca saddhā niyyānikā, no ca vata re vattabbe “aṭṭhamakassa puggalassa natthi saddhindriyan”ti. Aṭṭhamakassa puggalassa atthi vīriyaṁ, tañca vīriyaṁ niyyānikaṁ. Atthi sati, sā ca sati niyyānikā. Atthi samādhi, so ca samādhi niyyāniko. Atthi paññā, sā ca paññā niyyānikāti, āmantā. Hañci aṭṭhamakassa

puggalassa atthi paññā, sā ca paññā niyyānikā, no ca vata re vattabbe "aṭṭhamakassa puggalassa natthi paññindriyan"ti.

372. * Sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa atthi saddhā, atthi saddhindriyanti, āmantā. Aṭṭhamakassa puggalassa atthi saddhā, atthi saddhindriyanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa atthi paññā, atthi paññindriyanti, āmantā. Aṭṭhamakassa puggalassa atthi paññā, atthi paññindriyanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa. Arahattasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa atthi saddhā, atthi saddhindriyaṁ -pa-. Atthi paññā, atthi paññindriyanti, āmantā. Aṭṭhamakassa puggalassa atthi paññā, atthi paññindriyanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Aṭṭhamakassa puggalassa atthi saddhā, natthi saddhindriyanti, āmantā. Sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa atthi saddhā, natthi saddhindriyanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Aṭṭhamakassa puggalassa atthi paññā, natthi paññindriyanti, āmantā. Sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa atthi paññā, natthi paññindriyanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Aṭṭhamakassa puggalassa atthi saddhā, natthi saddhindriyanti -pa-. Atthi paññā, natthi paññindriyanti, āmantā. Anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa. Arahattasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa atthi paññā, natthi paññindriyanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Aṭṭhamakassa puggalassa natthi pañcindriyānīti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā "pañcimāni bhikkhave indriyāni. Katamāni pañca, saddhindriyaṁ, vīriyindriyaṁ, satindriyaṁ, samādhindriyaṁ, paññindriyaṁ. Imāni kho bhikkhave pañcindriyāni. Imesaṁ kho bhikkhave pañcannaṁ indriyānaṁ samattā paripūrattā arahā hoti, tato mudutarehi arahattasacchikiriyāya paṭipanno hoti, tato mudutarehi anāgāmī hoti, tato mudutarehi anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno hoti, tato mudutarehi sakadāgāmī hoti, tato mudutarehi sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno hoti, tato mudutarehi sotāpanno hoti, tato mudutarehi sotāpattiphalasacchikiriyāya paṭipanno hoti. Yassa kho bhikkhave

imāni pañcindriyāni sabbena sabbaṁ sabbathā sabbaṁ natthi, tamahaṁ 'bāhiro puthujjanapakkhe ṭhito'ti vadāmī"ti[1] attheva suttantoti, āmantā. Aṭṭhamako puggalo bāhiro puthujjanapakkhe ṭhitoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Tena hi aṭṭhamakassa puggalassa atthi pañcindriyānīti.

Aṭṭhamakassa indriyakathā niṭṭhitā.

---

3. Tatiyavagga

(27) 7. Dibbacakkhukathā

373. * Maṁsacakkhuṁ dhammupatthaddhaṁ dibbacakkhuṁ hotīti, āmantā. Maṁsacakkhuṁ dibbacakkhuṁ, dibbacakkhuṁ maṁsacakkhunti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Maṁsacakkhuṁ dhammupatthaddhaṁ dibbacakkhuṁ hotīti, āmantā. Yādisaṁ maṁsacakkhuṁ, tādisaṁ dibbacakkhuṁ, yādisaṁ dibbacakkhuṁ, tādisaṁ maṁsacakkhunti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Maṁsacakkhuṁ dhammupatthaddhaṁ dibbacakkhuṁ hotīti, āmantā. Taññeva maṁsacakkhuṁ taṁ dibbacakkhuṁ, taṁ dibbacakkhuṁ taṁ maṁsacakkhunti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Maṁsacakkhuṁ dhammupatthaddhaṁ dibbacakkhuṁ hotīti, āmantā. Yādiso maṁsacakkhussa visayo ānubhāvo gocaro, tādiso dibbassa cakkhussa visayo ānubhāvo gocaroti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Maṁsacakkhuṁ dhammupatthaddhaṁ dibbacakkhuṁ hotīti, āmantā. Upādiṇṇaṁ[2] hutvā anupādiṇṇaṁ hotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Upādiṇṇaṁ hutvā anupādiṇṇaṁ hotīti, āmantā. Kāmāvacaraṁ hutvā rūpāvacaraṁ hotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Kāmāvacaraṁ hutvā rūpāvacaraṁ hotīti, āmantā. Rūpāvacaraṁ hutvā arūpāvacaraṁ hotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Rūpāvacaraṁ hutvā arūpāvacaraṁ hotīti, āmantā. Pariyāpannaṁ hutvā apariyāpannaṁ hotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

---

1. Saṁ 3. 178 piṭṭhe.
2. Upādinnaṁ (Syā, Kaṁ)

374. * Maṁsacakkhuṁ dhammupatthaddhaṁ dibbacakkhuṁ hotīti, āmantā. Dibbacakkhuṁ dhammupatthaddhaṁ maṁsacakkhuṁ hotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Maṁsacakkhuṁ dhammupatthaddhaṁ dibbacakkhuṁ hotīti, āmantā. Dibbacakkhuṁ dhammupatthaddhaṁ paññācakkhuṁ hotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Maṁsacakkhuṁ dhammupatthaddhaṁ dibbacakkhuṁ hotīti, āmantā. Dibbacakkhuṁ dhammupatthaddhaṁ maṁsacakkhuṁ hotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Maṁsacakkhuṁ dhammupatthaddhaṁ dibbacakkhuṁ hotīti, āmantā. Dveva cakkhūnīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Dveva cakkhūnīti, āmantā. Nanu tīṇi cakkhūni vuttāni Bhagavatā "maṁsacakkhuṁ dibbacakkhuṁ paññācakkhun"ti, āmantā. Hañci tīṇi cakkhūni vuttāni Bhagavatā maṁsacakkhuṁ dibbacakkhuṁ paññācakkhuṁ, no ca vata re vattabbe "dveva cakkhūnī"ti.

* Dveva cakkhūnīti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā "tīṇimāni bhikkhave cakkhūni. Katamāni tīṇi, maṁsacakkhuṁ dibbacakkhuṁ paññācakkhunti. Imāni kho bhikkhave tīṇi cakkhūnīti.

Maṁsacakkhuṁ dibbacakkhuṁ, paññācakkhuṁ anuttaraṁ.
Etāni tīṇi cakkhūni, akkhāsi purisuttamo.

Maṁsacakkhussa uppādo, maggo dibbassa cakkhuno.
Yadā ca ñāṇaṁ udapādi, paññācakkhuṁ anuttaraṁ.
Tassa cakkhussa paṭilābhā, sabbadukkhā pamuccatī"ti[1].

Attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṁ "dveva cakkhūnī"ti.

Dibbacakkhukathā niṭṭhitā.

---

3. Tatiyavagga

(28) 8. Dibbasotakathā

375. * Maṁsasotaṁ dhammupatthaddhaṁ, dibbasotaṁ hotīti, āmantā. Maṁsasotaṁ dibbasotaṁ, dibbasotaṁ maṁsasotanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

---

1. Khu 1. 231 Itivuttake.

* Maṁsasotaṁ dhammupatthaddhaṁ dibbasotaṁ hotīti, āmantā. Yādisaṁ maṁsasotaṁ, tādisaṁ dibbasotaṁ, yādisaṁ dibbasotaṁ. tādisaṁ maṁsasotanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Maṁsasotaṁ dhammupatthaddhaṁ, dibbasotaṁ hotīti, āmantā. Taññeva maṁsasotaṁ taṁ dibbasotaṁ, taṁ dibbasotaṁ taṁ maṁsasotanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Maṁsasotaṁ dhammupatthaddhaṁ, dibbasotaṁ hotīti, āmantā. Yādiso maṁsasotassa visayo ānubhāvo gocaro, tādiso dibbassa sotassa visayo ānubhāvo gocaroti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Maṁsasotaṁ dhammupatthaddhaṁ, dibbasotaṁ hotīti, āmantā. Upādiṇṇaṁ hutvā anupādiṇṇaṁ hotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Upādiṇṇaṁ hutvā anupādiṇṇaṁ hotīti, āmantā. Kāmāvacaraṁ hutvā rūpāvacaraṁ hotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Kāmāvacaraṁ hutvā rūpāvacaraṁ hotīti, āmantā. Rūpāvacaraṁ hutvā arūpāvacaraṁ hotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Rūpāvacaraṁ hutvā arūpāvacaraṁ hotīti, āmantā. Pariyāpannaṁ hutvā apariyāpannaṁ hotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

376. * Maṁsasotaṁ dhammupatthaddhaṁ, dibbasotaṁ hotīti, āmantā. Dibbasotaṁ dhammupatthaddhaṁ, maṁsasotaṁ hotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Maṁsasotaṁ dhammupatthaddhaṁ, dibbasotaṁ hotīti, āmantā. Ekaṁyeva sotanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Ekaṁyeva sotanti, āmantā. Nanu dve sotāni vuttāni Bhagavatā "maṁsasotaṁ dibbasotan"ti, āmantā. Hañci dve sotāni vuttāni Bhagavatā maṁsasotaṁ dibbasotaṁ, no ca vata re vattabbe "ekaññeva sotan"ti.

Dibbasotakathā niṭṭhitā.

3. Tatiyavagga

(29) 9. Yathākammūpagatañāṇakathā

377. * Yathākammūpagataṁ ñāṇaṁ[1] dibbacakkhunti, āmantā. Yathākammūpagatañca manasi karoti, dibbena cakkhunā rūpaṁ passatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Yathākammūpagatañca manasi karoti, dibbena cakkunā rūpaṁ passatīti, āmantā. Dvinnaṁ phassānaṁ dvinnaṁ cittānaṁ samodhānaṁ hotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Yathākammūpagataṁ ñāṇaṁ dibbacakkhunti, āmantā. "Ime vata bhonto sattā"ti ca manasi karoti, "kāyaduccaritena samannāgatā"ti ca manasi karoti, "vacīduccaritena samannāgatā"ti ca manasi karoti, "manoduccaritena samannāgatā"ti ca manasi karoti, "ariyānaṁ upavādakā"ti ca manasi karoti, "micchādiṭṭhikā"ti ca manasi karoti, "micchādiṭṭhikammasamādānā"ti ca manasi karoti, "te kāyassa bhedā paraṁ maraṇā apāyaṁ duggatiṁ vinipātaṁ nirayaṁ upapannā"ti ca manasi karoti, "ime vā pana bhonto sattā"ti ca manasi karoti, "kāyasucaritena samannāgatā"ti ca manasi karoti, "vacīsucaritena samannāgatā"ti ca manasi karoti, "manosucaritena samannāgatā"ti ca manasi karoti, "ariyānaṁ anupavādakā"ti ca manasi karoti, "sammādiṭṭhikā"ti ca manasi karoti, "sammādiṭṭhikammasamādānā"ti ca manasi karoti, "te kāyassa bhedā paraṁ maraṇā sugatiṁ saggaṁ lokaṁ upapannā"ti ca manasi karoti. Dibbena cakkhunā rūpaṁ passatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* "Te kāyassa bhedā paraṁ maraṇā sugatiṁ saggaṁ lokaṁ upapannā"ti ca manasi karoti. Dibbena cakkunā rūpaṁ passatīti, āmantā. Dvinnaṁ phassānaṁ dvinnaṁ cittānaṁ samodhānaṁ hotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

378. * Yathākammūpagataṁ ñāṇaṁ dibbacakkhunti, āmantā. Atthi koci adibbacakkhuko dibbacakkhuṁ appaṭiladdho anadhigato asacchikato yathākammūpagataṁ jānātīti, āmantā. Hañci atthi koci adibbacakkhuko

---

1. Yathākammūpagatañāṇaṁ (Syā, Kaṁ)

dibbacakkhuṁ appaṭiladdho anadhigato asacchikato yathākammūpagataṁ jānāti, no ca vata re vattabbe "yathākammūpagataṁ ñāṇaṁ dibbacakkhun"ti.

* Yathākammūpagataṁ ñāṇaṁ dibbacakkhunti, āmantā. Āyasmā Sāriputto yathākammūpagataṁ ñāṇaṁ jānātīti, āmantā. Hañci āyasmā Sāriputto yathākammūpagataṁ ñāṇaṁ jānāti, no ca vata re vattabbe "yathākammūpagataṁ ñāṇaṁ dibbacakkhun"ti.

* Yathākammūpagataṁ ñāṇaṁ dibbacakkhunti, āmantā. Āyasmā Sāriputto yathākammūpagataṁ ñāṇaṁ jānātīti, āmantā. Atthāyasmato Sāriputtassa dibbacakkhunti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Atthāyasmato Sāriputtassa dibbacakkhunti, āmantā. Nanu āyasmā Sāriputto etadavoca—

"Neva pubbenivāsāya, napi dibbassa cakkhuno.
Cetopariyāya iddhiyā, sotadhātuvisuddhiyā.
Cutiyā upapattiyā, paṇidhi me na vijjatī"ti[1].

Attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṁ "yathākammūpagataṁ ñāṇaṁ dibbacakkhun"ti.

Yathākammūpagatañāṇakathā niṭṭhitā.

---

3. Tatiyavagga

(30) 10. Saṁvarakathā

379. * Atthi devesu saṁvaroti, āmantā. Atthi devesu asaṁvaroti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Natthi devesu asaṁvaroti, āmantā. Natthi devesu saṁvaroti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

---

1. Khu 2. 344 Theragāthāyaṁ.

* Nanu asaṁvarā saṁvaro sīlaṁ, atthi devesu saṁvaroti, āmantā. Atthi devesu asaṁvaro, yamhā asaṁvarā saṁvaro sīlanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

Ājānāhi niggahaṁ—hañci asaṁvarā saṁvaro sīlaṁ, atthi devesu saṁvaro, tena vata re vattabbe "atthi devesu asaṁvaro, yamhā asaṁvarā saṁvaro sīlan"ti. Yaṁ tattha vadesi "vattabbe kho 'asaṁvarā saṁvaro sīlaṁ, atthi devesu saṁvaro', no ca vattabbe 'atthi devesu asaṁvaro, yamhā asaṁvarā saṁvaro sīlan'ti", micchā.

No ce pana vattabbe "atthi devesu asaṁvaro, yamhā asaṁvarā saṁvaro sīlan"ti, no ca vata re vattabbe "asaṁvarā saṁvaro sīlaṁ, atthi devesu saṁvaro"ti. Yaṁ tattha vadesi "vattabbe kho 'asaṁvarā saṁvaro sīlaṁ, atthi devesu saṁvaro', no ca vattabbe 'atthi devesu asaṁvaro, yamhā asaṁvarā saṁvaro sīlan'ti, micchā.

* Atthi manussesu saṁvaro, atthi tattha asaṁvaroti, āmantā. Atthi devesu saṁvaro, atthi tattha asaṁvaroti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Atthi devesu saṁvaro, natthi tattha asaṁvaroti, āmantā. Atthi manussesu saṁvaro, natthi tattha asaṁvaroti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

380. * Atthi devesu pāṇātipātā veramaṇīti, āmantā. Atthi devesu pāṇātipātoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Atthi devesu surāmerayamajjapamādaṭṭhānā veramaṇīti, āmantā. Atthi devesu surāmerayamajjapamādaṭṭhānanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Natthi devesu pāṇātipātoti, āmantā. Natthi devesu pāṇātipātā veramaṇīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Natthi devesu surāmerayamajjapamādaṭṭhānanti, āmantā. Natthi devesu surāmerayamajjapamādaṭṭhānā veramaṇīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Atthi manussesu pāṇātipātā veramaṇi, atthi tattha pāṇātipātoti, āmantā. Atthi devesu pāṇātipātā veramaṇi, atthi tattha pāṇātipātoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Atthi manussesu surāmerayamajjapamādaṭṭhānā veramaṇi, atthi tattha surāmerayamajjapamādaṭṭhānanti, āmantā. Atthi devesu surāmerayamajjapamādaṭṭhānā veramaṇi, atthi tattha surāmerayamajjapamādaṭṭhānanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Atthi devesu pāṇātipātā veramaṇi, natthi tattha pāṇātipātoti, āmantā. Atthi manussesu pāṇātipātā veramaṇi, natthi tattha pāṇātipātoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Atthi devesu surāmerayamajjapamādaṭṭhānā veramaṇi, natthi tattha surāmerayamajjapamādaṭṭhānanti, āmantā. Atthi manussesu surāmerayamajjapamādaṭṭhānā veramaṇi, natthi tattha surāmerayamajjapamādaṭṭhānanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

\+ Natthi devesu saṁvaroti, āmantā. Sabbe devā pāṇātipātino adinnādāyino kāmesumicchācārino musāvādino surāmerayamajjapamādaṭṭhāyinoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Tena hi atthi devesu saṁvaroti.

Saṁvarakathā niṭṭhitā.

---

3. Tatiyavagga

(31) 11. Asaññakathā

381. * Asaññasattesu saññā atthīti, āmantā. Saññābhavo saññāgati saññāsattāvāso saññāsaṁsāro saññāyoni saññattabhāvapaṭilābhoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

Nanu asaññabhavo asaññagati asaññasattāvāso asaññasaṁsāro asaññayoni asaññattabhāvapaṭilābhoti, āmantā. Hañci asaññabhavo asaññagati asaññasattāvāso asaññasaṁsāro asaññayoni asaññattabhāvapaṭilābho, no ca vata re vattabbe "asaññasattesu saññā atthī"ti.

* Asaññasattesu saññā atthīti, āmantā. Pañcavokārabhavo gati sattāvāso saṁsāro yoni attabhāvapaṭilābhoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

Nanu ekavokārabhavo gati sattāvāso saṁsāro yoni attabhāvapaṭilābhoti, āmantā. Hañci ekavokārabhavo gati sattāvāso saṁsāro yoni attabhāvapaṭilābho, no ca vata re vattabbe "asaññasattesu saññā atthī"ti.

* Asaññasattesu saññā atthīti, āmantā. Tāya saññāya saññākaraṇīyaṁ karotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

382. * Manussesu saññā atthi, so ca saññābhavo saññāgati saññāsattāvāso saññāsaṁsāro saññāyoni saññattabhāvapaṭilābhoti, āmantā. Asaññasattesu saññā atthi, so ca saññābhavo saññāgati sattāvāso saṁsāro yoni attabhāvapaṭilābhoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Manussesu saññā atthi, so ca pañcavokārabhavo gati sattāvāso saṁsāro yoni attabhāvapaṭilābhoti, āmantā. Asaññasattesu saññā atthi, so ca pañcavokārabhavo gati sattāvāso saṁsāro yoni attabhāvapaṭilābhoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Manussesu saññā atthi, tāya saññāya saññākaraṇīyaṁ karotīti, āmantā. Asaññasattesu saññā atthi, tāya saññāya saññākaraṇīyaṁ karotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Asaññasattesu saññā atthi, so ca asaññabhavo asaññagati asaññasattāvāso asaññasaṁsāro asaññayoni asaññattabhāvapaṭilābhoti, āmantā. Manussesu saññā atthi, so ca asaññabhavo asaññagati -pa- asaññattabhāvapaṭilābhoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Asaññasattesu saññā atthi, so ca ekavokārabhavo gati sattāvāso saṁsāro yoni attabhāvapaṭilābhoti, āmantā. Manussesu saññā atthi, so ca ekavokārabhavo gati -pa- attabhāvapaṭilābhoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Asaññasattesu saññā atthi, na ca tāya saññāya saññākaraṇīyaṁ karotīti, āmantā. Manussesu saññā atthi, na ca tāya saññāya saññākaraṇīyaṁ karotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

383. + Na vattabbaṁ "asaññasattesu saññā atthī"ti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā "santi bhikkhave asaññasattā nāma devā, saññuppādā ca pana te devā tamhā kāyā cavantī"ti[1] attheva suttantoti, āmantā. Tena hi asaññasattesu saññā atthīti.

* Asaññasattesu saññā atthīti? Kiñci[2] kāle atthi, kiñci kāle natthīti. Kiñci kāle saññasattā kiñci kāle asaññasattā kiñci kāle saññabhavo kiñci kāle asaññabhavo kiñci kāle pañcavokārabhavo kiñci kāle ekavokārabhavoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Asaññasattesu saññā kiñci kāle atthi, kiñci kāle natthīti, āmantā. Kaṁ kālaṁ atthi, kaṁ kālaṁ natthīti, cutikāle upapattikāle atthi, ṭhitikāle natthīti. Cutikāle upapattikāle saññasattā, ṭhitikāle asaññasattā. Cutikāle upapattikāle saññabhavo, ṭhitikāle asaññabhavo. Cutikāle upapattikāle pañcavokārabhavo, ṭhitikāle ekavokārabhavoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

Asaññakathā niṭṭhitā.

---

3. Tatiyavagga

(32) 12. Nevasaññānāsaññāyatanakathā

384. * Nevasaññānāsaññāyatane na vattabbaṁ "saññā atthī"ti, āmantā. Asaññabhavo asaññagati asaññasattāvāso asaññasaṁsāro asaññayoni asaññattabhāvapaṭilābhoti, ne hevaṁ vattabbe -pa-.

---

1. Dī 1. 27 piṭṭhe. 2. Kañci (Syā)

Nanu saññābhavo saññāgati saññāsattāvāso saññāsaṁsāro saññāyoni saññattabhāvapaṭilābhoti, āmantā. Hañci saññābhavo saññāgati -pa- saññattabhāvapaṭilābho, no ca vata re vattabbe "Nevasaññānāsaññāyatane na vattabbaṁ 'saññā atthī'ti".

* Nevasaññānāsaññāyatane na vattabbaṁ "saññā atthī"ti, āmantā. Ekavokārabhavo gati -pa- attabhāvapaṭilābhoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

Nanu catuvokārabhavo gati -pa- attabhāvapaṭilābhoti, āmantā. Hañci catuvokārabhavo gati -pa- attabhāvapaṭilābho, no ca vata re vattabbe "Nevasaññānāsaññāyatane na vattabbaṁ 'saññā atthī'ti".

385. * Asaññasattesu na vattabbaṁ "saññā atthi", so ca Asaññabhavo asaññagati asaññasattāvāso asaññasaṁsāro asaññayoni asaññattabhāvapaṭilābhoti, āmantā. Nevasaññānāsaññāyatane na vattabbaṁ "saññā atthi", so ca Asaññabhavo asaññagati asaññasattāvāso asaññasaṁsāro asaññayoni asaññattabhāvapaṭilābhoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Asaññasattesu na vattabbaṁ "saññā atthi", so ca ekavokārabhavo gati -pa- attabhāvapaṭilābhoti, āmantā. Nevasaññānāsaññāyatane na vattabbaṁ "saññā atthi", so ca ekavokārabhavo gati sattāvāso saṁsāro yoni attabhāvapaṭilābhoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Nevasaññānāsaññāyatane na vattabbaṁ "saññā atthi", so ca saññābhavo saññāgati -pa- saññattabhāvapaṭilābhoti, āmantā. Asaññasattesu na vattabbaṁ "saññā atthi", so ca saññābhavo saññāgati -pa- saññattabhāvapaṭilābhoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Nevasaññānāsaññāyatane na vattabbaṁ "saññā atthi", so ca catuvokārabhavo gati -pa- attabhāvapaṭilābhoti, āmantā. Asaññasattesu na vattabbaṁ "saññā atthi", so ca catuvokārabhavo gati -pa- attabhāvapaṭilābhoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Nevasaññānāsaññāyatane na vattabbaṁ “saññā atthī”ti, āmantā. Nanu Nevasaññānāsaññāyatanaṁ catuvokārabhavoti, āmantā. Hañci Nevasaññānāsaññāyatanaṁ catuvokārabhavo, no ca vata re vattabbe “Nevasaññānāsaññāyatane na vattabbaṁ ‘saññā atthī’ti.

386. * Nevasaññānāsaññāyatanaṁ catuvokārabhavo, Nevasaññānāsaññāyatane na vattabbaṁ “saññā atthī”ti, āmantā. Ākāsānañcāyatanaṁ catuvokārabhavo, Ākāsānañcāyatane na vattabbaṁ “saññā atthī”ti, ne hevaṁ vattabbe -pa-.

* Nevasaññānāsaññāyatanaṁ catuvokārabhavo, Nevasaññānāsaññāyatane na vattabbaṁ “saññā atthī”ti, āmantā. Viññāṇañcāyatanaṁ -pa-. Ākiñcaññāyatanaṁ catuvokārabhavo, Ākiñcaññāyatane na vattabbaṁ “saññā atthī”ti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Ākāsānañcāyatanaṁ catuvokārabhavo atthi tattha saññāti, āmantā. Nevasaññānāsaññāyatanaṁ catuvokārabhavo atthi tattha saññāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Viññāṇañcāyatanaṁ -pa-. Ākiñcaññāyatanaṁ catuvokārabhavo, atthi tattha saññāti, āmantā. Nevasaññānāsaññāyatanaṁ catuvokārabhavo, atthi tattha saññāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Nevasaññānāsaññāyatane na vattabbaṁ “saññā atthī”ti vā “natthī”ti vāti, āmantā. Nanu Nevasaññānāsaññāyatanaṁ catuvokārabhavoti, āmantā. Hañci nevasaññānāsaññāyatanaṁ catuvokārabhavo, no ca vata re vattabbe “Nevasaññānāsaññāyatane na vattabbaṁ “saññā atthī”ti vā “natthī”ti vāti.

* Nevasaññānāsaññāyatanaṁ catuvokārabhavo, Nevasaññānāsaññāyatane na vattabbaṁ “saññā atthī”ti vā “natthī”ti vāti, āmantā. Ākāsānañcāyatanaṁ -pa-. Viññāṇañcāyatanaṁ -pa-. Ākiñcaññāyatanaṁ catuvokārabhavo, Ākiñcaññāyatane na vattabbaṁ “saññā atthī”ti vā “natthī”ti vāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Ākāsānañcāyatanaṁ catuvokārabhavo, atthi tattha saññāti, āmantā. Nevasaññānāsaññāyatanaṁ catuvokārabhavo, atthi tattha saññāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Viññāṇañcāyatanaṁ -pa-. Ākiñcaññāyatanaṁ catuvokārabhavo, atthi tattha saññāti, āmantā. Nevasaññānāsaññāyatanaṁ catuvokārabhavo, atthi tattha saññāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

+ Nevasaññānāsaññāyatane na vattabbaṁ[1] "saññā atthī"ti vā "natthī"ti vāti, āmantā. Nanu Nevasaññānāsaññāyatananti, āmantā. Hañci Nevasaññānāsaññāyatanaṁ, tena vata re vattabbe "nevasaññānāsaññāyatane na vattabbaṁ "saññā atthī"ti vā "natthī"ti vāti.

* Nevasaññānāsaññāyatananti katvā Nevasaññānāsaññāyatane na vattabbaṁ "saññā atthī"ti vā "natthī"ti vāti, āmantā. Adukkhamasukhā vedanāti katvā adukkhamasukhāya vedanāya[2] na vattabbaṁ "vedanā"ti vā "avedanā"ti vāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

Nevasaññānāsaññāyatanakathā niṭṭhitā.

Tatiyo vaggo.

Tassuddānaṁ

Balaṁ sādhāraṇaṁ ariyaṁ, sarāgaṁ cittaṁ vimuccati.
Vimuttaṁ vimuccamānaṁ, atthi cittaṁ vimuccamānaṁ.

Aṭṭhamakassa puggalassa, diṭṭhipariyuṭṭhānaṁ pahīnaṁ.
Aṭṭhamakassa puggalassa, natthi pañcindriyāni cakkhuṁ.

Sotaṁ dhammupatthaddhaṁ, yathākammūpagataṁ ñāṇaṁ.
Devesu saṁvaro asañña—sattesu saññā evameva bhavagganti.

---

1. Nevasaññānāsaññāyatane vattabbaṁ (?) 2. Adukkhamasukhā vedanā (Sī, Ka)

4. Catutthavagga

(33) 1. Gihissa-arahātikathā

387. * Gihi'ssa arahāti, āmantā. Atthi arahato gihisaṁyojananti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Natthi arahato gihisaṁyojananti, āmantā. Hañci natthi arahato gihisaṁyojanaṁ, no ca vata re vattabbe "gihi'ssa arahā"ti.

* Gihi'ssa arahāti, āmantā. Nanu arahato gihisaṁyojanaṁ pahīnaṁ ucchinnamūlaṁ tālāvatthukataṁ anabhāvaṁkataṁ āyatiṁ anuppādadhammanti, āmantā. Hañci arahato gihisaṁyojanaṁ pahīnaṁ ucchinnamūlaṁ tālāvatthukataṁ anabhāvaṁkataṁ āyatiṁ anuppādadhammaṁ, no ca vata re vattabbe "gihi'ssa arahā"ti.

* Gihi'ssa arahāti, āmantā. Atthi koci gihī gihisaṁyojanaṁ appahāya diṭṭheva dhamme dukkhassantakaroti, natthi. Hañci natthi koci gihī gihisaṁyojanaṁ appahāya diṭṭheva dhamme dukkhassantakaro, no ca vata re vattabbe "gihi'ssa arahā"ti.

* Gihi'ssa arahāti, āmantā. Nanu Vacchagotto paribbājako Bhagavantaṁ etadavoca—"atthi nu kho bho Gotama koci gihī gihisaṁyojanaṁ appahāya kāyassa bhedā dukkhassantakaro"ti. Natthi kho Vaccha koci gihī gihisaṁyojanaṁ appahāya kāyassa bhedā dukkhassantakaroti[1] attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṁ "gihi'ssa arahā"ti.

* Gihi'ssa arahāti, āmantā. Arahā methunaṁ dhammaṁ paṭiseveyya, methunaṁ uppādeyya, puttasambādhasayanaṁ ajjhāvaseyya, Kāsikacandanaṁ paccanubhaveyya, mālāgandhavilepanaṁ dhāreyya, jātarūparajataṁ sādiyeyya, ajeḷakaṁ paṭiggaṇheyya, kukkuṭasūkaraṁ paṭiggaṇheyya, hatthigavassavaḷavaṁ paṭiggaṇheyya, tittiravaṭṭakamorakapiñjaraṁ[2] paṭiggaṇheyya, cittavaṇḍavālamoḷiṁ[3] dhāreyya, odātāni vatthāni dīghadasāni dhāreyya, yāvajīvaṁ agāriyabhūto assāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

---

1. Ma 2. 149 piṭṭhe.
2. ...kapiñjalaṁ (Syā, Kaṁ, I)
3. Pītavaṇṭavālamoḷikaṁ (Syā, Kaṁ, I)

+ Na vattabbaṁ “gihi’ssa arahā”ti, āmantā. Nanu Yaso kulaputto, Uttiyo gahapati, Setu māṇavo, gihibyañjanena arahattaṁ pattoti, āmantā. Hañci yaso kulaputto, uttiyo gahapati, setu māṇavo, gihibyañjanena arahattaṁ patto, tena vata re vattabbe “gihi’ssa arahā”ti.

Gihissa arahātikathā niṭṭhitā.

---

4. Catutthavagga

(34) 2. Upapattikathā

388. * Saha upapattiyā arahāti, āmantā. Saha upapattiyā sotāpanno hotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Saha upapattiyā arahāti, āmantā. Saha upapattiyā sakadāgāmī hotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Saha upapattiyā arahāti, āmantā. Saha upapattiyā anāgāmī hotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Saha upapattiyā sotāpanno na hotīti, āmantā. Hañci saha upapattiyā sotāpanno na hoti, no ca vata re vattabbe “saha upapattiyā arahā”ti.

* Saha upapattiyā sakadāgāmī na hotīti, āmantā. Hañci saha upapattiyā sakadāgāmī na hoti, no ca vata re vattabbe “saha upapattiyā arahā”ti.

* Saha upapattiyā anāgāmī na hotīti, āmantā. Hañci saha upapattiyā anāgāmī na hoti, no ca vata re vattabbe “saha upapattiyā arahā”ti.

389. * Saha upapattiyā arahāti, āmantā. Sāriputto thero saha upapattiyā arahāti, na hevaṁ vattabbe. Mahāmoggallāno

thero -pa-. Mahākassapo thero -pa-. Mahākaccāno thero -pa-. Mahākoṭṭhiko thero -pa-. Mahāpanthako thero saha upapatthiyā arahāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Sāriputto thero na saha upapattiyā arahāti, āmantā. Hañci Sāriputto thero na saha upapattiyā arahā, no ca vata re vattabbe "saha upapattiyā arahā"ti.

* Mahāmoggallāno thero -pa-. Mahākassapo thero -pa-. Mahākaccāno thero -pa-. Mahākoṭṭhiko thero -pa-. Mahāpanthako thero na saha upapattiyā arahāti, āmantā. Hañci Mahāpanthako thero na saha upapattiyā arahā, no ca vata re vattabbe "saha upapattiyā arahā"ti.

390. * Saha upapattiyā arahāti, āmantā. Upapattesiyena cittena arahattaṁ sacchikaroti lokiyena sāsavena -pa- saṁkilesiyenāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Saha upapattiyā arahāti, āmantā. Upapattesiyaṁ cittaṁ niyyānikaṁ khayagāmī bodhagāmī apacayagāmī anāsavaṁ -pa- asaṁkilesiyanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Nanu upapattesiyaṁ cittaṁ aniyyānikaṁ na khayagāmi na bodhagāmi na apacayagāmi sāsavaṁ -pa- saṁkilesiyanti, āmantā. Hañci upapattesiyaṁ cittaṁ aniyyānikaṁ na khayagāmi na bodhagāmi na apacayagāmi sāsavaṁ -pa- saṁkilesiyaṁ, no ca vata re vattabbe "saha upapattiyā arahā"ti.

* Saha upapattiyā arahāti, āmantā. Upapattesiyena cittena rāgaṁ pajahati. Dosaṁ pajahati. Mohaṁ pajahati. Anottappaṁ pajahatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Saha upapattiyā arahāti, āmantā. Upapattesiyaṁ cittaṁ maggo. Satipaṭṭhānaṁ -pa-. Sammappadhānaṁ. Iddhipādo. Indriyaṁ. Balaṁ. Bojjhaṅgoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Saha upapattiyā arahāti, āmantā. Upapattesiyena cittena dukkhaṁ parijānāti, samudayaṁ pajahati, nirodhaṁ sacchikaroti, maggaṁ bhāvetīti,

na hevaṁ vattabbe -pa- saha upapattiyā arahāti, āmantā. Cuticittaṁ maggacittaṁ upapattesiyaṁ cittaṁ phalacittanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

Upapattikathā niṭṭhitā.

---

4. Catutthavagga

(35) 3. Anāsavakathā

391. * Arahato sabbe dhammā anāsavāti, āmantā. Maggo. Phalaṁ. Nibbānaṁ. Sotāpattimaggo. Sotāpattiphalaṁ. Sakadāgāmimaggo. Sakadāgāmiphalaṁ. Anāgāmimaggo. Anāgāmiphalaṁ. Arahattamaggo. Arahattaphalaṁ. Satipaṭṭhānaṁ. Sammappadhānaṁ. Iddhipādo. Indriyaṁ. Balaṁ. Bojjhaṅgoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

Arahato sabbe dhammā anāsavāti, āmantā. Arahato cakkhuṁ anāsavanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Arahato cakkhuṁ anāsavanti, āmantā. Maggo. Phalaṁ. Nibbānaṁ. Sotāpattimaggo. Sotāpattiphalaṁ -pa-. Bojjhaṅgoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Arahato sotaṁ -pa-. Arahato ghānaṁ. Arahato jivhā. Arahato kāyo anāsavoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Arahato kāyo anāsavoti, āmantā. Maggo. Phalaṁ. Nibbānaṁ. Sotāpattimaggo. Sotāpattiphalaṁ -pa-. Bojjhaṅgoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Arahato kāyo anāsavoti, āmantā. Arahato kāyo paggahaniggahupago chedanabhedanupago kākehi gijjhehi kulalehi sādhāraṇoti, āmantā. Anāsavo dhammo paggahaniggahupago chedanabhedanupago kākehi gijjhehi kulalehi sādhāraṇoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Arahato kāye visaṁ kameyya, satthaṁ kameyya, aggi kameyyāti, āmantā. Anāsave dhamme visaṁ kameyya, satthaṁ kameyya, aggi kameyyāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Labbhā arahato kāyo addubandhanena bandhituṁ, rajjubandhanena bandhituṁ, saṅkhalikabandhanena bandhituṁ, gāmabandhanena bandhituṁ, nigamabandhanena bandhituṁ, nagarabandhanena bandhituṁ, janapadabandhanena bandhituṁ, kaṇṭhapañcamehi bandhanehi bandhituntī, āmantā. Labbhā anāsavo dhammo addubandhanena bandhituṁ, rajjubandhanena bandhituṁ, saṅkhalikabandhanena bandhituṁ, gāma nigama nagara janapada bandhanena bandhituṁ, kaṇṭhapañcamehi bandhanehi bandhituntī, na hevaṁ vattabbe -pa-.

392. * Yadi arahā puthujjanassa cīvaraṁ deti, anāsavaṁ hutvā sāsavaṁ hotīti, na hevaṁ vattabbe -pa- anāsavaṁ hutvā sāsavaṁ hotīti, āmantā. Taññeva anāsavaṁ taṁ sāsavanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Taññeva anāsavaṁ taṁ sāsavanti, āmantā. Maggo anāsavo hutvā sāsavo hotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Phalaṁ. Satipaṭṭhānaṁ. Sammappadhānaṁ. Iddhipādo indriyaṁ. Balaṁ. Bojjhaṅgo anāsavohutvā sāsavo hotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Yadi arahā puthujjanassa piṇḍapātaṁ deti, senāsanaṁ deti, gilānapaccaya bhesajjaparikkhāraṁ deti, anāsavo hutvā sāsavo hotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Ānāsavo hutvā sāsavo hotīti, āmantā. Taññeva anāsavaṁ taṁ sāsavanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Taññeva anāsavaṁ taṁ sāsavanti, āmantā. Maggo anāsavo hutvā sāsavo hotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Phalaṁ. Satipaṭṭhānaṁ. Sammappadhānaṁ. Iddhipādo. Indriyaṁ. Balaṁ. Bojjhaṅgo anāsavo hutvā sāsavo hotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Yadi puthujjano arahato cīvaraṁ deti, sāsavaṁ hutvā anāsavaṁ hotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sāsavaṁ hutvā anāsavaṁ hotīti, āmantā. Taññeva sāsavaṁ taṁ anāsavanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Taññeva sāsavaṁ taṁ anāsavanti, āmantā. Rāgo sāsavo hutvā anāsavo hotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Doso -pa-. Moho -pa-. Anottappaṁ sāsavaṁ hutvā anāsavaṁ hotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Yadi puthujjano arahato piṇḍapātaṁ deti, senāsanaṁ deti, gilānapaccayabhesajjaparikkhāraṁ deti, sāsavo hutvā anāsavo hotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sāsavo hutvā anāsavo hotīti āmantā. Taññeva sāsavaṁ taṁ anāsavanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Taññeva

sāsavaṁ taṁ anāsavanti, āmantā. Rāgo sāsavo hutvā anāsavo hotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Doso -pa-. Moho -pa-. Anottappaṁ sāsavaṁ hutvā anāsavaṁ hotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

+ Na vattabbaṁ "arahato sabbe dhammā anāsavā"ti, āmantā. Nanu arahā anāsavoti, āmantā. Hañci arahā anāsavo, tena vata re vattabbe "arahato sabbe dhammā anāsavā"ti.

Anāsavakathā niṭṭhitā.

---

4. Catutthavagga

(36) 4. Samannāgatakathā

393. * Arahā catūhi phalehi samannāgatoti, āmantā. Arahā catūhi phassehi. Catūhi vedanāhi. Catūhi saññāhi. Catūhi cetanāhi. Catūhi cittehi. Catūhi saddhāhi. Catūhi vīriyehi. Catūhi satīti. Catūhi samādhīhi. Catūhi paññāhi samannāgatoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Anāgāmī tīhi phalehi samannāgatoti, āmantā. Anāgāmī tīhi phassehi -pa-. Tīhi paññāhi samannāgatoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Sakadāgāmī dvīhi phalehi samannāgatoti, āmantā. Sakadāgāmī dvīhi phassehi -pa-. Dvīhi paññāhi samannāgatoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Arahā sotāpattiphalena samannāgatoti, āmantā. Arahā sotāpanno sattakkhattuparamo kolaṁkolo ekabījīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Arahā sakadāgāmiphalena samannāgatoti, āmantā. Arahā sakadāgāmīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Arahā anāgāmiphalena samannāgatoti, āmantā. Arahā anāgāmī antarāparinibbāyī, upahaccaparinibbāyī, asaṅkhāraparinibbāyī, sasaṅkhāraparinibbāyī, uddhaṁsoto akaniṭṭhagāmīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Anāgāmī sotāpattiphalena samannāgatoti, āmantā. Anāgāmī sotāpanno sattakkhattuparamo, kolaṁkolo, ekabījīti, na hevaṁ

vattabbe -pa-. Anāgāmī sakadāgāmiphalena samannāgatoti, āmantā. Anāgāmī sakadāgāmīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Sakadāgāmī sotāpattiphalena samannāgatoti, āmantā. Sakadāgāmī sotāpanno sattakkhattuparamo, kolaṁkolo, ekabījīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

394. * Sotāpattiphalena samannāgato "sotāpanno"ti vattabboti, āmantā. Arahā sotāpattiphalena samannāgatoti, āmantā. Sveva arahā, so sotāpannoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Sakadāgāmiphalena samannāgato "sakadāgāmī"ti vattabboti, āmantā. Arahā sakadāgāmiphalena samannāgatoti, āmantā. Sveva arahā, so sakadāgāmīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Anāgāmiphalena samannāgato "anāgāmī"ti vattabboti, āmantā. Arahā anāgāmiphalena samannāgatoti, āmantā. Sveva arahā, so anāgāmīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Sotāpattiphalena samannāgato "sotāpanno"ti vattabboti, āmantā. Anāgāmī sotāpattiphalena samannāgatoti, āmantā. Sveva anāgāmī, so sotāpannoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Sakadāgāmiphalena samannāgato "sakadāgāmī"ti vattabboti, āmantā. Anāgāmī sakadāgāmiphalena samannāgatoti, āmantā. Sveva anāgāmī, so sakadāgāmīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Sotāpattiphalena samannāgato "sotāpanno"ti vattabboti, āmantā. Sakadāgāmī sotāpattiphalena samannāgatoti, āmantā. Sveva sakadāgāmī, so sotāpannoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

395. * Arahā sotāpattiphalena samannāgatoti, āmantā. Nanu arahā sotāpattiphalaṁ vītivattoti, āmantā. Hañci arahā sotāpattiphalaṁ vītivatto, no ca vata re vattabbe "arahā sotāpattiphalena samannāgato"ti.

* Arahā sotāpattiphalaṁ vītivatto tena samannāgatoti, āmantā. Arahā sotāpattimaggaṁ vītivatto, sakkāyadiṭṭhiṁ, vicikicchaṁ, sīlabbataparāmāsaṁ, apāyagamanīyaṁ rāgaṁ, apāyagamanīyaṁ dosaṁ, apāyagamanīyaṁ mohaṁ vītivatto tena samannāgatoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Arahā sakadāgāmiphalena samannāgatoti, āmantā. Nanu arahā sakadāgāmiphalaṁ vītivattoti, āmantā. Hañci arahā sakadāgāmiphalaṁ vītivatto, no ca vata re vattabbe "arahā sakadāgāmiphalena samannāgato"ti.

* Arahā sakadāgāmiphalaṁ vītivatto tena samannāgatoti, āmantā. Arahā sakadāgāmimaggaṁ vītivatto, oḷārikaṁ kāmarāgaṁ, oḷārikaṁ byāpādaṁ vītivatto tena samannāgatoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Arahā anāgāmiphalena samannāgatoti, āmantā. Nanu arahā anāgāmiphalaṁ vītivattoti, āmantā. Hañci arahā anāgāmiphalaṁ vītivatto, no ca vata re vattabbe "arahā anāgāmiphalena samannāgato"ti.

* Arahā anāgāmiphalaṁ vītivatto tena samannāgatoti, āmantā. Arahā anāgāmimaggaṁ vītivatto, aṇusahagataṁ kāmarāgaṁ, aṇusahagataṁ byāpādaṁ vītivatto tena samannāgatoti, na hivaṁ vattabbe -pa-.

* Anāgāmī sotāpattiphalena samannāgatoti, āmantā. Nanu anāgāmī sotāpattiphalaṁ vītivattoti, āmantā. Hañci anāgāmī sotāpattiphalaṁ vītivatto, no ca vata re vattabbe "anāgāmī sotāpattiphalena samannāgato"ti.

* Anāgāmī sotāpattiphalaṁ vītivatto tena samannāgatoti, āmantā. Anāgāmī sotāpattimaggaṁ vītivatto, sakkāyadiṭṭhiṁ -pa- apāyagamanīyaṁ mohaṁ vītivatto tena samannāgatoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Anāgāmī sakadāgāmiphalena samannāgatoti, āmantā. Nanu anāgāmī sakadāgāmiphalaṁ vītivattoti, āmantā. Hañci anāgāmī sakadāgāmiphalaṁ vītivatto, no ca vata re vattabbe "anāgāmī sakadāgāmiphalena samannāgatoti.

* Anāgāmī sakadāgāmiphalaṁ vītivatto tena samannāgatoti, āmantā. Anāgāmī sakadāgāmimaggaṁ vītivatto, oḷārikaṁ kāmarāgaṁ, oḷārikaṁ byāpādaṁ vītivatto tena samannāgatoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Sakadāgāmī sotāpattiphalena samannāgatoti, āmantā. Nanu sakadāgāmī sotāpattiphalaṁ vītivattoti, āmantā. Hañci sakadāgāmī sotāpattiphalaṁ vītivatto, no ca vata re vattabbe "sakadāgāmī sotāpattiphalena samannāgatoti.

* Sakadāgāmī sotāpattiphalaṁ vītivatto tena samannāgatoti, āmantā. Sakadāgāmī sotāpattimaggaṁ vītivatto, sakkāyadiṭṭhiṁ -pa- apāyagamanīyaṁ mohaṁ vītivatto tena samannāgatoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

396. + Na vattabbaṁ "arahā catūhi phalehi samannāgato"ti, āmantā. Nanu arahatā cattāri phalāni paṭiladdhāni, tehi ca aparihīnoti, āmantā. Hañci arahatā cattāri phalāni paṭiladdhāni tehi ca aparihīno, tena vata re vattabbe "arahā catūhi phalehi samannāgato"ti.

+ Na vattabbaṁ "anāgāmī tīhi phalehi samannāgato'ti, āmantā. Nanu anāgāminā tīṇi phalāni paṭiladdhāni tehi ca aparihīnoti, āmantā. Hañci anāgāminā tīṇi phalāni paṭiladdhāni, tehi ca aparihīno, tena vata re vattabbe "anāgāmī tīhi phalehi samannāgato"ti.

+ Na vattabbaṁ "sakadāgāmī dvīhi phalehi samannāgato"ti, āmantā. Nanu sakadāgāminā dve phalāni paṭiladdhāni, tehi ca aparihīnoti, āmantā. Hañci sakadāgāminā dve phalāni paṭiladdhāni tehi ca aparihīno, tena vata re vattabbe "sakadāgāmī dvīhi phalehi samannāgato"ti.

* Arahatā cattāri phalāni paṭiladdhāni, tehi ca aparihīnoti arahā catūhi phalehi samannāgatoti, āmantā. Arahatā cattāro maggā paṭiladdhā, tehi ca aparihīnoti arahā catūhi maggehi samannāgatoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Anāgāminā tīṇi phalāni paṭiladdhāni, tehi ca aparihīnoti anāgāmī tīhi phalehi samannāgatoti, āmantā. Anāgāminā

tayo maggā paṭiladdhā, tehi ca aparihīnoti anāgāmī tīhi maggehi samannāgatoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Sakadāgāminā dve phalāni paṭiladdhāni, tehi ca aparihīnoti sakadāgāmī dvīhi phalehi samannāgatoti, āmantā. Sakadāgāminā dve maggā paṭiladdhā, tehi ca aparihīnoti sakadāgāmī dvīhi maggehi samannāgatoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

Samannāgatakathā niṭṭhitā.

---

4. Catutthavagga

(37) 5. Upekkhāsamannāgatakathā

397. * Arahā chahi upekkhāhi samannāgatoti, āmantā. Arahā chahi phassehi. Chahi vedanāhi. Chahi saññāhi -pa-. Chahi paññāhi samannāgatoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Arahā chahi upekkhāhi samannāgatoti, āmantā. Arahā cakkhunā rūpaṁ passanto sotena saddaṁ suṇāti, ghānena gandhaṁ ghāyati, jivhāya rasaṁ sāyati, kāyena phoṭṭhabbaṁ phusati, manasā dhammaṁ vijānāti -pa- manasā dhammaṁ vijānanto cakkhunā rūpaṁ passati, sotena saddaṁ suṇāti, ghānena gandhaṁ ghāyati, jivhāya rasaṁ sāyati, kāyena phoṭṭhabbaṁ phusatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Arahā chahi upekkhāhi samannāgatoti, āmantā. Satataṁ samitaṁ abbokiṇṇaṁ chahi upekkhāhi samannāgato samohito[1], cha upekkhāyo paccupaṭṭhitāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

+ Na vattabbaṁ "arahā chahi upekkhāhi samannāgato"ti, āmantā. Nanu arahā chaḷaṅgupekkhoti, āmantā. Hañci arahā chaḷaṅgupekkho, tena vata re vattabbe "arahā chahi upekkhāhi samannāgato"ti -pa-.

Upekkhāsamannāgatakathā niṭṭhitā.

---

1. Samāhito (Syā)

4. Catutthavagga

(38) 6. Bodhiyābuddhotikathā

398. * Bodhiyā Buddhoti, āmantā. Bodhiyā niruddhāya vigatāya paṭipassaddhāya abuddho hotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Bodhiyā Buddhoti, āmantā. Atītāya bodhiyā Buddhoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atītāya bodhiyā Buddhoti, āmantā. Tāya bodhiyā bodhikaraṇīyaṁ karotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Tāya bodhiyā bodhikaraṇīyaṁ karotīti, āmantā. Tāya bodhiyā dukkhaṁ parijānāti, samudayaṁ pajahati, nirodhaṁ sacchikaroti, maggaṁ bhāvetīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Bodhiyā Buddhoti, āmantā. Anāgatāya bodhiyā Buddhoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Anāgatāya bodhiyā Buddhoti, āmantā. Tāya bodhiyā bodhikaraṇīyaṁ karotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Tāya bodhiyā bodhikaraṇīyaṁ karotīti, āmantā. Tāya bodhiyā dukkhaṁ parijānāti -pa- maggaṁ bhāvetīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Paccuppannāya bodhiyā Buddho, tāya bodhiyā bodhikaraṇīyaṁ karotīti, āmantā. Atītāya bodhiyā Buddho, tāya bodhiyā bodhikaraṇīyaṁ karotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Paccuppannāya bodhiyā Buddho, tāya bodhiyā dukkhaṁ parijānāti, samudayaṁ pajahati, nirodhaṁ sacchikaroti, maggaṁ bhāvetīti, āmantā. Atītāya bodhiyā Buddho, tāya bodhiyā dukkhaṁ parijānāti -pa- maggaṁ bhāvetīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Paccuppannāya bodhiyā Buddho, tāya bodhiyā bodhikaraṇīyaṁ karotīti, āmantā. Anāgatāya bodhiyā Buddho, tāya bodhiyā bodhikaraṇīyaṁ karotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Paccuppannāya bodhiyā Buddho, tāya bodhiyā dukkhaṁ parijānāti -pa- maggaṁ bhāvetīti, āmantā. Anāgatāya bodhiyā Buddho, tāya bodhiyā dukkhaṁ parijānāti -pa- maggaṁ bhāvetīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Atītāya bodhiyā Buddho, na ca tāya bodhiyā bodhikaraṇīyaṁ karotīti, āmantā. Paccuppannāya bodhiyā Buddho, na ca tāya bodhiyā bodhikaraṇīyaṁ karotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Atītāya bodhiyā Buddho, na ca tāya bodhiyā dukkhaṁ parijānāti -pa- maggaṁ bhāvetīti, āmantā. Paccuppannāya bodhiyā Buddho, na ca tāya bodhiyā dukkhaṁ parijānāti -pa- maggaṁ bhāvetīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Anāgatāya bodhiyā Buddho, na ca tāya bodhiyā bodhikaraṇīyaṁ karotīti, āmantā. Paccuppannāya bodhiyā Buddho, na ca tāya bodhiyā bodhikaraṇīyaṁ karotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Anāgatāya bodhiyā Buddho, na ca tāya bodhiyā dukkhaṁ parijānāti -pa-. maggaṁ bhāvetīti, āmantā. Paccuppannāya bodhiyā Buddho, na ca tāya bodhiyā dukkhaṁ parijānāti -pa- maggaṁ bhāvetīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

399. * Atītāya bodhiyā Buddho, anāgatāya bodhiyā Buddho, paccuppannāya bodhiyā Buddhoti, āmantā. Tīhi bodhīhi Buddhoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Tīhi bodhīhi Buddhoti, āmantā. Satataṁ samitaṁ abbokiṇṇaṁ tīhi bodhīhi samannāgato samohito, tisso bodhiyo paccupaṭṭhitāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

+ Na vattabbaṁ "bodhiyā Buddho"ti, āmantā. Nanu bodhipaṭilābhā Buddhoti, āmantā. Hañci bodhipaṭilābhā Buddho, tena vata re vattabbe "bodhiyā Buddho"ti.

* Bodhipaṭilābhā Buddhoti bodhiyā Buddhoti, āmantā. Bodhipaṭilābhā bodhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

Bodhiyā Buddhotikathā niṭṭhitā.

4. Catutthavagga

(39) 7. Lakkhaṇakathā

400. * Lakkhaṇasamannāgato bodhisattoti, āmantā. Padesalakkhaṇehi samannāgato padesabodhisattoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Lakkhaṇasamannāgato bodhisattoti, āmantā. Tibhāgalakkhaṇehi samannāgato tibhāgabodhisattoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Lakkhaṇasamannāgato bodhisattoti, āmantā. Upaḍḍhalakkhaṇehi samannāgato upaḍḍhabodhisattoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Lakkhaṇasamannāgato bodhisattoti, āmantā. Cakkavattisatto lakkhaṇasamannāgato, cakkavattisatto bodhisattoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Cakkavattisatto lakkhaṇasamannāgato, cakkavattisatto bodhisattoti, āmantā. Yādiso bodhisattassa pubbayogo pubbacariyā dhammakkhānaṁ dhammadesanā, tādiso cakkavattisattassa pubbayogo pubbacariyā dhammakkhānaṁ dhammadesanāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

401. * Yathā bodhisattassa jāyamānassa devā paṭhamaṁ paṭiggaṇhanti pacchā manussā[1], evamevaṁ cakkavattisattassa jāyamānassa devā paṭhamaṁ paṭiggaṇhanti pacchā manussāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Yathā bodhisattassa jāyamānassa cattāro naṁ devaputtā paṭiggahetvā mātu purato ṭhapenti "attamanā devi hohi, mahesakkho te putto uppanno"ti. Evamevaṁ cakkavattisattassa jāyamānassa cattāro naṁ devaputtā paṭiggahetvā mātu purato ṭhapenti "attamanā devi hohi, mahesakkho te putto uppanno"ti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Yathā bodhisattassa jāyamānassa dve udakassa dhārā antalikkhā pātubhavanti ekā sītassa ekā uṇhassa, yena bodhisattassa udakakiccaṁ karonti mātu ca. Evamevaṁ cakkavattisattassa jāyamānassa dve udakassa dhārā antalikkhā pātubhavanti ekā sītassa ekā uṇhassa,

---

1. Dī 2. 12; Ma 3. 161 piṭṭhādīsu vuttaṁ nissāya pucchati.

yena cakkavattisattassa udakakiccaṁ karonti mātu cāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Yathā sampatijāto bodhisatto samehi pādehi patiṭṭhahitvā uttarena abhimukho sattapadavītihārena gacchati setamhi chatte anudhāriyamāne, sabbā ca disā viloketi, āsabhiñca vācaṁ bhāsati "aggohamasmi lokassa, jeṭṭhohamasmi lokassa, seṭṭhohamasmi lokassa, ayamantimā jāti, natthi dāni punabbhavo"ti. Evamevaṁ sampatijāto cakkavattisatto samehi pādehi patiṭṭhahitvā uttarena abhimukho sattapadavītihārena gacchati setamhi chatte anudhāriyamāne, sabbā ca disā viloketi, āsabhiñca vācaṁ bhāsati "aggohamasmi lokassa, jeṭṭhohamasmi lokassa, seṭṭhohamasmi lokassa, ayamantimā jāti, natthi dāni punabbhavo"ti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Yathā bodhisattassa jāyamānassa mahato ālokassa mahato obhāsassa mahato bhūmicālassa pātubhāvo hoti, evamevaṁ cakkavattisattassa jāyamānassa mahato ālokassa mahato obhāsassa mahato bhūmicālassa pātubhāvo hotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Yathā bodhisattassa pakatikāyo samantā byāmaṁ obhāsati, evamevaṁ cakkavattisattassa pakatikāyo samantā byāmaṁ obhāsatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Yathā bodhisatto mahāsupinaṁ passati, evamevaṁ cakkavattisatto mahāsupinaṁ passatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

402. + Na vattabbaṁ "lakkhaṇasamannāgato bodhisatto"ti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā "dvattiṁsimāni bhikkhave mahāpurisassa mahāpurisalakkhaṇāni, yehi samannāgatassa mahāpurisassa dveva gatiyo bhavanti anaññā[1]. Sace agāraṁ ajjhāvasati, rājā hoti cakkavattī dhammiko dhammarājā cāturanto vijitāvī janapadatthāvariyappatto sattaratanasamannāgato, tassimāni satta ratanāni bhavanti. Seyyathidaṁ, cakkaratanaṁ hatthiratanaṁ

---

1. Na aññā (Ka)

assaratanaṁ maṇiratanaṁ itthiratanaṁ gahapatiratanaṁ pariṇāyakaratanameva sattamaṁ. Parosahassaṁ kho panassa puttā bhavanti sūrā vīraṅgarūpā parasenappamaddanā. So imaṁ pathaviṁ sāgarapariyantaṁ adaṇḍena asatthena dhammena abhivijiya ajjhāvasati, sace kho pana agārasmā anagāriyaṁ pabbajati, arahaṁ hoti Sammāsambuddho loke vivaṭṭacchado"ti[1] attheva suttantoti, āmantā. Tena hi lakkhaṇasamannāgato bodhisattoti.

Lakkhaṇakathā niṭṭhitā.

4. Catutthavagga

(40) 8. Niyāmokkantikathā

403. * Bodhisatto Kassapassa Bhagavato pāvacane okkantaniyāmo caritabrahmacariyoti[2], āmantā. Bodhisatto Kassapassa Bhagavato sāvakoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Bodhisatto Kassapassa Bhagavato sāvakoti, āmantā. Sāvako hutvā Buddho hotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Sāvako hutvā Buddho hotīti, āmantā. Anussaviyoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Anussaviyoti, āmantā. Nanu Bhagavā sayambhūti, āmantā. Hañci Bhagavā sayambhū, no ca vata re vattabbe "anussaviyo"ti.

* Bodhisatto Kassapassa Bhagavato pāvacane okkantaniyāmo caritabrahmacariyoti, āmantā. Bhagavatā bodhiyā mūle tīṇeva sāmaññaphalāni abhisambuddhānīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Nanu Bhagavatā bodhiyā mūle cattāri sāmaññaphalāni abhisambuddhānīti, āmantā. Hañci Bhagavatā bodhiyā mūle cattāri samaññaphalāni abhisambuddhāni, no ca vata re vattabbe "bodhisatto Kassapassa Bhagavato pāvacane okkantaniyāmo caritabrahmacariyo"ti.

1. Dī 3. 117 piṭṭhe.
2. Ma 2. 236 Ghaṭikārasuttaṁ nissāya pucchati.

404. * Bodhisatto Kassapassa Bhagavato pāvacane okkantaniyāmo caritabrahmacariyoti, āmantā. Bodhisatto dukkarakāriyaṁ akāsīti, āmantā. Dassanasampanno puggalo dukkarakāriyaṁ kareyyāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Bodhisatto aparantapaṁ[1] akāsi, aññaṁ satthāraṁ uddisīti, āmantā. Dassanasampanno puggalo aññaṁ satthāraṁ uddiseyyāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Āyasmā Ānando Bhagavato pāvacane okkantaniyāmo caritabrahmacariyo, āyasmā Ānando Bhagavato sāvakoti, āmantā. Bodhisatto Kassapassa Bhagavato pāvacane okkantaniyāmo caritabrahmacariyo, bodhisatto Kassapassa Bhagavato sāvakoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Citto gahapati, Hatthako āḷavako Bhagavato pāvacane okkantaniyāmo caritabrahmacariyo, Citto gahapati, Hatthako āḷavako Bhagavato sāvakoti, āmantā. Bodhisatto Kassapassa Bhagavato pāvacane okkantaniyāmo caritabrahmacariyo bodhisatto Kassapassa Bhagavato sāvakoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Bodhisatto Kassapassa Bhagavato pāvacane okkantaniyāmo caritabrahmacariyo, na ca Kassapassa Bhagavato sāvakoti, āmantā. Āyasmā Ānando Bhagavato pāvacane okkantaniyāmo caritabrahmacariyo, na ca Bhagavato sāvakoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Bodhisatto Kassapassa Bhagavato pāvacane okkantaniyāmo caritabrahmacariyo, na ca Kassapassa Bhagavato sāvakoti, āmantā. Citto gahapati Hatthako āḷavako Bhagavato pāvacane okkantaniyāmo caritabrahmacariyo, na ca Bhagavato sāvakoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Bodhisatto Kassapassa Bhagavato pāvacane okkantaniyāmo caritabrahmacariyo, na ca Kassapassa Bhagavato sāvakoti, āmantā. Sāvako jātiṁ vītivatto asāvako hotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

---

1. Amaraṁ tapaṁ (Saṁ 1. 104 piṭṭhe)

405. + Na vattabbaṁ "bodhisatto Kassapassa Bhagavato pāvacane okkantaniyāmo caritabrahmacariyo"ti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā "Kassape ahaṁ Ānanda Bhagavati brahmacariyaṁ acariṁ āyatiṁ sambodhāyā"ti attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṁ "bodhisatto Kassapassa Bhagavato pāvacane okkantaniyāmo caritabrahmacariyo"ti.

* Bodhisatto Kassapassa Bhagavato pāvacane okkantaniyāmo caritabrahmacariyoti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā—

"Sabbābhibhū sabbavidūhamasmi,
Sabbesu dhammesu anupalitto.
Sabbañjaho taṇhākkhaye vimutto,
Sayaṁ abhiññāya kamuddiseyyaṁ.

Na me ācariyo atthi, sadiso me na vijjati.
Sadevakasmiṁ lokasmiṁ, natthi me paṭipuggalo.

Ahaṁ hi arahā loke, ahaṁ Satthā anuttaro.
Ekomhi Sammāsambuddho, sītibhūtosmi nibbuto.

Dhammacakkaṁ pavattetuṁ, gacchāmi Kāsinaṁ puraṁ.
Andhībhūtasmiṁ[1] lokasmiṁ, āhañchaṁ[2] amatadundubhin"ti[3].

Yathā kho tvaṁ āvuso paṭijānāsi, arahasi anantajinoti.

"Mādisā ve Jinā honti, ye pattā āsavakkhayaṁ.
Jitā me pāpakā dhammā, tasmāhaṁ Upaka Jino"ti[4].

Attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṁ "bodhisatto Kassapassa Bhagavato pāvacane okkantaniyāmo caritabrahmacariyo"ti.

* Bodhisatto Kassapassa Bhagavato pāvacane okkantaniyāmo caritabrahmacariyoti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā—"idaṁ dukkhaṁ ariyasaccan"ti me bhikkhave pubbe ananussutesu dhammesu cakkhuṁ udapādi, ñānaṁ udapādi,

---

1. Andhabhūtasmiṁ (Sī, Syā, Kaṁ, I)
2. Āhaññiṁ (Ka)
3. Dudrabhinti (Ka)
4. Vi 3. 12; Ma 1. 227; Ma 2. 295 piṭṭhesu.

paññā udapādi, vijjā udapādi, āloko udapādi. "Taṁ kho panidaṁ dukkhaṁ ariyasaccaṁ pariññeyyan"ti me bhikkhave -pa- pariññātan"ti me bhikkhave pubbe ananussutesu dhammesu cakkhuṁ udapādi -pa- āloko udapādi. "Idaṁ dukkhasamudayaṁ ariyasaccan"ti me bhikkhave -pa- "Taṁ kho panidaṁ dukkhasamudayaṁ[1] ariyasaccaṁ pahātabban"ti me bhikkhave -pa- pahīnan"ti me bhikkhave -pa- "Idaṁ dukkhanirodhaṁ[2] ariyasaccan"ti me bhikkhave -pa- "Taṁ kho panidaṁ dukkhanirodhaṁ ariyasaccaṁ sacchikātabban"ti me bhikkhave -pa- sacchikatan"ti me bhikkhave -pa- "Idaṁ dukkhanirodhagāminī paṭipadā ariyasaccan"ti me bhikkhave -pa- "Taṁ kho panidaṁ dukkhanirodhagāminī paṭipadā ariyasaccaṁ bhāvetabban"ti me bhikkhave -pa- bhāvitan"ti me bhikkhave pubbe ananussutesu dhammesu cakkhuṁ udapādi, ñāṇaṁ udapādi, paññā udapādi, vijjā udapādi, āloko udapādīti[3] attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṁ "bodhisatto Kassapassa Bhagavato pāvacane okkantaniyāmo caritabrahmacariyo"ti.

Niyāmokkantikathā niṭṭhitā.

---

4. Catutthavagga

(41) 9. Aparāpisamannāgatakathā

406. * Arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo tīhi phalehi samannāgatoti, āmantā. Arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo catūhi phassehi. Catūhi vedanāhi. Catūhi saññāhi. Catūhi cetanāhi. Catūhi cittehi. Catūhi saddhāhi. Catūhi vīriyehi. Catūhi satīhi. Catūhi samādhīhi. Catūhi paññāhi samannāgatoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Anāgāmiphalasacchi kiriyāya paṭipanno puggalo dvīhi phalehi samannāgatoti, āmantā. Anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo tīhi phassehi. Tīhi vedanāhi -pa-. Tīhi paññāhi samannāgatoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

---

1. Dukkhasamudayo (Syā, Kaṁ)
2. Dukkhanirodho (Syā, Kaṁ)
3. Vi 3. 15; Saṁ 3. 369; Khu 9. 330 piṭṭhe ca.

* Sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sotāpattiphalena samannāgatoti, āmantā. Sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo dvīhi phassehi. Dvīhi vedanāhi -pa-. Dvīhi paññāhi samannāgatoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sotāpattiphalena samannāgatoti, āmantā. Arahattasacchikiriyāta paṭipanno puggalo sotāpanno sattakkhattuparamo, kolaṁkolo, ekabījīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sakadāgāmiphalena samannāgatoti, āmantā. Arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sakadāgāmīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo anāgāmiphalena samannāgatoti, āmantā. Arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo anāgāmī antarāparinibbāyī, upahaccaparinibbāyī, asaṅkhāraparinibbāyī, sasaṅkhāraparinibbāyī, uddhaṁsoto akaniṭṭhagāmīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sotāpattiphalena samannāgatoti, āmantā. Anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sotāpanno sattakkhattuparamo, kolaṁkolo, ekabījīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Anāgāmiphalasacchi kiriyāya paṭipanno puggalo sakadāgāmiphalena samannāgatoti, āmantā. Anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sakadāgāmīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sotāpattiphalena samannāgatoti, āmantā. Sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sotāpanno sattakkhattuparamo, kolaṁkolo, ekavījīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

407. * Sotāpattiphalena samannāgato "sotāpanno"ti vattabboti, āmantā. Arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo

“sotāpattiphalena samannāgato”ti, āmantā. Sveva arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo, so sotāpannoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Sakadāgāmiphalena samannāgato “sakadāgāmī”ti vattabboti, āmantā. Arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sakadāgāmiphalena samannāgatoti, āmantā. Sveva arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo, so sakadāgāmīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Anāgāmiphalena samannāgato “anāgāmī”ti vattabboti, āmantā. Arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo anāgāmiphalena samannāgatoti, āmantā. Sveva arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo, so anāgāmīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Sotāpattiphalena samannāgato “sotāpanno”ti vattabboti, āmantā. Anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sotāpattiphalena samannāgatoti, āmantā. Sveva anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo, so sotāpannoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Sakadāgāmiphalena samannāgato “sakadāgāmī”ti vattabboti, āmantā. Anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sakadāgāmiphalena samannāgatoti, āmantā. Sveva anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo, so sakadāgāmīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Sotāpattiphalena samannāgato “sotāpanno”ti vattabboti, āmantā. Sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sotāpattiphalena samannāgatoti, āmantā. Sveva sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo, so sotāpannoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

408. * Arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sotāpattiphalena samannāgatoti, āmantā. Nanu arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sotāpattiphalaṁ vītivattoti, āmantā. Hañci arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sotāpattiphalaṁ vītivatto, no ca vata re vattabbe “arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sotāpattiphalena samannāgato”ti.

* Arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sotāpattiphalaṁ vītivatto tena samannāgatoti, āmantā. Arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sotāpattimaggaṁ vītivatto, sakkāyadiṭṭhiṁ vicikicchaṁ sīlabbataparāmāsaṁ apāyagamanīyaṁ rāgaṁ apāyagamanīyaṁ dosaṁ apāyagamanīyaṁ mohaṁ vītivatto tena samannāgatoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sakadāgāmiphalena samannāgatoti, āmantā. Nanu arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sakadāgāmiphalaṁ vītivattoti, āmantā. Hañci arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sakadāgāmiphalaṁ vītivatto, no ca vata re vattabbe "arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sakadāgāmiphalena samannāgato"ti.

* Arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sakadāgāmiphalaṁ vītivatto tena samannāgatoti, āmantā. Arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sakadāgāmimaggaṁ vītivatto, oḷārikaṁ kāmarāgaṁ oḷārikaṁ byāpādaṁ vītivatto tena samannāgatoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo anāgāmiphalena samannāgatoti, āmantā. Nanu arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo anāgāmiphalaṁ vītivattoti, āmantā. Hañci arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo anāgāmiphalaṁ vītivatto, no ca vata re vattabbe "arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo anāgāmiphalena samannāgato"ti.

* Arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo anāgāmiphalaṁ vītivatto tena samannāgatoti, āmantā. Arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo anāgāmimaggaṁ vītivatto, aṇusahagataṁ kāmarāgaṁ aṇusahagataṁ byāpādaṁ vītivatto tena samannāgatoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

409. * Anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sotāpattiphalena samannāgatoti, āmantā. Nanu anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sotāpattiphalaṁ vītivattoti, āmantā. Hañci anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sotāpattiphalaṁ vītivatto, no ca vata re vattabbe "anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sotāpattiphalena samannāgato"ti.

* Anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sotāpattiphalaṁ vītivatto tena samannāgatoti, āmantā. Anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sotāpattimaggaṁ vītivatto, sakkāyadiṭṭhiṁ -pa- apāyagamanīyaṁ mohaṁ vītivatto tena samannāgatoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sakadāgāmiphalena samannāgatoti, āmantā. Nanu anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sakadāgāmiphalaṁ vītivattoti, āmantā. Hañci anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sakadāgāmiphalaṁ vītivatto, no ca vata re vattabbe "anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sakadāgāmiphalena samannāgato"ti.

* Anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sakadāgāmiphalaṁ vītivatto tena samannāgatoti, āmantā. Anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sakadāgāmimaggaṁ vītivatto, oḷārikaṁ kāmarāgaṁ oḷārikaṁ byāpādaṁ vītivatto tena samannāgatoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

410. * Sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sotāpattiphalena samannāgatoti, āmantā. Nanu sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sotāpattiphalaṁ vītivattoti, āmantā. Hañci sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sotāpattiphalaṁ vītivatto, no ca vata re vattabbe "sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sotāpattiphalena samannāgato"ti.

* Sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sotāpattiphalaṁ vītivatto tena samannāgatoti, āmantā. Sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sotāpattimaggaṁ vītivatto, sakkāyadiṭṭhiṁ -pa- apāyagamanīyaṁ mohaṁ vītivatto tena samannāgatoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

411. + Na vattabbaṁ "arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo tīhi phalehi samannāgato"ti, āmantā. Nanu arahattasacchikiriyāya paṭipannena puggalena tīṇi phalāni paṭiladdhāni, tehi ca aparihīnoti, āmantā. Hañci arahattasacchikiriyāya paṭipannena puggalena tīṇi phalāni paṭiladdhāni,

tehi ca aparihīno, tena vata re vattabbe "arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo tīhi phalehi samannāgato"ti.

+ Na vattabbaṁ "anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo dvīhi phalehi samannāgato"ti, āmantā. Nanu anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipannena puggalena dve phalāni paṭiladdhāni, tehi ca aparihīnoti, āmantā. Hañci anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipannena puggalena dve phalāni paṭiladdhāni, tehi ca aparihīno, tena vata re vattabbe "anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo dvīhi phalehi samannāgato"ti.

+ Na vattabbaṁ "sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sotāpattiphalena samannāgato"ti, āmantā. Nanu sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipannena puggalena sotāpattiphalaṁ paṭiladdhaṁ, tena ca aparihīnoti, āmantā. Hañci sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipannena puggalena sotāpattiphalaṁ paṭiladdhaṁ, tena ca aparihīno, tena vata re vattabbe "sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sotāpattiphalena samannāgato"ti.

412. * Arahattasacchikiriyāya paṭipannena puggalena tīṇi phalāni paṭiladdhāni, tehi ca aparihīnoti arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo tīhi phalehi samannāgatoti, āmantā. Arahattasacchikiriyāya paṭipannena puggalena cattāro maggā paṭiladdhā, tehi ca aparihīnoti arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo catūhi maggehi samannāgatoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipannena puggalena dve phalāni paṭiladdhāni, tehi ca aparihīnoti anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo dvīhi phalehi samannāgatoti, āmantā. Anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipannena puggalena tayo maggā paṭiladdhā, tehi ca aparihīnoti anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo tīhi maggehi samannāgatoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipannena puggalena sotāpattiphalaṁ paṭiladdhaṁ, tena ca aparihīnoti sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno

puggalo sotāpattiphalena samannāgatoti, āmantā. Sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipannena puggalena dve maggā paṭiladdhā, tehi ca aparihīnoti, sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo dvīhi maggehi samannāgatoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

Aparāpi samannāgatakathā niṭṭhitā.

---

4. Catutthavagga

(42) 10. Sabbasaṁyojanappahānakathā

413. * Sabbasaṁyojanānaṁ pahānaṁ arahattanti, āmantā. Arahattamaggena sabbe saṁyojanā pahīyantīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Arahattamaggena sabbe saṁyojanā pahīyantīti, āmantā. Arahattamaggena sakkāyadiṭṭhiṁ vicikicchaṁ sīlabbataparāmāsaṁ pajahatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Arahattamaggena sakkāyadiṭṭhiṁ vicikicchaṁ sīlabbataparāmāsaṁ pajahatīti, āmantā. Nanu tiṇṇaṁ saṁyojanānaṁ pahānaṁ sotāpattiphalaṁ vuttaṁ Bhagavatāti, āmantā. Hañci tiṇṇaṁ saṁyojanānaṁ pahānaṁ sotāpattiphalaṁ vuttaṁ Bhagavatā, no ca vata re vattabbe "arahattamaggena sabbe saṁyojanā pahīyantī"ti.

414. *Arahattamaggena sabbe saṁyojanā pahīyantīti, āmantā. Arahattamaggena oḷārikaṁ kāmarāgaṁ oḷārikaṁ byāpādaṁ pajahatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

415. * Arahattamaggena oḷārikaṁ kāmarāgaṁ oḷārikaṁ byāpādaṁ pajahatīti, āmantā. Nanu kāmarāgabyāpādānaṁ tanubhāvaṁ sakadāgāmiphalaṁ vuttaṁ Bhagavatāti, āmantā. Hañci kāmarāgabyāpādānaṁ tanubhāvaṁ sakadāgāmiphalaṁ vuttaṁ Bhagavatā, no ca vata re vattabbe "arahattamaggena sabbe saṁyojanā pahīyantī"ti.

* Arahattamaggena sabbe saṁyojanā pahīyantīti, āmantā. Arahattamaggena aṇusahagataṁ kāmarāgaṁ aṇusahagataṁ byāpādaṁ pajahatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

416. * Arahattamaggena aṇusahagataṁ kāmarāgaṁ aṇusahagataṁ byāpādaṁ pajahatīti, āmantā. Nanu kāmarāgabyāpādānaṁ anavasesappahānaṁ anāgāmiphalaṁ vuttaṁ Bhagavatāti, āmantā. Hañci kāmarāgabyāpādānaṁ anavasesappahānaṁ anāgāmiphalaṁ vuttaṁ Bhagavatā, no ca vata re vattabbe "arahattamaggena sabbe saṁyojanā pahīyantī"ti.

* Arahattamaggena sabbe saṁyojanā pahīyantīti, āmantā. Nanu rūparāga arūparāga māna uddhacca avijjāya anavasesappahānaṁ arahattaṁ vuttaṁ Bhagavatāti, āmantā. Hañci rūparāga arūparāga māna uddhacca avijjāya anavasesappahānaṁ arahattaṁ vuttaṁ Bhagavatā, no ca vata re vattabbe "arahattamaggena sabbe saṁyojanā pahīyantī"ti.

417. + Na vattabbaṁ "sabbasaṁyojanānaṁ pahānaṁ arahattan"ti, āmantā. Nanu arahato sabbe saṁyojanā pahīnāti, āmantā. Hañci arahato sabbe saṁyojanā pahīnā, tena vata re vattabbe "sabbasaṁyojanānaṁ pahānaṁ arahattan"ti.

Sabbasaṁyojanappahānakathā niṭṭhitā.

Catuttho vaggo.

Tassuddānaṁ

Gihissa arahā, saha upapattiyā arahā, arahato sabbe dhammā anāsavā, arahā catūhi phalehi samannāgato, evamevaṁ chahi upekkhāhi, bodhiyā Buddho, salakkhaṇasamannāgato, bodhisatto okkantaniyāmo caritabrahmacariyo, paṭipannako phalena samannāgato, sabbasaṁyojanānaṁ pahānaṁ arahattanti.

5. Pañcamavagga

(43) 1. Vimuttikathā

418. * Vimuttiñāṇaṁ vimuttanti, āmantā. Yaṁ kiñci vimuttiñāṇaṁ, sabbaṁ taṁ vimuttanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Vimuttiñāṇaṁ vimuttanti, āmantā. Paccavekkhaṇañāṇaṁ vimuttanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Vimuttiñāṇaṁ vimuttanti, āmantā. Gotrabhuno puggalassa vimuttiñāṇaṁ vimuttanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sotāpattiphalasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa vimuttiñāṇaṁ vimuttanti, āmantā. Sotāpannassa ñāṇaṁ, sotāpattiphalaṁ pattassa paṭiladdhassa adhigatassa sacchikatassa ñāṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa vimuttiñāṇaṁ vimuttanti, āmantā. Sakadāgāmissa ñāṇaṁ, sakadāgāmiphalaṁ pattassa paṭiladdhassa adhigatassa sacchikatassa ñāṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa vimuttiñāṇaṁ vimuttanti, āmantā. Anāgāmissa ñāṇaṁ, anāgāmiphalaṁ pattassa paṭiladdhassa adhigatassa sacchikatassa ñāṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Arahattasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa vimuttiñāṇaṁ vimuttanti, āmantā. Arahato ñāṇaṁ, arahattaṁ pattassa paṭiladdhassa adhigatassa sacchikatassa ñāṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

419. * Sotāpattiphalasamaṅgissa puggalassa vimuttiñāṇaṁ vimuttanti, āmantā. Sotāpattiphalasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa vimuttiñāṇaṁ vimuttanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sakadāgāmiphalasamaṅgissa puggalassa vimuttiñāṇaṁ vimuttanti, āmantā. Sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa vimuttiñāṇaṁ vimuttanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Anāgāmiphalasamaṅgissa puggalassa vimuttiñāṇaṁ vimuttanti, āmantā. Anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa vimuttiñāṇaṁ vimuttanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Arahattaphalasamaṅgissa puggalassa vimuttiñāṇaṁ vimuttanti, āmantā. Arahattasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa vimuttiñāṇaṁ vimuttanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

420. * Sotāpattiphalasamaṅgissa puggalassa vimuttiñāṇaṁ vimuttantaṁ ca phalaṁ pattassa ñāṇanti, āmantā. Sotāpattiphalasacchikiriyāya paṭipannassa

puggalassa vimuttiñāṇaṁ vimuttantaṁ ca phalaṁ pattassa ñāṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sakadāgāmiphalasamaṅgissa puggalassa vimuttiñāṇaṁ vimuttantaṁ ca phalaṁ pattassa ñāṇanti, āmantā. Sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa vimuttiñāṇaṁ vimuttantaṁ ca phalaṁ pattassa ñāṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Anāgāmiphalasamaṅgissa puggalassa vimuttiñāṇaṁ vimuttantaṁ ca phalaṁ pattassa ñāṇanti, āmantā. Anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa vimuttiñāṇaṁ vimuttantaṁ ca phalaṁ pattassa ñāṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Arahattaphalasamaṅgissa puggalassa vimuttiñāṇaṁ vimuttantaṁ ca phalaṁ pattassa ñāṇanti, āmantā. Arahattasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa vimuttiñāṇaṁ vimuttantaṁ ca phalaṁ pattassa ñāṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

Vimuttikathā niṭṭhitā.

---

5. Pañcamavagga

(44) 2. Asekhañāṇakathā

421. * Sekhassa asekhaṁ ñāṇaṁ atthīti, āmantā. Sekho asekhaṁ dhammaṁ jānāti passati, diṭṭhaṁ viditaṁ sacchikataṁ upasampajja viharati. Kāyena phusitvā viharatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Nanu sekho asekhaṁ dhammaṁ na jānāti na passati adiṭṭhaṁ aviditaṁ asacchikataṁ na upasampajja viharati. Na kāyena phusitvā viharatīti, āmantā. Hañci sekho asekhaṁ dhammaṁ na jānāti na passati adiṭṭhaṁ aviditaṁ asacchikataṁ na upasampajja viharati, na kāyena phusitvā viharati. No ca vata re vattabbe "sekhassa asekhaṁ ñāṇaṁ atthī"ti.

* Asekhassa asekhaṁ ñāṇaṁ atthi asekho asekhaṁ dhammaṁ jānāti, passati, diṭṭhaṁ viditaṁ sacchikataṁ upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharatīti, āmantā. Sekhassa asekhaṁ ñāṇaṁ atthi sekho asekhaṁ dhammaṁ jānāti passati, diṭṭhaṁ viditaṁ sacchikataṁ upasampajja viharati kāyena phusitvā viharatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

422. * Sekhassa asekhaṁ ñāṇaṁ atthi sekho asekhaṁ dhammaṁ na jānāti na passati, adiṭṭhaṁ aviditaṁ asacchikataṁ na upasampajja viharati, na kāyena phusitvā viharatīti, āmantā. Asekhassa asekhaṁ ñāṇaṁ atthi asekho asekhaṁ dhammaṁ na jānāti na passati adiṭṭhaṁ aviditaṁ asacchikataṁ na upasampajja viharati na kāyena phusitvā viharatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Sekhassa asekhaṁ ñāṇaṁ atthīti, āmantā. Gotrabhuno puggalassa sotāpattimagge ñāṇaṁ atthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sotāpattiphalasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa sotāpattiphale ñāṇaṁ atthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sakadāgāmiphala. Anāgāmiphala. Arahattasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa arahatte ñāṇaṁ atthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

423. + Na vattabbaṁ "sekhassa asekhaṁ ñāṇaṁ atthī"ti, āmantā. Nanu āyasmā Ānando sekho "Bhagavā uḷāro"ti jānāti, "Sāriputto thero, Mahāmoggallāno thero uḷāro"ti jānātīti, āmantā. Hañci āyasmā Ānando sekho "Bhagavā uḷāro"ti jānāti, "Sāriputto thero, Mahāmoggallāno thero uḷāro"ti jānāti, tena vata re vattabbe "sekhassa asekhaṁ ñāṇaṁ atthī"ti.

Asekhañāṇakathā niṭṭhitā.

---

5. Pañcamavagga

(45) 3. Viparītakathā

424. * Pathavīkasiṇaṁ samāpattiṁ[1] samāpannassa viparīte ñāṇanti, āmantā. Anicce "niccan"ti vipariyesoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Dukkhe "sukhan"ti -pa-. Anattani "attā"ti -pa-. Asubhe "subhan"ti vipariyesoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

---

1. Pathavīkasiṇasamāpattiṁ (Sī, Ka)

* Pathavīkasiṇaṁ samāpattiṁ samāpannassa viparīte ñāṇanti, āmantā. Akusalanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Nanu kusalanti, āmantā. Hañci kusalaṁ, no ca vata re vattabbe "pathavīkasiṇaṁ samāpattiṁ samāpannassa viparīte ñāṇan"ti.

* Anicce "niccan"ti vipariyeso, so ca akusaloti, āmantā. Pathavīkasiṇaṁ samāpattiṁ samāpannassa viparīte ñāṇaṁ tañca akusalanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Dukkhe "sukhan"ti -pa-. Anattani "attā"ti -pa-. Asubhe "subhanti" vipariyeso, so ca akusaloti, āmantā. Pathavīkasiṇaṁ samāpattiṁ samāpannassa viparīte ñāṇaṁ tañca akusalanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

425. * Pathavīkasiṇaṁ samāpattiṁ samāpannassa viparīte ñāṇaṁ, tañca akusalanti, āmantā. Anicce "niccan"ti vipariyeso, so ca kusaloti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Pathavīkasiṇaṁ samāpattiṁ samāpannassa viparīte ñāṇaṁ, tañca akusalanti, āmantā. Dukkhe "sukhan"ti -pa-. Anattani "attā"ti -pa-. Asubhe "subhan"ti vipariyeso, so ca kusaloti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

426. * Pathavīkasiṇaṁ samāpattiṁ samāpannassa viparīte ñāṇanti, āmantā. Arahā pathavīkasiṇaṁ samāpattiṁ samāpajjeyyāti, āmantā. Hañci arahā pathavīkasiṇaṁ samāpattiṁ samāpajjeyya, no ca vata re vattabbe "pathavīkasiṇaṁ samāpattiṁ samāpannassa viparīte ñāṇan"ti.

* Pathavīkasiṇaṁ samāpattiṁ samāpannassa viparīte ñāṇaṁ, arahā pathavīkasiṇaṁ samāpattiṁ samāpajjeyyāti, āmantā. Atthi arahato vipariyesoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Atthi arahato vipariyesoti, āmantā. Atthi arahato saññāvipariyeso cittavipariyeso diṭṭhivipariyesoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Natthi arahato saññāvipariyeso cittavipariyeso diṭṭhivipariyesoti, āmantā. Hañci natthi arahato saññāvipariyeso

cittavipariyeso diṭṭhivipariyeso, no ca vata re vattabbe “atthi arahato vipariyeso”ti.

427. + Na vattabbaṁ “pathavīkasiṇaṁ samāpattiṁ samāpannassa viparīte ñāṇan”ti, āmantā. Pathavīkasiṇaṁ samāpattiṁ samāpajjantassa sabbeva pathavīti, na hevaṁ vattabbe. Tena hi pathavīkasiṇaṁ samāpattiṁ samāpannassa viparīte ñāṇanti.

* Pathavīkasiṇaṁ samāpattiṁ samāpannassa viparīte ñāṇanti, āmantā. Nanu pathavī atthi, atthi ca koci pathaviṁ pathavito samāpajjatīti, āmantā. Hañci pathavī atthi, atthi ca koci pathaviṁ pathavito samāpajjati, no ca vata re vattabbe “pathavīkasiṇaṁ samāpattiṁ samāpannassa viparīte ñāṇan”ti.

* Pathavī atthi, pathaviṁ pathavito samāpajjantassa viparītaṁ hotīti, āmantā. Nibbānaṁ atthi, nibbānaṁ nibbānato samāpajjantassa viparītaṁ hotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Tena hi na vattabbaṁ “pathavīkasiṇaṁ samāpattiṁ samāpannassa viparīte ñāṇan”ti.

Viparītakathā niṭṭhitā.

---

5. Pañcamavagga

(46) 4. Niyāmakathā

428. * Aniyatassa niyāmagamanāya atthi ñāṇanti, āmantā. Niyatassa aniyāmagamanāya atthi ñāṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Niyatassa aniyāmagamanāya natthi ñāṇanti, āmantā. Aniyatassa niyāmagamanāya natthi ñāṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Aniyatassa niyāmagamanāya atthi ñāṇanti, āmantā. Niyatassa niyāmagamanāya atthi ñāṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Niyatassa niyāmagamanāya natthi ñāṇanti, āmantā. Aniyatassa niyāmagamanāya natthi ñāṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Aniyatassa niyāmagamanāya atthi ñāṇanti, āmantā. Aniyatassa aniyāmagamanāya atthi ñāṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Aniyatassa aniyāmagamanāya natthi ñāṇanti, āmantā. Aniyatassa niyāmagamanāya natthi ñāṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

429. * Aniyatassa niyāmagamanāya atthi ñāṇanti, āmantā. Aniyatassa niyāmagamanāya atthi niyāmoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Aniyatassa niyāmagamanāya atthi ñāṇanti, āmantā. Aniyatassa niyāmagamanāya atthi satipaṭṭhānā. Sammappadhānā. Iddhipādā. Indriyā. Balā. Bojjhaṅgāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Aniyatassa niyāmagamanāya natthi niyāmoti, āmantā. Hañci aniyatassa niyāmagamanāya natthi niyāmo, no vata re vattabbe "aniyatassa niyāmagamanāya atthi ñāṇan"ti.

* Aniyatassa niyāmagamanāya natthi satipaṭṭhānā -pa- bojjhaṅgāti, āmantā. Hañci aniyatassa niyāmagamanāya natthi bojjhaṅgā, no vata re vattabbe "aniyatassa niyāmagamanāya atthi ñāṇan"ti.

430. * Aniyatassa niyāmagamanāya atthi ñāṇanti, āmantā. Gotrabhuno puggalassa sotāpattimagge ñāṇaṁ atthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sotāpattiphalasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa sotāpattiphale ñāṇaṁ atthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Arahattasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa arahatte ñāṇaṁ atthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

431. + Na vattabbaṁ "aniyatassa niyāmagamanāya atthi ñāṇan"ti, āmantā. Nanu Bhagavā jānāti"ayaṁ puggalo sammattaniyāmaṁ okkamissati, bhabbo ayaṁ puggalo dhammaṁ abhisametun"ti, āmantā. Hañci Bhagavā jānāti "ayaṁ puggalo sammattaniyāmaṁ okkamissati, bhabbo ayaṁ puggalo dhammaṁ abhisametuṁ", tena vata re vattabbe "aniyatassa niyāmagamanāya atthi ñāṇan"ti.

Niyāmakathā niṭṭhitā.

5. Pañcamavagga

(47) 5. Paṭisambhidākathā

423. * Sabbaṁ ñāṇaṁ paṭisambhidāti, āmantā. Sammutiñāṇaṁ paṭisambhidāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sammutiñāṇaṁ paṭisambhidāti, āmantā. Ye keci sammutiṁ jānanti, sabbe te paṭisambhidāpattāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sabbaṁ ñāṇaṁ paṭisambhidāti, āmantā. Cetopariyāye ñāṇaṁ paṭisambhidāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Cetopariyāye ñāṇaṁ paṭisambhidāti, āmantā. Ye keci paracittaṁ jānanti sabbe te paṭisambhidāpattāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Sabbaṁ ñāṇaṁ paṭisambhidāti, āmantā. Sabbā paññā paṭisambhidāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sabbā paññā paṭisambhidāti, āmantā. Pathavīkasiṇaṁ samāpattiṁ samāpannassa atthi paññā, sā paññā paṭisambhidāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Āpokasiṇaṁ -pa-. Tejokasiṇaṁ -pa-. Vāyokasiṇaṁ -pa-. Nīlakasiṇaṁ -pa-. Pītakasiṇaṁ -pa-. Lohitakasiṇaṁ -pa-. Odātakasiṇaṁ -pa-. Ākāsānañcāyatanaṁ -pa-. Viññāṇañcāyatanaṁ -pa-. Ākiñcaññāyatanaṁ -pa-. Nevasaññānāsaññāyatanaṁ samāpannassa -pa-. Dānaṁ dadantassa -pa-. Cīvaraṁ dadantassa -pa-. Piṇḍapātaṁ dadantassa -pa-. Senāsanaṁ dadantassa -pa-. Gilānapaccayabhesajjaparikkhāraṁ dadantassa atthi paññā, sā paññā paṭisambhidāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

433. + Na vattabbaṁ “sabbaṁ ñāṇaṁ paṭisambhidā”ti, āmantā. Atthi lokuttarā paññā, sā paññā na paṭisambhidāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Tena hi sabbaṁ ñāṇaṁ paṭisambhidāti.

Paṭisambhidākathā niṭṭhitā.

---

5. Pañcamavagga

(48) 6. Sammutiñāṇakathā

434. + Na vattabbaṁ “sammutiñāṇaṁ saccārammaṇaññeva na aññārammaṇan”ti, āmantā. Nanu pathavīkasiṇaṁ samāpattiṁ samāpannassa atthi ñāṇaṁ,

pathavīkasiṇañca sammutisaccamhīti, āmantā. Hañci pathavīkasiṇaṁ samāpattiṁ samāpannassa atthi ñāṇaṁ, pathavīkasiṇañca sammutisaccamhi, tena vata re vattabbe "sammutiñāṇaṁ saccārammaṇaññeva na aññārammaṇan"ti.

+ Na vattabbaṁ "sammutiñāṇaṁ saccārammaṇaññeva na aññārammaṇan"ti, āmantā -pa-. Nanu āpokasiṇaṁ -pa-. Tejokasiṇaṁ -pa-. Gilānapaccayabhesajjaparikkhāraṁ dadantassa atthi ñāṇaṁ. gilānapaccayabhesajjaparikkhāro ca sammutisaccamhīti, āmantā. Hañci gilānapaccayabhesajjaparikkhāraṁ dadantassa atthi ñāṇaṁ, gilānapaccayabhesajjaparikkhāro ca sammutisaccamhi, tena vata re vattabbe "sammutiñāṇaṁ saccārammaṇaññeva na aññārammaṇan"ti.

435. * Sammutiñāṇaṁ saccārammaṇaññeva na aññārammaṇanti, āmantā. Tena ñāṇena dukkhaṁ parijānāti. Samudayaṁ pajahati. Nirodhaṁ sacchikaroti. Maggaṁ bhāvetīti. Na hevaṁ vattabbe -pa-.

Sammutiñāṇakathā niṭṭhitā.

---

5. Pañcamavagga

(49) 7. Cittārammaṇakathā

436. * Cetopariyāye ñāṇaṁ cittārammaṇaññeva na aññārammaṇanti, āmantā. Nanu atthi koci "sarāgaṁ cittaṁ sarāgaṁ cittan"ti pajānātīti, āmantā. Hañci atthi koci "sarāgaṁ cittaṁ sarāgaṁ cittan"ti pajānāti, no ca vata re vattabbe "cetopariyāye ñāṇaṁ cittārammaṇaññeva na aññārammaṇan"ti.

* Nanu atthi koci vītarāgaṁ cittaṁ -pa- sadosaṁ cittaṁ, vītadosaṁ cittaṁ samohaṁ cittaṁ, vītamohaṁ cittaṁ, saṁkhittaṁ cittaṁ, vikkhittaṁ cittaṁ, mahaggataṁ cittaṁ, amahaggataṁ cittaṁ, sa-uttaraṁ cittaṁ, anuttaraṁ cittaṁ, samāhitaṁ cittaṁ, asamāhitaṁ cittaṁ, vimuttaṁ cittaṁ -pa- avimuttaṁ cittaṁ "avimuttaṁ cittan"ti pajānātīti, āmantā. Hañci atthi koci "avimuttaṁ cittaṁ avimuttaṁ cittan"ti pajānāti, no ca vata re vattabbe "cetopariyāye ñāṇaṁ cittārammaṇaññeva na aññārammaṇan"ti.

437. * Phassārammaṇe ñāṇaṁ vattabbaṁ "cetopariyāye ñāṇan"ti, āmantā. Hañci phassārammaṇe ñāṇaṁ vattabbaṁ cetopariyāye ñāṇaṁ, no ca vata re vattabbe "cetopariyāye ñāṇaṁ cittārammaṇaññeva na aññārammaṇan"ti, vedanārammaṇe ñāṇaṁ -pa- saññārammaṇe ñāṇaṁ, cetanārammaṇe ñāṇaṁ, cittārammaṇe ñāṇaṁ, saddhārammaṇe ñāṇaṁ, vīriyārammaṇe ñāṇaṁ, satārammaṇe ñāṇaṁ, samādhārammaṇe ñāṇaṁ, paññārammaṇe ñāṇaṁ, rāgārammaṇe ñāṇaṁ, dosārammaṇe ñāṇaṁ, mohārammaṇe ñāṇaṁ -pa- anottappārammaṇe ñāṇaṁ vattabbaṁ "cetopariyāye ñāṇan"ti, āmantā. Hañci anottappārammaṇe ñāṇaṁ vattabbaṁ cetopariyāye ñāṇaṁ, no ca vata re vattabbe "cetopariyāye ñāṇaṁ cittārammaṇaññeva na aññārammaṇan"ti.

* Phassārammaṇe ñāṇaṁ na vattabbaṁ "cetopariyāye ñāṇan"ti, āmantā. Phassapariyāye ñāṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Vedanārammaṇe ñāṇaṁ -pa-. Saññārammaṇe ñāṇaṁ -pa-. Anottappārammaṇe ñāṇaṁ na vattabbaṁ "cetopariyāye ñāṇan"ti, āmantā. Anottappapariyāye ñāṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

438. + Na vattabbaṁ "cetopariyāye ñāṇaṁ cittārammaṇaññeva na aññārammaṇan"ti, āmantā. Nanu cetopariyāye ñāṇanti, āmantā. Hañci cetopariyāye ñāṇaṁ, tena vata re vattabbe "cetopariyāye ñāṇaṁ cittārammaṇaññeva na aññārammaṇan"ti.

Cittārammaṇakathā niṭṭhitā.

---

5. Pañcamavagga

(50) 8. Anāgatañāṇakathā

439. * Anāgate ñāṇaṁ atthīti, āmantā. Anāgataṁ mūlato jānāti, hetuto jānāti, nidānato jānāti, sambhavato jānāti, pabhavato jānāti, samuṭṭhānato jānāti, āhārato

jānāti, ārammaṇato jānāti, paccayato jānāti, samudayato jānātīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Anāgate ñāṇaṁ atthīti, āmantā. Anāgataṁ hetupaccayataṁ jānāti, ārammaṇapaccayataṁ jānāti, adhipatipaccayataṁ jānāti, anantarapaccayataṁ jānāti, samanantarapaccayataṁ jānātīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Anāgate ñāṇaṁ atthīti, āmantā. Gotrabhuno puggalassa sotāpattimagge ñāṇaṁ atthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sotāpattiphalasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa sotāpattiphale ñāṇaṁ atthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Sakadāgāmi -pa-. Anāgāmi -pa-. Arahattasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa arahatte ñāṇaṁ atthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

440. + Na vattabbaṁ "anāgate ñāṇaṁ atthi"ti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā "Pāṭaliputtassa kho Ānanda tayo antarāyā bhavissanti aggito vā udakato vā mithubhedā vā"ti[1] attheva suttantoti, āmantā. Tena hi anāgate ñāṇaṁ atthīti.

Anāgatañāṇakathā niṭṭhitā.

---

5. Pañcamavagga

(51) 9. Paṭuppannakathā

441. * Paṭuppanne[2] ñāṇaṁ atthīti, āmantā. Tena ñāṇena taṁ ñāṇaṁ, jānātīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Tena ñāṇena taṁ ñāṇaṁ jānātīti āmantā. Tena ñāṇena taṁ ñāṇaṁ "ñāṇan"ti jānātīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Tena ñāṇena taṁ ñāṇaṁ "ñāṇan"ti jānātīti, āmantā. Taṁ ñāṇaṁ tassa ñāṇassa ārammaṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

---

1. Vi 3. 323; Dī 2. 74; Khu 1. 187 piṭṭhesu.
2. Paccuppanne (Sī, Syā)

* Taṁ ñāṇaṁ tassa ñāṇassa ārammaṇanti, āmantā. Tena phassena taṁ phassaṁ phusati. Tāya vedanāya taṁ vedanaṁ vedeti. Tāya saññāya taṁ saññaṁ sañjānāti. Tāya cetanāya taṁ cetanaṁ ceteti. Tena cittena taṁ cittaṁ cinteti. Tena vitakkena taṁ vitakkaṁ vitakketi. Tena vicārena taṁ vicāraṁ vicāreti. Tāya pītiyā taṁ pītiṁ piyāyati. Tāya satiyā taṁ satiṁ sarati. Tāya paññāya taṁ paññaṁ pajānāti. Tena khaggena taṁ khaggaṁ chindati. Tena pharasunā taṁ pharasuṁ tacchati. Tāya kudhāriyā taṁ kudhāriṁ tacchati. Tāya vāsiyā taṁ vāsiṁ tacchati. Tāya sūciyā taṁ sūciṁ sibbeti. Tena aṅgulaggena taṁ aṅgulaggaṁ parāmasati. Tena nāsikaggena taṁ nāsikaggaṁ parāmasati. Tena matthakena taṁ matthakaṁ parāmasati. Tena gūthena taṁ gūthaṁ dhovati. Tena muttena taṁ muttaṁ dhovati. Tena kheḷena taṁ kheḷaṁ dhovati. Tena pubbena taṁ pubbaṁ dhovati. Tena lohitena taṁ lohitaṁ dhovatīti. Na hevaṁ vattabbe -pa-.

442. + Na vattabbaṁ "paṭuppanne ñāṇaṁ atthī"ti, āmantā. Nanu sabbasaṅkhāre aniccato diṭṭhe tampi ñāṇaṁ aniccato diṭṭhaṁ hotīti, āmantā. Hañci sabbasaṅkhāre aniccato diṭṭhe tampi ñāṇaṁ aniccato diṭṭhaṁ hoti, tena vata re vattabbe "paṭuppanne ñāṇaṁ atthī"ti.

Paṭuppannañāṇakathā[1] niṭṭhitā.

---

5. Pañcamavagga

(52) 10. Phalañāṇakathā

443. * Sāvakassa phale ñāṇaṁ atthīti, āmantā. Sāvako phalassa kataṁ paññāpetīti. Na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Sāvakassa phale ñāṇaṁ atthīti, āmantā. Atthi sāvakassa phalaparopariyatti indriyaparopariyatti puggalaparopariyattīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

---

1. Paccuppannakathā (Sī)

* Sāvakassa phale ñāṇaṁ atthīti, āmantā. Atthi sāvakassa khandhapaññatti āyatanapaññatti dhātupaññatti saccapaññatti indriyapaññatti puggalapaññattīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Sāvakassa phale ñāṇaṁ atthīti, āmantā. Sāvako Jino Satthā Sammāsambuddho sabbaññū sabbadassāvī dhammassāmī dhammappaṭisaraṇoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Sāvakassa phale ñāṇaṁ atthīti, āmantā. Sāvako anuppannassa maggassa uppādetā asañjātassa maggassa sañjanetā anakkhātassa maggassa akkhātā maggaññū maggavidū maggakovidoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

444. + Na vattabbaṁ "sāvakassa phale ñāṇaṁ atthī"ti, āmantā. Sāvako aññāṇīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Tena hi sāvakassa phale ñāṇaṁ atthīti -pa-.

Phalañāṇakathā niṭṭhitā.

Pañcamo vaggo.

Tassuddānaṁ

Vimuttiñāṇaṁ vimuttaṁ, sekhassa asekhaṁ ñāṇaṁ, viparīte ñāṇaṁ, aniyatassa niyāmagamanāya atthi ñāṇaṁ, sabbaṁ ñāṇaṁ paṭisambhidāti, sammutiñāṇaṁ, cetopariyāye ñāṇaṁ. anāgate ñāṇaṁ, paṭuppanne ñāṇaṁ, sāvakassa phale ñāṇanti.

Mahāpaṇṇāsako.

Tassāpi uddānaṁ

Sattupaladdhiṁ, upaharato, balaṁ, gihissa arahā ca, vimuttipañcamanti.

6. Chaṭṭhavagga

(53) 1. Niyāmakathā

445. * Niyāmo asaṅkhatoti, āmantā. Nibbānaṁ tāṇaṁ leṇaṁ saraṇaṁ parāyanaṁ accutaṁ amatanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Niyāmo asaṅkhato, nibbānaṁ asaṅkhatanti, āmantā. Dve asaṅkhatānīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Dve asaṅkhatānīti, āmantā. Dve tāṇāni dve leṇāni dve saraṇāni dve parāyanāni dve accutāni dve amatāni dve nibbānānīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Dve nibbānānīti, āmantā. Atthi dvinnaṁ nibbānānaṁ uccanīcatā hīnapaṇītatā ukkaṁsāvakaṁso sīmā vā bhedo vā rāji vā antarikā vāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Niyāmo asaṅkhatoti, āmantā. Atthi keci niyāmaṁ okkamanti paṭilabhanti uppādenti samuppādenti uṭṭhāpenti samuṭṭhāpenti nibbattenti abhinibbattenti janenti sañjanentīti, āmantā. Atthi keci asaṅkhataṁ okkamanti paṭilabhanti uppādenti samuppādenti uṭṭhāpenti samuṭṭhāpenti nibbattenti abhinibbattenti janenti sañjanentīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

446. * Niyāmo asaṅkhatoti, āmantā. Maggo asaṅkhatoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Maggo saṅkhatoti, āmantā. Niyāmo saṅkhatoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Sotāpattiniyāmo asaṅkhatoti, āmantā. Sotāpattimaggo asaṅkhatoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Sotāpattimaggo saṅkhatoti, āmantā. Sotāpattiniyāmo saṅkhatoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Sakadāgāminiyāmo -pa-. Anāgāminiyāmo -pa-. Arahattaniyāmo asaṅkhatoti, āmantā. Arahattamaggo asaṅkhatoti, na hevaṁ

vattabbe -pa-. Arahattamaggo saṅkhatoti, āmantā. Arahattaniyāmo saṅkhatoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Sotāpattiniyāmo asaṅkhato -pa-. Arahattaniyāmo asaṅkhato nibbānaṁ asaṅkhatanti, āmantā. Pañca asaṅkhatānīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Pañca asaṅkhatānīti, āmantā. Pañca tāṇāni -pa-. Antarikā vāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Niyāmo asaṅkhatoti, āmantā. Micchattaniyāmo asaṅkhatoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Micchattaniyāmo saṅkhatoti, āmantā. Sammattaniyāmo saṅkhatoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

447. + Na vattabbaṁ "niyāmo asaṅkhato"ti, āmantā. Niyāme uppajja niruddhe aniyato hotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Tena hi niyāmo asaṅkhatoti. Micchattaniyāme uppajja niruddhe aniyato hotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Tena hi micchattaniyāmo asaṅkhatoti.

Niyāmakathā niṭṭhitā.

---

6. Chaṭṭhavagga

(54) 2. Paṭiccasamuppādakathā

448. * Paṭiccasamuppādo asaṅkhatoti, āmantā. Nibbānaṁ tāṇaṁ leṇaṁ saraṇaṁ parāyanaṁ accutaṁ amatanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Paṭiccasamuppādo asaṅkhato, nibbānaṁ asaṅkhatanti, āmantā. Dve asaṅkhatānīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Dve asaṅkhatānīti, āmantā. Dve tāṇāni dve leṇāni dve saraṇāni dve parāyanāni dve accutāni dve amatāni dve nibbānānīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Dve nibbānānīti, āmantā. Atthi dvinnaṁ nibbānānaṁ uccanīcatā hīnapaṇītatā ukkaṁsāvakaṁso sīmā vā bhedo vā rāji vā antarikā vāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

449. * Paṭiccasamuppādo asaṅkhatoti, āmantā. Avijjā asaṅkhatāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Avijjā saṅkhatāti, āmantā. Paṭiccasamuppādo

saṅkhatoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Paṭiccasamuppādo asaṅkhatoti, āmantā. Avijjāpaccayā saṅkhārā asaṅkhatāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Avijjāpaccayā saṅkhārā saṅkhatāti, āmantā. Paṭiccasamuppādo saṅkhatoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Paṭiccasamuppādo asaṅkhatoti, āmantā. Saṅkhārapaccayā viññāṇaṁ asaṅkhatanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Saṅkhārapaccayā viññāṇaṁ saṅkhatanti, āmantā. Paṭiccasamuppādo saṅkhatoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Paṭiccasamuppādo asaṅkhatoti, āmantā. Viññāṇapaccayā nāmarūpaṁ asaṅkhatanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Viññāṇapaccayā nāmarūpaṁ saṅkhatanti, āmantā. Paṭiccasamuppādo saṅkhatoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Paṭiccasamuppādo asaṅkhatoti, āmantā. Jātipaccayā jarāmaraṇaṁ asaṅkhatanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Jātipaccayā jarāmaraṇaṁ saṅkhatanti, āmantā. Paṭiccasamuppādo saṅkhatoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

450. + Na vattabbaṁ "paṭiccasamuppādo asaṅkhato"ti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā "jātipaccayā bhikkhave jarāmaraṇaṁ uppādā vā Tathāgatānaṁ anuppādā vā Tathāgatānaṁ ṭhitāva sā dhātu dhammaṭṭhitatā dhammaniyāmatā idappaccayatā, taṁ Tathāgato abhisambujjhati abhisameti, abhisambujjhitvā abhisametvā ācikkhati deseti paññapeti paṭṭhapeti vivarati vibhajati uttāniṁ karoti. Passathāti cāha. Jātipaccayā bhikkhave jārāmaraṇaṁ. Bhavapaccayā bhikkhave jāti -pa-. Avijjāpaccayā bhikkhave saṅkhārā uppādā vā Tathāgatānaṁ anuppādā vā Tathāgatānaṁ ṭhitāva sā dhātu -pa-. Passathāti cāha. Avijjāpaccayā bhikkhave saṅkhārā, iti kho bhikkhave yā tatra tathatā avitathatā anaññathatā idappaccayatā, ayaṁ vuccati bhikkhave paṭiccasamuppādo"ti[1] attheva suttantoti, āmantā. Tena hi paṭiccasamuppādo asaṅkhatoti.

451. * Avijjāpaccayā saṅkhārāti yā tattha dhammaṭṭhitatā dhammaniyāmatā asaṅkhatā nibbānaṁ asaṅkhatanti, āmantā. Dve asaṅkhatānīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Dve asaṅkhatānīti, āmantā. Dve tāṇāni -pa-. Antarikā vāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

---

1. Saṁ 1. 264 piṭṭhe.

* Avijjāpaccayā saṅkhārāti yā tattha dhammaṭṭhitatā dhammaniyāmatā asaṅkhatā, saṅkhārapaccayā viññāṇanti yā tattha dhammaṭṭhitatā dhammaniyāmatā asaṅkhatā, nibbānaṁ asaṅkhatanti, āmantā. Tīṇi asaṅkhatānīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Tīṇi asaṅkhatānīti, āmantā. Tīṇi tāṇāni -pa-. Antarikā vāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Avijjāpaccayā saṅkhārāti yā tattha dhammaṭṭhitatā dhammaniyāmatā asaṅkhatā, saṅkhārapaccayā viññāṇanti yā tattha dhammaṭṭhitatā dhammaniyāmatā asaṅkhatā -pa-. Jātipaccayā jarāmaraṇanti yā tattha dhammaṭṭhitatā dhammaniyāmatā asaṅkhatā, nibbānaṁ asaṅkhatanti, āmantā. Dvādasa asaṅkhatānīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Dvādasa asaṅkhatānīti, āmantā. Dvādasa tāṇāni, dvādasa leṇāni -pa-. Antarikā vāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

Paṭiccasamuppādakathā niṭṭhitā.

6. Chaṭṭhavagga

(55) 3. Saccakathā

452. * Cattāri saccāni asaṅkhatānīti, āmantā. Cattāri tāṇāni cattāri leṇāni cattāri saraṇāni cattāri parāyanāni cattāri accutāni cattāri amatāni cattāri nibbānānīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Cattāri nibbānānīti, āmantā. Atthi catunnaṁ nibbānānaṁ uccanīcatā hīnapaṇītatā ukkaṁsāvakaṁso sīmā vā bhedo vā rāji vā antarikā vāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Dukkhasaccaṁ asaṅkhatanti, āmantā. Dukkhaṁ asaṅkhatanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Dukkhasaccaṁ asaṅkhatanti, āmantā. Kāyikaṁ dukkhaṁ cetasikaṁ dukkhaṁ sokaparidevadukkhadomanassa-upāyāsā asaṅkhatāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Samudayasaccaṁ asaṅkhatanti, āmantā. Samudayo asaṅkhatoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Samudayasacca asaṅkhatanti, āmantā. Kāmataṇhā bhavataṇhā vibhavataṇhā asaṅkhatāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Maggasaccaṁ asaṅkhatanti, āmantā. Maggo asaṅkhatoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Maggasaccaṁ asaṅkhatanti, āmantā. Sammādiṭṭhi -pa- sammāsamādhi asaṅkhatoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Dukkhaṁ saṅkhatanti, āmantā. Dukkhasaccaṁ saṅkhatanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Kāyikaṁ dukkhaṁ cetasikaṁ dukkhaṁ sokaparidevadukkhadomanassa-upāyāsā saṅkhatāti, āmantā. Dukkhasaccaṁ saṅkhatanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Samudayo saṅkhatoti, āmantā. Samudayasaccaṁ saṅkhatanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Kāmataṇhā bhavataṇhā vibhavataṇhā saṅkhatāti, āmantā. Samudayasaccaṁ saṅkhatanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Maggo saṅkhatoti, āmantā. Maggasaccaṁ saṅkhatanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sammādiṭṭhi -pa- sammāsamādhi saṅkhatoti, āmantā. Maggasaccaṁ saṅkhatanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

453. * Nirodhasaccaṁ asaṅkhataṁ, nirodho asaṅkhatoti, āmantā. Dukkhasaccaṁ asaṅkhataṁ, dukkhaṁ asaṅkhatanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Nirodhasaccaṁ asaṅkhataṁ, nirodho asaṅkhatoti, āmantā. Samudayasaccaṁ asaṅkhataṁ, samudayo asaṅkhatoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Nirodhasaccaṁ asaṅkhataṁ, nirodho asaṅkhatoti, āmantā. Maggasaccaṁ asaṅkhataṁ, maggo asaṅkhatoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Dukkhasaccaṁ asaṅkhataṁ, dukkhaṁ saṅkhatanti, āmantā. Nirodhasaccaṁ asaṅkhataṁ, nirodho saṅkhatoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Samudayasaccaṁ asaṅkhataṁ, samudayo saṅkhatoti, āmantā. Nirodhasaccaṁ asaṅkhataṁ, nirodho saṅkhatoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Maggasaccaṁ asaṅkhataṁ, maggo saṅkhatoti, āmantā. Nirodhasaccaṁ asaṅkhataṁ. nirodho saṅkhatoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

454. + Na vattabbaṁ "cattāri saccāni asaṅkhatānī"ti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā "cattārimāni bhikkhave tathāni avitathāni anaññathāni. Katamāni cattāri, 'idaṁ dukkhan'ti bhikkhave tathametaṁ avitathametaṁ anaññathametaṁ -pa- 'ayaṁ dukkhasamudayo'ti -pa- 'ayaṁ dukkhanirodho'ti -pa- 'ayaṁ dukkhanirodhagāminī paṭipadā'ti tathametaṁ avitathametaṁ anaññathametaṁ, imāni kho bhikkhave cattāri tathāni avitathāni anaññathānī"ti[1], attheva suttantoti, āmantā. Tena hi cattāri saccāni asaṅkhatānīti.

Saccakathā niṭṭhitā.

---

1. Saṁ 3. 377 piṭṭhe.

6. Chaṭṭhavagga

(56) 4. Āruppakathā

455. * Ākāsānañcāyatanaṁ asaṅkhatanti, āmantā. Nibbānaṁ tāṇaṁ leṇaṁ saraṇaṁ parāyanaṁ accutaṁ amatanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Ākāsānañcāyatanaṁ asaṅkhataṁ, nibbānaṁ asaṅkhatanti, āmantā. Dve asaṅkhatānīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Dve asaṅkhatānīti, āmantā. Dve tāṇāni -pa- antarikā vāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Ākāsānañcāyatanaṁ asaṅkhatanti, āmantā. Ākāsānañcāyatanaṁ bhavo gati sattāvāso saṁsāro yoni viññāṇaṭṭhiti attabhāvapaṭilābhoti, āmantā. Asaṅkhataṁ bhavo gati sattāvāso saṁsāro yoni viññāṇaṭṭhiti attabhāvapaṭilābhoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Atthi Ākāsānañcāyatanūpagaṁ kammanti, āmantā. Atthi asaṅkhatūpagaṁ kammanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atthi Ākāsānañcāyatanūpagā sattāti, āmantā. Atthi asaṅkhatūpagā sattāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Ākāsānañcāyatane sattā jāyanti jīyanti mīyanti cavanti upapajjantīti, āmantā. Asaṅkhate sattā jāyanti jīyanti mīyanti cavanti upapajjantīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Ākāsānañcāyatane atthi vedanā. Saññā, saṅkhārā, viññāṇanti, āmantā. Asaṅkhate atthi vedanā, saññā, saṅkhārā, viññāṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Ākāsānañcāyatanaṁ catuvokārabhavoti, āmantā. Asaṅkhataṁ catuvokārabhavoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

456. + Na vattabbaṁ "cattāro āruppā asaṅkhatā"ti, āmantā. Nanu cattāro āruppā anejā vuttā Bhagavatāti, āmantā. Hañci cattāro āruppā anejā vuttā Bhagavatā, tena vata re vattabbe "cattāro āruppā asaṅkhatā"ti.

Āruppakathā niṭṭhitā.

6. Chaṭṭhavagga

(57) 5. Nirodhasamāpattikathā

457. * Nirodhasamāpatti asaṅkhatāti, āmantā. Nibbānaṁ tāṇaṁ leṇaṁ saraṇaṁ parāyanaṁ accutaṁ amatanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Nirodhasamāpatti asaṅkhatā, nibbānaṁ asaṅkhatanti, āmantā. Dve asaṅkhatānīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Dve asaṅkhatānīti, āmantā. Dve tāṇāni -pa- antarikā vāti. Na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Nirodhasamāpatti asaṅkhatāti, āmantā. Atthi keci nirodhaṁ samāpajjanti paṭilabhanti uppādenti samuppādenti uṭṭhapenti samuṭṭhapenti nibbattenti abhinibbattenti janenti sañjanentīti, āmantā. Atthi keci asaṅkhataṁ samāpajjanti paṭilabhanti uppādenti samuppādenti uṭṭhapenti samuṭṭhapenti nibbattenti abhinibbattenti janenti sañjanentīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

458. * Nirodhā vodānaṁ vuṭṭhānaṁ paññāyatīti, āmantā. Asaṅkhatā vodānaṁ vuṭṭhānaṁ paññāyatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Nirodhaṁ samāpajjantassa paṭhamaṁ nirujjhati vacīsaṅkhāro, tato kāyasaṅkhāro, tato cittasaṅkhāroti, āmantā. Asaṅkhataṁ samāpajjantassa paṭhamaṁ nirujjhati vacīsaṅkhāro, tato kāyasaṅkhāro, tato cittasaṅkhāroti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Nirodhā vuṭṭhahantassa paṭhamaṁ uppajjati cittasaṅkhāro, tato kāyasaṅkhāro, tato vacīsaṅkhāroti, āmantā. Asaṅkhatā vuṭṭhahantassa paṭhamaṁ uppajjati cittasaṅkhāro, tato kāyasaṅkhāro, tato vacīsaṅkhāroti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Nirodhā vuṭṭhitaṁ tayo phassā phusanti, suññato phasso, animitto phasso, appaṇihito phassoti, āmantā. Asaṅkhatā vuṭṭhitaṁ tayo phassā phusanti, suññato phasso, animitto phasso, appaṇihito phassoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Nirodhā vuṭṭhitassa vivekaninnaṁ cittaṁ hoti vivekapoṇaṁ vivekapabbhāranti, āmantā. Asaṅkhatā vuṭṭhitassa vivekaninnaṁ cittaṁ hoti vivekapoṇaṁ vivekapabbhāranti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

459. + Na vattabbaṁ "nirodhasamāpatti asaṅkhatā"ti, āmantā. Saṅkhatāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Tena hi nirodhasamāpatti asaṅkhatāti.

Nirodhasamāpattikathā niṭṭhitā.

---

6. Chaṭṭhavagga

(58) 6. Ākāsakathā

460. * Ākāso asaṅkhatoti, āmantā. Nibbānaṁ tāṇaṁ leṇaṁ saraṇaṁ parāyanaṁ accutaṁ amatanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Ākāso asaṅkhato, nibbānaṁ asaṅkhatanti, āmantā. Dve asaṅkhatānīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Dve asaṅkhatānīti, āmantā. Dve tāṇāni -pa- antarikā vāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Ākāso asaṅkhatoti, āmantā. Atthi keci anākāsaṁ ākāsaṁ karontīti, āmantā. Atthi keci saṅkhataṁ asaṅkhataṁ karontīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atthi keci ākāsaṁ anākāsaṁ karontīti, āmantā. Atthi keci asaṅkhataṁ saṅkhataṁ karontīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Ākāse pakkhino gacchanti, candimasūriyā gacchanti, tārakarūpāni gacchanti, iddhiṁ vikubbanti, bāhuṁ cālenti, pāṇiṁ cālenti, leḍḍuṁ khipanti, laguḷaṁ khipanti, iddhiṁ[1] khipanti, usuṁ khipantīti, āmantā. Asaṅkhate pakkhino gacchanti, candimasūriyā gacchanti, tārakarūpāni gacchanti, iddhiṁ vikubbanti, bāhuṁ cālenti, pāṇiṁ cālenti, leḍḍuṁ khipanti, laguḷaṁ khipanti, iddhiṁ khipanti, usuṁ khipantīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

461. * Ākāsaṁ parivāretvā gharāni karonti koṭṭhāni karontīti, āmantā. Asaṅkhataṁ parivāretvā gharāni karonti koṭṭhāni karontīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

---

1. Sattiṁ (?)

* Udapāne khaññamāne anākāso ākāso hotīti, āmantā. Saṅkhataṁ asaṅkhataṁ hotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Tuccha-udapāne pūriyamāne tucchakoṭṭhe pūriyamāne tucchakumbhiyā pūriyamānāya ākāso antaradhāyatīti, āmantā. Asaṅkhataṁ antaradhāyatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

462. + Na vattabbaṁ "ākāso asaṅkhato"ti, āmantā. Ākāso saṅkhatoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Tena hi ākāso asaṅkhatoti.

Ākāsakathā niṭṭhitā.

---

6. Chaṭṭhavagga

(59) 7. Ākāsosanidassanotikathā

463. * Ākāso sanidassanoti, āmantā. Rūpaṁ rūpāyatanaṁ rūpadhātu nīlaṁ pītakaṁ lohitakaṁ odātaṁ cakkhuviññeyyaṁ cakkhusmiṁ paṭihaññati cakkhussa āpāthaṁ āgacchatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Ākāso sanidassanoti, āmantā. Cakkhuñca paṭicca ākāsañca uppajjati cakkhuviññāṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Cakkhuñca paṭicca ākāsañca uppajjati cakkhuviññāṇanti, āmantā. "Cakkhuñca paṭicca ākāsañca uppajjati cakkhuviññāṇan"ti attheva[1] suttantoti, natthi. "Cakkhuñca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviññāṇan"ti[2] attheva suttantoti, āmantā. Hañci "cakkhuñca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviññāṇan"ti attheva suttanto, no ca vata re vattabbe "cakkhuñca paṭicca ākāsañca uppajjati cakkhuviññāṇan"ti.

464. + Na vattabbaṁ "ākāso sanidassano"ti, āmantā. Nanu passati dvinnaṁ rukkhānaṁ antaraṁ dvinnaṁ thambhānaṁ antaraṁ tāḷacchiddaṁ vātapānacchiddanti,

---

1. Atthi(?)
2. Ma 1. 326; Ma 3. 328; Saṁ 2. 261 piṭṭhādīsu.

āmantā. Hañci passati dvinnaṁ rūkkhānaṁ antaraṁ dvinnaṁ thambhānaṁ antaraṁ tāḷacchiddaṁ vātapānacchiddaṁ, tena vata re vattabbe "ākāso sanidassano"ti.

Ākāso sanidassanotikathā niṭṭhitā.

---

6. Chaṭṭhavagga

(60) 8. Pathavīdhātusanidassanāti-ādikathā

465. * Pathavīdhātu sanidassanāti, āmantā. Rūpaṁ rūpāyatanaṁ rūpadhātu nīlaṁ pītakaṁ lohitakaṁ odātaṁ cakkhuviññeyyaṁ cakkhusmiṁ paṭihaññati cakkhussa āpāthaṁ āgacchatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Pathavīdhātu sanidassanāti, āmantā. Cakkhuñca paṭicca pathavīdhātuñca uppajjati cakkhuviññāṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Cakkhuñca paṭicca pathavīdhātuñca uppajjati cakkhuviññāṇanti, āmantā. "Cakkhuñca paṭicca pathavīdhātuñca uppajjati cakkhuviññāṇan"ti attheva suttantoti, natthi. "Cakkhuñca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviññāṇan"ti attheva suttantoti, āmantā. Hañci "cakkhuñca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviññāṇan"ti attheva suttanto, no ca vata re vattabbe "cakkhuñca paṭicca pathavīdhātuñca uppajjati cakkhuviññāṇan"ti.

466. + Na vattabbaṁ "pathavīdhātu sanidassanā"ti, āmantā. Nanu passati[1] bhūmiṁ pāsāṇaṁ pabbatanti, āmantā. Hañci passati[1] bhūmiṁ pāsāṇaṁ pabbataṁ, tena vata re vattabbe "pathavīdhātu sanidassanā"ti -pa-.

+ Na vattabbaṁ "āpodhātu sanidassanā"ti, āmantā. Nanu passati udakanti, āmantā. Hañci passati udakaṁ, tena vata re vattabbe "āpodhātu sanidassanā"ti -pa-.

+ Na vattabbaṁ "tejodhātu sanidassanā"ti, āmantā. Nanu passati aggiṁ jalantanti, āmantā. Hañci passati aggiṁ jalantaṁ, tena vata re vattabbe "tejodhātu sanidassanā"ti -pa-.

---

1. Passasi (Sī, Syā, Ka) evamuparipi.

+ Na vattabbaṁ "vāyodhātu sanidassanā"ti, āmantā. Nanu passati vātena rukkhe sañcāliyamāneti, āmantā. Hañci passati vātena rukkhe sañcāliyamāne, tena vata re vattabbe "vāyodhātu sanidassanā"ti -pa-.

Pathavīdhātu sanidassanāti-ādikathā niṭṭhitā.

---

6. Chaṭṭhavagga

(61) 9. Cakkhundriyaṁsanidassananti-ādikathā

467. * Cakkhundriyaṁ sanidassananti, āmantā. Rūpaṁ rūpāyatanaṁ rūpadhātu -pa-. Cakkhussa āpāthaṁ āgacchatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Cakkhundriyaṁ sanidassananti, āmantā. Cakkhuñca paṭicca cakkhundriyañca uppajjati cakkhuviññāṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Cakkhuñca paṭicca cakkhundriyañca uppajjati cakkhuviññāṇanti, āmantā. "Cakkhuñca paṭicca cakkhundriyañca uppajjati cakkhuviññāṇan"ti attheva suttantoti, natthi. "Cakkhuñca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviññāṇan"ti attheva suttantoti, āmantā. Hañci "cakkhuñca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviññāṇan"ti attheva suttanto, no ca vata re vattabbe "cakkhuñca paṭicca cakkhundriyañca uppajjati cakkhuviññāṇan"ti.

468. + Na vattabbaṁ "pañcindriyāni sanidassanānī"ti, āmantā. Nanu passati cakkhuṁ, sotaṁ, ghānaṁ, jivhaṁ, kāyanti, āmantā. Hañci passati cakkhuṁ, sotaṁ, ghānaṁ, jivhaṁ, kāyaṁ, tena vata re vattabbe "pañcindriyāni sanidassanānī"ti -pa-.

Cakkhundriyaṁ sanidassananti-ādikathā niṭṭhitā.

---

6. Chaṭṭhavagga

(62) 10. Kāyakammaṁsanidassanantikathā

469. * Kāyakammaṁ sanidassananti, āmantā. Rūpaṁ rūpāyatanaṁ rūpadhātu nīlaṁ pītakaṁ lohitakaṁ odātaṁ cakkhuviññeyyaṁ cakkhusmiṁ paṭihaññati cakkhussa āpāthaṁ āgacchatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Kāyakammaṁ sanidassananti, āmantā. Cakkhuñca paṭicca kāyakammañca uppajjati cakkhuviññāṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Cakkhuñca paṭicca kāyakammañca uppajjati cakkhuviññaṇanti, āmantā. "Cakkhuñca paṭicca kāyakammañca uppajjati cakkhuviññāṇan"ti attheva suttantoti, natthi. "Cakkhuñca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviññāṇan"ti attheva suttantoti, āmantā. Hañci "cakkhuñca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviññāṇan"ti attheva suttanto, no ca vata re vattabbe "cakkhuñca paṭicca kāyakammañca uppajjati cakkhuviññāṇan"ti.

470. + Na vattabbaṁ "kāyakammaṁ sanidassanan"ti, āmantā. Nanu passati abhikkamantaṁ paṭikkamantaṁ ālokentaṁ vilokentaṁ samiñjentaṁ pasārentanti, āmantā. Hañci passati abhikkamantaṁ paṭikkamantaṁ ālokentaṁ vilokentaṁ samiñjentaṁ pasārentaṁ, tena vata re vattabbe "kāyakammaṁ sanidassanan"ti.

Kāyakammaṁ sanidassanantikathā niṭṭhitā.

Chaṭṭho vaggo.

Tassuddānaṁ

Niyamo asaṅkhato, paṭiccasamuppādo asaṅkhato, cattāri saccāni asaṅkhatāni, cattāro āruppā asaṅkhatā, nirodhasamāpatti asaṅkhatā, ākāso asaṅkhato, ākāso sanidassano, cattāro mahābhūtā, pañcindriyāni, tatheva kāyakammanti.

---

7. Sattamavagga

(63) 1. Saṅgahitakathā

471. * Natthi keci dhammā kehici dhammehi saṅgahitāti[1], āmantā. Nanu atthi keci dhammā kehici dhammehi gaṇanaṁ gacchanti uddesaṁ gacchanti pariyāpannāti, āmantā. Hañci atthi keci dhammā kehici dhammehi gaṇanaṁ

---

1. Saṅgahītāti (I)

gacchanti uddesaṁ gacchanti pariyāpannā, no ca vata re vattabbe “natthi keci dhammā kehici dhammehi saṅgahitā”ti.

* Cakkhāyatanaṁ katamakkhandhagaṇanaṁ[1] gacchatīti, rūpakkhandhagaṇanaṁ gacchatīti. Hañci cakkhāyatanaṁ rūpakkhandhagaṇanaṁ gacchati, tena vata re vattabbe “cakkhāyatanaṁ rūpakkhandhena saṅgahitan”ti. Sotāyatanaṁ -pa-. Ghānāyatanaṁ -pa-. Jivhāyatanaṁ -pa-. Kāyāyatanaṁ katamakkhandhagaṇanaṁ gacchatīti, rūpakkhandhagaṇanaṁ gacchatīti, hañci kāyāyatanaṁ rūpakkhandhagaṇanaṁ gacchati, tena vata re vattabbe “kāyāyatanaṁ rūpakkhandhena saṅgahitan”ti.

* Rūpāyatanaṁ -pa-. Saddāyatanaṁ -pa-. Gandhāyatanaṁ -pa-. Rasāyatanaṁ -pa-. Phoṭṭhabbāyatanaṁ katamakkhandhagaṇanaṁ gacchatīti, rūpakkhandhagaṇanaṁ gacchatīti. Hañci phoṭṭhabbāyatanaṁ rūpakkhandhagaṇanaṁ gacchati, tena vata re vattabbe “phoṭṭhabbāyatanaṁ rūpakkhandhena saṅgahitanti.

* Sukhā vedanā katamakkhandhagaṇanaṁ gacchatīti, vedanākkhandhagaṇanaṁ gacchatīti. Hañci sukhā vedanā vedanākkhandhagaṇanaṁ gacchati, tena vata re vattabbe “sukhā vedanā vedanākkhandhena saṅgahitā”ti, dukkhā vedanā -pa- adukkhamasukhā vedanā katamakkhandhagaṇanaṁ gacchatīti, vedanākkhandhagaṇanaṁ gacchatīti, hañci adukkhamasukhā vedanā vedanākkhandhagaṇanaṁ gacchati, tena vata re vattabbe “adukkhamasukhā vedanā vedanākkhandhena saṅgahitā”ti.

* Cakkhusamphassajā saññā katamakkhandhagaṇanaṁ gacchatīti, saññākkhandhagaṇanaṁ gacchatīti, hañci cakkhusamphassajā saññā saññākkhandhagaṇanaṁ gacchati, tena vata re vattabbe “cakkhusamphassajā saññā saññākkhandhena saṅgahitā”ti. Sotasamphassajā saññā -pa-. Manosamphassajā saññā katamakkhandhagaṇanaṁ gacchatīti, saññākkhandhagaṇanaṁ gacchatīti. Hañci manosamphassajā saññā saññākkhandhagaṇanaṁ gacchati, tena vata re vattabbe “manosamphassajā saññā saññākkhandhena saṅgahitā”ti.

* Cakkhusamphassajā cetanā -pa-. Manosamphassajā cetanā katamakkhandhagaṇanaṁ gacchatīti, saṅkhārakkhandhagaṇanaṁ gacchatīti. Hañci manosamphassajā cetanā saṅkhārakkhandhagaṇanaṁ gacchati, tena vata re vattabbe “manosamphassajā cetanā saṅkhārakkhandhena saṅgahitāti.

---

1. Katamaṁ khandhagaṇanaṁ (Sī, I, Ka)

* Cakkhuviññāṇaṁ -pa-. Manoviññāṇaṁ katamakkhandhagaṇanaṁ gacchatīti, viññāṇakkhandhagaṇanaṁ gacchatīti. Hañci manoviññāṇaṁ viññāṇakkhandhagaṇanaṁ gacchati, tena vata re vattabbe "manoviññāṇaṁ viññāṇakkhandhena saṅgahitan"ti.

472. + Yathā dāmena vā yottena vā dve balībaddā saṅgahitā, sikkāya piṇḍapāto saṅgahito, sā gaddulena saṅgahito. Evameva te dhammā tehi dhammehi saṅgahitāti.[1] Hañci dāmena vā yottena vā dve balībaddā saṅgahitā, sikkāya piṇḍapāto saṅgahito, sā gaddulena saṅgahito, tena vata re vattabbe "atthi keci dhammā kehici dhammehi saṅgahitā"ti[1].

Saṅgahitakathā niṭṭhitā.

---

7. Sattamavagga

(64) 2. Sampayuttakathā

473. * Natthi keci dhammā kehici dhammehi sampayuttāti, āmantā. Nanu atthi keci dhammā kehici dhammehi sahagatā sahajātā saṁsaṭṭhā ekuppādā ekanirodhā ekavatthukā ekārammaṇāti, āmantā. Hañci atthi keci dhammā kehici dhammehi sahagatā sahajātā saṁsaṭṭhā ekuppādā ekanirodhā ekavatthukā ekārammaṇā, no ca vata re vattabbe "natthi keci dhammā kehici dhammehi sampayuttā"ti.

* Vedanākkhandho saññākkhandhena sahajātoti, āmantā. Hañci vedanākkhandho saññākkhandhena sahajāto, tena vata re vattabbe "vedanākkhandho saññākkhandhena sampayutto"ti.

* Vedanākkhandho saṅkhārakkhandhena. Viññāṇakkhandhena sahajātoti, āmantā. Hañci vedanākkhandho viññāṇakkhandhena sahajāto, tena vata re vattabbe "vedanākkhandho viññāṇakkhandhena sampayutto"ti.

1-1. Sakavādivacanaṁ (Aṭṭhakathā passitabbā)

* Saññākkhandho. Saṅkhārakkhandho. Viññāṇakkhandho. Vedanākkhandhena. Saññākkhandhena. Saṅkhārakkhandhena sahajātoti, āmantā. Hañci viññāṇakkhandho saṅkhārakkhandhena sahajāto, tena vata re vattabbe "viññāṇakkhandho saṅkhārakkhandhena sampayutto"ti.

474. + Yathā tilamhi telaṁ anugataṁ anupaviṭṭhaṁ, ucchumhi raso anugato anupaviṭṭho. Evameva te dhammā tehi dhammehi anugatā anupaviṭṭhāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

Sampayuttakathā niṭṭhitā.

7. Sattamavagga

(65) 3. Cetasikakathā

475. * Natthi cetasiko dhammoti, āmantā. Nanu atdhi keci dhammā cittena sahagatā sahajātā saṁsaṭṭhā sampayuttā ekuppādā ekanirodhā ekavatthukā ekārammaṇāti, āmantā. Hañci atthi keci dhammā cittena sahagatā sahajātā saṁsaṭṭhā sampayuttā ekuppādā ekanirodhā ekavatthukā ekārammaṇā, no ca vata re vattabbe "natthi cetasiko dhammo"ti.

* Phasso cittena sahajātoti, āmantā. Hañci phasso cittena sahajāto, tena vata re vattabbe "phasso cetasiko"ti. Vedanā -pa-. Saññā. Cetanā. Saddhā. Vīriyaṁ. Sati. Samādhi. Paññā. Rāgo. Doso. Moho -pa-. Anottappaṁ cittena sahajātanti, āmantā. Hañci anottappaṁ cittena sahajātaṁ, tena vata re vattabbe "anottappaṁ cetasikan"ti.

476. + Cittena sahajātāti katvā cetasikāti, āmantā. Phassena sahajātāti katvā phassasikāti[1], āmantā. Cittena

1. Phassikāti (I, Ṭṭha)

sahajātāti katvā cetasikāti, āmantā. Vedanāya. Saññāya. Cetanāya. Saddhāya. Vīriyena. Satiyā. Samādhinā. Paññāya. Rāgena. Dosena. Mohena -pa-. Anottappena sahajātāti katvā anottappāsikāti[1], āmantā.

477. * Natthi cetasiko dhammoti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā—

"Cittañhidaṁ cetasikā ca dhammā,
Anattato saṁviditassa honti.
Hīnappaṇītaṁ tadubhaye viditvā,
Sammaddaso vedi palokadhamman"ti.

Attheva suttantoti, āmantā. Tena hi atthi cetasiko dhammoti.

* Natthi cetasiko dhammoti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā "idha Kevaṭṭa bhikkhu parasattānaṁ parapuggalānaṁ cittampi ādisati, cetasikampi ādisati, vitakkitampi ādisati, vicāritampi ādisati 'evampi te mano, itthampi te mano, itipi te cittan'ti"[2] attheva suttantoti, āmantā. Tena hi atthi cetasiko dhammoti.

Cetasikakathā niṭṭhitā.

---

7. Sattamavagga

(66) 4. Dānakathā

478. * Cetasiko dhammo dānanti, āmantā. Labbhā cetasiko dhammo paresaṁ dātunti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Labbhā cetasiko dhammo paresaṁ dātunti, āmantā. Labbhā phasso paresaṁ dātunti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Labbhā vedanā -pa- saññā. Cetanā. Saddhā. Vīriyaṁ. Sati. Samādhi. Paññā paresaṁ dātunti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

---

1. Anottappikāti (?)

2. Dī 1. 207 piṭṭhe.

479. + Na vattabbaṁ "cetasiko dhammo dānan"ti, āmantā. Dānaṁ aniṭṭhaphalaṁ akantaphalaṁ amanuññaphalaṁ secanakaphalaṁ dukkhudrayaṁ dukkhavipākanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Nanu dānaṁ iṭṭhaphalaṁ kantaphalaṁ manuññaphalaṁ asecanakaphalaṁ sukhudrayaṁ sukhavipākanti, āmantā. Hañci dānaṁ iṭṭhaphalaṁ kantaphalaṁ manuññaphalaṁ asecanakaphalaṁ sukhudrayaṁ sukhavipākaṁ, tena vata re vattabbe "cetasiko dhammo dānan"ti.

+ Dānaṁ iṭṭhaphalaṁ vuttaṁ Bhagavatā "cīvaraṁ dānan"ti[1], āmantā. Cīvaraṁ iṭṭhaphalaṁ kantaphalaṁ manuññaphalaṁ asecanakaphalaṁ sukhudrayaṁ sukhavipākanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Dānaṁ iṭṭhaphalaṁ vuttaṁ Bhagavatā "piṇḍapāto senāsanaṁ gilānapaccayabhesajjaparikkhāro dānan"ti, āmantā. Gilānapaccayabhesajjaparikkhāro iṭṭhaphalo kantaphalo manuññaphalo asecanakaphalo sukhudrayo sukhavipākoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

480. + Na vattabbaṁ "cetasiko dhammo dānan"ti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā—

"Saddhā hiriyaṁ kusalaṁ ca dānaṁ,
Dhammā ete sappurisānuyātā.
Etaṁ hi maggaṁ diviyaṁ vadanti,
Etena hi gacchati devalokan"ti[2].

Attheva suttantoti, āmantā. Tena hi cetasiko dhammo dānanti.

+ Na vattabbaṁ "citasiko dhammo dānan"ti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā "pañcimāni bhikkhave dānāni mahādānāni aggaññāni rattaññāni vaṁsaññāni porāṇāni asaṁkiṇṇāni asaṁkiṇṇapubbāni na saṁkiyanti na saṁkiyissanti appaṭikuṭṭhāni samaṇehi brāhmaṇehi viññūhi. Katamāni pañca, idha bhikkhave ariyasāvako pāṇātipātaṁ pahāya pāṇātipātā paṭivirato hoti. Pāṇātipātā paṭivirato bhikkhave ariyasāvako aparimāṇānaṁ sattānaṁ abhayaṁ deti averaṁ deti abyābajjhaṁ[3] deti. Aparimāṇānaṁ sattānaṁ abhayaṁ datvā averaṁ datvā abyābajjhaṁ datvā aparimāṇassa abhayassa averassa abyābajjhassa bhāgī hoti. Idaṁ

---

1. Upari vuccamānāya paravādīpucchāya sadisā, Aṭṭhakathā oloketabbā.
2. Aṁ 3. 68 piṭṭhe.
3. Abyāpajjhaṁ (Syā, Ka)

bhikkhave paṭhamaṁ dānaṁ mahādānaṁ aggaññaṁ rattaññaṁ vaṁsaññaṁ porāṇaṁ asaṁkiṇṇaṁ asaṁkiṇṇapubbaṁ na saṁkiyati na saṁkiyissati, appaṭikuṭṭhaṁ samaṇehi brāhmaṇehi viññūhi. Puna caparaṁ bhikkhave ariyasāvako adinnādānaṁ pahāya -pa- kāmesumicchācāraṁ pahāya -pa- musāvādaṁ pahāya -pa- surāmerayamajja pamādaṭṭhānaṁ pahāya surāmerayamajjapamādaṭṭhānā paṭivirato hoti, surāmerayamajjapamādaṭṭhānā paṭivirato bhikkhave ariyasāvako aparimāṇānaṁ sattānaṁ abhayaṁ deti averaṁ deti abyābajjhaṁ deti. Aparimāṇānaṁ sattānaṁ abhayaṁ datvā averaṁ datvā abyābajjhaṁ datvā aparimāṇassa abhayassa averassa abyābajjhassa bhāgī hoti. Idaṁ bhikkhave pañcamaṁ dānaṁ mahādānaṁ aggaññaṁ rattaññaṁ vaṁsaññaṁ porāṇaṁ asaṁkiṇṇaṁ asaṁkiṇṇapubbaṁ na saṁkiyati na saṁkiyissati, appaṭikuṭṭhaṁ samaṇehi brāhmaṇehi viññūhi. Imāni kho bhikkhave pañca dānāni mahādānāni aggaññāni rattaññāni vaṁsaññāni porāṇāni asaṁkiṇṇāni asaṁkiṇṇapubbāni na saṁkiyanti na saṁkiyissanti, appaṭikuṭṭhāni samaṇehi brāhmaṇehi viññūhī"ti[1] attheva suttantoti, āmantā. Tena hi cetasiko dhammo dānanti.

481. * Na vattabbaṁ "deyyadhammo dānan"ti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā "idhekacco annaṁ deti, pānaṁ deti, vatthaṁ deti, yānaṁ deti, mālaṁ deti, gandhaṁ deti, vilepanaṁ deti, seyyaṁ deti, āvasathaṁ deti, padīpeyyaṁ detī"ti[2] attheva suttantoti, āmantā. Tena hi deyyadhammo dānanti.

482. + Deyyadhammo dānanti, āmantā. Deyyadhammo iṭṭhaphalo kantaphalo manuññaphalo asecanakaphalo sukhudrayo sukhavipākoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Dānaṁ iṭṭhaphalaṁ vuttaṁ Bhagavatā "cīvaraṁ dānan"ti, āmantā. Cīvaraṁ iṭṭhaphalaṁ kantaphalaṁ manuññaphalaṁ asecanakaphalaṁ sukhudrayaṁ sukhavipākanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Dānaṁ iṭṭhaphalaṁ vuttaṁ Bhagavatā "piṇḍapāto dānaṁ. Senāsanaṁ dānaṁ. Gilānapaccayabhesajjaparikkhāro dānan"ti, āmantā. Gilānapaccayabhesajjaparikkhāro iṭṭhaphalo kantaphalo manuññaphalo

1. Aṁ 3. 76 piṭṭhe.
2. Saṁ 2. 206 piṭṭhe, thokaṁ visadisaṁ.

asecanakaphalo sukhudrayo sukhavipākoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Tena hi na vattabbaṁ "deyyadhammo dānan"ti.

Dānakathā niṭṭhitā.

---

7. Sattamavagga

(67) 5. Paribhogamaya puññakathā

483. * Paribhogamayaṁ puññaṁ vaḍḍhatīti, āmantā. Paribhogamayo phasso vaḍḍhati, vedanā vaḍḍhati, saññā vaḍḍhati, cetanā vaḍḍhati, cittaṁ vaḍḍhati, saddhā vaḍḍhati, vīriyaṁ vaḍḍhati, sati vaḍḍhati, samādhi vaḍḍhati, paññā vaḍḍhatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Paribhogamayaṁ puññaṁ vaḍḍhatīti, āmantā. Latā viya vaḍḍhati, māluvā viya vaḍḍhati, rukkho viya vaḍḍhati, tiṇaṁ viya vaḍḍhati, muñjapuñjo viya vaḍḍhatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

484. * Paribhogamayaṁ puññaṁ vaḍḍhatīti, āmantā. Dāyako dānaṁ datvā na samannāharati hoti puññanti, āmantā. Anāvaṭṭentassa[1] hoti. Anābhogassa hoti. Asamannāharantassa hoti. Amanasikarontassa hoti. Acetayantassa hoti. Apatthayantassa hoti. Appaṇidahantassa hotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Nanu āvaṭṭentassa hoti. Ābhogassa hoti. Samannāharantassa hoti. Manasikarontassa hoti. Cetayantassa hoti. Patthayantassa hoti. Paṇidahantassa hotīti, āmantā. Hañci āvaṭṭentassa hoti. Ābhogassa hoti. Samannāharantassa hoti. Manasikarontassa hoti. Cetayantassa hoti. Patthayantassa hoti. Paṇidahantassa hoti, no ca vata re vattabbe "paribhogamayaṁ puññaṁ vaḍḍhatī"ti.

485. * Paribhogamayaṁ puññaṁ vaḍḍhatīti, āmantā. Dāyako dānaṁ datvā kāmavitakkaṁ vitakketi. Byāpādavitakkaṁ vitakketi. Vihiṁsāvitakkaṁ

---

1. Anāvaṭṭantassa (Sī, I, Ka), anāvajjantassa (Syā)

vitakketi hoti puññanti, āmantā. Dvinnaṁ phassānaṁ -pa-. Dvinnaṁ cittānaṁ samodhānaṁ hotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Dvinnaṁ phassānaṁ -pa-. Dvinnaṁ cittānaṁ samodhānaṁ hotīti, āmantā. Kusalākusalā sāvajjānavajjā hīnapaṇītā kaṇhasukkasappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṁ āgacchantīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Kusalākusalā sāvajjānavajjā hīnapaṇītā kaṇhasukkasappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṁ āgacchantīti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā "cattārimāni bhikkhave suvidūravidūrāni. Katamāni cattāri, nabhañca bhikkhave pathavī ca idaṁ paṭhamaṁ suvidūravidūraṁ. Orimañca bhikkhave tīraṁ samuddassa pārimañca tīraṁ idaṁ dutiyaṁ suvidūravidūraṁ. Yato ca bhikkhave verocano abbhudeti yattha ca atthameti idaṁ tatiyaṁ suvidūravidūraṁ. Satañca bhikkhave dhammo asatañca dhammo idaṁ catutthaṁ suvidūravidūraṁ. Imāni kho bhikkhave cattāri suvidūravidūrānīti.

Nabhañca dūre pathavī ca dūre,
Pāraṁ samuddassa tadāhu dūre.
Yato ca verocano abbhudeti,
Pabhaṅkaro yattha ca atthameti.
Tato have dūrataraṁ vadanti,
Satañca dhammaṁ asatañca dhammaṁ.

Abyāyiko hoti sataṁ samāgamo,
Yāvampi tiṭṭheyya tatheva hoti.
Khippaṁ hi veti[1] asataṁ samāgamo,
Tasmā sataṁ dhammo asabbhi ārakā"ti[2].

Attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṁ "kusalākusalā sāvajjānavajjā hīnapaṇītā kaṇhasukkasappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṁ āgacchantī"ti.

486. + Na vattabbaṁ "paribhogamayaṁ puññaṁ vaḍḍhatī"ti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā—

"Ārāmaropā vanaropā, ye janā setukārakā.
Papañca udapānañca, ye dadanti upassayaṁ.

---

1. Khippaṁhaveti (bahūsu)
2. Aṁ 1. 359 piṭṭhe.

Tesaṁ divā ca ratto ca, sadā puññaṁ pavaḍḍhati.
Dhammaṭṭhā sīlasampannā, te janā saggagāmino"ti[1].

Attheva suttantoti, āmantā. Tena hi paribhogamayaṁ puññaṁ vaḍḍhatīti.

+ Na vattabbaṁ "paribhogamayaṁ puññaṁ vaḍḍhatī"ti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā "cattārome bhikkhave puññābhisandā kusalābhisandā sukhassāhārā sovaggikā sukhavipākā saggasaṁvattanikā iṭṭhāya kantāya manāpāya hitāya sukhāya saṁvattanti. Katame cattāro, yassa bhikkhave bhikkhu cīvaraṁ paribhuñjamāno appamāṇaṁ cetosamādhiṁ upasampajja viharati. Appamāṇo tassa puññābhisando kusalābhisando sukhassāhāro sovaggiko sukhavipāko saggasaṁvattaniko iṭṭhāya kantāya manāpāya hitāya sukhāya saṁvattati. Yassa bhikkhave bhikkhu piṇḍapātaṁ paribhuñjamāno -pa- senāsanaṁ paribhuñjamāno -pa- gilānapaccayabhesajjaparikkhāraṁ paribhuñjamāno appamāṇaṁ cetosamādhiṁ upasampajja viharati. Appamāṇo tassa puññābhisando kusalābhisando sukhassāhāro sovaggiko sukhavipāko saggasaṁvattaniko iṭṭhāya kantāya manāpāya hitāya sukhāya saṁvattati. Ime kho bhikkhave cattāro puññābhisandā kusalābhisandā sukhassāhārā sovaggikā sukhavipākā saggasaṁvattanikā iṭṭhāya kantāya manāpāya hitāya sukhāya saṁvattantī"ti[2] attheva suttantoti, āmantā. Tena hi paribhogamayaṁ puññaṁ vaḍḍhatīti.

487. * Paribhogamayaṁ puññaṁ vaḍḍhatīti, āmantā. Dāyako dānaṁ deti, paṭiggāhako paṭiggahetvā na paribhuñjati chaḍḍeti vissajjeti, hoti puññanti, āmantā. Hañci dāyako dānaṁ deti, paṭiggāhako paṭiggahetvā na paribhuñjati chaḍḍeti vissajjeti, hoti puññaṁ, no ca vata re vattabbe "paribhogamayaṁ puññaṁ vaḍḍhatī"ti.

* Paribhogamayaṁ puññaṁ vaḍḍhatīti, āmantā. Dāyako dānaṁ deti, paṭiggāhake paṭiggahite rājāno vā haranti, corā vā haranti, aggi vā dahati, udakaṁ vā vahati, appiyā vā dāyādā haranti, hoti puññanti,

1. Saṁ 1. 30 piṭṭhe. 2. Aṁ 1. 365 piṭṭhe.

āmantā. Hañci dāyako dānaṁ deti, paṭiggāhake paṭiggahite rājāno vā haranti, corā vā haranti, aggi vā dahati, udakaṁ vā vahati, appiyā vā dāyādā haranti, hoti puññaṁ, no ca vata re vattabbe "paribhogamayaṁ puññaṁ vaḍḍhatī"ti.

Paribhogamayapuññakathā niṭṭhitā.

---

7. Sattamavagga

(68) 6. Itodinnakathā

488. * Ito dinnena tattha yāpentīti, āmantā. Ito cīvaraṁ denti taṁ cīvaraṁ tattha paribhuñjantīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Ito piṇḍapātaṁ denti, ito senāsanaṁ denti, ito gilānapaccayabhesajjaparikkhāraṁ denti, ito khādanīyaṁ denti, ito bhojanīyaṁ denti, ito pānīyaṁ denti, taṁ pānīyaṁ tattha paribhuñjantīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Ito dinnena tattha yāpentīti, āmantā. Añño aññassa kārako, parakataṁ sukhadukkhaṁ, añño karoti añño paṭisaṁvedetīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

489. + Na vattabbaṁ "ito dinnena tattha yāpentī"ti, āmantā. Nanu petā attano atthāya dānaṁ dentaṁ anumodenti cittaṁ pasādenti pītiṁ uppādenti somanassaṁ paṭilabhantīti, āmantā. Hañci petā attano atthāya dānaṁ dentaṁ anumodenti cittaṁ pasādenti pītiṁ uppādenti somanassaṁ paṭilabhanti, tena vata re vattabbe "ito dinnena tattha yāpentī"ti.

490. + Na vattabbaṁ "ito dinnena tattha yāpentī"ti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā—

"Unname udakaṁ vuṭṭhaṁ, yathāninnaṁ pavattati.
Evameva ito dinnaṁ, petānaṁ upakappati.

Yathā vārivahā pūrā, paripūrenti sāgaraṁ.
Evameva ito dinnaṁ, petānaṁ upakappati.

Na hi tattha kasī atthi, gorakkhettha na vijjati.
Vaṇijjā tādisī natthi, hiraññena kayākayaṁ[1].

Ito dinnena yāpenti, petā kālaṅkatā tahin"ti[2].

Attheva suttantoti, āmantā. Tena hi ito dinnena tattha yāpentīti.

491. + Na vattabbaṁ "ito dinnena tattha yāpentī"ti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā "pañcimāni bhikkhave ṭhānāni sampassantā mātāpitaro puttaṁ icchanti kule jāyamānaṁ. Katamāni pañca, bhaṭo vā no bharissati, kiccaṁ vā no karissati. Kulavaṁso ciraṁ ṭhassati, dāyajjaṁ paṭipajjissati. Atha vā pana petānaṁ kālaṅkatānaṁ dakkhiṇaṁ anuppadassati. Imāni kho bhikkhave pañca ṭhānāni sampassantā mātāpitaro puttaṁ icchanti kule jāyamānanti.

Pañca ṭhānāni sampassaṁ, puttaṁ icchanti paṇḍitā.
Bhaṭo vā no bharissati, kiccaṁ vā no karissati.

Kulavaṁso ciraṁ tiṭṭhe, dāyajjaṁ paṭipajjati.
Atha vā pana petānaṁ, dakkhiṇaṁ anuppadassati.

Ṭhānānetāni sampassaṁ, puttaṁ icchanti paṇḍitā.
Tasmā santo sappurisā, kataññū katavedino.

Bharanti mātāpitaro, pubbe katamanussaraṁ.
Karonti tesaṁ kiccāni, yathā taṁ pubbakārinaṁ.

Ovādakārī bhaṭaposī, kulavaṁsaṁ ahāpayaṁ.
Saddho sīlena sampanno, putto hoti pasaṁsiyo"ti[3].

Attheva suttantoti, āmantā. Tena hi ito dinnena tattha yāpentīti.

Ito dinnakathā niṭṭhitā.

---

1. Kayakkayaṁ (Sī, I) 2. Khu 1. 8; Khu 2. 129 piṭṭhesu. 3. Aṁ 2. 37 piṭṭhe.

7. Sattamavagga

(69) 7. Pathavīkammavipākotikathā

492. * Pathavī kammavipākoti, āmantā. Sukhavedaniyā, dukkhavedaniyā, adukkhamasukhavedaniyā, sukhāya vedanāya sampayuttā, dukkhāya vedanāya sampayuttā, adukkhamasukhāya vedanāya sampayuttā, phassena sampayuttā, vedanāya sampayuttā, saññāya sampayuttā, cetanāya sampayuttā, cittena sampayuttā, sārammaṇā, atthi tāya āvaṭṭanā[1] ābhogo samannāhāro manasikāro cetanā patthanā paṇidhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Nanu na sukhavedaniyā na dukkhavedaniyā na adukkhamasukhavedaniyā na sukhāya vedanāya sampayuttā na dukkhāya vedanāya sampayuttā na adukkhamasukhāya vedanāya sampayuttā na phassena sampayuttā na vedanāya sampayuttā na saññāya sampayuttā na cetanāya sampayuttā na cittena sampayuttā anārammaṇā natthi tāya āvaṭṭanā ābhogo samannāhāro manasikāro cetanā patthanā paṇidhīti, āmantā. Hañci na sukhavedaniyā na dukkhavedaniyā -pa- anārammaṇā natthi tāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhi, no ca vata re vattabbe "pathavī kammavipāko"ti.

* Phasso kammavipāko phasso sukhavedaniyo dukkhavedaniyo adukkhamasukhavedaniyo sukhāya vedanāya sampayutto dukkhāya -pa- adukkhamasukhāya vedanāya sampayutto phassena sampayutto vedanāya sampayutto saññāya sampayutto cetanāya sampayutto cittena sampayutto sārammaṇo atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Pathavī kammavipāko pathavī sukhavedaniyā dukkhavedaniyā adukkhamasukhavedaniyā sukhāya vedanāya sampayuttā dukkhāya -pa- adukkhamasukhāya vedanāya sampayuttā phassena sampayuttā vedanāya sampayuttā saññāya sampayuttā cetanāya sampayuttā cittena sampayuttā sārammaṇā atthi tāya āvaṭṭanā ābhogo samannāhāro manasikāro cetanā patthanā paṇidhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Pathavī kammavipāko pathavī na sukhavedaniyā na dukkhavedaniyā -pa- anārammaṇā natthi tāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Phasso kammavipāko phasso na sukhavedaniyo na

---

1. Āvajjanā (Syā, Kaṁ)

dukkhavedaniyo -pa- anārammaṇo natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Pathavī kammavipākoti, āmantā. Pathavī paggahaniggahupagā chedanabhedanupagāti, āmantā. Kammavipāko paggahaniggahupago chedanabhedanupagoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Labbhā pathavī ketuṁ vikketuṁ āṭhapetuṁ ocinituṁ vicinituntі, āmantā. Labbhā kammavipāko ketuṁ vikketuṁ āṭhapetuṁ ocinituṁ vicinitunti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

493. * Pathavī paresaṁ sādhāraṇāti, āmantā. Kammavipāko paresaṁ sādhāraṇoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

Kammavipāko paresaṁ sādhāraṇoti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā—

“Asādhāraṇamaññesaṁ, acoraharaṇo nidhi.
Kayirātha macco puññāni, sace sucaritaṁ care”ti[1].

Attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṁ “kammavipāko paresaṁ sādhāraṇo”ti.

* Pathavī kammavipākoti, āmantā. Paṭhamaṁ pathavī saṇṭhāti pacchā sattā uppajjantīti, āmantā. Paṭhamaṁ vipāko uppajjati pacchā vipākapaṭilābhāya kammaṁ karontīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Pathavī sabbasattānaṁ kammavipākoti, āmantā. Sabbe sattā pathaviṁ paribhuñjantīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sabbe sattā pathaviṁ paribhuñjantīti, āmantā. Atthi keci pathaviṁ aparibhuñjitvā parinibbāyantīti, āmantā. Atthi keci kammavipākaṁ akhepetvā parinibbāyantīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Pathavī cakkavattisattassa kammavipākoti, āmantā. Aññe sattā pathaviṁ paribhuñjantīti, āmantā. Cakkavattisattassa kammavipākaṁ aññe sattā paribhuñjantīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Cakkavattisattassa kammavipākaṁ aññe sattā paribhuñjantīti, āmantā. Cakkavattisattassa phassaṁ vedanaṁ saññaṁ

---

1. Khu 1. 10 Khuddakapāṭhe, thokaṁ visadisaṁ.

cetanaṁ cittaṁ saddhaṁ vīriyaṁ satiṁ samādhiṁ paññaṁ aññe sattā paribhuñjantīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

494. + Na vattabbaṁ "pathavī kammavipāko"ti, āmantā. Nanu atthi issariyasaṁvattaniyaṁ kammaṁ adhipaccasaṁvattaniyaṁ kammanti, āmantā. Hañci atthi issariyasaṁvattaniyaṁ kammaṁ adhipaccasaṁvattaniyaṁ kammaṁ, tena vata re vattabbe "pathavī kammavipāko"ti.

Pathavī kammavipākotikathā niṭṭhitā.

---

7. Sattamavagga

(70) 8. Jarāmaraṇaṁvipākotikathā

495. * Jarāmaraṇaṁ vipākoti, āmantā. Sukhavedaniyaṁ dukkhavedaniyaṁ adukkhamasukhavedaniyaṁ, sukhāya vedanāya sampayuttaṁ, dukkhāya vedanāya sampayuttaṁ, adukkhamasukhāya vedanāya sampayuttaṁ, phassena sampayuttaṁ, vedanāya sampayuttaṁ, saññāya sampayuttaṁ, cetanāya sampayuttaṁ, cittena sampayuttaṁ, sārammaṇaṁ, atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo samannāhāro manasikāro cetanā patthanā paṇidhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Nanu na sukhavedaniyaṁ na dukkhavedaniyaṁ -pa- anārammaṇaṁ natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Hañci na sukhavedaniyaṁ na dukkhavedaniyaṁ -pa- anārammaṇaṁ, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhi, no ca vata re vattabbe "jarāmaraṇaṁ vipāko"ti.

* Phasso vipāko phasso sukhavedaniyo dukkhavedaniyo -pa- sārammaṇo atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Jarāmaraṇaṁ vipāko jarāmaraṇaṁ sukhavedaniyaṁ dukkhavedaniyaṁ -pa- sārammaṇaṁ atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Jarāmaraṇaṁ vipāko jarāmaraṇaṁ na sukhavedaniyaṁ na dukkhavedaniyaṁ -pa- anārammaṇaṁ, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Phasso vipāko phasso na sukhavedaniyo na dukkhavedaniyo -pa- anārammaṇo, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

496. * Akusalānaṁ dhammānaṁ jarāmaraṇaṁ, akusalānaṁ dhammānaṁ vipākoti, āmantā. Kusalānaṁ dhammānaṁ jarāmaraṇaṁ, kusalānaṁ dhammānaṁ vipākoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Kusalānaṁ dhammānaṁ jarāmaraṇaṁ, na vattabbaṁ "kusalānaṁ dhammānaṁ vipāko"ti, āmantā. Akusalānaṁ dhammānaṁ jarāmaraṇaṁ, na vattabbaṁ "akusalānaṁ dhammānaṁ vipāko"ti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Kusalānaṁ dhammānaṁ jarāmaraṇaṁ, akusalānaṁ dhammānaṁ vipākoti, āmantā. Akusalānaṁ dhammānaṁ jarāmaraṇaṁ, kusalānaṁ dhammānaṁ vipākoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Akusalānaṁ dhammānaṁ jarāmaraṇaṁ, na vattabbaṁ "kusalānaṁ dhammānaṁ vipāko"ti, āmantā. Kusalānaṁ dhammānaṁ jarāmaraṇaṁ, na vattabbaṁ "akusalānaṁ dhammānaṁ vipāko"ti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Kusalānañca akusalānañca dhammānaṁ jarāmaraṇaṁ, akusalānaṁ dhammānaṁ vipākoti, āmantā. Kusalānañca akusalānañca dhammānaṁ jarāmaraṇaṁ, kusalānaṁ dhammānaṁ vipākoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Kusalānañca akusalānañca dhammānaṁ jarāmaraṇaṁ, na vattabbaṁ "kusalānaṁ dhammānaṁ vipāko"ti, āmantā. Kusalānañca akusalānañca dhammānaṁ jarāmaraṇaṁ, na vattabbaṁ "akusalānaṁ dhammānaṁ vipāko"ti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

497. + Na vattabbaṁ "jarāmaraṇaṁ vipāko"ti, āmantā. Nanu atthi dubbaṇṇasaṁvattaniyaṁ kammaṁ appāyukasaṁvattaniyaṁ kammanti, āmantā. Hañci atthi dubbaṇṇasaṁvattaniyaṁ kammaṁ appāyukasaṁvattaniyaṁ kammaṁ, tena vata re vattabbe "jarāmaraṇaṁ vipāko"ti.

Jarāmaraṇaṁ vipākotikathā niṭṭhitā.

7. Sattamavagga

(71) 9. Ariyadhammavipākakathā

498. * Natthi ariyadhammavipākoti, āmantā. Nanu mahapphalaṁ sāmaññaṁ mahapphalaṁ brahmaññanti, āmantā. Hañci mahapphalaṁ sāmaññaṁ mahapphalaṁ brahmaññaṁ, no ca vata re vattabbe "natthi ariyadhammavipāko"ti.

* Natthi ariyadhammavipākoti, āmantā. Nanu atthi sotāpattiphalanti, āmantā. Hañci atthi sotāpattiphalaṁ, no ca vata re vattabbe "natthi ariyadhammavipāko"ti, nanu atthi sakadāgāmiphalaṁ -pa- anāgāmiphalaṁ -pa- arahattaphalanti, āmantā. Hañci atthi arahattaphalaṁ, no ca vata re vattabbe "natthi ariyadhammavipāko"ti.

* Sotāpattiphalaṁ na vipākoti, āmantā. Dānaphalaṁ na vipākoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sotāpattiphalaṁ na vipākoti, āmantā. Sīlaphalaṁ -pa- bhāvanāphalaṁ na vipākoti. Na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Sakadāgāmiphalaṁ -pa-. Anāgāmiphalaṁ -pa-. Arahattaphalaṁ, na vipākoti, āmantā. Dānaphalaṁ na vipākoti. Na hevaṁ vattabbe -pa-. Arahattaphalaṁ na vipākoti, āmantā. Sīlaphalaṁ -pa- bhavanāphalaṁ na vipākoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Dānaphalaṁ vipākoti, āmantā. Sotāpattiphalaṁ vipākoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Dānaphalaṁ vipākoti, āmantā. Sakadāgāmiphalaṁ -pa-. Anāgāmiphalaṁ -pa-. Arahattaphalaṁ vipākoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sīlaphalaṁ -pa-. Bhāvanāphalaṁ vipākoti, āmantā. Sotāpattiphalaṁ vipākoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Bhāvanāphalaṁ vipākoti, āmantā. Sakadāgāmiphalaṁ -pa-. Anāgāmiphalaṁ -pa-. Arahattaphalaṁ vipākoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

499. * Kāmāvacaraṁ kusalaṁ savipākanti, āmantā. Lokuttaraṁ kusalaṁ savipākanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Rūpāvacaraṁ kusalaṁ -pa-. Arūpāvacaraṁ kusalaṁ savipākanti, āmantā. Lokuttaraṁ kusalaṁ savipākanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Lokuttaraṁ kusalaṁ avipākanti, āmantā. Kāmāvacaraṁ kusalaṁ avipākanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Lokuttaraṁ kusalaṁ avipākanti, āmantā. Rūpāvacaraṁ -pa-. Arūpāvacaraṁ kusalaṁ avipākanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

500. + Kāmāvacaraṁ kusalaṁ savipākaṁ ācayagāmīti, āmantā. Lokuttaraṁ kusalaṁ savipākaṁ ācayagāmīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Rūpāvacaraṁ -pa-. Arūpāvacaraṁ kusalaṁ savipākaṁ ācayagāmīti, āmantā. Lokuttaraṁ kusalaṁ savipākaṁ ācayagāmīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

+ Lokuttaraṁ kusalaṁ savipākaṁ apacayagāmīti, āmantā. Kāmāvacaraṁ kusalaṁ savipākaṁ apacayagāmīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Lokuttaraṁ kusalaṁ savipākaṁ apacayagāmīti, āmantā. Rūpāvacaraṁ -pa-. Arūpāvacaraṁ kusalaṁ savipākaṁ apacayagāmīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

Ariyadhammavipākakathā niṭṭhitā.

---

7. Sattamavagga

(72) 10. Vipākovipākadhammadhammotikathā

501. * Vipāko vipākadhammadhammoti, āmantā. Tassa vipāko vipākadhammadhammoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Tassa vipāko vipākadhammadhammoti, āmantā. Tassa tasseva natthi dukkhassa antakiriyā natthi vaṭṭupacchedo natthi anupādāparinibbānanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Vipāko vipākadhammadhammoti, āmantā. Vipākoti vā vipākadhammadhammoti vā, vipākadhammadhammoti vā vipākoti vā esese ekaṭṭhe same samabhāge tajjāteti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Vipāko vipākadhammadhammoti, āmantā. Vipāko ca vipākadhammadhammo ca, vipākadhammadhammo ca vipāko ca sahagatā sahajātā saṁsaṭṭhā sampayuttā ekuppādā ekanirodhā ekavatthukā ekārammaṇāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Vipāko vipākadhammadhammoti, āmantā. Taññeva akusalaṁ so akusalassa vipāko, taññeva kusalaṁ so kusalassa vipākoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Vipāko vipākadhammadhammoti, āmantā. Yeneva cittena pāṇaṁ hanati, teneva cittena niraye paccati, yeneva cittena dānaṁ deti, teneva cittena sagge modatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

502. + Na vattabbaṁ "vipāko vipākadhammadhammo"ti, āmantā. Nanu vipākā cattāro khandhā arūpino aññamaññapaccayāti, āmantā. Hañci vipākā cattāro khandhā arūpino aññamaññapaccayā, tena vata re vattabbe "vipāko vipākadhammadhammo"ti.

Vipāko vipākadhammadhammotikathā niṭṭhitā.

Sattamo vaggo.

Tassuddānaṁ

Saṅgaho, sampayutto, cetasiko dhammo, cetasikaṁ dānaṁ paribhogamayaṁ puññaṁ vaḍḍhati, ito dinnena tattha yāpenti, pathavī kammavipāko, jarāmaraṇaṁ vipāko, natthi ariyadhammavipāko, vipāko vipākadhammadhammoti.

---

8. Aṭṭhamavagga

(73) 1. Chagatikathā

503. * Cha gatiyoti, āmantā. Nanu pañca gatiyo vuttā Bhagavatā "nirayo tiracchānayoni pettivisayo manussā devā"ti[1], āmantā. Hañci pañca gatiyo vuttā Bhagavatā nirayo tiracchānayoni pettivisayo manussā devā, no ca vata re vattabbe "cha gatiyo"ti.

---

1. Ma 1. 106 piṭṭhe.

* Cha gatiyoti, āmantā. Nanu kālakañcikā[1] asurā petānaṁ samānavaṇṇā samānabhogā samānāhārā samānāyukā petehi saha āvāhavivāhaṁ gacchantīti, āmantā. Hañci kālakañcikā asurā petānaṁ samānavaṇṇā samānabhogā samānāhārā samānāyukā petehi saha āvāhavivāhaṁ gacchanti, no ca vata re vattabbe "cha gatiyo"ti.

* Cha gatiyoti, āmantā. Nanu vepacittiparisā devānaṁ samānavaṇṇā samānabhogā samānāhārā samānāyukā devehi saha āvāhavivāhaṁ gacchantīti, āmantā. Hañci vepacittiparisā devānaṁ samānavaṇṇā samānabhogā samānāhārā samānāyukā devehi saha āvāhavivāhaṁ gacchanti, no ca vata re vattabbe "cha gatiyo"ti.

* Cha gatiyoti, āmantā. Nanu vepacittiparisā pubbadevāti, āmantā. Hañci vepacittiparisā pubbadevā, no ca vata re vattabbe "cha gatiyo"ti.

504. + Na vattabbaṁ "cha gatiyo"ti, āmantā. Nanu atthi asurakāyoti, āmantā. Hañci atthi asurakāyo, tena vata re vattabbe "cha gatiyo"ti.

Chagatikathā niṭṭhitā.

---

8. Aṭṭhamavagga

(74) 2. Antarābhavakathā

505. * Atthi antarābhavoti, āmantā. Kāmabhavoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atthi antarābhavoti, āmantā. Rūpabhavoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atthi antarābhavoti, āmantā. Arūpabhavoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atthi antarābhavoti, āmantā. Kāmabhavassa ca rūpabhavassa ca antare atthi antarābhavoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atthi antarābhavoti, āmantā. Rūpabhavassa ca arūpabhavassa ca antare atthi antarābhavoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

---

1. Kālakañjikā (Sī, Syā, Kaṁ), kāḷakañjakā (I)

* Kāmabhavassa ca rūpabhavassa ca antare natthi antarābhavoti, āmantā. Hañci kāmabhavassa ca rūpabhavassa ca antare natthi antarābhavo, no ca vata re vattabbe "atthi antarābhavo"ti. Rūpabhavassa ca arūpabhavassa ca antare natthi antarābhavoti, āmantā. Hañci rūpabhavassa ca arūpabhavassa ca antare natthi antarābhavo, no ca vata re vattabbe "atthi antarābhavo"ti.

506. * Atthi antarābhavoti, āmantā. Pañcamī sā yoni, chaṭṭhamī sā gati, aṭṭhamī sā viññāṇaṭṭhiti, dasamo so sattāvāsoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atthi antarābhavoti, āmantā. Antarābhavo bhavo gati sattāvāso saṁsāro yoni viññāṇaṭṭhiti attabhāvapaṭilābhoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atthi antarābhavūpagaṁ kammanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atthi antarābhavūpagā sattāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Antarābhave sattā jāyanti jīyanti mīyanti cavanti upapajjantīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Antarābhave atthi rūpaṁ vedanā saññā saṅkhārā viññāṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Antarābhavo pañcavokārabhavoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

507. * Atthi kāmabhavo, kāmabhavo bhavo gati sattāvāso saṁsāro yoni viññāṇaṭṭhiti attabhāvapaṭilābhoti, āmantā. Atthi antarābhavo, antarābhavo bhavo gati sattāvāso saṁsāro yoni viññāṇaṭṭhiti attabhāvapaṭilābhoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atthi kāmabhavūpagaṁ kammanti, āmantā. Atthi antarābhavūpagaṁ kammanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atthi kāmabhavūpagā sattāti, āmantā. Atthi antarābhavūpagā sattāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Kāmabhave sattā jāyanti jīyanti mīyanti cavanti upapajjantīti, āmantā. Antarābhave sattā jāyanti jīyanti mīyanti cavanti upapajjantīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Kāmabhave atthi rūpaṁ vedanā saññā saṅkhārā viññāṇanti, āmantā. Antarābhave atthi rūpaṁ vedanā saññā saṅkhārā viññāṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Kāmabhavo pañcavokārabhavoti, āmantā. Antarābhavo pañcavokārabhavoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Atthi rūpabhavo, rūpabhavo bhavo gati sattāvāso saṁsāro yoni viññāṇaṭṭhiti attabhāvapaṭilābhoti, āmantā. Atthi antarābhavo, antarābhavo bhavo gati sattāvāso saṁsāro yoni

viññāṇaṭṭhiti attabhāvapaṭilābhoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atthi rūpabhavūpagaṁ kammanti, āmantā. Atthi antarābhavūpagaṁ kammanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atthi rūpabhavūpagā sattāti, āmantā. Atthi antarābhavūpagā sattāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Rūpabhave sattā jāyanti jīyanti mīyanti cavanti upapajjantīti, āmantā. Antarābhave sattā jāyanti jīyanti mīyanti cavanti upapajjantīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Rūpabhave atthi rūpaṁ vedanā saññā saṅkhārā viññāṇanti, āmantā. Antarābhave atthi rūpaṁ vedanā saññā saṅkhārā viññāṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Rūpabhavo pañcavokārabhavoti, āmantā. Antarābhavo pañcavokārabhavoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Atthi arūpabhavo, arūpabhavo bhavo gati sattāvāso saṁsāro yoni viññāṇaṭṭhiti attabhāvapaṭilābhoti, āmantā. Atthi antarābhavo, antarābhavo bhavo gati sattāvāso saṁsāro yoni viññāṇaṭṭhiti attabhāvapaṭilābhoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atthi arūpabhavūpagaṁ kammanti, āmantā. Atthi antarābhavūpagaṁ kammanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atthi arūpabhavūpagā sattāti, āmantā. Atthi antarābhavūpagā sattāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Arūpabhave sattā jāyanti jīyanti mīyanti cavanti upapajjantīti, āmantā. Antarābhave sattā jāyanti jīyanti mīyanti cavanti upapajjantīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Arūpabhave atthi vedanā saññā saṅkhārā viññāṇanti, āmantā. Antarābhave atthi vedanā saññā saṅkhārā viññāṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Arūpabhavo catuvokārabhavoti, āmantā. Antarābhavo catuvokārabhavoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

508. * Atthi antarābhavoti, āmantā. Sabbesaññeva sattānaṁ atthi antarābhavoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sabbesaññeva sattānaṁ natthi antarābhavoti, āmantā. Hañci sabbesaññeva sattānaṁ natthi antarābhavo, no ca vata re vattabbe "atthi antarābhavo"ti.

* Atthi antarābhavoti, āmantā. Ānantariyassa puggalassa atthi antarābhavoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Ānantariyassa puggalassa natthi antarābhavoti, āmantā. Hañci ānantariyassa puggalassa natthi antarābhavo, no ca vata ra vattabbe "atthi antarābhavo"ti.

* Na ānantariyassa puggalassa atthi antarābhavoti, āmantā. Ānantariyassa puggalassa atthi antarābhavoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Ānantariyassa puggalassa natthi antarābhavoti, āmantā. Na ānantariyassa puggalassa natthi antarābhavoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Nirayūpagassa puggalassa -pa-. Asaññasattūpagassa puggalassa -pa-. Arūpūpagassa puggalassa atthi antarābhavoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Arūpūpagassa puggalassa natthi antarābhavoti, āmantā. Hañci arūpūpagassa puggalassa natthi antarābhavo, no ca vata re vattabbe "atthi antarābhavo"ti.

* Na arūpūpagassa puggalassa atthi antarābhavoti, āmantā. Arūpūpagassa puggalassa atthi antarābhavoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Arūpūpagassa puggalassa natthi antarābhavoti, āmantā. Na arūpūpagassa puggalassa natthi antarābhavoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

509. + Na vattabbaṁ "atthi antarābhavo"ti, āmantā. Nanu antarāparinibbāyī puggalo atthīti, āmantā. Hañci antarāparinibbāyī puggalo atthi, tena vata re[1] vattabbe "atthi antarābhavo"ti.

* Antarāparinibbāyī puggalo atthīti katvā atthi antarābhavoti, āmantā. Upahaccaparinibbāyī puggalo atthīti katvā atthi upahaccabhavoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Antarāparinibbāyī puggalo atthīti katvā atthi antarābhavoti, āmantā. Asaṅkhāraparinibbāyī puggalo -pa-. Sasaṅkhāraparinibbāyī puggalo atthīti katvā atthi sasaṅkhārabhavoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

Antarābhavakathā niṭṭhitā.

---

8. Aṭṭhamavagga

(75) 3. Kāmaguṇakathā

510. * Pañceva kāmaguṇā kāmadhātūti, āmantā. Nanu atthi tappaṭisaññutto chandoti, āmantā. Hañci atthi tappaṭisaññutto chando, no

1. No ca vata re (Sī, Ka), no vata re (Syā)

ca vata re vattabbe "pañceva kāmaguṇā kāmadhātū"ti. Nanu atthi tappaṭisaññutto rāgo tappaṭisaññutto chando tappaṭisaññutto chandarāgo tappaṭisaññutto saṅkappo tappaṭisaññutto rāgo tappaṭisaññutto saṅkapparāgo tappaṭisaññuttā pīti tappaṭisaññuttaṁ somanassaṁ tappaṭisaññuttaṁ pītisomanassanti, āmantā. Hañci atthi tappaṭisaññuttaṁ pītisomanassaṁ, no ca vata re vattabbe "pañceva kāmaguṇā kāmadhātū"ti.

* Pañceva kāmaguṇā kāmadhātūti, āmantā. Manussānaṁ cakkhu na kāmadhātūti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Manussānaṁ sotaṁ -pa-. Manussānaṁ ghānaṁ -pa-. Manussānaṁ jivhā -pa-. Manussānaṁ kāyo -pa-. Manussānaṁ mano na kāmadhātūti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Manussānaṁ mano na kāmadhātūti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā—

Pañca kāmaguṇā loke, manocchaṭṭhā paveditā.
Ettha chandaṁ virājetvā, evaṁ dukkhā pamuccatīti[1].

Attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṁ "manussānaṁ mano na kāmadhātū"ti.

511. * Pañceva kāmaguṇā kāmadhātūti, āmantā. Kāmaguṇā bhavo gati sattāvāso saṁsāro yoni viññāṇaṭṭhiti attabhāvapaṭilābhoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atthi kāmaguṇūpagaṁ kammanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atthi kāmaguṇūpagā sattāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Kāmaguṇe sattā jāyanti jīyanti mīyanti cavanti upapajjantīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Kāmaguṇe atthi rūpaṁ vedanā saññā saṅkhārā viññāṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Kāmaguṇā pañcavokārabhavoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Kāmaguṇe Sammāsambuddhā uppajjanti, Paccekasambuddhā uppajjanti, sāvakayugaṁ uppajjatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Kāmadhātu bhavo gati sattāvāso saṁsāro yoni viññāṇaṭṭhiti attabhāvapaṭilābhoti, āmantā. Kāmaguṇā bhavo gati sattāvāso saṁsāro yoni viññāṇaṭṭhiti attabhāvapaṭilābhoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atthi kāmadhātūpagaṁ kammanti, āmantā. Atthi kāmaguṇūpagaṁ

---

1. Khu 1. 304; Saṁ 1. 16 piṭṭhesu.

kammanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atthi kāmadhātūpagā sattāti, āmantā. Atthi kāmaguṇūpagā sattāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Kāmadhātuyā sattā jāyanti jīyanti mīyanti cavanti upapajjantīti, āmantā. Kāmaguṇe sattā jāyanti jīyanti mīyanti cavanti upapajjantīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Kāmadhātuyā atthi rūpaṁ vedanā saññā saṅkhārā viññāṇanti, āmantā. Kāmaguṇe atthi rūpaṁ vedanā saññā saṅkhārā viññāṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Kāmadhātu pañcavokārabhavoti, āmantā. Kāmaguṇā pañcavokārabhavoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Kāmadhātuyā Sammāsambuddhā uppajjanti, Paccekasambuddhā uppajjanti, sāvakayugaṁ uppajjatīti, āmantā. Kāmaguṇe Sammāsambuddhā uppajjanti, Paccekasambuddhā uppajjanti, sāvakayugaṁ uppajjatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

512. + Na vattabbaṁ "pañceva kāmaguṇā kāmadhātū"ti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā "pañcime bhikkhave kāmaguṇā. Katame pañca, cakkhuviññeyyā rūpā iṭṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasaṁhitā rajanīyā. Sotaviññeyyā saddā -pa-. Ghānaviññeyyā gandhā -pa-. Jivhāviññeyyā rasā -pa-. Kāyaviññeyyā phoṭṭhabbā iṭṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasaṁhitā rajanīyā. Ime kho bhikkhave pañca kāmaguṇā"ti attheva suttantoti, āmantā. Tena hi pañceva kāmaguṇā kāmadhātūti.

Kāmaguṇakathā niṭṭhitā.

---

8. Aṭṭhamavagga

(76) 4. Kāmakathā

513. * Pañcevāyatanā kāmāti, āmantā. Nanu atthi tappaṭisaṁyutto chandoti, āmantā. Hañci atthi tappaṭisaṁyutto chando, no ca vata re vattabbe "pañcevāyatanā kāmā"ti, nanu atthi tappaṭisaṁyutto rāgo tappaṭisaṁyutto chando tappaṭisaṁyutto chandarāgo tappaṭisaṁyutto saṅkappo tappaṭisaṁyutto rāgo tappaṭisaṁyutto saṅkapparāgo tappaṭisaṁyuttā pīti tappaṭisaṁyuttaṁ somanassaṁ tappaṭisaṁyuttaṁ pītisomanassanti,

āmantā. Hañci atthi tappaṭisaṁyuttaṁ pītisomanassaṁ, no ca vata re vattabbe "pañcevāyatanā kāmā"ti.

514. + Na vattabbaṁ "pañcevāyatanā kāmā"ti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā "pañcime bhikkhave kāmaguṇā. Katame pañca, cakkhuviññeyyā rūpā -pa-. Kāyaviññeyyā phoṭṭhabbā iṭṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasaṁhitā rajanīyā. Ime kho bhikkhave pañca kāmaguṇā"ti attheva suttantoti, āmantā. Tena hi pañcevāyatanā kāmāti.

* Pañcevāyatanā kāmāti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā "pañcime bhikkhave kāmaguṇā. Katame pañca, cakkhuviññeyyā rūpā -pa- kāyaviññeyyā phoṭṭhabbā iṭṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasaṁhitā rajanīyā. Ime kho bhikkhave pañca kāmaguṇā". "Api ca bhikkhave nete kāmā, kāmaguṇā nāmete ariyassa vinaye vuccanti.

Saṅkapparāgo purisassa kāmo,
Na te kāmā yāni citrāni loke.
Saṅkapparāgo purisassa kāmo,
Tiṭṭhanti citrāni tatheva loke.
Athettha dhīrā vinayanti chandan"ti[1].

Attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṁ "pañcevāyatanā kāmā"ti.

Kāmakathā niṭṭhitā.

---

8. Aṭṭhamavagga

(77) 5. Rūpadhātukathā

515. * Rūpino dhammā rūpadhātūti, āmantā. Rūpaṁ bhavo gati sattāvāso saṁsāro yoni viññāṇaṭṭhiti attabhāvapaṭilābhoti, na

1. Aṁ 2. 359 piṭṭhe Nibbedhikasutte.

hevaṁ vattabbe -pa-. Atthi rūpūpagaṁ kammanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atthi rūpūpagā sattāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Rūpe sattā jāyanti jīyanti mīyanti cavanti upapajjantīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Rūpe atthi rūpaṁ vedanā saññā saṅkhārā viññāṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Rūpaṁ pañcavokārabhavoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Rūpadhātu bhavo gati -pa- attabhāvapaṭilābhoti, āmantā. Rūpaṁ bhavo gati -pa- attabhāvapaṭilābhoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atthi rūpadhātūpagaṁ kammanti, āmantā. Atthi rūpūpagaṁ kammanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atthi rūpadhātūpagā sattāti, āmantā. Atthi rūpūpagā sattāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Rūpadhātuyā sattā jāyanti jīyanti mīyanti cavanti upapajjantīti, āmantā. Rūpe sattā jāyanti jīyanti mīyanti cavanti upapajjantīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Rūpadhātuyā atthi rūpaṁ vedanā saññā saṅkhārā viññāṇanti, āmantā. Rūpe atthi rūpaṁ vedanā saññā saṅkhārā viññāṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Rūpadhātu pañcavokārabhavoti, āmantā. Rūpaṁ pañcavokārabhavoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

516. * Rūpino dhammā rūpadhātu, kāmadhātuyā atthi rūpanti, āmantā. Sāva kāmadhātu, sā rūpadhātūti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sāva kāmadhātu, sā rūpadhātūti, āmantā. Kāmabhavena samannāgato puggalo dvīhi bhavehi samannāgato hoti kāmabhavena ca rūpabhavena cāti, na hevaṁ vattabbe.

Rūpadhātukathā niṭṭhitā.

---

8. Aṭṭhamavagga

(78) 6. Arūpadhātukathā

517. * Arūpino dhammā arūpadhātūti, āmantā. Vedanā bhavo gati sattāvāso saṁsāro yoni viññāṇaṭṭhiti attabhāvapaṭilābhoti,

na hevaṁ vattabbe -pa-. Atthi vedanūpagaṁ kammanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atthi vedanūpagā sattāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Vedanāya sattā jāyanti jīyanti mīyanti cavanti upapajjantīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Vedanāya atthi vedanā saññā saṅkhārā viññāṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Vedanā catuvokārabhavoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Arūpadhātu bhavo gati -pa- attabhāvapaṭilābhoti, āmantā. Vedanā bhavo gati -pa- attabhāvapaṭilābhoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atthi arūpadhātūpagaṁ kammanti, āmantā. Atthi vedanūpagaṁ kammanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atthi arūpadhātūpagā sattāti, āmantā. Atthi vedanūpagā sattāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Arūpadhātuyā sattā jāyanti jīyanti mīyanti cavanti upapajjantīti, āmantā. Vedanāya sattā jāyanti jīyanti mīyanti cavanti upapajjantīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Arūpadhātuyā atthi vedanā saññā saṅkhārā viññāṇanti, āmantā. Vedanāya atthi vedanā saññā saṅkhārā viññāṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Arūpadhātu catuvokārabhavoti, āmantā. Vedanā catuvokārabhavoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

518. * Arūpino dhammā arūpadhātu, kāmadhātuyā atthi vedanā saññā saṅkhārā viññāṇanti, āmantā. Sāva kāmadhātu, sā arūpadhātūti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sāva kāmadhātu, sā arūpadhātūti, āmantā. Kāmabhavena samannāgato puggalo dvīhi bhavehi samannāgato hoti kāmabhavena ca arūpabhavena cāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Rūpino dhammā rūpadhātu, arūpino dhammā arūpadhātu, kāmadhātuyā atthi rūpaṁ vedanā saññā saṅkhārā viññāṇanti, āmantā. Sāva kāmadhātu, sā rūpadhātu, sā arūpadhātūti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sāva kāmadhātu, sā rūpadhātu, sā arūpadhātūti, āmantā. Kāmabhavena samannāgato puggalo tīhi bhavehi samannāgato hoti kāmabhavena ca rūpabhavena ca arūpabhavena cāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

Arūpadhātukathā niṭṭhitā.

8. Aṭṭhamavagga

(79) 7. Rūpadhātuyā-āyatanakathā

519. * Atthi saḷāyataniko attabhāvo rūpadhātuyāti, āmantā. Atthi tattha ghānāyatananti, āmantā. Atthi tattha gandhāyatananti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atthi tattha jivhāyatananti, āmantā. Atthi tattha rasāyatananti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atthi tattha kāyāyatananti, āmantā. Atthi tattha phoṭṭhabbāyatananti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Natthi tattha gandhāyatananti, āmantā. Natthi tattha ghānāyatananti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Natthi tattha rasāyatananti, āmantā. Natthi tattha jivhāyatananti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Natthi tattha phoṭṭhabbāyatananti, āmantā. Natthi tattha kāyāyatananti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

520. * Atthi tattha cakkhāyatanaṁ atthi rūpāyatananti, āmantā. Atthi tattha ghānāyatanaṁ atthi gandhāyatananti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atthi tattha cakkhāyatanaṁ atthi rūpāyatananti, āmantā. Atthi tattha jivhāyatanaṁ atthi rasāyatanaṁ -pa-. Atthi tattha kāyāyatanaṁ atthi phoṭṭhabbāyatananti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atthi tattha sotāyatanaṁ atthi saddāyatanaṁ -pa-. Atthi tattha manāyatanaṁ atthi dhammāyatananti, āmantā. Atthi tattha ghānāyatanaṁ atthi gandhāyatananti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atthi tattha manāyatanaṁ atthi dhammāyatananti, āmantā. Atthi tattha jivhāyatanaṁ atthi rasāyatananti -pa-. Atthi tattha kāyāyatanaṁ atthi phoṭṭhabbāyatananti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Atthi tattha ghānāyatanaṁ natthi gandhāyatananti, āmantā. Atthi tattha cakkhāyatanaṁ natthi rūpāyatananti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atthi tattha ghānāyatanaṁ natthi gandhāyatananti, āmantā. Atthi tattha sotāyatanaṁ natthi saddāyatanaṁ -pa-. Atthi tattha manāyatanaṁ natthi dhammāyatananti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atthi tattha jivhāyatanaṁ natthi rasāyatanaṁ -pa-. Atthi tattha kāyāyatanaṁ natthi phoṭṭhabbāyatananti, āmantā. Atthi tattha cakkhāyatanaṁ natthi rūpāyatananti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atthi tattha kāyāyatanaṁ natthi phoṭṭhabbāyatananti, āmantā. Atthi tattha sotāyatanaṁ natthi

saddāyatanaṁ -pa-. Atthi tattha manāyatanaṁ natthi dhammāyatananti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

521. * Atthi tattha cakkhāyatanaṁ atthi rūpāyatanaṁ tena cakkhunā taṁ rūpaṁ passatīti, āmantā. Atthi tattha ghānāyatanaṁ atthi gandhāyatanaṁ tena ghānena taṁ gandhaṁ ghāyatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atthi tattha cakkhāyatanaṁ atthi rūpāyatanaṁ tena cakkhunā taṁ rūpaṁ passatīti, āmantā. Atthi tattha jivhāyatanaṁ atthi rasāyatanaṁ tāya jivhāya taṁ rasaṁ sāyati -pa-. Atthi tattha kāyāyatanaṁ atthi phoṭṭhabbāyatanaṁ tena kāyena taṁ phoṭṭhabbaṁ phusatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Atthi tattha sotāyatanaṁ atthi saddāyatanaṁ -pa-. Atthi tattha manāyatanaṁ atthi dhammāyatanaṁ tena manena taṁ dhammaṁ vijānātīti, āmantā. Atthi tattha ghānāyatanaṁ atthi gandhāyatanaṁ tena ghānena taṁ gandhaṁ ghāyatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atthi tattha manāyatanaṁ atthi dhammāyatanaṁ tena manena taṁ dhammaṁ vijānātīti, āmantā. Atthi tattha jivhāyatanaṁ atthi rasāyatanaṁ -pa-. Atthi tattha kāyāyatanaṁ atthi phoṭṭhabbāyatanaṁ tena kāyena taṁ phoṭṭhabbaṁ phusatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Atthi tattha ghānāyatanaṁ atthi gandhāyatanaṁ, na ca tena ghānena taṁ gandhaṁ ghāyatīti, āmantā. Atthi tattha cakkhāyatanaṁ atthi rūpāyatanaṁ na ca tena cakkhunā taṁ rūpaṁ passatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atthi tattha ghānāyatanaṁ atthi gandhāyatanaṁ na ca tena ghānena taṁ gandhaṁ ghāyatīti, āmantā. Atthi tattha sotāyatanaṁ atthi saddāyatanaṁ -pa-. Atthi tattha manāyatanaṁ atthi dhammāyatanaṁ na ca tena manena taṁ dhammaṁ vijānātīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Atthi tattha jivhāyatanaṁ atthi rasāyatanaṁ -pa-. Atthi tattha kāyāyatanaṁ atthi phoṭṭhabbāyatanaṁ na ca tena kāyena taṁ phoṭṭhabbaṁ phusatīti, āmantā. Atthi tattha sotāyatanaṁ, atthi saddāyatanaṁ -pa-. Atthi tattha manāyatanaṁ atthi dhammāyatanaṁ na ca tena manena taṁ dhammaṁ vijānātīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

522. * Atthi tattha ghānāyatanaṁ atthi gandhāyatanaṁ tena ghānena taṁ gandhaṁ ghāyatīti, āmantā. Atthi tattha mūlagandho sāragandho tacagandho pattagandho pupphagandho phalagandho āmagandho vissagandho sugandho duggandhoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Atthi tattha jivhāyatanaṁ atthi rasāyatanaṁ tāya jivhāya taṁ rasaṁ sāyatīti, āmantā. Atthi tattha mūlaraso khandharaso tacaraso pattaraso puppharaso phalaraso ambilaṁ madhuraṁ tittakaṁ kaṭukaṁ loṇiyaṁ khāriyaṁ lambilaṁ kasāvo sādu asādūti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Atthi tattha kāyāyatanaṁ atthi phoṭṭhabbāyatanaṁ tena kāyena taṁ phoṭṭhabbaṁ phusatīti, āmantā. Atthi tattha kakkhaḷaṁ mudukaṁ saṇhaṁ pharusaṁ sukhasamphassaṁ dukkhasamphassaṁ garukaṁ lahukanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

523. + Na vattabbaṁ “saḷāyataniko attabhāvo rūpadhātuyā”ti, āmantā. Nanu atthi tattha ghānanimittaṁ jivhānimittaṁ kāyanimittanti, āmantā. Hañci atthi tattha ghānanimittaṁ jivhānimittaṁ kāyanimittaṁ, tena vata re vattabbe “saḷāyataniko attabhāvo rūpadhātuyā”ti.

Rūpadhātuyā āyatanakathā niṭṭhitā.

---

8. Aṭṭhamavagga

(80) 8. Arūperūpakathā

524. * Atthi rūpaṁ arūpesūti, āmantā. Rūpabhavo rūpagati rūpasattāvāso rūpasaṁsāro rūpayoni rūpattabhāvapaṭilābhoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Nanu arūpabhavo arūpagati arūpasattāvāso arūpasaṁsāro arūpayoni arūpattabhāvapaṭilābhoti, āmantā. Hañci arūpabhavo -pa- arūpattabhāvapaṭilābho, no ca vata re vattabbe “atthi rūpaṁ arūpesū”ti.

* Atthi rūpaṁ arūpesūti, āmantā. Pañcavokārabhavo gati sattāvāso saṁsāro yoni viññāṇaṭṭhiti attabhāvapaṭilābhoti, na

hevaṁ vattabbe -pa-. Nanu catuvokārabhavo -pa- attabhāvapaṭilābhoti, āmantā. Hañci catuvokārabhavo gati -pa- attabhāvapaṭilābho, no ca vata re vattabbe "atthi rūpaṁ arūpesū"ti.

525. * Atthi rūpaṁ rūpadhātuyā, so ca rūpabhavo rūpagati rūpasattāvāso rūpasaṁsāro rūpayoni rūpattabhāvapaṭilābhoti, āmantā. Atthi rūpaṁ arūpesu, so ca rūpabhavo rūpagati -pa- rūpattabhāvapaṭilābhoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atthi rūpaṁ rūpadhātuyā, so ca pañcavokārabhavo gati -pa- attabhāvapaṭilābhoti, āmantā. Atthi rūpaṁ arūpesu, so ca pañcavokārabhavo gati -pa- attabhāvapaṭilābhoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Atthi rūpaṁ arūpesu, so ca arūpabhavo arūpagati arūpasattāvāso arūpasaṁsāro arūpayoni arūpattabhāvapaṭilābhoti, āmantā. Atthi rūpaṁ rūpadhātuyā[1], so ca arūpabhavo arūpagati -pa- arūpattabhāvapaṭilābhoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atthi rūpaṁ arūpesu, so ca catuvokārabhavo gati -pa- attabhāvapaṭilābhoti, āmantā. Atthi rūpaṁ rūpadhātuyā[1], so ca catuvokārabhavo gati -pa- attabhāvapaṭilābhoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

526. * Atthi rūpaṁ arūpesūti, āmantā. Nanu rūpānaṁ nissaraṇaṁ arūpaṁ[2] vuttaṁ Bhagavatāti, āmantā. Hañci rūpānaṁ nissaraṇaṁ arūpaṁ[2] vuttaṁ Bhagavatā, no ca vata re vattabbe "atthi rūpaṁ arūpesū"ti.

* Rūpānaṁ nissaraṇaṁ arūpaṁ vuttaṁ Bhagavatā "atthi rūpaṁ arūpesū"ti, āmantā. Kāmānaṁ nissaraṇaṁ nekkhammaṁ vuttaṁ Bhagavatā "atthi nekkhammesu kāmā, atthi anāsavesu āsavā, atthi apariyāpannesu pariyāpannā"ti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

Arūpe rūpakathā niṭṭhitā.

---

1. Arūpadhātuyā (sabbattha) 2. Khu 1. 237; Aṁ 2. 214; Dī 3. 200 piṭṭhesu.

8. Aṭṭhamavagga

(81) 9. Rūpaṁkammantikathā

527. * Kusalena cittena samuṭṭhitaṁ kāyakammaṁ rūpaṁ kusalanti, āmantā. Sārammaṇaṁ, atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo samannāhāro manasikāro cetanā patthanā paṇidhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Nanu anārammaṇaṁ, natthi tassa āvaṭṭanā ābhogo samannāhāro manasikāro cetanā patthanā paṇidhīti, āmantā. Hañci anārammaṇaṁ, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, no ca vata re vattabbe "kusalena cittena samuṭṭhitaṁ kāyakammaṁ rūpaṁ kusalan"ti.

* Kusalena cittena samuṭṭhito phasso kusalo sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Kusalena cittena samuṭṭhitaṁ kāyakammaṁ rūpaṁ kusalaṁ sārammaṇaṁ, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Kusalena cittena samuṭṭhitā vedanā -pa- saññā. Cetanā. Saddhā. Vīriyaṁ. Sati. Samādhi -pa-. Paññā kusalā sārammaṇā, atthi tāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Kusalena cittena samuṭṭhitaṁ kāyakammaṁ rūpaṁ kusalaṁ sārammaṇaṁ, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Kusalena cittena samuṭṭhitaṁ kāyakammaṁ rūpaṁ kusalaṁ anārammaṇaṁ, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Kusalena cittena samuṭṭhito phasso kusalo anārammaṇo, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Kusalena cittena samuṭṭhitaṁ kāyakammaṁ rūpaṁ kusalaṁ anārammaṇaṁ, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Kusalena cittena samuṭṭhitā vedanā -pa- saññā. Cetanā. Saddhā. Vīriyaṁ. Sati. Samādhi -pa- paññā kusalā anārammaṇā, natthi tāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

528. * Kusalena cittena samuṭṭhitaṁ kāyakammaṁ rūpaṁ kusalanti, āmantā. Yaṁ kiñci kusalena cittena samuṭṭhitaṁ rūpaṁ sabbaṁ taṁ kusalanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Kusalena cittena samuṭṭhitaṁ kāyakammaṁ rūpaṁ kusalanti, āmantā. Kusalena cittena samuṭṭhitaṁ rūpāyatanaṁ kusalanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Kusalena cittena samuṭṭhitaṁ kāyakammaṁ rūpaṁ kusalanti, āmantā. Kusalena cittena samuṭṭhitaṁ saddāyatanaṁ -pa- gandhāyatanaṁ. Rasāyatanaṁ. Phoṭṭhabbāyatanaṁ -pa- pathavīdhātu. Āpodhātu. Tejodhātu -pa- vāyodhātu kusalāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Kusalena cittena samuṭṭhitaṁ rūpāyatanaṁ abyākatanti, āmantā. Kusalena cittena samuṭṭhitaṁ kāyakammaṁ rūpaṁ abyākatanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Kusalena cittena samuṭṭhitaṁ saddāyatanaṁ -pa- gandhāyatanaṁ. Rasāyatanaṁ. Phoṭṭhabbāyatanaṁ -pa- pathavīdhātu. Āpodhātu. Tejodhātu -pa- vāyodhātu abyākatāti, āmantā. Kusalena cittena samuṭṭhitaṁ kāyakammaṁ rūpaṁ abyākatanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

529. * Kusalena cittena samuṭṭhitaṁ kāyakammaṁ rūpaṁ anārammaṇaṁ kusalanti, āmantā. Kusalena cittena samuṭṭhitaṁ rūpāyatanaṁ anārammaṇaṁ kusalanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Kusalena cittena samuṭṭhitaṁ kāyakammaṁ rūpaṁ anārammaṇaṁ kusalanti, āmantā. Kusalena cittena samuṭṭhitaṁ saddāyatanaṁ -pa- gandhāyatanaṁ. Rasāyatanaṁ. Phoṭṭhabbāyatanaṁ -pa- pathavīdhātu. Āpodhātu. Tejodhātu -pa- vāyodhātu anārammaṇā kusalāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Kusalena cittena samuṭṭhitaṁ rūpāyatanaṁ anārammaṇaṁ abyākatanti, āmantā. Kusalena cittena samuṭṭhitaṁ kāyakammaṁ rūpaṁ anārammaṇaṁ abyākatanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Kusalena cittena samuṭṭhitaṁ saddāyatanaṁ -pa- gandhāyatanaṁ. Rasāyatanaṁ. Phoṭṭhabbāyatanaṁ -pa- pathavīdhātu. Āpodhātu. Tejodhātu -pa- vāyodhātu anārammaṇā abyākatāti, āmantā. Kusalena cittena samuṭṭhitaṁ kāyakammaṁ rūpaṁ anārammaṇaṁ abyākatanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

530. * Kusalena cittena samuṭṭhitaṁ kāyakammaṁ rūpaṁ phassavippayuttaṁ kusalanti, āmantā. Kusalena cittena samuṭṭhitaṁ rūpāyatanaṁ phassavippayuttaṁ kusalanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Kusalena cittena samuṭṭhitaṁ kāyakammaṁ rūpaṁ

phassavippayuttaṁ kusalanti, āmantā. Kusalena cittena samuṭṭhitaṁ saddāyatanaṁ -pa- gandhāyatanaṁ. Rasāyatanaṁ. Phoṭṭhabbāyatanaṁ -pa- pathavīdhātu. Āpodhātu. Tejodhātu -pa- vāyodhātu phassavippayuttā kusalāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Kusalena cittena samuṭṭhitaṁ rūpāyatanaṁ phassavippayuttaṁ abyākatanti, āmantā. Kusalena cittena samuṭṭhitaṁ kāyakammaṁ rūpaṁ phassavippayuttaṁ abyākatanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Kusalena cittena samuṭṭhitaṁ saddāyatanaṁ -pa- gandhāyatanaṁ. Rasāyatanaṁ. Phoṭṭhabbāyatanaṁ -pa- pathavīdhātu. Āpodhātu. Tejodhātu -pa- vāyodhātu phassavippayuttā abyākatāti, āmantā. Kusalena cittena samuṭṭhitaṁ kāyakammaṁ rūpaṁ phassavippayuttaṁ abyākatanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

531. * Kusalena cittena samuṭṭhitaṁ kāyakammaṁ rūpaṁ anārammaṇaṁ phassavippayuttaṁ kusalanti, āmantā. Kusalena cittena samuṭṭhitaṁ rūpāyatanaṁ anārammaṇaṁ phassavippayuttaṁ kusalanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Kusalena cittena samuṭṭhitaṁ kāyakammaṁ rūpaṁ anārammaṇaṁ phassavippayuttaṁ kusalanti, āmantā. Kusalena cittena samuṭṭhitaṁ saddāyatanaṁ -pa- gandhāyatanaṁ. Rasāyatanaṁ phoṭṭhabbāyatanaṁ -pa- pathavīdhātu. Āpodhātu. Tejodhātu -pa- vāyodhātu anārammaṇā phassavippayuttā kusalāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Kusalena cittena samuṭṭhitaṁ rūpāyatanaṁ anārammaṇaṁ phassavippayuttaṁ abyākatanti, āmantā. Kusalena cittena samuṭṭhitaṁ kāyakammaṁ rūpaṁ anārammaṇaṁ phassavippayuttaṁ abyākatanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Kusalena cittena samuṭṭhitaṁ saddāyatanaṁ -pa- gandhāyatanaṁ. Rasāyatanaṁ. Phoṭṭhabbāyatanaṁ -pa- pathavīdhātu. Āpodhātu. Tejodhātu -pa- vāyodhātu anārammaṇā phassavippayuttā abyākatāti, āmantā. Kusalena cittena samuṭṭhitaṁ kāyakammaṁ rūpaṁ anārammaṇaṁ phassavippayuttaṁ abyākatanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

532. * Kusalena cittena samuṭṭhitaṁ vacīkammaṁ rūpaṁ kusalanti, āmantā. Sārammaṇaṁ, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Nanu

anārammaṇaṁ, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Hañci anārammaṇaṁ, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhi, no ca vata re vattabbe "kusalena cittena samuṭṭhitaṁ vacīkammaṁ rūpaṁ kusalan"ti.

* Kusalena cittena samuṭṭhito phasso kusalo sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Kusalena cittena samuṭṭhitaṁ vacīkammaṁ rūpaṁ kusalaṁ sārammaṇaṁ, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Kusalena cittena samuṭṭhitā vedanā -pa- saññā. Cetanā. Saddhā. Vīriyaṁ. Sati. Samādhi -pa- paññā kusalā sārammaṇā, atthi tāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Kusalena cittena samuṭṭhitaṁ vacīkammaṁ rūpaṁ kusalaṁ sārammaṇaṁ, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Kusalena cittena samuṭṭhitaṁ vacīkammaṁ rūpaṁ kusalaṁ anārammaṇaṁ, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Kusalena cittena samuṭṭhito phasso kusalo anārammaṇo, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Kusalena cittena samuṭṭhitaṁ vacīkammaṁ rūpaṁ kusalaṁ anārammaṇaṁ, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Kusalena cittena samuṭṭhitā vedanā -pa- saññā. Cetanā. Saddhā. Vīriyaṁ. Sati. Samādhi -pa- paññā kusalā anārammaṇā, natthi tāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Kusalena cittena samuṭṭhitaṁ vacīkammaṁ rūpaṁ kusalanti, āmantā. Yaṁ kiñci kusalena cittena samuṭṭhitaṁ rūpaṁ sabbaṁ taṁ kusalanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Yathā kāyakammaṁ tathā vacīkammanti.

533. * Akusalena cittena samuṭṭhitaṁ kāyakammaṁ rūpaṁ akusalanti, āmantā. Sārammaṇaṁ, atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo samannāhāro manasikāro cetanā patthanā paṇidhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Nanu anārammaṇaṁ, natthi tassa āvaṭṭanā ābhogo samannāhāro manasikāro cetanā patthanā paṇidhīti, āmantā. Hañci anārammaṇaṁ, natthi tassa āvaṭṭanā ābhogo samannāhāro manasikāro cetanā patthanā paṇidhi, no ca vata re vattabbe "akusalena cittena samuṭṭhitaṁ kāyakammaṁ rūpaṁ akusalan"ti.

* Akusalena cittena samuṭṭhito phasso akusalo sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Akusalena cittena samuṭṭhitaṁ kāyakammaṁ rūpaṁ akusalaṁ sārammaṇaṁ, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Akusalena cittena samuṭṭhitā vedanā -pa- saññā. Cetanā. Rāgo. Doso. Moho. Māno. Diṭṭhi. Vicikicchā. Thinaṁ. Uddhaccaṁ. Ahirikaṁ -pa- anottappaṁ akusalaṁ sārammaṇaṁ, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Akusalena cittena samuṭṭhitaṁ kāyakammaṁ rūpaṁ akusalaṁ sārammaṇaṁ, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Akusalena cittena samuṭṭhitaṁ kāyakammaṁ rūpaṁ akusalaṁ anārammaṇaṁ, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Akusalena cittena samuṭṭhito phasso akusalo anārammaṇo, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Akusalena cittena samuṭṭhitaṁ kāyakammaṁ rūpaṁ akusalaṁ anārammaṇaṁ, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Akusalena cittena samuṭṭhitā vedanā -pa- saññā. Cetanā. Rāgo. Doso. Moho. Māno. Diṭṭhi. Vicikicchā. Thinaṁ. Uddhaccaṁ. Ahirikaṁ -pa- anottappaṁ akusalaṁ anārammaṇaṁ, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Akusalena cittena samuṭṭhitaṁ kāyakammaṁ rūpaṁ akusalanti, āmantā. Yaṁ kiñci akusalena cittena samuṭṭhitaṁ rūpaṁ sabbaṁ taṁ akusalanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

534. * Akusalena cittena samuṭṭhitaṁ vacīkammaṁ rūpaṁ akusalanti, āmantā. Sārammaṇaṁ, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Nanu anārammaṇaṁ, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Hañci anārammaṇaṁ, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhi, no ca vata re vattabbe "akusalena cittena samuṭṭhitaṁ vacīkammaṁ rūpaṁ akusalan"ti.

* Akusalena cittena samuṭṭhito phasso akusalo sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Akusalena cittena samuṭṭhitaṁ vacīkammaṁ rūpaṁ akusalaṁ sārammaṇaṁ, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Akusalena cittena samuṭṭhitā vedanā -pa-

saññā. Cetanā. Rāgo. Doso. Moho. Māno. Diṭṭhi. Vicikicchā. Thinaṁ. Uddhaccaṁ. Ahirikaṁ -pa- anottappaṁ akusalaṁ sārammaṇaṁ, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Akusalena cittena samuṭṭhitaṁ vacīkammaṁ rūpaṁ akusalaṁ sārammaṇaṁ, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Akusalena cittena samuṭṭhitaṁ vacīkammaṁ rūpaṁ akusalaṁ anārammaṇaṁ, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Akusalena cittena samuṭṭhito phasso akusalo anārammaṇo, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Akusalena cittena samuṭṭhitaṁ vacīkammaṁ rūpaṁ akusalaṁ anārammaṇaṁ, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Akusalena cittena samuṭṭhitā vedanā -pa- saññā. Cetanā. Rāgo. Doso. Moho. Māno. Diṭṭhi. Vicikicchā. Thinaṁ. Uddhaccaṁ. Ahirikaṁ -pa- anottappaṁ akusalaṁ anārammaṇaṁ, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Akusalena cittena samuṭṭhitaṁ vacīkammaṁ rūpaṁ akusalanti, āmantā. Yaṁ kiñci akusalena cittena samuṭṭhitaṁ rūpaṁ sabbaṁ taṁ akusalanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

535. * Akusalena cittena samuṭṭhitaṁ vacīkammaṁ rūpaṁ akusalanti, āmantā. Akusalena cittena samuṭṭhitaṁ rūpāyatanaṁ akusalanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Akusalena cittena samuṭṭhitaṁ vacīkammaṁ rūpaṁ akusalanti, āmantā. Akusalena cittena samuṭṭhitaṁ saddāyatanaṁ -pa- gandhāyatanaṁ. Rasāyatanaṁ. Phoṭṭhabbāyatanaṁ -pa- pathavīdhātu. Āpodhātu. Tejodhātu -pa- vāyodhātu asuci assu lohitaṁ sedo akusaloti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Akusalena cittena samuṭṭhitaṁ rūpāyatanaṁ abyākatanti, āmantā. Akusalena cittena samuṭṭhitaṁ vacīkammaṁ rūpaṁ abyākatanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Akusalena cittena samuṭṭhitaṁ saddāyatanaṁ -pa- gandhāyatanaṁ. Rasāyatanaṁ. Phoṭṭhabbāyatanaṁ -pa- pathavīdhātu. Āpodhātu. Tejodhātu -pa- vāyodhātu asuci assu lohitaṁ sedo abyākatoti, āmantā. Akusalena cittena samuṭṭhitaṁ vacīkammaṁ rūpaṁ abyākatanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

536. * Akusalena cittena samuṭṭhitaṁ vacīkammaṁ rūpaṁ anārammaṇaṁ akusalanti, āmantā. Akusalena cittena samuṭṭhitaṁ rūpāyatanaṁ anārammaṇaṁ akusalanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Akusalena cittena samuṭṭhitaṁ vacīkammaṁ rūpaṁ anārammaṇaṁ akusalanti, āmantā. Akusalena cittena samuṭṭhitaṁ saddāyatanaṁ -pa- gandhāyatanaṁ -pa- rasāyatanaṁ -pa- phoṭṭhabbāyatanaṁ. Pathavīdhātu. Āpodhātu. Tejodhātu -pa- vāyodhātu asuci assu lohitaṁ sedo anārammaṇo akusaloti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Akusalena cittena samuṭṭhitaṁ rūpāyatanaṁ anārammaṇaṁ abyākatanti, āmantā. Akusalena cittena samuṭṭhitaṁ vacīkammaṁ rūpaṁ anārammaṇaṁ abyākatanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Akusalena cittena samuṭṭhitaṁ saddāyatanaṁ -pa- gandhāyatanaṁ. Rasāyatanaṁ. Phoṭṭhabbāyatanaṁ -pa- pathavīdhātu. Āpodhātu. Tejodhātu -pa- vāyodhātu asuci assu lohitaṁ sedo anārammaṇo abyākatoti, āmantā. Akusalena cittena samuṭṭhitaṁ vacīkammaṁ rūpaṁ anārammaṇaṁ abyākatanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

537. * Akusalena cittena samuṭṭhitaṁ vacīkammaṁ rūpaṁ phassavippayuttaṁ akusalanti, āmantā. Akusalena cittena samuṭṭhitaṁ rūpāyatanaṁ phassavippayuttaṁ akusalanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Akusalena cittena samuṭṭhitaṁ vacīkammaṁ rūpaṁ phassavippayuttaṁ akusalanti, āmantā. Akusalena cittena samuṭṭhitaṁ saddāyatanaṁ -pa- gandhāyatanaṁ. Rasāyatanaṁ. Phoṭṭhabbāyatanaṁ. Pathavīdhātu. Āpodhātu. Tejodhātu -pa- vāyodhātu asuci assu lohitaṁ sedo phassavippayutto akusaloti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Akusalena cittena samuṭṭhitaṁ rūpāyatanaṁ phassavippayuttaṁ abyākatanti, āmantā. Akusalena cittena samuṭṭhitaṁ vacīkammaṁ rūpaṁ anārammaṇaṁ phassavippayuttaṁ abyākatanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Akusalena cittena samuṭṭhitaṁ saddāyatanaṁ -pa- gandhāyatanaṁ. Rasāyatanaṁ. Phoṭṭhabbāyatanaṁ. Pathavīdhātu. Āpodhātu. Tejodhātu -pa- vāyodhātu asuci assu lohitaṁ sedo anārammaṇo phassavippayutto abyākatoti, āmantā. Akusalena cittena samuṭṭhitaṁ vacīkammaṁ rūpaṁ anārammaṇaṁ phassavippayuttaṁ abyākatanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Akusalena cittena samuṭṭhitaṁ vacīkammaṁ rūpaṁ anārammaṇaṁ phassavippayuttaṁ akusalanti, āmantā. Akusalena cittena samuṭṭhitaṁ rūpāyatanaṁ anārammaṇaṁ phassavippayuttaṁ akusalanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Akusalena cittena samuṭṭhitaṁ vacīkammaṁ rūpaṁ anārammaṇaṁ phassavippayuttaṁ akusalanti, āmantā. Akusalena cittena samuṭṭhitaṁ saddāyatanaṁ -pa- gandhāyatanaṁ. Rasāyatanaṁ. Phoṭṭhabbāyatanaṁ. Pathavīdhātu. Āpodhātu. Tejodhātu -pa- vāyodhātu asuci assu lohitaṁ sedo anārammaṇo phassavippayutto akusaloti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Akusalena cittena samuṭṭhitaṁ rūpāyatanaṁ anārammaṇaṁ phassavippayuttaṁ abyākatanti, āmantā. Akusalena cittena samuṭṭhitaṁ vacīkammaṁ rūpaṁ anārammaṇaṁ phassavippayuttaṁ abyākatanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Akusalena cittena samuṭṭhitaṁ saddāyatanaṁ -pa- gandhāyatanaṁ. Rasāyatanaṁ. Phoṭṭhabbāyatanaṁ. Pathavīdhātu. Āpodhātu. Tejodhātu -pa- vāyodhātu asuci assu lohitaṁ sedo anārammaṇo phassavippayutto abyākatoti, āmantā. Akusalena cittena samuṭṭhitaṁ vacīkammaṁ rūpaṁ anārammaṇaṁ phassavippayuttaṁ abyākatanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

538. + Na vattabbaṁ "rūpaṁ kusalampi akusalampī"ti, āmantā. Nanu kāyakammaṁ vacīkammaṁ kusalampi akusalampīti, āmantā. Hañci kāyakammaṁ vacīkammaṁ kusalampi akusalampi, tena vata re vattabbe "rūpaṁ kusalampi akusalampī"ti.

* Rūpaṁ kusalampi akusalampīti, āmantā. Cakkhāyatanaṁ kusalampi akusalampīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Rūpaṁ kusalampi akusalampīti, āmantā. Sotāyatanaṁ -pa- ghānāyatanaṁ. Jivhāyatanaṁ. Kāyāyatanaṁ. Rūpāyatanaṁ. Saddāyatamaṁ. Gandhāyatanaṁ. Rasāyatanaṁ. Phoṭṭhabbāyatanaṁ. Pathavīdhātu. Āpodhātu. Tejodhātu -pa- vāyodhātu asuci assu lohitaṁ sedo kusalopi akusalopīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Kāyo rūpaṁ kāyakammaṁ rūpanti, āmantā. Mano rūpaṁ manokammaṁ rūpanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Mano arūpaṁ manokammaṁ arūpanti, āmantā. Kāyo arūpaṁ kāyakammaṁ arūpanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Kāyo rūpanti kāyakammaṁ rūpanti, āmantā. Cakkhāyatanaṁ rūpanti cakkhuviññāṇaṁ rūpanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Kāyo rūpanti kāyakammaṁ rūpanti, āmantā. Sotāyatanaṁ rūpanti sotaviññāṇaṁ rūpanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Kāyo rūpanti kāyakammaṁ rūpanti, āmantā. Ghānāyatanaṁ rūpanti ghānaviññāṇaṁ rūpanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Kāyo rūpanti kāyakammaṁ rūpanti, āmantā. Jivhāyatanaṁ rūpanti jivhāviññāṇaṁ rūpanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Kāyo rūpanti kāyakammaṁ rūpanti, āmantā. Kāyāyatanaṁ rūpanti kāyaviññāṇaṁ rūpanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

539. * Rūpaṁ kammanti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā "cetanāhaṁ bhikkhave kammaṁ vadāmi cetayitvā kammaṁ karoti kāyena vācāya manasā"ti[1] attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṁ "rūpaṁ kamman"ti.

* Rūpaṁ kammanti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā "kāye vā Ānanda[2] sati kāyasañcetanāhetu uppajjati ajjhattaṁ sukhadukkhaṁ, vācāya vā Ānanda[2] sati vacīsañcetanāhetu uppajjati ajjhattaṁ sukhadukkhaṁ, mane vā Ānanda[2] sati manosañcetanāhetu uppajjati ajjhattaṁ sukhadukkhan"ti[3] attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṁ "rūpaṁ kamman"ti.

* Rūpaṁ kammanti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā "tividhā bhikkhave kāyasañcetanā akusalaṁ kāyakammaṁ dukkhudrayaṁ dukkhavipākaṁ, catubbidhā bhikkhave vacīsañcetanā akusalaṁ vacīkammaṁ dukkhudrayaṁ dukkhavipākaṁ, tividhā bhikkhave manosañcetanā akusalaṁ manokammaṁ dukkhudrayaṁ dukkhavipākaṁ, tividhā bhikkhave kāyasañcetanā kusalaṁ kāyakammaṁ sukhudrayaṁ sukhavipākaṁ, catubbidhā bhikkhave vacīsañcetanā kusalaṁ vacīkammaṁ sukhudrayaṁ sukhavipākaṁ, tividhā bhikkhave manosañcetanā kusalaṁ manokammaṁ sukhudrayaṁ sukhavipākan"ti[4] attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṁ "rūpaṁ kamman"ti.

* Rūpaṁ kammanti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā "sacāyaṁ Ānanda samiddhi moghapuriso Pāṭaliputtassa[5] paribbājakassa evaṁ puṭṭho evaṁ byākareyya

---

1. Aṁ 2. 363 piṭṭhe Nibbedhikasutte.
2. Hānanda (Saṁ 1. 275 piṭṭhe.)
3. Saṁ 1. 275 piṭṭhe, Aṁ 1. 476 piṭṭhepi.
4. Aṁ 3. 497 thokaṁ pana visadisaṁ.
5. Potaliputtassa (Ma 3. 251 piṭṭhe.)

‘sañcetaniyaṁ āvuso Pāṭaliputta kammaṁ katvā kāyena vācāya manasā sukhavedaniyaṁ sukhaṁ so vedayati. Sañcetaniyaṁ āvuso Pāṭaliputta kammaṁ katvā kāyena vācāya manasā dukkhavedaniyaṁ dukkhaṁ so vedayati. Sañcetaniyaṁ āvuso Pāṭaliputta kammaṁ katvā kāyena vācāya manasā adukkhamasukhavedaniyaṁ adukkhamasukhaṁ so vedayatī’ti. Evaṁ byākaramāno kho Ānanda samiddhi moghapuriso Pāṭaliputtassa paribbājakassa sammā byākaramāno byākareyyā”ti[1] attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṁ “rūpaṁ kamman”ti.

Rūpaṁ kammantikathā niṭṭhitā.

---

8. Aṭṭhamavagga

(82) 10. Jīvitindriyakathā

540. * Natthi rūpajīvitindriyanti, āmantā. Natthi rūpīnaṁ dhammānaṁ āyu ṭhiti yapanā yāpanā iriyanā vattanā pālanāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atthi rūpīnaṁ dhammānaṁ āyu ṭhiti yapanā yāpanā iriyanā vattanā pālanāti, āmantā. Hañci atthi rūpīnaṁ dhammānaṁ āyu ṭhiti yapanā yāpanā iriyanā vattanā pālanā, no ca vata re vattabbe “natthi rūpajīvitindriyan”ti.

* Atthi arūpīnaṁ dhammānaṁ āyu ṭhiti yapanā yāpanā iriyanā vattanā pālanā, atthi arūpajīvitindriyanti, āmantā. Atthi rūpīnaṁ dhammānaṁ āyu ṭhiti yapanā yāpanā iriyanā vattanā pālanā, atthi rūpajīvitindriyanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atthi rūpīnaṁ dhammānaṁ āyu ṭhiti yapanā yāpanā iriyanā vattanā pālanā, natthi rūpajīvitindriyanti, āmantā. Atthi arūpīnaṁ dhammānaṁ āyu ṭhiti yapanā yāpanā iriyanā vattanā pālanā, natthi arūpajīvitindriyanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Arūpīnaṁ dhammānaṁ āyu arūpajīvitindriyanti, āmantā. Rūpīnaṁ dhammānaṁ āyu rūpajīvitindriyanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Rūpīnaṁ dhammānaṁ āyu na vattabbaṁ “rūpajīvitindriyan”ti, āmantā. Arūpīnaṁ dhammānaṁ āyu na vattabbaṁ “arūpajīvitindriyan”ti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

---

1. Ma 3. 251 piṭṭhe.

541. * Rūpīnaṁ dhammānaṁ āyu arūpajīvitindriyanti, āmantā. Arūpīnaṁ dhammānaṁ āyu rūpajīvitindriyanti. Na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Arūpīnaṁ dhammānaṁ āyu na vattabbaṁ "rūpajīvitindriyan"ti, āmantā. Rūpīnaṁ dhammānaṁ āyu na vattabbaṁ "arūpajīvitindriyan"ti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Rūpīnañca arūpīnañca dhammānaṁ āyu arūpajīvitindriyanti, āmantā. Rūpīnañca arūpīnañca dhammānaṁ āyu rūpajīvitindriyanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Rūpīnañca arūpīnañca dhammānaṁ āyu na vattabbaṁ "rūpajīvitindriyan"ti, āmantā. Rūpīnañca arūpīnañca dhammānaṁ āyu na vattabbaṁ "arūpajīvitindriyan"ti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Natthi rūpajīvitindriyanti, āmantā. Nirodhaṁ samāpannassa natthi jīvitindriyanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

542. * Nirodhaṁ samāpannassa atthi jīvitindriyanti, āmantā. Hañci nirodhaṁ samāpannassa atthi jīvitindriyaṁ, no ca vata re vattabbe "natthi rūpajīvitindriyan"ti.

* Nirodhaṁ samāpannassa atthi jīvitindriyanti, āmantā. Katamakkhandhapariyāpannanti, saṅkhārakkhandhapariyāpannanti. Nirodhaṁ samāpannassa atthi saṅkhārakkhandhoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Nirodhaṁ samāpannassa atthi saṅkhārakkhandhoti, āmantā. Nirodhaṁ samāpannassa atthi vedanākkhandho -pa- saññākkhandho -pa- viññāṇakkhandhoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Nirodhaṁ samāpannassa atthi vedanākkhandho -pa- saññākkhandho -pa- viññāṇakkhandhoti, āmantā. Na nirodhaṁ samāpannoti. Na hevaṁ vattabbe -pa-.

543. * Natthi rūpajīvitindriyanti, āmantā. Asaññasattānaṁ natthi jīvitindriyanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Asaññasattānaṁ atthi jīvitindriyanti, āmantā. Hañci asaññasattānaṁ atthi jīvitindriyaṁ, no ca vata re vattabbe "natthi rūpajīvitindriyan"ti. Asaññasattānaṁ atthi jīvitindriyanti, āmantā. Katamakkhandhapariyāpannanti, saṅkhārakkhandhapariyāpannanti. Asaññasattānaṁ atthi saṅkhārakkhandhoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Asaññasattānaṁ atthi saṅkhārakkhandhoti, āmantā. Asaññasattānaṁ atthi vedanākkhandho -pa- saññākkhandho -pa- viññāṇakkhandhoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Asaññasattānaṁ atthi vedanākkhandho -pa- saññākkhandho -pa- viññāṇakkhandhoti, āmantā. Pañcavokārabhavoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

544. * Upapattesiyena cittena samuṭṭhitaṁ jīvitindriyaṁ upapattesiye citte bhijjamāne ekadesaṁ bhijjatīti, āmantā. Upapattesiyena cittena samuṭṭhito phasso upapattesiye citte bhijjamāne ekadeso bhijjatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Upapattesiyena cittena samuṭṭhito phasso upapattesiye citte bhijjamāne anavaseso bhijjatīti, āmantā. Upapattesiyena cittena samuṭṭhitaṁ jīvitindriyaṁ upapattesiye citte bhijjamāne anavasesaṁ bhijjatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

545. + Dve jīvitindriyānīti, āmantā. Dvīhi jīvitehi jīvati, dvīhi maraṇehi mīyatīti, āmantā[1].

Jīvitindriyakathā niṭṭhitā.

---

8. Aṭṭhamavagga

(83) 11. Kammahetukathā

546. * Kammahetu arahā arahattā parihāyatīti, āmantā. Kammahetu sotāpanno sotāpattiphalā parihāyatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Kammahetu arahā arahattā parihāyatīti, āmantā. Kammahetu sakadāgāmī -pa- anāgāmī anāgāmiphalā parihāyatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Kammahetu sotāpanno sotāpattiphalā na parihāyatīti, āmantā. Kammahetu arahā arahattā na parihāyatīti, na hevaṁ

---

1. Na hevaṁ vattabbe (Syā, Kaṁ, I)

vattabbe -pa-. Kammahetu sakadāgāmī -pa- anāgāmī anāgāmiphalā na parihāyatīti, āmantā. Kammahetu arahā arahattā na parihāyatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Kammahetu arahā arahattā parihāyatīti, āmantā. Pāṇātipātakammassa hetūti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Adinnādānakammassa hetu -pa-. Kāmesumicchācārakammassa hetu. Musāvādakammassa hetu. Pisuṇavācākammassa hetu. Pharusavācākammassa hetu. Samphappalāpakammassa hetu. Mātughātakammassa[1] hetu. Pitughātakammassa hetu. Arahantaghātakammassa hetu. Ruhiruppādakammassa hetu -pa-. Saṁghabhedakammassa hetūti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Katamassa kammassa hetūti, handa hi arahantānaṁ abbhācikkhatīti. Arahantānaṁ abbhācikkhanakammassa hetu arahā arahattā parihāyatīti, āmantā. Ye keci arahantānaṁ abbhācikkhanti, sabbe te arahattaṁ sacchikarontīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

Kammahetukathā niṭṭhitā.

Aṭṭhamo vaggo.

Tassuddānaṁ

Cha gatiyo, antarābhavo, pañceva kāmaguṇā kāmadhātu, pañceva āyatanā kāmā, rūpino dhammā rūpadhātu, arūpino dhammā arūpadhātu, saḷāyataniko attabhāvo rūpadhātuyā, atthi rūpaṁ arūpesu, rūpaṁ kammaṁ, rūpaṁ jīvitaṁ, kammahetukā parihāyatīti.

---

9. Navamavagga

(84) 1. Ānisaṁsadassāvīkathā

547. * Ānisaṁsadassāvissa saṁyojanānaṁ pahānanti, āmantā. Nanu saṅkhāre aniccato manasikaroto saṁyojanā pahīyantīti, āmantā.

---

1. Mātughātakakammassa (Syā), mātughātikammassa (Ka) tathā pitughāta-arahantaghātakammassātipadesu.

Hañci saṅkhāre aniccato manasikaroto saṁyojanā pahīyanti, no ca vata re vattabbe "ānisaṁsadassāvissa saṁyojanānaṁ pahānan"ti.

* Nanu saṅkhāre dukkhato -pa- rogato. Gaṇḍato. Sallato. Aghato. Ābādhato. Parato. Palokato. Ītito. Upaddavato. Bhayato. Upasaggato. Calato. Pabhaṅguto. Addhuvato. Atāṇato. Aleṇato. Asaraṇato. Asaraṇībhūtato. Rittato. Tucchato. Suññato. Anattato. Ādīnavato -pa- vipariṇāmadhammato manasikaroto saṁyojanā pahīyantīti, āmantā. Hañci saṅkhāre vipariṇāmadhammato manasikaroto saṁyojanā pahīyanti, no ca vata re vattabbe "ānisaṁsadassāvissa saṁyojanānaṁ pahānan"ti.

* Saṅkhāre ca aniccato manasi karoti nibbāne ca ānisaṁsadassāvī hotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Saṅkhāre ca aniccato manasi karoti nibbāne ca ānisaṁsadassāvī hotīti, āmantā. Dvinnaṁ phassānaṁ -pa-. Dvinnaṁ cittānaṁ samodhānaṁ hotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Saṅkhāre ca dukkhato -pa- vipariṇāmadhammato manasi karoti nibbāne ca ānisaṁsadassāvī hotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Saṅkhāre ca vipariṇāmadhammato manasi karoti nibbāne ca ānisaṁsadassāvī hotīti, āmantā. Dvinnaṁ phassānaṁ -pa-. Dvinnaṁ cittānaṁ samodhānaṁ hotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

548. + Na vattabbaṁ "ānisaṁsadassāvissa saṁyojanānaṁ pahānan"ti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā "idha bhikkhave bhikkhu nibbāne sukhānupassī viharati, sukhasaññī sukhapaṭisaṁvedī satataṁ samitaṁ abbokiṇṇaṁ cetasā adhimuccamāno paññāya pariyogāhamāno"ti[1] attheva suttantoti, āmantā. Tena hi ānisaṁsadassāvissa saṁyojanānaṁ pahānanti.

Ānisaṁsadassāvīkathā niṭṭhitā.

---

9. Navamavagga

(85) 2. Amatārammaṇakathā

549. * Amatārammaṇaṁ saṁyojananti, āmantā. Amataṁ saṁyojaniyaṁ ganthaniyaṁ oghaniyaṁ yoganiyaṁ nīvaraṇiyaṁ parāmaṭṭhaṁ upādāniyaṁ saṁkilesiyanti,

---

1. Aṁ 2. 406 piṭṭhe.

na hevaṁ vattabbe -pa-. Nanu amataṁ asaṁyojaniyaṁ aganthaniyaṁ -pa- asaṁkilesiyanti, āmantā. Hañci amataṁ asaṁyojaniyaṁ -pa- asaṁkilesiyaṁ, no ca vata re vattabbe "amatārammaṇaṁ saṁyojanan"ti.

* Amataṁ ārabbha rāgo uppajjatīti, āmantā. Amataṁ rāgaṭṭhāniyaṁ rajaniyaṁ kamaniyaṁ madaniyaṁ bandhaniyaṁ mucchaniyanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Nanu amataṁ na rāgaṭṭhāniyaṁ na rajaniyaṁ na kamaniyaṁ na madaniyaṁ na bandhaniyaṁ na mucchaniyanti, āmantā. Hañci amataṁ na rāgaṭṭhāniyaṁ na rajaniyaṁ na kamaniyaṁ na madaniyaṁ na bandhaniyaṁ na mucchaniyaṁ, no ca vata re vattabbe "amataṁ ārabbha rāgo uppajjatī"ti.

* Amataṁ ārabbha doso uppajjatīti, āmantā. Amataṁ dosaṭṭhāniyaṁ kopaṭṭhāniyaṁ paṭighaṭṭhāniyanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Nanu amataṁ na dosaṭṭhāniyaṁ na kopaṭṭhāniyaṁ na paṭighaṭṭhāniyanti, āmantā. Hañci amataṁ na dosaṭṭhāniyaṁ na kopaṭṭhāniyaṁ na paṭighaṭṭhāniyaṁ, no ca vata re vattabbe "amataṁ ārabbha doso uppajjatī"ti.

* Amataṁ ārabbha moho uppajjatīti, āmantā. Amataṁ mohaṭṭhāniyaṁ aññāṇakaraṇaṁ acakkhukaraṇaṁ paññānirodhiyaṁ vighātapakkhiyaṁ anibbānasaṁvattaniyanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Nanu amataṁ na mohaṭṭhāniyaṁ na aññāṇakaraṇaṁ na acakkhukaraṇaṁ paññābuddhiyaṁ avighātapakkhiyaṁ nibbānasaṁvattaniyanti, āmantā. Hañci amataṁ na mohaṭṭhāniyaṁ na aññāṇakaraṇaṁ -pa- nibbānasaṁvattaniyaṁ, no ca vata re vattabbe "amataṁ ārabbha moho uppajjatī"ti.

550. * Rūpaṁ ārabbha saṁyojanā uppajjanti, rūpaṁ saṁyojaniyaṁ ganthaniyaṁ -pa- saṁkilesiyanti, āmantā. Amataṁ ārabbha saṁyojanā uppajjanti, amataṁ saṁyojaniyaṁ -pa- saṁkilesiyanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Rūpaṁ ārabbha rāgo uppajjati, rūpaṁ rāgaṭṭhāniyaṁ rajaniyaṁ kamaniyaṁ madaniyaṁ bandhaniyaṁ mucchaniyanti, āmantā. Amataṁ ārabbha rāgo uppajjati, amataṁ rāgaṭṭhāniyaṁ -pa- mucchaniyanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Rūpaṁ ārabbha doso uppajjati, rūpaṁ dosaṭṭhāniyaṁ kopaṭṭhāniyaṁ paṭighaṭṭhāniyanti, āmantā. Amataṁ ārabbha doso uppajjati, amataṁ dosaṭṭhāniyaṁ kopaṭṭhāniyaṁ paṭighaṭṭhāniyanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Rūpaṁ ārabbha moho uppajjati, rūpaṁ mohaṭṭhāniyaṁ aññāṇakaraṇaṁ -pa- anibbānasaṁvattaniyanti, āmantā. Amataṁ ārabbha moho uppajjati, amataṁ mohaṭṭhāniyaṁ aññāṇakaraṇaṁ -pa- anibbānasaṁvattaniyanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Amataṁ ārabbha saṁyojanā uppajjanti, amataṁ asaṁyojaniyaṁ aganthaniyaṁ anoghaniyaṁ ayoganiyaṁ anīvaraṇiyaṁ aparāmaṭṭhaṁ anupādāniyaṁ asaṁkilesiyanti, āmantā. Rūpaṁ ārabbha saṁyojanā uppajjanti, rūpaṁ asaṁyojaniyaṁ aganthaniyaṁ -pa- asaṁkilesiyanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Amataṁ ārabbha rāgo uppajjati, amataṁ na rāgaṭṭhāniyaṁ na rajaniyaṁ na kamaniyaṁ na madaniyaṁ na bandhaniyaṁ na mucchaniyanti, āmantā. Rūpaṁ ārambha rāgo uppajjati, rūpaṁ na rāgaṭṭhāniyaṁ -pa- na mucchaniyanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Amataṁ ārabbha doso uppajjati, amataṁ na dosaṭṭhāniyaṁ na kopaṭṭhāniyaṁ na paṭighaṭṭhāniyanti, āmantā. Rūpaṁ ārabbha doso uppajjati, rūpaṁ na dosaṭṭhāniyaṁ na kopaṭṭhāniyaṁ na paṭighaṭṭhāniyanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Amataṁ ārabbha moho uppajjati, amataṁ na mohaṭṭhāniyaṁ na aññāṇakaraṇaṁ -pa- nibbānasaṁvattaniyanti, āmantā. Rūpaṁ ārabbha moho uppajjati, rūpaṁ na mohaṭṭhāniyaṁ na aññāṇakaraṇaṁ -pa- nibbānasaṁvattaniyanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

551. + Na vattabbaṁ "amatārammaṇaṁ saṁyojanan"ti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā "nibbānaṁ nibbānato sañjānāti, nibbānaṁ nibbānato sañjānitvā nibbānaṁ maññati, nibbānasmiṁ maññati, nibbānato maññati, nibbānaṁ meti maññati, nibbānaṁ abhinandatī"ti[1] attheva suttantoti, āmantā. Tena hi amatārammaṇaṁ saṁyojananti.

Amatārammaṇakathā niṭṭhita.

---

1. Ma 1. 4 piṭṭhe.

9. Navamavagga

(86) 3. Rūpaṁsārammaṇantikathā

552. * Rūpaṁ sārammaṇanti, āmantā. Atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo samannāhāro manasikāro cetanā patthanā paṇidhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Nanu natthi tassa āvaṭṭanā ābhogo -pa- paṇidhīti, āmantā. Hañci natthi tassa āvaṭṭanā ābhogo -pa- paṇidhi, no ca vata re vattabbe "rūpaṁ sārammaṇan"ti.

* Phasso sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo -pa- paṇidhīti, āmantā. Rūpaṁ sārammaṇaṁ atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo -pa- paṇidhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Vedanā -pa-. Saññā cetanā cittaṁ saddhā vīriyaṁ sati samādhi paññā. Rāgo doso moho māno diṭṭhi vicikicchā thinaṁ uddhaccaṁ ahirikaṁ -pa-. Anottappaṁ sārammaṇaṁ, atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo -pa- paṇidhīti, āmantā. Rūpaṁ sārammaṇaṁ atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo -pa- paṇidhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Rūpaṁ sārammaṇaṁ, natthi tassa āvaṭṭanā ābhogo -pa- paṇidhīti, āmantā. Phasso sārammaṇo, natthi tassa āvaṭṭanā ābhogo -pa- paṇidhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Rūpaṁ sārammaṇaṁ, natthi tassa āvaṭṭanā ābhogo -pa- paṇidhīti, āmantā. Vedanā -pa-. Anottappaṁ sārammaṇaṁ, natthi tassa āvaṭṭanā ābhogo -pa- paṇidhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

553. + Na vattabbaṁ rūpaṁ sārammaṇanti, āmantā. Nanu rūpaṁ sappaccayanti, āmantā. Hañci rūpaṁ sappaccayaṁ, tena vata re vattabbe "rūpaṁ sārammaṇan"ti.

Rūpaṁ sārammaṇantikathā niṭṭhitā.

9. Navamavagga

(87) 4. Anusayā-anārammaṇakathā

554. Anusayā anārammaṇāti, āmantā. Rūpaṁ nibbānaṁ cakkhāyatanaṁ -pa-. Phoṭṭhabbāyatananti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Kāmarāgānusayo anārammaṇoti, āmantā. Kāmarāgo kāmarāgapariyuṭṭhānaṁ kāmarāgasaṁyojanaṁ kāmogho kāmayogo kāmacchandanīvaraṇaṁ anārammaṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Kāmarāgo kāmarāgapariyuṭṭhānaṁ kāmarāgasaṁyojanaṁ kāmogho kāmayogo kāmacchandanīvaraṇaṁ sārammaṇanti, āmantā. Kāmarāgānusayo sārammaṇoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Kāmarāgānusayo anārammaṇoti, āmantā. Katamakkhandhapariyāpannoti? Saṅkhārakkhandhapariyāpannoti. Saṅkhārakkhandho anārammaṇoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Saṅkhārakkhandho anārammaṇoti, āmantā. Vedanākkhandho saññākkhandho viññāṇakkhandho anārammaṇoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Kāmarāgānusayo saṅkhārakkhandhapariyāpanno anārammaṇoti, āmantā. Kāmarāgo saṅkhārakkhandhapariyāpanno anārammaṇoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Kāmarāgo saṅkhārakkhandhapariyāpanno sārammaṇoti, āmantā. Kāmarāgānusayo saṅkhārakkhandhapariyāpanno sārammaṇoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Kāmarāgānusayo saṅkhārakkhandhapariyāpanno anārammaṇo, kāmarāgo saṅkhārakkhandhapariyāpanno sārammaṇoti, āmantā. Saṅkhārakkhandho ekadeso sārammaṇo ekadeso anārammaṇoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Saṅkhārakkhandho ekadeso sārammaṇo ekadeso anārammaṇoti, āmantā. Vedanākkhandho saññākkhandho viññāṇakkhandho ekadeso sārammaṇo ekadeso anārammaṇoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

555. * Paṭighānusayo mānānusayo diṭṭhānusayo vicikicchānusayo bhavarāgānusayo avijjānusayo anārammaṇoti, āmantā. Avijjā avijjogho avijjāyogo avijjānusayo avijjāpariyuṭṭhānaṁ

avijjāsaṁyojanaṁ avijjānīvaraṇaṁ anārammaṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Avijjā avijjogho -pa- avijjānīvaraṇaṁ sārammaṇanti, āmantā. Avijjānusayo sārammaṇoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Avijjānusayo anārammaṇoti, āmantā. Katamakkhandhapariyāpannoti? Saṅkhārakkhandhapariyāpannoti. Saṅkhārakkhandho anārammaṇoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Saṅkhārakkhandho anārammaṇoti, āmantā. Vedanākkhandho saññākandho viññāṇakkhandho anārammaṇoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Avijjānusayo saṅkhārakkhandhapariyāpanno anārammaṇoti, āmantā. Avijjā saṅkhārakkhandhapariyāpannā anārammaṇāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Avijjā saṅkhārakkhandhapariyāpannā sārammaṇāti, āmantā. Avijjānusayo saṅkhārakkhandhapariyāpanno sārammaṇoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Avijjānusayo saṅkhārakkhandhapariyāpanno anārammaṇo, avijjā saṅkhārakkhandhapariyāpannā sārammaṇāti, āmantā. Saṅkhārakkhandho ekadeso sārammaṇo ekadeso anārammaṇoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Saṅkhārakkhandho ekadeso sārammaṇo ekadeso anārammaṇoti, āmantā. Vedanākkhandho saññākkhandho viññāṇakkhandho ekadeso sārammaṇo ekadeso anārammaṇoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

556. + Na vattabbaṁ "anusayā anārammaṇā"ti, āmantā. Puthujjano kusalābyākate citte vattamāne "sānusayo"ti vattabboti, āmantā. Atthi tesaṁ anusayānaṁ ārammaṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Tena hi anusayā anārammaṇāti. Puthujjano kusalābyākate citte vattamāne "sarāgo"ti vattabboti, āmantā. Atthi tassa rāgassa ārammaṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Tena hi rāgo anārammaṇoti.

Anusayā anārammaṇātikathā niṭṭhitā.

---

9. Navamavagga

(88) 5. Ñāṇamanārammaṇantikathā

557. * Ñāṇaṁ anārammaṇanti, āmantā. Rūpaṁ nibbānaṁ cakkhāyatanaṁ -pa- phoṭṭhabbāyatananti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Ñāṇaṁ anārammaṇanti, āmantā.

Paññā paññindriyaṁ paññābalaṁ sammādiṭṭhi dhammavicayasambojjhaṅgo anārammaṇoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Paññā paññindriyaṁ paññābalaṁ sammādiṭṭhi dhammavicayasambojjhaṅgo sārammaṇoti, āmantā. Ñāṇaṁ sārammaṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Ñāṇaṁ anārammaṇanti, āmantā. Katamakkhandhapariyāpannanti? Saṅkhārakkhandhapariyāpannanti. Saṅkhārakkhandho anārammaṇoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Saṅkhārakkhandho anārammaṇoti, āmantā. Vedanākkhandho saññākkhandho viññāṇakkhandho anārammaṇoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Ñāṇaṁ saṅkhārakkhandhapariyāpannaṁ anārammaṇanti, āmantā. Paññā saṅkhārakkhandhapariyāpannā anārammaṇāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Paññā saṅkhārandhapariyāpannā sārammaṇāti, āmantā. Ñāṇaṁ saṅkhārakkhandhapariyāpannaṁ sārammaṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Ñāṇaṁ saṅkhārakkhandhapariyāpannaṁ anārammaṇaṁ, paññā saṅkhārakkhandhapariyāpannā sārammaṇāti, āmantā. Saṅkhārakkhandho ekadeso sārammaṇo ekadeso anārammaṇoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Saṅkhārakkhandho ekadeso sārammaṇo ekadeso anārammaṇoti, āmantā. Vedanākkhandho saññākkhandho viññāṇakkhandho ekadeso sārammaṇo ekadeso anārammaṇoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

558. + Na vattabbaṁ "ñāṇaṁ anārammaṇan"ti, āmantā. Arahā cakkhuviññāṇasamaṅgī "ñāṇī"ti vattabboti, āmantā. Atthi tassa ñāṇassa ārammaṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Tena hi ñāṇaṁ anārammaṇanti. Arahā cakkhuviññāṇasamaṅgī "paññavā"ti vattabboti, āmantā. Atthi tāya paññāya ārammaṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Tena hi paññā anārammaṇāti.

Ñānaṁ anārammaṇantikathā niṭṭhitā.

---

9. Navamavagga

(89) 6. Atītānāgatārammaṇakathā

559. * Atītārammaṇaṁ cittaṁ anārammaṇanti, āmantā. Nanu atītārammaṇanti, āmantā. Hañci atītārammaṇaṁ, no ca vata re vattabbe

“atītārammaṇaṁ cittaṁ anārammaṇan”ti. Atītārammaṇaṁ cittaṁ anārammaṇanti, micchā. Hañci vā pana anārammaṇaṁ, no ca vata re vattabbe “atītārammaṇan”ti. Anārammaṇaṁ atītārammaṇanti, micchā.

* Atītārammaṇaṁ cittaṁ anārammaṇanti, āmantā. Nanu atītaṁ ārabbha atthi āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Hañci atītaṁ ārabbha atthi āvaṭṭanā -pa- paṇidhi, no ca vata re vattabbe “atītārammaṇaṁ cittaṁ anārammaṇan”ti.

560. * Anāgatārammaṇaṁ cittaṁ anārammaṇanti, āmantā. Nanu anāgatārammaṇanti, āmantā. Hañci anāgatārammaṇaṁ, no ca vata re vattabbe “anāgatārammaṇaṁ cittaṁ anārammaṇan”ti. Anāgatārammaṇaṁ cittaṁ anārammaṇanti, micchā. Hañci vā pana anārammaṇaṁ, no ca vara re vattabbe “anāgatārammaṇan”ti. Anārammaṇaṁ anāgatārammaṇanti, micchā.

* Anāgatārammaṇaṁ cittaṁ anārammaṇanti, āmantā. Nanu anāgataṁ ārabbha atthi āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Hañci anāgataṁ ārabbha atthi āvaṭṭanā -pa- paṇidhi, no ca vata re vattabbe “anāgatārammaṇaṁ cittaṁ anārammaṇan”ti.

* Paccuppannaṁ ārabbha atthi āvaṭṭanā -pa- paṇidhi, paccuppannārammaṇaṁ cittaṁ sārammaṇanti, āmantā. Atītaṁ ārabbha atthi āvaṭṭanā -pa- paṇidhi, atītārammaṇaṁ cittaṁ sārammaṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Paccuppannaṁ ārabbha atthi āvaṭṭanā -pa- paṇidhi, paccuppannārammaṇaṁ cittaṁ sārammaṇanti, āmantā. Anāgataṁ ārabbha atthi āvaṭṭanā -pa- paṇidhi, anāgatārammaṇaṁ cittaṁ sārammaṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Atītaṁ ārabbha atthi āvaṭṭanā -pa- paṇidhi, atītārammaṇaṁ cittaṁ anārammaṇanti, āmantā. Paccuppannaṁ ārabbha atthi āvaṭṭanā -pa- paṇidhi, paccuppannārammaṇaṁ cittaṁ anārammaṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Anāgataṁ ārabbha atthi āvaṭṭanā -pa- paṇidhi, anāgatārammaṇaṁ cittaṁ anārammaṇanti, āmantā. Paccuppannaṁ ārabbha atthi āvaṭṭanā -pa- paṇidhi, paccuppannārammaṇaṁ cittaṁ anārammaṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

561. + Na vattabbaṁ "atītānāgatārammaṇaṁ cittaṁ anārammaṇan"ti, āmantā. Nanu atītānāgataṁ natthīti, āmantā. Hañci atītānāgataṁ natthi, tena vata re vattabbe "atītānāgatārammaṇaṁ cittaṁ anārammaṇan"ti -pa-.

Atītānāgatārammaṇakathā niṭṭhitā.

---

9. Navamavagga

(90) 7. Vitakkānupatitakathā

562. * Sabbaṁ cittaṁ vitakkānupatitanti, āmantā. Sabbaṁ cittaṁ vicārānupatitaṁ pītānupatitaṁ sukhānupatitaṁ dukkhānupatitaṁ somanassānupatitaṁ domanassānupatitaṁ upekkhānupatitaṁ saddhānupatitaṁ vīriyānupatitaṁ satānupatitaṁ samādhānupatitaṁ paññānupatitaṁ rāgānupatitaṁ dosānupatitaṁ -pa- anottappānupatitanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Sabbaṁ cittaṁ vitakkānupatitanti, āmantā. Nanu atthi avitakko vicāramatto samādhīti, āmantā. Hañci atthi avitakko vicāramatto samādhi, no ca vata re vattabbe "sabbaṁ cittaṁ vitakkānupatitan"ti.

* Sabbaṁ cittaṁ vitakkānupatitanti, āmantā. Nanu atthi avitakko avicāro samādhīti, āmantā. Hañci atthi avitakko avicāro samādhi, no ca vata re vattabbe "sabbaṁ cittaṁ vitakkānupatitan"ti. Sabbaṁ cittaṁ vitakkānupatitanti, āmantā. Nanu tayo samādhī vuttā Bhagavatā "savitakko savicāro samādhi, avitakko vicāramatto samādhi, avitakko avicāro samādhī"ti[1], āmantā. Hañci tayo samādhī vuttā Bhagavatā savitakko savicāro samādhi, avitakko vicāramatto samādhi, avitakko avicāro samādhi, no ca vata re vattabbe "sabbaṁ cittaṁ vitakkānupatitan"ti.

Vitakkānupatitakathā niṭṭhitā.

---

1. Dī 3. 184, 229 piṭṭhesu.

9. Navamavagga

(91) 8. Vitakkavipphārasaddakathā

563. * Sabbaso vitakkayato vicārayato vitakkavipphāro saddoti, āmantā. Sabbaso phusayato phassavipphāro saddo. Sabbaso vedayato vedanāvipphāro saddo. Sabbaso sañjānato saññāvipphāro saddo. Sabbaso cetayato cetanāvipphāro saddo. Sabbaso cintayato cittavipphāro saddo. Sabbaso sarato sativipphāro saddo. Sabbaso pajānato paññāvipphāro saddoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Sabbaso vitakkayato vicārayato vitakkavipphāro saddoti, āmantā. Vitakkavipphāro saddo sotaviññeyyo sotasmiṁ paṭihaññati sotassa āpāthaṁ āgacchatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Nanu vitakkavipphāro saddo na sotaviññeyyo na sotasmiṁ paṭihaññati na sotassa āpāthaṁ āgacchatīti, āmantā. Hañci vitakkavipphāro saddo na sotaviññeyyo na sotasmiṁ paṭihaññati na sotassa āpāthaṁ āgacchati, no ca vata re vattabbe "sabbaso vitakkayato vicārayato vitakkavipphāro saddo"ti.

Vitakkavipphārasaddakathā niṭṭhitā.

---

9. Navamavagga

(92) 9. Nayathācittassavācātikathā

564. Na yathācittassa vācāti, āmantā. Aphassakassa vācā avedanakassa vācā asaññakassa vācā acetanakassa vācā acittakassa vācāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Nanu saphassakassa vācā savedanakassa vācā sasaññakassa vācā sacetanakassa vācā sacittakassa vācāti, āmantā. Hañci saphassakassa vācā -pa- sacittakassa vācā, no ca vata re vattabbe "na yathācittassa vācā"ti.

* Na yathācittassa vācāti, āmantā. Anāvaṭṭentassa[1] vācā -pa-. Anābhogassa vācā -pa-. Appaṇidahantassa vācāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Nanu āvaṭṭentassa vācā ābhogassa vācā -pa- paṇidahantassa vācāti, āmantā. Hañci āvaṭṭentassa vācā ābhogassa vācā paṇidahantassa vācā, no ca vata re vattabbe "na yathācittassa vācā"ti.

* Na yathācittassa vācāti, āmantā. Nanu vācā cittasamuṭṭhānā cittena sahajātā cittena saha ekuppādāti, āmantā. Hañci vācā cittasamuṭṭhānā cittena sahajātā cittena saha ekuppādā, no ca vata re vattabbe "na yathācittassa vācā"ti.

* Na yathācittassa vācāti, āmantā. Na bhaṇitukāmo bhaṇati, na kathetukāmo katheti, na ālapitukāmo ālapati, na voharitukāmo voharatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Nanu bhaṇitukāmo bhaṇati, kathetukāmo katheti, ālapitukāmo ālapati, voharitukāmo voharatīti, āmantā. Hañci bhaṇitukāmo bhaṇati, kathetukāmo katheti, ālapitukāmo ālapati, voharitukāmo voharati, no ca vata re vattabbe "na yathācittassa vācā"ti.

565. + Na vattabbaṁ "na yathācittassa vācā"ti, āmantā. Nanu atthi koci "aññaṁ bhaṇissāmī"ti aññaṁ bhaṇati, "aññaṁ kathessāmī"ti aññaṁ katheti, "aññaṁ ālapissāmī"ti aññaṁ ālapati, "aññaṁ voharissāmī"ti aññaṁ voharatīti, āmantā. Hañci atthi koci "aññaṁ bhaṇissāmī"ti aññaṁ bhaṇati -pa- "aññaṁ voharissāmī"ti aññaṁ voharati, tena vata re vattabbe "na yathācittassa vācā"ti.

Na yathācittassa vācātikathā niṭṭhitā.

---

1. Anāvaṭṭantassa (I), anāvajjantassa (Sī, Syā, Ka) 257 piṭṭhepi passitabbaṁ.

9. Navamavagga

(93) 10. Nayathācittassakāyakammantikathā

566. * Na yathācittassa kāyakammanti, āmantā. Aphassakassa kāyakammaṁ -pa-. Acittakassa kāyakammanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Nanu saphassakassa kāyakammaṁ -pa- sacittakassa kāyakammanti, āmantā. Hañci saphassakassa kāyakammaṁ -pa- sacittakassa kāyakammaṁ, no ca vata re vattabbe “na yathācittassa kāyakamman”ti.

* Na yathācittassa kāyakammanti, āmantā. Anāvaṭṭentassa kāyakammaṁ -pa-. Appaṇidahantassa kāyakammanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Nanu āvaṭṭentassa kāyakammaṁ -pa- paṇidahantassa kāyakammanti, āmantā. Hañci āvaṭṭentassa kāyakammaṁ -pa- paṇidahantassa kāyakammaṁ, no ca vata re vattabbe “na yathācittassa kāyakamman”ti.

* Na yathācittassa kāyakammanti, āmantā. Nanu kāyakammaṁ cittasamuṭṭhānaṁ cittena sahajātaṁ cittena saha ekuppādanti, āmantā. Hañci kāyakammaṁ cittasamuṭṭhānaṁ cittena sahajātaṁ cittena saha ekuppādaṁ, no ca vata re vattabbe “na yathācittassa kāyakamman”ti.

* Na yathācittassa kāyakammanti, āmantā. Na abhikkamitukāmo abhikkamati, na paṭikkamitukāmo paṭikkamati, na āloketukāmo āloketi, na viloketukāmo viloketi, na samiñjitukāmo samiñjeti, na pasāretukāmo pasāretīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Nanu abhikkamitukāmo abhikkamati, paṭikkamitukāmo paṭikkamati, āloketukāmo āloketi, viloketukāmo viloketi, samiñjitukāmo samiñjeti, pasāretukāmo pasāretīti, āmantā. Hañci abhikkamitukāmo abhikkamati -pa- pasāretukāmo pasāreti, no ca vata re vattabbe “na yathācittassa kāyakamman”ti.

567. + Na vattabbaṁ “na yathācittassa kāyakamman”ti, āmantā. Nanu atthi koci “aññatra gacchissāmī”ti aññatra gacchati -pa- “aññaṁ pasāressāmī”ti aññaṁ pasāretīti, āmantā. Hañci atthi koci

aññatra gacchissāmī”ti aññatra gacchati -pa- “aññaṁ pasāressāmī”ti aññaṁ pasāreti, tena vata re vattabbe “na yathācittassa kāyakamman”ti.

Na yathācittassa kāyakammantikathā niṭṭhitā.

---

9. Navamavagga

(94) 11. Atītānāgatasamannāgatakathā

568. * Atītena samannāgatoti, āmantā. Nanu atītaṁ niruddhaṁ vigataṁ vipariṇataṁ atthaṅgataṁ abbhatthaṅgatanti, āmantā. Hañci atītaṁ niruddhaṁ vigataṁ vipariṇataṁ atthaṅgataṁ abbhatthaṅgataṁ, no ca vata re vattabbe “atītena samannāgato”ti.

* Anāgatena samannāgatoti, āmantā. Nanu anāgataṁ ajātaṁ abhūtaṁ asañjātaṁ anibbattaṁ anabhinibbattaṁ apātubhūtanti, āmantā. Hañci anāgataṁ ajātaṁ abhūtaṁ asañjātaṁ anibbattaṁ anabhinibbattaṁ apātubhūtaṁ, no ca vata re vattabbe “anāgatena samannāgato”ti.

569. * Atītena rūpakkhandhena samannāgato, anāgatena rūpakkhandhena samannāgato, paccuppannena rūpakkhandhena samannāgatoti, āmantā. Tīhi rūpakkhandhehi samannāgatoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atītehi pañcahi khandhehi samannāgato, anāgatehi pañcahi khandhehi samannāgato, paccuppannehi pañcahi khandhehi samannāgatoti, āmantā. Pannarasahi khandhehi samannāgatoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Atītena cakkhāyatanena samannāgato, anāgatena cakkhāyatanena samannāgato, paccuppannena cakkhāyatanena samannāgatoti, āmantā. Tīhi cakkhāyatanehi samannāgatoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atītehi dvādasahi āyatanehi samannāgato, anāgatehi dvādasahi āyatanehi samannāgato, paccuppannehi dvādasahi āyatanehi samannāgatoti, āmantā. Chattiṁsāyatanehi samannāgatoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Atītāya cakkhudhātuyā samannāgato, anāgatāya cakkhudhātuyā samannāgato, paccuppannāya cakkhudhātuyā samannāgatoti,

āmantā. Tīhi cakkhudhātūhi samannāgatoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atītāhi aṭṭhārasahi dhātūhi samannāgato, anāgatāhi aṭṭhārasahi dhātūhi samannāgato, paccuppannāhi aṭṭhārasahi dhātūhi samannāgatoti, āmantā. Catupaññāsadhātūhi samannāgatoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Atītena cakkhundriyena samannāgato, anāgatena cakkhundriyena samannāgato, paccuppannena cakkhundriyena samannāgatoti, āmantā. Tīhi cakkhundriyehi samannāgatoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atītehi bāvīsatindriyehi samannāgato, anāgatehi bāvīsatindriyehi samannāgato, paccuppannehi bāvīsatindriyehi samannāgatoti, āmantā. Chasaṭṭhindriyehi samannāgatoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

570. + Na vattabbaṁ "atītānāgatehi samannāgato"ti, āmantā. Nanu atthi aṭṭhavimokkhajhāyī catunnaṁ jhānānaṁ nikāmalābhī navannaṁ anupubbavihārasamāpattīnaṁ lābhīti, āmantā. Hañci atthi aṭṭhavimokkhajhāyī catunnaṁ jhānānaṁ nikāmalābhī navannaṁ anupubbavihārasamāpattīnaṁ lābhī, tena vate re vattabbe "atītānāgatehi samannāgato"ti.

Atītānāgatapaccuppannakathā niṭṭhitā.

Navamo vaggo.

Tassuddānaṁ

Ānisaṁsadassāvissa saṁyojanānaṁ pahānaṁ, amatārammaṇaṁ saṁyojanaṁ, rūpaṁ sārammaṇaṁ, anusayā anārammaṇā, evamevaṁ ñāṇaṁ, atītānāgatārammaṇaṁ cittaṁ, sabbaṁ cittaṁ vitakkānupatitaṁ, sabbaso vitakkayato vicārayato vitakkavipphāro saddo, na yathācittassa vācā, tatheva kāyakammaṁ, atītānāgatehi samannāgatoti.

---

10. Dasamavagga

(95) 1. Nirodhakathā

571. * Upapattesiye pañcakkhandhe aniruddhe kiriyā pañcakkhandhā uppajjantīti, āmantā. Dasannaṁ khandhānaṁ samodhānaṁ hoti. Dasa khandhā sammukhībhāvaṁ

āgacchantīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Dasannaṁ khandhānaṁ samodhānaṁ hoti. Dasa khandhā sammukhībhāvaṁ āgacchantīti, āmantā. Dvinnaṁ phassānaṁ -pa-. Dvinnaṁ cittānaṁ samodhānaṁ hotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Upapattesiye pañcakkhandhe aniruddhe kiriyā cattāro khandhā uppajjantīti, āmantā. Navannaṁ khandhānaṁ samodhānaṁ hoti. Nava khandhā sammukhībhāvaṁ āgacchantīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Navannaṁ khandhānaṁ samodhānaṁ hoti. Nava khandhā sammukhībhāvaṁ āgacchantīti, āmantā. Dvinnaṁ phassānaṁ -pa-. Dvinnaṁ cittānaṁ samodhānaṁ hotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Upapattesiye pañcakkhandhe aniruddhe kiriyāñāṇaṁ uppajjatīti, āmantā. Channaṁ khandhānaṁ samodhānaṁ hoti. Cha khandhā sammukhībhāvaṁ āgacchantīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Channaṁ khandhānaṁ samodhānaṁ hoti. Cha khandhā sammukhībhāvaṁ āgacchantīti, āmantā. Dvinnaṁ phassānaṁ -pa-. Dvinnaṁ cittānaṁ samodhānaṁ hotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

572. + Upapattesiye pañcakkhandhe niruddhe maggo uppajjatīti, āmantā. Mato maggaṁ bhāveti kālaṅkato maggaṁ bhāvetīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

Nirodhakathā niṭṭhitā.

---

10. Dasamavagga

(96) 2. Rūpaṁmaggotikathā

573. * Maggasamaṅgissa rūpaṁ maggoti, āmantā. Sārammaṇaṁ, atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo samannāhāro manasikāro cetanā patthanā paṇidhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Nanu anārammaṇaṁ, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Hañci anārammaṇaṁ, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhi, no ca vata re vattabbe “maggasamaṅgissa rūpaṁ maggo”ti.

* Sammāvācā maggoti, āmantā. Sārammaṇā, atthi tāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Nanu anārammaṇā, natthi tāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Hañci anārammaṇā, natthi tāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhi, no ca vata re vattabbe “sammāvācā maggo”ti.

* Sammākammanto -pa-. Sammā ājīvo maggoti, āmantā. Sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Nanu anārammaṇo, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Hañci anārammaṇo, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhi, no ca vata re vattabbe "sammā-ājīvo maggo"ti.

574. * Sammādiṭṭhi maggo, sā ca sārammaṇā, atthi tāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Sammāvācā maggo, sā ca sārammaṇā, atthi tāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sammādiṭṭhi maggo, sā ca sārammaṇā, atthi tāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Sammākammanto -pa-. Sammā ājīvo maggo, so ca sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sammāsaṅkappo -pa-. Sammāvāyāmo -pa-. Sammāsati -pa-.

* Sammāsamādhi maggo, so ca sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Sammāvācā maggo, sā ca sārammaṇā, atthi tāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sammāsamādhi maggo, so ca sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Sammākammanto -pa-. Sammā-ājīvo maggo, so ca sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Sammāvācā maggo, sā ca anārammaṇā, natthi tāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Sammādiṭṭhi maggo, sā ca anārammaṇā, natthi tāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sammāvācā maggo, sā ca anārammaṇā, natthi tāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Sammāsaṅkappo -pa-. Sammāvāyāmo sammāsati sammāsamādhi maggo, so ca anārammaṇo, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Sammākammanto -pa-. Sammā ājīvo maggo, so ca anārammaṇo, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Sammādiṭṭhi sammāsaṅkappo sammāvāyāmo sammāsati -pa-. Sammāsamādhi maggo, so ca anārammaṇo, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

575. + Na vattabbaṁ “maggasamaṅgissa rūpaṁ maggo”ti, āmantā. Nanu sammāvācā sammākammanto sammā-ājīvo maggoti, āmantā. Hañci sammāvācā sammākammanto sammā-ājīvo maggo, tena vata re vattabbe “maggasamaṅgissa rūpaṁ maggo”ti.

Rūpaṁ maggotikathā niṭṭhitā.

---

10. Dasamavagga

(97) 3. Pañcaviññāṇasamaṅgissamaggakathā

576. * Pañcaviññāṇasamaṅgissa atthi maggabhāvanāti, āmantā. Nanu pañcaviññāṇā uppannavatthukā uppannārammaṇāti, āmantā. Hañci pañcaviññāṇā uppannavatthukā uppannārammaṇā, no ca vata re vattabbe “pañcaviññāṇasamaṅgissa atthi maggabhāvanā”ti.

* Nanu pañcaviññāṇā purejātavatthukā purejātārammaṇā ajjhattikavatthukā bāhirārammaṇā asambhinnavatthukā asambhinnārammaṇā nānāvatthukā nānārammaṇā na aññamaññassa gocaravisayaṁ paccanubhonti, na asamannāhārā uppajjanti, na amanasikārā uppajjanti, na abbokiṇṇā uppajjanti, na apubbaṁ acarimaṁ uppajjanti, na aññamaññassa samanantarā uppajjanti, nanu pañcaviññāṇā anābhogāti, āmantā. Hañci pañcaviññāṇā anābhogā, no ca vata re vattabbe “pañcaviññāṇasamaṅgissa atthi maggabhāvanā”ti.

577. * Cakkhuviññāṇasamaṅgissa atthi maggabhāvanāti, āmantā. Cakkhuviññāṇaṁ suññataṁ ārabbha uppajjatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Cakkhuviññāṇaṁ suññataṁ ārabbha uppajjatīti, āmantā. Cakkhuñca paṭicca suññatañca uppajjati cakkhuviññāṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Cakkhuñca paṭicca suññatañca uppajjati cakkhuviññāṇanti, āmantā. “Cakkhuñca paṭicca suññatañca uppajjati cakkhuviññāṇan”ti attheva suttantoti, natthi. Cakkhuñca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviññāṇanti attheva suttantoti, āmantā. Hañci cakkhuñca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviññāṇanti attheva suttanto, no ca vata re vattabbe “cakkhuñca paṭicca suññatañca uppajjati cakkhuviññāṇan”ti.

578. * Cakkhuviññāṇasamaṅgissa atthi maggabhāvanāti, āmantā. Cakkhuviññāṇaṁ atītānāgataṁ ārabbha uppajjatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Cakkhuviññāṇasamaṅgissa atthi maggabhāvanāti, āmantā. Cakkhuviññāṇaṁ phassaṁ ārabbha. Vedanaṁ ārabbha. Saññaṁ ārabbha. Cetanaṁ ārabbha. Cittaṁ ārabbha. Cakkhuṁ ārabbha -pa-. Kāyaṁ ārabbha -pa-. Saddaṁ ārabbha -pa-. Phoṭṭhabbaṁ ārabbha uppajjatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Manoviññāṇasamaṅgissa atthi maggabhāvanā, manoviññāṇaṁ suññataṁ ārabbha uppajjatīti, āmantā. Cakkhuviññāṇasamaṅgissa atthi maggabhāvanā, cakkhuviññāṇaṁ suññataṁ ārabbha uppajjatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Manoviññāṇasamaṅgissa atthi maggabhāvanā, manoviññāṇaṁ atītānāgataṁ ārabbha uppajjatīti, āmantā. Cakkhuviññāṇasamaṅgissa atthi maggabhāvanā, cakkhuviññāṇaṁ atītānāgataṁ ārabbha uppajjatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Manoviññāṇasamaṅgissa atthi maggabhāvanā, manoviññāṇaṁ phassaṁ ārabbha. Vedanaṁ ārabbha -pa-. Phoṭṭhabbaṁ ārabbha uppajjatīti, āmantā. Cakkhuviññāṇasamaṅgissa atthi maggabhāvanā, cakkhuviññāṇaṁ phassaṁ ārabbha vedanaṁ ārabbha -pa-. Phoṭṭhabbaṁ ārabbha uppajjatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

579. + Na vattabbaṁ "pañcaviññāṇasamaṅgissa atthi maggabhāvanā"ti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā "idha bhikkhave bhikkhu cakkhunā rūpaṁ disvā na nimittaggāhī hoti nānubyañjanaggāhī -pa- sotena saddaṁ sutvā -pa- ghānena gandhaṁ ghāyitvā -pa- jivhāya rasaṁ sāyitvā -pa- kāyena phoṭṭhabbaṁ phusitvā na nimittaggāhī hoti nānubyañjanaggāhī"ti[1] attheva suttantoti, āmantā. Tena hi pañcaviññāṇasamaṅgissa atthi maggabhāvanāti.

Pañcaviññāṇasamaṅgissa maggakathā niṭṭhitā.

---

10. Dasamavagga

(98) 4. Pañcaviññāṇākusalāpi-akusalāpītikathā

580. * Pañcaviññāṇā kusalāpi akusalāpīti, āmantā. Nanu pañcaviññāṇā uppannavatthukā uppannārammaṇāti, āmantā. Hañci pañcaviññāṇā

---

1. Ma 1. 285; Aṁ 1. 348 piṭṭhe.

uppannavatthukā uppannārammaṇā, no ca vata re vattabbe "pañcaviññāṇā kusalāpi akusalāpī"ti. Nanu pañcaviññāṇā purejātavatthukā purejātārammaṇā ajjhattikavatthukā bāhirārammaṇā. Asambhinnavatthukā asambhinnārammaṇā nānāvatthukā nānārammaṇā. Na aññamaññassa gocaravisayaṁ paccanubhonti. Na asamannāhārā uppajjanti na amanasikārā uppajjanti na abbokiṇṇā uppajjanti. Na apubbaṁ acarimaṁ uppajjanti. Na aññamaññassa samanantarā uppajjanti. Nanu pañcaviññāṇā anābhogāti, āmantā. Hañci pañcaviññāṇā anābhogā, no ca vata re vattanne "pañcaviññāṇā kusalāpi akusalāpī"ti.

581. * Cakkhuviññāṇaṁ kusalanti, āmantā. Cakkhuviññāṇaṁ suññata ārabbha uppajjatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Cakkhuviññāṇaṁ suññataṁ ārabbha uppajjatīti, āmantā. Cakkhuñca paṭicca suññatañca uppajjati cakkhuviññāṇanti, na hevaṁ vattabbe, cakkhuñca paṭicca suññatañca uppajjati cakkhuviññāṇanti, āmantā. "Cakkhuñca paṭicca suññatañca uppajjati cakkhuviññāṇan"ti attheva suttantoti, natthi. "Cakkhuñca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviññāṇan"ti attheva suttantoti, āmantā. Hañci cakkhuñca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviññāṇanti attheva suttanto, no ca vata re vattabbe "cakkhuñca paṭicca suññatañca uppajjati cakkhuviññāṇan"ti.

582. * Cakkhuviññāṇaṁ kusalampi akusalampīti, āmantā. Cakkhuviññāṇaṁ atītānāgataṁ ārabbha uppajjatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Cakkhuviññāṇaṁ kusalampi akusalampīti, āmantā. Cakkhuviññāṇaṁ phassaṁ ārabbha -pa- cittaṁ ārabbha. Cakkhuṁ ārabbha -pa- kāya ārabbha. Saddaṁ ārabbha -pa- phoṭṭhabbaṁ ārabbha uppajjatīti. Na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Manoviññāṇaṁ kusalampi akusalampi, manoviññāṇaṁ suññataṁ ārabbha uppajjatīti, āmantā. Cakkhuviññāṇaṁ kusalampi akusalampi, cakkhuviññāṇaṁ suññataṁ ārabbha uppajjatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Manoviññāṇaṁ kusalampi akusalampi, manoviññāṇaṁ atītānāgataṁ ārabbha uppajjatīti, āmantā. Cakkhuviññāṇaṁ kusalampi akusalampi, cakkhuviññāṇaṁ atītānāgataṁ ārabbha uppajjatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Manoviññāṇaṁ kusalampi akusalampi, manoviññāṇaṁ phassaṁ ārabbha -pa- cittaṁ ārabbha -pa- kāyaṁ ārabbha. Saddaṁ

ārabbha -pa- phoṭṭhabbaṁ ārabbha uppajjatīti, āmantā. Cakkhuviññāṇaṁ kusalampi akusalampi, cakkhuviññāṇaṁ phassaṁ ārabbha -pa- phoṭṭhabbaṁ ārabbha uppajjatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

583. + Na vattabbaṁ "pañcaviññāṇā kusalāpi akusalāpī"ti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā "idha bhikkhave bhikkhu cakkhunā rūpaṁ disvā nimittaggāhī hoti -pa- na nimittaggāhī hoti -pa- sotena saddaṁ sutvā -pa- kāyena phoṭṭhabbaṁ phusitvā nimittaggāhī hoti -pa- na nimittaggāhī hotī"ti attheva suttantoti, āmantā. Tena hi pañcaviññāṇā kusalāpi akusalāpīti.

Pañcaviññāṇā kusalāpi akusalāpītikathā niṭṭhitā.

---

10. Dasamavagga

(99) 5. Sābhogātikathā

584. * Pañcaviññāṇā sābhogāti, āmantā. Nanu pañcaviññāṇā uppannavatthukā uppannārammaṇāti, āmantā. Hañci pañcaviññāṇā uppannavatthukā uppannārammaṇā, no ca vata re vattabbe "pañcaviññāṇā sābhogā"ti. Nanu pañcaviññāṇā purejātavatthukā purejātārammaṇā ajjhattikavatthukā bāhirārammaṇā asambhinnavatthukā asambhinnārammaṇā nānāvatthukā nānārammaṇā na aññamaññassa gocaravisayaṁ paccanubhonti, na asamannāhārā uppajjanti, na amanasikārā uppajjanti, na abbokiṇṇā uppajjanti, na apubbaṁ acarimaṁ uppajjanti. Nanu pañcaviññāṇā na aññamaññassa samanantarā uppajjantīti, āmantā. Hañci pañcaviññāṇā na aññamaññassa samanantarā uppajjanti, no ca vata re vattabbe "pañcaviññāṇā sābhogā"ti.

585. * Cakkhuviññāṇaṁ sābhoganti, āmantā. Cakkhuviññāṇaṁ suññataṁ ārabbha uppajjatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Cakkhuviññāṇaṁ suññataṁ ārabbha uppajjatīti, āmantā. Cakkhuñca paṭicca suññatañca uppajjati cakkhuviññāṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Cakkhuñca paṭicca suññatañca uppajjati cakkhuviññāṇanti, āmantā.

“Cakkhuñca paṭicca suññatañca uppajjati cakkhuviññāṇan”ti attheva suttantoti, natthi -pa-. “Cakkhuñca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviññāṇan”ti attheva suttantoti, āmantā. Hañci “cakkhuñca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviññāṇan”ti attheva suttanto, no ca vata re vattabbe “cakkhuñca paṭicca suññatañca uppajjati cakkhuviññāṇan”ti.

* Cakkhuviññāṇaṁ sābhoganti, āmantā. Cakkhuviññāṇaṁ atītānāgataṁ ārabbha uppajjatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Cakkhuviññāṇaṁ sābhoganti, āmantā. Cakkhuviññāṇaṁ phassaṁ ārabbha -pa- phoṭṭhabbaṁ ārabbha uppajjatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Manoviññāṇaṁ sābhogaṁ manoviññāṇaṁ suññataṁ ārabbha uppajjatīti, āmantā. Cakkhuviññāṇaṁ sābhogaṁ cakkhuviññāṇaṁ suññataṁ ārabbha uppajjatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Manoviññāṇaṁ sābhogaṁ manoviññāṇaṁ atītānāgataṁ ārabbha uppajjatīti, āmantā. Cakkhuviññāṇaṁ sābhogaṁ cakkhuviññāṇaṁ atītānāgataṁ ārabbha uppajjatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Manoviññāṇaṁ sābhogaṁ manoviññāṇaṁ phassaṁ ārabbha -pa- phoṭṭhabbaṁ ārabbha uppajjatīti, āmantā. Cakkhuviññāṇaṁ sābhogaṁ cakkhuviññāṇaṁ phassaṁ ārabbha -pa- phoṭṭhabbaṁ ārabbha uppajjatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

586. + Na vattabbaṁ “pañcaviññāṇā sābhogā”ti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā “idha bhikkhave bhikkhu cakkhunā rūpaṁ disvā nimittaggāhī hoti -pa- na nimittaggāhī hoti -pa- kāyena phoṭṭhabbaṁ phusitvā nimittaggāhī hoti -pa- na nimittaggāhī hotī”ti attheva suttantoti, āmantā. Tena hi pañcaviññāṇā sābhogāti -pa-.

Sābhogātikathā niṭṭhitā.

---

10. Dasamavagga

(100) 6. Dvīhisīlehikathā

587. * Maggasamaṅgī dvīhi sīlehi samannāgatoti, āmantā. Maggasamaṅgī dvīhi phassehi dvīhi vedanāhi dvīhi saññāhi dvīhi cetanāhi dvīhi

cittehi dvīhi saddhāhi dvīhi vīriyehi dvīhi satīhi dvīhi samādhīhi dvīhi paññāhi samannāgatoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Maggasamaṅgī lokiyena sīlena samannāgatoti, āmantā. Maggasamaṅgī lokiyena phassena lokiyāya vedanāya lokiyāya paññāya lokiyāya cetanāya lokiyena cittena lokiyāya saddhāya lokiyena vīriyena lokiyāya satiyā lokiyena samādhinā lokiyāya paññāya samannāgatoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Maggasamaṅgī lokiyena ca lokuttarena ca sīlena samannāgatoti, āmantā. Maggasamaṅgī lokiyena ca lokuttarena ca phassena samannāgato -pa- lokiyāya ca lokuttarāya ca paññāya samannāgatoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Maggasamaṅgī lokiyena sīlena samannāgatoti, āmantā. Maggasamaṅgī puthujjanoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

588. * Maggasamaṅgī lokiyāya sammāvācāya samannāgatoti, āmantā. Maggasamaṅgī lokiyāya sammādiṭṭhiyā samannāgatoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Maggasamaṅgī lokiyāya sammāvācāya samannāgatoti, āmantā. Maggasamaṅgī lokiyena sammāsaṅkappena -pa- lokiyena sammāvāyāmena -pa- lokiyāya sammāsatiyā -pa- lokiyena sammāsamādhinā samannāgatoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Maggasamaṅgī lokiyena sammākammantena -pa- lokiyena sammā ājīvena samannāgatoti, āmantā. Maggasamaṅgī lokiyāya sammādiṭṭhiyā -pa- lokiyena sammāsamādhinā samannāgatoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Maggasamaṅgī lokiyāya ca lokuttarāya ca sammāvācāya samannāgatoti, āmantā. Maggasamaṅgī lokiyāya ca lokuttarāya ca sammādiṭṭhiyā samannāgatoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Maggasamaṅgī lokiyāya ca lokuttarāya ca sammāvācāya samannāgatoti, āmantā. Maggasamaṅgī lokiyena ca lokuttarena ca sammāsaṅkappena -pa- lokiyena ca lokuttarena ca sammāvāyāmena -pa- lokiyāya ca lokuttarāya ca sammāsatiyā -pa- lokiyena ca lokuttarena ca sammāsamādhinā samannāgatoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Maggasamaṅgī lokiyena ca lokuttarena ca sammākammantena -pa- sammā ājīvena samannāgatoti, āmantā. Maggasamaṅgī lokiyāya ca lokuttarāya ca sammādiṭṭhiyā samannāgatoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Maggasamaṅgī lokiyena ca lokuttarena ca sammā-ājīvena samannāgatoti, āmantā. Maggasamaṅgī lokiyena ca lokuttarena ca sammāsaṅkappena -pa- lokiyena ca lokuttarena ca sammāsamādhinā samannāgatoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

589. + Na vattabbaṁ "maggasamaṅgī dvīhi sīlehi samannāgato"ti, āmantā. Lokiye sīle niruddhe maggo uppajjatīti, āmantā. Dussīlo khaṇḍasīlo chinnasīlo maggaṁ bhāvetīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Tena hi maggasamaṅgī dvīhi sīlehi samannāgatoti.

Dvīhisīlehikathā niṭṭhitā.

---

10. Dasamavagga

(101) 7. Sīlaṁacetasikantikathā

590. * Sīlaṁ acetasikanti, āmantā. Rūpaṁ. Nibbānaṁ. Cakkhāyatanaṁ -pa-. Kāyāyatanaṁ. Rūpāyatanaṁ -pa-. Phoṭṭhabbāyatananti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sīlaṁ acetasikanti, āmantā. Phasso acetasikoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sīlaṁ acetasikanti, āmantā. Vedanā -pa-. Saññā -pa-. Cetanā -pa-. Saddhā -pa-. Vīriyaṁ -pa-. Sati -pa-. Samādhi -pa-. Paññā acetasikāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Phasso cetasikoti, āmantā. Sīlaṁ cetasikanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Vedanā -pa-. Saññā -pa-. Cetanā -pa-. Saddhā -pa-. Vīriyaṁ -pa-. Sati -pa-. Samādhi -pa-. Paññā cetasikāti, āmantā. Sīlaṁ cetasikanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

591. * Sīlaṁ acetasikanti, āmantā. Aniṭṭhaphalanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Nanu iṭṭhaphalanti, āmantā. Hañci iṭṭhaphalaṁ, no ca vata re vattabbe "sīlaṁ acetasikan"ti.

* Saddhā iṭṭhaphalā, saddhā cetasikāti, āmantā. Sīlaṁ iṭṭhaphalaṁ, sīlaṁ cetasikanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Vīriyaṁ -pa-. Sati -pa-. Samādhi -pa-. Paññā iṭṭhaphalā, paññā cetasikāti, āmantā. Sīlaṁ iṭṭhaphalaṁ, sīlaṁ cetasikanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Sīlaṁ iṭṭhaphalaṁ, sīlaṁ acetasikanti, āmantā. Saddhā iṭṭhaphalā, saddhā acetasikāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sīlaṁ iṭṭhaphalaṁ, sīlaṁ acetasikanti, āmantā. Vīriyaṁ -pa-. Sati -pa-. Samādhi -pa-. Paññā iṭṭhaphalā, paññā acetasikāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

592. * Sīlaṁ acetasikanti, āmantā. Aphalaṁ avipākanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Nanu saphalaṁ savipākanti, āmantā. Hañci saphalaṁ savipākaṁ, no ca vata re vattabbe "sīlaṁ acetasikan"ti -pa-.

* Cakkhāyatanaṁ acetasikaṁ avipākanti, āmantā. Sīlaṁ acetasikaṁ avipākanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sotāyatanaṁ -pa-. Kāyāyatanaṁ -pa-. Rūpāyatanaṁ -pa-. Phoṭṭhabbāyatanaṁ acetasikaṁ avipākanti, āmantā. Sīlaṁ acetasikaṁ avipākanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Sīlaṁ acetasikaṁ savipākanti, āmantā. Cakkhāyatanaṁ acetasikaṁ savipākanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sīlaṁ acetasikaṁ savipākanti, āmantā. Sotāyatanaṁ -pa-. Kāyāyatanaṁ. Rūpāyatanaṁ -pa-. Phoṭṭhabbāyatanaṁ acetasikaṁ savipākanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

593. * Sammāvācā acetasikāti, āmantā. Sammādiṭṭhi acetasikāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sammāvācā acetasikāti, āmantā. Sammāsaṅkappo -pa-. Sammāvāyāmo -pa-. Sammāsati -pa-. Sammāsamādhi acetasikoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sammākammanto -pa-. Sammā ājīvo acetasikoti, āmantā. Sammādiṭṭhi acetasikāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sammā ājīvo acetasikoti, āmantā. Sammāsaṅkappo. Sammāvāyāmo. Sammāsati. Sammāsamādhi acetasikoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Sammādiṭṭhi cetasikāti, āmantā. Sammāvācā cetasikāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sammādiṭṭhi cetasikāti, āmantā. Sammākammanto -pa-.

Sammā ājīvo cetasikoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sammāsaṅkappo sammāvāyāmo -pa-. Sammāsati -pa-. Sammāsamādhi cetasikoti, āmantā. Sammāvācā cetasikāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sammāsamādhi cetasikoti, āmantā. Sammākammanto -pa-. Sammā ājīvo cetasikoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

594. + Na vattabbaṁ "sīlaṁ acetasikan"ti, āmantā. Sīle uppajjitvā niruddhe dussīlo hotīti, na hevaṁ vattabbe. Tena hi sīlaṁ acetasikanti.

Sīlaṁ acetasikantikathā niṭṭhitā.

---

10. Dasamavagga

(102) 8. Sīlaṁnacittānuparivattītikathā

595. * Sīlaṁ na cittānuparivattīti, āmantā. Rūpaṁ. Nibbānaṁ. Cakkhāyatanaṁ -pa-. Phoṭṭhabbāyatananti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sīlaṁ na cittānuparivattīti, āmantā. Phasso na cittānuparivattīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sīlaṁ na cittānuparivattīti, āmantā. Vedanā -pa-. Saññā. Cetanā. Saddhā. Vīriyaṁ. Sati. Samādhi -pa-. Paññā na cittānuparivattīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Phasso cittānuparivattīti, āmantā. Sīlaṁ cittānuparivattīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Vedanā -pa-. Saññā. Cetanā. Saddhā. Vīriyaṁ. Sati. Samādhi -pa-. Paññā cittānuparivattīti, āmantā. Sīlaṁ cittānuparivattīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

596. * Sammāvācā na cittānuparivattīti, āmantā. Sammādiṭṭhi na cittānuparivattīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sammāvācā na cittānuparivattīti, āmantā. Sammāsaṅkappo -pa-. Sammāvāyāmo -pa-. Sammāsati -pa-. Sammāsamādhi na cittānuparivattīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Sammākammanto -pa-. Sammā ājīvo na cittānuparivattīti, āmantā. Sammādiṭṭhi na cittānuparivattīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sammā ājīvo na

cittānuparivattīti, āmantā. Sammāsaṅkappo -pa-. Sammāvāyāmo -pa-. Sammāsati -pa-. Sammāsamādhi na cittānuparivattīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Sammādiṭṭhi cittānuparivattīti, āmantā. Sammāvācā cittānuparivattīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sammādiṭṭhi cittānuparivattīti, āmantā. Sammākammanto -pa-. Sammā ājīvo cittānuparivattīti. Na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Sammāsaṅkappo -pa-. Sammāvāyāmo -pa-. Sammāsati -pa-. Sammāsamādhi cittānuparivattīti, āmantā. Sammāvācā cittānuparivattīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sammāsamādhi cittānuparivattīti, āmantā. Sammākammanto -pa-. Sammā ājīvo cittānuparivattīti. Na hevaṁ vattabbe -pa-.

597. + Na vattabbaṁ "sīlaṁ na cittānuparivattī"ti, āmantā. Sīle uppajjitvā niruddhe dussīlo hotīti, na hevaṁ vattabbe. Tena hi sīlaṁ na cittānuparivattīti.

Sīlaṁ na cittānuparivattītikathā niṭṭhitā.

---

10. Dasamavagga

(103) 9. Samādānahetukathā

598. * Samādānahetukaṁ sīlaṁ vaḍḍhatīti, āmantā. Samādānahetuko phasso vaḍḍhati vedanā vaḍḍhati saññā vaḍḍhati cetanā vaḍḍhati cittaṁ vaḍḍhati saddhā vaḍḍhati vīriyaṁ vaḍḍhati sati vaḍḍhati samādhi vaḍḍhati paññā vaḍḍhatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Samādānahetukaṁ sīlaṁ vaḍḍhatīti, āmantā. Latā viya vaḍḍhati māluvā viya vaḍḍhati rukkho viya vaḍḍhati tiṇaṁ viya vaḍḍhati muñjapuñjo viya vaḍḍhatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

599. * Samādānahetukaṁ sīlaṁ vaḍḍhatīti, āmantā. Sīlaṁ samādiyitvā kāmavitakkaṁ vitakkentassa byāpādavitakkaṁ vitakkentassa vihiṁ sāvitakkaṁ vitakkentassa sīlaṁ vaḍḍhatīti, āmantā. Dvinnaṁ phassānaṁ -pa-. Dvinnaṁ cittānaṁ

samodhānaṁ hotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Dvinnaṁ phassānaṁ -pa-. Dvinnaṁ cittānaṁ samodhānaṁ hotīti, āmantā. Kusalākusalā sāvajjānavajjā hīnapaṇītā kaṇhasukkasappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṁ āgacchantīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Kusalākusalā sāvajjānavajjā hīnapaṇītā kaṇhasukkasappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṁ āgacchantīti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā "cattārimāni bhikkhave suvidūravidūrāni. Katamāni cattāri, nabhañca bhikkhave pathavī ca idaṁ paṭhamaṁ suvidūravidūraṁ -pa-. Tasmā sataṁ dhammo asabbhi ārakā"ti attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṁ "kusalākusalā sāvajjānavajjā hīnapaṇītā kaṇhasukkasappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṁ āgacchantī"ti.

600. + Na vattabbaṁ "samādānahetukaṁ sīlaṁ vaḍḍhatī"ti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā "ārāmaropā vanaropā -pa- dhammaṭṭhā sīlasampannā, te janā saggagāmino"ti attheva suttantoti, āmantā. Tena hi samādānahetukaṁ sīlaṁ vaḍḍhatīti.

Samādānahetukathā niṭṭhitā.

---

10. Dasamavagga

(104) 10. Viññattisīlantikathā

601. * Viññatti sīlanti, āmantā. Pāṇātipātā veramaṇīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Adinnādānā veramaṇīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Kāmesumicchācārā veramaṇīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Musāvādā veramaṇīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Surāmerayamajjapamādaṭṭhānā veramaṇīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Abhivādanaṁ sīlaṁ, paccuṭṭhānaṁ sīlaṁ, añjalikammaṁ sīlaṁ, sāmīcikammaṁ sīlaṁ, āsanābhihāro sīlaṁ, seyyābhihāro sīlaṁ, pādodakābhihāro sīlaṁ, pādakathalikābhihāro sīlaṁ, nhāne piṭṭhiparikammaṁ sīlanti, āmantā. Pāṇātipātā veramaṇīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Surāmerayamajjapamādaṭṭhānā veramaṇīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

602. + Na vattabbaṁ "viññatti sīlan"ti, āmantā. Dussilyanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Tena hi viññatti sīlantī.

Viññatti sīlantikathā niṭṭhitā.

---

10. Dasamavagga

(105) 11. Aviññattidussilyantikathā

603. * Aviññatti dussilyanti, āmantā. Pāṇātipātoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Adinnādānanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Kāmesumicchācāroti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Musāvādoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Surāmerayamajjapamādaṭṭhānanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Pāpakammaṁ samādiyitvā dānaṁ dadantassa puññañca apuññañca ubho vaḍḍhantīti, na hevaṁ vattabbe -pa- puññañca apuññañca ubho vaḍḍhantīti, āmantā. Dvinnaṁ phassānaṁ -pa-. Dvinnaṁ cittānaṁ samodhānaṁ hotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Dvinnaṁ phassānaṁ -pa-. Dvinnaṁ cittānaṁ samodhānaṁ hotīti, āmantā. Kusalākusalā sāvajjānavajjā hīnapaṇītā kaṇhasukkasappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṁ āgacchantīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Kusalākusalā sāvajjānavajjā hīnapaṇītā kaṇhasukkasappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṁ āgacchantīti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā "cattārimāni bhikkhave suvidūravidūrāni. Katamāni cattāri, nabhañca bhikkhave pathavī ca idaṁ paṭhamaṁ suvidūravidūraṁ -pa-. Tasmā sataṁ dhammo asabbhi ārakā"ti attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṁ "kusalākusalā sāvajjānavajjā hīnapaṇītā kaṇhasukkasappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṁ āgacchantī"ti.

604. + Na vattabbaṁ "aviññatti dussilyan"ti, āmantā. Nanu pāpakammaṁ samādinno āsīti, āmantā. Hañci pāpakammaṁ samādinno āsi, tena vata re vattabbe "aviññatti dussilyan"ti.

Aviññatti dussilyantikathā niṭṭhitā.

Dasamo vaggo.

Tassuddānaṁ

Upapattesiye pañcakkhandhe aniruddhe kiriyā pañcakkhandhā uppajjanti, maggasamaṅgissa rūpaṁ maggo, pañcaviññāṇasamaṅgissa atthi maggabhāvanā, pañcaviññāṇā kusalāpi akusalāpi, pañcaviññāṇā sābhogā, maggasamaṅgī dvīhi sīlehi samannāgato, sīlaṁ acetasikaṁ, sīlaṁ na cittānuparivatti, samādānahetukaṁ sīlaṁ vaḍḍhatīti, viññattisīlaṁ, aviññatti dussilyanti.

Dutiyo paṇṇāsako.

Tassuddānaṁ

Niyāma saṅgaha gatānisaṁsatā ca nirodhoti[1].

---

11. Ekādasamavagga

(106-108) 1-3. Tissopi-anusayakathā

605. * Anusayā abyākatāti, āmantā. Vipākābyākatā kiriyābyākatā rūpaṁ nibbānaṁ cakkhāyatanaṁ -pa- phoṭṭhabbāyatananti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Kāmarāgānusayo abyākatoti, āmantā. Kāmarāgo kāmarāgapariyuṭṭhānaṁ kāmarāgasaṁyojanaṁ kāmogho kāmayogo kāmacchandanīvaraṇaṁ abyākatanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Kāmarāgo kāmarāgapariyuṭṭhānaṁ -pa- kāmacchandanīvaraṇaṁ akusalanti, āmantā. Kāmarāgānusayo akusaloti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Paṭighānusayo abyākatoti, āmantā. Paṭighaṁ paṭighapariyuṭṭhānaṁ paṭighasaṁyojanaṁ abyākatanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Paṭighaṁ paṭighapariyuṭṭhānaṁ paṭighasaṁyojanaṁ akusalanti, āmantā. Paṭighānusayo akusaloti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

---

1. Niyāma saṅgahagatānisaṁsatā atthi pañcavokārabhavo nirodho maggasamaṅgissa pañcavokārabhavoti (Sī, Syā, Ka), niyāma saṅgaha gatānisaṁsatā atthi pañcavokārabhavo maggasamaṅgissa no pañcavokārabhavo (I)

* Mānānusayo abyākatoti, āmantā. Māno mānapariyuṭṭhānaṁ mānasaṁyojanaṁ abyākatanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Māno mānapariyuṭṭhānaṁ mānasaṁyojanaṁ akusalanti, āmantā. Mānānusayo akusaloti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Diṭṭhānusayo abyākatoti, āmantā. Diṭṭhi diṭṭhogho diṭṭhiyogo diṭṭhipariyuṭṭhānaṁ diṭṭhisaṁyojanaṁ abyākatanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Diṭṭhi diṭṭhogho diṭṭhiyogo diṭṭhipariyuṭṭhānaṁ diṭṭhisaṁyojanaṁ akusalanti, āmantā. Diṭṭhānusayo akusaloti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Vicikicchānusayo abyākatoti, āmantā. Vicikicchā vicikicchāpariyuṭṭhānaṁ vicikicchāsaṁyojanaṁ vicikicchānīvaraṇaṁ abyākatanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Vicikicchā vicikicchāpariyuṭṭhānaṁ vicikicchāsaṁyojanaṁ vicikicchānīvaraṇaṁ akusalanti, āmantā. Vicikicchānusayo akusaloti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Bhavarāgānusayo abyākatoti, āmantā. Bhavarāgo bhavarāgapariyuṭṭhānaṁ bhavarāgasaṁyojanaṁ abyākatanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Bhavarāgo bhavarāgapariyuṭṭhānaṁ bhavarāgasaṁyojanaṁ akusalanti, āmantā. Bhavarāgānusayo akusaloti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Avijjānusayo abyākatoti, āmantā. Avijjā avijjogho avijjāyogo avijjāpariyuṭṭhānaṁ avijjāsaṁyojanaṁ avijjānīvaraṇaṁ abyākatanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Avijjā avijjogho avijjāyogo avijjāpariyuṭṭhānaṁ avijjāsaṁyojanaṁ avijjānīvaraṇaṁ akusalanti, āmantā. Avijjānusayo akusaloti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

606. + Na vattabbaṁ "anusayā abyākatā"ti, āmantā. Puthujjano kusalābyākate citte vattamāne "sānusayo"ti vattabboti, āmantā. Kusalākusalā dhammā sammukhībhāvaṁ āgacchantīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Tena hi anusayā abyākatāti. Puthujjano kusalābyākate citte vattamāne "sarāgo"ti vattabboti, āmantā. Kusalākusalā dhammā sammukhībhāvaṁ āgacchantīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Tena hi rāgo abyākatoti.

607. * Anusayā ahetukāti, āmantā. Rūpaṁ nibbānaṁ cakkhāyatanaṁ -pa- phoṭṭhabbāyatananti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Kāmarāgānusayo ahetukoti, āmantā. Kāmarāgo kāmarāgapariyuṭṭhānaṁ kāmarāgasaṁyojanaṁ kāmacchandanīvaraṇaṁ ahetukanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Kāmarāgo kāmarāgapariyuṭṭhānaṁ -pa-. Kāmacchandanīvaraṇaṁ sahetukanti, āmantā. Kāmarāgānusayo sahetukoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Paṭighānusayo -pa-. Mānānusayo. Diṭṭhānusayo. Vicikicchānusayo. Bhavarāgānusayo. Avijjānusayo. Ahetukoti, āmantā. Avijjā avijjogho avijjāyogo avijjāpariyuṭṭhānaṁ avijjāsaṁyojanaṁ avijjānīvaraṇaṁ ahetukanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Avijjā avijjogho -pa-. Avijjānīvaraṇaṁ sahetukanti, āmantā. Avijjānusayo sahetukoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

608. + Na vattabbaṁ "anusayā ahetukā"ti, āmantā. Puthujjano kusalābyākate citte vattamāne "sānusayo"ti vattabboti, āmantā. Anusayā tena hetunā sahetukāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Tena hi anusayā ahetukāti. Puthujjano kusalābyākate citte vattamāne "sarāgo"ti vattabboti, āmantā. Rāgo tena hetunā sahetukoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Tena hi rāgo ahetukoti.

609. * Anusayā cittavippayuttāti, āmantā. Rūpaṁ nibbānaṁ cakkhāyatanaṁ -pa- phoṭṭhabbāyatananti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Kāmarāgānusayo cittavippayuttoti, āmantā. Kāmarāgo kāmarāgapariyuṭṭhānaṁ kāmarāgasaṁyojanaṁ kāmogho kāmayogo kāmacchandanīvaraṇaṁ cittavippayuttanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Kāmarāgo kāmarāgapariyuṭṭhānaṁ -pa- kāmacchandanīvaraṇaṁ cittasampayuttanti, āmantā. Kāmarāgānusayo cittasampayuttoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

610. * Kāmarāgānusayo cittavippayuttoti, āmantā. Katamakkhandhapariyāpannoti, saṅkhārakkhandhapariyāpannoti. Saṅkhārakkhandho cittavippayuttoti,

na hevaṁ vattabbe. Saṅkhārakkhandho cittavippayuttoti, āmantā. Vedanākkhandho saññākkhandho cittavippayuttoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Kāmarāgānusayo saṅkhārakkhandhapariyāpanno cittavippayuttoti, āmantā. Kāmarāgo saṅkhārakkhandhapariyāpanno cittavippayuttoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Kāmarāgo saṅkhārakkhandhapariyāpanno cittasampayuttoti, āmantā. Kāmarāgānusayo saṅkhārakkhandhapariyāpanno cittasampayuttoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Kāmarāgānusayo saṅkhārakkhandhapariyāpanno cittavippayutto, kāmarāgo saṅkhārakkhandhapariyāpanno cittasampayuttoti, āmantā. Saṅkhārakkhandho ekadeso cittasampayutto ekadeso cittavippayuttoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Saṅkhārakkhandho ekadeso cittasampayutto ekadeso cittavippayuttoti, āmantā. Vedanākkhandho saññākkhandho ekadeso cittasampayutto ekadeso cittavippayuttoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

611. * Paṭighānusayo mānānusayo diṭṭhānusayo vicikicchānusayo bhavarāgānusayo avijjānusayo cittavippayuttoti, āmantā. Avijjā avijjogho avijjāyogo avijjānīvaraṇaṁ cittavippayuttanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Avijjā avijjogho avijjāyogo avijjānīvaraṇaṁ cittasampayuttanti, āmantā. Avijjānusayo cittasampayuttoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

612. * Avijjānusayo cittavippayuttoti, āmantā. Katamakkhandhapariyāpannoti, saṅkhārakkhandhapariyāpannoti. Saṅkhārakkhandho cittavippayuttoti, na hevaṁ vattabbe. Saṅkhārakkhandho cittavippayuttoti, āmantā. Vedanākkhandho saññākkhandho cittavippayuttoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Avijjānusayo saṅkhārakkhandhapariyāpanno cittavippayuttoti, āmantā. Avijjā saṅkhārakkhandhapariyāpannā cittavippayuttāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Avijjā saṅkhārakkhandhapariyāpannā cittasampayuttāti, āmantā. Avijjānusayo saṅkhārakkhandhapariyāpanno cittasampayuttoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Avijjānusayo saṅkhārakkhandhapariyāpanno cittavippayutto, avijjāsaṅkhārakkhandhapariyāpannā cittasampayuttāti, āmantā. Saṅkhārakkhandho ekadeso cittasampayutto ekadeso cittavippayuttoti, na hevaṁ vattabbe.

* Saṅkhārakkhandho ekadeso cittasampayutto ekadeso cittavippayuttoti, āmantā. Vedanākkhandho saññākkhandho ekadeso cittasampayutto ekadeso cittavippayuttoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

613. + Na vattabbaṁ “anusayā cittavippayuttā”ti, āmantā. Puthujjano kusalābyākate citte vattamāne “sānusayo”ti vattabboti, āmantā. Anusayā tena cittena sampayuttāti, na hevaṁ vattabbe. Tena hi anusayā cittavippayuttāti. Puthujjano kusalābyākate citte vattamāne “sarāgo”ti vattabboti, āmantā. Rāgo tena cittena sampayuttoti, na hevaṁ vattabbe. Tena hi rāgo cittavippayuttoti.

Tissopi anusayakathā niṭṭhitā.

---

11. Ekādasamavagga

(109) 4. Ñāṇakathā

614. * Aññāṇe vigate ñāṇavippayutte citte vattamāne na vattabbaṁ “ñāṇī”ti, āmantā. Rāge vigate na vattabbaṁ “vītarāgo”ti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Aññāṇe vigate ñāṇavippayutte citte vattamāne na vattabbaṁ “ñāṇī”ti, āmantā. Dose vigate mohe vigate kilese vigate na vattabbaṁ “nikkileso”ti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Rāge vigate vattabbaṁ “vītarāgo”ti, āmantā. Aññāṇe vigate ñāṇavippayutte citte vattamāne vattabbaṁ “ñāṇī”ti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Dose vigate mohe vigate kilese vigate vattabbaṁ “nikkileso”ti, āmantā. Aññāṇe vigate ñāṇavippayutte citte vattamāne vattabbaṁ “ñāṇī”ti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

615. + Aññāṇe vigate ñāṇavippayutte citte vattamāne vattabbaṁ “ñāṇī”ti, āmantā. Atītena ñāṇena ñāṇī niruddhena vigatena paṭipassaddhena ñāṇena ñāṇīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

Ñāṇakathā niṭṭhitā.

---

11. Ekādasamavagga

(110) 5. Ñāṇaṁcittavippayuttantikathā

616. * Ñāṇaṁ cittavippayuttanti, āmantā. Rūpaṁ nibbānaṁ cakkhāyatanaṁ -pa- phoṭṭhabbāyatananti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Ñāṇaṁ cittavippayuttanti, āmantā. Paññā paññindriyaṁ paññābalaṁ sammādiṭṭhi dhammavicayasambojjhaṅgo cittavippayuttoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Paññā paññindriyaṁ paññābalaṁ sammādiṭṭhi dhammavicayasambojjhaṅgo cittasampayuttoti, āmantā. Ñāṇaṁ cittasampayuttanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Ñāṇaṁ cittavippayuttanti, āmantā. Katamakkhandhapariyāpannanti, saṅkhārakkhandhapariyāpannanti. Saṅkhārakkhandho cittavippayuttoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Saṅkhārakkhandho cittavippayuttoti, āmantā. Vedanākkhandho saññākhandho cittavippayuttoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Ñāṇaṁ saṅkhārakkhandhapariyāpannaṁ cittavippayuttanti, āmantā. Paññā saṅkhārakkhandhapariyāpannā cittavippayuttāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Paññā saṅkhārakkhandhapariyāpannā cittasampayuttāti, āmantā. Ñāṇaṁ saṅkhārakkhandhapariyāpannaṁ cittasampayuttanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Ñāṇaṁ saṅkhārakkhandhapariyāpannaṁ cittavippayuttaṁ paññā saṅkhārakkhandhapariyāpannā cittasampayuttāti, āmantā. Saṅkhārakkhandho ekadeso cittasampayutto ekadeso cittavippayuttoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Saṅkhārakkhandho ekadeso cittasampayutto ekadeso cittavippayuttoti, āmantā. Vedanākkhandho saññākkhandho ekadeso cittasampayutto ekadeso cittavippayuttoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

617. + Na vattabbaṁ “ñāṇaṁ cittavippayuttan”ti, āmantā. Arahā cakkhuviññāṇasamaṅgī “ñāṇī”ti vattabboti, āmantā. Ñāṇaṁ tena cittena sampayuttanti, na hevaṁ vattabbe. Tena hi ñāṇaṁ cittavippayuttanti.

Arahā cakkhuviññāṇasamaṅgī "paññavā"ti vattabboti[1], āmantā. Paññā tena cittena sampayuttāti, na hevaṁ vattabbe. Tena hi paññā cittavippayuttāti.

Ñāṇaṁ cittavippayuttantikathā niṭṭhitā.

---

11. Ekādasamavagga

(111) 6. Idaṁdukkhantikathā

618. * "Idaṁ dukkhan"ti vācaṁ bhāsato "idaṁ dukkhan"ti ñāṇaṁ pavattatīti, āmantā. "Ayaṁ dukkhasamudayo"ti vācaṁ bhāsato "ayaṁ dukkhasamudayo"ti ñāṇaṁ pavattatīti, na hevaṁ vattabbe -pa- "Idaṁ dukkhan"ti vācaṁ bhāsato "idaṁ dukkhan"ti ñāṇaṁ pavattatīti, āmantā. "Ayaṁ dukkhanirodho"ti vācaṁ bhāsato "ayaṁ dukkhanirodho"ti ñāṇaṁ pavattatīti, na hevaṁ vattabbe -pa- "Idaṁ dukkhan"ti vācaṁ bhāsato "idaṁ dukkhan"ti ñāṇaṁ pavattatīti, āmantā. "Ayaṁ maggo"ti vācaṁ bhāsato "ayaṁ maggo"ti ñāṇaṁ pavattatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* "Ayaṁ samudayo"ti vācaṁ bhāsato na ca "ayaṁ samudayo"ti ñāṇaṁ pavattatīti, āmantā. "Idaṁ dukkhan"ti vācaṁ bhāsato na ca "idaṁ dukkhan"ti ñāṇaṁ pavattatīti, na hevaṁ vattabbe -pa- "Ayaṁ nirodho"ti. "Ayaṁ maggo"ti vācaṁ bhāsato na ca "ayaṁ maggo"ti ñāṇaṁ pavattatīti, āmantā. "Idaṁ dukkhan"ti vācaṁ bhāsato na ca "idaṁ dukkhan"ti ñāṇaṁ pavattatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

619. * "Idaṁ dukkhan"ti vācaṁ bhāsato "idaṁ dukkhan"ti ñāṇaṁ pavattatīti, āmantā. "Rūpaṁ aniccan"ti vācaṁ bhāsato "rūpaṁ aniccan"ti ñāṇaṁ pavattatīti, na hevaṁ vattabbe -pa- "Idaṁ dukkhan"ti vācaṁ bhāsato "idaṁ dukkhan"ti ñāṇaṁ pavattatīti, āmantā. "Vedanā. Saññā. Saṅkhārā. Viññāṇaṁ aniccan"ti vācaṁ bhāsato "viññāṇaṁ aniccan"ti ñāṇaṁ pavattatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

---

1. Sakavādīpucchā viya dissati.

* "Idaṁ dukkhan"ti vācaṁ bhāsato "idaṁ dukkhan"ti ñāṇaṁ pavattatīti, āmantā. "Rūpaṁ anattā"ti vācaṁ bhāsato "rūpaṁ anattā"ti ñāṇaṁ pavattatīti, na hevaṁ vattabbe -pa- "Idaṁ dukkhan"ti vācaṁ bhāsato "idaṁ dukkhan"ti ñāṇaṁ pavattatīti, āmantā. "Vedanā. Saññā. Saṅkhārā. Viññāṇaṁ anattā"ti vācaṁ bhāsato "viññāṇaṁ anattā"ti ñāṇaṁ pavattatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* "Rūpaṁ aniccan"ti vācaṁ bhāsato na ca "rūpaṁ aniccan"ti ñāṇaṁ pavattatīti, āmantā. "Idaṁ dukkhan"ti vācaṁ bhāsato "na ca idaṁ dukkhan"ti ñāṇaṁ pavattatīti, na hevaṁ vattabbe -pa- "Vedanā. Saññā. Saṅkhārā. Viññāṇaṁ aniccan"ti vācaṁ bhāsato na ca "viññāṇaṁ aniccan"ti ñāṇaṁ pavattatīti, āmantā. "Idaṁ dukkhan"ti vācaṁ bhāsato na ca "idaṁ dukkhan"ti ñāṇaṁ pavattatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* "Rūpaṁ anattā"ti vācaṁ bhāsato na ca "rūpaṁ anattā"ti ñāṇaṁ pavattatīti, āmantā. "Idaṁ dukkhan"ti vācaṁ bhāsato na ca "idaṁ dukkhan"ti ñāṇaṁ pavattatīti, na hevaṁ vattabbe -pa- "Vedanā. Saññā. Saṅkhārā. Viññāṇaṁ anattā"ti vācaṁ bhāsato na ca "viññāṇaṁ anattā"ti ñāṇaṁ pavattatīti, āmantā. "Idaṁ dukkhan"ti vācaṁ bhāsato na ca "dukkhan"ti ñāṇaṁ pavattatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

620. * "Idaṁ dukkhan"ti vācaṁ bhāsato "idaṁ dukkhan"ti ñāṇaṁ pavattatīti, āmantā. "I"ti[1] ca "dan"ti ca "du"ti[2] ca "khan"ti ca ñāṇaṁ pavattatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

Idaṁ dukkhantikathā niṭṭhitā.

---

11. Ekādasamavagga

(112) 7. Iddhibalakathā

621. Iddhibalena samannāgato kappaṁ tiṭṭheyyāti, āmantā. Iddhimayiko so āyu, iddhimayikā sā gati, iddhimayiko so attabhāvappaṭilābhoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

---

1. Īti (Syā, I)
2. Dūti (Syā, I)

* Iddhibalena samannāgato kappaṁ tiṭṭheyyāti, āmantā. Atītaṁ kappaṁ tiṭṭheyya, anāgataṁ kappaṁ tiṭṭheyyāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Iddhibalena samannāgato kappaṁ tiṭṭheyyāti, āmantā. Dve kappe tiṭṭheyya, tayo kappe tiṭṭheyya, cattāro kappe tiṭṭheyyāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Iddhibalena samannāgato kappaṁ tiṭṭheyyāti, āmantā. Sati jīvite jīvitāvasese tiṭṭheyya, asati jīvite jīvitāvasese tiṭṭheyyāti? Sati jīvite jīvitāvasese tiṭṭheyyāti. Hañci sati jīvite jīvitāvasese tiṭṭheyya, no ca vata re vattabbe "iddhibalena samannāgato kappaṁ tiṭṭheyyā"ti. Asati jīvite jīvitāvasese tiṭṭheyyāti. Mato tiṭṭheyya kālakato tiṭṭheyyāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

622. * Iddhibalena samannāgato kappaṁ tiṭṭheyyāti, āmantā. "Uppanno phasso mā nirujjhī"ti labbhā iddhiyā paggahetunti, na hevaṁ vattabbe -pa- "Uppannā vedanā -pa-. Uppannā saññā -pa-. Uppannā cetanā -pa-. Uppannaṁ cittaṁ. Uppannā saddhā -pa-. Uppannaṁ vīriyaṁ. Uppannā sati. Uppanno samādhi -pa-. Uppannā paññā mā nirujjhī"ti labbhā iddhiyā paggahetunti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Iddhibalena samannāgato kappaṁ tiṭṭheyyāti, āmantā. "Rūpaṁ niccaṁ hotū"ti labbhā iddhiyā paggahetunti, na hevaṁ vattabbe -pa-. "Vedanā -pa-. Saññā. Saṅkhārā viññāṇaṁ niccaṁ hotū"ti labbhā iddhiyā paggahetunti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Iddhibalena samannāgato kappaṁ tiṭṭheyyāti, āmantā. "Jātidhammā sattā mā jāyiṁsū"ti labbhā iddhiyā paggahetunti, na hevaṁ vattabbe -pa- "Jarādhammā sattā mā jīriṁsū"ti -pa- "Byādhidhammā sattā mā byādhiyiṁsū"ti -pa- "Maraṇadhammā sattā mā mīyiṁsū"ti labbhā iddhiyā paggahetunti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

623. + Na vattabbaṁ "iddhibalena samannāgato kappaṁ tiṭṭheyyā"ti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā "yassa kassaci Ānanda cattāro iddhipādā bhāvitā bahulīkatā yānīkatā vatthukatā anuṭṭhitā paricitā susamāraddhā, so ākaṅkhamāno kappaṁ vā tiṭṭheyya kappāvasesaṁ vā"ti[1]

---

1. Dī 2. 86; Saṁ 3. 227 piṭṭhe; Khu 1. 152 Udānepi.

attheva suttantoti, āmantā. Tena hi iddhibalena samannāgato kappaṁ tiṭṭheyyāti.

624. * Iddhibalena samannāgato kappaṁ tiṭṭheyyāti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā "catunnaṁ bhikkhave dhammānaṁ natthi koci pāṭibhogo samaṇo vā brāhmaṇo vā devo vā māro vā brahmā vā koci vā lokasmiṁ. Katamesaṁ catunnaṁ, 'jarādhammo mā jīrī'ti natthi koci pāṭibhogo samaṇo vā brāhmaṇo vā devo vā māro vā brahmā vā koci vā lokasmiṁ. 'Byādhidhammo mā byādhiyī'ti -pa- 'maraṇadhammo mā mīyī'ti -pa-. Yāni kho pana tāni pubbe katāni pāpakāni kammāni saṁkisesikāni ponobbhavikāni[1] sadarāni[2] dukkhavipākāni āyatiṁ jātijarāmaraṇiyāni, 'tesaṁ vipāko mā nibbattī'ti natthi koci pāṭibhogo samaṇo vā brāhmaṇo vā devo vā māro vā brahmā vā koci vā lokasmiṁ. Imesaṁ kho bhikkhave catunnaṁ dhammānaṁ natthi koci pāṭibhogo samaṇo vā brāhmaṇo vā devo vā māro vā brahmā vā koci vā lokasmin"ti[3] attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṁ "iddhibalena samannāgato kappaṁ tiṭṭheyyā"ti.

Iddhibalakathā niṭṭhitā.

---

11. Ekādasamavagga

(113) 8. Samādhikathā

625. * Cittasantati samādhīti, āmantā. Atītā cittasantati samādhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Cittasantati samādhīti, āmantā. Anāgatā cittasantati samādhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Cittasantati samādhīti, āmantā. Nanu atītaṁ niruddhaṁ anāgataṁ ajātanti, āmantā. Hañci atītaṁ niruddhaṁ anāgataṁ ajātaṁ, no ca vata re vattabbe "cittasantati samādhī"ti.

---

1. Ponobhavikāni (Sī, I)
2. Nissārāni (Sī, I, Ka), dukkhudrayāni (Syā)
3. Aṁ 1. 491 piṭṭhe.

626. + Ekacittakkhaṇiko samādhīti, āmantā. Cakkhuviññāṇasamaṅgī samāpannoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sotaviññāṇasamaṅgī -pa-. Ghānaviññāṇasamaṅgī. Jivhāviññāṇasamaṅgī. Kāyaviññāṇasamaṅgī -pa-. Akusalacittasamaṅgī -pa-. Rāgasahagatacittasamaṅgī -pa-. Dosasahagatacittasamaṅgī -pa-. Mohasahagatacittasamaṅgī -pa-. Anottappasahagatacittasamaṅgī samāpannoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Cittasantati samādhīti, āmantā. Akusalacittasantati samādhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Rāgasahagatā -pa-. Dosasahagatā -pa-. Mohasahagatā -pa-. Anottappasahagatā cittasantati samādhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

+ Na vattabbaṁ "cittasantati samādhī"ti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā "ahaṁ kho āvuso Nigaṇṭhā pahomi aniñjamāno kāyena abhāsamāno vācaṁ satta rattindivāni[1] ekantasukhaṁ paṭisaṁvedī viharitun"ti[2] attheva suttantoti, āmantā. Tena hi cittasantati samādhīti.

Samādhikathā niṭṭhitā.

---

11. Ekādasamavagga

(114) 9. Dhammaṭṭhitatākathā

627. * Dhammaṭṭhitatā parinipphannāti, āmantā. Tāya ṭhitatā parinipphannāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Tāya ṭhitatā parinipphannāti, āmantā. Tāya tāyeva natthi dukkhassantakiriyā, natthi vaṭṭupacchedo, natthi anupādāparinibbānanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Rūpassa ṭhitatā parinipphannāti, āmantā. Tāya ṭhitatā parinipphannāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Tāya ṭhitatā parinipphannāti, āmantā. Tāya tāyeva natthi dukkhassantakiriyā, natthi vaṭṭupacchedo, natthi anupādāparinibbānanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

---

1. Rattidivāni (Ka)
2. Ma 1. 132 piṭṭhe.

* Vedanāya ṭhitatā -pa-. Saññāya ṭhitatā -pa-. Saṅkhārānaṁ ṭhitatā -pa-. Viññāṇassa ṭhitatā parinipphannāti, āmantā. Tāya ṭhitatā parinipphannāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Tāya ṭhitatā parinipphannāti, āmantā. Tāya tāyeva natthi dukkhassantakiriyā, natthi vaṭṭupacchedo, natthi anupādāparinibbānanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

Dhammaṭṭhitatākathā niṭṭhitā.

11. Ekādasamavagga

(115) 10. Aniccatākathā

628. * Aniccatā parinipphannāti, āmantā. Tāya aniccatāya aniccatā parinipphannāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Tāya aniccatāya aniccatā parinipphannāti, āmantā. Tāya tāyeva natthi dukkhassantakiriyā, natthi vaṭṭupacchedo, natthi anupādāparinibbānanti, na hevaṁ vattabbe.

* Jarā parinipphannāti, āmantā. Tāya jarāya jarā parinipphannāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Tāya jarāya jarā parinipphannāti, āmantā. Tāya tāyeva natthi dukkhassantakiriyā, natthi vaṭṭupacchedo, natthi anupādāparinibbānanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Maraṇaṁ parinipphannanti, āmantā. Tassa maraṇassa maraṇaṁ parinipphannanti, na hevaṁ vattabbe. Tassa maraṇassa maraṇaṁ parinipphannanti, āmantā. Tassa tasseva natthi dukkhassantakiriyā, natthi vaṭṭupacchedo, natthi anupādāparinibbānanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

629. * Rūpaṁ parinipphannaṁ rūpassa aniccatā atthīti, āmantā. Aniccatā parinipphannā aniccatāya aniccatā atthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Rūpaṁ parinipphannaṁ rūpassa jarā atthīti, āmantā. Jarā parinipphannā jarāya jarā atthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Rūpaṁ parinipphannaṁ rūpassa bhedo atthi, antaradhānaṁ atthīti, āmantā. Maraṇaṁ parinipphannaṁ maraṇassa bhedo atthi, antaradhānaṁ atthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Vedanā -pa-. Saññā. Saṅkhārā -pa-. Viññāṇaṁ parinipphannaṁ viññāṇassa aniccatā atthīti, āmantā. Aniccatā parinipphannā aniccatāya aniccatā atthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Viññāṇaṁ parinipphannaṁ viññāṇassa jarā atthīti, āmantā. Jarā parinipphannā jarāya jarā atthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Viññāṇaṁ parinipphannaṁ viññāṇassa bhedo atthi antaradhānaṁ atthīti, āmantā. Maraṇaṁ parinipphannaṁ maraṇassa bhedo atthi, antaradhānaṁ atthīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

Aniccatākathā niṭṭhitā.

Ekādasamo vaggo.

Tassuddānaṁ

Anusayā abyākatā, ahetukā, cittavippayuttā, aññāṇe vigate ñāṇī, ñāṇaṁ cittavippayuttaṁ, yattha sadde[1] ñāṇaṁ pavattati, iddhibalena samannāgato kappaṁ tiṭṭheyya, cittasantati samādhi, dhammaṭṭhitatā, aniccatāti.

---

12. Dvādasamavagga

(116) 1. Saṁvarokammantikathā

630. * Saṁvaro kammanti, āmantā. Cakkhundriyasaṁvaro cakkhukammanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sotindriyasaṁvaro -pa-. Ghānindriyasaṁvaro -pa-. Jivhindriyasaṁvaro -pa-. Kāyindriyasaṁvaro kāyakammanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Kāyindriyasaṁvaro kāyakammanti, āmantā. Cakkhundriyasaṁvaro cakkhukammanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Kāyindriyasaṁvaro kāyakammanti, āmantā. Sotindriyasaṁvaro -pa-. Ghānindriyasaṁvaro -pa-. Jivhindriyasaṁvaro jivhākammanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Manindriyasaṁvaro manokammanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Manindriyasaṁvaro manokammanti, āmantā. Cakkhundriyasaṁvaro cakkhukammanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Manindriyasaṁvaro manokammanti, āmantā.

---

1. Yattha saddo (Sī), yathāsaddaṁ (?)

Sotindriyasaṁvaro -pa-. Ghānindriyasaṁvaro -pa-. Jivhindriyasaṁvaro -pa-. Kāyindriyasaṁvaro kāyakammanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

631. * Asaṁvaro kammanti, āmantā. Cakkhundriya-asaṁvaro cakkhukammanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sotindriya-asaṁvaro -pa-. Ghānindriya-asaṁvaro -pa-. Jivhindriya-asaṁvaro -pa-. Kāyindriya-asaṁvaro kāyakammanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Kāyindriya-asaṁvaro kāyakammanti, āmantā. Cakkhundriya-asaṁvaro cakkhukammanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Kāyindriya-asaṁvaro kāyakammanti, āmantā. Sotindriya-asaṁvaro -pa-. Ghānindriya-asaṁvaro -pa-. Jivhindriya-asaṁvaro jivhākammanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Manindriya-asaṁvaro manokammanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Manindriya-asaṁvaro manokammanti, āmantā. Cakkhundriya-asaṁvaro cakkhukammanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Manindriya-asaṁvaro manokammanti, āmantā. Sotindriya-asaṁvaro -pa-. Ghānindriya-asaṁvaro -pa-. Jivhindriya-asaṁvaro -pa-. Kāyindriya-asaṁvaro kāyakammanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

632. + Na vattabbaṁ "saṁvaropi asaṁvaropi kamman"ti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā "idha bhikkhave bhikkhu cakkhunā rūpaṁ disvā nimittaggāhī hotī -pa- na nimittaggāhī hoti. Sotena saddaṁ sutvā -pa-. Manasā dhammaṁ viññāya nimittaggāhī hoti -pa- na nimittaggāhī hotī"ti attheva suttantoti, āmantā. Tena hi saṁvaropi asaṁvaropi kammanti.

Saṁvaro kammantikathā niṭṭhitā.

---

12. Dvādasamavagga

(117) 2. Kammakathā

633. * Sabbaṁ kammaṁ savipākanti, āmantā. Sabbā cetanā savipākāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sabbā cetanā savipākāti, āmantā. Vipākābyākatā cetanā savipākāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sabbā cetanā

savipākāti, āmantā. Kiriyābyākatā cetanā savipākāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Sabbā cetanā savipākāti, āmantā. Kāmāvacarā vipākābyākatā cetanā savipākāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sabbā cetanā savipākāti, āmantā. Rūpāvacarā arūpāvacarā apariyāpannā vipākābyākatā cetanā savipākāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Sabbā cetanā savipākāti, āmantā. Kāmāvacarā kiriyābyākatā cetanā savipākāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sabbā cetanā savipākāti, āmantā. Rūpāvacarā arūpāvacarā kiriyābyākatā cetanā savipākāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

634. * Vipākābyākatā cetanā avipākāti, āmantā. Hañci vipākābyākatā cetanā avipākā, no ca vata re vattabbe "sabbā cetanā savipākā"ti.

* Kiriyābyākatā cetanā avipākāti, āmantā. Hañci kiriyābyākatā cetanā avipākā, no ca vata re vattabbe "sabbā cetanā savipākā"ti.

* Kāmāvacarā rūpāvacarā arūpāvacarā apariyāpannā vipākābyākatā cetanā avipākāti, āmantā. Hañci apariyāpannā vipākābyākatā cetanā avipākā, no ca vata re vattabbe "sabbā cetanā savipākā"ti.

* Kāmāvacarā rūpāvacarā arūpāvacarā kiriyābyākatā cetanā avipākāti, āmantā. Hañci arūpāvacarā kiriyābyākatā cetanā avipākā, no ca vata re vattabbe "sabbā cetanā savipākā"ti.

635. + Na vattabbaṁ "sabbaṁ kammaṁ savipākan"ti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā "nāhaṁ bhikkhave sañcetanikānaṁ kammānaṁ katānaṁ upacitānaṁ appaṭisaṁviditvā byantibhāvaṁ vadāmi, tañca kho diṭṭheva dhamme upapajje[1] vā apare vā pariyāye"ti[2] attheva suttantoti, āmantā. Tena hi sabbaṁ kammaṁ savipākanti.

Kammakathā niṭṭhitā.

---

1. Upapajjaṁ (Aṁ 3. 497 piṭṭhe) 2. Aṁ 3. 497 piṭṭhe.

12. Dvādasamavagga

(118) 3. Saddovipākotikathā

636. * Saddo vipākoti, āmantā. Sukhavedaniyo dukkhavedaniyo adukkhamasukhavedaniyo sukhāya vedanāya sampayutto, dukkhāya vedanāya sampayutto, adukkhamasukhāya vedanāya sampayutto, phassena sampayutto, vedanāya sampayutto, saññāya sampayutto, cetanāya sampayutto, cittena sampayutto sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo samannāhāro manasikāro cetanā patthanā paṇidhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Nanu na sukhavedaniyo na dukkhavedaniyo -pa- anārammaṇo natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Hañci na sukhavedaniyo -pa- anārammaṇo natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhi, no ca vata re vattabbe "saddo vipāko"ti.

Phasso vipāko, phasso sukhavedaniyo -pa- sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Saddo vipāko, saddo sukhavedaniyo -pa- sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Saddo vipāko, saddo na sukhavedaniyo -pa- anārammaṇo, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Phasso vipāko, phasso na sukhavedaniyo na dukkhavedaniyo -pa- anārammaṇo, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

637. + Na vattabbaṁ "saddo vipāko"ti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā "so tassa kammassa katattā upacitattā ussannattā vipulattā brahmassaro hoti karavikabhāṇī"ti[1] attheva suttantoti, āmantā. Tena hi saddo vipākoti.

Saddo vipākoti kathā niṭṭhitā.

---

1. Dī 3. 148 piṭṭhe.

12. Dvādasamavagga

(119) 4. Saḷāyatanakathā

638. * Cakkhāyatanaṁ vipākoti, āmantā. Sukhavedaniyaṁ, dukkhavedaniyaṁ -pa- sārammaṇaṁ, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Nanu na sukhavedaniyaṁ -pa- anārammaṇaṁ natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Hañci na sukhavedaniyaṁ -pa- anārammaṇaṁ natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhi, no ca vata re vattabbe "cakkhāyatanaṁ vipāko"ti -pa-.

* Phasso vipāko, phasso sukhavedaniyo -pa- sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Cakkhāyatanaṁ vipāko, cakkhāyatanaṁ sukhavedaniyaṁ -pa- sārammaṇaṁ, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Cakkhāyatanaṁ vipāko, cakkhāyatanaṁ na sukhavedaniyaṁ -pa- anārammaṇaṁ, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Phasso vipāko, phasso na sukhavedaniyo -pa- anārammaṇo, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti. Na hevaṁ vattabbe -pa-.

639. * Sotāyatanaṁ -pa-. Ghānāyatanaṁ -pa-. Jivhāyatanaṁ -pa-. Kāyāyatanaṁ vipākoti, āmantā. Sukhavedaniyaṁ -pa- sārammaṇaṁ, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Nanu na sukhavedaniyaṁ -pa- anārammaṇaṁ, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Hañci na sukhavedaniyaṁ -pa- anārammaṇaṁ, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhi, no ca vata re vattabbe "kāyāyatanaṁ vipāko"ti.

* Phasso vipāko, phasso sukhavedaniyo -pa- sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Kāyāyatanaṁ vipāko, kāyāyatanaṁ sukhavedaniyaṁ -pa- sārammaṇaṁ, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Kāyāyatanaṁ vipāko, kāyāyatanaṁ na sukhavedaniyaṁ -pa- anārammaṇaṁ, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Phasso vipāko, phasso na sukhavedaniyo -pa- anārammaṇo, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

640. + Na vattabbaṁ "saḷāyatanaṁ vipāko"ti, āmantā. Nanu saḷāyatanaṁ kammassa katattā uppannanti, āmantā. Hañci saḷāyatanaṁ kammassa katattā uppannaṁ, tena vata re vattabbe "saḷāyatanaṁ vipāko"ti.

Saḷāyatanakathā niṭṭhitā.

---

12. Dvādasamavagga

(120) 5. Sattakkhattuparamakathā

641. * Sattakkhattuparamo puggalo sattakkhattuparamatāniyatoti, āmantā. Mātā jīvitā voropitā. Pitā jīvitā voropito. Arahā jīvitā voropito. Duṭṭhena cittena Tathāgatassa lohitaṁ uppāditaṁ. Saṁgho bhinnoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Sattakkhattuparamo puggalo sattakkhatuparamatāniyatoti, āmantā. Abhabbo antarā dhammaṁ abhisametunti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Abhabbo antarā dhammaṁ abhisametunti, āmantā. Mātā jīvitā voropitā. Pitā jīvitā voropito. Arahā jīvitā voropito. Duṭṭhena cittena Tathāgatassa lohitaṁ uppāditaṁ. Saṁgho bhinnoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

642. * Sattakkhattuparamo puggalo sattakkhattuparamatāniyatoti, āmantā. Atthi so niyamo yena niyamena sattakkhattuparamo puggalo sattakkhattuparamatāniyatoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atthi te satipaṭṭhānā -pa-. Sammappadhānā. Iddhipādā, indriyā. Balā. Bojjhaṅgā yehi bojjhaṅgehi sattakkhattuparamo puggalo sattakkhattuparamatāniyatoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

643. * Natthi so niyamo yena niyamena sattakkhattuparamo puggalo sattakkhattuparamatāniyatoti, āmantā. Hañci natthi so niyamo yena niyamena sattakkhattuparamo puggalo sattakkhattuparamatāniyato, no ca vata re vattabbe "sattakkhattuparamo puggalo sattakkhattuparamatāniyato"ti.

* Natthi te satipaṭṭhānā -pa- bojjhaṅgā yehi bojjhaṅgehi sattakkhattuparamo puggalo sattakkhattuparamatāniyatoti, āmantā. Hañci natthi te bojjhaṅgā yehi bojjhaṅgehi sattakkhattuparamo puggalo sattakkhattuparamatāniyato, no ca vata re vattabbe "sattakkhattuparamo puggalo sattakkhattuparamatāniyato"ti.

644. * Sattakkhattuparamo puggalo sattakkhattuparamatāniyatoti, āmantā. Sakadāgāminiyamenāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Anāgāminiyamenāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Arahattaniyamenāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Katamena niyamenāti, sotāpattiniyamenāti. Sattakkhattuparamo puggalo sattakkhattuparamatāniyatoti, āmantā. Ye keci sotāpattiniyāmaṁ okkamanti, sabbe te sattakkhattuparamatāniyatāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

645. + Na vattabbaṁ "sattakkhattuparamo puggalo sattakkhattuparamatāniyato"ti, āmantā. Nanu so sattakkhattuparamoti, āmantā. Hañci so sattakkhattuparamo, tena vata re vattabbe "sattakkhattuparamo puggalo sattakkhattuparamatāniyato"ti.

Sattakkhattuparamakathā niṭṭhitā.

---

12. Dvādasamavagga

(121) 6. Kolaṁkolakathā

646. + Na vattabbaṁ "kolaṁkolo puggalo kolaṁkolatāniyato"ti, āmantā. Nanu so kolaṁkoloti, āmantā. Hañci so kolaṁkolo, tena vata re vattabbe "kolaṁkolo puggalo kolaṁkolatāniyato"ti.

Kolaṁkolakathā niṭṭhitā.

12. Dvādasamavagga

(122) 7. Ekabījīkathā

647. + Na vattabbaṁ "ekabījī puggalo ekabījitāniyato"ti, āmantā. Nanu so ekabījīti, āmantā. Hañci so ekabījī, tena vata re vattabbe "ekabījī puggalo ekabījitāniyato"ti.

Ekabījīkathā niṭṭhitā.

---

12. Dvādasamavagga

(123) 8. Jīvitāvoropanakathā

648. * Diṭṭhisampanno puggalo sañcicca pāṇaṁ jīvitā voropeyyāti, āmantā. Diṭṭhisampanno puggalo sañcicca mātaraṁ jīvitā voropeyya -pa- pitaraṁ jīvitā voropeyya -pa- arahantaṁ jīvitā voropeyya -pa- duṭṭhena cittena Tathāgatassa lohitaṁ uppādeyya -pa- saṁghaṁ bhindeyyāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Diṭṭhisampanno puggalo sañcicca pāṇaṁ jīvitā voropeyyāti, āmantā. Diṭṭhisampanno puggalo Satthari agāravoti, na hevaṁ vattabbe -pa- dhamme -pa- saṁghe -pa- sikkhāya agāravoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Nanu diṭṭhisampanno puggalo Satthari sagāravoti, āmantā. Hañci diṭṭhisampanno puggalo Satthari sagāravo, no ca vata re vattabbe "diṭṭhisampanno puggalo sañcicca pāṇaṁ jīvitā voropeyyā"ti. Nanu diṭṭhisampanno puggalo dhamme -pa- saṁghe -pa- sikkhāya sagāravoti, āmantā. Hañci diṭṭhisampanno puggalo sikkhāya sagāravo, no ca vata re vattabbe "diṭṭhisampanno puggalo sañcicca pāṇaṁ jīvitā voropeyyā"ti.

649. * Diṭṭhisampanno puggalo Satthari agāravoti, āmantā. Diṭṭhisampanno puggalo Buddhathūpe ohadeyya omutteyya niṭṭhubheyya Buddhathūpe apabyāmato[1] kareyyāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

---

1. Asabyākato (Sī, Ka)

* Diṭṭhisampanno puggalo sañcicca pāṇaṁ jīvitā voropeyyāti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā "seyyathāpi bhikkhave mahāsamuddo ṭhitadhammo velaṁ nātivattati. Evameva kho bhikkhave yaṁ mayā sāvakānaṁ sikkhāpadaṁ paññattaṁ, taṁ mama sāvakā jīvitahetupi nātikkamantī"ti[1] attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṁ "diṭṭhisampanno puggalo sañcicca pāṇaṁ jīvitā voropeyyā"ti.

Jīvitā voropanakathā niṭṭhitā.

---

12. Dvādasamavagga

(124) 9. Duggatikathā

650. * Diṭṭhisampannassa puggalassa pahīnā duggatīti, āmantā. Diṭṭhisampanno puggalo āpāyike rūpe rajjeyyāti, āmantā. Hañci diṭṭhisampanno puggalo āpāyike rūpe rajjeyya, no ca vata re vattabbe "diṭṭhisampannassa puggalassa pahīnā duggatī"ti.

* Diṭṭhisampannassa puggalassa pahīnā duggatīti, āmantā. Diṭṭhisampanno puggalo āpāyike sadde -pa- gandhe. Rase. Phoṭṭhabbe -pa- amanussitthiyā tiracchānagatitthiyā nāgakaññāya methunaṁ dhammaṁ paṭiseveyya. Ajeḷakaṁ paṭiggaṇheyya. Kukkuṭasūkaraṁ paṭiggaṇheyya. Hatthigavassavaḷavaṁ paṭiggaṇheyya. Tittiravaṭṭakamorakapiñjaraṁ[2] paṭiggaṇheyyāti, āmantā. Hañci diṭṭhisampanno puggalo tittiravaṭṭakamorakapiñjaraṁ paṭiggaṇheyya, no ca vata re vattabbe "diṭṭhisampannassa puggalassa pahīnā duggatī"ti.

651. * Diṭṭhisampannassa puggalassa pahīnā duggati, diṭṭhisampanno puggalo āpāyike rūpe rajjeyyāti, āmantā. Arahato pahīnā duggati, arahā āpāyike rūpe rajjeyyāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Diṭṭhisampannassa puggalassa pahīnā duggati, diṭṭhisampanno puggalo āpāyike sadde. Gandhe. Rase. Phoṭṭhabbe -pa- tittiravaṭṭakamorakapiñjaraṁ paṭiggaṇheyyāti, āmantā.

---

1. Vi 4. 421 piṭṭhe; Aṁ 3. 46 piṭṭhe; Khu 1. 142 Udāne ca.
2. ...kapiñjalaṁ (Syā, Kaṁ, I)

Arahato pahīnā duggati, arahā tittiravaṭṭakamorakapiñjaraṁ paṭiggaṇheyyāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Arahato pahīnā duggati, na ca arahā āpāyike rūpe rajjeyyāti, āmantā. Diṭṭhisampannassa puggalassa pahīnā duggati, na ca diṭṭhisampanno puggalo āpāyike rūpe rajjeyyāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Arahato pahīnā duggati, na ca arahā āpāyike sadde -pa- gandhe -pa- rase -pa- phoṭṭhabbe -pa- amanussitthiyā tiracchānagatitthiyā nāgakaññāya methunaṁ dhammaṁ paṭiseveyya. Ajeḷakaṁ paṭiggaṇheyya. Kukkuṭasūkaraṁ paṭiggaṇheyya. Hatthigavassavaḷavaṁ paṭiggaṇheyya -pa- tittiravaṭṭakamorakapiñjaraṁ paṭiggaṇheyyāti, āmantā. Diṭṭhisampannassa puggalassa pahīnā duggati, na ca diṭṭhisampanno puggalo tittiravaṭṭakamorakapiñjaraṁ paṭiggaṇheyyāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

652. + Na vattabbaṁ "diṭṭhisampannassa puggalassa pahīnā duggatī"ti, āmantā. Diṭṭhisampanno puggalo nirayaṁ upapajjeyya -pa- tiracchānayoniṁ upapajjeyya. Pettivisayaṁ upapajjeyyāti, na hevaṁ vattabbe. Tena hi diṭṭhisampannassa puggalassa pahīnā duggatīti.

Duggatikathā niṭṭhitā.

---

12. Dvādasamavagga

(125) 10. Sattamabhavikakathā

635. + Na vattabbaṁ "sattamabhavikassa puggalassa pahīnā duggatī"ti, āmantā. Sattamabhaviko puggalo nirayaṁ upapajjeyya. Tiracchānayoniṁ upapajjeyya. Pettivisayaṁ upapajjeyyāti, na hevaṁ vattabbe. Tena hi sattamabhavikassa puggalassa pahīnā duggatīti.

Sattamabhavikakathā niṭṭhitā.

Bārasamo vaggo.

+ Aṭṭhakathānulomaṁ paravādīpucchālakkhaṇaṁ. Tathāpāyaṁ pucchā sakavādissa, purimāyo ca imissaṁ duggatikathāyaṁ paravādissāti gahetabbā viya dissanti.

Tassuddānaṁ

Saṁvaro kammaṁ tatheva asaṁvaro, sabbakammaṁ savipākaṁ, saddo vipāko, saḷāyatanaṁ vipāko, sattakkhattuparamo puggalo sattakkhattuparamatāniyato, kolaṁkolapuggalo kolaṁkolatāniyato, ekabījī puggalo ekavījitāniyato, diṭṭhisampanno puggalo sañcicca pāṇaṁ jīvitā voropeyya, diṭṭhisampannassa puggalassa pahīnā duggati, tatheva sattamabhavikassāti.

---

13. Terasamavagga

(126) 1. Kappaṭṭhakathā

654. * Kappaṭṭho kappaṁ tiṭṭheyyāti, āmantā. Kappo ca saṇṭhāti Buddho ca loke uppajjatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Kappaṭṭho kappaṁ tiṭṭheyyāti, āmantā. Kappo ca saṇṭhāti saṁgho ca bhijjatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Kappaṭṭho kappaṁ tiṭṭheyyāti, āmantā. Kappo ca saṇṭhāti kappaṭṭho ca kappaṭṭhiyaṁ kammaṁ karotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Kappaṭṭho kappaṁ tiṭṭheyyāti, āmantā. Kappo ca saṇṭhāti kappaṭṭho ca puggalo kālaṁ karotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

655. * Kappaṭṭho kappaṁ tiṭṭheyyāti, āmantā. Atītaṁ kappaṁ tiṭṭheyya. Anāgataṁ kappaṁ tiṭṭheyyāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Kappaṭṭho kappaṁ tiṭṭheyyāti, āmantā. Dve kappe tiṭṭheyya. Tayo kappe tiṭṭheyya. Cattāro kappe tiṭṭheyyāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

656. * Kappaṭṭho kappaṁ tiṭṭheyyāti, āmantā. Kappaṭṭho kappe ḍayhante kattha gacchatīti? Aññaṁ lokadhātuṁ gacchatīti. Mato gacchati, vehāsaṁ gacchatīti? Mato gacchatīti. Kappaṭṭhiyaṁ kammaṁ aparāpariyavepakkanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.[1] Vehāsaṁ gacchatīti, āmantā[1]. Kappaṭṭho iddhimāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Kappaṭṭho iddhimāti, āmantā.

1-1. Vehāsaṁ gacchatīti (?) ayaṁ hi paravādissa paṭiññāyeva, 331 piṭṭhe navamapantiyaṁ viya.

Kappaṭṭhena chandiddhipādo bhāvito vīriyiddhipādo bhāvito cittiddhipādo bhāvito vīmaṁsiddhipādo bhāvitoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

657. + Na vattabbaṁ "kappaṭṭho kappaṁ tiṭṭheyyā"ti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā—

"Āpāyiko nerayiko, kappaṭṭho saṁghabhedako.
Vaggarato adhammaṭṭho, yogakkhemā padhaṁsati.
Saṁghaṁ samaggaṁ bhetvāna[1], kappaṁ nirayamhi paccatī"ti[2].

Attheva suttantoti, āmantā. Tena hi kappaṭṭho kappaṁ tiṭṭheyyāti.

Kappaṭṭhakathā niṭṭhitā.

---

13. Terasamavagga

(127) 2. Kusalapaṭilābhakathā

658. * Kappaṭṭho kusalaṁ cittaṁ na paṭilabheyyāti, āmantā. Kappaṭṭho dānaṁ dadeyyāti, āmantā. Hañci kappaṭṭho dānaṁ dadeyya, no ca vata re vattabbe "kappaṭṭho kusalaṁ cittaṁ na paṭilabheyyā"ti.

* Kappaṭṭho kusalaṁ cittaṁ na paṭilabheyyāti, āmantā. Kappaṭṭho cīvaraṁ dadeyya -pa- piṇḍapātaṁ dadeyya -pa- senāsanaṁ dadeyya -pa- gilānapaccayabhesajja parikkhāraṁ dadeyya. Khādanīyaṁ dadeyya. Bhojanīyaṁ dadeyya. Pānīyaṁ dadeyya. Cetiyaṁ vandeyya. Cetiye mālaṁ āropeyya. Gandhaṁ āropeyya. Vilepanaṁ āropeyya -pa- cetiyaṁ abhidakkhiṇaṁ[3] kareyyāti, āmantā. Hañci kappaṭṭho cetiyaṁ abhidakkhiṇaṁ kareyya, no ca vata re vattabbe "kappaṭṭho kusalaṁ cittaṁ na paṭilabheyyā"ti -pa-.

---

1. Bhinditvā (Sī, Ka)　2. Vi 4. 369 piṭṭhe; Aṁ 3. 315 piṭṭhe; Khu 1. 203 piṭṭhepi.
3. Padakkhiṇaṁ (I)

659. + Kappaṭṭho kusalaṁ cittaṁ paṭilabheyyāti, āmantā. Tato vuṭṭhānaṁ kusalaṁ cittaṁ paṭilabheyyāti, āmantā. Rūpāvacaraṁ -pa-. Arūpāvacaraṁ -pa-. Lokuttaraṁ kusalaṁ cittaṁ paṭilabheyyāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

Kusalapaṭilābhakathā niṭṭhitā.

---

13. Terasamavagga

(128) 3. Anantarāpayuttakathā

660. + Anantarāpayutto puggalo sammattaniyāmaṁ okkameyyāti, āmantā. Micchattaniyāmañca sammattaniyāmañca ubho okkameyyāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

+ Anantarāpayutto puggalo sammattaniyāmaṁ okkameyyāti, āmantā. Nanu taṁ kammaṁ payuttaṁ kukkuccaṁ uppāditaṁ vippaṭisāriyaṁ janitanti, āmantā. Hañci taṁ kammaṁ payuttaṁ kukkuccaṁ uppāditaṁ vippaṭisāriyaṁ janitaṁ, no ca vata re vattabbe "anantarāpayutto puggalo sammataniyāmaṁ okkameyyā"ti.

661. * Anantarāpayutto puggalo abhabbo sammattaniyāmaṁ okkamitunti, āmantā. Mātā jīvitā voropitā. Pitā jīvitā voropito. Arahā jīvitā voropito. Duṭṭhena cittena Tathāgatassa lohitaṁ uppāditaṁ. Saṁgho bhinnoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Anantarāpayutto puggalo taṁ kammaṁ paṭisaṁharitvā kukkuccaṁ Paṭivinodetvā vippaṭisāriyaṁ paṭivinetvā[1] abhabbo sammattaniyāmaṁ okkamitunti, āmantā. Mātā jīvitā voropitā. Pitā Jīvitā voropito -pa-. Saṁgho bhinnoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Anantarāpayutto puggalo taṁ kammaṁ paṭisaṁharitvā kukkuccaṁ paṭivinodetvā vippaṭisāriyaṁ paṭivinetvā abhabbo sammattaniyāmaṁ okkamitunti, āmantā. Nanu taṁ kammaṁ paṭisaṁhataṁ kukkuccaṁ paṭivinoditaṁ vippaṭisāriyaṁ paṭivinītanti, āmantā. Hañci taṁ kammaṁ paṭisaṁhaṭaṁ kukkuccaṁ paṭivinoditaṁ

---

1. Paṭivinodetvā (Sī, I, ka)

vippaṭisāriyaṁ paṭivinītaṁ, no ca vata re vattabbe “anantarāpayutto puggalo taṁ kammaṁ paṭisaṁharitvā kukkuccaṁ paṭivinodetvā vippaṭisāriyaṁ paṭivinetvā abhabbo sammattaniyāmaṁ okkamitun”ti.

662. + Anantarāpayutto puggalo sammattaniyāmaṁ okkameyyāti, āmantā. Nanu taṁ kammaṁ payutto āsīti, āmantā. Hañci taṁ kammaṁ payutto āsi, no ca vata re vattabbe “anantarāpayutto puggalo sammattaniyāmaṁ okkameyyāti.

Anantarāpayuttakathā niṭṭhitā.

---

13. Terasamavagga

(129) 4. Niyatassaniyāmakathā

663. * Niyato niyāmaṁ okkamatīti, āmantā. Micchattaniyato sammattaniyāmaṁ okkamati, sammattaniyato micchattaniyāmaṁ okkamatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Niyato niyāmaṁ okkamatīti, āmantā. Pubbe maggaṁ bhāvetvā pacchā niyāmaṁ okkamatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Pubbe sotāpattimaggaṁ bhāvetvā pacchā sotāpattiniyāmaṁ okkamatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Pubbe sakadāgāmi -pa- anāgāmi -pa- arahattamaggaṁ bhāvetvā pacchā arahattaniyāmaṁ okkamatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Pubbe satipaṭṭhānaṁ -pa-. Sammappadhānaṁ. Iddhipādaṁ. Indriyaṁ. Balaṁ. Bojjhaṅgaṁ bhāvetvā pacchā niyāmaṁ okkamatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

664. + Na vattabbaṁ “niyato niyāmaṁ okkamatī’ti, āmantā. Bhabbo bodhisatto tāya jātiyā dhammaṁ nābhisametunti, na hevaṁ vattabbe. Tena hi niyato niyāmaṁ okkamatīti.

Niyatassa niyāmakathā niṭṭhitā.

13. Terasamavagga

(130) 5. Nivutakathā

665. * Nivuto nīvaraṇaṁ jahatīti, āmantā. Ratto rāgaṁ jahati. Duṭṭho dosaṁ jahati. Mūḷho mohaṁ jahati. Kiliṭṭho kilese jahatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Rāgena rāgaṁ jahati. Dosena dosaṁ jahati. Mohena mohaṁ jahati. Kilesehi kilese jahatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Rāgo cittasampayutto, maggo cittasampayuttoti, āmantā. Dvinnaṁ phassānaṁ -pa-. Dvinnaṁ cittānaṁ samodhānaṁ hotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Rāgo akusalo, maggo kusaloti, āmantā. Kusalākusalā sāvajjānavajjā hīnapaṇītā kaṇhasukkasappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṁ āgacchantīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

666. * Kusalākusalā sāvajjānavajjā hīnapaṇītā kaṇhasukkasappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṁ āgacchantīti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā "cattārimāni bhikkhave suvidūravidūrāni. Katamāni cattāri, nabhañca bhikkhave pathavī ca idaṁ paṭhamaṁ suvidūravidūraṁ -pa-. Tasmā sataṁ dhammo asabbhi ārakā"ti attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṁ "kusalākusalā -pa- sammukhībhāvaṁ āgacchantī"ti.

* Nivuto nīvaraṇaṁ jahatīti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā "so evaṁ samāhite citte parisuddhe pariyodāte anaṅgaṇe vigatūpakkilese mudubhūte kammaniye ṭhite āneñjappatte āsavānaṁ khayañāṇāya cittaṁ abhininnāmetī"ti attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṁ "nivuto nīvaraṇaṁ jahatī"ti -pa-.

667. * Na vattabbaṁ "nivuto nīvaraṇaṁ jahatī"ti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā "tassa evaṁ jānato evaṁ passato kāmāsavāpi cittaṁ vimuccati -pa-. Avijjāsavāpi cittaṁ vimuccatī"ti attheva suttantoti, āmantā. Tena hi nivuto nīvaraṇaṁ jahatīti.

Nivutakathā niṭṭhitā.

13. Terasamavagga

(131) 6. Sammukhībhūtakathā

668. * Sammukhībhūto saṁyojanaṁ jahatīti, āmantā. Ratto rāgaṁ jahati. Duṭṭho dosaṁ jahati. Mūḷho mohaṁ jahati. Kiliṭṭho kilese jahatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Rāgena rāgaṁ jahati. Dosena dosaṁ jahati. Mohena mohaṁ jahati. Kilesehi kilese jahatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Rāgo cittasampayutto, maggo cittasampayuttoti, āmantā. Dvinnaṁ phassānaṁ -pa-. Dvinnaṁ cittānaṁ samodhānaṁ hotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Rāgo akusalo, maggo kusaloti, āmantā. Kusalākusalā sāvajjānavajjā hīnapaṇītā kaṇhasukkasappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṁ āgacchantīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

669. * Kusalākusalā -pa- sammukhībhāvaṁ āgacchantīti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā "cattārimāni bhikkhave suvidūravidūrāni. Katamāni cattāri, nabhañca bhikkhave pathavī ca idaṁ paṭhamaṁ suvidūravidūraṁ -pa-. Tasmā sataṁ dhammo asabbhi ārakā"ti attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṁ "kusalākusalā -pa- sammukhībhāvaṁ āgacchantī"ti.

* Sammukhībhūto saṁyojanaṁ jahatīti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā "so evaṁ samāhite citte -pa- āsavānaṁ khayañāṇāya cittaṁ abhininnāmetī"ti attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṁ "sammukhībhūto saṁyojanaṁ jahatī"ti.

670. + Na vattabbaṁ "sammukhībhūto saṁyojanaṁ jahatī"ti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā "tassa evaṁ jānato evaṁ passato kāmāsavāpi cittaṁ vimuccati -pa- avijjāsavāpi cittaṁ vimuccatī"ti attheva suttantoti, āmantā. Tena hi sammukhībhūto saṁyojanaṁ jahatīti.

Sammukhībhūtakathā niṭṭhitā.

13. Terasamavagga

(132) 7. Samāpanno-assādetikathā

671. * Samāpanno assādeti, jhānanikanti jhānārammaṇāti, āmantā. Taṁ jhānaṁ tassa jhānassa ārammaṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Taṁ jhānaṁ tassa jhānassa ārammaṇanti, āmantā. Tena phassena taṁ phassaṁ phusati, tāya vedanāya taṁ vedanaṁ vedeti, tāya saññāya taṁ saññaṁ sañjānāti, tāya cetanāya taṁ cetanaṁ ceteti, tena cittena taṁ cittaṁ cinteti, tena vitakkena taṁ vitakkaṁ vitakketi, tena vicārena taṁ vicāraṁ vicāreti, tāya pītiyā taṁ pītiṁ piyāyati, tāya satiyā taṁ satiṁ sarati, tāya paññāya taṁ paññaṁ pajānātīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Jhānanikanti cittasampayuttā, jhānaṁ cittasampayuttanti, āmantā. Dvinnaṁ phassānaṁ -pa-. Dvinnaṁ cittānaṁ samodhānaṁ hotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Jhānanikanti akusalaṁ, jhānaṁ kusalanti, āmantā. Kusalākusalā sāvajjānavajjā hīnapaṇītā kaṇhasukkasappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṁ āgacchantīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

672. * Kusalākusalā sāvajjānavajjā hīnapaṇītā kaṇhasukkasappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṁ āgacchantīti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā "cattārimāni bhikkhave suvidūravidūrāni. Katamāni cattāri, nabhañca bhikkhave pathavī ca idaṁ paṭhamaṁ suvidūravidūraṁ -pa-. Tasmā sataṁ dhammo asabbhi ārakā"ti attheva suttantoti, āmantā. Tena hi ca vattabbaṁ "kusalākusalā sāvajjānavajjā hīnapaṇītā kaṇhasukkasappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṁ āgacchantī"ti.

673. + Na vattabbaṁ "samāpanno assādeti, jhānanikanti jhānārammaṇā"ti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā "idha bhikkhave bhikkhu vivicceva kāmehi vivicca akusalehi dhammehi paṭhamaṁ jhānaṁ upasampajja viharati, so taṁ assādeti taṁ nikāmeti tena ca vittiṁ āpajjati. Vitakkavicārānaṁ vūpasamā -pa- dutiyaṁ jhānaṁ -pa- tatiyaṁ jhānaṁ -pa- catutthaṁ jhānaṁ upasampajja

viharati, so taṁ assādeti taṁ nikāmeti tena ca vittiṁ āpajjatī”ti[1] attheva suttantoti, āmantā. Tena hi samāpanno assādeti, jhānanikanti jhānārammaṇāti.

Samāpanno assādetikathā niṭṭhitā.

---

13. Terasamavagga

(133) 8. Asātarāgakathā

674. * Atthi asātarāgoti, āmantā. Dukkhābhinandino sattā, atthi keci dukkhaṁ patthenti pihenti esanti gavesanti pariyesanti dukkhaṁ ajjhosāya tiṭṭhantīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Nanu sukhābhinandino sattā, atthi keci sukhaṁ patthenti pihenti esanti gavesanti pariyesanti sukhaṁ ajjhosāya tiṭṭhantīti, āmantā. Hañci sukhābhinandino sattā, atthi keci sukhaṁ patthenti pihenti esanti gavesanti pariyesanti sukhaṁ ajjhosāya tiṭṭhanti, no ca vata re vattabbe “atthi asātarāgo”ti.

* Atthi asātarāgoti, āmantā. Dukkhāya vedanāya rāgānusayo anuseti, sukhāya vedanāya paṭighānusayo anusetīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Nanu sukhāya vedanāya rāgānusayo anuseti, dukkhāya vedanāya paṭighānusayo anusetīti, āmantā. Hañci sukhāya vedanāya rāgānusayo anuseti, dukkhāya vedanāya paṭighānusayo anuseti, no ca vata re vattabbe “atthi asātarāgo”ti.

675. + Na vattabbaṁ “atthi asātarāgo”ti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā “so evaṁ anurodhavirodhaṁ samāpanno yaṁ kiñci vedanaṁ vedayati sukhaṁ vā dukkha vā adukkhamasukhaṁ vā, so taṁ vedanaṁ abhinandati abhivadati ajjhosāya tiṭṭhatī”ti[2] attheva suttantoti, āmantā. Tena hi atthi asātarāgoti.

Asātarāgakathā niṭṭhitā.

---

1. Aṁ 1. 441 piṭṭhe.
2. Ma 1. 333 piṭṭhe mahātaṇhāsaṅkhaye.

13. Terasamavagga

(134) 9. Dhammataṇhā-abyākatātikathā

676. * Dhammataṇhā abyākatāti, āmantā. Vipākābyākatā kiriyābyākatā rūpaṁ nibbānaṁ cakkhāyatanaṁ -pa- phoṭṭhabbāyatananti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Dhammataṇhā abyākatāti, āmantā. Rūpataṇhā abyākatāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Dhammataṇhā abyākatāti, āmantā. Saddataṇhā -pa-. Gandhataṇhā -pa-. Rasataṇhā -pa-. Phoṭṭhabbataṇhā abyākatāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Rūpataṇhā akusalāti, āmantā. Dhammataṇhā akusalāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Saddataṇhā -pa-. Phoṭṭhabbataṇhā akusalāti, āmantā. Dhammataṇhā akusalāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

677. * Dhammataṇhā abyākatāti, āmantā. Nanu taṇhā akusalā vuttā Bhagavatāti, āmantā. Hañci taṇhā akusalā vuttā Bhagavatā, no ca vata re vatabbe "dhammataṇhā abyākatā"ti.

* Dhammataṇhā abyākatāti, āmantā. Nanu lobho akusalo vutto Bhagavatā, dhammataṇhā lobhoti, āmantā. Hañci lobho akusalo vutto Bhagavatā, dhammataṇhā lobho, no ca vata re vattabbe "dhammataṇhā abyākatā"ti.

678. * Dhammataṇhā lobho abyākatoti, āmantā. Rūpataṇhā lobho abyākatoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Dhammataṇhā lobho abyākatoti, āmantā. Saddataṇhā -pa-. Phoṭṭhabbataṇhā lobho abyākatoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Rūpataṇhā lobho akusaloti, āmantā. Dhammataṇhā lobho akusaloti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Saddataṇhā -pa-. Phoṭṭhabbataṇhā lobho akusaloti, āmantā. Dhammataṇhā lobho akusaloti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

679. * Dhammataṇhā abyākatāti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā "yāyaṁ taṇhā ponobbhavikā nandīrāgasahagatā tatratatrābhinandinī. Seyyathidaṁ, kāmataṇhā bhavataṇhā vibhavataṇhā"ti[1] attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṁ "dhammataṇhā abyākatā"ti.

680. + Na vattabbaṁ "dhammataṇhā abyākatā"ti, āmantā. Nanu sā dhammataṇhāti, āmantā. Hañci sā dhammataṇhā, tena vata re vattabbe "dhammataṇhā abyākatā"ti.

Dhammataṇhā abyākatātikathā niṭṭhitā.

---

13. Terasamavagga

(135) 10. Dhammataṇhānadukkhasamudayotikathā

681. * Dhammataṇhā na dukkhasamudayoti, āmantā. Rūpataṇhā na dukkhasamudayoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Dhammataṇhā na dukkhasamudayoti, āmantā. Saddataṇhā -pa-. Gandhataṇhā -pa-. Rasataṇhā -pa-. Phoṭṭhabbataṇhā na dukkhasamudayoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Rūpataṇhā dukkhasamudayoti, āmantā. Dhammataṇhā dukkhasamudayoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Saddataṇhā -pa-. Gandhataṇhā -pa-. Rasataṇhā -pa-. Phoṭṭhabbataṇhā dukkhasamudayoti, āmantā. Dhammataṇhā dukkhasamudayoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

682. * Dhammataṇhā na dukkhasamudayoti, āmantā. Nanu taṇhā dukkhasamudayo vutto Bhagavatāti, āmantā. Hañci taṇhādukkhasamudayo vutto Bhagavatā, no ca vata re vattabbe "dhammataṇhā na dukkhasamudayo"ti. Dhammataṇhā na dukkhasamudayoti, āmantā. Nanu lobho dukkhasamudayo vutto Bhagavatā, dhammataṇhā lobhoti, āmantā. Hañci lobho

---

1. Vi 3. 15 piṭṭhe; Dī 2. 246 piṭṭhādīsu ca.

dukkhasamudayo vutto Bhagavatā, dhammataṇhā lobho, no ca vata re vattabbe "dhammataṇhā na dukkhasamudayo"ti.

683. * Dhammataṇhā lobho na dukkhasamudayoti, āmantā. Rūpataṇhā lobho na dukkhasamudayoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Dhammataṇhā lobho na dukkhasamudayoti, āmantā. Saddataṇhā -pa-. Gandhataṇhā -pa-. Rasataṇhā -pa-. Phoṭṭhabbataṇhā lobho na dukkhasamudayoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Rūpataṇhā lobho dukkhasamudayoti, āmantā. Dhammataṇhā lobho dukkhasamudayoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Saddataṇhā -pa-. Phoṭṭhabbataṇhā lobho dukkhasamudayoti, āmantā. Dhammataṇhā lobho dukkhasamudayoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

684. * Dhammataṇhā na dukkhasamudayoti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā "yāyaṁ taṇhā ponobbhavikā nandīrāgasahagatā tatratatrābhinandinī. Seyyathidaṁ, kāmataṇhā bhavataṇhā vibhavataṇhā"ti atthevasuttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṁ "dhammataṇhā na dukkhasamudayo"ti.

685. + Na vattabbaṁ "dhammataṇhā na dukkhasamudayo"ti, āmantā. Nanu sā dhammataṇhāti, āmantā. Hañci sā dhammataṇhā, tena vata re vattabbe "dhammataṇhā na dukkhasamudayo"ti.

Dhammataṇhā na dukkhasamudayotikathā niṭṭhitā.

Terasamo vaggo.

Tassuddānaṁ

Kappaṭṭho kappaṁ tiṭṭheyya, kappaṭṭho kusalaṁ cittaṁ na paṭilabheyya, anantarāpayutto puggalo sammattaniyāmaṁ okkameyya, niyato niyāmaṁ okkamati, nivuto nīvaraṇaṁ jahati, sammukhībhūto saṁyojanaṁ jahati, jhānanikanti, asātarāgo, dhammataṇhā abyākatā, dhammataṇhā na dukkhasamudayoti.

14. Cuddasamavagga

(136) 1. Kusalākusalapaṭisandahanakathā

686. Akusalamūlaṁ paṭisandahati kusalamūlanti, āmantā. Yā akusalassa uppādāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhi, sāva kusalassa uppādāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Akusalamūlaṁ paṭisandahati kusalamūlaṁ, na vattabbaṁ "yā akusalassa uppādāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhi, sāva kusalassa uppādāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhī"ti, āmantā. Kusalaṁ anāvaṭṭentassa[1] uppajjati -pa- appaṇidahantassa uppajjatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Nanu kusalaṁ āvaṭṭentassa uppajjati -pa- paṇidahantassa uppajjatīti, āmantā. Hañci kusalaṁ āvaṭṭentassa uppajjati -pa- paṇidahantassa uppajjati, no ca vata re vattabbe "akusalamūlaṁ paṭisandahati kusalamūlan"ti.

687. * Akusalamūlaṁ paṭisandahati kusalamūlanti, āmantā. Akusalamūlaṁ ayoniso manasikaroto uppajjatīti, āmantā. Kusalaṁ ayoniso manasikaroto uppajjatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Nanu kusalaṁ yoniso manasikaroto uppajjatīti, āmantā. Hañci kusalaṁ yoniso manasikaroto uppajjati, no ca vata re vattabbe "akusalamūlaṁ paṭisandahati kusalamūlan"ti.

* Akusalamūlaṁ paṭisandahati kusalamūlanti, āmantā. Kāmasaññāya anantarā nekkhammasaññā uppajjati, byāpādasaññāya anantarā abyāpādasaññā uppajjati, vihiṁsāsaññāya anantarā avihiṁsāsaññā uppajjati, byāpādassa anantarā mettā uppajjati, vihiṁsāya anantarā karuṇā uppajjati, aratiyā anantarā muditā uppajjati, paṭighassa anantarā upekkhā uppajjatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

688. * Kusalamūlaṁ paṭisandahati akusalamūlanti, āmantā. Yā kusalassa uppādāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhi, sāva akusalassa uppādāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

---

1. Anāvaṭṭantassa (Sī, I, Ka), anāvajjantassa (Syā, Kaṁ)

* Kusalamūlaṁ paṭisandahati akusalamūlaṁ na vattabbaṁ “yā kusalassa uppādāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhi, sāva akusalassa uppādāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhī”ti, āmantā. Akusalaṁ anāvaṭṭentassa uppajjati -pa- appaṇidahantassa uppajjatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Nanu akusalaṁ āvaṭṭentassa uppajjati -pa- paṇidahantassa uppajjatīti, āmantā. Hañci akusalaṁ āvaṭṭentassa uppajjati -pa- paṇidahantassa uppajjati, no ca vata re vattabbe “kusalamūlaṁ paṭisandahati akusalamūlan”ti.

689. * Kusalamūlaṁ paṭisandahati akusalamūlanti, āmantā. Kusalaṁ yoniso manasikaroto uppajjatīti, āmantā. Akusalaṁ yoniso manasikaroto uppajjatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Nanu akusalaṁ ayoniso manasikaroto uppajjatīti, āmantā. Hañci akusalaṁ ayoniso manasikaroto uppajjati, no ca vata re vattabbe “kusalamūlaṁ paṭisandahati akusalamūlan”ti.

* Kusalamūlaṁ paṭisandahati akusalamūlanti, āmantā. Nekkhammasaññāya anantarā kāmasaññā uppajjati, abyāpādasaññāya anantarā byāpādasaññā uppajjati, avihiṁsāsaññāya anantarā vihiṁsāsaññā uppajjati, mettāya anantarā byāpādo uppajjati, karuṇāya anantarā vihiṁsā uppajjati, muditāya anantarā arati uppajjati, upekkhāya anantarā paṭighaṁ uppajjatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

690. + Na vattabbaṁ “akusalamūlaṁ paṭisandahati kusalamūlaṁ, kusalamūlaṁ paṭisandahati akusalamūlan”ti, āmantā. Nanu yasmiññeva vatthusmiṁ rajjati, tasmiññeva vatthusmiṁ virajjati. Yasmiññeva vatthusmiṁ virajjati, tasmiññeva vatthusmiṁ rajjatīti, āmantā. Hañci yasmiññeva vatthusmiṁ rajjati, tasmiññeva vatthusmiṁ virajjati. Yasmiññeva vatthusmiṁ virajjati, tasmiññeva vatthusmiṁ rajjati, tena vata re vattabbe “akusalamūlaṁ paṭisandahati kusalamūlaṁ, kusalamūlaṁ paṭisandahati akusalamūlan”ti.

Kusalākusalapaṭisandahanakathā niṭṭhitā.

14. Cuddasamavagga

(137) 2. Saḷāyatanuppattikathā

691. * Saḷāyatanaṁ apubbaṁ acarimaṁ mātukucchismiṁ saṇṭhātīti, āmantā. Sabbaṅgapaccaṅgī ahīnindriyo mātukucchismiṁ okkamatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Upapattesiyena cittena cakkhāyatanaṁ saṇṭhātīti, āmantā. Upapattesiyena cittena hatthā saṇṭhanti, pādā saṇṭhanti, sīsaṁ saṇṭhāti, kaṇṇo saṇṭhāti, nāsikā saṇṭhāti, mukhaṁ saṇṭhāti, dantā saṇṭhantīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Upapattesiyena cittena sotāyatanaṁ -pa- ghānāyatanaṁ -pa- jivhāyatanaṁ saṇṭhātīti, āmantā. Upapattesiyena cittena hatthā saṇṭhanti, pādā saṇṭhanti, sīsaṁ saṇṭhāti, kaṇṇo saṇṭhāti, nāsikā saṇṭhāti, mukhaṁ saṇṭhāti, dantā saṇṭhantīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

692. + Mātukucchigatassa pacchā cakkhāyatanaṁ uppajjatīti, āmantā. Mātukucchismiṁ cakkhupaṭilābhāya kammaṁ karotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Mātukucchigatassa pacchā sotāyatanaṁ -pa- ghānāyatanaṁ -pa- jivhāyatanaṁ uppajjatīti, āmantā. Mātukucchismiṁ jivhāpaṭilābhāya kammaṁ karotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Mātukucchigatassapacchā kesā, lomā, nakhā, dantā, aṭṭhī uppajjantīti, āmantā. Mātukucchismiṁ aṭṭhipaṭilābhāya kammaṁ karotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Na vattabbaṁ "mātukucchigatassa pacchā kesā, lomā nakhā, dantā, aṭṭhī uppajjantī"ti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā—

"Paṭhamaṁ kalalaṁ hoti, kalalā hoti abbudaṁ.
Abbudā jāyate pesi[1], pesi nibbattate[2] ghano.
Ghanā pasākhā jāyanti, kesā lomā nakhāpi ca.

---

1. Pesī (Syā, Kaṁ, I) 2. Nibbattatī (Sī, Syā, Saṁ 1. 208 piṭṭhe), nibbattati (I, Ka)

Yañcassa bhuñjati mātā, annaṁ pānañca bhojanaṁ.
Tena so tattha yāpeti, mātukucchigato naro”ti[1].

Attheva suttantoti, āmantā. Tena hi mātukucchigatassa pacchā kesā, lomā, nakhā, dantā, aṭṭhī uppajjantīti.

Saḷāyatanuppattikathā niṭṭhitā.

---

14. Cuddasamavagga

(138) 3. Anantarapaccayakathā

693. * Cakkhuviññāṇassa anantarā sotaviññāṇaṁ uppajjatīti, āmantā. Yā cakkhuviññāṇassa uppādāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhi, sāva sotaviññāṇassa uppādāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Cakkhuviññāṇassa anantarā sotaviññāṇaṁ uppajjati, na vattabbaṁ “yā cakkhuviññāṇassa uppādāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhi, sāva sotaviññāṇassa uppadāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhī”ti, āmantā. Sotaviññāṇaṁ anāvaṭṭentassa uppajjati -pa- appaṇidahantassa uppajjatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Nanu sotaviññāṇaṁ āvaṭṭentassa uppajjati -pa- paṇidahantassa uppajjatīti, āmantā. Hañci sotaviññāṇaṁ āvaṭṭentassa uppajjati -pa- paṇidahantassa uppajjati, no ca vata re vattabbe “cakkhuviññāṇassa anantarā sotaviññāṇaṁ uppajjatī”ti.

694. * Cakkhuviññāṇassa anantarā sotaviññāṇaṁ uppajjatīti, āmantā. Cakkhuviññāṇaṁ rūpanimittaṁ manasikaroto uppajjatīti, āmantā. Sotaviññāṇaṁ rūpanimittaṁ manasikaroto uppajjatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Cakkhuviññāṇaṁ rūpārammaṇaññeva na aññārammaṇanti, āmantā. Sotaviññāṇaṁ rūpārammaṇaññeva na aññārammaṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Cakkhuñca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviññāṇanti, āmantā. Cakkhuñca paṭicca rūpe ca uppajjati sotaviññāṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

---

1. Saṁ 1. 208 piṭṭhe.

* Cakkhuñca paṭicca rūpe ca uppajjati sotaviññāṇanti, āmantā. “Cakkhuñca paṭicca rūpe ca uppajjati sotaviññāṇan”ti attheva suttantoti, natthi. “Cakkhuñca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviññāṇan”ti attheva suttantoti, āmantā. Hañci “cakkhuñca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviññāṇan”ti attheva suttanto, no ca vata re vattabbe “cakkhuñca paṭicca rūpe ca uppajjati sotaviññāṇan”ti.

* Cakkhuviññāṇassa anantarā sotaviññāṇaṁ uppajjatīti, āmantā. Taññeva cakkhuviññāṇaṁ taṁ sotaviññāṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

695. * Sotaviññāṇassa anantarā ghānaviññāṇaṁ uppajjati -pa-. Ghānaviññāṇassa anantarā jivhāviññāṇaṁ uppajjati -pa-. Jivhāviññāṇassa anantarā kāyaviññāṇaṁ uppajjatīti, ṇamantā. Yā jivhāviññāṇassa uppādāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhi, sāva kāyaviññāṇassa uppādāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Jivhāviññāṇassa anantarā kāyaviññāṇaṁ uppajjati, na vattabbaṁ “yā jivhāviññāṇassa uppādāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhi, sāva kāyaviññāṇassa uppādāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhī”ti, āmantā. Kāyaviññāṇaṁ anāvaṭṭentassa uppajjati -pa- appaṇidahantassa uppajjatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Nanu kāyaviññāṇaṁ āvaṭṭentassa uppajjati -pa- paṇidahantassa uppajjatīti, āmantā. Hañci kāyaviññāṇaṁ āvaṭṭentassa uppajjati -pa- paṇidahantassa uppajjati, no ca vata re vattabbe “jivhāviññāṇassa anantarā kāyaviññāṇaṁ uppajjatī”ti.

696. * Jivhāviññāṇassa anantarā kāyaviññāṇaṁ uppajjatīti, āmantā. Jivhāviññāṇaṁ rasanimittaṁ manasikaroto uppajjatīti, āmantā. Kāyaviññāṇaṁ rasanimittaṁ manasikaroto uppajjatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Jivhāviññāṇaṁ rasārammaṇaññeva na aññārammaṇanti, āmantā. Kāyaviññāṇaṁ rasārammaṇaññeva na aññārammaṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Jivhañca paṭicca rase ca uppajjati jivhāviññāṇanti, āmantā. Jivhañca paṭicca rase ca uppajjati kāyaviññāṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Jivhañca paṭicca rase ca uppajjati kāyaviññāṇanti, āmantā. “Jivhañca paṭicca rase ca uppajjati kāyaviññāṇan”ti attheva suttantoti, natthi.

“Jivhañca paṭicca rase ca uppajjati jivhāviññāṇan”ti attheva suttantoti, āmantā. Hañci “jivhañca paṭicca rase ca uppajjati jivhāviññāṇan”ti attheva suttantoti, no ca vata re vattabbe “jivhañca paṭicca rase ca uppajjati kāyaviññāṇan”ti.

* Jivhāviññāṇassa anantarā kāyaviññāṇaṁ uppajjatīti, āmantā. Taññeva jivhāviññāṇaṁ taṁ kāyaviññāṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

697. + Na vattabbaṁ “pañcaviññāṇā aññamaññassa samanantarā uppajjantī”ti, āmantā. Nanu atthi koci naccati, gāyati, vādeti, rūpañca passati, saddañca suṇāti, gandhañca ghāyati, rasañca sāyati, phoṭṭhabbañca phusatīti, āmantā. Hañci atthi koci naccati, gāyati, vādeti, rūpañca passati, saddañca suṇāti, gandhañca ghāyati, rasañca sāyati, phoṭṭhabbañca phusati, tena vata re vattabbe “pañcaviññāṇā aññamaññassa samanantarā uppajjantī”ti.

Anantarapaccayakathā niṭṭhitā.

---

14. Cuddasamavagga

(139) 4. Ariyarūpakathā

698. * Ariyarūpaṁ mahābhūtānaṁ upādāyāti, āmantā. Ariyarūpaṁ kusalanti, āmantā. Mahābhūtā kusalāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Mahābhūtā abyākatāti, āmantā. Ariyarūpaṁ abyākatanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Ariyarūpaṁ mahābhūtānaṁ upādāyāti, āmantā. Ariyarūpaṁ anāsavaṁ asaṁyojaniyaṁ aganthaniyaṁ anoghaniyaṁ ayoganiyaṁ anīvaraṇiyaṁ aparāmaṭṭhaṁ anupādāniyaṁ asaṁkilesiyanti, āmantā. Mahābhūtā anāsavā -pa- asaṁkilesiyāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Mahābhūtā sāsavā saṁyojaniyā -pa- saṁkilesiyāti, āmantā. Ariyarūpaṁ sāsavaṁ saṁyojaniyaṁ -pa- saṁkilesiyanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

699. + Na vattabbaṁ “ariyarūpaṁ mahābhūtānaṁ upādāyā”ti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā “yaṁ kiñci bhikkhave rūpaṁ cattāri mahābhūtāni catunnañca

mahābhūtānaṁ upādāyarūpan”ti[1] attheva suttantoti, āmantā. Tena hi ariyarūpaṁ mahābhūtānaṁ upādāyāti.

Ariyarūpakathā niṭṭhitā.

---

14. Cuddasamavagga

(140) 5. Añño-anusayotikathā

700. * Añño kāmarāgānusayo aññaṁ kāmarāgapariyuṭṭhānanti, āmantā. Añño kāmarāgo aññaṁ kāmarāgapariyuṭṭhānanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sveva kāmarāgo taṁ kāmarāgapariyuṭṭhānanti, āmantā. Sveva kāmarāgānusayo taṁ kāmarāgapariyuṭṭhānanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Añño paṭighānusayo aññaṁ paṭighapariyuṭṭhānanti, āmantā. Aññaṁ paṭighaṁ aññaṁ paṭighapariyuṭṭhānanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Taññeva paṭighaṁ taṁ paṭighapariyuṭṭhānanti, āmantā. Sveva paṭighānusayo taṁ paṭighapariyuṭṭhānanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Añño mānānusayo aññaṁ mānapariyuṭṭhānanti, āmantā. Añño māno aññaṁ mānapariyuṭṭhānanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sveva māno taṁ mānapariyuṭṭhānanti, āmantā. Sveva mānānusayo taṁ mānapariyuṭṭhānanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Añño diṭṭhānusayo aññaṁ diṭṭhipariyuṭṭhānanti, āmantā. Aññā diṭṭhi aññaṁ diṭṭhipariyuṭṭhānanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sāva diṭṭhi taṁ diṭṭhipariyuṭṭhānanti, āmantā. Sveva diṭṭhānusayo taṁ diṭṭhipariyuṭṭhānanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Añño vicikicchānusayo aññaṁ vicikicchāpariyuṭṭhānanti, āmantā. Aññā vicikicchā aññaṁ vicikicchāpariyuṭṭhānanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sāva vicikicchā taṁ vicikicchāpariyuṭṭhānanti, āmantā. Sveva vicikicchānusayo taṁ vicikiccāpariyuṭṭhānanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

---

1. Ma 1. 282 piṭṭhe; Aṁ 3. 543 piṭṭhe ca.

* Añño bhavarāgānusayo aññaṁ bhavarāgapariyuṭṭhānanti, āmantā. Añño bhavarāgo aññaṁ bhavarāgapariyuṭṭhānanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sveva bhavarāgo taṁ bhavarāgapariyuṭṭhānanti, āmantā. Sveva bhavarāgānusayo taṁ bhavarāgapariyuṭṭhānanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Añño avijjānusayo aññaṁ avijjāpariyuṭṭhānanti, āmantā. Aññā avijjā aññaṁ avijjāpariyuṭṭhānanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sāva avijjā taṁ avijjāpariyuṭṭhānanti, āmantā. Sveva avijjānusayo taṁ avijjāpariyuṭṭhānanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

701. + Na vattabbaṁ "añño anusayo aññaṁ pariyuṭṭhānan"ti, āmantā. Puthujjano kusalābyākate citte vattamāne "sānusayo"ti vattabboti, āmantā. "Pariyuṭṭhito"ti vattabboti, na hevaṁ vattabbe. Tena hi añño anusayo aññaṁ pariyuṭṭhānanti. Puthujjano kusalābyākate citte vattamāne "sarāgo"ti vattabboti, āmantā. "Pariyuṭṭhito"ti vattabboti, na hevaṁ vattabbe. Tena hi añño rāgo aññaṁ pariyuṭṭhānanti.

Añño anusayotikathā niṭṭhitā.

---

14. Cuddasamavagga

(141) 6. Pariyuṭṭhānaṁcittavippayuttantikathā

702. * Pariyuṭṭhānaṁ cittavippayuttanti, āmantā. Rūpaṁ nibbānaṁ cakkhāyatanaṁ -pa- phoṭṭhabbāyatananti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Pariyuṭṭhānaṁ cittavippayuttanti, āmantā. Natthi sarāgaṁ cittaṁ. Sadosaṁ cittaṁ. Samohaṁ cittaṁ -pa-. Akusalaṁ cittaṁ saṁkiliṭṭhaṁ cittanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Nanu atthi sarāgaṁ cittaṁ. Sadosaṁ cittaṁ. Samohaṁ cittaṁ -pa-. Akusalaṁ cittaṁ saṁkiliṭṭhaṁ cittanti, āmantā. Hañci atthi sarāgaṁ cittaṁ. Sadosaṁ cittaṁ. Samohaṁ cittaṁ -pa-. Akusalaṁ cittaṁ saṁkiliṭṭhaṁ cittaṁ, no ca vata re vattabbe "pariyuṭṭhānaṁ cittavippayuttan"ti.

Pariyuṭṭhānaṁ cittavippayuttantikathā niṭṭhitā.

14. Cuddasamavagga

(142) 7. Pariyāpannakathā

703. * Rūparāgo rūpadhātuṁ anuseti rūpadhātupariyāpannoti, āmantā. Samāpattesiyo upapattesiyo diṭṭhadhammasukhavihāro, samāpattesiyena cittena upapattesiyena cittena diṭṭhadhammasukhavihārena cittena sahagato sahajāto saṁsaṭṭho sampayutto ekuppādo ekanirodho ekavatthuko ekārammaṇoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Nanu na samāpattesiyo na upapattesiyo na diṭṭhadhammasukhavihāro, na samāpattesiyena cittena na upapattesiyena cittena na diṭṭhadhammasukhavihārena cittena sahagato sahajāto saṁsaṭṭho sampayutto ekuppādo ekanirodho ekavatthuko ekārammaṇoti, āmantā. Hañci na samāpattesiyo na upapattesiyo na diṭṭhadhammasukhavihāro -pa- ekārammaṇo, no ca vata re vattabbe "rūparāgo rūpadhātuṁ anuseti rūpadhātupariyāpanno"ti -pa-.

* Rūparāgo rūpadhātuṁ anuseti rūpadhātupariyāpannoti, āmantā. Saddarāgo saddadhātuṁ anuseti saddadhātupariyāpannoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Rūparāgo rūpadhātuṁ anuseti rūpadhātupariyāpannoti, āmantā. Gandharāgo -pa-. Rasarāgo -pa-. Phoṭṭhabbarāgo phoṭṭhabbadhātuṁ anuseti phoṭṭhabbadhātupariyāpannoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Saddarāgo saddadhātuṁ anuseti, na vattabbaṁ "saddadhātupariyāpanno"ti, āmantā. Rūparāgo rūpadhātuṁ anuseti, na vattabbaṁ "rūpadhātupariyāpanno"ti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Gandharāgo -pa-. Rasarāgo -pa-. Phoṭṭhabbarāgo phoṭṭhabbadhātuṁ anuseti, na vattabbaṁ "phoṭṭhabbadhātupariyāpanno"ti, āmantā. Rūparāgo rūpadhātuṁ anuseti, na vattabbaṁ "rūpadhātupariyāpanno"ti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

704. * Arūparāgo arūpadhātuṁ anuseti, arūpadhātupariyāpannoti, āmantā. Samāpattesiyo upapattesiyo diṭṭhadhammasukhavihāro, samāppattesiyena cittena upapattesiyena cittena diṭṭhadhammasukhavihārena cittena sahagato sahajāto saṁsaṭṭho sampayutto ekuppādo ekanirodho

ekavatthuko ekārammaṇoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Nanu na samāpattesiyo na upapattesiyo na diṭṭhadhammasukhavihāro, na samāpattesiyena cittena -pa- ekārammaṇoti, āmantā. Hañci na samāpattesiyo na upapattesiyo -pa- ekārammaṇo, no ca vata re vattabbe "arūparāgo arūpadhātuṁ anuseti arūpadhātupariyāpanno"ti.

* Arūparāgo arūpadhātuṁ anuseti arūpadhātupariyāpannoti, āmantā. Saddarāgo saddadhātuṁ anuseti saddadhātupariyāpannoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Arūparāgo arūpadhātuṁ anuseti arūpadhātupariyāpannoti, āmantā. Gandharāgo -pa-. Rasarāgo -pa-. Phoṭṭhabbarāgo phoṭṭhabbadhātuṁ anuseti phoṭṭhabbadhātupariyāpannoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Saddarāgo saddadhātuṁ anuseti, na vattabbaṁ "saddadhātupariyāpanno"ti, āmantā. Arūparāgo arūpadhātuṁ anuseti, na vattabbaṁ "arūpadhātupariyāpanno"ti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Gandharāgo -pa-. Rasarāgo -pa-. Phoṭṭhabbarāgo phoṭṭhabbadhātuṁ anuseti, na vattabbaṁ "phoṭṭhabbadhātupariyāpanno"ti, āmantā. Arūparāgo arūpadhātuṁ anuseti, na vattabbaṁ "arūpadhātupariyāpanno"ti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

705. + Na vattabbaṁ "rūparāgo rūpadhātuṁ anuseti rūpadhātupariyāpanno, arūparāgo arūpadhātuṁ anuseti arūpadhātupariyāpanno"ti, āmantā. Nanu kāmarāgo kāmadhātuṁ anuseti kāmadhātupariyāpannoti, āmantā. Hañci kāmarāgo kāmadhātuṁ anuseti kāmadhātupariyāpanno, tena vata re vattabbe "rūparāgo rūpadhātuṁ anuseti rūpadhātupariyāpanno, arūparāgo arūpadhātuṁ anuseti arūpadhātupariyāpanno"ti.

Pariyāpannakathā niṭṭhitā.

---

14. Cuddasamavagga

(143) 8. Abyākatakathā

706. * Diṭṭhigataṁ abyākatanti, āmantā. Vipākābyākataṁ kiriyābyākataṁ rūpaṁ nibbānaṁ cakkhāyatanaṁ -pa- phoṭṭhabbāyatananti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

Diṭṭhigataṁ abyākatanti, āmantā. Diṭṭhigatasampayutto phasso abyākatoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Diṭṭhigataṁ abyākatanti, āmantā. Diṭṭhigatasampayuttā vedanā -pa- saññā -pa- cetanā -pa- cittaṁ abyākatanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Diṭṭhigatasampayutto phasso akusaloti, āmantā. Diṭṭhigataṁ akusalanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Diṭṭhigatasampayuttā vedanā. Saññā. Cetanā. Cittaṁ akusalanti, āmantā. Diṭṭhigataṁ akusalanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

707. * Diṭṭhigataṁ abyākatanti, āmantā. Aphalaṁ avipākanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Nanu saphalaṁ savipākanti, āmantā. Hañci saphalaṁ savipākaṁ, no ca vata re vattabbe "diṭṭhigataṁ abyākatan"ti.

* Diṭṭhigataṁ abyākatanti, āmantā. Nanu micchādiṭṭhiparamāni vajjāni[1] vuttāni Bhagavatāti, āmantā. Hañci micchādiṭṭhiparamāni vajjāni vuttāni Bhagavatā, no ca vata re vattabbe "diṭṭhigataṁ abyākatan"ti.

* Diṭṭhigataṁ abyākatanti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā micchādiṭṭhi kho Vaccha akusalā,[2] sammādiṭṭhi kusalā[3] ti[4] attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṁ "diṭṭhigataṁ abyākatan"ti.

* Diṭṭhigataṁ abyākatanti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā "micchādiṭṭhissa kho ahaṁ Puṇṇa dvinnaṁ gatīnaṁ aññataraṁ gatiṁ vadāmi nirayaṁ vā tiracchānayoniṁ vā"ti[5] attheva suttantoti, āmantā. Tena hi ca vattabbaṁ "diṭṭhigataṁ abyākatan"ti.

708. + Na vattabbaṁ "diṭṭhigataṁ abyākatan"ti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā—"sassato loko"ti kho Vaccha abyākatametaṁ, "asassato loko"ti kho Vaccha abyākatametaṁ, "antavā loko"ti kho Vaccha abyākatametaṁ, "anantavā loko"ti kho Vaccha -pa- "taṁ jīvaṁ taṁ sarīran"ti kho Vaccha -pa- "aññaṁ jīvaṁ aññaṁ sarīran"ti

---

1. Aṁ 1. 35 piṭṭhe.
2. Akusalaṁ (Ma 2. 157 piṭṭhe)
3. Kusalaṁ (Ma 2. 157 piṭṭhe)
4. Ma 2. 157 piṭṭhe.
5. Ma 2. 50 piṭṭhe.

kho Vaccha -pa- "hoti Tathāgato paraṁ maraṇā"ti kho Vaccha -pa- "na hoti Tathāgato paraṁ maraṇā"ti kho Vaccha -pa- "hoti ca na ca hoti Tathāgato paraṁ maraṇā"ti kho Vaccha -pa- "neva hoti na na hoti Tathāgato paraṁ maraṇā"ti kho Vaccha abyākatametanti[1] attheva suttantoti, āmantā. Tena hi diṭṭhigataṁ abyākatanti.

* Diṭṭhigataṁ abyākatanti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā "micchādiṭṭhikassa bhikkhave purisapuggalassa yañceva kāyakammaṁ yathādiṭṭhisamattaṁ samādinnaṁ, yañca vacīkammaṁ -pa- yañca manokammaṁ yā ca cetanā yā ca patthanā yo ca paṇidhi ye ca saṅkhārā, sabbe te dhammā aniṭṭhāya akantāya amanāpāya ahitāya dukkhāya saṁvattantī"ti[2] attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṁ "diṭṭhigataṁ abyākatan"ti.

Abyākatakathā niṭṭhitā.

---

14. Cuddasamavagga

(144) 9. Apariyāpannakathā

709. * Diṭṭhigataṁ apariyāpannanti, āmantā. Maggo phalaṁ nibbānaṁ sotāpattimaggo sotāpattiphalaṁ, sakadāgāmimaggo sakadāgāmiphalaṁ, anāgāmimaggo anāgāmiphalaṁ, arahattamaggo arahattaphalaṁ satipaṭṭhānaṁ sammappadhānaṁ iddhipādo indriyaṁ balaṁ bojjhaṅgoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

710. + Na vattabbaṁ "diṭṭhigataṁ apariyāpannan"ti, āmantā. Puthujjano "kāmesu vītarāgo"ti vattabboti, āmantā. "Vigatadiṭṭhiyo"ti vattabboti, na hevaṁ vattabbe. Tena hi diṭṭhigataṁ apariyāpannanti.

Apariyāpannakathā niṭṭhitā.

Cuddasamo vaggo.

---

1. Saṁ 2. 559 piṭṭhe, thokaṁ pana visadisaṁ.
2. Aṁ 1. 33 piṭṭhe.

Tassuddānaṁ

Akusalamūlaṁ paṭisandahati kusalamūlaṁ, kusalamūlaṁ paṭisandahati akusalamūlaṁ, saḷāyatanaṁ, chaviññāṇakāyā, ariyarūpaṁ mahābhūtānaṁ upādāya, sveva anusayo taṁ pariyuṭṭhānaṁ, pariyuṭṭhānaṁ cittavippayuttaṁ, yathādhātu taññeva anuseti, diṭṭhigataṁ abyākataṁ, diṭṭhigataṁ apariyāpannanti.

---

15. Pannarasamavagga

(145) 1. Paccayatākathā

711. * Paccayatā vavatthitāti, āmantā. Nanu vīmaṁsā hetu, so ca adhipatīti, āmantā. Hañci vīmaṁsā hetu, so ca adhipati, tena vata re vattabbe "hetupaccayena paccayo, adhipatipaccayena paccayo"ti.

* Nanu chandhādhipati sahajātānaṁ dhammānaṁ adhipatīti, āmantā. Hañci chandādhipati sahajātānaṁ dhammānaṁ adhipati, tena vata re vattabbe "adhipatipaccayena paccayo, sahajātapaccayena paccayo"ti.

712. * Nanu vīriyādhipati sahajātānaṁ dhammānaṁ adhipatīti, āmantā. Hañci vīriyādhipati sahajātānaṁ dhammānaṁ adhipati, tena vata re vattabbe "adhipatipaccayena paccayo, sahajātapaccayena paccayo"ti.

* Nanu vīriyādhipati sahajātānaṁ dhammānaṁ adhipati, tañca indriyanti, āmantā. Hañci vīriyādhipati sahajātānaṁ dhammānaṁ adhipati, tañca indriyaṁ, tena vata re vattabbe "adhipatipaccayena paccayo, indriyapaccayena paccayo"ti.

* Nanu vīriyādhipati sahajātānaṁ dhammānaṁ adhipati, tañca maggaṅganti, āmantā. Hañci vīriyādhipati sahajātānaṁ dhammānaṁ adhipati, tañca maggaṅgaṁ, tena vata re vattabbe "adhipatipaccayena paccayo, maggapaccayena paccayo"ti.

713. * Nanu cittādhipati sahajātānaṁ dhammānaṁ adhipatīti, āmantā. Hañci cittādhipati sahajātānaṁ dhammānaṁ adhipati, tena vata re vattabbe "adhipatipaccayena paccayo, sahajātapaccayena paccayo"ti.

* Nanu cittādhipati sahajātānaṁ dhammānaṁ adhipati, so ca āhāroti, āmantā. Hañci cittādhipati sahajātānaṁ dhammānaṁ adhipati, so ca āhāro, tena vata re vattabbe "adhipatipaccayena paccayo, āhārapaccayena paccayo"ti.

* Nanu cittādhipati sahajātānaṁ dhammānaṁ adhipati, tañca indriyanti, āmantā. Hañci cittādhipati sahajātānaṁ dhammānaṁ adhipati, tañca indriyaṁ, tena vata re vattabbe "adhipatipaccayena paccayo, indriyapaccayena paccayo"ti.

714. * Nanu vīmaṁsādhipati sahajātānaṁ dhammānaṁ adhipatīti, āmantā. Hañci vīmaṁsādhipati sahajātānaṁ dhammānaṁ adhipati, tena vata re vattabbe "adhipatipaccayena paccayo, sahajātapaccayena paccayo"ti.

* Nanu vīmaṁsādhipati sahajātānaṁ dhammānaṁ adhipati, tañca indriyanti, āmantā. Hañci vīmaṁsādhipati sahajātānaṁ dhammānaṁ adhipati, tañca indriyaṁ, tena vata re vattabbe "adhipatipaccayena paccayo, indriyapaccayena paccayo"ti.

* Nanu vīmaṁsādhipati sahajātānaṁ dhammānaṁ adhipati, tañca maggaṅganti, āmantā. Hañci vīmaṁsādhipati sahajātānaṁ dhammānaṁ adhipati, tañca maggaṅgaṁ, tena vata re vattabbe "adhipatipaccayena paccayo, maggapaccayena paccayo"ti.

715. * Nanu ariyaṁ dhammaṁ garuṁ katvā uppajjati paccavekkhaṇā, tañcārammaṇanti, āmantā. Hañci ariyaṁ dhammaṁ garuṁ katvā uppajjati paccavekkhaṇā, tañcārammaṇaṁ, tena vata re vattabbe "adhipatipaccayena paccayo, ārammaṇapaccayena paccayo"ti.

716. * Nanu purimā purimā kusalā dhammā pacchimānaṁ pacchimānaṁ kusalānaṁ dhammānaṁ anantarapaccayena paccayo, sā ca āsevanāti, āmantā. Hañci

purimā purimā kusalā dhammā pacchimānaṁ pacchimānaṁ kusalānaṁ dhammānaṁ anantarapaccayena paccayo, sā ca āsevanā, tena vata re vattabbe "anantarapaccayena paccayo, āsevanapaccayena paccayo"ti.

* Nanu purimā purimā akusalā dhammā pacchimānaṁ pacchimānaṁ akusalānaṁ dhammānaṁ anantarapaccayena paccayo, sā ca āsevanāti, āmantā. Hañci purimā purimā akusalā dhammā pacchimānaṁ pacchimānaṁ akusalānaṁ dhammānaṁ anantarapaccayena paccayo, sā ca āsevanā, tena vata re vattabbe "anantarapaccayena paccayo, āsevanapaccayena paccayo"ti.

* Nanu purimā purimā kiriyābyākatā dhammā pacchimānaṁ pacchimānaṁ kiriyābyākatānaṁ dhammānaṁ anantarapaccayena paccayo, sā ca āsevanāti, āmantā. Hañci purimā purimā kiriyābyākatā dhammā pacchimānaṁ pacchimānaṁ kiriyābyākatānaṁ dhammānaṁ anantarapaccayena paccayo, sā ca āsevanā, tena vata re vattabbe "anantarapaccayena paccayo, āsevanapaccayena paccayo"ti.

717. * Na vattabbaṁ "paccayatā vavatthitā"ti, āmantā. Hetupaccayena paccayo hoti, ārammaṇapaccayena paccayo hoti, anantarapaccayena paccayo hoti, samanantarapaccayena paccayo hotīti, na hevaṁ vattabbe. Tena hi "paccayatā vavatthitā"ti.

Paccayatākathā niṭṭhitā.

---

15. Pannarasamavagga

(146) 2. Aññamaññapaccayakathā

718. * Avijjāpaccayāva saṅkhārā, na vattabbaṁ "saṅkhārapaccayāpi avijjā"ti, āmantā. Nanu avijjā saṅkhārena sahajātāti, āmantā. Hañci avijjā saṅkhārena sahajātā, tena vata re vattabbe "avijjāpaccayāpi saṅkhārā, saṅkhārapaccayāpi avijjā"ti.

* Taṇhāpaccayāva upādānaṁ, na vattabbaṁ "upādānapaccayāpi taṇhā"ti, āmantā. Nanu taṇhā upādānena sahajātāti, āmantā. Hañci taṇhā

upādānena sahajātā, tena vata re vattabbe “taṇhāpaccayāpi upādānaṁ, upādānapaccayāpi taṇhā”ti.

719. + “Jarāmaraṇapaccayā bhikkhave jāti jātipaccayā bhavo”ti attheva suttantoti, natthi. Tena hi avijjāpaccayāva saṅkhārā, na vattabbaṁ “saṅkhārapaccayāpi avijjā”ti, taṇhāpaccayāva upādānaṁ, na vattabbaṁ “upādānapaccayāpi taṇhā”ti.

* “Viññāṇapaccayā bhikkhave nāmarūpaṁ nāmarūpapaccayāpi viññāṇan”ti[1] attheva suttantoti, āmantā. Tena hi avijjāpaccayāpi saṅkhārā, saṅkhārapaccayāpi avijjā, taṇhāpaccayāpi upādānaṁ, upādānapaccayāpi taṇhāti.

Aññamaññapaccayakathā niṭṭhitā.

15. Pannarasamavagga

(147) 3. Addhākathā

720. * Addhā parinipphannoti, āmantā. Rūpanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Vedanā -pa-. Saññā -pa-. Saṅkhārā -pa-. Viññāṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atīto addhā parinipphannoti, āmantā. Rūpanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Vedanā -pa-. Saññā -pa-. Saṅkhārā -pa-. Viññāṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Anāgato addhā parinipphannoti, āmantā. Rūpanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Vedanā -pa-. Saññā -pa-. Saṅkhārā -pa-. Viññāṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Paccuppanno addhā parinipphannoti, āmantā. Rūpanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Vedanā -pa-. Saññā -pa-. Saṅkhārā -pa-. Viññāṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Atītaṁ rūpaṁ vedanā saññā saṅkhārā viññāṇaṁ atīto addhāti, āmantā. Atītā pañcaddhāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Anāgataṁ rūpaṁ vedanā saññā saṅkhārā viññāṇaṁ anāgato addhāti, āmantā. Anāgatā pañcaddhāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Paccuppannaṁ rūpaṁ vedanā saññā saṅkhārā viññāṇaṁ paccuppanno addhāti, āmantā. Paccuppannā pañcaddhāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

1. Dī 2. 28 piṭṭhe, thokaṁ pana visadisaṁ.

* Atītā pañcakkhandhā atīto addhā, anāgatā pañcakkhandhā anāgato addhā, paccuppannā pañcakkhandhā paccuppanno addhāti, āmantā. Pannarasaddhāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Atītāni dvādasāyatanāni atīto addhā, anāgatāni dvādasāyatanāni anāgato addhā, paccuppannāni dvādasāyatanāni paccuppanno addhāti, āmantā. Chattiṁsa addhāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Atītā aṭṭhārasa dhātuyo atīto addhā, anāgatā aṭṭhārasa dhātuyo anāgato addhā, paccuppannā aṭṭhārasa dhātuyo paccuppanno addhāti, āmantā. Catupaññāsa addhāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Atītāni bāvīsatindriyāni atīto addhā, anāgatāni bāvīsitindriyāni anāgato addhā, paccuppannāni bāvīsatindriyāni paccuppanno addhāti, āmantā. Chasaṭṭhi addhāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

721. + Na vattabbaṁ "addhā parinipphanno"ti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā "tīṇimāni bhikkhave kathāvatthūni. Katamāni tīṇi, atītaṁ vā bhikkhave addhānaṁ ārabbha kathaṁ katheyya 'evaṁ ahosi atītamaddhānan'ti, anāgataṁ vā bhikkhave addhānaṁ ārabbha kathaṁ katheyya 'evaṁ bhavissati anāgatamaddhānan'ti, etarahi vā bhikkhave paccuppannaṁ addhānaṁ ārabbha kathaṁ katheyya 'evaṁ hoti etarahi paccuppannan'ti. Imāni kho bhikkhave tīṇi kathāvatthūnī"ti[1] attheva suttantoti, āmantā. Tena hi addhā parinipphannoti.

Addhākathā niṭṭhitā.

15. Pannarasamavagga

(148) 4. Khaṇalayamuhuttakathā

722. * Khaṇo parinipphanno, layo parinipphanno, muhuttaṁ parinipphannanti, āmantā. Rūpanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Vedanā. Saññā. Saṅkhārā. Viññāṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

---

1. Aṁ 1. 197 piṭṭhe; Dī 3. 184 piṭṭhe ca.

723. * Na vattabbaṁ “muhuttaṁ parinipphannan”ti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā “tīṇimāni bhikkhave kathāvatthūni. Katamāni tīṇi, atītaṁ vā bhikkhave addhānaṁ ārabbha kathaṁ katheyya ‘evaṁ ahosi atītamaddhānan’ti. Anāgataṁ vā bhikkhave addhānaṁ ārabbha kathaṁ katheyya ‘evaṁ bhavissati anāgatamaddhānan’ti. Etarahi vā bhikkhave paccuppannaṁ addhānaṁ ārabbha kathaṁ katheyya ‘evaṁ hoti etarahi paccuppannan’ti. Imāni kho bhikkhave tīṇi kathāvatthūnī”ti attheva suttantoti, āmantā. Tena hi muhuttaṁ parinipphannanti.

Khaṇalayamuhuttakathā niṭṭhitā.

---

15. Pannarasamavagga

(149) 5. Āsavakathā

724. * Cattāro āsavā anāsavāti, āmantā. Maggo phalaṁ nibbānaṁ sotāpattimaggo sotāpattiphalaṁ -pa-. Bojjhaṅgoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

725. + Na vattabbaṁ “cattāro āsavā anāsavā”ti, āmantā. Atthaññeva āsavā yehi āsavehi te āsavā sāsavā hontīti, na hevaṁ vattabbe. Tena hi cattāro āsavā anāsavāti.

Āsavakathā niṭṭhitā.

---

15. Pannarasamavagga

(150) 6. Jarāmaraṇakathā

726. * Lokuttarānaṁ dhammānaṁ jarāmaraṇaṁ lokuttaranti, āmantā. Maggo phalaṁ nibbānaṁ sotāpattimaggo sotāpattiphalaṁ -pa-. Bojjhaṅgoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sotāpattimaggassa jarāmaraṇaṁ sotāpattimaggoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sotāpattimaggassa jarāmaraṇaṁ sotāpattimaggoti, āmantā. Sotāpattiphalassa jarāmaraṇaṁ sotāpattiphalanti, na hevaṁ

vattabbe -pa-. Sakadāgāmimaggassa -pa-. Sakadāgāmiphalassa -pa-. Anāgāmimaggassa -pa-. Anāgāmiphalassa -pa-. Arahattamaggassa jarāmaraṇaṁ arahattamaggoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Arahattamaggassa jarāmaraṇaṁ arahattamaggoti, āmantā. Arahattaphalassa jarāmaraṇaṁ arahattaphalanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Satipaṭṭhānānaṁ. Sammappadhānānaṁ. Iddhipādānaṁ. Indriyānaṁ. Balānaṁ. Bojjhaṅgānaṁ jarāmaraṇaṁ bojjhaṅgoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

727. + Na vattabbaṁ "lokuttarānaṁ dhammānaṁ jarāmaraṇaṁ lokuttaran"ti, āmantā. Lokiyanti, na hevaṁ vattabbe. Tena hi lokuttaranti.

Jarāmaraṇakathā niṭṭhitā.

---

15. Pannarasamavagga

(151) 7. Saññāvedayitakathā

728. * Saññāvedayitanirodhasamāpatti lokuttarāti, āmantā. Maggo phalaṁ nibbānaṁ sotāpattimaggo sotāpattiphalaṁ -pa-. Bojjhaṅgoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

729. + Na vattabbaṁ "saññāvedayitanirodhasamāpatti lokuttarā"ti, āmantā. Lokiyāti, na hevaṁ vattabbe. Tena hi lokuttarāti.

Saññāvedayitakathā niṭṭhitā.

---

15. Pannarasamavagga

(152) 8. Dutiyasaññāvedayitakathā

730. * Saññāvedayitanirodhasamāpatti lokiyāti, āmantā. Rūpanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Vedanā. Saññā. Saṅkhārā. Viññāṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Kāmāvacarāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Rūpāvacarāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Arūpāvacarāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

731. + Na vattabbaṁ "saññāvedayitanirodhasamāpatti lokiyā"ti, āmantā. Lokuttarāti, na hevaṁ vattabbe. Tena hi lokiyāti.

Dutiyasaññāvedayitakathā niṭṭhitā.

---

15. Pannarasamavagga

(153) 9. Tatiyasaññāvedayitakathā

732. * Saññāvedayitanirodhaṁ samāpanno kālaṁ kareyyāti, āmantā. Atthi saññāvedayitanirodhaṁ samāpannassa māraṇantiyo phasso, māraṇantiyā vedanā, māraṇantiyā saññā, maraṇantiyā cetanā, māraṇantiyaṁ cittanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Natthi saññāvedayitanirodhaṁ samāpannassa māraṇantiyo phasso, māraṇantiyā vedanā, māraṇantiyā saññā, māraṇantiyā cetanā, māraṇantiyaṁ cittanti, āmantā. Hañci natthi saññāvedayitanirodhaṁ samāpannassa māraṇantiyo phasso, māraṇantiyā vedanā, māraṇantiyā saññā, māraṇantiyā cetanā, māraṇantiyaṁ cittaṁ, no ca vata re vattabbe "saññāvedayitanirodhaṁ samāpanno kālaṁ kareyyā"ti.

* Saññāvedayitanirodhaṁ samāpanno kālaṁ kareyyāti, āmantā. Atthi saññāvedayitanirodhaṁ samāpannassa phasso vedanā saññā cetanā cittanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Natthi saññāvedayitanirodhaṁ samāpannassa phasso vedanā saññā cetanā cittanti, āmantā. Aphassakassa kālaṁ kiriyā avedanakassa kālaṁ kiriyā -pa-. Acittakassa kālaṁ kiriyāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Nanu saphassakassa kālaṁ kiriyā -pa-. Sacittakassa kālaṁ kiriyāti, āmantā. Hañci saphassakassa kālaṁ kiriyā -pa-. Sacittakassa kālaṁ kiriyā, no ca vata re vattabbe "saññāvedayitanirodhaṁ samāpanno kālaṁ kareyyā"ti.

* Saññāvedayitanirodhaṁ samāpanno kālaṁ kareyyāti, āmantā. Saññāvedayitanirodhaṁ samāpannassa kāye visaṁ kameyya, satthaṁ kameyya, aggi kameyyāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Saññāvedayitanirodhaṁ samāpannassa kāye visaṁ na kameyya, satthaṁ na kameyya, aggi na kameyyāti, āmantā.

Hañci saññāvedayitanirodhaṁ samāpannassa kāye visaṁ na kameyya, satthaṁ na kameyya, aggi na kameyya, no ca vata re vattabbe "saññāvedayitanirodhaṁ samāpanno kālaṁ kareyyā"ti.

* Saññāvedayitanirodhaṁ samāpanno kālaṁ kareyyāti, āmantā. Saññāvedayitanirodhaṁ samāpannassa kāye visaṁ kameyya, satthaṁ kameyya, aggi kameyyāti, āmantā. Na nirodhaṁ samāpannoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

733. + Saññāvedayitanirodhaṁ samāpanno na kālaṁ kareyyāti, āmantā. Atthi so niyāmo yena niyāmena niyato saññāvedayitanirodhaṁ samāpanno na kālaṁ kareyyāti, natthi. Hañci natthi so niyāmo yena niyāmena niyato saññāvedayitanirodhaṁ samāpanno na kālaṁ kareyya, no ca vata re vattabbe "saññāvedayitanirodhaṁ samāpanno na kālaṁ kareyyā"ti.

734. * Cakkhuviññāṇasamaṅgī na kālaṁ kareyyāti, āmantā. Atthi so niyāmo yena niyāmena niyato cakkhuviññāṇasamaṅgī na kālaṁ kareyyāti, natthi. Hañci natthi so niyāmo yena niyāmena niyato, cakkhuviññāṇasamaṅgī na kālaṁ kareyya, no ca vata re vattabbe "cakkhuviññāṇasamaṅgī na kālaṁ kareyyā"ti.

Tatiyasaññāvedayitakathā niṭṭhitā.

---

15. Pannarasamavagga

(154) 10. Asaññasattupikakathā

735. * Saññā vedayita nirodha samāpatti asañña satthu pikāti, āmantā. Atthi saññāvedayitanirodhaṁ samāpannassa alobho kusalamūlaṁ. Adoso kusalamūlaṁ. Amoho kusalamūlaṁ. Saddhā. Vīriyaṁ. Sati. Samādhi. Paññāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Natthi saññāvedayitanirodhaṁ samāpannassa alobho kusalamūlaṁ. Adoso kusalamūlaṁ -pa-. Paññāti, āmantā. Hañci natthi saññāvedayitanirodhaṁ samāpannassa alobho

kusalamūlaṁ. Adoso kusalamūlaṁ. Amoho kusalamūlaṁ. Saddhā. Vīriyaṁ. Sati. Samādhi. Paññā, no ca vata re vattabbe "saññāvedayitanirodhasamāpatti asaññasattupikā"ti.

* Saññāvedayitanirodhasamāpatti asaññasattupikāti, āmantā. Atthi saññāvedayitanirodhaṁ samāpannassa phasso vedanā saññā cetanā cittanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Natthi saññāvedayitanirodhaṁ samāpannassa phasso vedanā saññā cetanā cittanti, āmantā. Aphassakassa maggabhāvanā -pa-. Acittakassa maggabhāvanāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Nanu saphassakassa maggabhāvanā -pa-. Sacittakassa maggabhāvanāti, āmantā. Hañci saphassakassa maggabhāvanā -pa-. Sacittakassa maggabhāvanā, no ca vata re vattabbe "saññāvedayitanirodhasamāpatti asaññasattupikā"ti.

* Saññāvedayitanirodhasamāpatti asaññasattupikāti, āmantā. Ye keci saññāvedayitanirodhaṁ samāpajjanti, sabbe te asaññasattupikāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

736. + Na vattabbaṁ "saññāvedayitanirodhasamāpatti asaññasattupikā"ti, āmantā. Nanu idhāpi asaññī tatrāpi asaññīti, āmantā. Hañci idhāpi asaññī tatrāpi asaññī, tena vata re vattabbe "saññāvedayitanirodhasamāpatti asaññasattupikā"ti.

Asaññasattupikakathā niṭṭhitā.

---

15. Pannarasamavagga

(155) 11. Kammūpacayakathā

737. * Aññaṁ kammaṁ añño kammūpacayoti, āmantā. Añño phasso añño phassūpacayo. Aññā vedanā añño vedanūpacayo. Aññā saññā añño saññūpacayo. Aññā cetanā añño cetanūpacayo. Aññaṁ cittaṁ añño cittūpacayo. Aññā saddhā añño saddhūpacayo. Aññaṁ vīriyaṁ añño vīriyūpacayo. Aññā sati añño

satūpacayo. Añño samādhi añño samādhūpacayo. Aññā paññā añño paññūpacayo. Añño rāgo añño rāgūpacayo -pa-. Aññaṁ anottappaṁ añño anottappūpacayoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

738. * Aññaṁ kammaṁ añño kammūpacayoti, āmantā. Kammūpacayo kammena sahajātoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Kammūpacayo kammena sahajātoti, āmantā. Kusalena kammena sahajāto kammūpacayo kusaloti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Kusalena kammena sahajāto kammūpacayo kusaloti, āmantā. Sukhāya vedanāya sampayuttena kammena sahajāto kammūpacayo sukhāya vedanāya sampayuttoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Dukkhāya vedanāya -pa-. Adukkhamasukhāya vedanāya sampayuttena kammena sahajāto kammūpacayo adukkhamasukhāya vedanāya sampayuttoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

739. * Kammūpacayo kammena sahajātoti, āmantā. Akusalena kammena sahajāto kammūpacayo akusaloti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Akusalena kammena sahajāto kammūpacayo akusaloti, āmantā. Sukhāya vedanāya sampayuttena kammena sahajāto kammūpacayo sukhāya vedanāya sampayuttoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Dukkhāya vedanāya -pa-. Adukkhamasukhāya vedanāya sampayuttena kammena sahajāto kammūpacayo adukkhamasukhāya vedanāya sampayuttoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

740. * Kammaṁ cittena sahajātaṁ, kammaṁ sārammaṇanti, āmantā. Kammūpacayo cittena sahajāto, kammūpacayo sārammaṇoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Kammūpacayo cittena sahajāto, kammūpacayo anārammaṇoti, āmantā. Kammaṁ cittena sahajātaṁ, kammaṁ anārammaṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Kammaṁ cittena sahajātaṁ, cittaṁ bhijjamānaṁ kammaṁ bhijjatīti, āmantā. Kammūpacayo cittena sahajāto, cittaṁ bhijjamānaṁ kammūpacayo bhijjatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Kammūpacayo cittena sahajāto, cittaṁ bhijjamānaṁ kammūpacayo na bhijjatīti, āmantā. Kammaṁ cittena sahajātaṁ, cittaṁ bhijjamānaṁ kammaṁ na bhijjatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

741. * Kammamhi kammūpacayoti, āmantā. Taññeva kammaṁ so kammūpacayoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Kammamhi kammūpacayo, kammūpacayato vipāko nibbattatīti, āmantā. Taññeva kammaṁ, so kammūpacayo, so kammavipākoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Kammamhi kammūpacayo, kammūpacayato vipāko nibbattati, vipāko sārammaṇoti, āmantā. Kammūpacayo sārammaṇoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Kammūpacayo anārammaṇoti, āmantā. Vipāko anārammaṇoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

742. * Aññaṁ kammaṁ añño kammūpacayoti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā "idha Puṇṇa ekacco sabyābajjhampi abyābajjhampi[1] kāyasaṅkhāraṁ abhisaṅkharoti, sabyābajjhampi abyābajjhampi vacīsaṅkhāraṁ -pa- manosaṅkhāraṁ abhisaṅkharoti, so sabyābajjhampi abyābajjhampi kāyasaṅkhāraṁ abhisaṅkharitvā sabyābajjhampi abyābajjhampi vacīsaṅkhāraṁ -pa- manosaṅkhāraṁ abhisaṅkharitvā sabyābajjhampi abyābajjhampi lokaṁ upapajjati, tamenaṁ sabyābajjhampi abyābajjhampi lokaṁ upapannaṁ samānaṁ sabyābajjhāpi abyābajjhāpi phassā phusanti, so sabyābajjhehipi abyābajjhehipi phassehi phuṭṭho samāno sabyābajjhampi abyābajjhampi vedanaṁ vedeti vokiṇṇasukhadukkhaṁ, seyyathāpi manussā ekacce ca devā ekacce ca vinipātikā. Iti kho Puṇṇa bhūtā bhūtassa upapatti hoti, yaṁ karoti tena upapajjati upapannametaṁ phassā phusanti, evampāhaṁ Puṇṇa

---

1. Sabyāpajjhampi abyāpajjhampi (Ka) Ma 2. 52 piṭṭhe pana passitabbaṁ.

kammadāyādā sattāti vadāmī”ti[1] attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṁ “aññaṁ kammaṁ añño kammūpacayo”ti.

Kammūpacayakathā niṭṭhitā.

Pannarasamo vaggo.

Tassuddānaṁ

Paccayatā vavatthitā, paṭiccasamuppādo, addhā, khaṇo layo muhuttaṁ, cattāro āsavā anāsavā, lokuttarānaṁ dhammānaṁ jarāmaraṇaṁ lokuttarā, saññāvedayitanirodhasamāpatti lokuttarā, saññāvedayitanirodhasamāpatti lokiyā, saññāvedayitanirodhaṁ samāpanno kālaṅkareyya, sveva maggo asaññasattupapattiyā, aññaṁ kammaṁ añño kammūpacayoti.

Tatiyo paṇṇāsako.

Tassuddānaṁ

Anusayā saṁvaro kappo mūlaṁ ca vavatthitāti.

---

16. Soḷasamavagga

(156) 1. Niggahakathā

743. Paro parassa cittaṁ niggaṇhātīti, āmantā. Paro parassa cittaṁ mā rajji, mā dussi, mā muyhi, mā kilissīti niggaṇhātīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Paro parassa cittaṁ niggaṇhātīti, āmantā. Paro parassa uppanno phasso mā nirujjhīti niggaṇhātīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Paro parassa uppannā vedanā -pa- uppannā saññā. Uppannā cetanā. Uppannaṁ cittaṁ. Uppānnā saddhā. Uppannaṁ vīriyaṁ. Uppannā sati. Uppanno samādhi -pa- uppannā paññā mā nirujjhīti niggaṇhātīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

---

1. Ma 2. 52 piṭṭhe.

* Paro parassa cittaṁ niggaṇhātīti, āmantā. Paro parassa atthāya rāgaṁ pajahati. Dosaṁ pajahati -pa- anottappaṁ pajahatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Paro parassa cittaṁ niggaṇhātīti, āmantā. Paro parassa atthāya maggaṁ bhāveti. Satipaṭṭhānaṁ bhāveti -pa-. Bojjhaṅgaṁ bhāvetīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Paro parassa cittaṁ niggaṇātīti, āmantā. Paro parassa atthāya dukkhaṁ parijānāti, samudayaṁ pajahati, nirodhaṁ sacchikaroti, maggaṁ bhāvetīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Paro parassa cittaṁ niggaṇhātīti, āmantā. Añño aññassa kārako, paraṁkataṁ sukhaṁ dukkhaṁ, añño karoti añño paṭisaṁvedetīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Paro parassa cittaṁ niggaṇhātīti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā—

"Attanāva kataṁ pāpaṁ, attanā saṁkilissati.
Attanā akataṁ pāpaṁ, attanāva visujjhati.
Suddhi asuddhi paccattaṁ, nāñño aññaṁ visodhaye"ti[1].

Attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṁ "paro parassa cittaṁ niggaṇhātī"ti.

744. + Na vattabbaṁ "paro parassa cittaṁ niggaṇhātī"ti, āmantā. Nanu atthi balappattā, atthi vasībhūtāti, āmantā. Hañci atthi balappattā, atthi vasībhūtā, tena vata re vattabbe "paro parassa cittaṁ niggaṇhātī"ti.

Niggahakathā niṭṭhitā.

---

16. Soḷasamavagga

(157) 2. Paggahakathā

745. * Paro parassa cittaṁ paggaṇhātīti, āmantā. Paro parassa cittaṁ mā rajji, mā dussi, mā muyhi, mā kilissīti paggaṇhātīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

---

1. Khu 1. 38 Dhammapade.

Paro parassa cittaṁ paggaṇhātīti, āmantā. Paro parassa alobhaṁ kusalamūlaṁ janeti. Adosaṁ kusalamūlaṁ janeti, amohaṁ kusalamūlaṁ janeti. Saddhaṁ janeti. Vīriyaṁ janeti. Satiṁ janeti. Samādhiṁ janeti. Paññaṁ janetīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Paro parassa cittaṁ paggaṇhātīti, āmantā. Paro parassa uppanno phasso mā nirujjhīti paggaṇhātīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Paro parassa uppannā vedanā -pa- uppannā paññā mā nirujjhīti paggaṇhātīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Paro parassa cittaṁ paggaṇhātīti, āmantā. Paro parassa atthāya rāgaṁ pajahati. Dosaṁ pajahati. Mohaṁ pajahati -pa- anottappaṁ pajahatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Paro parassa cittaṁ paggaṇhātīti, āmantā. Paro parassa atthāya maggaṁ bhāveti. Satipaṭṭhānaṁ bhāveti -pa-. Bojjhaṅgaṁ bhāvetīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Paro parassa cittaṁ paggaṇhātīti, āmantā. Paro parassa atthāya dukkhaṁ parijānāti -pa- maggaṁ bhāvetīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Paro parassa cittaṁ paggaṇhātīti, āmantā. Añño aññassa kārako, paraṁkataṁ sukhaṁ dukkhaṁ, añño karoti añño paṭisaṁvedetīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Paro parassa cittaṁ paggaṇhātīti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā—

“Attanāva kataṁ pāpaṁ -pa- nāñño aññaṁ visodhaye”ti.

Attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṁ “paro parassa cittaṁ paggaṇhātī”ti.

746. + Na vattabbaṁ “paro parassa cittaṁ paggaṇhātī”ti, āmantā. Nanu atthi balappattā, atthi vasībhūtāti, āmantā. Hañci atthi balappattā, atthi vasībhūtā, tena vata re vattabbe “paro parassa cittaṁ paggaṇhātī”ti.

Paggahakathā niṭṭhitā.

16. Soḷasamavagga

(158) 3. Sukhānuppadānakathā

747. * Paro parassa sukhaṁ anuppadetīti, āmantā. Paro parassa dukkhaṁ anuppadetīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Paro parassa dukkhaṁ na anuppadetīti, āmantā. Paro parassa sukhaṁ na anuppadetīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Paro parassa sukhaṁ anuppadetīti, āmantā. Paro parassa attano sukhaṁ anuppadeti, aññesaṁ sukhaṁ anuppadeti tassa sukhaṁ anuppadetīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Paro parassa nevattano, na aññesaṁ, na tassa sukhaṁ anuppadetīti, āmantā. Hañci paro parassa nevattano, na aññesaṁ, na tassa sukhaṁ anuppadeti, no ca vata re vattabbe "paro parassa sukhaṁ anuppadetī"ti.

* Paro parassa sukhaṁ anuppadetīti, āmantā. Añño aññassa kārako, paraṁkataṁ sukhaṁ dukkhaṁ, añño karoti añño paṭisaṁvedetīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

748. + Na vattabbaṁ "paro parassa sukhaṁ anuppadetī"ti, āmantā. Nanu āyasmā Udāyī etadavoca "bahūnaṁ vata no Bhagavā dukkhadhammānaṁ apahattā, bahūnaṁ vata no Bhagavā sukhadhammānaṁ upahattā, bahūnaṁ vata no Bhagavā akusalānaṁ dhammānaṁ apahattā, bahūnaṁ vata no Bhagavā kusalānaṁ dhammānaṁ upahattā"ti[1] attheva suttantoti, āmantā. Tena hi paro parassa sukhaṁ anuppadetīti.

Sukhānuppadānakathā niṭṭhitā.

---

16. Soḷasamavagga

(159) 4. Adhigayhamanasikārakathā

749. * Adhigayha manasi karotīti, āmantā. Tena cittena taṁ cittaṁ pajānātīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Tena cittena taṁ cittaṁ pajānātīti,

1. Ma 2. 111 piṭṭhe laṭukikopame.

āmantā. Tena cittena taṁ cittaṁ "cittan"ti pajānātīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Tena cittena taṁ cittaṁ "cittan"ti pajānātīti, āmantā. Taṁ cittaṁ tassa cittassa ārammaṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Taṁ cittaṁ tassa cittassa ārammaṇanti, āmantā. Tena phassena taṁ phassaṁ phusati, tāya vedanāya -pa-. Tāya saññāya. Tāya cetanāya. Tena cittena. Tena vitakkena. Tena vicārena. Tāya pītiyā. Tāya satiyā. Tāya paññāya taṁ paññaṁ pajānātīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

750. * Atītaṁ "atītan"ti manasikaronto anāgataṁ "anāgatan"ti manasi karotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atītaṁ "atītan"ti manasikaronto anāgataṁ "anāgatan"ti manasi karotīti, āmantā. Dvinnaṁ phassānaṁ -pa-. Dvinnaṁ cittānaṁ samodhānaṁ hotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Atītaṁ "atītan"ti manasikaronto paccuppannaṁ "paccuppannan"ti manasi karotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atītaṁ "atītan"ti manasikaronto paccuppannaṁ "paccuppannan"ti manasi karotīti, āmantā. Dvinnaṁ phassānaṁ -pa-. Dvinnaṁ cittānaṁ samodhānaṁ hotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Atītaṁ "atītan"ti manasikaronto anāgataṁ "anāgatan"ti manasi karoti, paccuppannaṁ "paccuppannan"ti manasi karotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atītaṁ "atītan"ti manasikaronto anāgataṁ "anāgatan"ti manasi karoti, paccuppannaṁ "paccuppannan"ti manasi karotīti, āmantā. Tiṇṇaṁ phassānaṁ -pa-. Tiṇṇaṁ cittānaṁ samodhānaṁ hotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

751. * Anāgataṁ "anāgatan"ti manasikaronto atītaṁ "atītan"ti manasi karotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Anāgataṁ "anāgatan"ti manasikaronto, atītaṁ "atītan"ti manasi karotīti, āmantā. Dvinnaṁ phassānaṁ -pa-. Dvinnaṁ cittānaṁ samodhānaṁ hotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Anāgataṁ "anāgatan"ti manasikaronto paccuppannaṁ "paccuppannan"ti manasi karotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Anāgataṁ "anāgatan"ti manasikaronto paccuppannaṁ "paccuppannan"ti manasi karotīti, āmantā. Dvinnaṁ phassānaṁ -pa-. Dvinnaṁ cittānaṁ samodhānaṁ hotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Anāgataṁ "anāgatan"ti manasikaronto atītaṁ "atītan"ti manasi karoti, paccuppannaṁ "paccuppannan"ti manasi karotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Anāgataṁ "anāgatan"ti manasikaronto atītaṁ "atītan"ti manasi karoti, paccuppannaṁ "paccuppannan"ti manasi karotīti, āmantā. Tiṇṇaṁ phassānaṁ -pa-. Tiṇṇaṁ cittānaṁ samodhānaṁ hotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

752. * Paccuppannaṁ "paccuppannan"ti manasikaronto atītaṁ "atītan"ti manasi karotīti. Na hevaṁ vattabbe -pa-. Paccuppannaṁ "paccuppannan"ti manasikaronto atītaṁ "atītan"ti manasi karotīti, āmantā. Dvinnaṁ phassānaṁ -pa-. Dvinnaṁ cittānaṁ samodhānaṁ hotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Paccuppannaṁ "paccuppannan"ti manasikaronto anāgataṁ "anāgatan"ti manasi karotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Paccuppannaṁ "paccuppannan"ti manasikaronto anāgataṁ "anāgatan"ti manasi karotīti, āmantā. Dvinnaṁ phassānaṁ -pa-. Dvinnaṁ cittānaṁ samodhānaṁ hotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Paccuppannaṁ "paccuppannan"ti manasikaronto atītaṁ "atītan"ti manasi karoti, anāgataṁ "anāgatan"ti manasi karotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Paccuppannaṁ "paccuppannan"ti manasikaronto atītaṁ "atītan"ti manasi karoti, anāgataṁ "anāgatan"ti manasi karotīti, āmantā. Tiṇṇaṁ phassānaṁ -pa-. Tiṇṇaṁ cittānaṁ samodhānaṁ hotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

753. + Na vattabbaṁ "adhigayha manasi karotī"ti, āmantā. Nanu vuttāṁ Bhagavatā—

"Sabbe saṅkhārā aniccā"ti, yadā paññāya passati.
Atha nibbindati dukkhe, esa maggo visuddhiyā.

"Sabbe saṅkhārā dukkhā"ti, yadā paññāya passati.
Atha nibbindati dukkhe, esa maggo visuddhiyā.

"Sabbe dhammā anattā"ti, yadā paññāya passati.
Atha nibbindati dukkhe, esa maggo visuddhiyāti[1].

Attheva suttantoti, āmantā. Tena hi adhigayha manasi karotīti.

Adhigayhamanasikārakathā niṭṭhitā.

---

1. Khu 1. 53 Dhammapade.

16. Soḷasamavagga

(160) 5. Rūpaṁhetūtikathā

754. * Rūpaṁ hetūti, āmantā. Alobho hetūti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Adoso hetu -pa-. Amoho hetu. Lobho hetu. Doso hetu. Moho hetūti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Rūpaṁ hetūti, āmantā. Sārammaṇaṁ, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Nānu anārammaṇaṁ, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Hañci anārammaṇaṁ, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhi, no ca vata re vattabbe "rūpaṁ hetū"ti.

755. * Alobho hetu sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Rūpaṁ hetu sārammaṇaṁ, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Adoso hetu. Amoho hetu. Lobho hetu. Doso hetu. Moho hetu sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Rūpaṁ hetu sārammaṇaṁ, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Rūpaṁ hetu anārammaṇaṁ, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Alobho hetu anārammaṇo, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Rūpaṁ hetu anārammaṇaṁ, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Adoso hetu. Amoho hetu. Lobho hetu. Doso hetu. Moho hetu anārammaṇo, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

756. + Na vattabbaṁ "rūpaṁ hetū"ti, āmantā. Nanu mahābhūtā upādāyarūpānaṁ[1] upādāyahetūti, āmantā. Hañci mahābhūtā upādāyarūpānaṁ upādāyahetu. Tena vata re vattabbe "rūpaṁ hetū"ti.

Rūpaṁ hetūtikathā niṭṭhitā.

---

1. Upādārūpānaṁ (Sī, I, Ka)

16. Soḷasamavagga

(161) 6. Rūpaṁsahetukantikathā

757. * Rūpaṁ sahetukanti, āmantā. Alobhahetunāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Adosahetunāti -pa-. Amohahetunāti -pa-. Lobhahetunā -pa-. Dosahetunā -pa-. Mohahetunāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Rūpaṁ sahetukanti, āmantā. Sārammaṇaṁ, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Nanu anārammaṇaṁ, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Hañci anārammaṇaṁ, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhi, no ca vata re vattabbe "rūpaṁ sahetukan"ti.

758. * Alobho sahetuko sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Rūpaṁ sahetukaṁ sārammaṇaṁ, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Adoso sahetuko -pa-. Amoho. Saddhā. Vīriyaṁ. Sati. Samādhi. Paññā. Lobho. Doso. Moho. Māno. Diṭṭhi. Vicikicchā. Thinaṁ. Uddhaccaṁ. Ahirikaṁ. Anottappaṁ sahetukaṁ sārammaṇaṁ, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Rūpaṁ sahetukaṁ sārammaṇaṁ, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Rūpaṁ sahetukaṁ anārammaṇaṁ, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Alobho sahetuko anārammaṇo, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Rūpaṁ sahetukaṁ anārammaṇaṁ, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Adoso sahetuko -pa-. Anottappaṁ sahetukaṁ anārammaṇaṁ, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

759. + Na vattabbaṁ "rūpaṁ sahetukan"ti, āmantā. Nanu rūpaṁ sappaccayanti, āmantā. Hañci rūpaṁ sappaccayaṁ. Tena vata re vattabbe "rūpaṁ sahetukan"ti.

Rūpaṁ sahetukantikathā niṭṭhitā.

16. Soḷasamavagga

(162) 7. Rūpaṁkusalākusalantikathā

760. * Rūpaṁ kusalanti, āmantā. Sārammaṇaṁ, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Nanu anārammaṇaṁ, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Hañci anārammaṇaṁ, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhi, no ca vata re vattabbe "rūpaṁ kusalan"ti.

761. * Alobho kusalo sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Rūpaṁ kusalaṁ sārammaṇaṁ, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Adoso kusalo -pa-. Amoho kusalo -pa-. Saddhā. Vīriyaṁ. Sati. Samādhi -pa-. Paññā kusalā sārammaṇā, atthi tāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Rūpaṁ kusalaṁ sārammaṇaṁ, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Rūpaṁ kusalaṁ anārammaṇaṁ, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Alobho kusalo anārammaṇo, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Rūpaṁ kusalaṁ anārammaṇaṁ, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Adoso kusalo -pa-. Paññā kusalā anārammaṇā, natthi tāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

762. * Rūpaṁ akusalanti, āmantā. Sārammaṇaṁ, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Nanu anārammaṇaṁ, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Hañci anārammaṇaṁ, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhi, no ca vata re vattabbe "rūpaṁ akusalan"ti -pa-.

763. * Lobho akusalo sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Rūpaṁ akusalaṁ sārammaṇaṁ, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Doso. Moho. Māno -pa-. Anottappaṁ akusalaṁ sārammaṇaṁ, atthi tassa āvaṭṭanā -pa-

paṇidhīti, āmantā. Rūpaṁ akusalaṁ sārammaṇaṁ, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Rūpaṁ akusalaṁ anārammaṇaṁ, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Lobho akusalo anārammaṇo, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Rūpaṁ akusalaṁ anārammaṇaṁ, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Doso. Moho -pa-. Anottappaṁ akusalaṁ anārammaṇaṁ, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

746. + Na vattabbaṁ "rūpaṁ kusalampi akusalampī"ti, āmantā. Nanu kāyakammaṁ vacīkammaṁ kusalampi akusalampīti, āmantā. Hañci kāyakammaṁ vacīkammaṁ kusalampi akusalampi. Tena vata re vattabbe "rūpaṁ kusalampi akusalampī"ti.

Rūpaṁ kusalākusalantikathā niṭṭhitā.

---

16. Soḷasamavagga

(163) 8. Rūpaṁvipākotikathā

765. * Rūpaṁ vipākoti, āmantā. Rūpaṁ sukhavedaniyaṁ dukkhavedaniyaṁ adukkhamasukhavedaniyaṁ, sukhāya vedanāya sampayuttaṁ dukkhāya vedanāya sampayuttaṁ adukkhamasukhāya vedanāya sampayuttaṁ, phassena sampayuttaṁ -pa-. Cittena sampayuttaṁ sārammaṇaṁ, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Nanu na sukhavedaniyaṁ. Na dukkhavedaniyaṁ -pa- anārammaṇaṁ, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Hañci na sukhavedaniyaṁ. Na dukkhavedaniyaṁ -pa- anārammaṇaṁ, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhi, no ca vata re vattabbe "rūpaṁ vipāko"ti.

766. * Phasso vipāko. Phasso sukhavedaniyo. Dukkhavedaniyo -pa- sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Rūpaṁ vipāko rūpaṁ sukhavedaniyaṁ. Dukkhavedaniyaṁ -pa- sārammaṇaṁ, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Rūpaṁ vipāko, rūpaṁ na sukhavedaniyaṁ. Na dukkhavedaniyaṁ -pa- anārammaṇaṁ, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Phasso vipāko, phasso na sukhavedaniyo. Na dukkhavedaniyo -pa- anārammaṇo, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

767. + Na vattabbaṁ "rūpaṁ vipāko"ti, āmantā. Nanu kammassa katattā uppannā cittacetasikā dhammā vipākoti, āmantā. Hañci kammassa katattā uppannā cittacetasikā dhammā vipāko. Tena vata re vattabbe "kammassa katattā uppannaṁ rūpaṁ vipāko"ti.

Rūpaṁ vipākotikathā niṭṭhitā.

---

16. Soḷasamavagga

(164) 9. Rūpaṁrūpāvacarārūpāvacarantikathā

768. * Atthi rūpaṁ rūpāvacaranti, āmantā. Samāpattesiyaṁ upapattesiyaṁ diṭṭhadhammasukhavihāraṁ, samāpattesiyena cittena upapattesiyena cittena diṭṭhadhammasukhavihārena cittena sahagataṁ sahajātaṁ saṁsaṭṭhaṁ sampayuttaṁ ekuppādaṁ ekanirodhaṁ ekavatthukaṁ ekārammaṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Nanu na samāpattesiyaṁ na upapattesiyaṁ na diṭṭhadhammasukhavihāraṁ, na samāpattesiyena cittena na upapattesiyena cittena na diṭṭhadhammasukhavihārena cittena sahagataṁ sahajātaṁ saṁsaṭṭhaṁ sampayuttaṁ ekuppādaṁ ekanirodhaṁ ekavatthukaṁ ekārammaṇanti, āmantā. Hañci na samāpattesiyaṁ na upapattesiyaṁ na diṭṭhadhammasukhavihāraṁ, na samāpattesiyena cittena -pa- ekārammaṇaṁ, no ca vata re vattabbe atthi "rūpaṁ rūpāvacaran"ti.

769. * Atthi rūpaṁ arūpāvacaranti, āmantā. Samāpattesiyaṁ upapattesiyaṁ diṭṭhadhammasukhavihāraṁ, samāpattesiyena cittena upapattesiyena cittena diṭṭhadhammasukhavihārena cittena sahagataṁ sahajātaṁ saṁsaṭṭhaṁ sampayuttaṁ ekuppādaṁ ekanirodhaṁ ekavatthukaṁ ekārammaṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Nanu na samāpattesiyaṁ na upapattesiyaṁ na diṭṭhadhammasukhavihāraṁ, na samāpattesiyena

cittena -pa- ekārammaṇanti, āmantā. Hañci na samāpattesiyaṁ na upapattesiyaṁ -pa- ekavatthukaṁ ekārammaṇaṁ, no ca vata re vattabbe “atthi rūpaṁ arūpāvacaran”ti.

770. + Na vattabbaṁ “atthi rūpaṁ rūpāvacaraṁ, atthi rūpaṁ arūpāvacaran”ti, āmantā. Nanu kāmāvacarakammassa katattā rūpaṁ kāmāvacaranti, āmantā. Hañci kāmāvacarakammassa katattā rūpaṁ kāmāvacaraṁ. Tena vata re vattabbe “rūpāvacarakammassa katattā rūpaṁ rūpāvacaraṁ, arūpāvacarakammassa katattā rūpaṁ arūpāvacaran”ti.

Rūpaṁ rūpāvacarārūpāvacarantikathā niṭṭhitā.

---

16. Soḷasamavagga

(165) 10. Rūpārūpadhātupariyāpannakathā

771. * Rūparāgo rūpadhātupariyāpannoti, āmantā. Samāpattesiyo upapattesiyo diṭṭhadhammasukhavihāro, samāpattesiyena cittena upapattesiyena cittena diṭṭhadhammasukhavihārena cittena sahagato sahajāto saṁsaṭṭho sampayutto ekuppādo ekanirodho ekavatthuko ekārammaṇoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Nanu na samāpattesiyo na upapattesiyo na diṭṭhadhammasukhavihāro, na samāpattesiyena cittena -pa- ekavatthuko ekārammaṇoti, āmantā. Hañci na samāpattesiyo na upapattesiyo na diṭṭhadhammasukhavihāro, na samāpattesiyena cittena -pa- ekavatthuko ekārammaṇo, no ca vata re vattabbe “rūparāgo rūpadhātupariyāpanno”ti.

772. * Rūparāgo rūpadhātupariyāpannoti, āmantā. Saddarāgo saddadhātupariyāpannoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Rūparāgo rūpadhātupariyāpannoti, āmantā. Gandharāgo -pa-. Rasarāgo -pa-. Phoṭṭhabbarāgo phoṭṭhabbadhātupariyāpannoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Saddarāgo na vattabbaṁ “saddadhātupariyāpanno”ti, āmantā. Rūparāgo na vattabbaṁ “rūpadhātupariyāpanno”ti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Gandharāgo -pa-. Rasarāgo -pa-. Phoṭṭhabbarāgo na vattabbaṁ “phoṭṭhabbadhātupariyāpanno”ti, āmantā. Rūparāgo na vattabbaṁ “rūpadhātupariyāpanno”ti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

773. * Arūparāgo arūpadhātupariyāpannoti, āmantā. Arūparāgo na vattabbaṁ “arūpadhātupariyāpanno”ti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Arūparāgo arūpadhātupariyāpannoti, āmantā. Samāpattesiyo upapattesiyo diṭṭhadhammasukhavihāro, samāpattesiyena cittena upapattesiyena cittena diṭṭhadhammasukhavihārena cittena sahagato sahajāto saṁsaṭṭho sampayutto ekuppādo ekanirodho ekavatthuko ekārammaṇoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Nanu na samāpattesiyo na upapattesiyo na diṭṭhadhammasukhavihāro, na samāpattesiyena cittena -pa- ekavatthuko ekārammaṇoti, āmantā. Hañci na samāpattesiyo na upapattesiyo na diṭṭhadhammasukhavihāro, na samāpattesiyena cittena na upapattesiyena cittena na diṭṭhadhammasukhavihārena cittena sahagato sahajāto saṁsaṭṭho sampayutto ekuppādo ekanirodho ekavatthuko ekārammaṇo, no ca vata re vattabbe “arūparāgo arūpadhātupariyāpanno”ti.

774. * Arūparāgo arūpadhātupariyāpannoti, āmantā. Saddarāgo saddadhātupariyāpannoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Arūparāgo arūpadhātupariyāpannoti, āmantā. Gandharāgo -pa-. Rasarāgo -pa-. Phoṭṭhabbarāgo phoṭṭhabbadhātupariyāpannoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Saddarāgo na vattabbaṁ “saddadhātupariyāpanno”ti, āmantā. Arūparāgo na vattabbaṁ “arūpadhātupariyāpanno”ti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Gandharāgo -pa-. Rasarāgo -pa-. Phoṭṭhabbarāgo na vattabbaṁ “phoṭṭhabbadhātupariyāpanno”ti, āmantā. Arūparāgo na vattabbaṁ “arūpadhātupariyāpanno”ti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

775. + Na vattabbaṁ “rūparāgo rūpadhātupariyāpanno, arūparāgo arūpadhātupariyāpanno”ti, āmantā. Nanu kāmarāgo kāmadhātu-

pariyāpannoti, āmantā. Hañci kāmarāgo kāmadhātupariyāpanno, tena vata re vattabbe "rūparāgo rūpadhātupariyāpanno, arūparāgo arūpadhātupariyāpanno"ti.

Rūparāgo rūpadhātupariyāpanno arūparāgo arūpadhātupariyāpannotikathā niṭṭhitā.

Soḷasamo vaggo.

Tassuddānaṁ

Cittaniggaho, cittapaggaho, sukhānuppadānaṁ, adhigayha manasikāro, rūpaṁ hetu, rūpaṁ sahetukaṁ, rūpaṁ kusalampi akusalampi, rūpaṁ vipāko, atthi rūpaṁ rūpāvacaraṁ atthi rūpaṁ arūpāvacaraṁ, sabbe kilesā kāmadhātupariyāpannāti.

---

17. Sattarasamavagga

(166) 1. Arahatopuññūpacayakathā

776. * Atthi arahato puññūpacayoti, āmantā. Atthi arahato apuññūpacayoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Natthi arahato apuññūpacayoti, āmantā. Natthi arahato puññūpacayoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

777. * Atthi arahato puññūpacayoti, āmantā. Arahā puññābhisaṅkhāraṁ abhisaṅkharoti. Āneñjābhisaṅkhāraṁ abhisaṅkharoti. Gatisaṁvattaniyaṁ kammaṁ karoti. Bhavasaṁvattaniyaṁ kammaṁ karoti. Issariyasaṁvattaniyaṁ kammaṁ karoti. Adhipaccasaṁvattaniyaṁ[1] kammaṁ karoti. Mahābhogasaṁvattaniyaṁ kammaṁ karoti. Mahāparivārasaṁvattaniyaṁ kammaṁ karoti. Devasobhagyasaṁvattaniyaṁ kammaṁ karoti. Manussasobhagyasaṁvattaniyaṁ kammaṁ karotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

778. * Atthi arahato puññūpacayoti, āmantā. Arahā ācinātīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Arahā apacinātīti, na hevaṁ

1. Ādhipaccasaṁvattanikaṁ (?)

vattabbe -pa-. Arahā pajahatīti -pa-. Arahā upādiyatīti -pa-. Arahā visinetīti -pa-. Arahā ussinetīti -pa-. Arahā vidhūpetīti -pa-. Arahā sandhūpetīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Nanu arahā nevācināti na apacināti apacinitvā ṭhitoti, āmantā. Hañci arahā nevācināti nāpacināti apacinitvā ṭhito, no ca vata re vattabbe "atthi arahato puññūpacayo"ti.

* Nanu arahā neva pajahati na upādiyati pajahitvā ṭhito, neva visineti na ussineti visinetvā ṭhito, neva vidhūpeti na sandhūpeti vidhūpetvā ṭhitoti, āmantā. Hañci arahā neva vidhūpeti na sandhūpeti vidhūpetvā ṭhito, no ca vata re vattabbe "atthi arahato puññūpacayo"ti.

779. + Natthi arahato puññūpacayoti, āmantā. Arahā dānaṁ dadeyyāti, āmantā. Hañci arahā dānaṁ dadeyya, no ca vata re vattabbe "natthi arahato puññūpacayo"ti.

+ Arahā cīvaraṁ dadeyya -pa- piṇḍapātaṁ dadeyya. Senāsanaṁ dadeyya. Gilānapaccayabhesajjaparikkhāraṁ dadeyya. Khādanīyaṁ dadeyya. Bhojanīyaṁ dadeyya. Pānīyaṁ dadeyya. Cetiyaṁ vandeyya. Cetiye mālaṁ āropeyya. Gandhaṁ āropeyya. Vilepanaṁ āropeyya -pa- cetiyaṁ abhidakkhiṇaṁ[1] kareyyāti, āmantā. Hañci arahā cetiyaṁ abhidakkhiṇaṁ kareyya, no ca vata re vattabbe "natthi arahato puññūpacayo"ti.

Atthi arahato puññūpacayotikathā niṭṭhitā.

---

17. Sattarasamavagga

(167) 2. Natthi-arahato-akālamaccūtikathā

780. * Natthi arahato akālamaccūti, āmantā. Natthi arahantaghātakoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atthi arahantaghātakoti, āmantā.

---

1. Padakkhiṇaṁ (?)

Atthi arahato akālamaccūti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Natthi arahato akālamaccūti, āmantā. Yo arahantaṁ jīvitā voropeti, sati jīvite jīvitāvasese jīvitā voropeti, asati jīvite jīvitāvasese jīvitā voropetīti? Sati jīvite jīvitāvasese jīvitā voropetīti. Hañci sati jīvite jīvitāvasese jīvitā voropeti, no ca vata re vattabbe "natthi arahato akālamaccū"ti. Asati jīvite jīvitāvasese jīvitā voropetīti. Natthi arahantaghātakoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

781. * Natthi arahato akālamaccūti, āmantā. Arahato kāye visaṁ na kameyya, satthaṁ na kameyya, aggi na kameyyāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Nanu arahato kāye visaṁ kameyya, satthaṁ kameyya, aggi kameyyāti, āmantā. Hañci arahato kāye visaṁ kameyya, satthaṁ kameyya, aggi kameyya, no ca vata re vattabbe "natthi arahato akālamaccū"ti.

* Arahato kāye visaṁ na kameyya, satthaṁ na kameyya, aggi na kameyyāti, āmantā. Natthi arahantaghātakoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

782. + Atthi arahato akālamaccūti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā "nāhaṁ bhikkhave sañcetanikānaṁ kammānaṁ katānaṁ upacitānaṁ appaṭisaṁveditvā byantībhāvaṁ vadāmi. Tañca kho diṭṭheva dhamme upapajjaṁ vā apare vā pariyāye"ti attheva suttantoti, āmantā. Tena hi natthi arahato akālamaccūti.

Natthi arahato akālamaccūtikathā niṭṭhitā.

---

17. Sattarasamavagga

(168) 3. Sabbamidaṁkammatotikathā

783. * Sabbamidaṁ kammatoti, āmantā, kammampi kammatoti. Na hevaṁ vattabbe -pa-. Sabbamidaṁ kammatoti, āmantā. Sabbamidaṁ pubbekatahetūti, na

hevaṁ vattabbe -pa-. Sabbamidaṁ kammatoti, āmantā. Sabbamidaṁ kammavipākatoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

784. * Sabbamidaṁ kammavipākatoti, āmantā. Kammavipākena pāṇaṁ haneyyāti, āmantā. Pāṇātipāto saphaloti, āmantā. Kammavipāko saphaloti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Kammavipāko aphaloti, āmantā. Pāṇātipāto aphaloti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Kammavipākena adinnaṁ ādiyeyya -pa- musā bhaṇeyya. Pisuṇaṁ bhaṇeyya. Pharusaṁ bhaṇeyya. Samphaṁ palapeyya. Sandhiṁ chindeyya. Nillopaṁ hareyya. Ekāgārikaṁ kareyya. Paripanthe tiṭṭheyya. Paradāraṁ gaccheyya. Gāmaghātakaṁ kareyya. Nigamaghātakaṁ kareyya. Kammavipākena dānaṁ dadeyya. Cīvaraṁ dadeyya. Piṇḍapātaṁ dadeyya. Senāsanaṁ dadeyya. Gilānapaccayabhesajja parikkhāraṁ dadeyyāti, āmantā. Gilānapaccayabhesajjaparikkhāro saphaloti, āmantā. Kammavipāko saphaloti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Kammavipāko aphaloti, āmantā. Gilānapaccayabhesajjaparikkhāro aphaloti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

785. + Na vattabbaṁ "sabbamidaṁ kammato"ti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā—

"Kammunā vattatī[1] loko, kammunā vattatī[1] pajā.
Kammanibandhanā sattā, rathassāṇīva yāyato[2].

Kammena kittiṁ labhate pasaṁsaṁ,
Kammena jāniṁ ca vadhañca bandhaṁ.
Taṁ kammaṁ nānākaraṇaṁ viditvā,
Kasmā vade 'natthi kamman'ti loke"ti.

Attheva suttantoti, āmantā. Tena hi sabbamidaṁ kammatoti.

Sabbamidaṁ kammatotikathā niṭṭhitā.

---

1. Vattati (I, Ka, Ma 2. 412), vattate (?) 2. Ma 2. 412 piṭṭhe; Khu 1. 379 piṭṭhepi.

17. Sattarasamavagga

(169) 4. Indriyabaddhakathā

786. * Indriyabaddhaññeva dukkhanti, āmantā. Indriyabaddhaññeva aniccaṁ saṅkhataṁ paṭiccasamuppannaṁ khayadhammaṁ vayadhammaṁ virāgadhammaṁ nirodhadhammaṁ vipariṇāmadhammanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Nanu anindriyabaddhaṁ aniccaṁ saṅkhataṁ paṭiccasamuppannaṁ khayadhammaṁ vayadhammaṁ virāgadhammaṁ nirodhadhammaṁ vipariṇāmadhammanti, āmantā. Hañci anindriyabaddhaṁ aniccaṁ saṅkhataṁ paṭiccasamuppannaṁ khayadhammaṁ vayadhammaṁ virāgadhammaṁ nirodhadhammaṁ vipariṇāmadhammaṁ, no ca vata re vattabbe "indriyabaddhaññeva dukkhan"ti.

* Anindriyabaddhaṁ aniccaṁ saṅkhataṁ paṭiccasamuppannaṁ -pa- vipariṇāmadhammaṁ tañca na dukkhanti, āmantā. Indriyabaddhaṁ aniccaṁ saṅkhataṁ -pa- vipariṇāmadhammaṁ tañca na dukkhanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Indriyabaddhaṁ aniccaṁ saṅkhataṁ -pa- vipariṇāmadhammaṁ tañca dukkhanti[1], āmantā. Anindriyabaddhaṁ aniccaṁ saṅkhataṁ -pa- vipariṇāmadhammaṁ tañca dukkhanti[2], na hevaṁ vattabbe -pa-.

787. * Indriyabaddhaññeva dukkhanti, āmantā. Nanu 'yadaniccaṁ taṁ dukkhaṁ'[3] vuttaṁ Bhagavatā, "anindriyabaddhaṁ aniccan"ti, āmantā. Hañci 'yadaniccaṁ taṁ dukkhaṁ'[3] vuttaṁ Bhagavatā, anindriyabaddhaṁ aniccaṁ, no ca vata re vattabbe "indriyabaddhaññeva dukkhan"ti.

788. + Na vattabbaṁ "indriyabaddhaññeva dukkhan"ti, āmantā. Yathā indriyabaddhassa dukkhassa pariññāya Bhagavati brahmacariyaṁ vussati, evamevaṁ anindriyabaddhassa dukkhassa pariññāya Bhagavati brahmacariyaṁ vussatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Yathā indriyabaddhaṁ dukkhaṁ pariññātaṁ na puna uppajjati, evamevaṁ anindriyabaddhaṁ dukkhaṁ pariññātaṁ na puna uppajjatīti, na hevaṁ vattabbe. Tena hi indriyabaddhaññeva dukkhanti.

Indriyabaddhakathā niṭṭhitā.

1-2. Idaṁ pucchādvayena purimapucchādvayassa purato bhavitabbaṁ.
3. Saṁ 2. 19 piṭṭhe.

17. Sattarasamavagga

(170) 5. Ṭhapetvā-ariyamaggantikathā

789. * Ṭhapetvā ariyamaggaṁ avasesā saṅkhārā dukkhāti, āmantā. Dukkhasamudayopi dukkhoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Dukkhasamudayopi dukkhoti, āmantā. Tīṇeva ariyasaccānīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Tīṇeva ariyasaccānīti, āmantā. Nanu cattāri ariyasaccāni vuttāni Bhagavatā "dukkhaṁ, dukkhasamudayo, dukkhanirodho, dukkhanirodhagāminī paṭipadā"ti, āmantā. Hañci cattāri ariyasaccāni vuttāni Bhagavatā dukkhaṁ, dukkhasamudayo, dukkhanirodho, dukkhanirodhagāminī paṭipadā. No ca vata re vattabbe "tīṇeva ariyasaccānī"ti.

* Dukkhasamudayopi dukkhoti, āmantā. Kenaṭṭhenāti aniccaṭṭhena. Ariyamaggo aniccoti, āmantā. Ariyamaggo dukkhoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Ariyamaggo anicco so ca na dukkhoti, amantā. Dukkhasamudayo anicco so ca na dukkhoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Dukkhasamudayo anicco so ca dukkhoti, āmantā. Ariyamaggo anicco so ca dukkhoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

790. + Na vattabbaṁ "ṭhapetvā ariyamaggaṁ avasesā saṅkhārā dukkhā"ti, āmantā. Nanu sā dukkhanirodhagāminī paṭipadāti, āmantā. Hañci sā dukkhanirodhagāminī paṭipadā, tena vata re vattabbe "ṭhapetvā ariyamaggaṁ avasesā saṅkhārā dukkhā"ti.

Ṭhapetvā ariyamaggantikathā niṭṭhitā.

---

17. Sattarasamavagga

(171) 6. Navattabbaṁsaṁghodakkhiṇaṁpaṭiggaṇhātikathā

791. * Na vattabbaṁ "saṁgho dakkhiṇaṁ paṭiggaṇhātī"ti, āmantā. Nanu saṁgho āhuneyyo pāhuneyyo dakkhiṇeyyo añjalikaraṇīyo anuttaraṁ puññakkhettaṁ lokassāti, āmantā. Hañci saṁgho āhuneyyo

pāhuneyyo dakkhiṇeyyo añjalikaraṇīyo anuttaraṁ puññakkhettaṁ lokassa. Tena vata re vattabbe "saṁgho dakkhiṇaṁ paṭiggaṇhāti"ti.

* Na vattabbaṁ "saṁgho dakkhiṇaṁ paṭiggaṇhātī"ti, āmantā. Nanu cattāro purisayugā aṭṭhapurisapuggalā dakkhiṇeyyā vuttā Bhagavatāti, āmantā. Hañci cattāro purisayugā aṭṭha purisapuggalā dakkhiṇeyyā vuttā Bhagavatā. Tena vata re vattabbe "saṁgho dakkhiṇaṁ paṭiggaṇhātī"ti.

* Na vattabbaṁ "saṁgho dakkhiṇaṁ paṭiggaṇhātī"ti, āmantā. Nanu atthi keci saṁghassa dānaṁ dentīti, āmantā. Hañci atthi keci saṁghassa dānaṁ denti. Tena vata re vattabbe "saṁgho dakkhiṇaṁ paṭiggaṇhātī"ti. Nanu atthi keci saṁghassa cīvaraṁ denti -pa- piṇḍapātaṁ denti. Senāsanaṁ denti. Gilānapaccayabhesajjaparikkhāraṁ denti. Khādanīyaṁ denti. Bhojanīyaṁ denti -pa- pānīyaṁ dentīti, āmantā. Hañci atthi keci saṁghassa pānīyaṁ denti. Tena vata re vattabbe "saṁgho dakkhiṇaṁ paṭiggaṇhātī"ti.

* Na vattabbaṁ "saṁgho dakkhiṇaṁ paṭiggaṇhātī"ti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā—

"Āhutiṁ jātavedova, mahāmeghaṁva medanī.
Saṁgho samādhisampanno, paṭiggaṇhāti dakkhiṇan"ti.

Attheva suttantoti, āmantā. Tena hi saṁgho dakkhiṇaṁ paṭiggaṇhātīti.

792. + Saṁgho dakkhiṇaṁ paṭiggaṇhātīti, āmantā. Maggo paṭiggaṇhāti phalaṁ paṭiggaṇhātīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

Na vattabbaṁ saṁgho dakkhiṇaṁ paṭiggaṇhātītikathā niṭṭhitā.

---

17. Sattarasamavagga

(172) 7. Navattabbaṁsaṁghodakkhiṇaṁ -pa- kathā

793. * Na vattabbaṁ "saṁgho dakkhiṇaṁ visodhetī"ti, āmantā. Nanu saṁgho āhuneyyo pāhuneyyo dakkhiṇeyyo añjalikaraṇīyo

anuttaraṁ puññakkhettaṁ lokassāti, āmantā. Hañci saṁgho āhuneyyo -pa- anuttaraṁ puññakkhettaṁ lokassa. Tena vata re vattabbe "saṁgho dakkhiṇaṁ visodhetī"ti.

* Na vattabbaṁ "saṁgho dakkhiṇaṁ visodhetī"ti, āmantā. Nanu cattāro purisayugā aṭṭha purisapuggalā dakkhiṇeyyā vuttā Bhagavatāti, āmantā. Hañci cattāro purisayugā aṭṭha purisapuggalā dakkhiṇeyyā vuttā Bhagavatā. Tena vata re vattabbe "saṁgho dakkhiṇaṁ visodhetī"ti.

* Na vattabbaṁ "saṁgho dakkhiṇaṁ visodhetī"ti, āmantā. Nanu atthi keci saṁghassa dānaṁ datvā dakkhiṇaṁ ārādhentīti, āmantā. Hañci atthi keci saṁghassa dānaṁ datvā dakkhiṇaṁ ārādhenti. Tena vata re vattabbe "saṁgho dakkhiṇaṁ visodhetī"ti.

* Nanu atthi keci saṁghassa cīvaraṁ datvā -pa- piṇḍapātaṁ datvā -pa- senāsanaṁ datvā gilānapaccayabhesajjaparikkhāraṁ datvā, khādanīyaṁ datvā, bhojanīyaṁ datvā -pa- pānīyaṁ datvā dakkhiṇaṁ ārādhentīti, āmantā. Hañci atthi keci saṁghassa pānīyaṁ datvā dakkhiṇaṁ ārādhenti. Tena vata re vattabbe "saṁgho dakkhiṇaṁ visodhetī"ti.

794. + Saṁgho dakkhiṇaṁ visodhetīti, āmantā. Maggo visodheti phalaṁ visodhetīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

Na vattabbaṁ saṁgho dakkhiṇaṁ visodhetītikathā niṭṭhitā.

---

17. Sattarasamavagga

(173) 8. Navattabbaṁsaṁghobhuñjatītikathā

795. * Na vattabbaṁ "saṁgho bhuñjati pivati khādati sāyatī"ti, āmantā. Nanu atthi keci saṁghabhattāni karonti uddesabhattāni karonti yāgupānāni karontīti, āmantā. Hañci atthi keci saṁghabhattāni karonti uddesabhattāni karonti yāgupānāni karonti. Tena vata re vattabbe "saṁgho bhuñjati pivati khādati sāyatī"ti.

* Na vattabbaṁ “saṁgho bhuñjati pivati khādati sāyatī”ti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā “gaṇabhojanaṁ paramparabhojanaṁ atirittabhojanaṁ anatirittabhojanan”ti, āmantā. Hañci vuttaṁ Bhagavatā gaṇabhojanaṁ paramparabhojanaṁ atirittabhojanaṁ anatirittabhojanaṁ, tena vata re vattabbe “saṁgho bhuñjati pivati khādati sāyatī”ti.

* Na vattabbaṁ “saṁgho bhuñjati pivati khādati sāyatī”ti, āmantā. Nanu aṭṭha pānāni vuttāni Bhagavatā “ambapānaṁ jambupānaṁ cocapānaṁ mocapānaṁ madhukapānaṁ[1] muddikapānaṁ sālukapānaṁ phārusakapānan”ti, āmantā. Hañci aṭṭha pānāni vuttāni Bhagavatā ambapānaṁ jambupānaṁ cocapānaṁ mocapānaṁ madhukapānaṁ muddikapānaṁ sālukapānaṁ phārusakapānaṁ, tena vata re vattabbe “saṁgho bhuñjati pivati khādati sāyatī”ti.

796. + Saṁgho bhuñjati pivati khādati sāyatīti, āmantā. Maggo bhuñjati pivati khādati sāyati, phalaṁ bhuñjati pivati khādati sāyatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

Na vattabbaṁ saṁgho bhuñjatītikathā niṭṭhitā.

---

17. Sattarasamavagga

(174) 9. Navattabbaṁ -pa- mahapphalantikathā

797. * Na vattabbaṁ “saṁghassa dinnaṁ mahapphalan”ti, āmantā. Nanu saṁgho āhuneyyo pāhuneyyo dakkhiṇeyyo añjalikaraṇīyo anuttaraṁ puññakkhettaṁ lokassāti, āmantā. Hañci saṁgho āhuneyyo -pa- anuttaraṁ puññakkhettaṁ lokassa, tena vata re vattabbe “saṁghassa dinnaṁ mahapphalan”ti.

* Na vattabbaṁ “saṁghassa dinnaṁ mahapphalan”ti, āmantā. Nanu cattāro purisayugā aṭṭha purisapuggalā dakkhiṇeyyā vuttā Bhagavatāti, āmantā. Hañci cattāro purisayugā aṭṭha purisapuggalā dakkhiṇeyyā vuttā Bhagavatā, tena vata re vattabbe “saṁghassa dinnaṁ mahapphalan”ti.

---

1. Madhupānaṁ (Sī, Syā, Kaṁ, I) Vi 3. 344 piṭṭhe pana passitabbaṁ.

798. * Na vattabbaṁ "saṁghassa dinnaṁ mahapphalan"ti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā "saṁghe Gotami dehi, saṁghe te dinne ahañceva pūjito bhavissāmi saṁgho cā"ti[1] attheva suttantoti, āmantā. Tena hi "saṁghassa dinnaṁ mahapphalan"ti.

* Na vattabbaṁ "saṁghassa dinnaṁ mahapphalan"ti, āmantā. Nanu Sakko Devānamindo Bhagavantaṁ etadavoca—

"Yajamānānaṁ manussānaṁ, puññapekkhāna pāṇinaṁ.
Karotaṁ opadhikaṁ puññaṁ, kattha dinnaṁ mahapphalan"ti.

"Cattāro ca paṭipannā, cattāro ca phale ṭhitā.
Esa saṁgho ujubhūto, paññāsīlasamāhito.

Yajamānānaṁ manussānaṁ, puññapekkhāna pāṇinaṁ.
Karotaṁ opadhikaṁ puññaṁ, saṁghe dinnaṁ mahapphalan"ti[2].

Eso hi saṁgho vipulo mahaggato,
Esappameyyo udadhīva sāgaro.
Ete hi seṭṭhā naravīrasāvakā[3],
Pabhaṅkarā dhammamudīrayanti.

Tesaṁ sudinnaṁ suhutaṁ suyiṭṭhaṁ,
Ye saṁghamuddissa dadanti dānaṁ.
Sā dakkhiṇā saṁghagatā patiṭṭhitā,
Mahapphalā Lokavidūna vaṇṇitā.

Etādisaṁ yaññamanussarantā,
Ye vedajātā vicaranti[4] loke.
Vineyya maccheramalaṁ samūlaṁ,
Aninditā saggamupenti ṭhānan"ti[5].

Attheva suttantoti, āmantā. Tena hi saṁghassa dinnaṁ mahapphalanti.

Na vattabbaṁ saṁghassa dinnaṁ mahapphalantikathā niṭṭhitā.

---

1. Ma 3. 296 piṭṭhe.
2. Saṁ 1. 235 piṭṭhe; Khu 2. 50, 62 piṭṭhe ca.
3. Narasīhasāvakā (Ka)
4. Viharanti (Si, Ka)
5. Khu 2. 50, 62 Vimāne.

17. Sattarasamavagga

(175) 10. Navattabbaṁbuddhassadinnaṁmahapphalantikathā

779. * Na vattabbaṁ "Buddhassa dinnaṁ mahapphalan"ti, āmantā. Nanu Bhagavā dvipadānaṁ aggo dvipadānaṁ seṭṭho dvipadānaṁ pamokkho dvipadānaṁ uttamo dvipadānaṁ pavaro asamo asamasamo appaṭisamo appaṭibhāgo appaṭipuggaloti, āmantā. Hañci Bhagavā dvipadānaṁ aggo dvipadānaṁ seṭṭho dvipadānaṁ pamokkho dvipadānaṁ uttamo dvipadānaṁ pavaro asamo asamasamo appaṭisamo appaṭibhāgo appaṭipuggalo, tena vata re vattabbe "Buddhassa dinnaṁ mahapphalan"ti.

* Na vattabbaṁ "Buddhassa dinnaṁ mahapphalan"ti, āmantā. Atthi koci Buddhena samasamo sīlena samādhinā paññāyāti, natthi. Hañci natthi koci Buddhena samasamo sīlena samādhinā paññāya, tena vata re vattabbe "Buddhassa dinnaṁ mahapphalan"ti.

* Na vattabbaṁ "Buddhassa dinnaṁ mahapphalan"ti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā—

"Nayimasmiṁ vā loke parasmiṁ vā pana,
Buddhena seṭṭho ca samo ca vijjati.
Yamāhuneyyānaṁ aggataṁ gato,
Puññatthikānaṁ vipulapphalesinan"ti[1].

Attheva suttantoti, āmantā. Tena hi Buddhassa dinnaṁ mahapphalanti.

Na vattabbaṁ Buddhassa dinnaṁ mahapphalantikathā niṭṭhitā.

---

17. Sattarasamavagga

(176) 11. Dakkhiṇāvisuddhikathā

800. * Dāyakatova dānaṁ visujjhati no paṭiggāhakatoti, āmantā. Nanu atthi keci paṭiggāhakā āhuneyyā pāhuneyyā dakkhiṇeyyā añjalikaraṇīyā anuttaraṁ puññakkhettaṁ lokassāti,

---

1. Khu 2. 95 Vimāne.

āmantā. Hañci atthi keci paṭiggāhakā āhuneyyā pāhuneyyā dakkhiṇeyyā añjalikaraṇīyā anuttaraṁ puññakkhettaṁ lokassa, no ca vata re vattabbe "dāyakatova dānaṁ visujjhati no paṭiggāhakato"ti.

* Dāyakatova dānaṁ visujjhati no paṭiggāhakatoti, āmantā. Nanu cattāro purisayugā aṭṭha purisapuggalā dakkhiṇeyyā vuttā Bhagavatāti, āmantā. Hañci cattāro purisayugā aṭṭha purisapuggalā dakkhiṇeyyā vuttā Bhagavatā, no ca vata re vattabbe "dāyakatova dānaṁ visujjhati no paṭiggāhakato"ti.

* Dāyakatova dānaṁ visujjhati no paṭiggāhakatoti, āmantā. Nanu atthi keci sotāpanne dānaṁ datvā dakkhiṇaṁ ārādhentīti, āmantā. Hañci atthi keci sotāpanne dānaṁ datvā dakkhiṇaṁ ārādhenti, no ca vata re vattabbe "dāyakatova dānaṁ visujjhati no paṭiggāhakato"ti.

* Nanu atthi keci sakadāgāmissa -pa- anāgāmissa -pa- arahato dānaṁ datvā dakkhiṇaṁ ārādhentīti, āmantā. Hañci atthi keci arahato dānaṁ datvā dakkhiṇaṁ ārādhenti, no ca vata re vattabbe "dāyakatova dānaṁ visujjhati no paṭiggāhakato"ti.

801. + Paṭiggāhakato dānaṁ visujjhatīti, āmantā. Añño aññassa kārako, parakataṁ sukhadukkhaṁ, añño karoti añño paṭisaṁvedetīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Dāyakatova dānaṁ visujjhati no paṭiggāhakatoti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā "catasso kho imā Ānanda dakkhiṇā visuddhiyo. Katamā catasso, atthānanda dakkhiṇā dāyakato visujjhati no paṭiggāhakato, atthānanda dakkhiṇā paṭiggāhakato visujjhati no dāyakato, atthānanda dakkhiṇā dāyakato ceva visujjhati paṭiggāhakato ca, atthānanda dakkhiṇā neva dāyakato visujjhati no paṭiggāhakato, imā kho Ānanda catasso dakkhiṇā visuddhiyo"ti[1]

---

1. Ma 3. 299 piṭṭhe.

attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṁ "dāyakatova dānaṁ visujjhati no paṭiggāhakato"ti.

Dakkhiṇāvisuddhikathā niṭṭhitā.

Sattarasamo vaggo.

Tassuddānaṁ

Atthi arahato puññūpacayo, natthi arahato akālamaccu, sabbamidaṁ kammato, indriyabaddhaññeva dukkhaṁ, ṭhapetvā ariyamaggaṁ avasesā saṅkhārā dukkhā, saṁgho dakkhiṇaṁ paṭiggaṇhāti, saṁgho dakkhiṇaṁ visodheti, saṁgho bhuñjati pivati khādati sāyati, saṁghassa dinnaṁ mahapphalaṁ, atthi dānaṁ visuddhiyāti[1].

---

18. Aṭṭhārasamavagga

(177) 1. Manussalokakathā

802. * Na vattabbaṁ "Buddho Bhagavā manussaloke aṭṭhāsī"ti, āmantā. Nanu atthi Buddhavutthāni cetiyāni ārāmavihāragāmanigamanagarāni raṭṭhāni janapadānīti, āmantā. Hañci atthi Buddhavutthāni cetiyāni ārāmavihāragāmanigamanagarāni raṭṭhāni janapadāni, tena vata re vattabbe "Buddho Bhagavā manussaloke aṭṭhāsī"ti.

* Na vattabbaṁ "Buddho Bhagavā manussaloke aṭṭhāsī"ti, āmantā. Nanu Bhagavā Lumbiniyā jāto, bodhiyā mūle abhisambuddho, Bārāṇasiyaṁ Bhagavatā dhammacakkaṁ pavattitaṁ, Cāpāle cetiye āyusaṅkhāro ossaṭṭho, Kusinārāyaṁ Bhagavā parinibbutoti, āmantā. Hañci Bhagavā Lumbiniyā jāto -pa- Kusinārāyaṁ Bhagavā parinibbuto, tena vata re vattabbe "Buddho Bhagavā manussaloke aṭṭhāsī"ti.

* Na vattabbaṁ "Buddho Bhagavā manussaloke aṭṭhāsī"ti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā "ekamidāhaṁ bhikkhave samayaṁ Ukkaṭṭhāyaṁ viharāmi Subhagavane

---

1. Visujjhatīti (Syā)

Sālarājamūle"ti[1]. "Ekamidāhaṁ bhikkhave samayaṁ Uruvelāyaṁ viharāmi Ajapālanigrodhe paṭhamābhisambuddho"ti[2]. "Ekamidāhaṁ bhikkhave samayaṁ Rājagahe viharāmi Veḷuvane Kalandakanivāpe"ti[3]. "Ekamidāhaṁ bhikkhave samayaṁ Sāvatthiyaṁ viharāmi Jetavane Anāthapiṇḍikassa ārāme"ti. "Ekamidāhaṁ bhikkhave samayaṁ Vesāliyaṁ viharāmi mahāvane Kūṭāgārasālāyan"ti[4] attheva suttantoti, āmantā. Tena hi Buddho Bhagavā manussaloke aṭṭhāsīti.

803. + Buddho Bhagavā manussaloke aṭṭhāsīti, āmantā. Nanu Bhagavā loke jāto, loke saṁvaḍḍho, lokaṁ abhibhuyya viharati anupalitto lokenāti[5], āmantā. Hañci Bhagavā loke jāto, loke saṁvaḍḍho, lokaṁ abhibhuyya viharati anupalitto lokena, no ca vata re vattabbe "Buddho Bhagavā manussaloke aṭṭhāsī"ti.

Manussalokakathā niṭṭhitā.

---

18. Aṭṭhārasamavagga

(178) 2. Dhammadesanākathā

804. * Na vattabbaṁ "Buddhena Bhagavatā dhammo desito"ti, āmantā. Kena desitoti, abhinimmitena desitoti. Abhinimmito Jino Satthā Sammāsambuddho sabbaññū sabbadassāvī dhammassāmī dhammappaṭisaraṇoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Na vattabbaṁ "Buddhena Bhagavatā dhammo desito"ti, āmantā. Kena desitoti, āyasmatā Ānandena desitoti. Āyasmā Ānando Jino Satthā Sammāsambuddho sabbaññū sabbadassāvī dhammassāmī dhammappaṭisaraṇoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

805. * Na vattabbaṁ "Buddhena Bhagavatā dhammo desito"ti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā "saṁkhittenapi kho ahaṁ Sāriputta dhammaṁ deseyyaṁ,

---

1. Dī 2. 42 piṭṭhe. 2. Aṁ 1. 328 piṭṭhe. 3. Dī 2. 97 piṭṭhe.
4. Dī 3. 7 piṭṭhe. 5. Aṁ 1. 347 piṭṭhe.

vitthārenapi kho ahaṁ Sāriputta dhammaṁ deseyyaṁ, saṁkhittavitthārenapi kho ahaṁ Sāriputta dhammaṁ deseyyaṁ, aññātāro ca dullabhā"ti[1] attheva suttantoti, āmantā. Tena hi Buddhena Bhagavatā dhammo desitoti.

806. * Na vattabbaṁ "Buddhena Bhagavatā dhammo desito"ti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā "abhiññāyāhaṁ bhikkhave dhammaṁ desemi no anabhiññāya, sanidānāhaṁ bhikkhave dhammaṁ desemi no anidānaṁ, sappāṭihāriyāhaṁ bhikkhave dhammaṁ desemi no appāṭihāriyaṁ. Tassa[2] mayhaṁ bhikkhave abhiññāya dhammaṁ desayato no anabhiññāya sanidānaṁ dhammaṁ desayato no anidānaṁ sappāṭihāriyaṁ dhammaṁ desayato no appāṭihāriyaṁ karaṇīyo ovādo karaṇīyā anusāsanī, alañca pana vo bhikkhave tuṭṭhiyā alaṁ attamanatāya alaṁ somanassāya 'Sammāsambuddho Bhagavā svākkhāto dhammo suppaṭipanno saṁgho'ti. Imasmiṁ ca pana veyyākaraṇasmiṁ bhaññamāne dasasahassilokadhātu akampitthā"ti[3] attheva suttantoti, āmantā. Tena hi Buddhena Bhagavatā dhammo desitoti.

Dhammadesanākathā niṭṭhitā.

---

18. Aṭṭhārasamavagga

(179) 3. Karuṇākathā

807. * Natthi Buddhassa Bhagavato karuṇāti, āmantā. Natthi Buddhassa Bhagavato mettāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Natthi Buddhassa Bhagavato karuṇāti, āmantā. Natthi Buddhassa Bhagavato muditā -pa- upekkhāti na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Atthi Buddhassa Bhagavato mettāti, āmantā. Atthi Buddhassa Bhagavato karuṇāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atthi Buddhassa Bhagavato muditā -pa- upekkhāti, āmantā. Atthi Buddhassa Bhagavato karuṇāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

---

1. Aṁ 1. 132 piṭṭhe Sāriputtasutte. 2. Yañcassa (Sī, I, Ka) 3. Aṁ 1. 280 piṭṭhe.

* Natthi Buddhassa Bhagavato karuṇāti, āmantā. Bhagavā akāruṇikoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Nanu Bhagavā kāruṇiko lokahito lokānukampako lokatthacaroti, āmantā. Hañci Bhagavā kāruṇiko lokahito lokānukampako lokatthacaro, no ca vata re vattabbe "natthi Buddhassa Bhagavato karuṇā"ti -pa-.

* Natthi Buddhassa Bhagavato karuṇāti, āmantā. Nanu Bhagavā mahākaruṇāsamāpattiṁ samāpajjīti, āmantā. Hañci Bhagavā mahākaruṇāsamāpattiṁ samāpajji, no ca vata re vattabbe "natthi Buddhassa Bhagavato karuṇā"ti.

808. + Atthi Buddhassa Bhagavato karuṇāti, āmantā. Bhagavā sarāgoti, na hevaṁ vattabbe. Tena hi natthi Buddhassa Bhagavato karuṇāti.

Karuṇākathā niṭṭhitā.

---

18. Aṭṭhārasamavagga

(180) 4. Gandhajātikathā

809. * Buddhassa Bhagavato uccārapassāvo ativiya aññe gandhajāte adhigganhātīti, āmantā. Bhagavā gandhabhojīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Nanu Bhagavā odanakummāsaṁ bhuñjatīti, āmantā. Hañci Bhagavā odanakummāsaṁ bhuñjati, no ca vata re vattabbe "Buddhassa Bhagavato uccārapassāvo ativiya aññe gandhajāte adhigganhātī"ti.

* Buddhassa Bhagavato uccārapassāvo ativiya aññe gandhajāte adhigganhātīti, āmantā. Atthi keci Buddhassa Bhagavato uccārapassāvaṁ nhāyanti vilimpanti ucchādenti[1] peḷāya paṭisāmenti karaṇḍāya nikkhipanti āpaṇe pasārenti, tena ca gandhena gandhakaraṇīyaṁ karontīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

Gandhajātikathā niṭṭhitā.

---

1. Uccārenti (Sī, I, Ka)

18. Aṭṭhārasamavagga

(181) 5. Ekamaggakathā

810. * Ekena ariyamaggena cattāri sāmaññaphalāni sacchikarotīti āmantā. Catunnaṁ phassānaṁ -pa-. Catunnaṁ saññānaṁ samodhānaṁ hotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Ekena ariyamaggena cattāri sāmaññaphalāni sacchikarotīti āmantā. Sotāpattimaggenāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sakadāgāmi -pa-. Anāgāmimaggenāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Katamena maggenāti, arahattamaggenāti. Arahattamaggena sakkāyadiṭṭhiṁ vicikicchaṁ sīlabbataparāmāsaṁ jahatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Arahattamaggena sakkāyadiṭṭhiṁ vicikicchaṁ sīlabbataparāmāsaṁ jahatīti, āmantā. Nanu tiṇṇaṁ saṁyojanānaṁ pahānaṁ sotāpattiphalaṁ vuttaṁ Bhagavatāti, āmantā. Hañci tiṇṇaṁ saṁyojanānaṁ pahānaṁ sotāpattiphalaṁ vuttaṁ Bhagavatā, no ca vata re vattabbe "arahattamaggena sakkāyadiṭṭhiṁ vicikicchaṁ sīlabbataparāmāsaṁ jahatī"ti.

* Arahattamaggena oḷārikaṁ kāmarāgaṁ oḷārikaṁ byāpādaṁ jahatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Arahattamaggena oḷārikaṁ kāmarāgaṁ oḷārikaṁ byāpādaṁ jahatīti, āmantā. Nanu kāmarāgabyāpādānaṁ tanubhāvaṁ sakadāgāmiphalaṁ vuttaṁ Bhagavatāti, āmantā. Hañci kāmarāgabyāpādānaṁ tanubhāvaṁ sakadāgāmiphalaṁ vuttaṁ Bhagavatā, no ca vata re vattabbe "arahattamaggena oḷārikaṁ kāmarāgaṁ oḷārikaṁ byāpādaṁ jahatī"ti.

* Arahattamaggena aṇusahagataṁ kāmarāgaṁ aṇusahagataṁ byāpādaṁ jahatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Arahattamaggena aṇusahagataṁ kāmarāgaṁ aṇusahagataṁ byāpādaṁ jahatīti, āmantā. Nanu kāmarāgabyāpādānaṁ anavasesappahānaṁ anāgāmiphalaṁ vuttaṁ Bhagavatāti, āmantā. Hañci kāmarāgabyāpādānaṁ anavasesappahānaṁ anāgāmiphalaṁ vuttaṁ Bhagavatā, no ca vata re vattabbe "arahattamaggena aṇusahagataṁ kāmarāgaṁ aṇusahagataṁ byāpādaṁ jahatī"ti.

811. + Na vattabbaṁ "ekena ariyamaggena cattāri sāmaññaphalāni sacchikarotī"ti, āmantā. Bhagavatā sotāpattimaggo bhāvitoti,

āmantā. Bhagavā sotāpannoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Bhagavatā sakadāgāmi -pa- anāgāmimaggo bhāvitoti, āmantā. Bhagavā anāgāmīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

812. * Bhagavā ekena ariyamaggena cattāri sāmaññaphalāni sacchikaroti, sāvakā catūhi ariyamaggehi cattāri sāmaññaphalāni sacchikarontīti, āmantā. Sāvakā Buddhassa Bhagavato adiṭṭhaṁ dakkhanti anadhigataṁ adhigacchanti asacchikataṁ sacchikarontīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

Ekamaggakathā niṭṭhitā.

---

18. Aṭṭhārasamavagga

(182) 6. Jhānasaṅkantikathā

813. * Jhānā jhānaṁ saṅkamatīhi, āmantā. Paṭhamā jhānā tatiyaṁ jhānaṁ saṅkamatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Jhānā jhānaṁ saṅkamatīti, āmantā. Dutiyā jhānā catutthaṁ jhānaṁ saṅkamatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Paṭhamā jhānā dutiyaṁ jhānaṁ saṅkamatīti, āmantā. Yā paṭhamassa jhānassa uppādāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhi, sāva dutiyassa jhānassa uppādāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Paṭhamā jhānā dutiyaṁ jhānaṁ saṅkamati, na vattabbaṁ "yā paṭhamassa jhānassa uppādāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhi, sāva dutiyassa jhānassa uppādāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhī"ti, āmantā. Dutiyaṁ jhānaṁ anāvaṭṭentassa uppajjati -pa- appaṇidahantassa uppajjatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Nanu dutiyaṁ jhānaṁ āvaṭṭentassa uppajjati -pa- paṇidahantassa uppajjatīti, āmantā. Hañci dutiyaṁ jhānaṁ āvaṭṭentassa uppajjati -pa- paṇidahantassa uppajjati, no ca vata re vattabbe "paṭhamā jhānā dutiyaṁ jhānaṁ saṅkamatī"ti -pa-.

* Paṭhamā jhānā dutiyaṁ jhānaṁ saṅkamatīti, āmantā. Paṭhamaṁ jhānaṁ kāme ādīnavato manasikaroto uppajjatīti, āmantā. Dutiyaṁ jhānaṁ kāme ādīnavato manasikaroto uppajjatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Paṭhamaṁ jhānaṁ savitakkaṁ savicāranti, āmantā. Dutiyaṁ jhānaṁ savitakkaṁ savicāranti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Paṭhamā jhānā dutiyaṁ jhānaṁ saṅkamatīti, āmantā. Taññeva paṭhamaṁ jhānaṁ taṁ dutiyaṁ jhānanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

814. * Dutiyā jhānā tatiyaṁ jhānaṁ saṅkamatīti, āmantā. Yā dutiyassa jhānassa uppādāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhi, sāva tatiyassa jhānassa uppādāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Dutiyā jhānā tatiyaṁ jhānaṁ saṅkamati, na vattabbaṁ “yā dutiyassa jhānassa uppādāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhi, sāva tatiyassa jhānassa uppādāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhī”ti, āmantā. Tatiyaṁ jhānaṁ anāvaṭṭentassa uppajjati -pa- appaṇidahantassa uppajjatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Nanu tatiyaṁ jhānaṁ āvaṭṭentassa uppajjati -pa- paṇidahantassa uppajjatīti, āmantā. Hañci tatiyaṁ jhānaṁ āvaṭṭentassa uppajjati -pa- paṇidahantassa uppajjati, no ca vata re vattabbe “dutiyā jhānā tatiyaṁ jhānaṁ saṅkamatī”ti.

* Dutiyā jhānā tatiyaṁ jhānaṁ saṅkamatīti, āmantā. Dutiyaṁ jhānaṁ vitakkavicāre ādīnavato manasikaroto uppajjatīti, āmantā. Tatiyaṁ jhānaṁ vitakkavicāre ādīnavato manasikaroto uppajjatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Dutiyaṁ jhānaṁ sappītikanti, āmantā. Tatiyaṁ jhānaṁ sappītikanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Dutiyā jhānā tatiyaṁ jhānaṁ saṅkamatīti, āmantā. Taññeva dutiyaṁ jhānaṁ taṁ tatiyaṁ jhānanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

815. * Tatiyā jhānā catutthaṁ jhānaṁ saṅkamatīti, āmantā. Yā tatiyassa jhānassa uppādāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhi, sāva catutthassa jhānassa uppādāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

Tatiyā jhānā catutthaṁ jhānaṁ saṅkamati, na vattabbaṁ “yā tatiyassa jhānassa uppādāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhi, sāva catutthassa jhānassa uppādāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhī”ti, āmantā. Catutthaṁ jhānaṁ anāvaṭṭentassa uppajjati -pa- appaṇidahantassa uppajjatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Nanu catutthaṁ jhānaṁ āvaṭṭentassa uppajjati -pa- paṇidahantassa uppajjatīti, āmantā.

Hañci catutthaṁ jhānaṁ āvaṭṭentassa uppajjati -pa- paṇidahantassa uppajjati, no ca vata re vattabbe "tatiyā jhānā catutthaṁ jhānaṁ saṅkamatī"ti.

* Tatiyā jhānā catutthaṁ jhānaṁ saṅkamatīti, āmantā. Tatiyaṁ jhānaṁ pītiṁ ādīnavato manasikaroto uppajjatīti, āmantā. Catutthaṁ jhānaṁ pītiṁ ādīnavato manasikaroto uppajjatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Tatiyaṁ jhānaṁ sukhasahagatanti, āmantā. Catutthaṁ jhānaṁ sukhasahagatanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Tatiyā jhānā catutthaṁ jhānaṁ saṅkamatīti, āmantā. Taññeva tatiyaṁ jhānaṁ taṁ catutthaṁ jhānanti. Na hevaṁ vattabbe -pa-.

816. + Na vattabbaṁ "jhānā jhānaṁ saṅkamatī"ti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā "idha bhikkhave bhikkhu vivicceva kāmehi -pa-. Catutthaṁ jhānaṁ upasampajja viharatī"ti[1] attheva suttantoti, āmantā. Tena hi jhānā jhānaṁ saṅkamatīti.

Jhānasaṅkantikathā niṭṭhitā.

---

18. Aṭṭhārasamavagga

(183) 7. Jhānantarikakathā

817. * Atthi jhānantarikāti, āmantā. Atthi phassantarikā -pa-. Atthi saññantarikāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Atthi jhānantarikāti, āmantā. Dutiyassa ca jhānassa tatiyassa ca jhānassa antare atthi jhānantarikāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Atthi jhānantarikāti, āmantā. Tatiyassa ca jhānassa catutthassa ca jhānassa antare atthi jhānantarikāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Dutiyassa ca jhānassa tatiyassa ca jhānassa antare natthi jhānantarikāti, āmantā. Hañci dutiyassa ca jhānassa tatiyassa ca jhānassa antare natthi jhānantarikā, no ca vata re vattabbe "atthi jhānantarikā"ti.

---

1. Aṁ 1. 55, 469 piṭṭhesu.

* Tatiyassa ca jhānassa catutthassa ca jhānassa antare natthi jhānantarikāti, āmantā. Hañci tatiyassa ca jhānassa catutthassa ca jhānassa antare natthi jhānantarikā, no ca vata re vattabbe "atthi jhānantarikā"ti.

818. * Paṭhamassa ca jhānassa dutiyassa ca jhānassa antare atthi jhānantarikāti, āmantā. Dutiyassa ca jhānassa tatiyassa ca jhānassa antare atthi jhānantarikāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Paṭhamassa ca jhānassa dutiyassa ca jhānassa antare atthi jhānantarikāti, āmantā. Tatiyassa ca jhānassa catutthassa ca jhānassa antare atthi jhānantarikāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Dutiyassa ca jhānassa tatiyassa ca jhānassa antare natthi jhānantarikāti, āmantā. Paṭhamassa ca jhānassa dutiyassa ca jhānassa antare natthi jhānantarikāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Tatiyassa ca jhānassa catutthassa ca jhānassa antare natthi jhānantarikāti, āmantā. Paṭhamassa ca jhānassa dutiyassa ca jhānassa antare natthi jhānantarikāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

819. Avitakko vicāramatto samādhi jhānantarikāti, amantā. Savitakko savicāro samādhi jhānantarikāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Avitakko vicāramatto samādhi jhānantarikāti, āmantā. Avitakko avicāro samādhi jhānantarikāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Savitakko savicāro samādhi na jhānantarikāti, āmantā. Avitakko vicāramatto samādhi na jhānantarikāti, ne hevaṁ vattabbe -pa-.

* Avitakko avicāro samādhi na jhānantarikāti, āmantā. Avitakko vicāramatto samādhi na jhānantarikāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

820. * Dvinnaṁ jhānānaṁ paṭuppannānamantare avitakko vicāramatto samādhīti, āmantā. Nanu avitakke vicāramatte samādhimhi vattamāne paṭhamaṁ jhānaṁ niruddhaṁ dutiyaṁ jhānaṁ paṭuppannanti, āmantā. Hañci avitakke

vicāramatte samādhimhi vattamāne paṭhamaṁ jhānaṁ niruddhaṁ dutiyaṁ jhānaṁ paṭuppannaṁ, no ca vata re vattabbe "dvinnaṁ jhānānaṁ paṭuppannānamantare avitakko vicāramatto samādhi jhānantarikā"ti.

821. + Avitakko vicāramatto samādhi na jhānantarikāti, āmantā. Avitakko vicāramatto samādhi paṭhamaṁ jhānaṁ -pa- dutiyaṁ jhānaṁ -pa- tatiyaṁ jhānaṁ -pa- catutthaṁ jhānanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Tena hi avitakko vicāramatto samādhi jhānantarikāti.

822. * Avitakko vicāramatto samādhi jhānantarikāti, āmantā. Nanu tayo samādhī vuttā Bhagavatā "savitakko savicāro samādhi, avitakko vicāramatto samādhi, avitakko avicāro samādhī"ti[1], āmantā. Hañci tayo samādhī vuttā Bhagavatā "savitakko -pa- avicāro samādhi", no ca vata re vattabbe "avitakko vicāramatto samādhi jhānantarikā"ti.

Jhānantarikakathā niṭṭhitā.

---

18. Aṭṭhārasamavagga

(184) 8. Saddaṁsuṇātītikathā

823. * Samāpanno saddaṁ suṇātīti, āmantā. Samāpanno cakkhunā rūpaṁ passati -pa- sotena -pa- ghānena -pa- jivhāya -pa- kāyena phoṭṭhabbaṁ phusatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Samāpanno saddaṁ suṇātīti, āmantā. Sotaviññāṇasamaṅgī samāpannoti, na hevaṁ vattabbe. Nanu samādhi manoviññāṇasamaṅgīssāti, āmantā. Hañci samādhi manoviññāṇasamaṅgissa, no ca vata re vattabbe "samāpanno saddaṁ suṇātī"ti.

* Samādhi manoviññāṇasamaṅgissa, sotaviññāṇasamaṅgī saddaṁ suṇātīti, āmantā. Hañci samādhi manoviññāṇasamaṅgīssa, sotaviññāṇasamaṅgī saddaṁ suṇāti, no ca vata re vattabbe "samāpanno saddaṁ

---

1. Dī 3. 184, 229 piṭṭhesu.

suṇātī”ti. Samādhi manoviññāṇasamaṅgissa, sotaviññāṇasamaṅgī saddaṁ suṇātīti, āmantā. Dvinnaṁ phassānaṁ -pa-. Dvinnaṁ cittānaṁ samodhānaṁ hotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

824. + Na vattabbaṁ “samāpanno saddaṁ suṇātī”ti, āmantā. Nanu paṭhamassa jhānassa saddo kaṇḍako vutto Bhagavatāti, āmantā. Hañci paṭhamassa jhānassa saddo kaṇḍako vutto Bhagavatā, tena vata re vattabbe “samāpanno saddaṁ suṇātī”ti.

825. * Paṭhamassa jhānassa saddo kaṇḍako vutto Bhagavatāti samāpanno saddaṁ suṇātīti, āmantā. Dutiyassa jhānassa vitakko vicāro kaṇḍako vutto Bhagavatā atthi tassa vitakkavicārāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Paṭhamassa jhānassa saddo kaṇḍako vutto Bhagavatāti samāpanno saddaṁ suṇātīti, āmantā. Tatiyassa jhānassa pīti kaṇḍako -pa-. Catutthassa jhānassa assāsapassāso kaṇḍako. Ākāsānañcāyatanaṁ samāpannassa rūpasaññā kaṇḍako. Viññāṇañcāyatanaṁ samāpannassa ākāsānañcāyatanasaññā kaṇḍako. Ākiñcaññāyatanaṁ samāpannassa viññāṇañcāyatanasaññā kaṇḍako. Nevasaññānāsaññāyatanaṁ samāpannassa ākiñcaññāyatanasaññā kaṇḍako. Saññāvedayitanirodhaṁ samāpannassa saññā ca vedanā ca kaṇḍako vutto Bhagavatā atthi tassa saññā ca vedanā cāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

Saddaṁ suṇātītikathā niṭṭhitā.

---

18. Aṭṭhārasamavagga

(185) 9. Cakkhunārūpaṁpassatītikathā

826. * Cakkhunā rūpaṁ passatīti, āmantā. Rūpena rūpaṁ passatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Rūpena rūpaṁ passatīti, āmantā. Rūpena rūpaṁ paṭivijānātīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Rūpena rūpaṁ paṭivijānātīti, āmantā. Rūpaṁ

manoviññāṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Cakkhunā rūpaṁ passatīti, āmantā. Atthi cakkhussa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Nanu natthi cakkhussa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Hañci natthi cakkhussa āvaṭṭanā -pa- paṇidhi, no ca vata re vattabbe "cakkhunā rūpaṁ passatī"ti.

* Sotena saddaṁ suṇātīti -pa-. Ghānena gandhaṁ ghāyatīti -pa-. Jivhāya rasaṁ sāyatīti -pa-. Kāyena phoṭṭhabbaṁ phusatīti, āmantā. Rūpena rūpaṁ phusatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Rūpena rūpaṁ phusatīti, āmantā. Rūpena rūpaṁ paṭivijānātīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Rūpena rūpaṁ paṭivijānātīti, āmantā. Rūpaṁ manoviññāṇanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Kāyena phoṭṭhabbaṁ phusatīti, āmantā. Atthi kāyassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Nanu natthi kāyassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Hañci natthi kāyassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhi, no ca vata re vattabbe "kāyena phoṭṭhabbaṁ phusatī"ti -pa-.

827. + Na vattabbaṁ "cakkhunā rūpaṁ passatī"ti -pa- "kāyena phoṭṭhabbaṁ phusatī"ti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā "idha bhikkhave bhikkhu cakkhunā rūpaṁ passati -pa- kāyena phoṭṭhabbaṁ phusatī"ti[1] attheva suttantoti, āmantā. Tena hi cakkhunā rūpaṁ passati -pa- kāyena phoṭṭhabbaṁ phusatīti.

Cakkhunā rūpaṁ passatītikathā niṭṭhitā.

Aṭṭhārasamo vaggo.

Tassuddānaṁ

Buddho Bhagavā manussaloke aṭṭhāsi, Buddhena Bhagavatā dhammo desito, natthi Buddhassa Bhagavato karuṇā, Buddhassa Bhagavato uccārapassāvo ativiya aññe gandhajāte adhigganhāti, ekena ariyamaggena cattāri sāmaññaphalāni sacchikaroti, jhānā jhānaṁ saṅkamati, atthi jhānantarikā, samāpanno saddaṁ suṇāti, cakkhunā rūpaṁ passati kāyena phoṭṭhabbaṁ phusati.

1. Ma 1. 285; Aṁ 1. 348 piṭṭhesu (Aṭṭhakathā passitabbā.)

19. Ekūnavīsatimavagga

(186) 1. Kilesajahanakathā

828. * Atīte kilese jahatīti, āmantā. Niruddhaṁ nirodheti vigataṁ vigameti khīṇaṁ khepeti atthaṅgataṁ atthaṅgameti abbhatthaṅgataṁ abbhatthaṅgametīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atīte kilese jahatīti, āmantā. Nanu atītaṁ niruddhanti, āmantā. Hañci atītaṁ niruddhaṁ, no ca vata re vattabbe "atīte kilese jahatī"ti. Atīte kilese jahatīti, āmantā. Nanu atītaṁ natthīti, āmantā. Hañci atītaṁ natthi, no ca vata re vattabbe "atīte kilese jahatī"ti.

829. * Anāgate kilese jahatīti, āmantā. Ajātaṁ ajaneti asañjātaṁ asañjaneti anibbattaṁ anibbatteti apātubhūtaṁ apātubhāvetīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Anāgate kilese jahatīti, āmantā. Nanu anāgataṁ ajātanti, āmantā. Hañci anāgataṁ ajātaṁ, no ca vata re vattabbe "anāgate kilese jahatī"ti. Anāgate kilese jahatīti, āmantā. Nanu anāgataṁ natthīti, āmantā. Hañci anāgataṁ natthi, no ca vata re vattabbe "anāgate kilese jahatī"ti.

830. * Paccuppanne kilese jahatīti, āmantā. Ratto rāgaṁ jāhati, duṭṭho dosaṁ jahati, mūḷho mohaṁ jahati, kiliṭṭho kolese jahatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Rāgena rūgaṁ jahati, dosena dosaṁ jahati, mohena mohaṁ jahati, kilesehi kilese jahatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Rāgo cittasampayutto, maggo cittasampayuttoti, āmantā. Dvinnaṁ cittānaṁ samodhānaṁ hotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Rāgo akusalo, maggo kusaloti, āmantā. Kusalākusalā sāvajjānavajjā hīnapaṇītā kaṇhasukkasappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṁ āgacchantīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Kusalākusalā sāvajjānavajjā hīnapaṇītā kaṇhasukkasappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṁ āgacchantīti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā "cattārimāni bhikkhave suvidūravidūrāni. Katamāni cattāri, nabhañca bhikkhave pathavī ca idaṁ paṭhamaṁ suvidūravidūraṁ -pa-. Tasmā sataṁ dhammo asabbhi ārakā"ti attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṁ "kusalākusalā -pa- sammukhībhāvaṁ āgacchantī"ti.

831. + Na vattabbaṁ "atīte kilese jahati anāgate kilese jahati paccuppanne kilese jahatī"ti, āmantā. Natthi kilese jahatī"ti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Tena hi atīte kilese jahati, anāgate kilese jahati, paccuppanne kilese jahatīti.

Kilesajahanakathā niṭṭhitā.

19. Ekūnavīsatimavagga

(187) 2. Suññatākathā

832. * Suññatā saṅkhārakkhandhapariyāpannāti, āmantā. Animittaṁ saṅkhārakkhandhapariyāpannanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Suññatā saṅkhārakkhandhapariyāpannāti, āmantā. Appaṇihito saṅkhārakkhandhapariyāpannoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Animittaṁ na vattabbaṁ "saṅkhārakkhandhapariyāpannan"ti, āmantā. Suññatā na vattabbā "saṅkhārakkhandhapariyāpannā"ti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Appaṇihito na vattabbo "saṅkhārakkhandhapariyāpanno"ti, āmantā. Suññatā na vattabbā "saṅkhārakkhandhapariyāpannā"ti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Suññatā "saṅkhārakkhandhapariyāpannā"ti, āmantā. Saṅkhārakkhandho na anicco na saṅkhato na paṭiccasamuppanno na khayadhammo na vayadhammo na virāgadhammo na nirodhadhammo na vipariṇāmadhammoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Nanu saṅkhārakkhandho anicco saṅkhato paṭiccasamuppanno khayadhammo vayadhammo virāgadhammo nirodhadhammo vipariṇāmadhammoti, āmantā. Hañci saṅkhārakkhandho anicco -pa- vipariṇāmadhammo, no ca vata re vattabbe "suññatā saṅkhārakkhandhapariyāpannā"ti.

833. * Rūpakkhandhassa suññatā saṅkhārakkhandhapariyāpannāti, āmantā. Saṅkhārakkhandhassa suññatā rūpakkhandhapariyāpannāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Vedanākkhandhassa -pa-. Saññākkhandhassa. Viññāṇakkhandhassa suññatā saṅkhārakkhandhapariyāpannāti, āmantā. Saṅkhārakkhandhassa suññatā viññaṇakkhandhapariyāpannāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Saṅkhārakkhandhassa suññatā na vattabbā "rūpakkhandhapariyāpannā"ti, āmantā. Rūpakkhandhassa suññatā na vattabbā "saṅkhārakkhandhapariyāpannā"ti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Saṅkhārakkhandhassa suññatā na vattabbā "vedanākkhandhapariyāpannā -pa-. Saññākkhandhapariyāpannā. Viññāṇakkhandhapariyāpannā"ti, āmantā. Viññāṇakkhandhassa suññatā na vattabbā "saṅkhārakkhandhapariyāpannā"ti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

834. + Na vattabbaṁ "suññatā saṅkhārakkhandhapariyāpannā"ti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā "suññamidaṁ bhikkhave saṅkhārā attena vā attaniyena vā"ti[1] attheva suttantoti, āmantā. Tena hi suññatā saṅkhārakkhandhapariyāpannāti.

Suññatākathā niṭṭhitā.

---

19. Ekūnavīsatimavagga

(188) 3. Sāmaññaphalakathā

835. * Sāmaññaphalaṁ asaṅkhatanti, āmantā. Nibbānaṁ tāṇaṁ leṇaṁ saraṇaṁ parāyaṇaṁ accutaṁ amatanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sāmaññaphalaṁ asaṅkhataṁ, nibbānaṁ asaṅkhatanti, āmantā. Dve asaṅkhatānīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Dve asaṅkhatānīti, āmantā. Dve tāṇāni -pa- antarikā vāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

836. * Sāmaññaphalaṁ asaṅkhatanti, āmantā. Sāmaññaṁ asaṅkhatanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sāmaññaṁ saṅkhatanti, āmantā. Sāmaññaphalaṁ saṅkhatanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

---

1. Ma 3. 50 piṭṭhe āneñjasappāye.

* Sotāpattiphalaṁ asaṅkhatanti, āmantā. Sotāpattimaggo asaṅkhatoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sotāpattimaggo saṅkhatoti, āmantā. Sotāpattiphalaṁ saṅkhatanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Sakadāgāmiphalaṁ -pa-. Anāgāmiphalaṁ -pa-. Arahattaphalaṁ asaṅkhatanti, āmantā. Arahattamaggo asaṅkhatoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Arahattamaggo saṅkhatoti, āmantā. Arahattaphalaṁ saṅkhatanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Sotāpattiphalaṁ asaṅkhataṁ sakadāgāmiphalaṁ -pa- anāgāmiphalaṁ -pa- arahattaphalaṁ asaṅkhataṁ, nibbānaṁ asaṅkhatanti, āmantā. Pañca asaṅkhatānīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Pañca asaṅkhatānīti, āmantā. Pañca tāṇāni -pa- antarikā vāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

Sāmaññaphalakathā niṭṭhitā.

---

19. Ekūnavīsatimavagga

(189) 4. Pattikathā

837. * Patti asaṅkhatāti, āmantā. Nibbānaṁ tāṇaṁ leṇaṁ saraṇaṁ parāyaṇaṁ accutaṁ amatanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Patti asaṅkhatā, nibbānaṁ asaṅkhatanti, āmantā. Dve asaṅkhatānīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Dve asaṅkhatānīti, āmantā. Dve tāṇāni -pa- antarikā vāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

838. * Cīvarassa patti asaṅkhatāti, āmantā. Nibbānaṁ -pa- amatanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Cīvarassa patti asaṅkhatā, nibbānaṁ asaṅkhatanti, āmantā. Dve asaṅkhatānīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Dve asaṅkhatānīti, āmantā. Dve tāṇāni -pa- antarikā vāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Piṇḍapātassa -pa-. Senāsanassa -pa-. Gilānapaccayabhesajjaparikkhārassa patti asaṅkhatāti, āmantā. Nibbānaṁ -pa- accutaṁ amatanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Gilānapaccayabhesajjaparikkhārassa patti asaṅkhatā, nibbānaṁ asaṅkhatanti, āmantā. Dve asaṅkhatānīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Dve asaṅkhatānīti, āmantā. Dve tāṇāni -pa- antarikā vāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Cīvarassa patti asaṅkhatā -pa-. Piṇḍapātassa -pa-. Senāsanassa -pa-. Gilānapaccayabhesajjaparikkhārassa patti asaṅkhatā, nibbānaṁ asaṅkhatanti, āmantā. Pañca asaṅkhatānīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Pañca asaṅkhatānīti, āmantā. Pañca tāṇāni -pa- antarikā vāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

839. * Paṭhamassa jhānassa patti asaṅkhatā. (Evaṁ sabbaṁ vitthāretabbaṁ.) Dutiyassa jhānassa. Tatiyassa jhānassa. Catutthassa jhānassa. Ākāsānañcāyatanassa. Viññāṇañcāyatanassa. Ākiñcaññāyatanassa. Nevasaññānāsaññāyatanassa. Sotāpattimaggassa. Sotāpattiphalassa. Sakadāgāmimaggassa. Sakadāgāmiphalassa. Anāgāmimaggassa. Anāgāmiphalassa. Arahattamaggassa. Arahattaphalassa patti asaṅkhatāti, āmantā. Nibbānaṁ -pa- accutaṁ amatanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Arahattaphalassa patti asaṅkhatā, nibbānaṁ asaṅkhatanti, āmantā. Dve asaṅkhatānīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Dve asaṅkhatānīti, āmantā. Dve tāṇāni -pa- antarikā vāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Sotāpattimaggassa patti asaṅkhatā. Sotāpattiphalassa patti asaṅkhatā -pa-. Arahattamaggassa patti asaṅkhatā. Arahattaphalassa patti asaṅkhatā nibbānaṁ asaṅkhatanti, āmantā. Nava asaṅkhatānīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Nava asaṅkhatānīti, āmantā. Nava tāṇāni -pa- antarikā vāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

840. + Na vattabbaṁ "patti asaṅkhatā"ti, āmantā. Patti rūpaṁ. Vedanā. Saññā. Saṅkhārā. Viññāṇanti, na hevaṁ vattabbe. Tena hi patti asaṅkhatāti.

Pattikathā niṭṭhitā.

---

19. Ekūnavīsatimavagga

(190) 5. Tathatākathā

841. * Sabbadhammānaṁ tathatā asaṅkhatāti, āmantā. Nibbānaṁ -pa- amatanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sabbadhammānaṁ tathatā asaṅkhatā, nibbānaṁ

asaṅkhatanti, āmantā. Dve asaṅkhatānīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Dve asaṅkhatānīti, āmantā. Dve tāṇāni -pa- antarikā vāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

842. * Rūpassa rūpatā, nanu rūpatā asaṅkhatāti, āmantā. Nibbānaṁ -pa- amatanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Rūpassa rūpatā, nanu rūpatā asaṅkhatā nibbānaṁ asaṅkhatanti, āmantā. Dve asaṅkhatānīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Dve asaṅkhatānīti, āmantā. Dve tāṇāni -pa- antarikā vāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Vedanāya vedanatā, nanu vedanatā -pa-. Saññāya saññatā, nanu saññatā -pa-. Saṅkhārānaṁ saṅkhāratā, nanu saṅkhāratā -pa-. Viññāṇassa viññāṇatā, nanu viññāṇatā asaṅkhatāti, āmantā. Nibbānaṁ -pa- amatanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Rūpassa rūpatā, nanu rūpatā -pa-. Viññāṇassa viññāṇatā, nanu viññāṇatā asaṅkhatā, nibbānaṁ asaṅkhatanti, āmantā. Cha asaṅkhatānīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Cha asaṅkhatānīti, āmantā. Cha tāṇāni -pa- antarikā vāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

843. + Na vattabbaṁ "sabbadhammānaṁ tathatā asaṅkhatā"ti, āmantā. Sabbadhammānaṁ tathatā rūpaṁ. Vedanā. Saññā. Saṅkhārā. Viññāṇanti, na hevaṁ vattabbe. Tena hi sabbadhammānaṁ tathatā asaṅkhatāti.

Tathatākathā niṭṭhitā.

---

19. Ekūnavīsatimavagga

(191) 6. Kusalakathā

844. * Nibbānadhātu kusalāti, āmantā. Sārammaṇā, atthi tāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Nanu anārammaṇā, natthi tāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Hañci anārammaṇā, natthi

tāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhi, no ca vata re vattabbe "nibbānadhātu kusalā"ti.

845. * Alobho kusalo sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Nibbānadhātu kusalā sārammaṇā, atthi tāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Adoso kusalo -pa-. Amoho kusalo -pa-. Saddhā. Vīriyaṁ. Sati. Samādhi -pa-. Paññā kusalā sārammaṇā, atthi tāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Nibbānadhātu kusalā sārammaṇā, atthi tāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Nibbānadhātu kusalā anārammaṇā, natthi tāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Alobho kusalo anārammaṇo, natthi tassa āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Nibbānadhātu kusalā anārammaṇā, natthi tāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, āmantā. Adoso kusalo -pa-. Amoho kusalo -pa-. Saddhā. Vīriyaṁ. Sati. Samādhi -pa-. Paññā kusalā anārammaṇā, natthi tāya āvaṭṭanā -pa- paṇidhīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

846. + Na vattabbaṁ "nibbānadhātu kusalā"ti, āmantā. Nanu nibbānadhātu anavajjāti, āmantā. Hañci nibbānadhātu anavajjā, tena vata re vattabbe "nibbānadhātu kusalā"ti.

Kusalakathā niṭṭhitā.

---

19. Ekūnavīsatimavagga

(192) 7. Accantaniyāmakathā

847. * Atthi puthujjanassa accantaniyāmatāti, āmantā. Mātughātako accantaniyato. Pitughātako -pa-. Arahantaghātako -pa-. Ruhiruppādako -pa-. Saṁghabhedako accantaniyatoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

848. * Atthi puthujjanassa accantaniyāmatāti, āmantā. Accantaniyatassa puggalassa vicikicchā uppajjeyyāti, āmantā. Hañci accantaniyatassa puggalassa vicikicchā uppajjeyya, no ca vata re vattabbe "atthi puthujjanassa accantaniyāmatā"ti.

* Accantaniyatassa puggalassa vicikicchā nuppajjeyyāti, āmantā. Pahīnāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Pahīnāti, āmantā. Sotāpattimaggenāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sakadāgāmimaggena -pa-. Anāgāmimaggena -pa-. Arahattamaggenāti. Na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Katamena maggenāti, akusalena maggenāti. Akusalo maggo niyyāniko khayagāmī bodhagāmī anāsavo -pa- asaṁkilesikoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Nanu akusalo maggo aniyyāniko -pa- saṁkilesikoti, āmantā. Hañci akusalo maggo aniyyāniko -pa- saṁkilesiko, no ca vata re vattabbe "accantaniyatassa puggalassa vicikicchā akusalena maggena pahīnā"ti.

849. * Sassatadiṭṭhiyā niyatassa puggalassa ucchedadiṭṭhi uppajjeyyāti, āmantā. Hañci sassatadiṭṭhiyā niyatassa puggalassa ucchedadiṭṭhi uppajjeyya, no ca vata re vattabbe "atthi puthujjanassa accantaniyāmatā"ti.

* Sassatadiṭṭhiyā niyatassa puggalassa ucchedadiṭṭhi nuppajjeyyāti, āmantā. Pahīnāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Pahīnāti, āmantā. Sotāpattimaggenāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sakadāgāmimaggena -pa-. Anāgāmimaggena -pa-. Arahattamaggenāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Katamena maggenāti, akusalena maggena. Akusalo maggo -pa-. No ca vata re vattabbe "sassatadiṭṭhiyā niyatassa puggalassa ucchedadiṭṭhi akusalena maggena pahīnā"ti.

850. * Ucchedadiṭṭhiyā niyatassa puggalassa sassatadiṭṭhi uppajjeyyāti, āmantā. Hañci ucchedadiṭṭhiyā niyatassa puggalassa sassatadiṭṭhi uppajjeyya, no ca vata re vattabbe "atthi puthujjanassa accantaniyāmatā"ti.

* Ucchedadiṭṭhiyā niyatassa puggalassa sassatadiṭṭhi nuppajjeyyāti, āmantā. Pahīnāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Pahīnāti, āmantā.

Sotāpattimaggenāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sakadāgāmimaggena -pa-. Anāgāmimaggena. Arahattamaggenāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Katamena maggenāti, akusalena maggenāti. Akusalo maggo -pa-. No ca vata re vattabbe "ucchedadiṭṭhiyā niyatassa puggalassa sassatadiṭṭhi akusalena maggena pahīnā"ti.

851. + Na vattabbaṁ "atthi puthujjanassa accantaniyāmatā"ti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā "idha bhikkhave ekacco puggalo samannāgato hoti ekantakāḷakehi akusalehi dhammehi, so[1] sakiṁ nimuggo nimuggova hotī"ti[2] attheva suttantoti, āmantā. Tena hi atthi puthujjanassa accantaniyāmatāti.

852. * Vuttaṁ Bhagavatā "idha bhikkhave ekacco puggalo samannāgato hoti ekantakāḷakehi akusalehi dhammehi, so sakiṁ nimuggo nimuggova hotī"ti katvā tena ca kāraṇena atthi puthujjanassa accantaniyāmatāti, āmantā. Vuttaṁ Bhagavatā "idha bhikkhave ekacco puggalo ummujjitvā nimujjatī"ti[3] attheva suttantoti, āmantā. Sabbakālaṁ ummujjitvā nimujjatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Vuttaṁ Bhagavatā "idha bhikkhave ekacco puggalo samannāgato hoti ekantakāḷakehi akusalehi dhammehi, so sakiṁ nimuggo nimuggova hotī"ti katvā tena ca kāraṇena atthi puthujjanassa accantaniyāmatāti, āmantā. Vuttaṁ Bhagavatā "idha bhikkhave ekacco puggalo ummujjitvā ṭhito hoti, ummujjitvā vipassati viloketi, ummujjitvā patarati, ummujjitvā patigādhappatto hotī"ti[4] attheva suttantoti, āmantā. Sabbakālaṁ ummujjitvā patigādhappatto hotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

Accantaniyāmakathā niṭṭhitā.

---

1. Evaṁ kho bhikkhave puggalo (Aṁ 2. 403 piṭṭhi.) 2. Aṁ 2. 403 piṭṭhe.
3-4. Aṁ 2. 403 piṭṭhe.

19. Ekūnavīsatimavagga

(193) 8. Indriyakathā

853. * Natthi lokiyaṁ saddhindriyanti, āmantā. Natthi lokiyā saddhāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Natthi lokiyaṁ vīriyindriyaṁ -pa- satindriyaṁ -pa- samādhindriyaṁ -pa- paññindriyanti, āmantā. Natthi lokiyā paññāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Atthi lokiyā saddhāti, āmantā. Atthi lokiyaṁ saddhindriyanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atthi lokiyaṁ vīriyaṁ -pa- sati -pa- samādhi -pa- paññāti, āmantā. Atthi lokiyaṁ paññindriyanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Atthi lokiyo mano, atthi lokiyaṁ manindriyanti, āmantā. Atthi lokiyā saddhā, atthi lokiyaṁ saddhindriyanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atthi lokiyo mano, atthi lokiyaṁ manindriyanti, āmantā. Atthi lokiyā paññā, atthi lokiyaṁ paññindriyanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Atthi lokiyaṁ somanassaṁ, atthi lokiyaṁ somanassindriyaṁ -pa-. Atthi lokiyaṁ jīvitaṁ, atthi lokiyaṁ jīvitindriyanti, āmantā. Atthi lokiyā saddhā, atthi lokiyaṁ saddhindriyanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atthi lokiyaṁ jīvitaṁ, atthi lokiyaṁ jīvitindriyanti, āmantā. Atthi lokiyā paññā, atthi lokiyaṁ paññindriyanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

854. * Atthi lokiyā saddhā, natthi lokiyaṁ saddhindriyanti, āmantā. Atthi lokiyo mano, natthi lokiyaṁ manindriyanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atthi lokiyā paññā, natthi lokiyaṁ paññindriyanti, āmantā. Atthi lokiyo mano, natthi lokiyaṁ manindriyanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Atthi lokiyā saddhā, natthi lokiyaṁ saddhindriyanti, āmantā. Atthi lokiyaṁ somanassaṁ, natthi lokiyaṁ somanassindriyanti, atthi lokiyaṁ jīvitaṁ natthi lokiyaṁ jīvitindriyanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atthi lokiyā paññā, natthi lokiyaṁ paññindriyanti, āmantā. Atthi lokiyo mano, natthi lokiyaṁ manindriyanti -pa-. Atthi lokiyaṁ jīvitaṁ, natthi lokiyaṁ jīvitindriyanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

855. * Atthi lokuttarā saddhā, atthi lokuttaraṁ saddhindriyanti, āmantā. Atthi lokiyā saddhā, atthi lokiyaṁ saddhindriyanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atthi lokuttaraṁ vīriyaṁ -pa-. Atthi lokuttarā paññā, atthi lokuttaraṁ paññindriyanti, āmantā. Atthi lokiyā paññā, atthi lokiyaṁ paññindriyanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Atthi lokiyā saddhā, natthi lokiyaṁ saddhindriyanti, āmantā. Atthi lokuttarā saddhā, natthi lokuttaraṁ saddhindriyanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atthi lokiyaṁ vīriyaṁ -pa-. Atthi lokiyā paññā, natthi lokiyaṁ paññindriyanti, āmantā. Atthi lokuttarā paññā, natthi lokuttaraṁ paññindriyanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

856. * Natthi lokiyāni pañcindriyānīti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā "addasaṁ kho ahaṁ bhikkhave Buddhacakkhunā lokaṁ volokento satte apparajakkhe mahārajakkhe tikkhindriye mudindriye svākāre suviññāpaye appekacce paralokavajjabhayadassāvino viharante"ti[1] attheva suttantoti, āmantā. Tena hi atthi lokiyāni pañcindriyānīti.

Indriyakathā niṭṭhitā.

Ekūnavīsatimo vaggo.

Tassuddānaṁ

Atīte kilese jahati, anāgate kilese jahati, paccuppanne kilese jahati, suññatā saṅkhārakkhandhapariyāpannā, sāmaññaphalaṁ asaṅkhataṁ, patti asaṅkhatā, sabbadhammānaṁ tathatā asaṅkhatā, nibbānadhātu kusalā, atthi puthujjanassa accantaniyāmatā, natthi lokiyāni pañcindriyānīti.

---

20. Vīsatimavagga

(194) 1. Asañciccakathā

857. * Asañcicca mātaraṁ jīvitā voropetvā ānantariko hotīti, āmantā. Asañcicca pāṇaṁ hantvā pāṇātipātī hotīti, na

1. Ma 1. 225 piṭṭhe. Tattha "dvākāre duviññāpaye" iccādīnipi padāni dissanti.

hevaṁ vattabbe -pa-. Asañcicca mātaraṁ jīvitā voropetvā ānantariko hotīti, āmantā. Asañcicca adinnaṁ ādiyitvā -pa-. Musā bhaṇitvā musāvādī hotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Asañcicca pāṇaṁ hantvā pāṇātipātī na hotīti, āmantā. Asañcicca mātaraṁ jīvitā voropetvā ānantariko na hotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Asañcicca adinnaṁ ādiyitvā -pa-. Musā bhaṇitvā musāvādī na hotīti, āmantā. Asañcicca mātaraṁ jīvitā voropetvā ānantariko na hotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

858. * Asañcicca mātaraṁ jīvitā voropetvā ānantariko hotīti, āmantā. "Asañcicca mātaraṁ jīvitā voropetvā ānantariko hotī"ti attheva suttantoti, natthi. "Sañcicca mātaraṁ jīvitā voropetvā ānantariko hotī"ti attheva suttantoti, āmantā. Hañci "sañcicca mātaraṁ jīvitā voropetvā ānantariko hotī"ti attheva suttanto, no ca vata re vattabbe "asañcicca mātaraṁ jīvitā voropetvā ānantariko hotī"ti.

859. + Na vattabbaṁ "mātughātako ānantariko"ti, āmantā. Nanu mātā jīvitā voropitāti, āmantā. Hañci mātā jīvitā voropitā, tena vata re vattabbe "mātughātako ānantariko"ti.

+ Na vattabbaṁ "pitughātako ānantariko"ti, āmantā. Nanu pitā jīvitā voropitoti, āmantā. Hañci pitā jīvitā voropito, tena vata re vattabbe "pitughātako ānantariko"ti.

+ Na vattabbaṁ "arahantaghātako ānantariko"ti, āmantā. Nanu arahā jīvitā voropitoti, āmantā. Hañci arahā jīvitā voropito, tena vata re vattabbe "arahantaghātako ānantariko"ti.

+ Na vattabbaṁ "ruhiruppādako ānantariko"ti, āmantā. Nanu Tathāgatassa lohitaṁ uppāditanti, āmantā. Hañci Tathāgatassa lohitaṁ uppāditaṁ, tena vata re vattabbe "ruhiruppādako ānantariko"ti.

860. * Saṁghabhedako ānantarikoti, āmantā. Sabbe saṁghabhedakā ānantarikāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sabbe saṁghabhedakā ānantarikāti, āmantā. Dhammasaññī saṁghabhedako ānantarikoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

861. * Dhammasaññī saṁghabhedako ānantarikoti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā "atthupāli saṁghabhedako āpāyiko nerayiko kappaṭṭho atekiccho. Atthupāli saṁghabhedako na āpāyiko na nerayiko na kappaṭṭho na atekiccho"ti attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṁ "dhammasaññī saṁghabhedako ānantariko"ti.

862. + Na vattabbaṁ "dhammasaññī saṁghabhedako ānantariko"ti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā—

"Āpāyiko nerayiko, kappaṭṭho saṁghabhedako.
Vaggarato adhammaṭṭho, yogakkhemā padhaṁsati.
Saṁghaṁ samaggaṁ bhetvāna, kappaṁ nirayamhi paccatī"ti[1].

Attheva suttantoti, āmantā. Tena hi saṁghabhedako ānantarikoti.

Asañciccakathā niṭṭhitā.

---

20. Vīsatimavagga

(195) 2. Ñāṇakathā

863. * Natthi puthujjanassa ñāṇanti, āmantā. Natthi puthujjanassa paññā pajānanā vicayo pavicayo dhammavicayo sallakkhaṇā upalakkhaṇā paccupalakkhaṇāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Nanu atthi puthujjanassa paññā pajānanā vicayo -pa- paccupalakkhaṇāti, āmantā. Hañci atthi puthujjanassa paññā pajānanā vicayo -pa- paccupalakkhaṇā, no ca vata re vattabbe "natthi puthujjanassa ñāṇan"ti.

---

1. Vi 4. 369; Aṁ 3. 315; Khu 1. 203 piṭṭhesu.

864. * Natthi puthujjanassa ñāṇanti, āmantā. Puthujjano paṭhamaṁ jhānaṁ samāpajjeyyāti, āmantā. Hañci puthujjano paṭhamaṁ jhānaṁ samāpajjeyya, no ca vata re vattabbe "natthi puthujjanassa ñāṇan"ti.

* Puthujjano dutiyaṁ jhānaṁ -pa- tatiyaṁ jhānaṁ -pa- catutthaṁ jhānaṁ -pa- ākāsānañcāyatanaṁ samāpajjeyya. Viññāṇañcāyatanaṁ. Ākiñcaññāyatanaṁ. Nevasaññānāsaññāyatanaṁ samāpajjeyya. Puthujjano dānaṁ dadeyya -pa- cīvaraṁ dadeyya. Piṇḍapātaṁ dadeyya. Senāsanaṁ dadeyya. Gilānapaccayabhesajjaparikkhāraṁ dadeyyāti, āmantā. Hañci puthujjano gilānapaccayabhesajjaparikkhāraṁ dadeyya, no ca vata re vattabbe "natthi puthujjanassa ñāṇan"ti.

865. + Atthi puthujjanassa ñāṇanti, āmantā. Puthujjano tena ñāṇena dukkhaṁ parijānāti, samudayaṁ pajahati, nirodhaṁ sacchikaroti, maggaṁ bhāvetīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

Ñāṇakathā niṭṭhitā.

---

20. Vīsatimavagga

(196) 3. Nirayapālakathā

866. * Natthi nirayesu nirayapālāti, āmantā. Natthi nirayesu kammakāraṇāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atthi nirayesu kammakāraṇāti, āmantā. Atthi nirayesu nirayapālāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Atthi manussesu kammakāraṇā, atthi ca kāraṇikāti, āmantā. Atthi nirayesu kammakāraṇā, atthi ca kāraṇikāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atthi nirayesu kammakāraṇā, natthi ca kāraṇikāti, āmantā. Atthi manussesu kammakāraṇā, natthi ca kāraṇikāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

867. + Atthi nirayesu nirayapālāti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā—

"Na Vessabhū nopi ca pettirājā,
Somo Yamo Vessavaṇo ca rājā.
Sakāni kammāni hananti tattha,
Ito paṇunnaṁ[1] paralokapattan"ti.

Attheva suttantoti, āmantā. Tena hi natthi nirayesu nirayapālāti.

868. * Natthi nirayesu nirayapālāti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā "tamenaṁ bhikkhave nirayapālā pañcavidhabandhanaṁ nāma kāraṇaṁ kārenti[2], tattaṁ ayokhīlaṁ hatthe gamenti, tattaṁ ayokhīlaṁ dutiye hatthe gamenti, tattaṁ ayokhīlaṁ pāde gamenti, tattaṁ ayokhīlaṁ dutiye pāde gamenti, tattaṁ ayokhīlaṁ majjhe-urasmiṁ gamenti, so tattha dukkhā tibbā kaṭukā vedanā vedeti, na ca tāva kālaṁ karoti, yāva na taṁ pāpakammaṁ byantīhotī"ti[3] attheva suttantoti, āmantā. Tena hi atthi nirayesu nirayapālāti.

* Natthi nirayesu nirayapālāti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā "tamenaṁ bhikkhave nirayapālā saṁvesetvā kuṭhārīhi[4] tacchanti -pa-. Tamenaṁ bhikkhave nirayapālā uddhaṁpādaṁ adhosiraṁ ṭhapetvā vāsīhi tacchanti -pa-. Tamenaṁ bhikkhave nirayapālā rathe yojetvā ādittāya pathaviyā sampajjalitāya sajotibhūtāya[5] sārentipi paccāsārentipi -pa-. Tamenaṁ bhikkhave nirayapālā mahantaṁ aṅgārapabbataṁ ādittaṁ sampajjalitaṁ sajotibhūtaṁ āropentipi oropentipi -pa-. Tamenaṁ bhikkhave nirayapālā uddhaṁpādaṁ adhosiraṁ gahetvā tattāya lohakumbhiyā pakkhipanti ādittāya sampajjalitāya sajotibhūtāya. So tattha pheṇuddehakaṁ paccati, so tattha pheṇuddehakaṁ paccamāno sakimpi uddhaṁ gacchati, sakimpi adho gacchati, sakimpi tiriyaṁ gacchati. So tattha dukkhā tibbā kaṭukā vedanā vedayati, na ca tāva kālaṁ karoti, yāva

1. Paṇuṇṇaṁ (Syā, Ka), panunnaṁ (Sī)
2. Karonti (Ma 3. 204; Aṁ 1. 139 piṭṭhe.)
3. Ma 3. 204 piṭṭhe; Aṁ 1. 139 piṭṭhe ca.
4. Kudhārīhi (sabbattha)
5. Sañjotibhūtāya (Syā)

na taṁ pāpakammaṁ byantīhoti. Tamenaṁ bhikkhave nirayapālā mahāniraye pakkhipanti. So kho pana bhikkhave mahānirayo.

Catukkaṇṇo catudvāro, vibhatto bhāgaso mito.
Ayopākārapariyanto, ayasā paṭikujjito.

Tassa ayomayā bhūmi, jalitā tejasā yutā.
Samantā yojanasataṁ, pharitvā tiṭṭhati sabbādā"ti[1].

Attheva suttantoti, āmantā. Tena hi atthi nirayesu nirayapālāti.

Nirayapālakathā niṭṭhitā.

---

20. Vīsatimavagga

(197) 4. Tiracchānakathā

869. * Atthi devesu tiracchānagatāti, āmantā. Atthi tiracchānagatesu devāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atthi devesu tiracchānagatāti, āmantā. Devaloko tiracchānayonīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atthi devesu tiracchānagatāti, āmantā. Atthi tattha kīṭā paṭaṅgā makasā makkhikā ahī vicchikā satapadī gaṇḍuppādāti[2]. Na hevaṁ vattabbe -pa-.

870. + Natthi devesu tiracchānagatāti, āmantā. Nanu atthi tattha Erāvaṇo nāma hatthināgo, sahassayuttaṁ dibbaṁ yānanti, āmantā. Hañci atthi tattha Erāvaṇo nāma hatthināgo, sahassayuttaṁ dibbaṁ yānaṁ, tena vata re vattabbe "atthi devesu tiracchānagatā"ti.

871. * Atthi devesu tiracchānagatāti, āmantā. Atthi tattha hatthibandhā assabandhā[3] yāvasikā kāraṇikā bhattakārakāti, na hevaṁ vattabbe. Tena hi natthi devesu tiracchānagatāti.

Tiracchānakathā niṭṭhitā.

---

1. Ma 3. 204; Aṁ 1. 140; Khu 2. 135 piṭṭhesu.
2. Gaṇḍupādāti (Syā, Kaṁ, I)
3. Hatthibhaṇḍā assabhaṇḍā (?)

20. Vīsatimavagga

(198) 5. Maggakathā

872. * Pañcaṅgiko maggoti, āmantā. Nanu aṭṭhaṅgiko maggo vutto Bhagavatā. Seyyathidaṁ. Sammādiṭṭhi -pa- sammāsamādhīti, āmantā. Hañci aṭṭhaṅgiko maggo vutto Bhagavatā. Seyyathidaṁ, sammādiṭṭhi -pa- sammāsamādhi, no ca vata re vattabbe "pañcaṅgiko maggo"ti.

* Pañcaṅgiko maggoti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā—

"Maggānaṁ aṭṭhaṅgiko seṭṭho, saccānaṁ caturo padā.
Virāgo seṭṭho dhammānaṁ, dvipadānañca cakkhumā"ti[1].

Attheva suttantoti, āmantā. Tena hi aṭṭhaṅgiko maggoti.

873. * Sammāvācā maggaṅgaṁ, sā ca na maggoti, āmantā. Sammādiṭṭhi maggaṅgaṁ, sā ca na maggoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sammāvācā maggaṅgaṁ, sā ca na maggoti, āmantā. Sammāsaṅkappo -pa-. Sammāvāyāmo -pa-. Sammāsati -pa-. Sammāsamādhi maggaṅgaṁ, so ca na maggoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Sammākammanto -pa-. Sammā ājīvo maggaṅgaṁ, so ca na maggoti, āmantā. Sammādiṭṭhi -pa-. Sammāsamādhi maggaṅgaṁ, so ca na maggoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Sammādiṭṭhi maggaṅgaṁ, sā ca maggoti, āmantā. Sammāvācā maggaṅgaṁ, sā ca maggoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sammādiṭṭhi maggaṅgaṁ, sā ca maggoti, āmantā. Sammākammanto -pa-. Sammā-ājīvo maggaṅgaṁ, so ca maggoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Sammāsaṅkappo -pa-. Sammāvāyāmo -pa-. Sammāsati -pa-. Sammāsamādhi maggaṅgaṁ, so ca maggoti, āmantā. Sammāvācā -pa-. Sammākammanto -pa-. Sammā ājīvo maggaṅgaṁ, so ca maggoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

874. + Ariyo aṭṭhaṅgiko maggoti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā "pubbeva kho panassa kāyakammaṁ vacīkammaṁ ājīvo suparisuddho hoti.

---

1. Khu 1. 52 Dhammapade.

Evamassāyaṁ ariyo aṭṭhaṅgiko maggo bhāvanāpāripūriṁ gacchatī”ti[1] attheva suttantoti, āmantā. Tena hi pañcaṅgiko maggoti.

875. * Pañcaṅgiko maggoti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā “yasmiṁ kho Subhadda dhammavinaye ariyo aṭṭhaṅgiko maggo na upalabbhati, samaṇopi tattha na upalabbhati, dutiyopi tattha samaṇo na upalabbhati, tatiyopi tattha samaṇo na upalabbhati, catutthopi tattha samaṇo na upalabbhati. Yasmiṁ ca kho Subhadda dhammavinaye ariyo aṭṭhaṅgiko maggo upalabbhati, samaṇopi tattha upalabbhati, dutiyopi -pa- tatiyopi -pa- catutthopi tattha samaṇo upalabbhati. Imasmiṁ kho Subhadda dhammavinaye ariyo aṭṭhaṅgiko maggo upalabbhati, idheva Subhadda samaṇo, idha dutiyo samaṇo, idha tatiyo samaṇo, idha catuttho samaṇo, suññā parappavādā samaṇebhi aññehī”ti[2] attheva suttantoti, āmantā. Tena hi aṭṭhaṅgiko maggoti.

Maggakathā niṭṭhitā.

---

20. Vīsatimavagga

(199) 6. Ñāṇakathā

876. * Dvādasavatthukaṁ ñāṇaṁ lokuttaranti, āmantā. Dvādasa lokuttarañāṇānīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Dvādasa lokuttarañāṇānīti, āmantā. Dvādasa sotāpattimaggāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Dvādasa sotāpattimaggāti, āmantā. Dvādasa sotāpattiphalānīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Dvādasa sakadāgāmimaggā -pa-. Anāgāmimaggā -pa-. Arahattamaggāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Dvādasa arahattamaggāti, āmantā. Dvādasa arahattaphalānīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

877. + Na vattabbaṁ “dvādasavatthukaṁ ñāṇaṁ lokuttaran”ti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā “idaṁ dukkhaṁ ariyasaccan”ti me bhikkhave pubbe ananussutesu

---

1. Ma 3. 337 piṭṭhe. 2. Dī 2. 125 piṭṭhe.

dhammesu cakkhuṁ udapādi ñāṇaṁ udapādi paññā udapādi vijjā udapādi āloko udapādi, "taṁ kho panidaṁ dukkhaṁ ariyasaccaṁ pariññeyyan"ti me bhikkhave -pa- pariññātan"ti me bhikkhave -pa- "idaṁ dukkhasamudayaṁ[1] ariyasaccan"ti me bhikkhave -pa- "taṁ kho panidaṁ dukkhasamudayaṁ ariyasaccaṁ pahātabban"ti me bhikkhave -pa- pahīnan"ti me bhikkhave -pa- "idaṁ dukkhanirodhaṁ[2] ariyasaccan"ti me bhikkhave -pa- "taṁ kho panidaṁ dukkhanirodhaṁ ariyasaccaṁ sacchikātabban"ti me bhikkhave -pa- sacchikatan"ti me bhikkhave -pa- "idaṁ dukkhanirodhagāminī paṭipadā ariyasaccan"ti me bhikkhave -pa- "taṁ kho panidaṁ dukkhanirodhagāminī paṭipadā ariyasaccaṁ bhāvetabban"ti me bhikkhave -pa- bhāvitan"ti me bhikkhave pubbe ananussutesu dhammesu cakkhuṁ udapādi -pa- āloko udapādī"ti[3] attheva suttantoti, āmantā. Tena hi dvādasavatthukaṁ ñāṇaṁ lokuttaranti.

Ñāṇakathā niṭṭhitā.

Vīsatimo vaggo.

Tassuddānaṁ

Mātughātako ānantariko, pitughātako ānantariko, arahantaghātako ānantariko, ruhiruppādako ānantariko, saṁghabhedako ānantariko, natthi puthujjanassa ñāṇaṁ, natthi nirayesu nirayapālā, atthi devesu tiracchānagatā, pañcaṅgiko maggo, dvādasavatthukaṁ ñāṇaṁ lokuttaranti.

Catuttho paṇṇāsako.

Tassuddānaṁ

Niggaho, puññasañcayo, aṭṭhāsi, atītena ca, mātughātako.

---

1. Dukkhasamudayo (Syā, Kaṁ, I)
2. Dukkhanirodho (Syā, Kaṁ, I)
3. Vi 3. 15; Saṁ 3. 369; Khu 9. 330 piṭṭhesu.

21. Ekavīsatimavagga

(200) 1. Sāsanakathā

878. * Sāsanaṁ navaṁ katanti, āmantā. Satipaṭṭhānā navaṁ katāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sāsanaṁ navaṁ katanti, āmantā. Sammappadhānā -pa-. Iddhipādā -pa-. Indriyā -pa-. Balā -pa-. Bojjhaṅgā navaṁ katāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Pubbe akusalaṁ pacchā kusalaṁ katanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Pubbe sāsavaṁ -pa- saṁyojaniyaṁ. Ganthaniyaṁ. Oghaniyaṁ. Yoganiyaṁ. Nīvaraṇiyaṁ. Parāmaṭṭhaṁ. Upādāniyaṁ -pa- saṁkilesiyaṁ pacchā asaṁkilesiyaṁ katanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Atthi koci Tathāgatassa sāsanaṁ navaṁ karotīti, āmantā. Atthi koci satipaṭṭhāne navaṁ karotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atthi koci sammappadhāne -pa- iddhipāde -pa- indriye -pa- bale -pa- bojjhaṅge navaṁ karotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atthi koci pubbe akusalaṁ pacchā kusalaṁ karotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Atthi koci pubbe sāsavaṁ -pa- saṁkilesiyaṁ pacchā asaṁkilesiyaṁ karotīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Labbhā Tathāgatassa sāsanaṁ puna navaṁ kātunti, āmantā. Labbhā satipaṭṭhānā puna navaṁ kātunti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Labbhā sammappadhānā -pa- iddhipādā -pa- indriyā -pa- balā -pa- bojjhaṅgā puna navaṁ kātunti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Labbhā pubbe akusalaṁ pacchā kusalaṁ kātunti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Labbhā pubbe sāsavaṁ -pa- saṁkilesiyaṁ pacchā asaṁkilesiyaṁ kātunti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

Sāsanakathā niṭṭhitā.

---

21. Ekavīsatimavagga

(201) 2. Avivittakathā

879. * Puthujjano tedhātukehi dhammehi avivittoti, āmantā. Puthujjano tedhātukehi phassehi -pa- tedhātukāhi vedanāhi.

Saññāhi. Cetanāhi. Cittehi. Saddhāhi. Vīriyehi. Satīhi. Samādhīhi -pa- tedhātukāhi paññāhi avivittoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Puthujjano tedhātukehi kammehi avivittoti, āmantā. Yasmiṁ khaṇe puthujjano cīvaraṁ deti, tasmiṁ khaṇe paṭhamaṁ jhānaṁ upasampajja viharati -pa- ākāsānañcāyatanaṁ upasampajja viharatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Yasamiṁ khaṇe puthujjano piṇḍapātaṁ deti -pa- senāsanaṁ deti -pa- gilānapaccayabhesajjaparikkhāraṁ deti, tasmiṁ khaṇe catutthaṁ jhānaṁ upasampajja viharati. Nevasaññānāsaññāyatanaṁ upasampajja viharatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

880. + Na vattabbaṁ "puthujjano tedhātukehi kammehi avivitto"ti, āmantā. Puthujjanassa rūpadhātu-arūpadhātūpagaṁ kammaṁ pariññātanti, na hevaṁ vattabbe. Tena hi puthujjano tedhātukehi kammehi avivittoti -pa-.

Avivittakathā niṭṭhitā.

---

21. Ekavīsatimavagga

(202) 3. Saṁyojanakathā

881. * Atthi kiñci saṁyojanaṁ appahāya arahattappattīti, āmantā. Atthi kiñci sakkāyadiṭṭhiṁ appahāya -pa- vicikicchaṁ appahāya -pa- sīlabbataparāmāsaṁ appahāya. Rāgaṁ appahāya. Dosaṁ appahāya. Mohaṁ appahāya. Anottappaṁ appahāya arahattappattīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Atthi kiñci saṁyojanaṁ appahāya arahattappattīti, āmantā. Arahā sarāgo sadoso samoho samāno samakkho sapaḷāso sa-upāyāso sakilesoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Nanu arahā nirāgo niddoso nimmoho nimmāno nimmakkho nippaḷāso nirupāyāso nikkilesoti, āmantā. Hañci arahā nirāgo -pa- nikkileso, no ca vata re vattabbe "atthi kiñci saṁyojanaṁ appahāya arahattappattī"ti.

882. + Na vattabbaṁ "kiñci saṁyojanaṁ appahāya arahattappattī"ti, āmantā. Arahā sabbaṁ Buddhavisayaṁ jānātīti, na hevaṁ vattabbe. Tena hi atthi kiñci saṁyojanaṁ appahāya arahattappattīti.

Saṁyojanakathā niṭṭhitā.

---

21. Ekavīsatimavagga

(203) 4. Iddhikathā

883. * Atthi adhippāya-iddhi Buddhānaṁ vā sāvakānaṁ vāti, āmantā. "Niccapaṇṇā rukkhā hontū"ti atthi adhippāya-iddhi Buddhānaṁ vā sāvakānaṁ vāti, na hevaṁ vattabbe -pa- "Niccapupphā rukkhā hontu -pa-. Niccaphalikā rukkhā hontu. Niccaṁ juṇhaṁ hotu. Niccaṁ khemaṁ hotu. Niccaṁ subhikkhaṁ hotu. Niccaṁ suvatthi[1] hotū"ti atthi adhippāya-iddhi Buddhānaṁ vā sāvakānaṁ vāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Atthi adhippāya-iddhi Buddhānaṁ vā sāvakānaṁ vāti, āmantā. Uppanno phasso "mā nirujjhī"ti atthi adhippāya-iddhi Buddhānaṁ vā sāvakānaṁ vāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Uppannā vedanā -pa- saññā. Cetanā. Cittaṁ. Saddhā. Vīriyaṁ. Sati. Samādhi -pa-. Paññā "mā nirujjhī"ti atthi adhippāya-iddhi Buddhānaṁ vā sāvakānaṁ vāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Atthi adhippāya-iddhi Buddhānaṁ vā sāvakānaṁ vāti, āmantā. "Rūpaṁ niccaṁ hotū"ti atthi adhippāya-iddhi vedanā -pa-. Saññā -pa-. Saṅkhārā -pa-. "Viññāṇaṁ niccaṁ hotū"ti atthi adhippāya-iddhi Buddhānaṁ vā sāvakānaṁ vāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Atthi adhippāya-iddhi Buddhānaṁ vā sāvakānaṁ vāti, āmantā. Jātidhammā sattā "mā jāyiṁsū"ti atthi -pa-. Jarādhammā sattā "mā jīriṁsū"ti -pa-. Byādhidhammā sattā "mā byādhiyiṁsū"ti -pa-. Maraṇadhammā sattā "mā mīyiṁsū"ti atthi adhippāya-iddhi Buddhānaṁ vā sāvakānaṁ vāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

---

1. Suvuṭṭhikaṁ (Syā)

884. + Na vattabbaṁ “atthi adhippāya-iddhi Buddhānaṁ vā sāvakānaṁ vā”ti, āmantā. Nanu āyasmā Pilindavaccho rañño Māgadhassa seniyassa Bimbisārassa pāsādaṁ “suvaṇṇan”tveva adhimucci, suvaṇṇo ca pana āsīti[1], āmantā. Hañci āyasmā Pilindavaccho rañño Māgadhassa Seniyassa Bimbisārassa pāsādaṁ suvaṇṇantveva adhimucci, suvaṇṇo ca pana āsi, tena vata re vattabbe “atthi adhippāya-iddhi Buddhānaṁ vā sāvakānaṁ vā”ti.

Iddhikathā niṭṭhitā.

---

21. Ekavīsatimavagga

(204) 5. Buddhakathā

885. * Atthi Buddhānaṁ Buddhehi hīnātirekatāti, āmantā. Satipaṭṭhānatoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sammappadhānato -pa-. Iddhipādato. Indriyato. Balato. Bojjhaṅgato. Vasibhāvato -pa-. Sabbaññutañāṇadassanatoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

Buddhakathā niṭṭhitā.

---

21. Ekavīsatimavagga

(205) 6. Sabbadisākathā

886. * Sabbā disā Buddhā tiṭṭhantīti, āmantā. Puratthimāya disāya Buddho tiṭṭhatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Puratthimāya disāya Buddho tiṭṭhatīti, āmantā. Kinnāmo so Bhagavā, kiṁjacco, kiṁgotto, kinnāmā tassa Bhagavato mātāpitaro, kinnāmaṁ tassa Bhagavato sāvakayugaṁ, konāmo tassa Bhagavato upaṭṭhāko, kīdisaṁ cīvaraṁ dhāreti, kīdisaṁ pattaṁ dhāreti, katarasmiṁ gāme vā nigame vā nagare vā raṭṭhe vā janapade vāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Dakkhiṇāya disāya -pa-. Pacchimāya disāya -pa-. Uttarāya disāya -pa-. Heṭṭhimāya disāya Buddho tiṭṭhatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Heṭṭhimāya

---

1. Vi 1. 362; Vi 3. 302 piṭṭhesu.

disāya Buddho tiṭṭhatīti, āmantā. Kinnāmo so Bhagavā -pa-. Janapade vāti, na hevaṁ vatabbe -pa-.

* Uparimāya disāya Buddho tiṭṭhatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Uparimāya disāya Buddho tiṭṭhatīti, āmantā. Cātumahārājike tiṭṭhati -pa-. Tāvatiṁse tiṭṭhati -pa-. Yāme tiṭṭhati -pa-. Tusite tiṭṭhati -pa-. Nimmānaratiyā tiṭṭhati -pa-. Paranimmitavasavattiyā tiṭṭhati -pa-. Brahmaloke tiṭṭhatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

Sabbadisākathā niṭṭhitā.

---

21. Ekavīsatimavagga

(206) 7. Dhammakathā

887. * Sabbe dhammā niyatāti, āmantā. Micchattaniyatāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sammattaniyatāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Natthi aniyato rāsīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Nanu atthi aniyato rāsīti, āmantā. Hañci atthi aniyato rāsi, no ca vata re vattabbe "sabbe dhammā niyatā"ti.

* Sabbe dhammā niyatāti, āmantā. Nanu tayo rāsī vuttā Bhagavatā—micchattaniyato rāsi, sammattaniyato rāsi, aniyato rāsīti[1], āmantā. Hañci tayo rāsī vuttā Bhagavatā—micchattaniyato rāsi, sammattaniyato rāsi, aniyato rāsi, no ca vata re vattabbe "sabbe dhammā niyatā"ti.

* Rūpaṁ rūpaṭṭhena niyatanti, āmantā. Micchattaniyatanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sammattaniyatanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Vedanā -pa-. Saññā -pa-. Saṅkhārā -pa-. Viññāṇaṁ viññāṇaṭṭhena niyatanti, āmantā. Micchattaniyatanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sammattaniyatanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

888. + Na vattabbaṁ "rūpaṁ rūpaṭṭhena niyataṁ -pa- vedanā -pa- saññā -pa- saṅkhārā -pa- viññāṇaṁ viññāṇaṭṭhena niyatan"ti, āmantā. Rūpaṁ vedanā

---

1. Abhi 1. 3, 211 piṭṭhesu.

hoti -pa- saññā hoti. Saṅkhārā honti. Viññāṇaṁ hoti. Vedanā -pa-. Saññā -pa-. Saṅkhārā -pa-. Viññāṇaṁ rūpaṁ hoti -pa- vedanā hoti. Saññā hoti. Saṅkhārā hontīti, na hevaṁ vattabbe. Tena hi rūpaṁ rūpaṭṭhena niyataṁ, vedanā -pa- saññā -pa- saṅkhārā -pa- viññāṇaṁ viññāṇaṭṭhena niyatanti.

Dhammakathā niṭṭhitā.

---

21. Ekavīsatimavagga

(207) 8. Kammakathā

889. * Sabbe kammā niyatāti, āmantā. Micchattaniyatāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sammattaniyatāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Natthi aniyato rāsīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Nanu atthi aniyato rāsīti, āmantā. Hañci atthi aniyato rāsi, no ca vata re vattabbe "sabbe kammā niyatā"ti.

* Sabbekammā niyatāti, āmantā. Nanu tayo rāsī vuttā Bhagavatā—micchattaniyato rāsi, sammattaniyato rāsi, aniyato rāsīti, āmantā. Hañci tayo rāsī vuttā Bhagavatā—micchattaniyato rāsi, sammattaniyato rāsi, aniyato rāsi, no ca vata re vattabbe "sabbe kammā niyatā"ti.

890. * Diṭṭhadhammavedanīyaṁ kammaṁ diṭṭhadhammavedanīyaṭṭhena niyatanti, āmantā. Micchattaniyatanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sammattaniyatanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Upapajjavedanīyaṁ kammaṁ -pa-. Aparāpariyavedanīyaṁ kammaṁ aparāpariyavedanīyaṭṭhena niyatanti, āmantā. Micchattaniyatanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Sammattaniyatanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

891. + Na vattabbaṁ "diṭṭhadhammavedanīyaṁ kammaṁ diṭṭhadhammavedanīyaṭṭhena niyataṁ. Upapajjavedanīyaṁ kammaṁ -pa-. Aparāpariyavedanīyaṁ kammaṁ aparāpariyavedanīyaṭṭhena niyatan"ti, āmantā. Diṭṭhadhammavedanīyaṁ kammaṁ upapajjavedanīyaṁ hoti, aparāpariyavedanīyaṁ hoti -pa-. Upapajjavedanīyaṁ kammaṁ diṭṭhadhammavedanīyaṁ hoti,

aparāpariyavedanīyaṁ hoti -pa-. Aparāpariyavedanīyaṁ kammaṁ diṭṭhadhammavedanīyaṁ hoti, upapajjavedanīyaṁ hotīti, na hevaṁ vattabbe. Tena hi diṭṭhadhammavedanīyaṁ kammaṁ diṭṭhadhammavedanīyaṭṭhena niyataṁ. Upapajjavedanīyaṁ kammaṁ -pa-. Aparāpariyavedanīyaṁ kammaṁ aparāpariyavedanīyaṭṭhena niyatanti.

Kammakathā niṭṭhitā.

Ekavīsatimo vaggo.

Tassuddānaṁ

Sāsanaṁ navaṁ kataṁ, atthi koci Tathāgatassa sāsanaṁ navaṁ karoti, labbhā Tathāgatassa sāsanaṁ puna navaṁ kātuṁ, puthujjano tedhātukehi kammehi avivitto, atthi kiñci saṁyojanaṁ appahāya arahattappatti, atthi adhippāyiddhi Buddhānaṁ vā sāvakānaṁ vā, atthi Buddhānaṁ Buddhehi hīnātirekatā, sabbā disā Buddhā tiṭṭhanti, sabbe dhammā niyatā, sabbe kammā niyatāti.

---

22. Bāvīsatimavagga

(208) 1. Parinibbānakathā

892. * Atthi kiñci saṁyojanaṁ appahāya parinibbānanti, āmantā. Atthi kiñci sakkāyadiṭṭhiṁ appahāya -pa-. Anottappaṁ appahāya parinibbānanti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Atthi kiñci saṁyojanaṁ appahāya parinibbānanti, āmantā. Arahā sarāgo -pa- sakilesoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Nanu arahā nirāgo -pa- nikkilesoti, āmantā. Hañci arahā nirāgo -pa- nikkileso, no ca vata re vattabbe "atthi kiñci saṁyojanaṁ appahāya parinibbānan"ti.

893. + Na vattabbaṁ "atthi kiñci saṁyojanaṁ appahāya parinibbānanti, āmantā. Arahā sabbaṁ Buddhavisayaṁ jānātīti, na hevaṁ vattabbe. Tena hi atthi kiñci saṁyojanaṁ appahāya parinibbānanti.

Parinibbānakathā niṭṭhitā.

22. Bāvīsatimavagga

(209) 2. Kusalacittakathā

894. * Arahā kusalacitto parinibbāyatīti, āmantā. Arahā puññābhisaṅkhāraṁ abhisaṅkharonto. Āneñjābhisaṅkhāraṁ abhisaṅkharonto. Gatisaṁvattaniyaṁ kammaṁ karonto. Bhavasaṁvattaniyaṁ kammaṁ karonto. Issariyasaṁvattaniyaṁ kammaṁ karonto. Adhipaccasaṁvattaniyaṁ kammaṁ karonto. Mahābhogasaṁvattaniyaṁ kammaṁ karonto. Mahāparivārasaṁvattaniyaṁ kammaṁ karonto. Devasobhagyasaṁvattaniyaṁ kammaṁ karonto. Manussasobhagyasaṁvattaniyaṁ kammaṁ karonto parinibbāyatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Arahā kusalacitto parinibbāyatīti, āmantā. Arahā ācinanto apacinanto. Pajahanto upādiyanto. Visinento ussinento. Vidhūpento sandhūpento parinibbāyatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Nanu arahā nevācināti na apacināti apacinitvā ṭhitoti, āmantā. Hañci arahā nevācināti, na apacināti, apacinitvā ṭhito, no ca vata re vattabbe "arahā kusalacitto parinibbāyatī"ti. Nanu arahā neva pajahati na upādiyati, pajahitvā ṭhito. Neva visineti na ussineti, visinetvā ṭhito. Nanu arahā neva vidhūpeti na sandhūpeti, vidhūpetvā ṭhitoti, āmantā. Hañci arahā neva vidhūpeti na sandhūpeti, vidhūpetvā ṭhito, no ca vata re vattabbe "arahā kusalacitto parinibbāyatī"ti.

895. + Na vattabbaṁ "arahā kusalacitto parinibbāyatī"ti, āmantā. Nanu arahā upaṭṭhitassati sato sampajāno parinibbāyatīti, āmantā. Hañci arahā upaṭṭhitassati sato sampajāno parinibbāyati, tena vata re vattabbe "arahā kusalacitto parinibbāyatī"ti.

Kusalacittakathā niṭṭhitā.

22. Bāvīsatimavagga

(210) 3. Āneñjakathā

896. * Arahā āneñje ṭhito parinibbāyatīti, āmantā. Nanu arahā pakaticitte ṭhito parinibbāyatīti, āmantā. Hañci arahā pakaticitte ṭhito parinibbāyati, no ca vata re vattabbe "arahā āneñje ṭhito parinibbāyatī"ti.

* Arahā āneñje ṭhito parinibbāyatīti, āmantā. Arahā kiriyamaye citte ṭhito parinibbāyatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Nanu arahā vipākacitte ṭhito parinibbāyatīti, āmantā. Hañci arahā vipākacitte ṭhito parinibbāyati, no ca vata re vattabbe "arahā āneñje ṭhito parinibbāyatī"ti.

* Arahā āneñje ṭhito parinibbāyatīti, āmantā. Arahā kiriyābyākate citte ṭhito parinibbāyatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Nanu arahā vipākābyākate citte ṭhito parinibbāyatīti, āmantā. Hañci arahā vipākābyākate citte ṭhito parinibbāyati, no ca vata re vattabbe "arahā āneñje ṭhito parinibbāyatī"ti.

* Arahā āneñje ṭhito parinibbāyatīti, āmantā. Nanu Bhagavā catutthajjhānā vuṭṭhahitvā samanantarā parinibbutoti[1], āmantā. Hañci Bhagavā catutthajjhānā vuṭṭhahitvā samanantarā parinibbuto, no ca vata re vattabbe "arahā āneñje ṭhito parinibbāyatī"ti.

Āneñjakathā niṭṭhitā.

---

22. Bāvīsatimavagga

(211) 4. Dhammābhisamayakathā

897. * Atthi gabbhaseyyāya dhammābhisamayoti, āmantā. Atthi gabbhaseyyāya dhammadesanā, dhammassavanaṁ, dhammasākacchā, paripucchā, sīlasamādānaṁ, indriyesu guttadvāratā, bhojane mattaññutā, pubbarattāpararattaṁ

---

1. Dī 2. 128 piṭṭhe.

jāgariyānuyogoti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Natthi gabbhaseyyāya dhammadesanā, dhammassavanaṁ -pa- pubbarattāpararattaṁ jāgariyānuyogoti, āmantā. Hañci natthi gabbhaseyyāya dhammadesanā, dhammassavanaṁ -pa-. Pubbarattāpararattaṁ jāgariyānuyogo, no ca vata re vattabbe "atthi gabbhaseyyāya dhammābhisqmayo"ti.

* Atthi gabbhaseyyāya dhammābhisamayoti, āmantā. Nanu dve paccayā sammādiṭṭhiyā uppātāya parato ca ghoso, yoniso ca manasikāroti, āmantā. Hañci dve paccayā sammādiṭṭhiyā uppādāya parato ca ghoso, yoniso ca manasikāro, no ca vata re vattabbe "atthi gabbhaseyyāya dhammābhisamayo"ti.

* Atthi gabbhaseyyāya dhammābhisamayoti, āmantā. Suttassa pamattassa muṭṭhassatissa asampajānassa dhammābhisamayoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

Dhammābhisamayakathā niṭṭhitā.

---

22. Bāvīsatimavagga

(212-4) 5-7. Tissopikathā

898. * Atthi gabbhaseyyāya arahattappattīti, āmantā. Suttassa pamattassa muṭṭhassatissa asampajānassa arahattappattīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

899. * Atthi supinagatassa dhammābhisamayoti, āmantā. Suttassa pamattassa muṭṭhassatissa asampajānassa dhammābhisamayoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

900. * Atthi supinagatassa arahattappattīti, āmantā. Suttassa pamattassa muṭṭhassatissa asampajānassa arahattappattīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

Tissopikathā niṭṭhitā.

22. Bāvīsatimavagga

(215) 8. Abyākatakathā

901. * Sabbaṁ supinagatassa cittaṁ abyākatanti, āmantā. Supinantena pāṇaṁ haneyyāti, āmantā. Hañci supinantena pāṇaṁ haneyya, no ca vata re vattabbe "sabbaṁ supinagatassa cittaṁ abyākatan"ti.

* Supinantena adinnaṁ ādiyeyya -pa- musā bhaṇeyya. Pisuṇaṁ bhaṇeyya, pharusaṁ bhaṇeyya. Samphaṁ palapeyya. Sandhiṁ chindeyya. Nillopaṁ hareyya. Ekāgārikaṁ kareyya. Paripanthe tiṭṭheyya. Paradāraṁ gaccheyya. Gāmaghātakaṁ kareyya. Nigamaghātakaṁ kareyya. Supinantena methunaṁ dhammaṁ paṭiseveyya. Supinagatassa asuci mucceyya. Supinantena dānaṁ dadeyya. Cīvaraṁ dadeyya. Piṇḍapātaṁ dadeyya. Senāsanaṁ dadeyya. Gilānapaccayabhesajjaparikkhāraṁ dadeyya. Khādanīyaṁ dadeyya. Bhojanīyaṁ dadeyya. Pānīyaṁ dadeyya. Cetiyaṁ vandeyya, cetiye mālaṁ āropeyya. Gandhaṁ āropeyya. Vilepanaṁ āropeyya -pa- cetiyaṁ abhidakkhiṇaṁ kareyyāti, āmantā. Hañci supinantena cetiyaṁ abhidakkhiṇaṁ kareyya, no ca vata re vattabbe "sabbaṁ supinagatassa cittaṁ abyākatan"ti.

902. + Na vattabbaṁ "sabbaṁ supinagatassa cittaṁ abyākatan"ti, āmantā. Nanu supinagatassa cittaṁ abbohāriyaṁ vuttaṁ Bhagavatāti, āmantā. Hañci supinagatassa cittaṁ abbohāriyaṁ vuttaṁ Bhagavatā, tena vata re vattabbe "sabbaṁ supinagatassa cittaṁ abyākatan"ti.

Abyākatakathā niṭṭhitā.

---

22. Bāvīsatimavagga

(216) 9. Āsevanapaccayakathā

903. * Natthi kāci āsevanapaccayatāti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā "pāṇātipāto bhikkhave āsevito bhāvito

bahulīkato nirayasaṁvattaniko tiracchānayonisaṁvattaniko pettivisayasaṁvattaniko, yo sabbalahuso pāṇātipātassa vipāko manussabhūtassa appāyukasaṁvattaniko hotī”ti[1] attheva suttantoti, āmantā. Tena hi atthi kāci āsevanapaccayatāti.

* Natthi kāci āsevanapaccayatāti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā “adinnādānaṁ bhikkhave āsevitaṁ bhāvitaṁ bahulīkataṁ nirayasaṁvattanikaṁ tiracchānayonisaṁvattanikaṁ pettivisayasaṁvattanikaṁ, yo sabbalahuso adinnādānassa vipāko manussabhūtassa bhogabyasanasaṁvattaniko hoti -pa- yo sabbalahuso kāmesumicchācārassa vipāko manussabhūtassa sapattaverasaṁvattaniko hoti -pa- yo sabbalahuso musāvādassa vipāko manussabhūtassa abbhūtabbhakkhānasaṁvattaniko hoti -pa- yo sabbalahuso pisuṇāya vācāya vipāko manussabhūtassa mittehi bhedanasaṁvattaniko hoti -pa- yo sabbalahuso pharusāya vācāya vipāko manussabhūtassa amanāpasaddasaṁvattaniko hoti -pa- yo sabbalahuso samphappalāpassa vipāko manussabhūtassa anādeyyavācāsaṁvattaniko hoti. Surāmerayapānaṁ bhikkhave āsevitaṁ -pa- yo sabbalahuso surāmerayapānassa vipāko manussabhūtassa ummattakasaṁvattaniko hotī”ti[2] attheva suttantoti, āmantā. Tena hi atthi kāci āsevanapaccayatāti.

904. * Natthi kāci āsevanapaccayatāti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā “micchādiṭṭhi bhikkhave āsevitā bhāvitā bahulīkatā nirayasaṁvattanikā tiracchānayonisaṁvattanikā pettivisayasaṁvattanikā”ti attheva suttantoti, āmantā. Tena hi atthi kāci āsevanapaccayatāti.

* Natthi kāci āsevanapaccayatāti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā “micchāsaṅkappo -pa- micchāsamādhi bhikkhave āsevito bhāvito -pa- pettivisayasaṁvattaniko”ti attheva suttantoti, āmantā. Tena hi atthi kāci āsevanapaccayatāti.

---

1. Aṁ 3. 77 piṭṭhe.
2. Aṁ 3. 77 piṭṭhe.

905. * Natthi kāci āsevanapaccayatāti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā "sammādiṭṭhi bhikkhave āsevitā bhāvitā bahulīkatā amatogadhā hoti amataparāyanā amatapariyosānā"ti attheva suttantoti, āmantā. Tena hi atthi kāci āsevanapaccayatāti.

* Natthi kāci āsevanapaccayatāti, āmantā. Nanu vuttaṁ Bhagavatā "sammāsaṅkappo bhikkhave āsevito bhāvito bahulīkato -pa-. Sammāsamādhi bhikkhave āsevito bhāvito bahulīkato amatogadho hoti amataparāyano amatapariyosāno"ti attheva suttantoti, āmantā. Tena hi atthi kāci āsevanapaccayatāti.

Āsevanapaccayakathā niṭṭhitā.

---

22. Bāvīsatimavagga

(217) 10. Khaṇikakathā

906. * Ekacittakkhaṇikā sabbe dhammāti, āmantā. Citte mahāpathavī saṇṭhāti. Mahāsamuddo saṇṭhāti. Sinerupabbatarājā saṇṭhāti. Āpo saṇṭhāti. Tejo saṇṭhāti. Vāyo saṇṭhāti. Tiṇakaṭṭhavanappatayo saṇṭhahantīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Ekacittakkhaṇikā sabbe dhammāti, āmantā. Cakkhāyatanaṁ cakkhuviññāṇena sahajātanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Cakkhāyatanaṁ cakkhuviññāṇena sahajātanti, āmantā. Nanu āyasmā Sāriputto etadavoca "ajjhattikañceva āvuso cakkhuṁ aparibhinnaṁ hoti, bāhirā ca rūpā na āpāthaṁ āgacchanti, no ca tajjo samannāhāro hoti, neva tāva tajjassa viññāṇabhāgassa[1] pātubhāvo hoti. Ajjhattikañceva āvuso cakkhuṁ aparibhinnaṁ hoti, bāhirā ca rūpā āpāthaṁ āgacchanti, no ca tajjo samannāhāro hoti, neva tāva tajjassa viññāṇabhāgassa pātubhāvo hoti. Yato ca kho āvuso ajjhattikañceva cakkhuṁ aparibhinnaṁ

---

1. Viññāṇabhāvassa (bahūsu)

hoti, bāhirā ca rūpā āpāthaṁ āgacchanti, tajjo ca samannāhāro hoti, evaṁ tajjassa viññāṇabhāgassa pātubhāvo hotī"ti[1] attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṁ "cakkhāyatanaṁ cakkhuviññāṇena sahajātan"ti.

* Sotāyatanaṁ -pa-. Ghānāyatanaṁ -pa-. Jivhāyatanaṁ -pa-. Kāyāyatanaṁ kāyaviññāṇena sahajātanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Kāyāyatanaṁ kāyaviññāṇena sahajātanti, āmantā. Nanu āyasmā Sāriputto etadavoca "ajjhattiko ceva āvuso kāyo aparibhinno hoti, bāhirā ca phoṭṭhabbā na āpāthaṁ āgacchanti, no ca -pa-. Ajjhattiko ceva āvuso kāyo aparibhinno hoti, bāhirā ca phoṭṭhabbā āpāthaṁ āgacchanti, no ca -pa-. Yato ca kho āvuso ajjhattiko ceva kāyo aparibhinno hoti, bāhirā ca phoṭṭhabbā āpāthaṁ āgacchanti, tajjo ca samannāhāro hoti, evaṁ tajjassa viññāṇabhāgassa pātubhāvo hotī"ti[2] attheva suttantoti, āmantā. Tena hi na vattabbaṁ "kāyāyatanaṁ kāyaviññāṇena sahajātan"ti.

907. + Na vattabbaṁ "ekacittakkhaṇikā sabbe dhammā"ti, āmantā. Sabbe dhammā niccā dhuvā sassatā avipariṇāmadhammāti, na hevaṁ vattabbe. Tena hi ekacittakkhaṇikā sabbe dhammāti.

Khaṇikakathā niṭṭhitā.

Bāvīsatimo vaggo.

Tassuddānaṁ

Atthi kiñci saṁyojanaṁ appahāya parinibbānaṁ, arahā kusalacitto parinibbāyati, arahā āneñje ṭhito parinibbāyati, atthi gabbhaseyyāya dhammābhisamayo, atthi gabbhaseyyāya arahattappatti, atthi supinagatassa dhammābhisamayo, atthi supinagatassa arahattappatti, sabbaṁ supinagatassa cittaṁ abyākataṁ, natthi kāci āsevanapaccayatā, ekacittakkhaṇikā sabbe dhammāti.

1. Ma 1. 248 piṭṭhe. 2. Ma 1. 249 piṭṭhe.

23. Tevīsatimavagga

(218) 1. Ekādhippāyakathā

908. * Ekādhippāyena methuno dhammo paṭisevitabboti, āmantā. Ekādhippāyena assamaṇena hotabbaṁ abhikkhunā hotabbaṁ chinnamūlena hotabbaṁ pārājikena hotabbanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Ekādhippāyena methuno dhammo paṭisevitabboti, āmantā. Ekādhippāyena pāṇo hantabbo. Adinnaṁ ādiyitabbaṁ. Musā bhaṇitabbā. Pisuṇaṁ bhaṇitabbaṁ. Pharusaṁ bhaṇitabbaṁ. Samphaṁ palapitabbaṁ. Sandhi cheditabbo. Nillopaṁ hātabbaṁ. Ekāgārikaṁ kātabbaṁ. Paripanthe ṭhātabbaṁ. Paradāro gantabbo. Gāmaghātako kātabbo. Nigamaghātako kātabboti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

Ekādhippāyakathā niṭṭhitā.

---

23. Tevīsatimavagga

(219) 2. Arahantavaṇṇakathā

909. * Arahantānaṁ vaṇṇena amanussā methunaṁ dhammaṁ paṭisevantīti, āmantā. Arahantānaṁ vaṇṇena amanussā pāṇaṁ hananti -pa- adinnaṁ ādiyanti. Musā bhaṇanti. Pisuṇaṁ bhaṇanti. Pharusaṁ bhaṇanti. Samphaṁ palapanti. Sandhiṁ chindanti. Nillopaṁ haranti. Ekāgārikaṁ karonti. Paripanthe tiṭṭhanti. Paradāraṁ gacchanti. Gāmaghātakaṁ karonti -pa- nigamaghātakaṁ karontīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

Arahantavaṇṇakathā niṭṭhitā.

---

23. Tevīsatimavagga

(220-4) 3-7. Issariyakāmakārikākathā

910. * Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu vinipātaṁ gacchatīti, āmantā. Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu nirayaṁ

gacchati. Sañjīvaṁ gacchati. Kālasuttaṁ gacchati. Tāpanaṁ gacchati. Mahātāpanaṁ[1] gacchati. Saṁghātakaṁ gacchati. Roruvaṁ gacchati -pa- Avīciṁ gacchatīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu vinipātaṁ gacchatīti, āmantā. "Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu vinipātaṁ gacchatī"ti attheva suttantoti, natthi. Hañci "bodhisatto issariyakāmakārikāhetu vinipātaṁ gacchatī"ti nattheva suttanto, no ca vata re vattabbe "bodhisatto issariyakāmakārikāhetu vinipātaṁ gacchatī"ti.

911. * Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu gabbhaseyyaṁ okkamatīti, āmantā. Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu nirayaṁ upapajjeyya. Tiracchānayoniṁ upapajjeyyāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu gabbhaseyyaṁ okkamatīti, āmantā. Bodhisatto iddhimāti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Bodhisatto iddhimāti, āmantā. Bodhisattena chandiddhipādo bhāvito -pa- vīriyiddhipādo -pa- cittiddhipādo -pa- vīmaṁsiddhipādo bhāvitoti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu gabbhaseyyaṁ okkamatīti, āmantā. "Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu gabbhaseyyaṁ okkamatī"ti attheva suttantoti, natthi. Hañci "bodhisatto issariyakāmakārikāhetu gabbhaseyyaṁ okkamatī"ti nattheva suttanto, no ca vata re vattabbe "bodhisatto issariyakāmakārikāhetu gabbhaseyyaṁ okkamatī"ti.

912. * Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu dukkarakārikaṁ akāsīti, āmantā. Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu "sassato loko"ti paccāgacchi. "Asassato loko"ti -pa- "Antavā loko"ti -pa- "Anantavā loko"ti, "taṁ jīvaṁ taṁ

---

1. Patāpanaṁ (Sī, Syā, Kaṁ, I)

sarīran"ti, "aññaṁ jīvaṁ aññaṁ sarīran"ti, "hoti Tathāgato paraṁ maraṇā"ti. "Na hoti Tathāgato paraṁ maraṇā"ti, "hoti ca na ca hoti Tathāgato paraṁ maraṇā"ti -pa- "Neva hoti na na hoti Tathāgato paraṁ maraṇā"ti paccāgacchīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

* Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu dukkarakārikaṁ akāsīti, āmantā. "Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu dukkarakārikaṁ akāsī"ti attheva suttantoti, natthi. Hañci "bodhisatto issariyakāmakārikāhetu dukkarakārikaṁ akāsī"ti nattheva suttanto, no ca vata re vattabbe "bodhisatto issariyakāmakārikāhetu dukkarakārikaṁ akāsī"ti.

913. * Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu aparantapaṁ[1] akāsi, aññaṁ satthāraṁ uddisīti, āmantā. Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu "sassato loko"ti paccāgacchi -pa- "Neva hoti na na hoti Tathāgato paraṁ maraṇā"ti paccāgacchīti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

914. * Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu aññaṁ satthāraṁ uddisīti, āmantā. "Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu aññaṁ satthāraṁ uddisī"ti attheva suttantoti, natthi. Hañci "bodhisatto issariyakāmakārikāhetu aññaṁ satthāraṁ uddisī"ti nattheva suttanto, no ca vata re vattabbe "bodhisatto issariyakāmakārikāhetu aññaṁ satthāraṁ uddisī"ti.

Issariyakāmakārikākathā niṭṭhitā.

---

23. Tevīsatimavagga

(225) 8. Patirūpakathā

915. * Atthi na rāgo rāgapatirūpakoti, āmantā. Atthi na phasso phassapatirūpako. Atthi na vedanā vedanāpatirūpikā. Atthi na saññā

---

1. Amaraṁ tapaṁ (Saṁ 1. 104 piṭṭhe.)

saññāpatirūpikā. Atthi na cetanā cetanāpatirūpikā. Atthi na cittaṁ cittapatirūpakaṁ. Atthi na saddhā saddhāpatirūpikā. Atthi na vīriyaṁ vīriyapatirūpakaṁ. Atthi na sati satipatirūpikā. Atthi na samādhi samādhipatirūpako. Atthi na paññā paññāpatirūpikāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

916. * Atthi na doso dosapatirūpako. Atthi na moho mohapatirūpako. Atthi na kileso kilesapatirūpakoti, āmantā. Atthi na phasso phassapatirūpako -pa-. Atthi na paññā paññāpatirūpikāti, na hevaṁ vattabbe -pa-.

Patirūpakathā niṭṭhitā.

---

23. Tevīsatimavagga

(226) 9. Aparinipphannakathā

917. * Rūpaṁ aparinipphannanti, āmantā. Rūpaṁ na aniccaṁ na saṅkhataṁ na paṭiccasamuppannaṁ na khayadhammaṁ na vayadhammaṁ na virāgadhammaṁ na nirodhadhammaṁ na vipariṇāmadhammanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Nanu rūpaṁ aniccaṁ saṅkhataṁ paṭiccasamuppannaṁ khayadhammaṁ vayadhammaṁ virāgadhammaṁ nirodhadhammaṁ vipariṇāmadhammanti, āmantā. Hañci rūpaṁ aniccaṁ saṅkhataṁ -pa- vipariṇāmadhammaṁ, no ca vata re vattabbe "rūpaṁ aparinipphannan"ti.

* Dukkhaññeva parinipphannanti, āmantā. Nanu 'yadaniccaṁ taṁ dukkhaṁ'[1] vuttaṁ Bhagavatā rūpaṁ aniccanti, āmantā. Hañci 'yadaniccaṁ taṁ dukkhaṁ' vuttaṁ Bhagavatā rūpaṁ aniccaṁ, no ca vata re vattabbe "dukkhaññeva parinipphannan"ti -pa-.

918. * Vedanā -pa-. Saññā. Saṅkhārā. Viññāṇaṁ. Cakkhāyatanaṁ -pa-. Dhammāyatanaṁ. Cakkhudhātu -pa-. Dhammadhātu. Cakkhundriyaṁ -pa-. Aññātāvindriyaṁ aparinipphannanti, āmantā. Aññātāvindriyaṁ na aniccaṁ -pa-. Na vipariṇāmadhammanti, na hevaṁ vattabbe -pa-. Nanu aññātāvindriyaṁ aniccaṁ saṅkhataṁ -pa- vipariṇāmadhammanti, āmantā. Hañci aññātāvindriyaṁ aniccaṁ saṅkhataṁ paṭiccasamuppannaṁ khayadhammaṁ vayadhammaṁ virāgadhammaṁ nirodhadhammaṁ vipariṇāmadhammaṁ, no ca vata re vattabbe "aññātāvindriyaṁ aparinipphannan"ti.

---

1. Saṁ 2. 19 piṭṭhe.

* Dukkhaññeva parinipphannanti, āmantā. Nanu ‘yadaniccaṁ taṁ dukkhaṁ’ vuttaṁ Bhagavatā aññātāvindriyaṁ aniccanti, āmantā. Hañci ‘yadaniccaṁ taṁ dukkhaṁ’ vuttaṁ Bhagavatā aññātāvindriyaṁ aniccaṁ, no ca vata re vattabbe “dukkhaññeva parinipphannan”ti.

Aparinipphannakathā niṭṭhitā.

Tevīsatimo vaggo.

Tassuddānaṁ

Ekādhippāyena methuno dhammo paṭisevitabbo, arahantānaṁ vaṇṇena amanussā methunaṁ dhammaṁ paṭisevanti, bodhisatto issariyakāmakārikāhetu vinipātaṁ gacchati, gabbhaseyyaṁ okkamati, dukkarakārikaṁ akāsi, aparantapaṁ akāsi, aññaṁ satthāraṁ uddisi, atthi na rāgo rāgapatirūpako, atthi na doso dosapatirūpako, atthi na moho mohapatirūpako, atthi na kileso kilesapatirūpako, rūpaṁ aparinipphannaṁ aññātāvindriyaṁ aparinipphannanti.

Khuddako aḍḍhapaṇṇāsako.

Tassuddānaṁ

Navaṁ, nibbuti, ekādhippāyoti.

Paṇṇāsakuddānaṁ

Mahāniyāmo, anusayā, niggaho khuddakapañcamo.
Parappavādamaddanā, suttamūlasamāhitā.
Ujjotanā satthusamaye, Kathāvatthupakaraṇeti.

Pañcattiṁsabhāṇavāraṁ

Kathāvatthupakaraṇaṁ niṭṭhitaṁ.

Kathāvatthupāḷiyā

Lakkhitabbapadānaṁ anukkamaṇikā

Kathāvatthupāḷiyā

Nānāpāṭhā

Paṭhamo mūlapāṭho, Sī = Sīhaḷapotthakaṁ, Syā = Syāmapotthakaṁ, Kaṁ = Kambojapotthakaṁ, I = Iṅgalisapotthakaṁ, Ka = kesuci Marammapotthakesu dissamānapāṭho, Ka-Sī = kesuci Sīhaḷapotthakesu dissamānapāṭho, Ṭṭha = Aṭṭhakathā.

Kathāvatthupāḷiyā

Nānāpāṭhā	Piṭṭhaṅkā
[A]	
Akusalā = Akusalaṁ (Ma 2. 157 piṭṭhe)	366
Aññindriyañca = Aññātāvindriyañca (bahūsu)	14
Atītā -pa- atthīti = Atītā -pa- natthīti (Ka)	119
Atītānāgato subhaṅgo = Atītānāgatesu bhāgo (Syā)	127
Atthi vitakkavicārāti = Atthi vitakkavicārā (Syā) evamuparipi.	153
Attheva = Atthi (?)	247
Adukkhamasukhāya vedanāya = Adukkhamasukhā vedanā (Sī, Ka)	201
Adhipaccasaṁvattaniyaṁ = Ādhipaccasaṁvattanikaṁ (?)	393
Andhībhūtasmiṁ = Andhabhūtasmiṁ (Sī, Syā, Kaṁ, I)	218
Anaññā = Na aññā (Ka)	215
Anābhāvaṁkato = Anabhāvakato (Sī)	72
Anamataggoyaṁ = Anamataggāyaṁ (Ka)	30
Anāgāmiphalappatto = Anāgāmiphalaṁ patto (?)	89
Anāvaṭṭentassa = Anāvaṭṭantassa (I) Anāvajjantassa (Sī, Syā, Ka)	305
Anupalabbhiyamāne = Anupalabbhamāne (Ma 1. 191 piṭṭhe)	59
Anottappāsikāti = Anottappikāti (?)	254
Apabyāmato = Asabyākato (Sī, Ka)	342

Nānāpāṭhā	Piṭṭhaṅkā
[A]	
Aparantapaṁ = Amaraṁ tapaṁ (Saṁ 1. 104 piṭṭhe)	217
Abyābajjhaṁ = Abyāpajjhaṁ (Syā, Ka)	255
Abhabba = Abhabbo (Sī, Syā)	91
Abhidakkhiṇaṁ = Padakkhiṇaṁ (I)	346, 394
Amatadundubhin"ti = Dudrabhinti (Ka)	218
Arahattappatto = Arahattaṁ patto (?)	90
Avipakkavipākā = Avipākā (Syā)	119-120
Avipākā = Vipakkavipākā (Syā) Avipakkavipākā (Ka)	119-120
Avipākā = Avipakkavipākā (Sī, Ka)	120
Ahesuṁ te = Ahiṁsakā (Aṁ 2. 327 piṭṭhe)	95
[Ā]	
Ānanda = Hānanda (Saṁ 1. 275 piṭṭhe)	290
Āmantā = Na hevaṁ vattabbe (Syā, Kaṁ, I)	293
Ābhogassa = Sābhogassa (?)	257
Āvaṭṭanā = Āvajjanā (Syā, Kaṁ)	262
Āhañchaṁ = Ānaññiṁ (Ka)	218
[I]	
"I"ti = Īti (Syā, I)	330
Idha parinibbāyipuggalo = Idhaparinibbāyī (?)	85
[U]	
Ucchādenti = Ucchārenti (Sī, I, Ka)	408
Upapajje = Upapajjaṁ (Aṁ 3. 497 piṭṭhe)	337
Upādiṇṇaṁ = Upādinnaṁ (Syā, Kaṁ)	190
Upādāyarūpānaṁ = Upādārūpānaṁ (Sī, I, Ka)	386
[Ū]	
Ūhacca = Ohacca (Syā) Uhacca (Ka)	56
[E]	
Elamūgā = Eḷamūgā (Syā)	80

Nānāpāṭhā	Piṭṭhaṅkā
[Ta]	
Tava = Tvaṁ (Syā) Ṭīkā oloketabbā.	2
Tassa = Yañcassa (Sī, I, Ka)	407
Tena vata re = No ca vata re (Sī, Ka) No vata re (Syā)	272
Tena hi vattabbaṁ = Tena hi (Sī, Syā) Tena hi na vattabbaṁ. (Ka)	161
Tena hi vattabbaṁ = Tena hi na vattabbaṁ (Syā, Ka)	161
Tena hi vattabbaṁ = Tena hi (Sī, Syā, Kaṁ) Tena hi na vattabbaṁ (Ka)	184
[Tha]	
Thinaṁ = Thīnaṁ (Sī, Syā, Kaṁ, I)	68
[Da]	
Dukkhanirodhaṁ = Dukkhanirodho (Syā, Kaṁ, I)	435
Dukkhanirodhaṁ = Dukkhanirodho (Syā, Kaṁ)	219
Dukkhameva = Dukkhaṁ (Saṁ 1. 258 piṭṭhe)	57
Dukkhasamudayaṁ = Dukkhasamudayo (Syā, Kaṁ, I)	435
Dukkhasamudayaṁ = Dukkhasamudayo (Syā, Kaṁ)	219
“Du”ti = Dūti (Syā, I)	330
Dunniggahitā ca = Dunniggahitāva (Syā)	3
[Dha]	
Dhammā te = Dhammā niruddhā te (Syā, Ka)	119
[Na]	
Na jahatīti = Na jahati (Sī, Ka)	99
Naravīrasāvakā = Narasīhasāvakā (Ka)	402
Nānubyañjanaggāhī”ti = Ma 1. 285; Aṁ 1. 348 piṭṭhe.	312
Nitthiṇṇa-oghaṁ = Nitiṇṇaoghaṁ (Sī, Ka) Nittiṇṇaoghaṁ (Syā, Kaṁ)	144
Nibbattate = Nibbattatī (Sī, Syā) Saṁ 1. 208 piṭṭhe, Nibbattati (I, Ka)	358
Niyāma -pa- nirodhoti = Niyāma-pa- pañcavokārabhavo (I)	323
Nevasaññā -pa- na vattabbaṁ = Nevasaññā -pa- vattabbaṁ (?)	201
No ca vata re = No vata re (Syā, I)	1, 73

Nānāpāṭhā	Piṭṭhaṅkā
[Pa]	
Paṭipadā = Paṭipādā (Ṭṭha)	77
Paṭiladdho = Paṭividdho (bahūsu)	161
Paṭivinetvā = Paṭivinodetvā (Sī, I, Ka)	347
Paṭisaṅkhāniruddhāpi = Paṭisaṅkhāniruddhā (?)	173
Paṭuppannañāṇakathā = Paccuppannakathā (Sī)	237
Paṭuppanne = Paccuppanne (Sī, Syā)	236
Paṇunnaṁ = Paṇuṇṇaṁ (Sī, Syā, Kaṁ) Panunnaṁ (Sī)	431
Pathavīkasiṇaṁ samāpattiṁ = Pathavīkasiṇasamāpattiṁ (Sī, Ka)	229
Passati = Passasi (Sī, Syā, Ka) evamuparipi.	248
Pāṭaliputtassa = Potaliputtassa (Ma 3. 251 piṭṭhe)	290
Pesi = Pesī (Syā, Kaṁ, I)	358
Ponobbhavikā = Ponobhavikā (Sī, I)	332
[Pha]	
Phassasikāti = Phassikāti (I, Ṭṭha)	253
[Ba]	
Bhāvīsatīnaṁ = Bhāvīsatiyā (?)	37
[Bha]	
Bhetvāna = Bhinditvā (Sī, Ka)	346
[Ma]	
Madhukapānaṁ = Madhupānaṁ (Sī, Syā, Kaṁ, I)	401
Mahākaccāyano = Mahākaccāno (Ma 1. 156 piṭṭhādīsu)	76
Mahākoṭṭhiko = Mahākoṭṭhito (Sī, Syā, Kaṁ, I)	76
Mahāmoggallāno = Mahāmoggalāno (Ka)	76
Mahiṁso = Mahiso (Sī, Syā, Kaṁ, I)	31
Mātughātakammassa = Mātughātakakammassa (Syā)	294
Milakkhesu = Milakkhūsu (Syā, Ka)	83
Methunaṁ uppādeyya = Methunaṁ dhammaṁ uppādeyya (Sī, Syā)	130

Nānāpāṭhā	Piṭṭhaṅkā
[Ya]	
Yathākammūpagataṁ ñāṇaṁ = Yathākammūpagatañāṇaṁ (Syā, Kaṁ)	193
Yathāhi = Yathāpi (bahūsu)	58
Yattha sadde = Yattha saddo (Sī) Yathāsaddaṁ (?)	335
Yampidaṁ = Yamidaṁ (Syā) Yampi taṁ (Ma 1. 191 piṭṭhe)	59
Yamidaṁ = Yadidaṁ (bahūsu)	158
Yamidaṁ = Yampidaṁ (Sī, Syā) Saṁ 2. 251 piṭṭhe.	160
Ye te = Yekeci (Sī)	133
[Ra]	
Rattindivāni = Rattidivāni (Ka)	333
Ruhiruppādako = Lohituppādako (Sī, Ka) Aññaṭṭhānesu pana ruhiruppādakotveva dissati.	156
Rūpadhātuyā = Arūpadhātuyā (sabbattha)	281
[Va]	
Vattatī = Vattati (I, Ka) Ma 2. 412 piṭṭhe, vattate (?)	396
Viññāṇabhāgassa = Viññāṇabhāvassa (bahūsu)	448
Visuddhiyāti = Visujjhatīti (Syā)	405
Vicaranti = Viharanti (Sī, Ka)	402
Vihassati = Vihessati (Sī, Syā, Kaṁ) Viharissati (Ka)	156
Vehāsaṁ gacchatīti, āmantā = Vehāgacchatīti (?)	345
[Sa]	
Sakadāgāmiphalappatto = Sakadāgāmiphalaṁ patto (?)	88
Saṅkhatānaṁ bhikkhave dhammānaṁ = Katamāni tīṇi (Aṁ 1. 150 piṭṭhe)	54
Saṅgahitāti = Saṅgahītāti (I)	250
Saccikaṭṭhaparamatthenāti = Saccikaṭṭhaparamaṭṭhenāti (Syā, I, Ka-Sī)	1
Sacchikarotīti = Sacchikaroti (bahūsu)	85
Sajotibhūtāya = Sañjotibhūtāya (Syā)	431
Saññasattesu = Asaññasattesu (Ka)	83
Sadarāni = Nissārāni (Sī, I, Ka) Dukkhudrayāni (Syā)	332

Nānāpāṭhā	Piṭṭhaṅkā
[Sa]	
Sapaññaṁ = Sasaññaṁ (Sī, Ka)	181
Sabyābajjhampi abyābajjhampi = Sabyāpajjhampi abyāpajjhampi (Ma 2. 52 piṭṭhe)	379
Sammuti = Sammati (Sya, Ka)	58
Samohito = Samāhito (Syā)	211
Sarajaṁ = Sadaraṁ (Saṁ 1. 325 piṭṭhe) Tadeva yuttataraṁ.	114
Sahissāmi = Gamissāmi (Sī, Syā, Ka) Samīhāmi (I)	149
Suniggahito ca = Suniggahitova (Syā)	2
Suvatthi = Suvuṭṭhikaṁ (Syā)	438
Sūriyova = Suriyova (Sī, Syā, Kaṁ, I)	144
So = Evaṁ kho bhikkhave puggalo (Aṁ 2. 403 piṭṭhe)	425
Sotāpattiphalappatto = Sotāpattiphalaṁ patto (?)	87
[Ha]	
Hatthibandhā assabandhā = Hatthibhaṇḍā assabhaṇḍā (?)	432
Hevamevaṁ = Hevameva (Syā)	3

Kathāvatthupāḷiyaṁ

Āhaṭāni sādhakasuttāni

Suttāni Piṭṭhaṅkā

Suttāni Piṭṭhaṅkā

[Ka]

[Ca]

Suttāni Piṭṭhaṅkā

[Pa]

[Ba]

[Bha]